

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Raport anual 2022

Raport anual 2022

NOTE

Raportul anual 2022 a fost analizat și aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României în ședința din 26 iunie 2023 și a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Datele statistice utilizate sunt cele disponibile la data de 2 iunie 2023. Unele au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare ale Băncii Naționale a României. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele.

Sursa datelor statistice utilizate la realizarea graficelor și a tabelelor a fost indicată numai atunci când acestea au fost furnizate de alte instituții.

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României,
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52
<http://www.bnr.ro>

ISSN 1453-3936 (versiune tipărită)

ISSN 1584-0913 (versiune online)

Cuprins

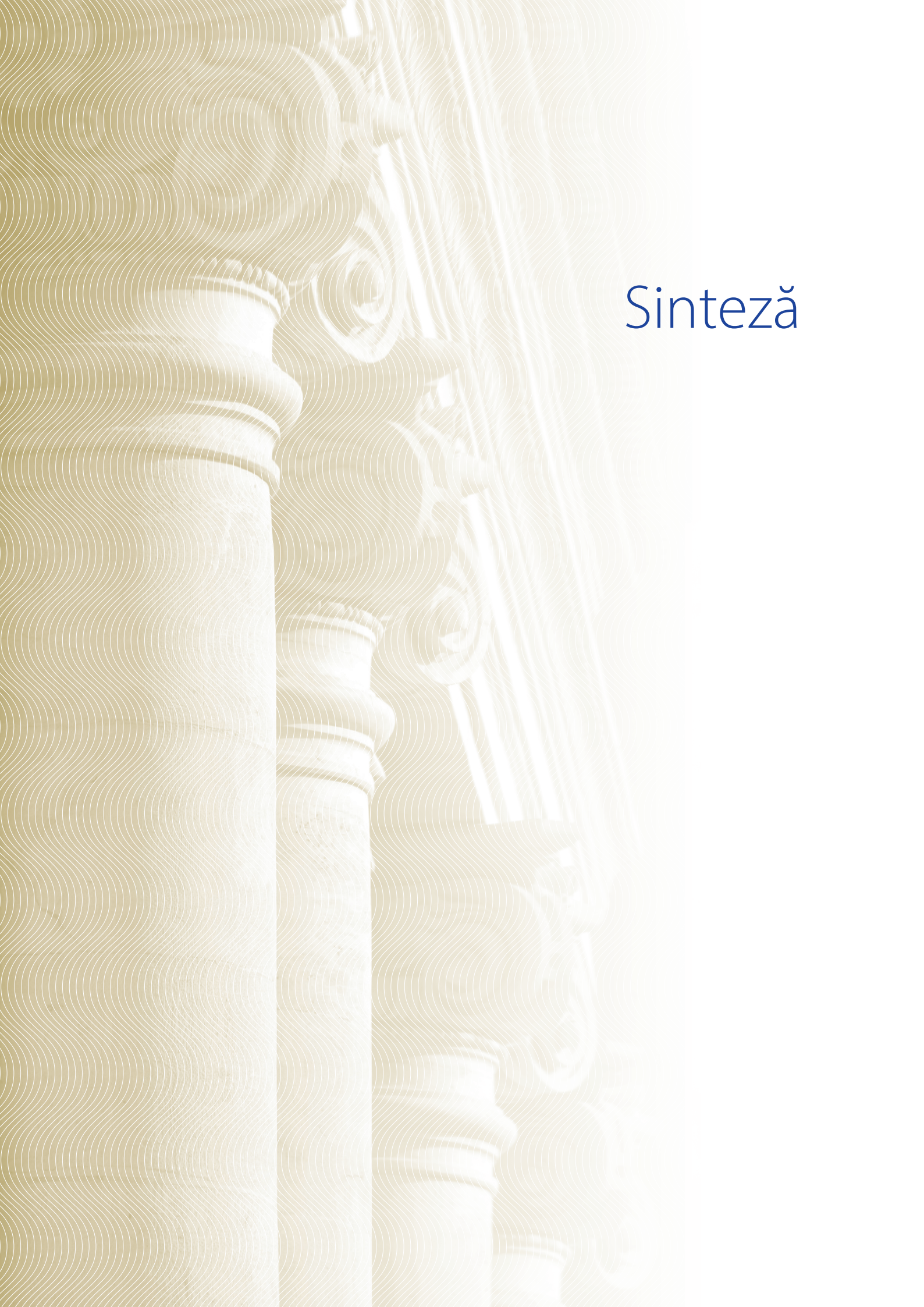
Sinteză	8
Capitolul 1. Contextul internațional și evoluții macroeconomice interne	18
1. Contextul internațional	19
Caseta 1. Potențiale efecte ale recentelor tendințe de fragmentare geoeconomică	20
2. Evoluții macroeconomice interne	30
2.1. Activitatea economică	30
Caseta 2. Evaluări privind impactul macroeconomic al măsurilor vizând creșterea eficienței energetice	33
Caseta 3. Influențe globale de natura ofertei asupra industriei românești în anul 2022: câteva coordonate	40
2.2. Prețuri și costuri	50
2.3. Evoluții fiscal-bugetare	56
Capitolul 2. Banca Națională a României în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale, organismelor și forurilor constituite la nivelul UE	60
1. Participarea BNR la structurile europene	61
1.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE	62
1.2. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă	62
1.3. Participarea BNR la Comitetul European pentru Risc Sistemic	62
1.4. Cooperarea tehnică între BNR și Banca Națională a Moldovei	62
1.5. Participarea BNR la alte proiecte de cooperare tehnică	65
1.6. Participarea BNR la structuri și substructuri de lucru ale Autorității Bancare Europene	66
1.7. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE	66
1.8. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației Uniunii Europene	67
1.9. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene	68
2. Evoluții privind politicile economice și financiar-bancare la nivel european	68
2.1. Semestrul european	68
2.2. Evoluții privind inițiative de politici la nivel european	69
2.3. Asistență tehnică primită de BNR în cadrul Instrumentului pentru Asistență Tehnică derulat de Comisia Europeană	70

Capitolul 3. Politica monetară a Băncii Naționale a României	72
1. Obiectivul politicii monetare	73
2. Deciziile de politică monetară	73
Caseta 4. Conduita politicilor monetare ale băncilor centrale majore și ale celor din regiune în anul 2022	76
Caseta 5. Evoluția creditului acordat sectorului privat și a lichidității din economie	88
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare	97
4. Orientările politicii monetare	102
Capitolul 4. Stabilitatea financiară	106
1. Rolul BNR în implementarea cadrului macroprudențial	107
Caseta 6. Perspective privind revizuirea cadrului macroprudențial la nivelul UE	110
2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară	113
2.1. Îndatorarea companiilor nefinanciare și a populației	113
Caseta 7. Evoluția creditării bancare în valută a companiilor nefinanciare	114
Caseta 8. Analiza regională a pieței imobiliare rezidențiale din România	118
2.2. Sectorul bancar	120
2.3. Sectorul financiar nebanca	126
2.4. Piețele financiare	128
3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară	129
3.1. Centrala Riscului de Credit	129
3.2. Centrala Incidentelor de Plăți (CIP)	131
Capitolul 5. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare	134
1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare	135
2. Cadrul legislativ pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României	136
2.1. Reglementarea prudențială și în domeniul redresării și rezoluției bancare	136
2.2. Reglementări contabile	138
2.3. Alte acte normative aplicabile instituțiilor care intră în aria de competență a BNR	138
2.4. Convergența instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național cu cele mai bune practici la nivel european	140
3. Orientări ale activității de reglementare în anul 2023	141
Capitolul 6. Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare	144
1. Supravegherea instituțiilor de credit	145
1.1. Dimensiunea și structura sectorului bancar	146

1.2. Performanța sectorului bancar	147
2. Supravegherea schemelor de garantare	155
3. Supravegherea instituțiilor financiare nebankare, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică	156
3.1. Instituțiile financiare nebankare	156
3.2. Instituțiile de plată	159
3.3. Instituțiile emitente de monedă electronică	160
4. Supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale	160
Capitolul 7. Rezoluție bancară	166
1. Planificarea și pregătirea rezoluției	167
1.1. Activitatea curentă de planificare a rezoluției	167
1.2. Adoptarea deciziilor privind cerința minimă de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL)	168
2. Comunicare și cooperare națională și internațională	169
3. Fondul de rezoluție bancară	170
4. Cadrul de reglementare în domeniul rezoluției bancare	171
Capitolul 8. Emisiunea de numerar	174
1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar	175
2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria statului	177
3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător	180
4. Emisiunile numismatice	180
5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale	181
Capitolul 9. Infrastructurile pieței financiare	184
1. Sistemul ReGIS	185
2. Sistemul SaFIR	187
3. Sistemul TARGET2-România	189
4. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a plăților	191
Capitolul 10. Administrarea rezervelor internaționale	200
1. Evoluția rezervelor internaționale ale României în anul 2022	201
2. Administrarea rezervelor internaționale într-un climat economico-financiar deosebit de incert	203
2.1. Evoluțiile economice și financiare externe	203
2.2. Modul de realizare a obiectivelor strategice	205

Capitolul 11. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României	208
1. Contul curent și contul de capital	209
2. Contul financiar	211
3. Poziția investițională internațională a României	212
Capitolul 12. Relațiile financiare internaționale	218
1. Fondul Monetar Internațional	219
2. Grupul Băncii Mondiale	219
3. Banca Reglementelor Internaționale	220
4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare	221
5. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică	221
6. Participarea Băncii Naționale a României la instituții și organizații externe	222
Capitolul 13. Convergența economiei românești și cadrul de guvernare economică în Uniunea Europeană	224
1. Convergența economiei românești	225
Caseta 9. Analiza legăturii dintre sincronizarea ciclurilor de afaceri și convergența reală	228
2. Evoluții în domeniul guvernării economice în Uniunea Europeană	233
Capitolul 14. Comunicarea publică a Băncii Naționale a României	240
1. Relații publice	241
2. Publicațiile BNR	246
3. Activitatea de informare publică	247
4. Arhiva și Biblioteca Băncii Naționale a României	248
Capitolul 15. Educația financiară și Muzeul BNR	252
1. Muzeul BNR	253
2. Educația financiară	255
3. Activitatea internațională	257
4. Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României”	258
5. Parteneriate pentru educație și cercetare în domeniul financiar	259
Capitolul 16. Statistică și cercetare economică	262
1. Activitatea statistică	263
2. Cercetarea economică	266
2.1. Modelare macroeconomică	266
2.2. Stabilitate financiară	268
2.3. Studii și analize economice	269
2.4. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2023	271

Capitolul 17. Activitatea juridică a Băncii Naționale a României	272
Capitolul 18. Cadrul instituțional și organizarea Băncii Naționale a României	280
1. Structura decizională și governanța corporativă	281
Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României	282
2. Relația BNR cu Parlamentul României și cu alte instituții ale statului	289
3. Evoluții organizatorice	293
3.1. Managementul resurselor umane	293
3.2. Tehnologia informației	295
Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2022	298
Capitolul 19. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2022	300
1. Considerații generale	301
2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară	302
3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută	303
4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezervele internaționale	304
5. Bugetul de venituri și cheltuieli al BNR pentru anul 2022	305
6. Concluzii	307
Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2022 (auditate de KPMG)	309
Raportul auditorului independent	311
Bilanțul contabil la 31 decembrie 2022	314
Contul de profit și pierdere pentru anul încheiat la 31 decembrie 2022	316
Note la situațiile financiare pentru anul încheiat la 31 decembrie 2022	317
Secțiune statistică	352
Abrevieri	362
Lista tabelor din text	364
Lista graficelor din text	366

The background of the page features a decorative pattern of thin, wavy, concentric lines in a light beige color. On the left side, there is a vertical image of a classical column with ornate capitals, rendered in a light, faded style.

Sinteză

Parcursul ascendent pe care s-a înscris economia mondială după contracția din anul 2020, asociată declanșării pandemiei COVID-19, a cunoscut în 2022 o încetinire¹, sub impactul războiului dintre Rusia și Ucraina și al intensificării tensiunilor geopolitice, care au generat reconfigurări ale relațiilor internaționale din perspectivă comercială și investițională. Totodată, izbucnirea și perpetuarea acestui conflict militar între două state cu profil de furnizori importanți ai piețelor globale de materii prime au provocat amplificarea presiunilor inflaționiste, aflate deja la niveluri ridicate pe fondul creșterii abrupte a prețurilor bunurilor energetice începând cu a doua jumătate a anului 2021 și al sincopelor în funcționarea rețelelor internaționale de aprovizionare. Accelerarea și generalizarea creșterilor de prețuri în 2022 și accentuarea riscurilor dezancorării de durată a anticipațiilor de la țintele de inflație ale băncilor centrale au impus normalizarea treptată a conduitei politicilor monetare în numeroase economii dezvoltate și emergente.

Într-un context internațional marcat de multiple provocări și incertitudini, economia românească a manifestat un grad înalt de reziliență, înregistrând o creștere robustă (4,7 la sută), însă deficitele gemene s-au plasat în continuare la niveluri ridicate. Vârful ciclului inflaționist a fost atins în luna noiembrie 2022, după care ritmul de creștere a prețurilor de consum s-a înscris pe o traiectorie descendentă.

Creșterea PIB a fost și în anul 2022 susținută în principal de consumul populației, care s-a majorat cu 5,3 la sută, chiar și în condițiile nefavorabile create de majorarea accelerată a prețurilor (ca urmare a saltului abrupt al cotațiilor pe piețele de energie și materii prime agricole), de înăsprirea condițiilor de finanțare și de incertitudinea ridicată generată de războiul din Ucraina. Impactul acestora a fost contrabalansat de măsurile guvernamentale de protejare a consumatorilor, de orientarea populației către strategii de tip *downtrading*² sau către achiziții din magazine de tip discount, de aflusul de imigranți în urma izbucnirii războiului din Ucraina, precum și de încetarea în luna martie a stării de alertă instituite în contextul pandemiei.

O susținere importantă a fost oferită creșterii economice și de investiții, aportul principal aparținând lucrărilor de construcții, mai ales celor de natura clădirilor nerezidențiale și a obiectivelor ingineresti. Dinamizarea substanțială a formării brute de capital fix (până la 8 la sută) a avut loc în condițiile accelerării absorbției de fonduri europene, impulsivă atât de apropierea de final a perioadei de rambursare aferente exercițiului bugetar 2014-2020, cât și de intensificarea finanțării prin PNRR și noului cadru financiar (2021-2027).

¹ 3,4 la sută, față de 6,3 la sută în 2021, conform estimărilor FMI.

² Menținerea nivelului cantitativ al consumului prin orientarea către produse cu prețuri inferioare.

Pe ansamblul anului 2022, ecartul negativ dintre dinamica exporturilor și cea a importurilor de bunuri – în contextul capacității insuficiente a producției autohtone de a acoperi absorbția internă, precum și al evoluției nefavorabile a raportului de schimb – a determinat adâncirea cu circa 9 miliarde euro a dezechilibrului comercial și majorarea deficitului de cont curent la nivelul de 9,3 la sută din PIB (al doilea ca dimensiune din UE). În consecință, deși fluxurile negenerative de datorie au consemnat o evoluție ascendentă – pe fondul intrărilor nete substanțiale sub forma participațiilor la capitalul companiilor ISD (inclusiv reinvestirea profiturilor) și al intensificării absorbției de fonduri europene destinate investițiilor –, gradul de acoperire a deficitului de cont curent asigurat de acestea a coborât la 52,1 la sută.

În ceea ce privește poziția fiscală, România rămâne subiectul unicei proceduri de deficit excesiv active la nivelul Uniunii Europene, demarată în anul 2020 în condițiile depășirii încă din 2019 de către deficitul bugetului general consolidat a plafonului de 3 la sută din PIB prevăzut de Pactul de stabilitate și creștere. Recomandarea inițială a Comisiei Europene viza corecția deficitului excesiv până la finele lui 2022, însă consecințele macroeconomice și fiscale excepționale determinate de pandemie au condus la revizuirea acesteia în iunie 2021, noul termen limită fiind finele anului 2024. În 2022, deficitul bugetului general consolidat, măsurat conform metodologiei SEC 2010, s-a diminuat cu 0,9 puncte procentuale, nivelul atins, de 6,2 la sută din PIB, corespunzând țintei din Programul de convergență 2022-2025. Această reducere a reflectat în principal îmbunătățirea poziției ciclice a economiei în condițiile expansiunii robuste din 2022, doar o treime din ajustare fiind de natură structurală (potrivit evaluării Comisiei Europene). Este esențial ca procesul de consolidare fiscală să continue, iar componenta sa structurală să devină mai consistentă în 2023, dat fiind că este anticipată încetinirea ritmului de creștere economică.

Rata anuală a inflației a încheiat anul 2022 la nivelul de 16,37 la sută (față de 8,19 la sută în decembrie 2021), majorarea acesteia având loc în condițiile unei suite de șocuri de natura ofertei – asociate impactului războiului din Ucraina asupra cotațiilor materiilor prime, precum și anului agricol nefavorabil –, transmisia presiunilor în prețurile de consum fiind facilitată de excedentul de cerere agregată din economie. După accelerarea considerabilă din primul semestru, avansul inflației s-a temperat semnificativ în a doua parte a anului 2022, date fiind corecțiile descendente ale cotațiilor materiilor prime, măsurile administrative de protejare a consumatorilor, manifestarea unor efecte statistice și, nu în ultimul rând, influența acțiunilor de întărire a politicii monetare. În primele patru luni ale anului 2023, rata anuală a inflației s-a redus considerabil, ajungând la 11,23 la sută în aprilie 2023, în special pe fondul descreșterii semnificative a dinamicilor prețurilor carburanților și energiei electrice, în acest ultim caz având loc și un puternic efect de bază.

În ceea ce privește rata anuală a inflației de bază (care elimină din IPC prețurile administrate, pe cele volatile, precum și pe cele ale produselor din tutun și ale băuturilor alcoolice), aceasta a ajuns la 14,6 la sută în decembrie 2022 (față de 4,7 la sută în decembrie 2021). La evoluția sa ascendentă au contribuit mai ales creșterea prețurilor materiilor prime agroalimentare, energiei și transportului, precum și blocajele care au intervenit în lanțurile de producție și aprovizionare. Totodată, reziliența cererii pe anumite segmente, ponderea însemnată deținută de produsele alimentare în coșul

de consum aferent inflației de bază și majorarea consistentă a așteptărilor inflaționiste pe termen scurt au potențat transmiterea presiunilor acumulate la nivelul costurilor în prețurile finale. Tendința ascendentă a ratei anuale a inflației de bază s-a inversat însă în primele luni ale anului 2023, indicatorul coborând în aprilie la 13,9 la sută; determinanții evoluției vizează, în esență, diminuarea influenței factorilor responsabili în anul precedent de traiectoria pronunțat crescătoare (detensionarea piețelor de energie și produse agroalimentare, ameliorarea anticipațiilor inflaționiste).

Contextul macroeconomic complicat al anului 2022 a determinat reacții consecutive și atent dozate ale instrumentelor politicii monetare, vizând ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și prevenirea declanșării unei creșteri autoîntreținute a nivelului general al prețurilor de consum, eventual printr-o spirală salarii-prețuri. Totodată, BNR a avut în vedere necesitatea stimulării economisirii. Rolul principal în adecvarea condițiilor monetare din perspectiva readucerii durabile a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară a venit celor nouă majorări succesive ale ratei dobânzii de politică monetară din intervalul ianuarie 2022 – ianuarie 2023, în urma cărora nivelul acesteia a crescut de la 1,75 la sută la 7,00 la sută. Acestea au fost însoțite de majorarea în mod corespunzător a ratelor dobânzilor la facilitățile permanente începând cu luna februarie 2022, după ce în intervalul noiembrie 2021 – ianuarie 2022 BNR a extins în doi pași coridorul ratelor dobânzilor facilităților permanente la amplitudinea standard de ± 1 punct procentual. Un rol important în ajustarea conduitei politicii monetare l-a avut administrarea adecvată a lichidității de pe piața monetară, alături de menținerea ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit la nivelurile în vigoare, de 8 la sută și, respectiv, 5 la sută.

În primele trei trimestre ale anului 2022, în contextul tensiunilor generate de izbucnirea conflictului armat din Ucraina, banca centrală a exercitat un control ferm asupra lichidității de pe piața monetară; pe acest fond, principalele cotații ale pieței monetare interbancare și-au accentuat puternic trendul ascendent și s-au menținut apoi considerabil deasupra ratei dobânzii de politică monetară. Cursul de schimb leu/euro a rămas relativ stabil în prima parte a anului, iar ulterior moneda națională a tins să se aprecieze față de euro, în principal pe fondul ameliorării sentimentului pieței financiare internaționale și a percepției de risc asupra regiunii; în același sens a acționat creșterea atractivității relative a plasamentelor în monedă națională, inclusiv ca urmare a restrângerii diferențialului ratelor dobânzilor față de celelalte țări non-euro din Europa Centrală și de Est. În aceste condiții, leul s-a apreciat pe ansamblul anului 2022 cu 0,5 la sută în raport cu euro (pe baza valorii medii a cursului de schimb din luna decembrie, față de aceeași lună a anului 2021).

Autoritatea monetară a continuat să utilizeze intens instrumentele și mijloacele specifice de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor de politică monetară. Prin intermediul lor, au fost evidențiate anvergura mondială a actualului proces inflaționist amplu și natura șocurilor care l-au provocat, importanța reacției politicii monetare și a dozajului acesteia, precum și determinarea BNR de a acționa pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu.

Abordarea de ansamblu promovată de banca centrală a prevenit o deteriorare și mai severă a evoluției dinamicii prețurilor de consum. De altfel, România și-a îmbunătățit

În 2022 poziția în clasamentul descrescător al inflației medii IAPC la nivelul UE, locul al nouălea ocupat în luna decembrie – cu un nivel al indicatorului de 12 la sută – plasând-o într-o postură mai favorabilă față de alte state membre din regiune și din zona baltică (Slovia, Bulgaria, Polonia, Cehia, Ungaria, Letonia, Lituania și Estonia). Totodată, conduita politicii monetare a BNR a creat premisele înscrierii ratei anuale a inflației pe o traiectorie descrescătoare la finele anului 2022, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mai lung, în condițiile continuării creșterii robuste a economiei.

În aprilie 2022, ca urmare a tensiunilor geopolitice generate de războiul din Ucraina, Banca Centrală Europeană și Banca Națională a României au convenit asupra prelungirii aranjamentului-cadru de furnizare de lichiditate în euro, prin intermediul unei linii *repo*, până la 15 ianuarie 2023. Activarea acestui aranjament – încheiat inițial în anul 2020 pentru a veni în întâmpinarea posibilei apariții a unui necesar de lichiditate în euro, în condițiile disfuncționalităților pieței manifestate în context pandemic – nu a fost necesară.

Anul 2022 a consemnat o consolidare a nivelului rezervelor internaționale ale României. La 31 decembrie 2022, acestea însumau 52,3 miliarde euro, în creștere cu 6,5 miliarde euro față de sfârșitul anului 2021, în principal ca urmare a majorării rezervelor valutare (până la 46,6 miliarde euro). Rezerva de aur a fost de 103,6 tone, dintre care 61,2 tone aflate în custodie la Banca Angliei. Totodată, au fost înregistrate îmbunătățiri și din perspectiva adecvării rezervelor internaționale, de natură a întări capacitatea economiei românești de absorbire a eventualelor șocuri adverse pe piețele financiare și a limita costurile de finanțare ale statului și ale companiilor autohtone.

Riscurile sistemice la adresa stabilității financiare din România care s-au situat în anul 2022 la un nivel sever sunt cel generat de incertitudinile la nivel global, în contextul crizei energetice și al războiului din Ucraina, și cel provocat de deteriorarea echilibrului macroeconomic, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale. Alte riscuri sistemice importante, dar de intensitate mai scăzută, sunt cel determinat de întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), și, respectiv, cel de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental.

Într-un context marcat de astfel de riscuri, este important de subliniat faptul că poziția prudențială a sectorului bancar din România este una adecvată. Rata solvabilității acestuia s-a situat în decembrie 2022 la nivelul de 23,4 la sută, cu 4,4 puncte procentuale peste media UE. Potrivit rezultatelor exercițiului de testare la stres a solvabilității care a acoperit orizontul de timp 2022-2024, sectorul bancar din România este bine poziționat pentru a face față provocărilor unui mediu macroeconomic nefavorabil, caracterizat de incertitudini ridicate. Chiar și în aceste condiții, băncile ar avea, în general, capacitatea de absorbție a pierderilor fără a afecta semnificativ fondurile proprii, ca urmare a unei eficiențe operaționale adecvate. Pe fondul unei structuri bilanțiere orientate către active lichide, indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate LCR s-a situat la finalul anului 2022 la nivelul de 209,2 la sută, superior mediei europene.

În ceea ce privește evoluția indicatorilor relevanți pentru măsurarea calității activelor, rata creditelor neperformante și-a continuat în 2022 tendința de ameliorare, ajungând

la 2,7 la sută la finele anului (comparativ cu 3,4 la sută în decembrie 2021), plasând, pentru prima dată din această perspectivă, sectorul bancar românesc în categoria de risc scăzut, iar gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante se menține adecvat, nivelul atins în decembrie 2022 (65,5 la sută) fiind cel mai ridicat consemnat într-o țară din UE.

Plasarea, pentru al doilea an consecutiv, a dinamicii anuale a creditului acordat de către bănci sectorului privat pe palierul cu două cifre (12,1 la sută în 2022, în termeni nominali) s-a datorat ritmului alert al creditării companiilor nefinanciare (18,8 la sută), la care a contribuit și continuarea programelor guvernamentale de sprijinire a acestora. Creditul acordat populației a înregistrat o majorare mai lentă (4,3 la sută), pe fondul înăsprii condițiilor de finanțare, al creșterii prețurilor, dar și al sporirii incertitudinilor în noul context geopolitic și economic.

Banca Națională a României, împreună cu Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială, monitorizează atent evoluțiile cadrului macroeconomic intern și extern în vederea identificării celor mai bune măsuri de reducere a riscurilor la adresa stabilității sistemului financiar. În ședința din 20 octombrie 2022, Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială a decis majorarea ratei amortizorului anticiclic de capital cu 0,5 puncte procentuale, la 1 la sută începând cu octombrie 2023, pentru consolidarea gradului de reziliență a sectorului bancar autohton, ca urmare a deteriorării perspectivelor de creștere economică pe plan global și a menținerii unor dezechilibre interne importante la nivelul economiei românești. Această decizie se încadrează în abordarea sugerată de CERS, prin avertismentul lansat în 2022, privind constituirea în mod proactiv de rezerve de capital care să permită atenuarea eventualelor șocuri și sprijinirea ulterioară de către sectorul bancar a procesului de revenire a economiei.

Pe parcursul anului 2022 a funcționat sub egida CNSM un grup de lucru înființat în scopul identificării unor soluții pentru creșterea gradului de intermediere financiară din România. Acesta a fost compus din reprezentanți ai sectorului instituțional (BNR, ASF, Guvern etc.), ai sectorului privat (bănci, firme de consultanță, asociații patronale etc.), precum și ai mediului academic. Grupul de lucru și-a finalizat mandatul prin emiterea unui raport, în urma căruia Consiliul general al CNSM a emis Recomandarea CNSM R/3/2022, compusă din 11 subrecomandări adresate Guvernului, BNR și ASF, având diferite termene de implementare. Activitatea acestui grup de lucru se încadrează, alături de cea a Grupului de lucru privind sprijinirea finanțării verzi și de cea a Grupului de lucru privind diminuarea vulnerabilităților provenind din creșterea deficitului balanței comerciale cu produse agroalimentare, în eforturile recente ale CNSM de a se constitui într-un forum de dezbateri, care să adune la aceeași masă atât autoritățile competente, cât și instituțiile financiare, reprezentanții asociațiilor de profil și principalii actori de pe piețele relevante, cu inițiative care să contribuie la atenuarea problemelor structurale ale economiei naționale.

În planul demersurilor de intensificare a cooperării în materie de supraveghere la nivelul grupurilor bancare transfrontaliere, a fost consemnată încheierea unui memorandum de înțelegere multilateral între BCE, BNR și alte cinci autorități naționale competente din statele membre ale UE care nu participă la Mecanismul unic de

supraveghere. Memorandumul vizează asigurarea unui cadru prin intermediul căruia se vor efectua periodic schimburi de informații cu privire la teme și aspecte din sfera supravegherii care vizează instituțiile transfrontaliere supravegheate, precum și la metodologii, abordări și priorități aferente acestui domeniu.

În luna mai 2022 a fost înființat în cadrul băncii centrale Comitetul de plăți, structură cu rol consultativ care sprijină Consiliul de administrație al BNR în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin cu privire la promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți și a instrumentelor de plată din România, precum și la autorizarea și supravegherea serviciilor și a instrumentelor de plată.

Cooperarea instituțională dintre Guvern și Banca Națională a României se desfășoară permanent, pe multiple dimensiuni, care includ participarea unor experți ai BNR la ședințele Comisiei de planificare a fluxurilor financiare ale Trezoreriei statului sau sprijinul acordat Ministerului Finanțelor de către BNR în procesul de emisiune de obligațiuni pe piețele internaționale de capital.

Pe parcursul anului 2022 au fost intensificate demersurile de aderare a României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. După deschiderea formală a procesului de către Consiliul OCDE la 25 ianuarie 2022, BNR s-a implicat într-o serie de demersuri punctuale, inclusiv în elaborarea de contribuții pentru autoevaluările referitoare la alinierea legislației naționale la prevederile unor instrumente juridice ale OCDE. În calitate de punct focal pentru România în relația cu Comitetul pentru piețe financiare al OCDE, BNR va coordona procesul de completare a chestionarului de aderare în baza căruia acest comitet va evalua nivelul de pregătire a României în acest domeniu. Totodată, banca centrală – angajată încă din anul 2008, în conformitate cu mandatul său legal, în dezvoltarea relației cu această organizație – participă în calitate de invitat permanent la lucrările Comitetului național pentru aderarea României la OCDE.

În ceea ce privește relația cu Parlamentul României, dialogul constant dintre Banca Națională a României și această instituție îmbracă multiple forme, printre care: (i) elaborare de puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative fie la solicitarea comisiilor parlamentare, fie la cererea unor inițiatori (MF, ANPC și alte autorități publice) sau a Ministerului pentru relația cu Parlamentul, în vederea definitivării poziției Guvernului cu privire la respectivele proiecte legislative; (ii) formulare de puncte de vedere, realizare de materiale sau participare la discuții/reuniuni ale comisiilor de specialitate din cadrul celor două Camere ale Parlamentului pe tematici precum politică monetară, stabilitate financiară, rezoluție bancară, afaceri europene sau sisteme de plăți; (iii) redactare de răspunsuri la interpelările adresate BNR de către senatori sau deputați.

Consecventă în promovarea transparenței și în asumarea responsabilității instituționale, BNR și-a îndeplinit și în anul 2022 rolul de furnizor de informație economică de calitate, reprezentată de datele statistice pe care instituția le produce conform cadrului legal și de analizele și lucrările de cercetare publicate. Un rol major în asigurarea comunicării atât cu publicul larg, cât și cu Parlamentul, revine *Rapoartelor* elaborate de banca centrală. BNR transmite către președinții celor două Camere ale Parlamentului și către comisiile economice nu doar *Raportul anual* (obligație statutară), ci și *Raportul asupra inflației* și *Raportul asupra stabilității financiare* – ce reprezintă alte două publicații

importante ale băncii centrale, în care sunt explicate acțiunile acestora în vederea asigurării stabilității prețurilor și a celei financiare. Numeroase subiecte relevante pentru activitatea băncii centrale sunt abordate în intervenții publice ale membrilor Consiliului de administrație, precum și cu prilejul unor seminarii și simpozioane științifice; totodată, astfel de tematici fac obiectul unor demersuri de cercetare economică derulate în cadrul BNR.

În ceea ce privește activitatea de comunicare online a BNR, aceasta a vizat în anul 2022 promovarea mai multor categorii de subiecte, în funcție de audiența specifică fiecărei platforme social media, precum și de necesitățile identificate din perspectiva relevanței anumitor teme pe agenda publică sau din cea a creșterii vizibilității unor categorii importante de informații desprinse din activitatea instituției. Principalul canal de comunicare al băncii centrale a rămas website-ul oficial, unde, pe lângă diseminarea în timp real a datelor statistice și a altor tipuri de informații precum comunicate de presă, publicații, conferințe sau discursuri, au fost promovate materiale vizuale care au avut ca scop evidențierea unor noi secțiuni informaționale. Un rol important a revenit și în 2022 platformei-forum *OpiniiBNR*, în cadrul căreia specialiștii din banca centrală abordează subiecte de actualitate, unele dintre articole fiind diseminate ulterior și pe rețelele sociale.

În anul 2022, Consiliul de administrație al BNR a aprobat Strategia Băncii Naționale a României de acțiune în domeniul educației financiare (2022-2024), care stabilește principalele coordonate ale proiectelor de educație financiară, inclusiv din perspectiva resurselor implicate. Prin implementarea acestei strategii, banca centrală vizează dezvoltarea, însușirea și aprofundarea elementelor de educație financiară la toate nivelurile de învățământ, precum și în rândul altor categorii de persoane. Punerea în practică a strategiei adoptate, atât la nivel central, cât și teritorial, s-a realizat prin derularea unor programe și evenimente punctuale pe întregul parcurs al anului 2022, printre acestea numărându-se și prima „Lecție națională de educație financiară”. Evenimentul a fost deschis de către Guvernatorul BNR, care a primit la sediul băncii centrale vizita a peste 50 de elevi de clasa a VIII-a din București, însoțiți de profesorii lor, subiectele abordate vizând istoria banilor și a băncilor, precum și principalele atribuții ale unei bănci centrale și rolul acestora în economie. Totodată, echipele de educație financiară din toate sucursalele și agențiile BNR din țară au interacționat cu elevi și cadre didactice din mai multe județe, într-un demers care a implicat peste 136 000 de participanți.

În conformitate cu protocolul de colaborare dintre Banca Națională a României și Academia de Studii Economice din București, care prevede măsuri de impulsare a educației și cercetării în domeniul financiar, a fost organizat în parteneriat un program de masterat cu specializare în activitatea băncilor centrale și a instituțiilor financiare (BANCAS), care a debutat în anul universitar 2022/2023. Programa noului masterat a fost stabilită în urma unor consultări la care au participat și exponenți ai mediului de afaceri și cuprinde subiecte utile pregătirii profesioniștilor din sistemul bancar.

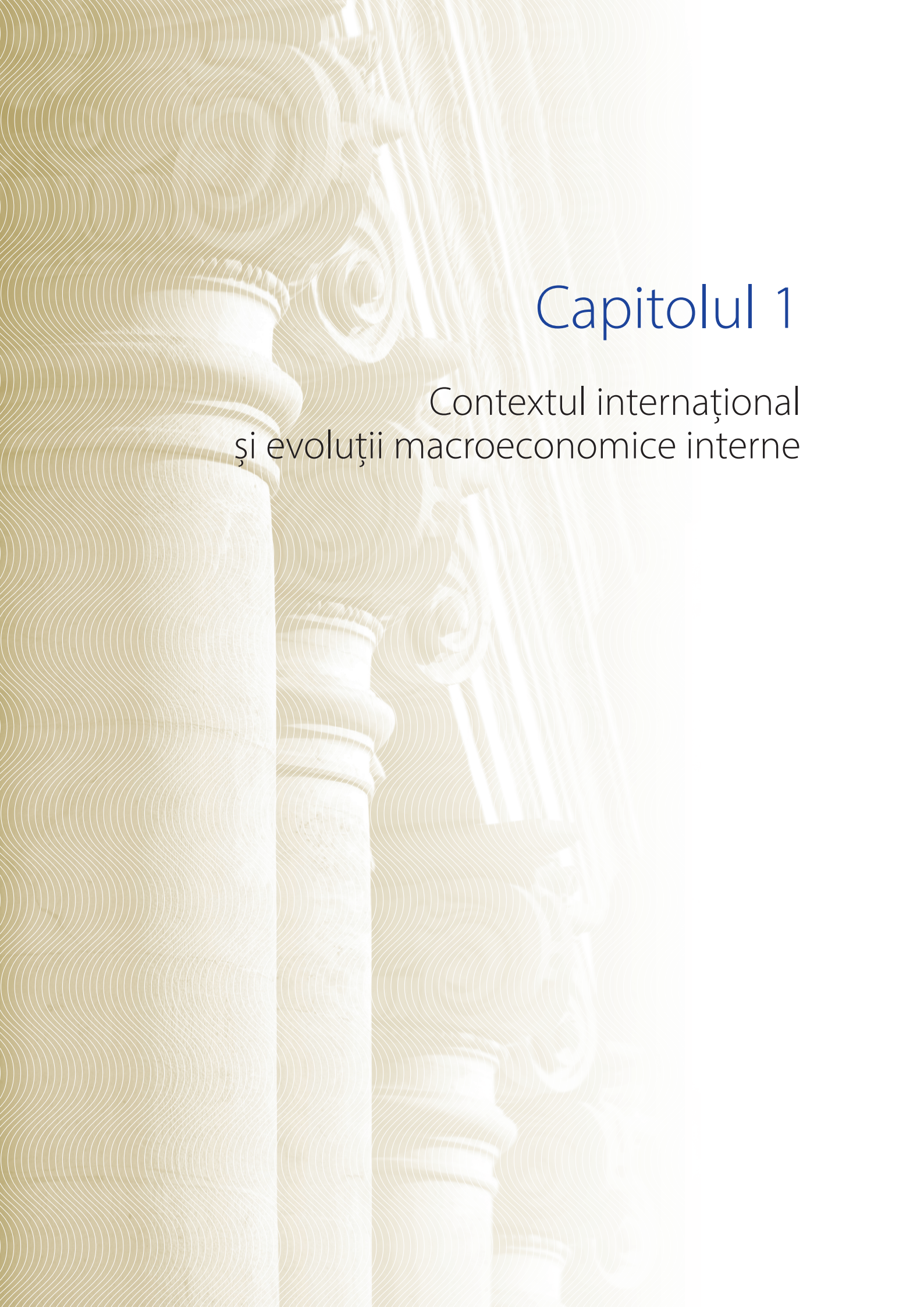
În 2022 și în prima parte a anului 2023 au fost publicate nouă volume – cinci în limba română și patru în limba engleză – în cadrul unui proiect editorial inițiat în 2020 sub auspiciile aniversării a 140 de ani de la înființarea BNR și în care au fost reunite lucrări

de cercetare publicate în ultimele trei decenii de către specialiști din cadrul BNR. Primele două volume, intitulate *Băncile centrale și calibrarea politicii monetare*, conțin lucrări elaborate de Guvernatorul BNR Mugur Isărescu, iar următoarele șase apariții editoriale includ selecții de articole publicate de alți autori din banca centrală, grupate pe trei teme mari: politică monetară, stabilitate financiară și economie. Al nouălea volum este reprezentat de lucrarea, *Evoluția stocului de aur al Băncii Naționale a României (1880-2020)*, realizată de autori din banca centrală sub coordonarea Guvernatorului BNR. Tot în Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României” au apărut în 2022 și trei volume consacrate versiunii în limba română a lucrării *Istoria analizei economice* de Joseph Alois Schumpeter. Pentru toate lucrările au fost organizate evenimente de lansare, care au oferit prilejul unor dezbateri publice la care au luat parte reprezentanți ai mediului bancar și academic.

Poziția financiară a Băncii Naționale a României și-a menținut soliditatea, capitalul propriu al instituției înregistrând la 31 decembrie 2022 un nivel semnificativ pozitiv, respectiv de 32 387,8 milioane lei, cu doar 1 la sută inferior celui din anul 2021. Acest nivel consistent al capitalului propriu întărește capacitatea BNR de a-și îndeplini atribuțiile legale naționale, precum și obligațiile care decurg din calitatea de membru al Sistemului European al Băncilor Centrale, garantându-i independența financiară și conferind credibilitate operațiunilor pe care le desfășoară.

Similar anilor anteriori, Banca Națională a României a acționat și în 2022 pentru asigurarea stabilității prețurilor și a stabilității financiare, precum și pentru îndeplinirea tuturor celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a se face apel la bugetul public. Mai mult, în condițiile preocupării manifestate pentru utilizarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, BNR a înregistrat la 31 decembrie 2022 un rezultat financiar pozitiv – ca urmare, în principal, a creșterii profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută și a realizării de profit din activitatea de politică monetară –, virând la bugetul statului 865,9 milioane lei.

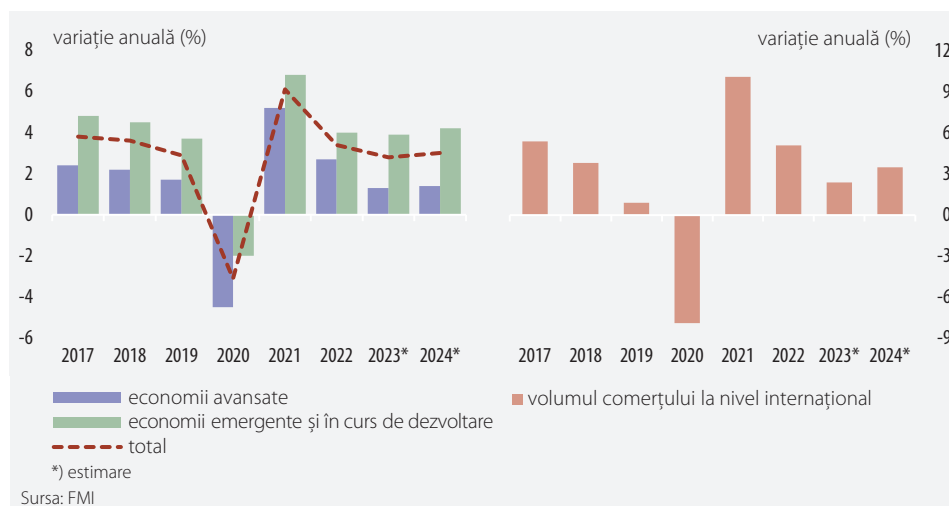
The background of the slide features a photograph of classical architectural columns, likely from a government building, rendered in a light, faded tone. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a golden-brown color.

Capitolul 1

Contextul internațional
și evoluții macroeconomice interne

1. Contextul internațional

În anul 2022, activitatea economică la nivel mondial și-a moderat dinamica (3,4 la sută), în condițiile în care tensiunile politice la nivel internațional amplificate de războiul din Ucraina și fragmentarea geoeconomică rezultată, majorarea semnificativă a cotațiilor materiilor prime, în special cele energetice, resurgența unor focare COVID-19 în China și măsurile restrictive dure adoptate pentru adresarea acestora, precum și înăsprirea condițiilor financiare în vederea combaterii presiunilor inflaționiste au reprezentat forțe potrivnice expansiunii economice (Caseta 1). Cu toate acestea, creșterea economică a fost destul de robustă, având în vedere, pe de o parte, ritmul înalt asociat revenirii postpandemice din anul 2021, iar pe de altă parte, previziunile pesimiste formulate pe parcursul anului, din perspectiva factorilor amintiți. Cotațiile materiilor prime au continuat să se majoreze în prima jumătate a anului 2022, înscriindu-se pe o traiectorie puternic ascendentă, alimentată de izbucnirea războiului; în a doua jumătate a anului aceste presiuni s-au temperat, pe fondul unei slăbiri a cererii la nivel internațional. Rata inflației la nivel global s-a ridicat la niveluri foarte înalte, presiunile cu costurile, în special cele cu energia, transferându-se gradual și la nivelul inflației de bază, astfel că băncile centrale au continuat să prioritizeze stabilizarea prețurilor de consum prin creșteri de dobândă (Grafic 1.1).

Grafic 1.1
Activitatea economică
la nivel mondial

Încetinirea creșterii economice a avut un caracter generalizat în rândul statelor dezvoltate în anul 2022. Economia SUA a avansat cu 2,1 la sută, piața muncii oferind susținere consumului privat, care, deși în decelerare, a evoluat peste așteptări. Achizițiile de servicii au rămas relativ robuste, dar cele de bunuri au stagnat, după doi ani foarte dinamici, resimțind efectele incertitudinii și ale condițiilor monetare mai restrictive, factori reflectați și în contracția investițiilor rezidențiale. Importurile și-au redus vizibil viteza de creștere, în linie cu traiectoria consumului de bunuri,

dar exporturile și-au îmbunătățit ușor dinamica, în pofda aprecierii dolarului SUA, o contribuție revenind amplificării livrărilor de energie, stimulate de criza energetică provocată de declanșarea războiului dintre Rusia și Ucraina. La nivelul zonei euro, dinamica PIB s-a plasat la 3,5 la sută, rezultat de asemenea peste așteptări, impactul negativ al crizei energetice și al creșterii generalizate a prețurilor fiind parțial absorbit de măsurile luate de autorități. În aceste condiții, consumul privat a consemnat o dinamizare comparativ cu anul precedent, fiind susținut inclusiv de situația de pe piața muncii, în timp ce, din perspectiva ofertei, un factor favorizant a fost reprezentat de ridicarea restricțiilor specifice pandemiei; un profil dinamic au avut și investițiile, stimulate de implicarea sectorului public. În schimb, exporturile de bunuri au fost afectate de amplificarea costurilor de producție și de sincopile economiei chineze, pe seama unor focare COVID-19, influențe parțial contrabalansate de ameliorarea funcționării lanțurilor de aprovizionare la nivel internațional. Încetiniri de ritm au consemnat și economia Japoniei și cea a Regatului Unit (până la 1,1 la sută și, respectiv, 4 la sută).

Caseta 1. Potențiale efecte ale recentelor tendințe de fragmentare geoeconomică

La nivel internațional s-a cristalizat în ultimii ani o tendință de fragmentare geoeconomică, iar declanșarea conflictului din Ucraina a favorizat dinamizarea acestui fenomen. Procesul implică reconfigurarea lanțurilor de aprovizionare, în sensul creșterii importanței verigilor naționale sau regionale, ridicarea de bariere comerciale, sprijinirea unor domenii de activitate considerate strategice sau monitorizarea și reglementarea mai atentă a investițiilor străine, reprezentând o schimbare structurală majoră în relațiile economice internaționale.

Procesul de fragmentare s-a profilat clar odată cu măsurile adoptate începând cu anul 2018 de către SUA, care au dat tonul schimbării de paradigmă, în special în raport cu China; în același context s-a înscris și ieșirea Marii Britanii din blocul comunitar european, proces derulat în perioada 2016-2020. Pandemia COVID-19 și intensificarea tensiunilor geopolitice au testat încă o dată relațiile internaționale, ridicând mai multe întrebări cu privire la beneficiile unui regim comercial deschis, în condițiile în care participarea în lanțuri de aprovizionare transnaționale a comportat pe alocuri dimensiunea unei vulnerabilități strategice. Invadarea Ucrainei de către Rusia a condus la alianțe pe linii geopolitice și a determinat adoptarea de sancțiuni care au perturbat comerțul mondial, au exercitat presiune asupra arhitecturii financiare globale și au amplificat tensiunile și incertitudinea.

În acest context, din perspectivă europeană, s-a profilat drept evidentă vulnerabilitatea în sensul dependenței de materii prime energetice furnizate de Rusia³, perturbarea aprovizionării afectând producția industrială europeană și impulsând dinamica prețurilor de producție și de consum. Noile sancțiuni economice aplicate Rusiei s-au implementat gradual, succedându-se în multiple „valuri” pe parcursul anului 2022 și începutul lui 2023. Astfel, s-a ajuns la remodelarea lanțurilor de aprovizionare, mai ales în ceea ce privește furnizarea produselor energetice către

³ În intervalul 2018-2022, aproximativ 50 la sută în cazul gazului natural utilizat și peste 25 la sută în cel al petrolului.

blocul comunitar. Dacă în primul trimestru al anului 2022, Rusia livra o treime din totalul volumului de gaz natural importat în UE din spațiul extracomunitar, în ultimul trimestru ponderea acesteia se restrângea până la 12,5 la sută, în contextul opririi funcționării conductei Nordstream 1 în vară, diversificarea surselor de gaz fiind impulsionată inclusiv de adaptarea suplimentară a facilităților logistice de import de gaz natural lichefiat, cu origine din SUA, Qatar sau Nigeria, dar și de intensificarea achizițiilor din țări precum Norvegia, Regatul Unit, Algeria sau Azerbaidjan. În mod similar, a avut loc o reducere a expunerii și în ceea ce privește importul de țiței și produse prelucrate (Tabelele A și B).

Tabel A
Importuri extra-UE
de gaze naturale – principalii
parteneri comerciali

T1 2022			T4 2022		
Partener	Valoare (cota %)	Masa netă (cota %)	Partener	Valoare (cota %)	Masa netă (cota %)
Rusia	31,3	33,3	Rusia	15,8	12,5
Norvegia	25,8	21,3	Norvegia	25,8	26,0
Statele Unite	16,1	14,4	Statele Unite	16,3	15,3
Regatul Unit	6,8	6,1	Regatul Unit	9,4	9,4
Algeria	5,5	10,8	Algeria	9,1	12,4
Azerbaidjan	4,1	3,1	Azerbaidjan	7,4	7,5
Qatar	3,6	3,5	Qatar	5,3	4,3
Nigeria	2,1	3,6	Nigeria	2,7	2,6
Egipt	1,0	0,8	Egipt	2,3	2,0
Alte țări	3,6	3,0	Alte țări	6,0	7,9

Sursa: Eurostat (Comext) și estimări Eurostat

Tabel B
Importuri extra-UE
de petrol – principalii
parteneri comerciali

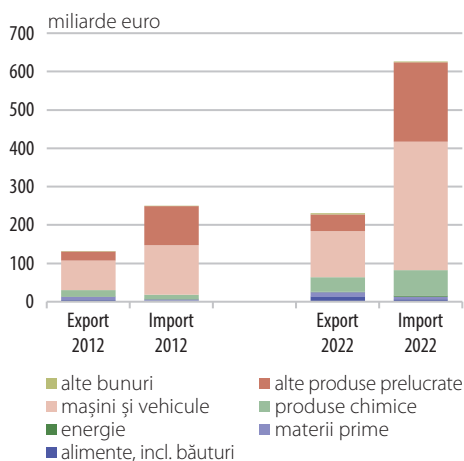
T1 2022			T4 2022		
Partener	Valoare (cota %)	Masa netă (cota %)	Partener	Valoare (cota %)	Masa netă (cota %)
Rusia	26,0	27,7	Rusia	9,9	13,0
Statele Unite	10,4	9,7	Statele Unite	11,7	10,8
Norvegia	9,5	8,9	Norvegia	10,9	10,7
Kazahstan	8,5	8,2	Arabia Saudită	8,4	8,3
Libia	7,2	6,9	Irak	7,5	7,8
Irak	6,1	6,5	Kazahstan	7,7	7,4
Nigeria	6,4	6,1	Libia	7,7	7,4
Regatul Unit	6,0	5,9	Nigeria	6,3	5,6
Arabia Saudită	4,8	5,1	Regatul Unit	5,3	5,2
Azerbaidjan	4,5	4,2	Azerbaidjan	4,8	4,4
Algeria	3,3	3,0	Algeria	4,0	3,6
Brazilia	2,1	2,2	Brazilia	2,8	2,8
Alte țări	5,2	5,7	Alte țări	12,8	13,0

Sursa: Eurostat (Comext) și estimări Eurostat

În paralel, țările europene întreprind demersuri în sensul extinderii capacității de energie regenerabilă, planul REPowerEU urmărind să crească ponderea surselor regenerabile în consumul final de energie la 45 la sută până la sfârșitul deceniului. Tranziția la energia verde a UE exercită deja o influență semnificativă⁴, sursele

⁴ Conform unui Raport al grupului de reflecție Ember.

fotovoltaice și eoliene generând 22 la sută din energia electrică a blocului comunitar în anul 2022, proporție superioară celei aferente gazelor naturale (20 la sută).

Sursa: Eurostat

Grafic A

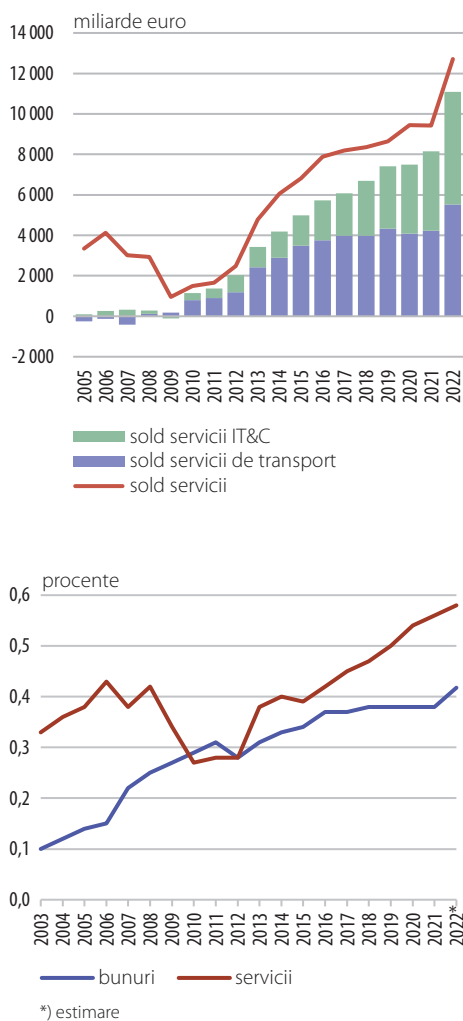
Comerțul de bunuri UE-China,
grupe de produse 2012 vs. 2022

Noul climat internațional transcende însă problematica energetică, iar provocările UE nu se opresc exclusiv la acest subiect. Relația comercială a blocului comunitar cu China se profilează ca o sursă de vulnerabilitate, în condițiile în care viziunea strategică a statului asiatic s-a modificat în ultimii ani. Reorientarea Chinei către consumul și producția internă și temperarea traiectoriei de creștere economică pe termen lung comportă, implicit, un risc pentru anumite sectoare din UE, care se bazează în continuare pe cererea din China pentru exportul anumitor bunuri specializate – mașini și echipamente de transport, produse chimice și produse agricole (Grafic A). Aceste industrii sunt vulnerabile la tarifele de import și barierele de reglementare ale Chinei, precum și la eforturile sale de a stimula producția internă și de a reduce dependența de furnizorii străini. În ceea ce privește importurile, UE este

expusă la dominația Chinei în lanțurile globale de aprovizionare și la potențialul său de a le perturba, pandemia COVID-19 evidențiind riscurile asociate verigilor de producție transnaționale. În acest context, Comisia Europeană a lansat o nouă strategie industrială, menită să stimuleze competitivitatea și durabilitatea UE, ținând inclusiv reducerea dependenței de furnizorii străini și de consolidare a sustenabilității lanțului de aprovizionare. Într-un studiu publicat în 2022, FMI subliniază că UE se numără printre economiile avansate cele mai vulnerabile la o potențială încetinire a economiei Chinei.

În pofida celor mai recente tendințe de divergență, gradul înalt de integrare comercială a economiei globale face ca impactul unor conflicte comerciale să fie major. FMI (2023a) decelează acele canale prin care impactul fragmentării economice globale poate fi resimțit: schimbări structurale în relațiile comerciale, tehnologie și difuziunea geografică a acesteia, forță de muncă, capital și furnizarea de bunuri publice globale (precum cadrul legal internațional, pace, sănătate publică, mediu înconjurător). Aceste canale interacționează la nivel național și transfrontalier, precum și între blocuri geografice, putând acționa cu o forță mai mare în perioade de incertitudine, mai ales în condițiile în care aceasta din urmă vizează atât faza de tranziție către o lume mai fragmentată, cât și rezultatul final al procesului. Urmând aceste linii, BCE (2023) sugerează că fragmentarea comerțului poate avea consecințe semnificative asupra activității, dar cu efecte eterogene în planul economiilor afectate. Daunele, măsurate prin dimensiunea contracției cheltuielilor naționale brute, variază între 0,9 la sută și 5,3 la sută în diferite configurații, indicând scăderi semnificative pe termen scurt în cazul unei corecții bruște a fluxurilor comerciale, care se reduc gradual, pe măsură ce se găsesc înlocuitori pentru inputuri, fie prin creșterea producției interne, fie prin intensificarea comerțului intrabloc. Pierderile variază și în funcție de țară, cele dependente de lanțurile de valoare globale și de comerțul extensiv cu alte blocuri suferind cele mai mari daune. Fragmentarea comerțului generează și efecte de preț, creșterea inflației la nivel global situându-se între 0,9 la sută și 4,8 la sută, în funcție de scenariu. Aceste schimbări de prețuri au și

Grafic B
Evoluția exporturilor de servicii
din România

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Grafic C
Evoluția cotei de piață
a exporturilor României

un impact distribuțional, afectând evoluția salariilor în funcție de nivelul de abilități, spre beneficiul unor lucrători cu abilități reduse din anumite regiuni, în timp ce salariile lucrătorilor cu abilități ridicate pot scădea. Alte studii, precum Cerdeiro *et al.* (2021), FMI (2023a,b) și Bolhuis *et al.* (2023), sugerează pierderi de până la 8,5 la sută din PIB mondial în cazul unor scenarii severe de decuplare comercială între diferite blocuri politice și tehnologice, afectând în mod disproporționat țările cu relații comerciale intense în regiunea Asia-Pacific. Similar, studiul lui Goes și Bekkers (2022)

sugerează pierderi relativ modeste în cazul unei decuplări comerciale limitate, dar pierderi foarte mari în cazul unei decuplări severe.

Fragmentarea geoeconomică internațională își va lăsa amprenta și asupra României, dată fiind integrarea comercială și financiară în spațiul comunitar, tendință care s-a accentuat pe parcursul ultimelor decenii. România are o expunere comercială și financiară semnificativă față de UE, care absoarbe aproximativ 70 la sută din exporturile sale de bunuri, și de unde provin 74 la sută din importuri, blocul comunitar fiind totodată o sursă majoră de capital (Grafic B).

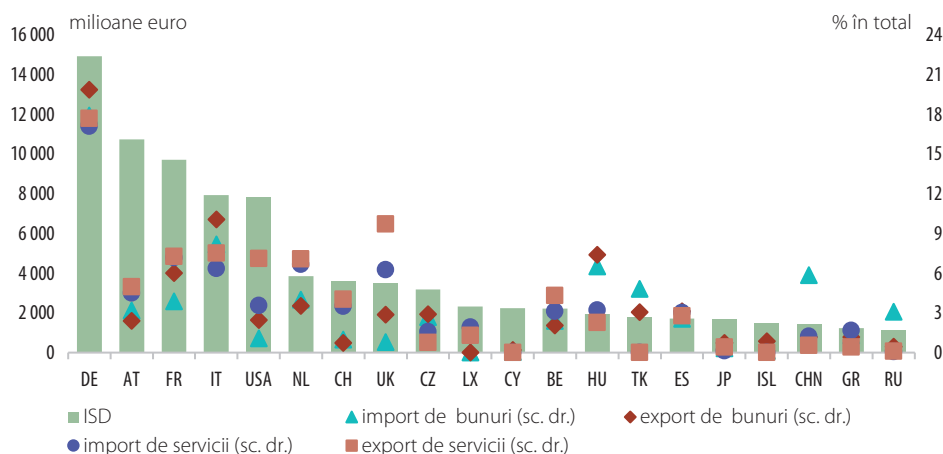
Pe fondul tensiunilor comerciale în curs și al incertitudinii din economia globală, orice modificări ale cererii la nivel internațional ar putea avea un impact semnificativ asupra industriilor orientate spre export ale României, prin reducerea livrărilor directe ale României către țările afectate, dar și indirect, mai ales prin limitarea livrărilor efectuate de state din UE, care la rândul lor își vor diminua cererea pentru inputuri realizate în economia autohtonă. De pildă, în cazul unui șoc economic negativ, având drept origine China (aceasta reprezintă a doua economie a lumii și cel mai important exportator, aflându-se în epicentrul discuțiilor cu privire la fragmentarea globală din ultimii ani), datele TiVA ale OCDE⁵ sugerează că expunerea României față de cererea finală din economia parteneră depășește nivelul exporturilor cu circa 7 la sută; astfel, expunerea comercială directă ar subestima efectul unui șoc negativ de la nivelul economiei chineze asupra celei autohtone. Pentru Germania este valabilă situația inversă (expunerea directă o depășește pe cea în termeni de valoare adăugată cu circa 20 la sută), dat fiind că exporturile acestora către China includ într-o măsură consistentă valoare adăugată care își are originea în alte țări.

O altă dimensiune a efectelor fragmentării geopolitice asupra economiei autohtone vizează reconfigurarea investițiilor străine directe, România aflându-se în poziția

⁵ TiVA (*Trade in Value Added*) este un instrument dezvoltat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și oferă informații detaliate și comparative despre lanțurile de valoare globale și contribuția acestora la comerțul internațional. TiVA analizează modul în care bunurile și serviciile sunt produse, distribuite și consumate în diferite țări, evidențiind valoarea adăugată în fiecare etapă a procesului de producție. Acest instrument permite urmărirea fluxurilor de comerț internațional într-un mod mai precis și mai detaliat decât datele tradiționale privind exporturile și importurile.

de potențial beneficiar al tendinței de *near-shoring*. Un exemplu în acest sens este reprezentat de mutarea parțială a operațiunilor, inclusiv cu angajați, din Ucraina în România a unei companii producătoare de cablaje auto, prezentă în regiune de o bună perioadă de vreme. Similar, o companie finlandeză producătoare de anvelope a decis să revină în România, ulterior declanșării conflictului din Ucraina. În ultimii ani, mai multe firme din domeniul auto și-au extins activitățile în România, contribuind la dezvoltarea ecosistemului din jurul industriei respective. Cu toate acestea, în ceea ce privește relocarea capacităților industriale de producție determinată de războiul din Ucraina, România nu pare a se plasa în zona superioară a clasamentului regional. Oportunități de dezvoltare prin investiții străine există și în zona serviciilor autohtone; de altfel, acestea din urmă au o pondere din ce în ce mai consistentă în totalul exporturilor, iar cota de piață este superioară celei a bunurilor (Graficele C și D). În sectorul IT, România se bucură deja de o arhitectură sectorială complexă, cu o forță de muncă calificată și costuri competitive. În perioada pandemiei, cererea pentru soluții digitale a crescut semnificativ, iar această tendință ar putea continua și în perioada următoare, activitatea în zone de nișă precum securitatea cibernetică sau automatizări de procese creând în ultimii ani jucători locali relevanți la nivel global, care s-au afirmat pe lângă companiile multinaționale prezente în România pe parcursul ultimilor două decenii. De asemenea, în contextul conflictului de la granița estică, s-au consemnat relocări ale unor operatori din domeniu către România, remarcându-se o creștere semnificativă a firmelor cu capital ucrainean în sectorul IT. În ceea ce privește transportul, România se află într-o poziție strategică, iar în perioada următoare, definitivarea unor investiții în infrastructura rutieră și feroviară ar putea impulsiona sectorul transportatorilor, crescându-i eficiența.

Grafic D
Investiții străine directe
și fluxurile comerciale în România

Sursa: Eurostat, BNR, calcule BNR

Șocurile geopolitice frecvente și politicile de securitate și apărare ale țării pot implica majorări ale cheltuielilor publice și adoptarea unui mix suboptimal de politici macroeconomice. O reevaluare a globalizării ar putea duce la o regionalizare a fluxurilor comerciale și a lanțurilor de valoare, o creștere a inițiativelor de relocare, o scădere a mobilității internaționale a forței de muncă sau o intensificare a politicilor industriale care vizează stimularea producției locale de bunuri strategice. Aceste dinamici pot afecta inflația pe termen scurt și mediu, atât direct, prin înlocuirea inputurilor mai ieftine cu unele mai scumpe, dar „mai sigure”, cât și indirect, prin

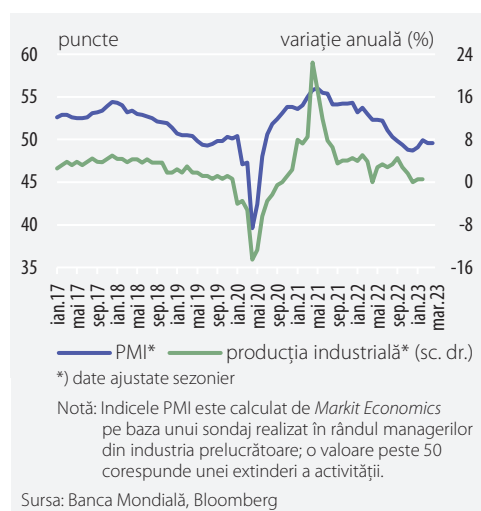
efectele lor asupra concurenței și structurii pieței, mecanismelor de stabilire a prețurilor și puterii de negociere a lucrătorilor. Aceste dinamici pot avea, de asemenea, implicații asupra productivității, o variabilă critică pentru determinarea ratei naturale a dobânzii. În același timp, eforturile de diversificare a importurilor pot duce la dependențe mai mici față de unele țări excedentare, ceea ce poate avea un efect în sens ascendent asupra dobânzilor globale, dat fiind că economisirile acestor țări au avut un efect important în deceniile recente. Lanțurile globale de valoare pot amplifica șocurile în economie pe măsură ce acestea se deplasează în sus și în jos în rețeaua de producție și schimbă panta curbei Phillips. Mai mult, șocurile la nivelul nodurilor centrale, precum și la nivelul aprovizionării cu materii prime critice tind să genereze fluctuații economice mai mari și volatilitate a prețurilor, prin efecte puternice de propagare. În plus, politici de securitate și apărare care vizează relocarea pot stimula fie convergența, fie divergența economică între țările din zona euro, cu implicații potențiale asupra transmisiei politicii monetare.

Din perspectivă informațională, evenimentele geopolitice tranzitorii pot crea distorsiuni în evaluarea situației economice de către factorii de decizie ai politicii monetare, generând o creștere a incertitudinii, mai ales dacă aceste evenimente se succed cu o frecvență ridicată – element nou comparativ cu ultimele două decenii. Un astfel de context amplifică riscul ca băncile centrale să aleagă un curs de acțiune suboptimal, în condițiile în care distincția dintre șocurile de natură structurală și cele temporare este mai dificil de realizat, dat fiind că acestea din urmă se pot dovedi, ulterior, persistente.

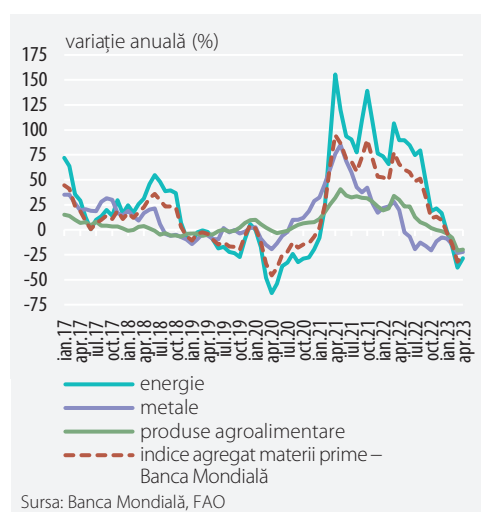
Referințe

- Banca Centrală Europeană – „Friend-shoring global value chains: a model-based assessment”, Maria-Grazia Attinasi, Lukas Boeckelmann, Baptiste Meunier, *ECB Economic Bulletin*, Issue 2/2023
- Bolhuis, M. A., Chen, J., Kett, B. – „Fragmentation in global trade: accounting for commodities”, IMF Working Paper No. 2023/073, International Monetary Fund, Washington, DC, 2023
- Cerdeiro, D. A., Eugster, J., Muir, D., Peiris, S. – „Sizing up the effects of technological decoupling”, IMF Working Paper No. 2021/069, International Monetary Fund, Washington, DC, 2021
- Fondul Monetar Internațional – „Asia and the world face growing risks from economic fragmentation”, *Regional Economic Outlook for Asia and the Pacific*, octombrie 2022
- Fondul Monetar Internațional – „Gеоeconomic fragmentation and the future of multilateralism”, Staff Discussion Notes No. 2023/001, 2023a
- Fondul Monetar Internațional – „Gеоeconomic fragmentation and foreign direct investment”, Chapter 4, *World Economic Outlook*, April, 2023b
- Goes, C., Bekkers, E. – „The impact of geopolitical conflicts on trade, growth, and innovation”, WTO Staff Working Paper ERSD-2022-09, World Trade Organization, Geneva, 2022

În mod similar, cele mai multe economii emergente au înregistrat reduceri ale ritmului de creștere economică în anul 2022; totuși, peisajul a fost mai eterogen – de la restrângerea cu circa 30 la sută a economiei ucrainene la dinamizări ale activității în unele state deținătoare de resurse energetice. La nivelul imaginii de ansamblu, determinantă pentru încetinirea economiilor emergente a fost evoluția Chinei, care a înregistrat o creștere economică de 3 la sută (comparativ cu 8,8 la sută în 2021); resurgența focarelor COVID-19 și măsurile foarte restrictive ale autorităților au avut un impact puternic asupra activității economice, ceea ce a condus în cele din urmă la schimbarea strategiei guvernamentale, în sensul renunțării spre sfârșitul anului la abordarea „zero-COVID”. În același timp, sectorul construcțiilor rezidențiale a contribuit semnificativ la încetinirea activității, investițiile din acest sector reducându-se cu 10 la sută în 2022, în timp ce vânzările de proprietăți au scăzut la un nivel istoric. O decelerare a înregistrat și economia Indiei, însă ritmul de creștere a rămas robust (6,8 la sută).

Grafic 1.2
Perspective privind evoluția
activității economice

Grafic 1.3
Cotațiile principalelor materii
prime pe piețele internaționale

După un parcurs mai modest către finele anului 2022, activitatea economică globală și-a revenit la începutul anului următor, cu o creștere mai rapidă în sectorul serviciilor comparativ cu cel manufacturier. Indicele compozit PMI global a înregistrat o valoare de 54,2 în aprilie 2023, sugerând o continuare a expansiunii activității globale. Creșterea în sectorul serviciilor a fost susținută de cererea sporită, în special în zona serviciilor pentru consumatori, în timp ce indicatorul PMI pentru sectorul manufacturier s-a menținut în jurul valorii care semnalează stagnarea, în condițiile în care îmbunătățirea funcționării lanțurilor de aprovizionare a fost contrabalansată de îngrijorări legate de perspectivele cererii (Grafic 1.2).

Prețurile materiilor prime s-au majorat semnificativ în anul 2022, indicatorul compozit al Băncii Mondiale avansând în medie cu 41,8 la sută. În prima jumătate a anului cotațiile au crescut vertiginos, pe fondul izbucnirii conflictului din Ucraina, produsele energetice numărându-se printre cele mai afectate (creștere de 60 la sută în termeni anuali a indicelui corespunzător),

având în vedere rolul important pe care Rusia îl deține pe piețele respective (Grafic 1.3).

Prețul gazelor naturale în Europa s-a majorat semnificativ în 2022, cu aproximativ 150 la sută, evoluție marcată de o traiectorie abrupt ascendentă în primele opt luni ale anului, urmată de o reculare. Războiul din Ucraina a condus la o tensiune sporită în regiune și la îngrijorări legate de aprovizionare, în condițiile unei dependențe considerabile a Europei de livrările din Rusia, cotația reflectând aceste influențe. După creșteri susținute, cu un maxim istoric atins în luna august, în ultima parte a anului prețurile au început să scadă, pe măsură ce oferta a început să se stabilizeze și să se diversifice, odată cu livrările de gaz natural lichefiat pe cale maritimă, iar cererea din zona euro, atât din partea sectorului industrial, cât și a gospodăriilor, a consemnat o ajustare, favorizată și de condițiile meteorologice relativ blânde din iarna 2022/2023. În manieră similară, cotația Brent a crescut pe parcursul primei jumătăți a anului 2022, pentru ca ulterior, pe fondul încetinirii economiei globale și al diminuării cererii (cu concursul notabil al Chinei, care și-a comprimat cererea de petrol pe tot parcursul perioadei), prețul țițeiului să se înscrie pe un trend descendent. Îngrijorările privind recesiunea, inflația peste așteptări și politica monetară mai restrictivă în multe economii importante au fost factori determinanți în evoluția cererii. În ceea ce privește oferta, incertitudinile în legătură cu efectele sancțiunilor occidentale asupra exporturilor rusești de petrol au influențat anticipațiile privind echilibrul pieței globale. Totuși, semnalele recente relevă faptul că, în termeni cantitativi, exporturile rusești de petrol nu au fost semnificativ afectate de măsurile respective, Rusia redirecționându-și livrările către țări precum India și China (cu un discount de preț semnificativ). Uniunea Europeană a interzis importurile maritime de petrol din Rusia și a stabilit limite de preț pentru petrolul rusesc, iar G7 și țările partenere au interzis furnizarea de servicii maritime pentru transportul și produsele rusești de petrol. Plafonul prețului petrolului rusesc a fost stabilit la 60 de dolari pe baril, iar pentru produsele rafinate au fost impuse două plafoane de preț, dar Rusia redirecționase deja o mare parte din cantitățile furnizate de petrol înainte de intrarea în vigoare a embargoului UE și a plafonului de preț al G7. În aceste condiții, riscurile negative legate de aprovizionare nu s-au materializat. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a utilizat în mod considerabil rezervele strategice de petrol pentru a menține piețele bine aprovizionate, compensând parțial subproducția și reducerile țințelor stabilite de OPEC+. Noile sancțiuni au condus inițial la o scădere semnificativă a exporturilor maritime de petrol ale Rusiei, dar volumele și-au revenit ulterior, exporturile fiind în linii mari neafectate începând din noiembrie 2022. În pofida embargoului UE și a plafonului de preț impus petrolului rusesc, cotațiile internaționale ale petrolului au prezentat o volatilitate limitată.

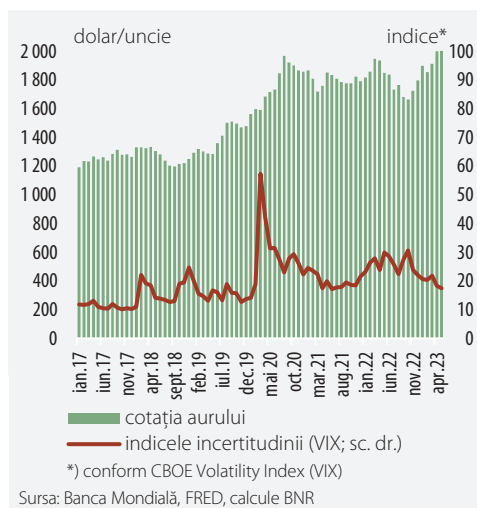
În anul 2022, cotațiile metalelor industriale au avansat cu 4 la sută conform datelor Băncii Mondiale, influența conflictului din Ucraina manifestându-se pentru scurtă durată, sub forma unui puseu la momentul declanșării acestuia. În general, cererea din partea industriei și cea a sectorului construcțiilor au fost principalii factori de influență în 2022, ambii în sens descendent, în contextul creșterii costurilor și al problemelor care au marcat economia chineză pe parcursul anului, inclusiv în zona imobiliară. Pe final de an, perspectiva renunțării la abordarea „zero-COVID” în China a oferit cotațiilor metalelor un impuls pozitiv.

Parcursul cotației aurului a fost oscilant pe toată durata anului 2022, în medie fiind consemnată o stagnare comparativ cu 2021. Creșteri importante au avut loc în prima parte a anului, odată cu izbucnirea conflictului din Ucraina, însă ulterior s-au

manifestat corecții, pe măsură ce creșterea ratelor dobânzilor și aprecierea dolarului american au mai temperat cererea, chiar dacă războiul și ascensiunea inflației susțineau rolul de activ de refugiu al aurului. În prima parte a anului 2023, datorită

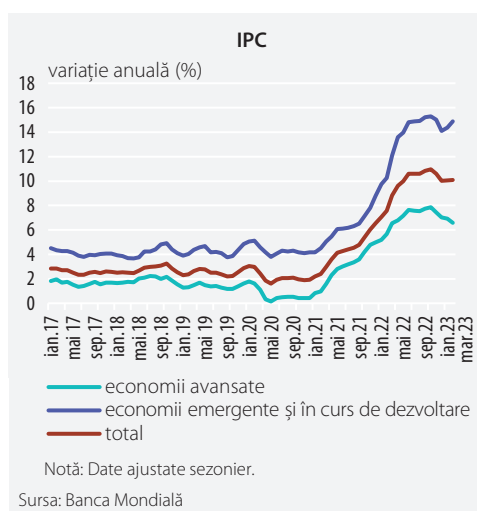
slăbirii dolarului, incertitudinii geopolitice continue și inflației persistente, prețul aurului și-a reluat creșterea, depășind maxime istorice. Prețurile din aprilie 2023 au fost cu 58 la sută mai mari față de media perioadei 2015-2019 (Grafic 1.4).

Indicele prețurilor alimentelor calculat de FAO a înregistrat al treilea an consecutiv de majorări (+14,1 la sută în 2022), sub influența unor factori precum războiul din Ucraina, condițiile meteo de secetă și costurile ridicate ale inputurilor. Un impact major asupra cotațiilor agroalimentare l-a avut

Grafic 1.4
Evoluția prețului aurului
în raport cu incertitudinea

perspectiva perturbării livrărilor din Rusia și Ucraina, care cumulează aproximativ 30 la sută din exporturile mondiale de grâu, 18 la sută din exporturile de porumb și aproape 70 la sută din ofertă pe piața semințelor oleaginoase. Creșteri ale prețurilor au avut loc și în cazul cărnii și al laptelui, de asemenea pe fondul costurilor de producție înalte, dar și al unei cereri robuste. Acordul privind tranzitul prin Marea Neagră al navelor care pornesc din Ucraina și îmbunătățirea perspectivelor producției agricole din unele zone au contribuit la temperarea puseurilor de creștere, însă, cu toate acestea, prețurile s-au menținut în proximitatea maximelor istorice, în condițiile în care seceta extinsă a limitat anvergura corecțiilor.

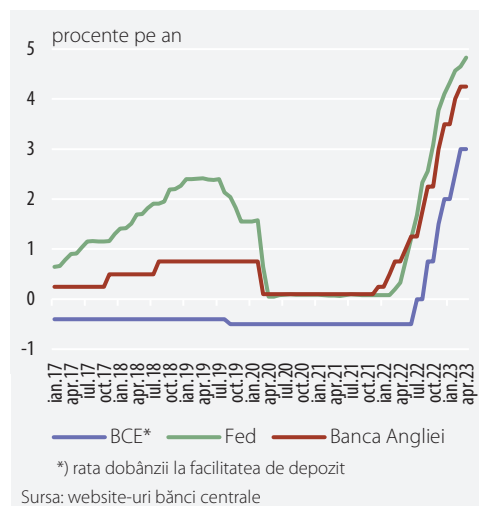
Grafic 1.5
Prețurile de consum
la nivel internațional

În acest context, inflația înregistrată la finele anului 2022 la nivel global s-a majorat cu 3,4 puncte procentuale față de luna decembrie 2021, până la 10 la sută; traiectoria ascendentă s-a plafonat în primele luni ale anului 2023, variația anuală a indicatorului temperându-se la 8,9 la sută în martie 2023 (Grafic 1.5). Dinamica anuală a prețurilor de consum din SUA s-a intensificat pe parcursul anului 2022 până la un maxim de 8,9 la sută în luna iunie, ulterior intrând pe o pantă descendentă, până la 6,4 la sută în decembrie și respectiv 5 la sută în

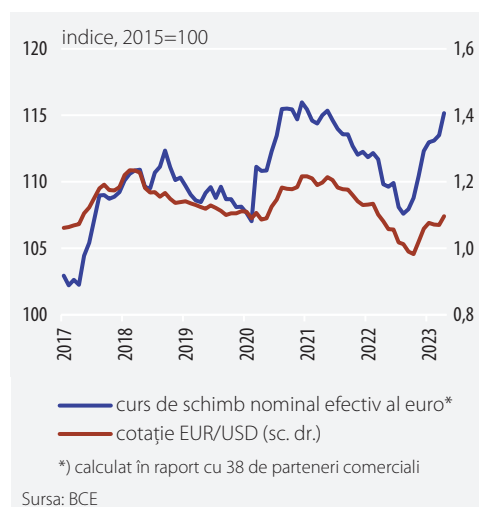
luna martie 2023. De asemenea, rata anuală a inflației IAPC din zona euro a accelerat semnificativ pe parcursul anului, de la 5,1 la sută în ianuarie 2022 până la un maxim de 10,6 la sută în octombrie, cifra pentru luna aprilie 2023 coborând însă la 7,1 la sută; o traiectorie de asemenea ascendentă a urmat în 2022 inflația de bază din zona

euro (IAPC exclusiv energie și alimente), avansând de la 2,3 la sută în ianuarie până la 5,2 la sută în decembrie; tendința a continuat și în prima parte a anului 2023, indicatorul ajungând la 5,7 la sută în martie, nivel menținut, în linii mari, și în luna aprilie (Grafic 1.5).

Grafic 1.6
Ratele dobânzilor
de politică monetară

Grafic 1.7
Cursul de schimb al euro

În contextul puternic inflaționist, Sistemul Rezervelor Federale ale SUA a operat repetate creșteri ale ratei dobânzii de referință începând cu luna martie 2022, cu pași care au ajuns la 75 puncte de bază. Astfel, rata dobânzii la rezervele federale a ajuns la 4,25-4,50 la sută în decembrie, înregistrând o creștere de 4,25 puncte procentuale față de începutul anului (Grafic 1.6). La ședința din luna iulie 2022, Banca Centrală Europeană a deschis calea pentru a pune capăt ratelor de dobândă negative, care au persistat timp de peste opt ani. Creșterea ratei dobânzii de politică monetară a început cu 50 puncte de bază și a continuat cu două majorări succesive de 75 puncte de bază în lunile septembrie și octombrie, respectiv o majorare de 50 puncte de bază în luna decembrie. Aceasta a reprezentat o creștere cumulativă de 250 puncte de bază față de începutul anului. Pe fondul conflictului din Ucraina, dar și al unei defazări a ciclului de întărire a politicii monetare, tendința de depreciere a monedei unice europene în raport cu dolarul american s-a manifestat puternic

în primele 10 luni ale anului 2022, acest parcurs reversându-se ușor spre final de an (Grafic 1.7).

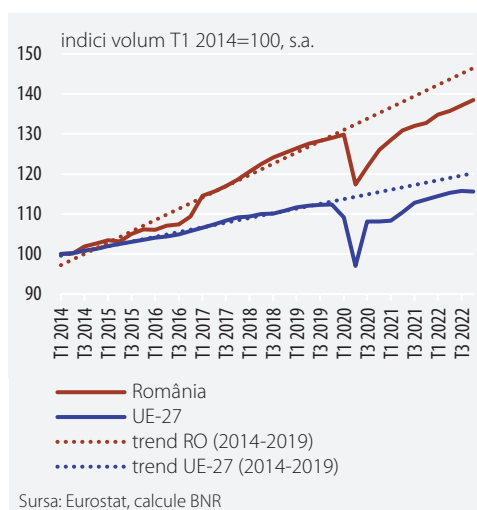
2. Evoluții macroeconomice interne

2.1. Activitatea economică

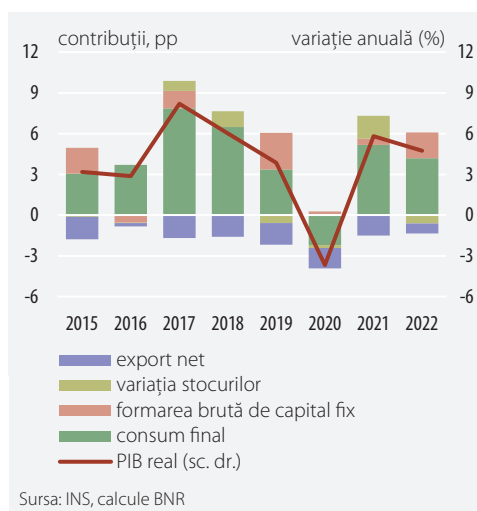
Creșterea economică

În anul 2022, activitatea economică s-a extins cu 4,7 la sută, dar nu au fost vizibile semne ale unei apropieri de trendul aferent perioadei prepandemice (Grafic 1.8).

În pofda climatului inflaționist și a restrictivității politicii monetare, absorbția internă și-a menținut parcursul robust atât la nivelul consumului, cât și al investițiilor. Evoluția a antrenat însă o deteriorare a exportului net, erodat suplimentar de șocul amplificării cotațiilor energetice, cu efecte resimțite îndeosebi la nivelul sectorului industrial energointensiv, în cazul căruia restrângerea activității a imprimat cererii locale o pronunțată orientare către importuri (Grafic 1.9).

Grafic 1.8
Produsul intern brut

Grafic 1.9
Cererea

Consumul populației a continuat să dețină principala contribuție la creșterea economică, extinzându-se cu 5,3 la sută pe ansamblul anului. Cererea de consum a rămas rezilientă chiar și în climatul nefavorabil creat de creșterea accelerată a prețurilor (ca urmare a saltului abrupt al cotațiilor pe piețele de energie și materii prime agricole), înăsprirea condițiilor de finanțare și incertitudinea ridicată generată de războiul din Ucraina (Grafic 1.10).

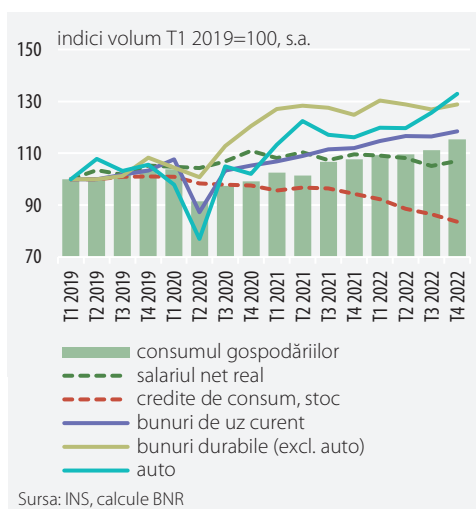
Aceste influențe au fost contrabalansate de o serie de factori deopotrivă de natura cererii și a ofertei. Pe de o parte, autoritățile au adoptat mai multe măsuri în sprijinul consumatorilor⁶, iar evoluțiile de pe piața muncii au fost

relativ favorabile din perspectiva consumului⁷. Pe de altă parte, încercând să mențină la un nivel satisfăcător cantitățile de bunuri consumate în condițiile majorării generalizate

⁶ Schemele de compensare și/sau plafonare a tarifelor pentru electricitate și gaze naturale, cardurile pentru alimente și ajutorul de 700 de lei destinate persoanelor vulnerabile financiar, compensarea cu 50 de bani a prețului unui litru de carburant.

⁷ Erodare limitată a puterii de cumpărare, date fiind dinamica anuală consistentă a salariului mediu net în sectorul privat, nivelul moderat al ratei șomajului, creșterea continuă a efectivului de salariați din economie (deși într-un ritm atenuat în a doua jumătate a anului).

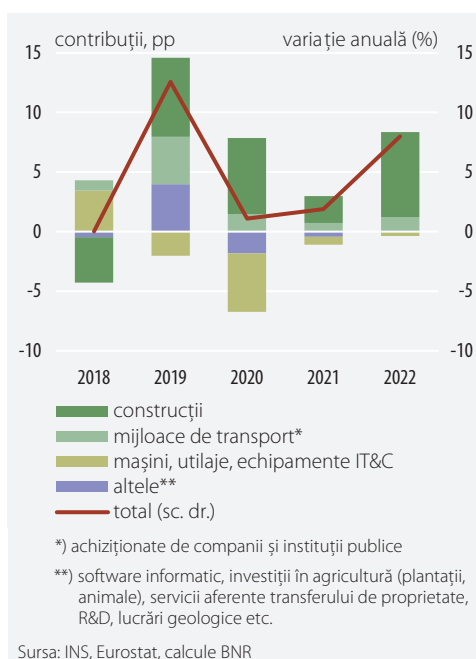
Grafic 1.10
Consumul populației

a prețurilor, populația a recurs mai frecvent la strategii de tip *downtrading* sau la achiziții din magazine de tip discount. Impulsul conferit de toate aceste pârgii s-a resimțit îndeosebi la nivelul consumului de bunuri de uz curent, vânzările pe acest segment crescând cu 5,5 la sută pe ansamblul anului. În același sens au acționat și afluxul de imigranți în urma izbucnirii războiului ruso-ucrainean (cu efect, în primă fază, mai ales pe segmentul bunurilor de strictă necesitate), precum și încetarea, la începutul lunii martie, a stării de alertă instituite în contextul

pandemiei COVID-19. Această din urmă măsură a favorizat totodată restrângerea substanțială a activităților profesionale și școlare în format online (cu efect mai vizibil asupra cumpărărilor de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte), precum și reluarea evenimentelor private și a activităților recreative, astfel încât volumul încasărilor din servicii de piață prestate populației s-a majorat cu circa 26 la sută față de 2021. În schimb, dinamica achizițiilor de bunuri de folosință îndelungată a încetinit la mai puțin de un sfert din cea aferentă anului anterior, acesta fiind segmentul cererii de consum care se ajustează cel mai rapid în perioade de restrângere a veniturilor reale și de incertitudine sporită; excepție au făcut autovehiculele, în cazul cărora ritmul de creștere a fost susținut de frecvența mai redusă a blocajelor logistice manifestate în industria de profil pe plan mondial, care a permis onorarea comenzilor plasate cu 6-12 luni în urmă.

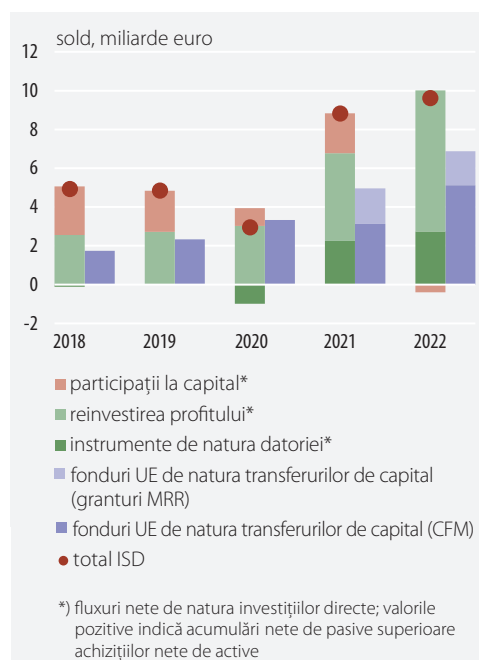
Grafic 1.11
Formarea brută de capital fix

Aproape 2 puncte procentuale din creșterea PIB real în anul 2022 s-au datorat formării brute de capital fix, a cărei dinamizare (până la 8 la sută) a fost dominată de investițiile în construcții (în extindere cu circa 11 la sută⁸), mai ales de natura proiectelor de clădiri nerezidențiale și a obiectivelor ingineresti. În primul caz, evoluții solide au înregistrat în continuare segmentul industrial și logistic (îndeosebi la nivelul spațiilor de depozitare care deservesc activitatea comercială) și cel de retail modern. În privința proiectelor ingineresti, o dinamică alertă au marcat lucrările la infrastructura de transport și cele de modernizare și extindere a rețelelor

⁸ Conform datelor privind formarea brută de capital fix pe principalele categorii (SEC 2010).

locale de termoficare, apă și canalizare, o sursă importantă de finanțare constituind-o fondurile europene nerambursabile. Investițiile în mașini și utilaje și cele în echipamente și software informatic s-au restrâns ușor (excepție au făcut achizițiile de mijloace de transport efectuate de companii și instituții publice, în asociere cu dezvoltarea sectorului de transport marfă și cu intensificarea proiectelor de modernizare a transportului urban), Grafic 1.11.

Grafic 1.12
Investiții directe și absorbția de fonduri europene pentru investiții

În contextul în care dificultățile întâmpinate în derularea activității și incertitudinea asociată turbulențelor globale survenite în anul 2022 au un efect inhibitor asupra planurilor de investiții ale sectorului corporativ, utilizarea fondurilor europene alocate României prin Mecanismul de redresare și reziliență și prin cele două exerciții bugetare multianuale (ale căror perioade de absorbție se vor suprapune și în anul 2023) dobândește o importanță crucială pentru consolidarea stocului de capital la nivelul economiei. Utilizarea eficientă a acestor fonduri este de natură a conduce la câștiguri în planul productivității și la ameliorarea poziției competitive a economiei, vizând domenii unde România ocupă poziții

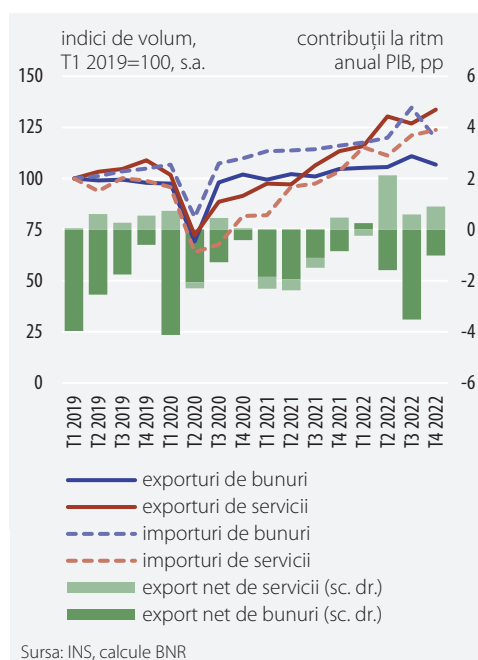
modeste în rândul țărilor europene – eficiența energetică și tranziția către energie regenerabilă, digitalizarea (îndeosebi în sectorul administrației publice), infrastructura de transport, sistemul de sănătate și cel de educație (Caseta 2). În această ecuație, o provocare majoră rămâne cea asociată capacității administrative, un alt capitol unde România are spațiu de îmbunătățire, după cum sugerează *Government Effectiveness Index*, calculat de Banca Mondială. Astfel, în pofida unei anumite ameliorări în anul 2021 (pentru care sunt disponibile cele mai recente date), nivelul acestuia a rămas negativ (-0,13)⁹, inferior celui din anul 2017 și sub valoarea aferentă Poloniei, Cehiei sau Ungariei. Totodată, absorbția fără întârzieri și pe criterii de calitate a surselor europene de finanțare are potențialul de a îmbunătăți încrederea investitorilor străini în mediul de afaceri autohton. S-ar asigura astfel o mai bună valorificare a interesului manifestat pentru economia românească, în contextul preocupărilor de reconfigurare a lanțurilor de aprovizionare, pentru reducerea expunerii la riscurile geopolitice (în opinia producătorilor vest-europeni, România se clasează pe locul 7 ca destinație de relocare a capacităților¹⁰), Grafic 1.12.

La nivelul anului 2022, cererea externă de bunuri și servicii și-a atenuat efectul contracționist (până la -0,7 puncte procentuale). Rezultatul s-a datorat în exclusivitate creșterii în termeni reali a surplusului aferent serviciilor, o contribuție importantă

⁹ Intervalul pentru acest indicator este (-2,5 – 2,5).

¹⁰ Potrivit PwC Global CEO Survey 2023.

Grafic 1.13
Cererea externă

revenind menținerii traiectoriei ascendente a sectorului IT&C, izbucnirea conflictului ruso-ucrainean aducând în prim-plan importanța investițiilor în securitatea cibernetică și în domeniul confidențialității datelor. Totodată, poziția geografică a țării noastre a favorizat intensificarea activității de transport internațional de mărfuri (îndeosebi naval și terestru), ca urmare a reconfigurării rutelor comerciale ale Ucrainei.

În schimb, la nivelul tranzacțiilor comerciale de bunuri, parcursul pozitiv de la începutul anului, marcat de o dinamizare a livrărilor externe sub impulsul îmbunătățirii graduale a fluxurilor de aprovizionare la scară mondială, s-a inversat ulterior. Astfel,

șocul produs de amplificarea cotațiilor materiilor prime (îndeosebi asupra sectorului energointensiv local), producția agricolă slabă cauzată de secetă, presiunea indusă de absorbția internă asupra importurilor, la care s-a adăugat, în ultima parte a anului, temperarea cererii externe de bunuri, s-au reflectat într-o adâncire a decalajului negativ dintre ritmul real al exporturilor și cel al importurilor, generând accentuarea până la -1,6 puncte procentuale a contribuției la dinamica PIB real pe ansamblul anului (Grafic 1.13).

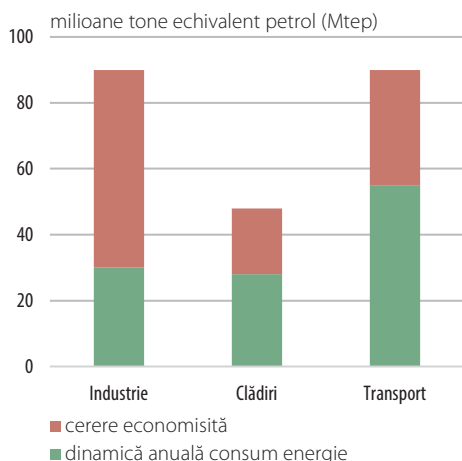
Caseta 2. Evaluări privind impactul macroeconomic al măsurilor vizând creșterea eficienței energetice

Eficiența energetică sau *first fuel*

Măsurile de creștere a eficienței energetice sunt adesea privite ca fiind „forma” cea mai valoroasă de energie, *first fuel* conform Agenției Internaționale a Energiei (AIE). Estimările realizate de această instituție arată că, în absența măsurilor privind îmbunătățirea eficienței energetice, în perioada 2010-2019 creșterea cumulată a consumului de energie de la nivel global ar fi fost de aproximativ două ori mai ridicată comparativ cu cea efectiv înregistrată (Grafic A). Totodată, se estimează că eforturile de creștere a eficienței energetice vor avea contribuția cea mai ridicată (40 la sută) în următoarele două decenii în mixul de măsuri care vizează reducerea emisiilor de gaze cu efecte de seră.

La nivel european, creșterea eficienței energetice reprezintă una dintre cele cinci dimensiuni ale strategiei energetice¹¹, parte a procesului de contracarare a

¹¹ Alături de îmbunătățirea eficienței energetice, politica energetică a UE vizează și diversificarea surselor de energie ale Europei, asigurarea funcționării unei piețe interne a energiei pe deplin integrate, decarbonizarea economiei și promovarea cercetării în domeniul tehnologiilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon și al energiei curate (https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/energy-union_en).

Sursa: World Energy Outlook, 2020

Grafic A

Impact estimat al măsurilor de creștere a eficienței energetice, 2010-2019

schimbărilor climatice și de tranziție către o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor. Totodată, creșterile de mare amploare și generalizate ale prețurilor bunurilor energetice de pe parcursul ultimilor doi ani au scos în evidență provocările majore cu care se confruntă în continuare UE în domeniul energiei (diversificarea limitată a surselor energetice, implicit dependența ridicată de importuri, riscurile de securitate care afectează țările producătoare și pe cele de tranzit etc.), accentuând necesitatea implementării cu celeritate a programelor privind eficientizarea energetică.

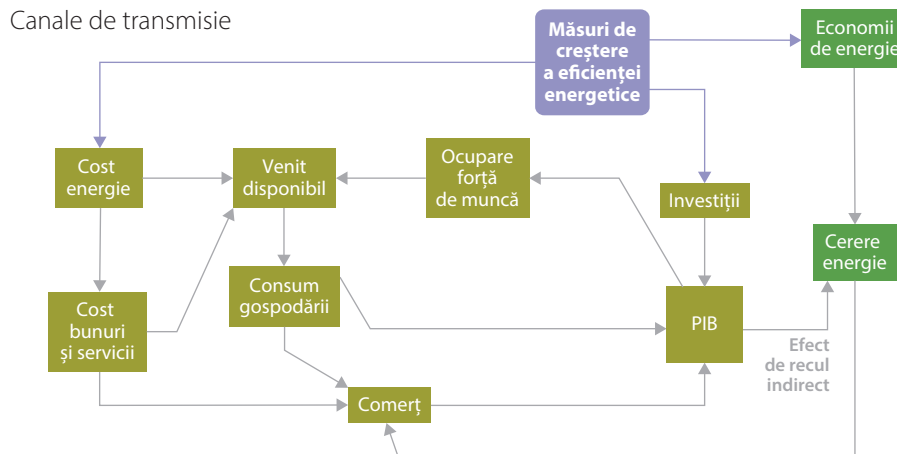
Unele dintre beneficiile investițiilor în eficiența energetică pot fi cuantificate (de exemplu, efectele asupra creșterii economice, asupra gradului de ocupare a forței de muncă etc.), în timp ce altele, precum îmbunătățirea condițiilor de viață și impactul asupra sănătății, sunt mai dificil de evaluat¹². În continuare sunt prezentate principalele canale de transmisie la nivel macroeconomic a impactului măsurilor de creștere a eficienței energetice, fiind trecute în revistă o serie de rezultate cantitative din literatura de specialitate.

Beneficii condiționate de eventualele probleme de disponibilitate pe partea de ofertă

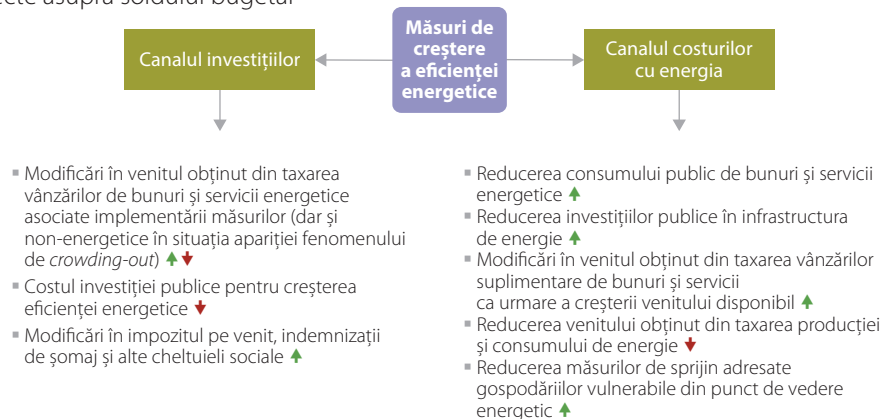
Creșterea eficienței energetice generează efecte macroeconomice favorabile prin două canale: canalul investițiilor și cel al costurilor cu energia. Primul canal este asociat investițiilor în noile tehnologii mai eficiente din punct de vedere energetic, iar, cel de al doilea, reducerii cheltuielilor cu energia. O ilustrare schematică a acestor canale de transmisie este prezentată în Graficul B. Efecte pozitive sunt anticipate și în plan fiscal (bugetul de stat). Nu sunt excluse însă și unele efecte negative, în situația apariției fenomenului de *crowding-out* (i.e. resursele necesare implementării investițiilor destinate creșterii eficienței energetice, în special vizând capitalul și forța de muncă, le reduc pe cele care adresează alte sectoare de activitate). Reducerea consumului de combustibili fosili, și implicit a importurilor acestora, ar urma să conducă și la o îmbunătățire a balanței comerciale. În cazul României efectele asociate componentei de volum sunt evaluate a fi relativ limitate (țara noastră se numără printre statele membre ale UE cel mai puțin dependente de energia importată – 31,6 la sută din necesar în 2021, față de o medie la nivelul Uniunii de 55,5 la sută), un eventual impact de mai mare amploare putând fi însă asociat efectelor de preț.

¹² AIE (2014) realizează o analiză comprehensivă a multiplelor beneficii asociate creșterii eficienței energetice.

Canale de transmisie

Efecte asupra soldului bugetar

Grafic B

Canale de transmisie și efectele
măsurilor de creștere
a eficienței energetice

Sursa: elaborare BNR după *Cambridge Econometrics* (2012) și CE (2017)

O comparație a rezultatelor din literatura de specialitate cu privire la impactul măsurilor de creștere a eficienței energetice este dificil de realizat, nu doar din cauza varietății indicatorilor analizați, ci și a structurii economice specifice fiecărei țări. De altfel, impactul estimat asupra activității economice poate varia chiar și pentru aceeași țară, în funcție de perioada de timp pentru care se realizează analiza și, implicit, de gradul de dezvoltare economică (Fouquet, 2014). AIE (2014), analizând mai multe studii efectuate în perioada 2008-2013 pentru economiile Marii Britanii, Germaniei, UE, dar și la nivel global, raportează o creștere medie a PIB de 1,3 euro pentru fiecare euro investit în majorarea eficienței energetice, respectiv o medie de 9,95 locuri de muncă create anual la 1 milion de euro investiți. Distribuția amplă a valorilor estimate este însă relevantă pentru gradul ridicat de incertitudine asociat acestor evaluări (Tabel A).

Într-un studiu mai recent, CE (2017) evaluează efectele în următorii 15 ani pe plan economic, social și de mediu ale unei îmbunătățiri a țintei de eficiență energetică¹³. Rezultatele de la nivelul UE indică un impact de până la 4,1 puncte procentuale

¹³ În prezent, ținta de eficiență energetică urmărește reducerea cu 32,5 la sută a consumului de energie anticipat a fi înregistrat la orizontul anului 2030 în lipsa adoptării măsurilor de eficientizare.

asupra creșterii economice și de până la 2,1 puncte procentuale asupra gradului de ocupare a forței de muncă la orizontul anului 2030 în cazul celei mai ambițioase îmbunătățiri avute în vedere (i.e. îmbunătățirea țintei de eficiență energetică cu 13 puncte procentuale față de nivelul de referință), în situația însă favorabilă în care economia dispune de resurse suficiente pentru implementarea programelor necesare¹⁴. Rezultatele estimate pentru România au fost mult mai modeste (+0,6 puncte procentuale în cazul creșterii economice și +0,8 puncte procentuale în cazul gradului de ocupare), în condițiile în care impactul asupra activității economice al creșterii eficienței energetice este transmis preponderent prin canalul comercial, respectiv reducerea importurilor de bunuri energetice, iar efectele prin acest canal, așa cum s-a menționat deja, sunt relativ limitate în cazul țării noastre.

Tabel A
Evaluări privind impactul
macroeconomic al măsurilor
de creștere a eficienței energetice

	Interval	Medie	Mediană
Investiție/Energie primară economisită (mld. euro/mtep)	0,09-0,63	0,51	0,45
PIB/Unitate de investiție (EUR/EUR)	0,91-3,73	1,31	1,81
Locuri noi de muncă create anual/Unitate de investiție (locuri de muncă/mil. euro)	9,2-17,07	9,95	11,64
Locuri noi de muncă create anual/Energie primară economisită (locuri de muncă/ktep)	0,76-19,61	0,92	7,06

Sursa: AIE (2014)

Impactul estimat este condiționat de gradul curent al utilizării capacităților de producție din economie. Eventualele constrângeri de disponibilitate pe partea de ofertă (în special în privința resurselor de capital și forță de muncă) ar putea necesita relocarea resurselor aferente altor sectoare de activitate în vederea implementării măsurilor privind creșterea eficienței energetice, generând potențiale dezechilibre la nivelul sectoarelor afectate nefavorabil. În cazul UE, acest risc este evaluat ca fiind unul relativ ridicat în cazul tranziției către țintele mai ambițioase¹⁵, în situația în care sectorul manufacturier operează la aproximativ 81 la sută din capacitate¹⁶.

Un alt factor cu potențial de a reduce impactul anticipat favorabil al măsurilor de creștere a eficienței energetice este reprezentat de efectele de „recul” (engl. *rebound effects*).

Efecte de „recul”

Prin programele care vizează creșteri ale eficienței se urmărește o reducere a consumului de energie, însă, de o manieră aparent contraintuitivă, câștigurile de eficiență energetică pot încuraja o schimbare comportamentală a agenților economici tocmai în sensul unei utilizări mai ridicate a resurselor energetice.

¹⁴ Față de momentul apariției acestui studiu, în perioada recentă, CE a realizat alocări extrem de generoase de fonduri pentru investiții care adresează necesitatea contracarării schimbărilor climatice. De exemplu, în cazul României sunt disponibile până în 2030 peste 15 miliarde euro pentru proiecte ce vizează sectorul energetic prin Mecanismul de redresare și reziliență și Fondul de modernizare.

¹⁵ De exemplu, se estimează că, în cazul scenariului CE care vizează o creștere a țintei de eficiență energetică de 13 puncte procentuale față de nivelul de referință, acest fenomen va afecta 19 la sută din nivelul preconizat al investițiilor necesare pe plan european.

¹⁶ Gradul de utilizare a capacităților de producție este mai redus în România, situându-se la aproximativ 73 la sută (date Eurostat, media corespunzătoare anilor 2021 și 2022).

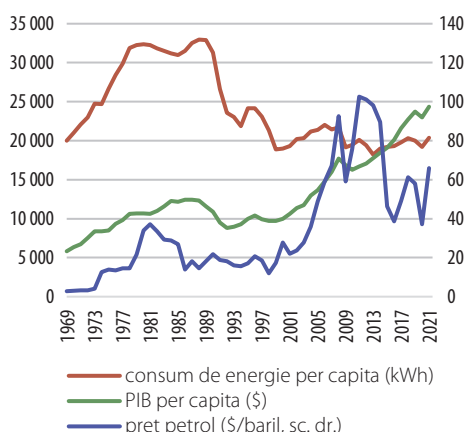
Astfel, cel puțin o parte din economiile anticipate de energie datorate creșterii eficienței energetice ar putea fi anulate. Efectele de „recol” sunt calculate prin raportare la consumul de energie preconizat a fi economisit ca urmare a măsurilor de creștere a eficienței energetice (acesta din urmă fiind determinat ca produs între câștigul energetic estimat și consumul de energie înregistrat anterior implementării acestor măsuri).

La nivel microeconomic se distinge între efectul de „recol” direct (vizează consumul direct de bunuri și servicii energetice) și cel indirect (vizează consumul de bunuri și servicii exclusiv cele energetice), manifestate atât la nivelul populației, cât și al firmelor. Acestea sunt generate de modificări în venitul disponibil al populației/firmelor (efectul de avuție), respectiv de modificări în prețul relativ al energiei raportat la cel al altor bunuri/servicii/factori de producție (efect de substituție). La nivel macroeconomic, consumul de energie poate înregistra modificări în urma implementării măsurilor de creștere a eficienței energetice ca urmare a mai multor factori, de exemplu stimularea activității economice în contextul noilor investiții adresate sectorului energetic (efect de creștere), modificarea structurii economiei în sensul unei majorări a ponderii sectoarelor intensive din punct de vedere energetic (efect de compoziție) etc.

Deși studiile din literatura de specialitate care analizează efectele de „recol” sunt extrem de diverse în ceea ce privește ipotezele și metodologiile utilizate, acestea sunt în general convergente din punct de vedere al rezultatelor¹⁷. Astfel, în cazul efectului de „recol” direct estimările tind să convergeze către valori plasate în intervalul 10 la sută – 30 la sută, în timp ce la nivelul întregii economii rezultatele indică posibilitatea ca efectele de „recol” să erodeze mai mult de jumătate din economisirea anticipată a consumului ca urmare a eficientizării energetice (în medie cu 60 la sută).

În cazul României, o estimare a magnitudinii efectelor de „recol” a fost realizată pe baza metodologiei prezentate de Bruns *et al.* (2019), respectiv modelul de tip vector autoregresiv (VAR), utilizând date la frecvență anuală (Grafic C). Relațiile structurale au fost identificate printr-o metodă de analiză a componentelor independente (engl. *independent component analysis*), inovația asociată consumului de energie fiind interpretată ca un șoc tehnologic energetic, în contextul în care aceasta, conform definiției șocurilor structurale, este independentă de activitatea economică (PIB), așadar de cererea de energie, și de prețul energiei (aproximat prin cel al petrolului). Efectele de „recol” au fost estimate în jurul valorii de 30 la sută după patru ani (i.e. 30 la sută din economisirea potențială a consumului de energie în contextul măsurilor de creștere a eficienței energetice s-ar pierde ca urmare a majorării consumului de energie ulterior implementării acestor măsuri). Rezultatele trebuie interpretate cu prudență, având în vedere problemele de colectare statistică a datelor pentru o perioadă de timp atât de lungă. În plus, începând cu anii 1990, România a trecut printr-un amplu proces de restructurare economică, care a condus la o reducere semnificativă a consumului de energie, independent

¹⁷ Brockway *et al.* (2021) realizează o trecere în revistă a celor mai importante 33 de studii care analizează impactul efectelor de „recol”.

Sursa: Our World in Data, INS, Voinea et al. (2018),
U.S. Energy Information Administration

Grafic C

Variabile utilizate în estimare

de aplicarea programelor de eficiență energetică. Totodată, impactul estimat nu surprinde eventualele divergențe de la nivelul sectoarelor economice. De exemplu, într-un studiu recent, Baležentis *et al.* (2021) estimează efectele de „recol” în sectorul rezidențial pentru țările UE, pentru perioada 2000-2015. România se află printre țările cu cele mai ridicate niveluri estimate (circa 90 la sută), alături de economii precum Bulgaria, Cehia, Ungaria, Slovenia, dar și Italia și Spania. De altfel, van Benthem (2015) argumentează că dinamizarea activității economice în țările aflate în dezvoltare este la fel de intensivă energetic ca procesul similar înregistrat de țările industrializate în trecut, în pofida îmbunătățirii majore a eficienței energetice a diverselor tehnologii. Astfel, câștigurile asociate acestora din urmă par să fi fost (parțial) compensate de migrarea către obiceiuri de consum mai intensive din punct de vedere energetic. Totuși, la nivelul UE, Baležentis *et al.* (2021) identifică o tendință de reducere a magnitudinii efectelor de „recol” în timp.

Concluzii

Începând cu anul 2021, obiectivul privind neutralitatea climatică – atingerea de zero emisii nete până în 2050 – a devenit obligatoriu prin lege în UE. Totodată, prin Pactul verde european a fost stabilit un obiectiv intermediar de reducere a emisiilor cu 55 la sută până în 2030. În cadrul strategiei energetice propuse, măsurile de creștere a eficienței energetice au un rol central, urmând a avea cea mai ridicată contribuție în mixul de măsuri care abordează necesitatea reducerii emisiilor de gaze cu efecte de seră.

Majoritatea modelelor de evaluare a programelor de măsuri ce vizează sectorul energetic (precum modelele integrate de evaluare utilizate de GISC sau modelele globale ale sistemului energetic implementate de AIE) anticipează o decuplare între consumul de energie și creșterea economică de o magnitudine fără precedent în istorie. Deși acest aspect nu le invalidează, totuși există semne de întrebare privind atât mecanismele de transmisie modelate (de exemplu, o posibilă lipsă sau încorporarea incompletă în cadrul acestor modele a mecanismelor care conduc la apariția efectelor de „recol”), cât și mixul de politici necesare pentru ca obiectivul privind reducerea emisiilor să fie atins. Un eșec în realizarea decuplării anticipate între consumul de energie și creșterea economică ar avea consecințe importante, putând necesita implementarea de măsuri suplimentare (o pondere mai ridicată atribuită surselor alternative de energie, precum energie solară și eoliană, arderea mai eficientă a cărbunelui și petrolului etc.) în vederea atingerii Țintelor asumate.

Referințe

AIE – „Capturing the multiple benefits of energy efficiency”, 2014

AIE – *World Energy Outlook*, 2020

Baležentis, T., Butkus, M., Štreimikiene, D., Shen, Z. – „Exploring the limits for increasing energy efficiency in the residential sector of the European Union: Insights from the rebound effect”, *Energy Policy*, Volume 149, 2021

van Benthem, A. A. – „Energy leapfrogging”, *Journal of the Association of Environmental and Resource Economists*, Volume 2(1), 2015, pp. 93-132

Brockway, P. E., Sorrell, S. R., Semieniuk, G., Heun, M. K., Court, V. – „Energy efficiency and economy-wide rebound effects: A review of the evidence and its implications”, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Volume 141, 2021

Bruns, S. B., Moneta, A., Stern, D. I. – „Macroeconomic time-series evidence that energy efficiency improvements do not save energy”, CAMA Working Paper, No. 21, 2019

Cambridge Econometrics – „Jobs, growth and warmer homes. Evaluating the economic stimulus of investing in energy efficiency measures in fuel poor homes”, 2012

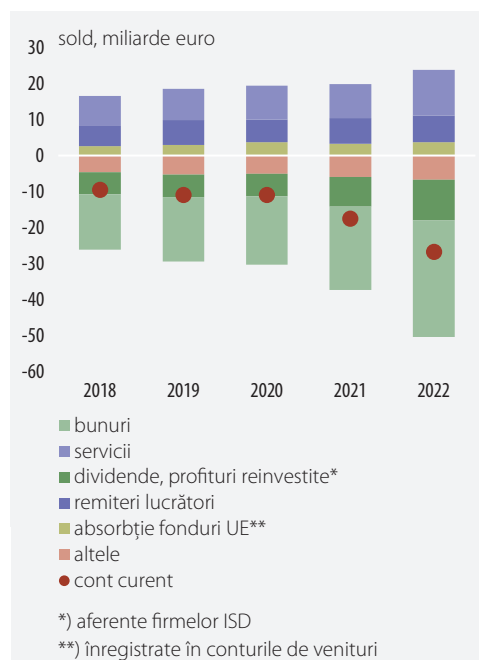
CE – „The macro-level and sectoral impacts of energy efficiency policies”, 2017

Fouquet, R. – „Long run demand for energy services: income and price elasticities over two hundred years”, *Review of Environmental Economics and Policy*, Volume 8(2), 2014, pp. 186-207

Voinea, L. (coordonator), Cojocaru, A., Costache, B., Grigoraș, V., Lovin, H., Neagu, C., Orțan, D., Tănase, A. – *Un veac de sinceritate. Recuperarea memoriei pierdute a economiei românești 1918-2018*, Editura Publica, 2018

Poziția externă

Anul 2022 a marcat îmbunătățiri la nivelul indicatorilor privind capacitatea de rambursare a datoriei și lichiditatea economiei românești, inclusiv din perspectiva adecvării rezervelor internaționale. Cu toate acestea, deficitul contului curent (9,3 la sută din PIB, al doilea ca dimensiune în spațiul comunitar) continuă să genereze preocupări privind vulnerabilitatea externă (Grafic 1.14).

Grafic 1.14

Contul curent și principalele componente

Deficitul contului curent a atins 26,7 miliarde euro (în creștere cu 52,7 la sută față de anul 2021), deteriorarea acestuia fiind dominată de dezechilibrul balanței bunurilor, în condițiile în care influențe puternice cu caracter temporar s-au conjugat cu capacitatea insuficientă a producției autohtone de a acoperi absorbția internă. Contul serviciilor și cel al veniturilor secundare și-au menținut evoluția pozitivă (cu un surplus de 12,7 miliarde euro și respectiv 1,8 miliarde euro) – în primul caz, cu aportul major al activității de transport de mărfuri și al serviciilor IT&C, iar în al doilea caz, pe seama creșterii absorbției de fonduri europene și a transferurilor curente ale lucrătorilor din străinătate.

În schimb, contul veniturilor primare a marcat o adâncire a deficitului (până la 8,8 miliarde euro), în principal ca urmare a creșterii cu 2,7 miliarde euro a ieșirilor sub forma profiturilor reinvestite de firme constituite ca investiții străine directe.

Similar anului anterior, soldul schimburilor comerciale de bunuri (-32,3 miliarde euro) a fost puternic afectat de înrăutățirea raportului de schimb, reinflamarea cotațiilor materiilor prime generând, în primul semestru, un decalaj de circa 2 puncte procentuale între dinamica prețurilor de import și cea aferentă prețurilor exporturilor¹⁸. Temperarea ulterioară a acestei evoluții a adus o anumită îmbunătățire a raportului de schimb, însă pe ansamblul anului, componenta de preț a fost responsabilă pentru aproape jumătate din creșterea deficitului bunurilor. Influența cea mai puternică a aparținut bunurilor energetice (Caseta 3), a căror scumpire a condus la lărgirea cu 65 la sută a deficitului comercial pe acest segment, deși dependența de importuri a economiei locale este moderată.

Excluzând energia, soldul negativ al balanței bunurilor s-a majorat cu 36 la sută, rezultat atribuit în principal dezechilibrului în termeni de volum. Notabilă este, în această privință, creșterea cantităților importate de bunuri chimice și metalurgice (cu 9 la sută și, respectiv, 4 la sută), ca urmare a restrângerii activității în sectoarele energointensive locale. O ușoară creștere a deficitului a înregistrat și volumul alimentelor procesate (cu 2,2 la sută), impactul creșterii cotațiilor conducând însă la adâncirea cu circa 21 la sută a deficitului valoric. Acest din urmă factor a antrenat, în schimb, o creștere a surplusului comercial de materii prime agricole, chiar dacă volumele livrate pe piețele externe au scăzut, ca urmare a recoltei modeste. Fluidizarea fluxurilor globale de aprovizionare a avut implicații în ambele sensuri asupra volumului schimburilor comerciale – pe de o parte, deteriorare a soldului pentru anumite bunuri intermediare, pe fondul intensificării producției în unele ramuri industriale care utilizează inputuri importate (de pildă, creștere a importurilor nete de componente electronice și echipamente electrice, reducere a exporturilor nete de componente auto), pe de altă parte, îmbunătățire a soldului aferent tranzacțiilor cu mașini și utilaje și celor cu autovehicule (scădere cu 4 la sută a deficitului în primul caz, creștere cu 29 la sută a surplusului în cel de-al doilea caz).

Caseta 3. Influențe globale de natura ofertei asupra industriei românești în anul 2022: câteva coordonate

Economia mondială a fost marcată în anul 2022 de influențe majore de natura ofertei. În prim-plan a figurat conflictul militar ruso-ucrainean, care a condus nu doar la amplificarea semnificativă a cotațiilor materiilor prime pe piețele internaționale, ci și la o reconfigurare de proporții a lanțurilor globale de aprovizionare cu produse de acest tip, proces cu o derulare relativ rapidă, dar în mod constant marcată de spectrul apariției întreruperilor de ofertă. Concomitent însă a fost consemnată o detensionare graduală a lanțurilor de aprovizionare cu anumite inputuri neenergetice manufacturate (este vorba mai ales de unele produse electronice, a căror indisponibilitate a grevat evoluția anumitor sectoare industriale în 2021), pe fondul relaxării restricțiilor asociate pandemiei, dar și al temperării cererii globale. Caseta de față își propune prezentarea succintă a modului în care aceste influențe s-au reflectat la nivelul activității unor ramuri industriale autohtone, antrenând, totodată, variații consistente ale schimburilor comerciale externe.

¹⁸ Calcule bazate pe datele de comerț internațional (Sursa: Eurostat).

Sectorul energetic local în contextul declanșării conflictului ruso-ucrainean

	procente	
	2021	2022
Resurse disponibile brute, din care:	100,0	100,0
Combustibili fosili solizi	10,3	10,3
Țitei	29,5	34,7
Produse petroliere din import	11,9	9,5
Gaze naturale	29,8	28,0
Surse regenerabile, energie nucleară, energie electrică din import	16,8	16,2
Dependența energetică*	31,6	n.a.
Cărbune superior	89,1	85,5
Țitei	67,6	74,7
Produse petroliere	-5,0	-12,7
Gaze naturale	23,5	18,5

*) importuri nete/consum intern; valorile negative indică poziții de exportator net

Sursa: INS, Eurostat, calcule BNR

Izbucnirea războiului ruso-ucrainean și reacția economiilor europene de reducere a importurilor din Rusia au generat provocări în planul aprovizionării cu energie. Țara noastră este caracterizată de o dependență energetică mai scăzută comparativ cu media UE, însă deloc neglijabilă, importurile nete reprezentând circa 32 la sută din totalul resurselor disponibile în anul 2021 (Tabel A). Totodată, înainte de începerea războiului, expunerea pe relația cu Rusia era ridicată pentru anumite categorii. Modalitatea de adaptare a inclus reconfigurarea rețelei de furnizori externi, extinderea capacității interne de producție, dar și reducerea consumului energetic. La nivelul balanței externe a

energiei pentru anul 2022, acțiunea acestor factori a determinat scăderea în termeni cantitativi a deficitului, iar întreruperea achizițiilor din Rusia (din aprilie la gaze, din septembrie la cărbune și din noiembrie la țiței) nu a generat goluri de aprovizionare.

	procente	
	2021	2022
Combustibili fosili solizi*	94,5	58,5
Țitei și produse petroliere	33,1	30,3
Țitei	26,6	26,4
Produse petroliere	36,3	41,4
– benzină	0,0	0,0
– motorină	58,5	62,0
Gaze naturale	77,4	12,8

*) huiă și lignit (dacă se include cocsul, ponderea coboară la 65,3 la sută în 2021, respectiv la 41,2 la sută în 2022)

Sursa: Eurostat

În structură, vulnerabilități pronunțate față de materiile prime rusești se înregistrau pe segmentul gazelor naturale, al motorinei, dar și pe cel al combustibililor fosili solizi (Tabel B). Acest context a determinat adoptarea de către autorități a unor măsuri de valorificare a resurselor locale, demersuri menite a adresa problema de aprovizionare creată, fie pe un orizont scurt (de pildă, creșterea capacității de extracție a cărbunelui la Complexul Energetic Oltenia în 2022,

opțiune la care s-a renunțat în anul următor), fie pe termen mai lung (demararea extracției de gaze din platforma Mării Negre¹⁹, ca urmare a modificării Legii Offshore în luna mai 2022). Totodată, s-au intensificat tranzacțiile comerciale cu combustibili solizi cu parteneri tradiționali (Polonia, Italia) și au fost încheiate noi acorduri cu producători de cărbune (din Kazahstan, Columbia, Africa de Sud).

Opțiunea de diversificare a relațiilor externe de aprovizionare s-a regăsit și în cazul importurilor de țiței. Astfel, portofoliul furnizorilor mai vechi (în principal Kazahstan,

Tabel A
Mixul energetic și
dependența energetică

Tabel B
Importurile de combustibili fosili
din Rusia (pondere în total
importuri)

¹⁹ Proiectul de Dezvoltare a Gazelor Midia (Black Sea Oil & Gas).

Azerbaidjan și Irak) a fost suplimentat către finele anului 2022 (cu Norvegia și Arabia Saudită), în perspectiva intrării în vigoare, pe 5 decembrie, a deciziei UE de sistare a importurilor de țiței pe cale maritimă din Rusia. În ceea ce privește produsele petroliere, deși la nivelul întregului segment România deține în mod tradițional o poziție de exportator net²⁰, dependența sa de importurile de motorină este consistentă, Rusia fiind un furnizor important. În consecință, achizițiile directe din această țară s-au atenuat în ultimul trimestru din 2022 (ponderea acestora în totalul importurilor scăzând sub 50 la sută, de la 67 la sută în primele nouă luni), evoluție antrenată inclusiv de perspectiva blocării de către UE a importurilor de produse petroliere pe cale maritimă, din 5 februarie 2023. Concomitent, o serie de parteneri precum India, Bulgaria, Italia și Turcia și-au consolidat cota pe piața locală, putându-se vorbi totuși, în unele cazuri, de produse care au la origine țiței rusesc.

Impactul scumpirii materiilor prime energetice asupra unor industrii autohtone

Principalele domenii afectate de saltul cotațiilor energetice internaționale au fost cele cu un consum energetic ridicat, în special industria chimică și metalurgia. La nivelul UE-27 (2020), producția de profil s-a comprimat cu 6 la sută și respectiv 4 la sută în anul 2022, dar în cazul României, ajustările au avut o amplitudine mult superioară (-22 la sută și respectiv -15 la sută).

În condițiile unui șoc energetic amplu (prețurile de producție pentru piața internă ale sectorului energetic au crescut cu 123 la sută în anul 2022, a doua poziție în UE) și ale unei vulnerabilități pronunțate pe această latură, dacă se are în vedere intensitatea energetică relativ ridicată a ramurilor locale în rândul țărilor europene – locul trei în cazul chimiei și primul loc în cel al metalurgiei²¹, controlul costurilor în vederea limitării declinului producției a căpătat o importanță deosebită. Valoarea unitară mai degrabă restrânsă a exporturilor pentru cele două industrii la nivel european – în jurul locului 19 în ultimii ani²² – oferă la rândul său susținere ideii de conservare a competitivității prin preț/cost ca precondiție a înregistrării unui parcurs favorabil (sau măcar nu foarte nefavorabil) al domeniilor energointensive. Cu toate acestea, cursul de schimb real efectiv la nivel de industrie²³ indică aprecieri ample, mai ales pentru cea chimică (13 la sută în 2022, maximul pentru statele comunitare incluse în eșantion).

Costurile energetice au contribuit semnificativ la această evoluție – în semestrul II facturile firmelor au consemnat majorări considerabile în termeni anuali. Pentru gazul natural, prețurile au crescut de 2,7 ori (chiar mai mult în cazul marilor consumatori, respectiv de 3,2 ori), nivelul acestora fiind superior cu peste 44 la sută mediei

²⁰ În ultimii ani, solduri negative ale balanței comerciale s-au înregistrat doar ocazional (intervalul iulie-octombrie 2021 și martie 2022), pe fondul unor șocuri (un accident la principala rafinărie locală, respectiv izbucnirea războiului din Ucraina).

²¹ Indicator calculat pe baza tabelului intrări/ieșiri pentru anul 2019, ca raport între consumul de produse aferente diviziunilor CAEN 19 și 35 și consumul intermediar total. În cazul utilizării VAB la numitor, România se situează pe locul 4 (chimie). Din clasament nu fac parte Bulgaria, Irlanda, Lituania, Luxemburg și Malta (serii de date incomplete). Sursa: Eurostat.

²² Într-un clasament UE-27 (2020) care exclude Cipru și Malta.

²³ Indicator calculat pe baza indicilor prețurilor producției industriale din următoarele țări partenere: Japonia, SUA, Turcia, Marea Britanie, Elveția, China, Brazilia, Norvegia și statele UE-27 (2020) fără Slovacia, Luxemburg, Malta, Cipru. De asemenea, indicatorul pentru industria metalurgică exclude Estonia.

europene; pentru energia electrică, prețurile pentru clienții non-casnici s-au majorat de 2,4 ori (de 1,9 ori în cazul marilor consumatori), situându-se, și de această dată, peste media europeană (cu 44 la sută, respectiv cu 11 la sută). Aceste evoluții reflectă probabil și disponibilitatea mai pronunțată a autorităților de a sprijini populația, comparativ cu marii consumatori industriali, aceștia din urmă imprimând, în general, parcursul la nivel de sector – atât chimia, cât și metalurgia reprezintă domenii de activitate concentrate, firmele cu peste 250 de angajați fiind responsabile pentru 57 la sută și respectiv 78 la sută din totalul cifrei de afaceri.

Nici pe latura forței de muncă nu s-au consemnat evoluții care să permită creșteri mai puțin pronunțate ale costurilor. Constrațiile puternice ale producției nu au fost însoțite de ajustări corespunzătoare de personal – în chimie, numărul salariaților s-a diminuat cu doar 1 la sută, iar în metalurgie chiar a crescut, cu 3,9 la sută –, cea din urmă evoluție sugerând că unii operatori din sector au reușit totuși să profite de oportunități apărute pe parcursul anului, precum efervescența activității locale de construcții sau cererea favorabilă adresată segmentului de tuburi, țevi și profile tubulare la nivel european. În același timp, salariile s-au majorat semnificativ, cu 21,4 la sută și respectiv 12,8 la sută, astfel încât cele două ramuri au suferit pierderi semnificative în planul productivității muncii, iar variațiile costului unitar cu forța de muncă au fost de trei ori mai ample față de media UE-27.

La rândul ei, structura producției pare să explice într-o oarecare măsură contracția mai amplă a sectorului energointensiv autohton, cel puțin în cazul industriei chimice, caracterizată pe plan internațional în anul 2022 de evoluții extrem de fragile pe segmentul fabricării produselor chimice de bază²⁴ (grupa CAEN 201), în timp ce subsectorul pesticidelor și altor produse agrochimice, precum și cel al detergenților și cosmeticelor (grupele 202 și 204) au avut performanțe mult mai bune. Acest *pattern* se regăsește atât pe ansamblul UE, cât și în majoritatea statelor care au raportări la nivel de grupă²⁵. Datele Eurostat (Prodcom) sugerează că țări precum Franța, Italia, Grecia, Bulgaria sau Polonia, cu producție orientată în proporție mai mare către ultimele două grupe menționate, au fost avantajate din această perspectivă²⁶, iar dinamica pe ansamblul industriei au fost mult mai favorabile comparativ cu cea consemnată pe plan autohton – primele trei economii amintite au înregistrat contracții ale producției chimice de doar 3-4 la sută, în timp ce ultimele două au avut creșteri de 8-9 la sută.

Evoluția negativă a celor două industrii locale în coordonatele dificile ale anului 2022, cu reverberații de natura pierderilor de competitivitate și a adâncirii dezechilibrului comercial (atât prin ajustarea cantităților livrate pe piețele externe, cât și prin creșterea celor importate), s-a produs pe un fond relativ vulnerabil deja existent, mai cu seamă în chimie, unde investițiile, exprimate ca pondere în totalul sectorului prelucrător, s-au repositionat pe un palier inferior în perioada 2016-2021 (circa 3 la sută), comparativ cu intervalul 2010-2015 (4,5 la sută). Totuși, după

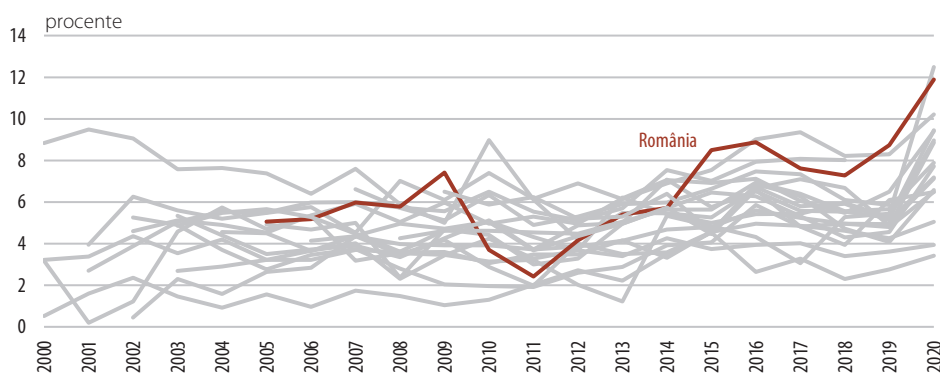
²⁴ Fabricarea produselor chimice de bază, a îngrășămintelor și produselor azotoase; fabricarea materialelor plastice și a cauciucului sintetic, în forme primare.

²⁵ Germania, Franța, Italia, Spania, Grecia și Lituania.

²⁶ Imaginea oferită de datele Prodcom poate fi afectată de confidențialitatea înregistrărilor pentru anumite produse, erorile survenite neschimbând însă cel mai probabil peisajul general.

valoarea foarte redusă din 2019 (minimul perioadei 2005-2021), anul 2020 a consemnat un oarecare reviriment al activității investiționale, posibil în contextul declanșării pandemiei COVID-19, care a mărit cererea pentru anumite produse chimice, iar 2021 a marcat o nouă ameliorare a investițiilor. Situația a fost ceva mai favorabilă în industria metalurgică în ultimii 10-15 ani: indicatorul descris anterior s-a plasat la 5,9 la sută în 2010-2015 și 5,6 la sută în 2016-2021, ultima perioadă fiind caracterizată de preocupări legate de digitalizare, o proporție consistentă a investițiilor fiind direcționate către achiziții de software.

În condițiile în care finanțarea companiilor depinde în bună măsură de resursele proprii²⁷, un posibil candidat pentru a explica parcursul relativ modest al investițiilor din chimie în ultimii ani este reprezentat de evoluția profitabilității. Într-adevăr, raportul dintre excedentul brut de exploatare și cifra de afaceri s-a redus în 2016-2020 față de 2010-2015, de la 13,2 la sută la 7 la sută (pentru metalurgie, scăderea a fost mai puțin pronunțată, de la 6,9 la sută la 5,1 la sută)²⁸. Ultimul deceniu și jumătate a consemnat o traiectorie sinuoasă a celor două domenii de activitate, marcată de ample fluctuații ale cotațiilor energetice (cu o amprentă tot mai puternică asupra performanței financiare odată cu dereglementarea pieței energetice autohtone pentru consumatori non-casnici), de un cadru legislativ comunitar care a exercitat presiune în vederea eficientizării marilor consumatori de energie (uneori cu efect negativ asupra activității, conform semnalelor din piață), precum și de o aprigă competiție externă. Totuși, judecată prin prisma distribuției rezultatului operațional al firmelor, profitabilitatea industriei chimice se află în linie cu cea de la nivel european²⁹, cu un parcurs ascendent (dar volatil) în perioada 2011-2020. Acest lucru sugerează posibilitatea ca firmele din chimie cu rezultate mai favorabile să nu fi avut anvergura necesară pentru a determina o îmbunătățire a situației financiare a sectorului în ansamblul său, ceea ce indică necesitatea unei realocări cât mai lipsite de fricțiuni a resurselor în cadrul domeniului respectiv, pentru valorificarea potențialului existent (Grafic A).

Notă: Valorile reprezentate corespund următoarelor economii: Belgia, Croația, Cehia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Italia, Lituania, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Elveția. Datele se referă la firme cu 20 sau mai mulți angajați.

Sursa: Baza de date CompNet, versiunea 9

Grafic A
Rata profitului operațional
în industria chimică (mediană)

²⁷ Conform Sondajului BNR privind accesul la finanțare al companiilor din România, iunie 2021.

²⁸ Pe baza datelor Structural Business Statistics ale Eurostat.

²⁹ Conform bazei de date a CompNet (versiunea 9), informațiile vizând mediana distribuției profitului operațional.

O altă ramură mare consumatoare de energie este industria altor produse din minerale nemetalice, dar evoluția acesteia în anul 2022 a fost diferită de cea a industriei chimice și metalurgiei, contracția producției fiind de numai 2,3 la sută. O explicație este legată de impactul vizibil mai restrâns al amplificării cotațiilor internaționale, în condițiile unei intensități energetice totuși inferioare (circa 28 la sută), în timp ce activitatea investițională a fost robustă în ultimii ani. Un alt factor l-a reprezentat posibilitatea firmelor de a transfera în prețuri o parte din creșterea costurilor, în contextul suportului acordat de autorități operatorilor din construcții, constând în compensarea scumpirii materialelor folosite în execuția proiectelor de investiții publice. Această măsură de sprijin a fost motivată și de apropierea de final a ciclului de absorbție a fondurilor europene aferente CFM 2014-2020, care impunea asigurarea unei ritmicități adecvate a lucrărilor de construcții. În plus, acest sector de activitate este în general caracterizat de o orientare mai pronunțată a industriei locale către piața internă, raportul dintre tranzacțiile comerciale externe și producția locală fiind sistematic mai mic în industria produselor minerale nemetalice comparativ cu alte ramuri manufacturiere, pe un eșantion de 66 de economii³⁰. În consecință, amplul surplus de cerere pe plan local s-a regăsit într-o proporție pe măsură în activitatea operatorilor autohtoni.

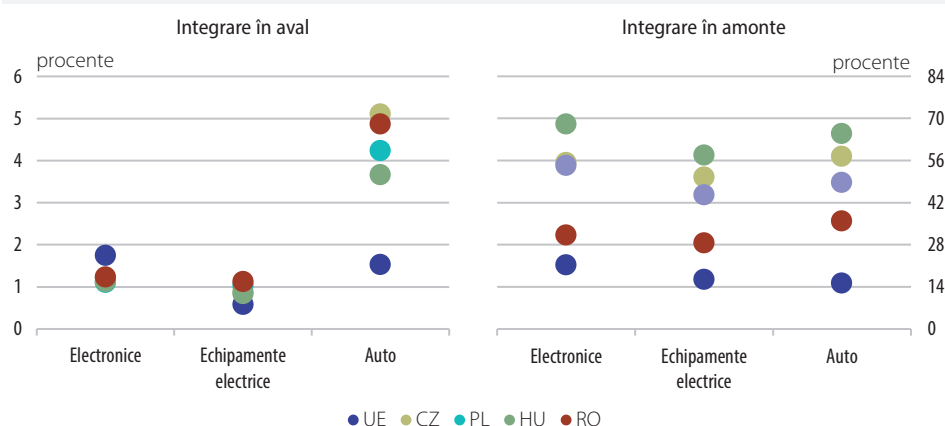
Detensionarea graduală a lanțurilor de aprovizionare cu inputuri neenergetice manufacturate

În anul 2022, producția și schimburile comerciale la nivel mondial au purtat și amprenta îmbunătățirii fluxurilor de aprovizionare cu produse electronice și alte inputuri manufacturate, proces care nu a fost scutit însă de sincopă – două episoade de lockdown survenite în China în primăvară și toamnă, precum și izbucnirea războiului din Ucraina. Tendința s-a conturat pe fondul temperării graduale a cererii de bunuri la nivel internațional (ulterior amplei reveniri care a succedat primului val pandemic), dar și al relaxării limitărilor pandemice asupra ofertei.

Reducerea blocajelor în aprovizionare a antrenat intensificarea schimburilor externe de bunuri în prima jumătate a anului, companiile valorificând contextul favorabil pentru satisfacerea comenzilor restante și refacerea stocurilor. Condițiile de derulare a fluxurilor de aprovizionare au continuat să se amelioreze și în semestrul II (din perspectiva costurilor de transport și a timpilor de livrare), dar intensitatea relațiilor comerciale s-a mai diminuat, în condițiile în care evoluția inflației s-a resimțit tot mai acut la nivelul cererii globale de bunuri. În plus, aceasta din urmă a fost afectată și de inversarea fenomenului de substituție bunuri/servicii manifestat inițial în pandemie, atenuarea substanțială a restricțiilor de mobilitate în anul 2022 favorizând reorientarea consumatorilor către servicii (îndeosebi HoReCa și activități de agrement). O posibilă contribuție în același sens a revenit acumulării de stocuri peste nivelul necesar în prima jumătate a anului – pe de o parte, așteptările cu privire la persistența dinamicii robuste a cererii de consum s-au dovedit prea optimiste, iar pe de altă parte, dificultățile manifestate în ultimii ani pe lanț s-au transpus într-o reacție de supradimensionare a comenzilor (așa-numitul *bullwhip effect*).

³⁰ Sursa: TIVA – OCDE, date pentru anul 2018.

În cazul României, efectele detensionării lanțurilor de aprovizionare cu inputuri neenergetice manufacturate s-au resimțit cel mai vizibil la nivelul a trei ramuri, respectiv producția de autovehicule, cea de electronice și industria echipamentelor electrice, cu reverberații în planul exporturilor și al importurilor. De pildă, îmbunătățirea ofertei mondiale de semiconductori a făcut posibilă onorarea comenzilor externe restante, notabile fiind creșterea cu 23 la sută a volumului exporturilor de autovehicule, dar și extinderea livrărilor de bunuri destinate utilizării ca inputuri în economiile partenere, cum ar fi componente electronice și echipamente periferice (+85 la sută), motoare și cabluri electrice (+8 la sută), componente auto (+5 la sută).

Grafic B
Integrarea în lanțurile
internaționale de producție
(câteva exemple)

Referitor la livrările de bunuri intermediare, redresarea la nivel global a celor trei industrii a exercitat un efect semnificativ de tracțiune asupra exporturilor totale românești (similar celui produs în cazul Cehiei și mai pronunțat decât în cel al Ungariei sau Poloniei). Concluzia este sugerată de o măsură a „integrării în aval” propusă de OCDE, potrivit căreia 7,2 la sută din exporturile totale ale României și ale Cehiei sunt încorporate în exporturile mondiale de produse electronice, echipamente electrice și auto, în timp ce ponderile aferente celorlalte țări sunt de 5,6 la sută și respectiv 6,4 la sută³⁰ (Grafic B).

În schimb, intensificarea activității companiilor autohtone din acest ecosistem a antrenat importuri suplimentare de produse chimice, metalurgice, cauciuc și mase plastice, precum și de inputuri specifice ramurilor respective³¹. De altfel, comparativ cu media pe economie, producția de echipamente electronice/electrice/auto se caracterizează printr-un nivel ridicat al „integrării în amonte” în rețelele globale de valoare adăugată, exporturile având un conținut de importuri de 29 la sută până la 36 la sută³⁰.

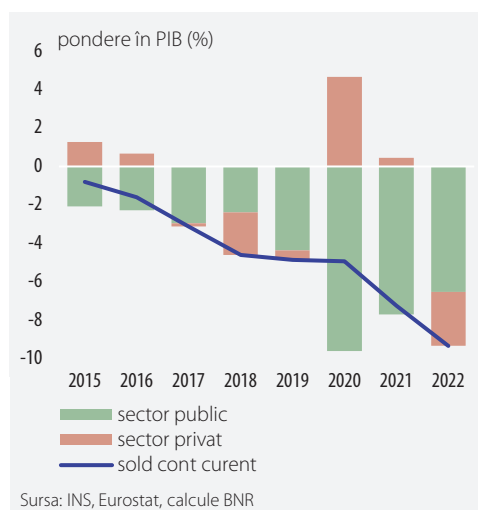
Concluzii

Cotațiile materiilor prime au crescut semnificativ în anul 2022, în special în cazul energiei, consemnându-se concomitent o modificare de structură a lanțurilor de

³¹ Potrivit tabelului simetric intrări/ieșiri pentru anul 2015 (Sursa: Eurostat).

aprovizionare cu produse energetice la nivel internațional, ca urmare a izbucnirii conflictului din Ucraina și a sancțiunilor adoptate împotriva Rusiei. Reacția pe plan local la noul context a inclus reconfigurarea rețelei de furnizori externi, apelul mai intens la resurse energetice autohtone, dar și declinul consumului, antrenat inclusiv de semnificative reduceri de activitate ale unor sectoare energointensive precum industria chimică și cea metalurgică. Aceste evoluții au survenit pe fondul exploziei costurilor de producție, într-un context caracterizat de o legătură puternică între competitivitatea prin preț/cost și parcursul activității, în timp ce autoritățile au prioritarizat gospodăriile în ceea ce privește sprijinul pentru plata facturilor energetice, iar firmele nu au întreprins demersuri de a ține sub control costul cu forța de muncă, evaluând probabil că șocul are efecte temporare, iar efortul de a realiza noi angajări în viitor pe o piață a muncii încă marcată de deficiențe structurale este superior dezavantajelor resimțite în prezent. Anul 2022 a consemnat, totodată, o ameliorare a funcționării lanțurilor internaționale de producție, evoluție cu ecou la nivelul tranzacțiilor comerciale internaționale ale României, în virtutea gradului semnificativ de integrare ce caracterizează economia autohtonă.

Înrăutățirea soldului contului curent în anul 2022 s-a repercutat și asupra gradului său de finanțare pe seama fluxurilor negenerative de datorie, care a scăzut până la 52,1 la sută, în pofida unui parcurs favorabil al acestora. Intrările nete sub forma participațiilor la capitalul companiilor ISD au totalizat 6,9 miliarde euro (inclusiv reinvestirea profiturilor), în timp ce surplusul contului de capital a atins 7 miliarde euro, pe fondul intensificării absorbției de resurse europene destinate investițiilor. Această din urmă evoluție a fost atribuită în principal utilizării fondurilor alocate în exercițiul bugetar 2014-2020 (sub impulsul apropierei de final a perioadei de rambursare), dar și transferului de către Comisia Europeană a sumei de 1,8 miliarde euro în luna octombrie 2022, reprezentând granturi aferente primei cereri de plată din cadrul PNRR.

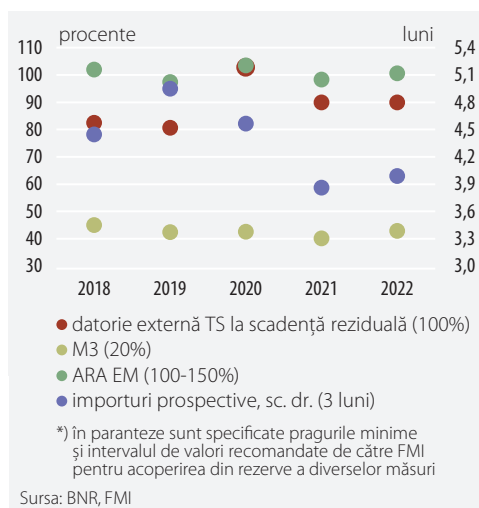
Grafic 1.15

Balanța economisire-investiții,
public/privat

Fluxurile generatoare de datorie au fost în continuare destinate în principal finanțării componentei publice a balanței economisire-investiții (cu o pondere de 6,5 la sută din PIB). Extinderea emisiunilor de obligațiuni guvernamentale s-a reflectat în majorarea influxurilor nete aferente investițiilor de portofoliu (cu 43 la sută, până la 5 miliarde euro). La soldul negativ al operațiunilor curente cu străinătatea a contribuit și componenta privată (2,8 la sută din PIB), inclusiv pe seama evoluțiilor din sectorul companiilor nefinanciare.

Astfel, adâncirea deficitului bunurilor – ca urmare a rezilienței absorbției interne și a dificultăților de natura ofertei întâmpinate de firmele locale (mai ales de cele industriale) – a avut drept contrapartide reducerea disponibilităților externe (cu efect de deteriorare a expunerii nete asociate

depozitelor) și intensificarea apelului la surse financiare externe de natura datoriei (de pildă, credite intragrup, credite comerciale), Grafic 1.15.

Grafic 1.16
Indicatori de adecvare
a rezervelor internaționale*

În acest context, datoria externă totală s-a majorat cu 5,8 la sută comparativ cu anul 2021 (soldul său ajungând la 144,6 miliarde euro), evoluție care nu a fost însă însoțită de o înrăutățire a indicatorilor privind capacitatea de rambursare. Astfel, raportul datoriei externe brute față de PIB și cel față de exporturile de bunuri și servicii s-au redus până la 50,6 la sută și, respectiv, 117,7 la sută. Totodată, serviciul datoriei externe (în scădere cu 8 la sută față de anul anterior) a coborât la 57 la sută din valoarea exporturilor de bunuri și servicii (față de 78 la sută

în anul 2021), ceea ce ilustrează o ameliorare și în privința lichidității externe a economiei românești. Un indiciu în același sens se conturează și din perspectiva adecvării rezervelor internaționale. Creșterea în continuare a acestora din urmă (cu 6,5 miliarde euro, până la 52,3 miliarde euro la 31 decembrie 2022) a favorizat acoperirea a 4 luni de importuri prospective de bunuri și servicii, precum și un nivel adecvat al „protecției” față de riscurile la adresa balanței de plăți (indicatorul ARA EM, calculat de FMI³², relevă o acoperire de 100,7 la sută); totuși, gradul de acoperire a stocului datoriei externe pe termen scurt la scadență reziduală a rămas subunitar (89,9 la sută), Grafic 1.16.

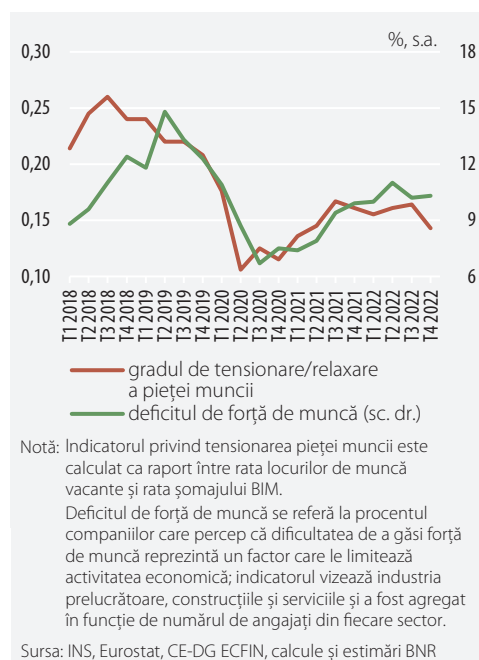
Piața muncii

Pe ansamblu, în anul 2022 piața muncii a rămas relativ tensionată, remarcându-se o anumită atenuare a acestei tendințe în ultimul trimestru. Rata locurilor de muncă vacante s-a stabilizat la 0,9 la sută în primele trei trimestre, evoluția fiind însoțită de o reducere a ratei șomajului de la 5,8 la sută în trimestrul I la 5,5 la sută în trimestrul III. Sfârșitul anului a adus însă o restrângere mai evidentă a cererii de forță de muncă, perspectiva încetinirii activității economice atât pe plan intern, cât și la nivel global imprimând un comportament mai prudent în rândul companiilor autohtone în ceea ce privește decizia extinderii schemelor de personal. Astfel, trimestrul IV a marcat o reducere a ratei locurilor de muncă vacante până la 0,8 la sută, concomitent cu o majorare a ratei șomajului, până la 5,6 la sută, înregistrându-se o atenuare a gradului de tensionare a pieței muncii comparativ cu trimestrele anterioare. În același timp, deficitul de forță de muncă extras din sondajul DG ECFIN s-a majorat gradual până la jumătatea anului 2022, ulterior având loc o scădere a intensității problemei lipsei de personal percepute de firme (Grafic 1.17).

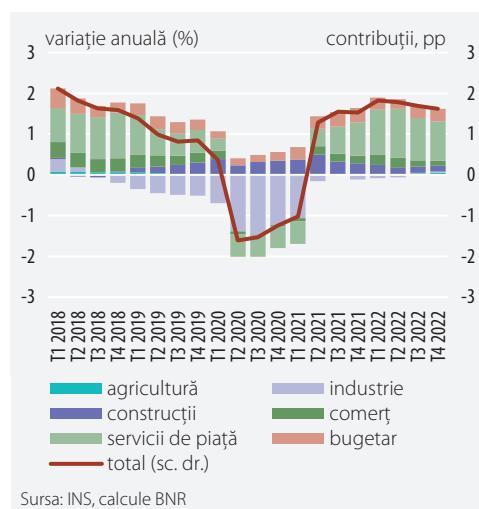
³² ARA EM (*Assessing Reserve Adequacy for Emerging Markets*) este un indicator anual de evaluare a adecvării rezervelor economiilor emergente în raport cu o gamă largă de surse ale riscurilor, precum cele legate de sistarea veniturilor din export, ieșirea capitalurilor deținute de rezidenți, reînnoirea datoriei externe pe termen scurt și retragerea participațiilor și a plasamentelor de natura datoriei pe termen lung, efectuate de nerezidenți.

Efectivul salariaților din economie s-a majorat cu 1,7 la sută în anul 2022 (dublare a ritmului de creștere față de 2021), evoluția fiind imprimată de mediul privat. Extinderile de personal au caracterizat mai ales segmentul serviciilor, notabile fiind evoluțiile din sectorul IT, din comerț, dar și din HoReCa și transportul aerian, ultimele două domenii de activitate beneficiind de ridicarea completă a restricțiilor asociate pandemiei. Angajări alerte s-au înregistrat și în cazul activităților de transporturi pe apă și depozitare, care au beneficiat de reconfigurarea rutelor de transport impusă de războiul din Ucraina, precum și în sfera activităților profesionale și a serviciilor

administrative. În construcții, cererea de forță de muncă a cunoscut o temperare față de 2021, pe fondul parcursului nefavorabil înregistrat de segmentul rezidențial. Pe ansamblul industriei, numărul de salariați s-a menținut relativ stabil, constrângerile generate de costurile ridicate de producție (îndeosebi cu energia) asupra activității afectând neuniform forța de muncă la nivelul diferitelor ramuri și doar începând cu a doua jumătate a anului. În domeniile energointensive precum industria chimică, prelucrarea lemnului sau fabricarea materialelor de construcții, dar și în industria ușoară și cea a mobilei, au avut loc disponibilizări, însă acestea au fost destul de limitate comparativ cu amploarea contracției activității³³. În același timp, celelalte ramuri manufacturiere au consemnat extinderi de personal, industria alimentară remarcându-se cu un avans consistent al numărului de salariați, impulsat de facilitățile fiscale acordate în sfera impozitării muncii. În ansamblu, deși pe întregul an dinamica salariaților s-a accelerat, în a doua jumătate a intervalului a început să se manifeste o atitudine mai precaută din partea operatorilor, observându-se o încetinire a ritmului angajărilor în aproape toate ramurile economice (Grafic 1.18).

Grafic 1.17
Indicatori de tensionare
a pieței muncii

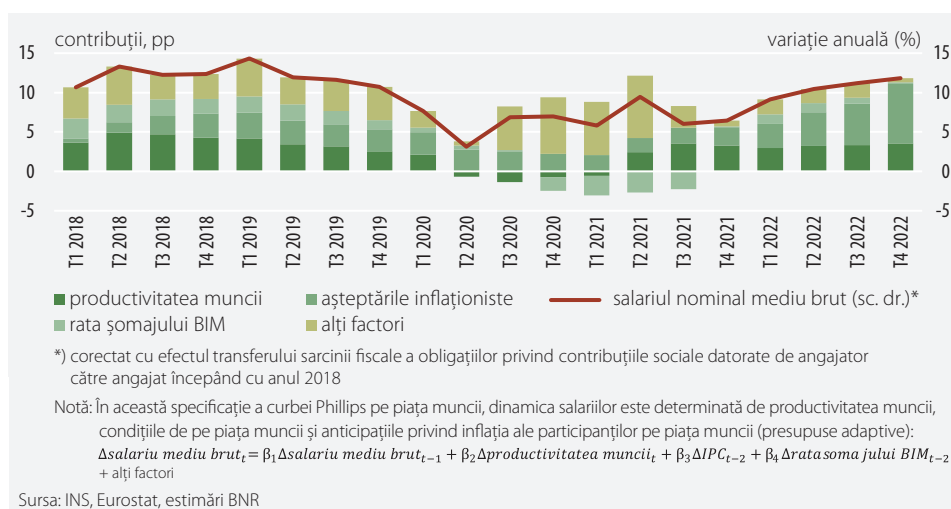

Grafic 1.18
Evoluția numărului de salariați
din economie

Dincolo de influențele ciclice, pe piața muncii au persistat problemele de natură structurală, îmbătrânirea populației, emigrarea de personal calificat din ultimii ani și

³³ Companiile au încercat probabil să minimizeze costurile cu reangajarea, în cazul în care constrângerile asupra activității ar urma să se tempereze.

neconcordanțele dintre abilitățile ofertei de forță de muncă și cerințele companiilor continuând să îngreuneze procesul de recrutare. În acest context, firmele au apelat tot mai mult la lucrători non-UE pentru acoperirea cererii, contingentul ajungând în 2022 la 100 000 de persoane (dublu față de anul anterior), nivel menținut inclusiv pentru 2023.

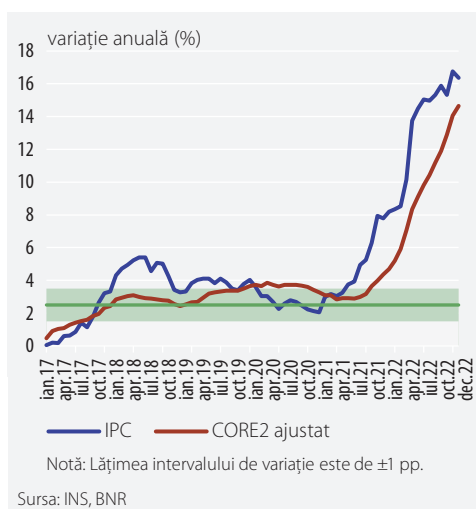
Grafic 1.19
Factorii determinanți ai dinamicii
salariului mediu brut pe economie

Rata anuală a salariului mediu brut pe economie s-a accelerat vizibil în 2022, înregistrând un ritm de creștere de 11,3 la sută (+4,2 puncte procentuale față de anul precedent). Saltul a fost imprimat de evoluția din sectorul privat (13,5 la sută), principalul factor determinant fiind creșterea alertă a ratei inflației de pe parcursul anului 2022, care a alimentat anticipațiile și, mai departe, cererile salariale. Influențe în sensul creșterii au exercitat și câștigurile de productivitate și tensionarea graduală a pieței muncii, acestea plasându-se totuși în plan secund. În sectorul bugetar a fost menținută plafonarea salariilor, cu excepția unor majorări în învățământ și în cazul unor categorii de angajați din sănătate; acestea, alături de reintroducerea tichetelor de vacanță, au condus la o creștere moderată de circa 4 la sută în 2022 (+2,6 puncte procentuale față de 2021), Grafic 1.19.

2.2. Prețuri și costuri

Prețuri de consum

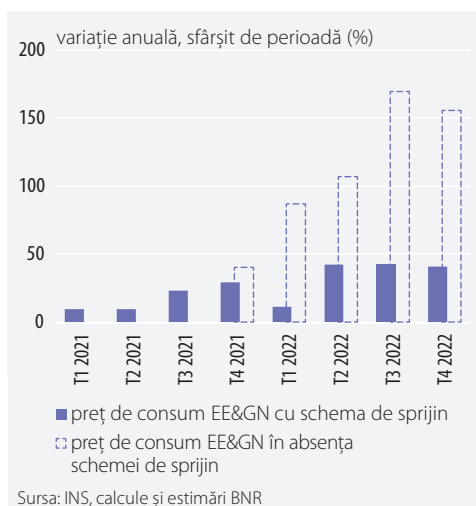
Rata anuală a inflației IPC a rămas pe un trend ascendent în cea mai mare parte a anului 2022, menținându-se deasupra limitei superioare a intervalului țintei; punctul de maxim a fost atins în luna noiembrie (16,76 la sută), indicatorul coborând în luna decembrie la 16,37 la sută (+8,18 puncte procentuale față de perioada similară a anului precedent). Traectoria descrisă a fost imprimată de șocuri multiple de natura ofertei, asociate mai ales impactului exercitat de războiul din Ucraina asupra cotațiilor materiilor prime, dar și anului agricol nefavorabil. Totodată, excedentul de cerere agregată din economie și deteriorarea așteptărilor privind inflația au potențat transmisia presiunilor acumulate la nivelul costurilor în prețurile de consum. Spre sfârșitul anului, piețele internaționale ale materiilor prime au început, totuși, să se detensioneze, evoluția antrenând încetinirea ritmului de creștere a prețurilor și pe plan intern (Grafic 1.20).

Grafic 1.20
Rata anuală a inflației

Invadarea Ucrainei de către Rusia în primul trimestru al anului 2022 a provocat salturi ample ale prețurilor materiilor prime la nivel internațional, în special în cazul bunurilor energetice și agroalimentare, statele beligerante deținând poziții importante pe piețele de profil. În plus, factori conjuncturali precum seceta și temperaturile foarte ridicate din perioada verii au accentuat încordarea piețelor respective, limitând oferta (și stimulând cererea, în cazul energiei). În aceste condiții, cotațiile *en gros* pentru gaze naturale și energie electrică din Europa au atins maximele

istorice în luna august, după ce, cu două luni mai devreme, cotația Brent urcase la 120 dolari SUA/baril, iar prețurile agroalimentare au avansat cu 25 la sută în primul semestru. Ulterior, situația a cunoscut o detensionare, într-un context dominat de temperarea cererii pentru bunuri energetice și de diversificarea aprovizionării cu gaze naturale a statelor europene, care au reușit să constituie stocuri adecvate pentru sezonul rece 2022/2023. În același timp, deschiderea coridorului de transport pe Marea Neagră al mărfurilor agricole din Ucraina a calmat piețele de profil.

Grafic 1.21
Prețuri de consum pentru energie electrică și gaze naturale

Evoluțiile externe ale cotațiilor produselor energetice s-au reflectat pe piețele interne, iar mai departe la nivelul IPC. Totuși, în cazul tarifelor pentru electricitate și gaze naturale plătite de consumatorii casnici, transmisia majorării cotațiilor *en gros* a fost parțial atenuată de măsurile de sprijin adoptate de autorități³⁴. Astfel, rata anuală a inflației corespunzătoare celor două componente ale coșului de consum a încheiat anul 2022 la 40,8 la sută (valoare agregată), cu circa 12 puncte procentuale peste cea înregistrată în decembrie 2021 (un

exercițiu contrafactual sugerează că, în lipsa măsurilor de sprijin, dinamica respectivă ar fi depășit 150 la sută). În cazul carburanților, majorarea abruptă a cotației țițeiului (în perspectiva limitării accesului producției rusești pe piața globală) și aprecierea relativ amplă a dolarului SUA au determinat creșterea prețurilor în prima jumătate a anului, o contribuție suplimentară în acest sens revenind achizițiilor în exces realizate de populație la începutul lunii martie, sub impulsul panicii create de izbucnirea războiului dintre Rusia și Ucraina. Începând din a doua jumătate a anului, perspectiva mai rezervată privind evoluția activității economice la nivel global a readus prețul

³⁴ Introduse în noiembrie 2021 și modificate succesiv în cursul anului 2022.

petrolului și, în consecință, prețurile interne ale carburanților pe un trend descendent. În plus, dezinflația observată în cazul întregii grupe a combustibililor a fost susținută de adoptarea unor măsuri administrative, respectiv introducerea începând din luna iulie 2022 a unei compensări cu 50 de bani a prețului unui litru de carburant (în vigoare până la finalul anului) și plafonarea prețului lemnului de foc pe durata sezonului rece. În aceste condiții, ritmul anual al inflației aferente combustibililor a coborât de la 41,3 la sută în luna iunie la 12,4 la sută în decembrie 2022 (-10 puncte procentuale față perioada similară a anului anterior), Grafic 1.21.

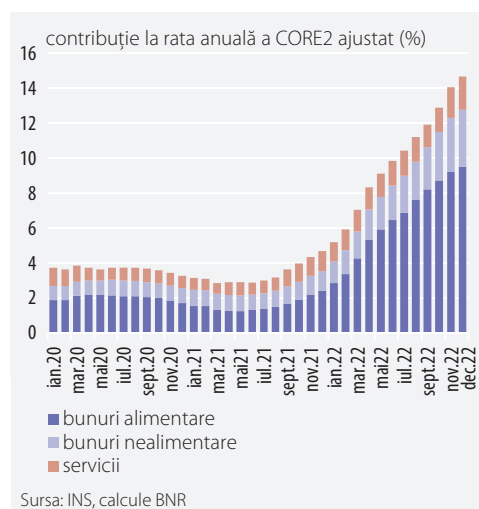
În timp ce bunurile energetice din coșul de consum au avut un parcurs dezinflaționist în semestrul II, în cazul altor categorii dinamica anuală a prețurilor s-a situat pe o traiectorie ascendentă pe toată durata anului, în condițiile în care șocul energetic s-a regăsit pe scară largă în costurile altor inputuri de producție, viteza de transmisie depinzând de structura lanțului de producție. La această influență s-au adăugat efectele asociate amplificării cotațiilor agroalimentare și majorării cheltuielilor cu forța de muncă, creșterea inflației fiind urmată de mărirea salariilor. Propagarea presiunilor inflaționiste a fost facilitată de profilul dinamic al cererii de consum – cu susținere din partea eliminării complete a restricțiilor pandemice, a influxului de refugiați ucraineni, a unor intervenții ale autorităților în sprijinul populației³⁵, dar și a majorărilor salariale, chiar dacă acestea s-au situat sub rata inflației.

Prețurile mărfurilor alimentare au reflectat cel mai rapid creșterea costurilor de producție, având în vedere elasticitatea mai redusă a cererii în raport cu prețul pe

acest segment și susținerea oferită consumului de alimente de măsurile guvernamentale menționate. În acest context, ambele componente ale grupei (alimente procesate, respectiv alimente cu prețuri volatile) au consemnat la finele anului 2022 variații anuale de peste 20 la sută, sensibil mai mari față de cele din 2021 (cu 16,5 puncte procentuale și, respectiv, 12,1 puncte procentuale).

Deși au înregistrat creșteri mai moderate, întrucât presiunile pe filiera costurilor de producție se acumulează și se transmit mai lent la nivelul acestor

segmente, ritmurile anuale ale prețurilor bunurilor nealimentare și serviciilor de piață au urcat la niveluri superioare celor prevalente în ultimul deceniu (9 la sută, respectiv 8,1 la sută în luna decembrie 2022), Grafic 1.22.

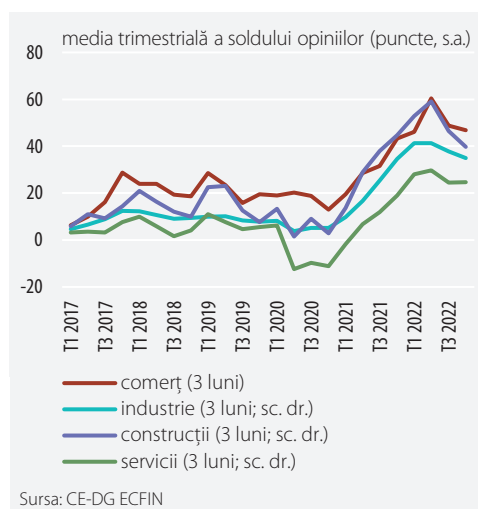

Grafic 1.22
Principalele componente
ale inflației de bază CORE2 ajustat

³⁵ Schemele de compensare și plafonare a prețurilor energiei electrice și gazelor naturale au diminuat facturile pentru utilități ale consumatorilor casnici eligibili, eliberând resurse pentru consum. De asemenea, au fost adoptate măsuri destinate persoanelor vulnerabile financiar (de exemplu, ajutorul *one-off* pentru pensii ≤ 2 000 de lei, cardul pentru alimente).

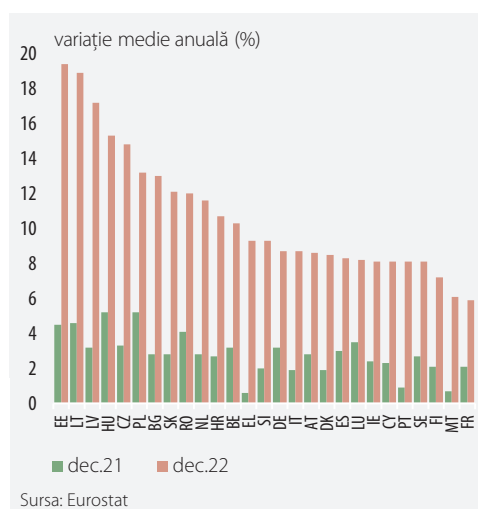
Grafic 1.23

Anticipații privind evoluția prețurilor

Anticipațiile inflaționiste din industrie, comerț, servicii și construcții și-au atins punctul de maxim la jumătatea anului 2022, începând ulterior să se corecteze. Așteptările analiștilor bancari pe orizontul de un an s-au majorat, de asemenea, în primul semestru, stagnând apoi la un nivel ridicat, în timp ce pentru orizontul de doi ani acestea s-au plasat la valori mai reduse, coborând la finalul anului spre limita superioară a intervalului țintei (Grafic 1.23).

În pofida unei evoluții ascendente în cea mai mare parte a anului 2022, prețurile de consum din România au avansat cu o viteză mai redusă comparativ cu cele din alte state membre ale UE. Astfel, România și-a îmbunătățit poziția în clasamentul descrescător al inflației medii IAPC la nivel european, coborând de pe poziția a cincea, pe care se afla la finele anului 2021, până pe locul al nouălea în decembrie 2022. Deși ecartul față de media UE s-a extins până la 2,8 puncte procentuale (comparativ cu 1,2 puncte procentuale la sfârșitul anului anterior), România se plasa la finele anului 2022 sub celelalte state din regiune și din zona baltică: Slovacia,

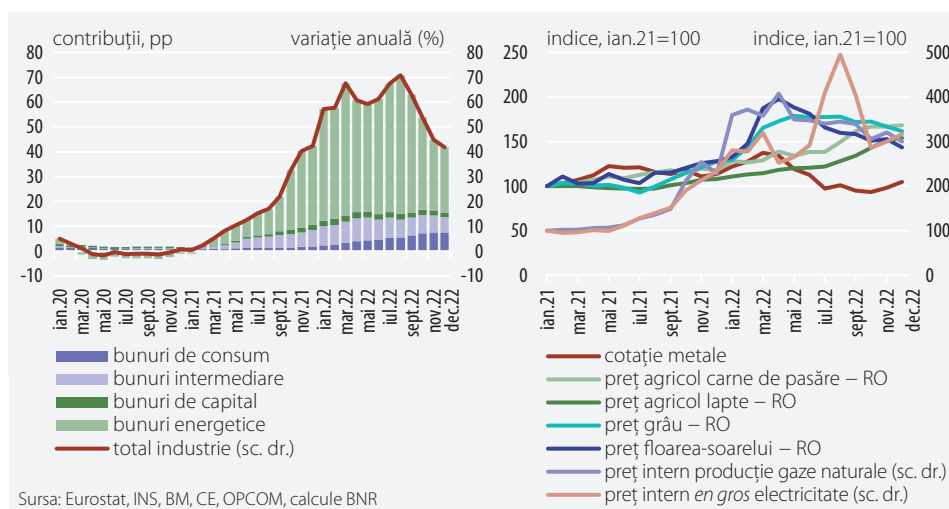

Bulgaria, Polonia, Cehia, Ungaria, Letonia, Lituania și Estonia (Grafic 1.24).

Prețuri de producție

Traectoria pronunțat ascendentă a dinamicii anuale a prețurilor producției industriale pentru piața internă observată din anul 2021 s-a menținut o bună parte din 2022, culminând cu înregistrarea în luna august a unui nivel maxim al seriei de date disponibile (70,8 la sută). Parcursul a fost imprimat de amplificarea tensiunilor pe piețele internaționale ale materiilor prime, în asociere cu declanșarea războiului din Ucraina, dată fiind implicarea directă în conflict a două dintre cele mai importante economii furnizoare de astfel de bunuri (în special petrol, gaze naturale, minereuri, cereale și plante oleaginoase). Relativa detensionare survenită ulterior, precum și manifestarea unor efecte de bază favorabile au condus la repoziționarea variației anuale pe un trend descrescător, până la 41,9 la sută în decembrie 2022 (Grafic 1.25).

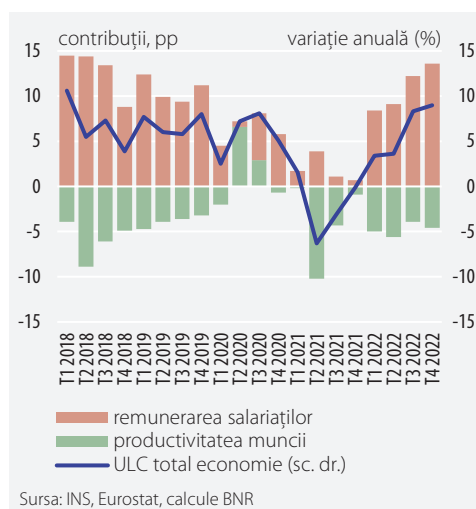
Grafic 1.25
Prețurile producției industriale
pentru piața internă
și factorii determinanți

Influența dominantă la intensificarea ritmului anual al prețurilor producției industriale a revenit saltului considerabil înregistrat de grupa bunurilor energetice (dinamică anuală de 123,4 la sută, cu 88,1 puncte procentuale peste valoarea din 2021); evoluția a reflectat în principal majorările semnificative ale cotațiilor spot pe piețele interne *en gros* ale energiei electrice și gazelor naturale, care s-au aliniat celor observate la nivel european. Aceste piețe, aflate într-o stare de tensiune încă din anul precedent, au fost puternic afectate de izbucnirea conflictului dintre Rusia și Ucraina, precum și de condițiile meteorologice caracterizate de secetă și de temperaturi ridicate, care au limitat oferta și au impulsionat cererea. Totuși, începând cu lunile de toamnă, cotațiile energiei electrice și gazelor naturale s-au corectat semnificativ, odată cu îmbunătățirea raportului cerere/ofertă. Pe de o parte, economia și-a redus consumul, nu doar datorită temperaturilor situate peste media sezonieră din această perioadă, ci și ca urmare a restrângerii producției în industriile energofage. Pe de altă parte, oferta a beneficiat de majorarea producției de electricitate din surse regenerabile, asociată condițiilor meteorologice mai favorabile, în timp ce incertitudinea cu privire la aprovizionarea adecvată cu gaze naturale în perspectiva sezonului rece 2022-2023 s-a mai disipat, pe fondul creșterii cantităților depozitate.

Accelerări de ritm, dar mai moderate, au consemnat pe ansamblul anului și prețurile bunurilor intermediare și de capital (12,9 puncte procentuale, respectiv 5,3 puncte procentuale), în strânsă corelație cu costurile energetice ridicate. Viteza de creștere s-a temperat însă progresiv în a doua parte a anului, factorii de influență incluzând scăderea prețurilor produselor energetice și ale metalelor, precum și ameliorarea funcționării lanțurilor globale de aprovizionare.

Un trend ascendent pe tot parcursul anului a avut dinamica anuală a prețurilor bunurilor de consum (22 la sută în decembrie 2022, față de 7,3 la sută cu un an în urmă). În cazul industriei alimentare, majorările de preț au fost chiar mai ample, rata anuală ajungând la 30,1 la sută (de la 10,2 la sută în luna decembrie 2021), cu un vârf de 31,1 la sută în luna septembrie 2022. Evoluția a fost determinată de presiunile pe filiera costurilor cu utilitățile și cu materiile prime agricole (carne, lapte, zahăr, ulei, cereale). Prețurile de producție ale bunurilor de consum exclusiv alimente și băuturi și-au accelerat constant ritmul anual în prima parte a anului (până la 10 la sută în luna iulie), fluctuând ulterior în jurul nivelului de 9,5 la sută.

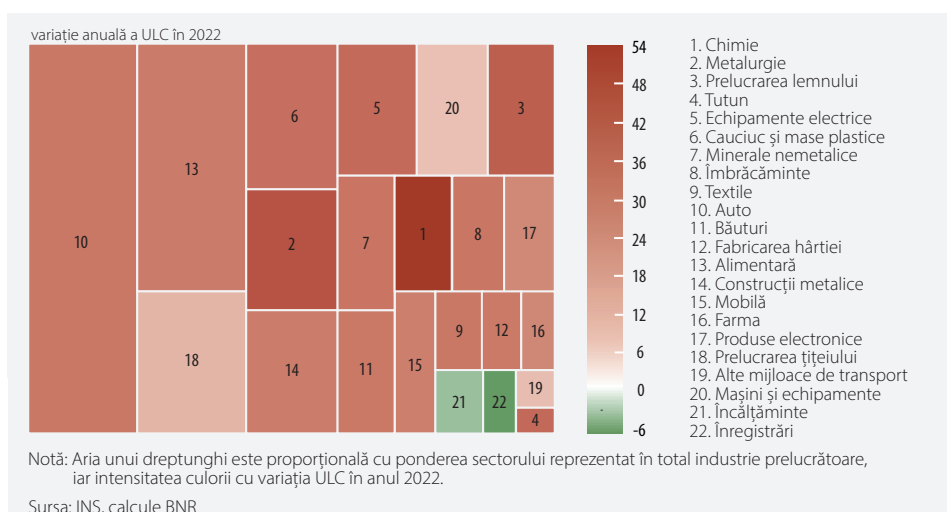
Grafic 1.26
Costurile unitare cu forța
de muncă pe total economie

Costuri unitare cu forța de muncă

Costurile unitare cu forța de muncă pe ansamblul economiei s-au majorat în 2022 cu 6,2 la sută (+8,1 puncte procentuale comparativ cu anul anterior). Creșterea alertă a ratei inflației a avut un rol important în procesul de negociere/stabilire a salariilor pe parcursul anului, observându-se un avans sensibil al remunerării pe salariat, până la 11,1 la sută (+9,2 puncte procentuale față de 2021). Câștigurile de productivitate nu au reușit să țină pasul cu această evoluție (creștere de

4,6 la sută, +0,7 puncte procentuale față de 2021), decuplarea alimentând acumularea unor presiuni inflaționiste pe această filieră (Grafic 1.26).

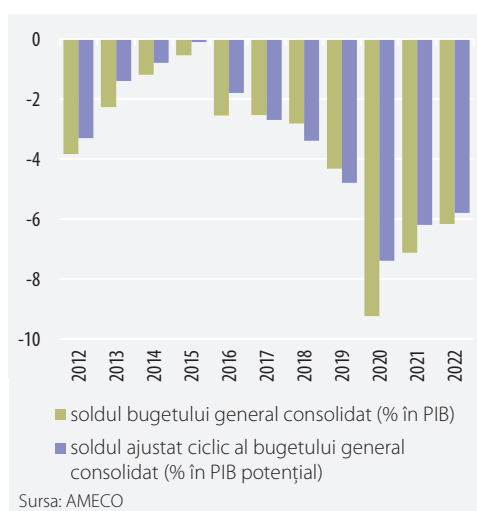
În industrie, variația anuală a costurilor salariale unitare a accelerat mai puternic pe ansamblul anului 2022, până la 15,6 la sută (+14,6 puncte procentuale comparativ cu 2021). Costurile ridicate cu materiile prime, îndeosebi cele cu energia, au avut efecte negative asupra producției industriale autohtone, atât direct, cât și indirect, prin impactul asupra cererii din partea partenerilor comerciali. În ceea ce privește forța de muncă, în pofida unor ritmuri salariale în creștere, comportamentul operatorilor (determinat de deficiențele structurale persistente pe piața muncii) a fost acela de a reține, pe cât posibil, resursa umană pentru momentul în care aceste constrângeri se vor atenua. Ritmuri extrem de alerte ale costurilor salariale unitare s-au consemnat în principalele industrii energofage (53 la sută în industria chimică și 37 la sută în metalurgie), însă variații mari, cuprinse între 15 la sută și 30 la sută, au fost înregistrate și în cazul prelucrării lemnului, al fabricării cauciucului și maselor plastice, al producerii echipamentelor electrice și în industria materialelor de construcții (Grafic 1.27).

Grafic 1.27
Costurile salariale unitare
în industria prelucrătoare

2.3. Evoluții fiscal-bugetare

Beneficiind de pe urma unei dinamici alerte a PIB nominal (18,7 la sută), în contextul șocului inflaționist, deficitul bugetului general consolidat măsurat conform metodologiei SEC 2010 s-a redus cu 0,9 puncte procentuale în 2022, nivelul atins, de 6,2 la sută din PIB, corespunzând întocmai jalonului de ajustare avut în vedere în Programul de convergență 2022-2025. O evoluție similară a înregistrat și deficitul măsurat conform metodologiei naționale (cash), care s-a redus de la 6,7 la sută din PIB în 2021 la 5,7 la sută din PIB în 2022; dinamica substanțial mai alertă a PIB nominal comparativ cu cea avută în vedere la momentul construcției bugetare inițiale a permis chiar consemnarea unei marginale supraproperformanțe în raport cu ținta de deficit (5,8 la sută din PIB), în pofida materializării în execuție a unui deficit bugetar nominal mai mare cu circa 4 miliarde lei față de cel estimat inițial.

Grafic 1.28
Deficitul bugetului
general consolidat

Având deopotrivă cauze ciclice și structurale, reducerea deficitului bugetului general consolidat produsă în 2022 este evaluată a fi fost predominant de natură ciclică. Conform ultimelor evaluări ale Comisiei Europene, îmbunătățirea poziției ciclice a economiei în contextul creșterii economice înalte din 2022 (4,7 la sută) a contribuit cu circa 0,6 puncte procentuale la reducerea deficitului bugetar³⁶, doar ceva mai mult de o treime din ajustarea consemnată fiind de natură structurală (Grafic 1.28). Principalele surse de consolidare structurală au fost localizate

la nivelul anvelopei salariale și al cheltuielilor de consum intermediar, ambele cu dinamici inferioare creșterii prețurilor măsurate prin deflatorul PIB (13,4 la sută în 2022). Majorări substanțiale de cheltuieli au fost determinate de măsurile menite a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor energetice (schema de plafonare și compensare a prețurilor energiei electrice și gazelor naturale, sprijin suplimentar pentru pensionarii cu venituri reduse, acordarea de tichete sociale, subvenționarea prețului combustibililor), însă acestea au fost în bună măsură acoperite de veniturile fiscale și nefiscale suplimentare determinate de creșterea prețurilor energetice și suprataxarea producătorilor de energie electrică și gaze naturale.

În condițiile unei creșteri puternice a volumului fondurilor europene care tranzitează bugetul general consolidat (cu 0,6 puncte procentuale, de la 1,9 la 2,5 la sută din PIB, ca urmare a transferurilor de capital), veniturile bugetului general consolidat exprimate ca procent în PIB s-au majorat cu 0,8 puncte procentuale, în timp ce cheltuielile totale au consemnat o scădere marginală (-0,1 puncte procentuale).

³⁶ Comisia Europeană estimează că dimensiunea deficitului de cerere s-a redus de la 2,9 la sută în 2021 la 1,1 la sută în 2022, iar componenta ciclică a deficitului bugetar a scăzut de la 0,9 puncte procentuale în 2021 la 0,3 puncte procentuale în 2022.

Veniturile fiscale (inclusiv cele din contribuții sociale, mai puțin cele aferente contribuțiilor sociale imputate³⁷) exprimate ca procent în PIB cu crescut cu 0,2 puncte procentuale (de la 26,3 la sută în 2021 la 26,5 la sută în 2022). Majorarea veniturilor fiscale a provenit în totalitate din creșterea cu 0,8 puncte procentuale a ponderii în PIB a veniturilor din impozite pe venit și avere, determinată de veniturile suplimentare din suprataxarea producătorilor de energie electrică și gaze naturale, dar și din dinamica alertă a impozitului pe profit. Influența pozitivă a evoluțiilor deosebit de favorabile consemnate de impozitele directe a fost superioară celei negative asociate reducerii (cu 0,6 puncte procentuale) a veniturilor din contribuții sociale exprimate ca procent în PIB, dată fiind dinamica inferioară celei a PIB nominal a fondului de salarii din economie³⁸. Agregatul impozitelor pe producție și importuri exprimat ca pondere în PIB a rămas nemodificat comparativ cu anul anterior. Veniturile nefiscale (exclusiv transferurile curente și cele de capital de la UE) exprimate ca procent în PIB au crescut cu 0,1 puncte procentuale, reflectând majorarea dividendelor distribuite de companiile de stat și pe cea a veniturilor din redevențe în contextul creșterilor abrupte ale prețurilor produselor energetice.

În ceea ce privește cheltuielile bugetare exprimate ca procent în PIB, reducerea marginală a acestora este rezultanta unor influențe de sens contrar de la nivelul cheltuielilor curente și, respectiv, al celor de capital. Astfel, raportul cheltuieli curente/PIB a scăzut cu 0,9 puncte procentuale, cu diminuări mai consistente în cazul cheltuielilor salariale (-1,1 puncte procentuale), al celor de consum intermediar, al altor transferuri curente (-0,3 puncte procentuale fiecare), al cuantumului transferurilor de asistență socială – altele decât în natură (-0,2 puncte procentuale), parțial compensate de creșteri ridicate ale cheltuielilor cu subvențiile (+0,65 puncte procentuale, reflectând în principal costurile sprijinului pentru consumatorii non-casnici în contextul schemei de plafonare și compensare a prețurilor energiei), precum și al transferurilor sociale în natură (+0,45 puncte procentuale, relevând costurile sprijinului pentru consumatorii casnici în contextul schemei de plafonare și compensare a prețurilor energiei, precum și acordarea tichetelor sociale); cheltuielile cu dobânzile au consemnat de asemenea o creștere cu 0,1 puncte procentuale în contextul amplificării costurilor de finanțare. În contrast, raportul cheltuieli de capital/PIB a crescut cu 0,75 puncte procentuale, aici regăsindu-se și majorarea cu 0,6 puncte procentuale a transferurilor de capital de la UE. În structură, cheltuielile de investiții publice exprimate ca procent în PIB au rămas relativ nemodificate comparativ cu anul anterior (4,2 la sută), expansiunea agregatului cheltuielilor de capital fiind imprimată de categoria transferurilor de capital (+0,7 puncte procentuale), reflectând în bună măsură factori de natură temporară³⁹.

Dinamica foarte alertă a PIB nominal în contextul șocului inflaționist a condus la o reducere a stocului datoriei publice exprimat ca pondere în PIB cu 1,35 puncte procentuale (de la 48,6 la sută în 2021 la 47,3 la sută în 2022), în pofida înregistrării

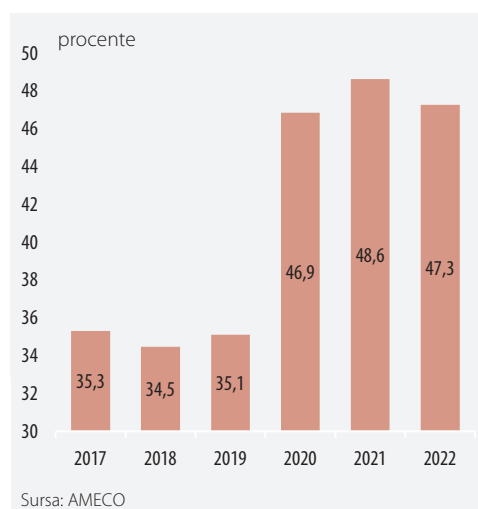
³⁷ Veniturile din contribuții sociale conform metodologiei SEC 2010 includ o componentă de „contribuții sociale imputate”, ce corespunde beneficiilor sociale asigurate direct de către angajatori din surse proprii, fără a fi creat un fond special în acest sens (pensiile militare constituie un exemplu); contribuțiile imputate sunt egale ca valoare cu contribuțiile sociale care ar fi necesare pentru a acoperi beneficiile sociale acordate *de facto*, dar nu reprezintă încasări efective.

³⁸ Partea reprezentând „salarii și indemnizații brute” a componentei „remunerarea salariaților” a PIB determinat conform metodei veniturilor.

³⁹ Precum titluri de despăgubire ANRP, ajutor de stat pentru Complexul Energetic Oltenia, titluri executorii emise în urma unor sentințe judecătorești și rambursări de contribuții sociale către pensionari.

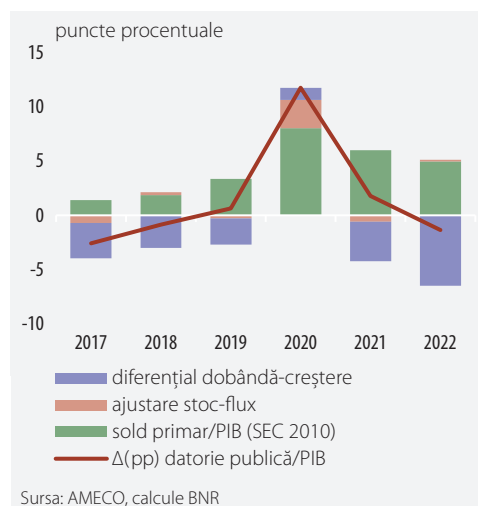
unui deficit primar foarte ridicat (5 la sută din PIB) și a unui ușor avans al ratei dobânzii implicite (calculată ca raport între cheltuielile cu dobânzile și stocul de datorie de la finele anului anterior), diferențialul dobândă-creștere accentuându-și semnificativ favorabilitatea comparativ cu anul anterior (Grafic 1.29). Evoluția datoriei publice a fost determinată și de înregistrarea unei ajustări stoc-flux pozitive, creșterea stocului datoriei publice (cu 89,1 miliarde lei) fiind superioară deficitului SEC 2010 cu 2 miliarde lei (Grafic 1.30).

Grafic 1.29
Ponderea datoriei publice în PIB

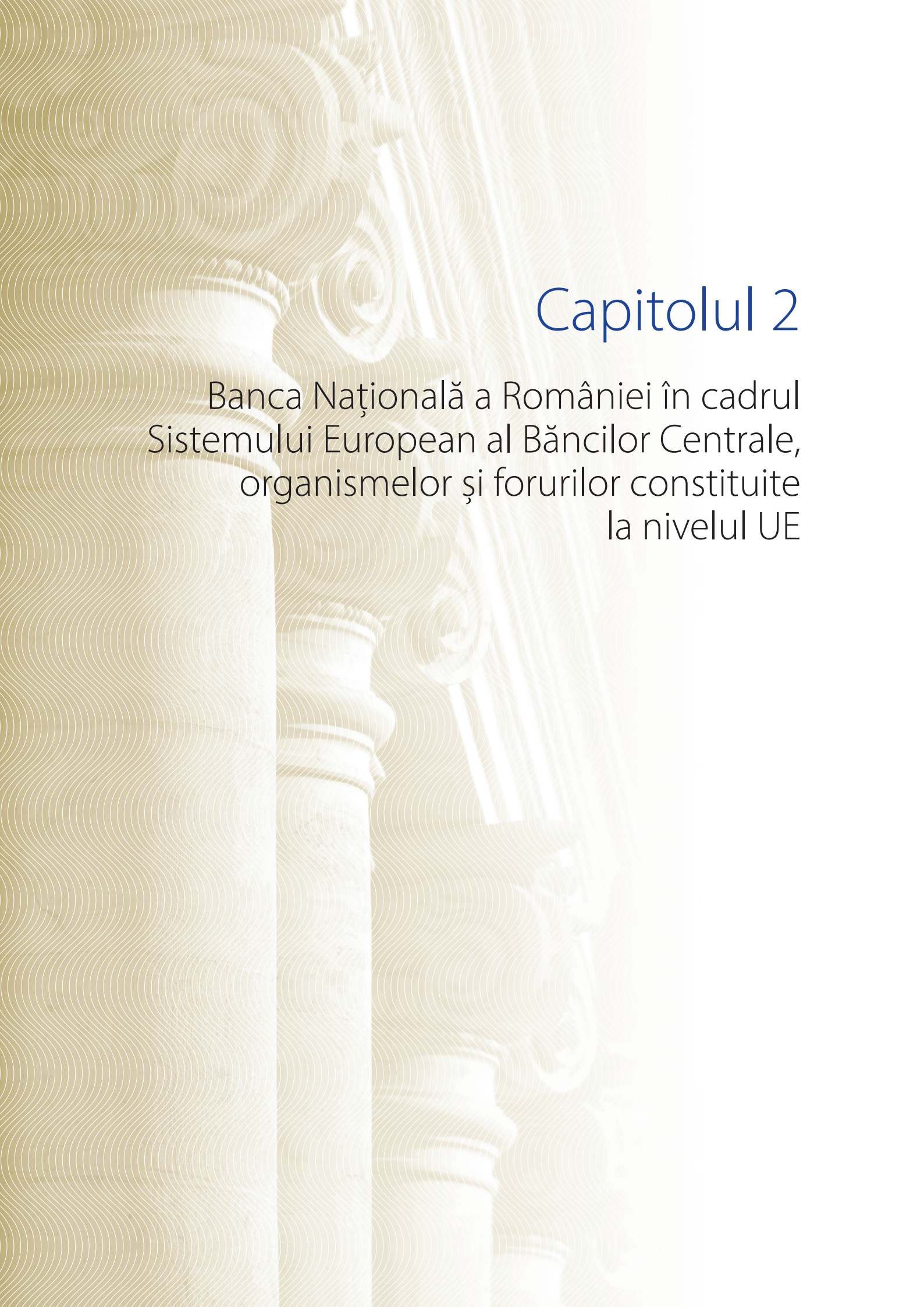
Ponderea datoriei publice deținute de nerezidenți a crescut ușor în 2022 (+0,4 puncte procentuale, de la 49,2 la sută la 49,6 la sută), concomitent cu o majorare de magnitudine similară a ponderii în total a datoriei publice denominate în valută (+0,4 puncte procentuale, de la 53,4 la sută la 53,8 la sută), indicând faptul că acoperirea necesarului net de finanțare s-a realizat relativ echilibrat din surse interne și externe. Emisiunile de obligațiuni denominate în euro pe piața externă au totalizat 4,225 miliarde euro și au vizat un spectru larg de maturități pe termen mediu și lung, cu cea mai apropiată scadență la orizontul de 2 ani (redeschiderea unei emisiuni scadente în 2024 pentru suma de 0,125 miliarde euro), iar cea mai îndepărtată la orizontul de 12 ani (emisiune cu scadență în 2034 în valoare nominală de 1,25 miliarde euro). Emisiunile în euro pe piața externă au fost însoțite de emisiuni denominate în dolari americani în cuantum de 4,455 miliarde dolari (inclusiv pentru refinanțarea unei emisiuni din 2012 ajunse la scadență), având maturități de 5 ani (2,35 miliarde dolari SUA), 10 ani (1,1 miliarde dolari SUA) și

Grafic 1.30
Descompunerea variației ponderii datoriei publice în PIB

12 ani (1 miliard de dolari SUA). Acestor emisiuni de pe piața externă li s-au adăugat cele denominate în euro pe piața internă, respectiv două emisiuni de obligațiuni cu maturitatea de 3 ani și o emisiune de certificate de trezorerie cu maturitatea de 1 an însumând 1,01 miliarde euro (în condițiile în care în 2022 a ajuns la scadență o emisiune în euro pe piața internă în cuantum de 1,65 miliarde euro), dar și împrumuturi aferente Mecanismului de redresare și reziliență în sumă de 2,7 miliarde euro (din care avansuri de 1,9 miliarde euro și trageri de 0,8 miliarde euro aferente primei cereri de plată depuse și aprobate). Maturitatea reziduală a stocului de datorie publică a rămas una ridicată, respectiv de 7,3 ani, nivel foarte apropiat de cel de 7,4 ani înregistrat la finele anului anterior.

Capitolul 2

Banca Națională a României în cadrul
Sistemului European al Băncilor Centrale,
organismelor și forurilor constituite
la nivelul UE

Calitatea României de stat membru al Uniunii Europene implică, printre altele, participarea instituțiilor și autorităților naționale, printre care și Banca Națională a României, în cadrul organismelor și forurilor constituite la nivelul Uniunii, în funcție de specificul activității acestora. Astfel, Banca Națională a României este membră a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC), alături de Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale din celelalte state membre ale UE. Organizarea, obiectivele și misiunile SEBC sunt prevăzute atât în cuprinsul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, cât și în Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene, anexat la acest Tratat.

Obiectivul principal al SEBC este menținerea stabilității prețurilor, în conformitate cu art. 127 alin. (1) și cu art. 282 alin. (2) din Tratat. Fără a aduce atingere obiectivului privind stabilitatea prețurilor, SEBC sprijină politicile economice generale din Uniune, cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor acesteia.

Activitatea Băncii Naționale a României se desfășoară într-un cadru bine definit de legislația Uniunii Europene, care pune accentul pe respectarea independenței băncilor centrale naționale, acest concept incluzând patru tipuri de independență, respectiv funcțională, instituțională, personală și financiară. Principiul independenței băncilor centrale este prevăzut la art. 130 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene după cum urmează: „În exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin tratate și prin Statutul SEBC și al BCE, Banca Centrală Europeană, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale Băncii Centrale Europene sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor”.

Fiecare stat membru trebuie să asigure, conform art. 131 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, compatibilitatea legislației sale interne, inclusiv a Statutului băncii sale centrale, cu tratatele și cu Statutul SEBC și al Băncii Centrale Europene.

1. Participarea BNR la structurile europene

BNR participă prin reprezentanții săi la o serie de structuri și substructuri de lucru ale organismelor europene prezentate în continuare. Pe parcursul anului 2022, reuniunile formațiunilor de lucru au reînceput să se deruleze și cu prezență fizică, pe fondul scăderii numărului de îmbolnăviri și ridicării restricțiilor de călătorie impuse pentru prevenirea răspândirii virusului SARS-CoV-2, dar majoritatea lor s-au desfășurat tot prin intermediul mijloacelor de comunicare la distanță.

1.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE

Guvernatorul BNR participă la reuniunile trimestriale ale Consiliului General al BCE. Acest for de analiză și decizie a avut pe agendă în anul 2022 teme privind: (i) monitorizările periodice referitoare la situația macroeconomică, principalele evoluții monetare, financiare și fiscale din zona euro și non-euro; (ii) aspecte legate de situația din Ucraina și cooperarea SEBC cu Banca Națională a Ucrainei; (iii) respectarea de către băncile centrale membre ale SEBC a interdicțiilor de finanțare monetară și de acces privilegiat prevăzute la art. 123 și 124 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

1.2. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă

În ceea ce privește mecanismul de formulare a deciziilor la nivel operațional, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale comitetelor SEBC, contribuind la elaborarea și implementarea deciziilor Consiliului General și ale Consiliului Guvernatorilor BCE. Aceste structuri, împreună cu substructurile aferente din cadrul SEBC, asigură un cadru de discuție pentru mecanismul de elaborare a deciziilor și de analiză a evoluțiilor din domeniile lor de competență. Consiliul de administrație al BNR acordă o importanță deosebită reprezentării instituției în structurile și substructurile SEBC, monitorizând atent toate aspectele care decurg din această activitate.

1.3. Participarea BNR la Comitetul European pentru Risc Sistemic

BNR este reprezentată la reuniunile trimestriale ale Consiliului General al Comitetului European pentru Risc Sistemic (CERS) de către guvernatorul BNR, în calitate de membru cu drept de vot, și un viceguvernator, în calitate de membru fără drept de vot.

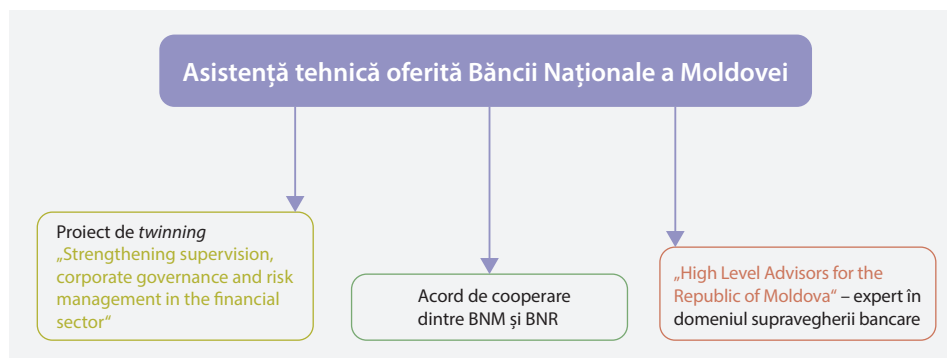
În cursul anului 2022 activitatea CERS a urmărit în continuare identificarea, monitorizarea și evaluarea riscurilor la adresa stabilității financiare, în special în ceea ce privește: (i) impactul macroeconomic al războiului din Ucraina și implicațiile acestuia asupra stabilității financiare; (ii) impactul riscurilor cibernetice; (iii) intermedierea financiară non-bancară; (iv) domeniul criptoactivelor și al finanțelor descentralizate; (v) monitorizarea riscurilor climatice; (vi) vulnerabilitățile din sectorul imobiliar comercial din țările Spațiului Economic European. În acest sens, conform mandatului său, CERS a emis două recomandări privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar rezidențial, o recomandare privind un cadru paneuropean de coordonare sistemică a incidentelor cibernetice pentru autoritățile relevante, o recomandare privind reforma fondurilor de piață monetară și un avertisment privind vulnerabilitățile sistemului financiar al UE.

La nivel tehnic, BNR participă cu reprezentanți la reuniunile structurilor de lucru, inclusiv la Comitetul Consultativ Tehnic.

1.4. Cooperarea tehnică între BNR și Banca Națională a Moldovei

BNR acordă asistență tehnică atât prin parteneriate încheiate cu alte bănci centrale membre ale SEBC, cât și la nivel bilateral, pe baza unor solicitări ale băncilor centrale beneficiare. Cooperarea cu alte bănci centrale din cadrul SEBC, dar și cu BCE și Comisia

Europeană (CE) se concentrează pe implementarea unor proiecte de asistență tehnică finanțate de UE, între care un loc important îl ocupă proiectele de înfrățire instituțională – *twinning*⁴⁰.

În activitatea de cooperare tehnică a BNR, un loc important îl ocupă relația cu Banca Națională a Moldovei (BNM), în cadrul căreia se remarcă furnizarea de asistență tehnică în cadrul proiectului de *twinning* „Strengthening supervision, corporate governance and risk management in the financial sector” – MD 20 ENI FI 01 21R2 (MD/36) dedicat sectorului financiar din Republica Moldova și implementat de consorțiul format din Banca Națională a României (lider de proiect), De Nederlandsche Bank și Lietuvos bankas (parteneri juniori), cu sprijinul Autorității de Supraveghere Financiară și al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor din România. Proiectul are un buget de 1 726 355,44 euro și o perioadă de implementare de 24 de luni⁴¹, prelungită cu șase luni, prin act adițional la contract, în vederea adaptării la situația determinată de transferul unor competențe de la Comisia Națională a Pieței Financiare către BNM, începând cu 1 iulie 2023. Obiectivul general al acestuia îl constituie sprijinirea Republicii Moldova în implementarea unor reforme legate de Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova/Acordul privind Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) și Agenda de Asociere, prin asistență în vederea consolidării supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscurilor în sectorul financiar din Republica Moldova.

Beneficiarii proiectului de *twinning* sunt Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) din Republica Moldova, iar domeniile acoperite de proiect vizează cadrul macroprudențial, cadrul legal privind supravegherea sectorului de asigurări și asigurări de răspundere civilă auto, supravegherea organizațiilor de creditare nebanară, monitorizarea infrastructurii pieței financiare și a serviciilor de plăți, pregătirea procedurii de solicitare a aderării la SEPA în calitate de membru non-SEE (Spațiul Economic European).

Proiectul de *twinning* a demarat la data de 18 octombrie 2021 și beneficiază de experiența unui lider de proiect senior și a doi lideri de proiect juniori, a consilierului rezident de *twinning* detașat în Republica Moldova, a 53 de experți pe termen scurt

⁴⁰ *Twinning*-ul este un instrument de cooperare între administrațiile publice din statele membre ale UE și cele din țările beneficiare (țări candidate și potențial candidate la UE, dar și țări vizate de Politica Europeană de Vecinătate).

⁴¹ <https://www.bnro.ro/Proiectul-Twinning-%e2%80%9eConsolidarea-supravegherii,-guvernan%c8%9bei-corporative-%c8%99i-gestionarii-riscurilor-in-sectorul-financiar%e2%80%9d-dedicat-sectorului-financiar-din-Republica-Moldova-23812.aspx>

și 4 coordonatori de componente. Asistența va fi acordată în cadrul a 110 misiuni de lucru cu experții instituțiilor beneficiare.

În perioada ianuarie 2022 – mai 2023 au avut loc o serie de activități în cadrul proiectului de *twinning*:

- a) În data de 18 ianuarie 2022 a avut loc evenimentul de lansare a proiectului de *twinning*, desfășurat în format hibrid (prezență fizică și la distanță), cu participarea guvernatorilor BNM, BNR, De Nederlandsche Bank, Lietuvos Bankas, a Președintelui Parlamentului din Republica Moldova, a Șefului Delegației UE în Republica Moldova, a Vicepreședintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare, a ambasadurilor statelor donatoare de asistență, precum și a altor reprezentanți ai instituțiilor donatoare și beneficiare de asistență.
- b) În data de 17 noiembrie 2022 a fost organizată conferința cu tema *Aderarea Republicii Moldova la Zona Unică de Plăți în Euro – Realizări și perspective*, desfășurată, în format fizic, la Chișinău, conform Planului de comunicare și vizibilitate. În cadrul conferinței au fost prezentate atât beneficiile și provocările aderării Republicii Moldova la Zona Unică de Plăți în Euro (SEPA), cât și progresele înregistrate de autoritățile din Republica Moldova în procesul de îndeplinire a criteriilor de aderare. În cadrul sesiunii plenare a evenimentului au rostit alocuțiuni prim-ministrul Republicii Moldova, guvernatorul BNM, șeful delegației UE în Republica Moldova, președintele Consiliului European de Plăți și un viceguvernator al BNR. Sesiunea plenară a fost urmată de două dezbateri pe teme: „Beneficiile și provocările aderării la SEPA” și „Eforturi și progrese realizate de către autoritățile din Moldova pentru conformarea la criteriile SEPA. Pașii necesari de urmat în vederea pregătirii dosarului de aderare la SEPA”. În cadrul celor două sesiuni a avut loc un schimb de opinii și discuții pe tema experienței României în aderarea la SEPA și a eforturilor întreprinse de Republica Moldova în acest domeniu, la care au participat reprezentanți ai Direcției monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a plăților.
- c) Au fost elaborate și aprobate în cadrul reuniunilor Comitetului de coordonare a proiectului planurile de lucru semestriale aferente proiectului, Planul actualizat de comunicare și vizibilitate și rapoartele trimestriale intermediare și au fost efectuate 79 de misiuni de asistență tehnică vizând toate componentele proiectului, cu un total de 561 de zile-om de lucru.
- d) Au fost organizate la sediul BNR 7 vizite de studiu ale experților din cadrul BNM și CNPF vizând realizarea unui schimb de experiență și bune practici în domeniile privind supravegherea organizațiilor de creditare nebanară, monitorizarea infrastructurii pieței financiare și a serviciilor de plăți, pregătirea procedurii de solicitare a aderării la SEPA și cadrul macroprudențial.

Un alt pilon al asistenței tehnice oferite Băncii Naționale a Moldovei îl constituie Acordul de cooperare dintre BNM și BNR semnat la data de 11 iunie 2021, la București, în scopul dezvoltării și extinderii cooperării dintre cele două bănci centrale, inclusiv prin schimbul de informații, în vederea promovării siguranței și a bunei funcționări a sistemelor financiar-bancare din Republica Moldova și din România. În baza acestui Acord, pe parcursul anului 2022 au fost adresate 6 solicitări de schimb de informații, atât din partea BNM, cât și din partea BNR. De asemenea, în perioada 4-6 mai 2022 a avut loc o vizită de studiu a unor reprezentanți ai BNM la sediul BNR, în scopul schimbului de

experiență și al preluării celor mai bune practici aplicate de BNR în domeniul reglementării, autorizării și supravegherii instituțiilor de credit.

De asemenea, având în vedere că la data de 23 iunie 2022 Consiliul European a acordat Republicii Moldova statutul de țară candidată pentru aderarea la UE, guvernatorul BNM a solicitat BNR, în baza cooperării de lungă durată dintre cele două instituții, examinarea posibilității de a oferi asistență tehnică BNM în domeniul gestionării relațiilor internaționale ale băncii centrale, în contextul procesului de pregătire și aderare la UE. BNR a răspuns pozitiv acestei solicitări, în perioada 21-22 noiembrie 2022 având loc o vizită de lucru la BNR a șefului Serviciului Relații Externe și Integrare Europeană din cadrul BNM, în scopul schimbului de experiență și al preluării de bune practici în vederea consolidării structurii și guvernantei structurii BNM responsabile de gestionarea relațiilor internaționale.

Totodată, BNR a acordat asistență tehnică pe termen mediu BNM prin intermediul unui expert în domeniul supravegherii bancare, cu finanțare prin Programul „EU High Level Advisors to the Republic of Moldova”. Proiectul s-a derulat în continuarea aceluiași tip de asistență acordată anterior de BNR, concentrată pe dezvoltarea capacității BNM de implementare a unui ciclu complet al Procesului de supraveghere și evaluare, ce a fost finalizată în luna aprilie 2020. Având în vedere succesul acestui proiect, pentru continuarea eforturilor de asigurare a unei supravegheri independente și eficace în conformitate cu standardele și practicile UE, BNM a solicitat aportul unui expert al BNR în domeniul supravegherii bancare. Proiectul s-a desfășurat inițial pe parcursul a 120 de zile de asistență în perioada februarie-septembrie 2022, BNM solicitând ulterior prelungirea suportului acordat de către reprezentantul BNR cu o perioadă de 70 de zile de asistență, până în luna decembrie 2022.

1.5. Participarea BNR la alte proiecte de cooperare tehnică

În calitate de membră a SEBC, BNR participă la activitatea de cooperare tehnică prin acordarea de asistență tehnică băncilor centrale din statele candidate și potențial candidate la UE, precum și din alte state aflate în vecinătatea UE sau din constituența FMI/BM din care România face parte.

Cooperarea tehnică este coordonată în cadrul SEBC la nivelul Working Group on Central Bank Cooperation, structură creată sub egida International Relations Committee.

În luna septembrie 2022 a debutat faza a doua a Programului de cooperare tehnică regională destinat băncilor centrale din Balcanii de Vest, acesta având un buget de aproximativ 3 milioane de euro și urmând să se desfășoare pe o perioadă de trei ani. BNR participă la acest nou program cu experți în domeniile stabilitate financiară, politică monetară și cercetare, precum și în tehnologia informației. De asemenea, BNR participă la reuniunile trimestriale de coordonarea a proiectului, în perioada septembrie 2022 – iunie 2023 fiind asigurată reprezentarea la patru astfel de reuniuni.

De asemenea, BNR colaborează și cu Banca Centrală a Turciei în baza Memorandumului de înțelegere încheiat în anul 2018 privind o serie de activități specifice, menite să

consolideze schimbul de informații și cooperarea dintre cele două bănci centrale. Astfel, pe parcursul anului 2022 a existat un schimb de experiență în domeniul combaterii bancnotelor contrafăcute. Acesta s-a derulat în format virtual, în cadrul unei întâlniri ce a avut loc în luna mai. De asemenea, s-au realizat și schimburi de experiență prin corespondență în domeniile: resurse umane, IT&C, buget și contabilitate. Pentru anul 2023, în trimestrul IV, este programat un schimb de experiență, în format virtual, în domeniul auditului.

1.6. Participarea BNR la structuri și substructuri de lucru ale Autorității Bancare Europene

BNR, în calitate de autoritate de reglementare și supraveghere a sectorului bancar din România, este membră a Autorității Bancare Europene (ABE), autoritate independentă a UE care are ca obiectiv asigurarea unui nivel eficient și consecvent de reglementare și supraveghere prudențială în întregul sector bancar din UE. În această calitate, BNR participă la procesul decizional al autorității, precum și în cadrul formațiunilor de lucru constituite la nivelul acesteia. Astfel, în perioada de referință, BNR a participat la o serie de formațiuni de lucru ale ABE, respectiv Consiliul supraveghetorilor, Comitetul de rezoluție, la alte formațiuni de tipul comitetelor permanente și al substructurilor lor⁴², precum și la colegiile de supraveghere și de redresare.

1.7. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE

Având în vedere situația generată de pandemia COVID-19, pe parcursul anului 2022 reuniunile formațiunilor de lucru, la nivelul Consiliului UE și al CE, s-au organizat în continuare prin mijloace de comunicare la distanță, însă au fost reluate și participările fizice la aceste întâlniri. Dintre cele mai importante astfel de formațiuni de lucru la care BNR a participat, la diferite niveluri ierarhice, menționăm:

- participarea la ședințele Comitetului Economic și Financiar, reprezentarea fiind la nivel de viceguvernator;
- participarea, împreună cu reprezentanți ai MF și/sau ai altor instituții ale statului, la reuniunile diverselor formațiuni de lucru⁴³ la nivelul Consiliului UE și al CE care abordează tematici aflate în strânsă legătură cu domeniile de competență ale băncii centrale.

În anul 2022, pentru pregătirea participării ministrului finanțelor la reuniunile Consiliului UE (ECOFIN)⁴⁴, la solicitarea MF, BNR a transmis propuneri de elemente

⁴² Comitetul permanent pentru reglementări și politici, Comitetul permanent pentru contabilitate, raportări și audit, Comitetul permanent pentru serviciile de plată, Comitetul permanent pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, Comitetul permanent pentru supraveghere, riscuri și inovare, Subgrupul privind supravegherea continuă, Subgrupul privind securizările și obligațiunile garantate, Subgrupul guvernanță și remunerare, Subgrupul pentru lichiditate, Subgrupul pentru pregătirea planificării rezoluției, Subgrupul pentru implementarea rezoluției, Subgrupul pentru testarea la stres, Grupul de lucru privind aspectele operaționale ale procesului de evaluare în scopul rezoluției, Grupul de lucru special pentru studiul de impact, Grupul de lucru special privind supravegherea riscului în domeniul tehnologiei informației.

⁴³ Comitetul pentru Servicii Financiare, Grupul de lucru privind serviciile financiare și Uniunea Bancară, Comitetul privind statisticile monetare, financiare și ale balanței de plăți, Grupul de experți privind activitatea bancară, de plăți și asigurări, Grupul de experți privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, Grupul de experți privind serviciile financiare de retail, Grupul de lucru ad-hoc privind consolidarea Uniunii Bancare, Grupul de experți în domeniul falsificărilor monedei euro etc.

⁴⁴ Ținând cont de îmbunătățirea situației pandemice, Președinția Franței la Consiliul UE a organizat Reuniunea ECOFIN informal din perioada 25-26 februarie 2022 doar cu prezență fizică, BNR fiind reprezentată la nivel de viceguvernator și director.

de poziție sau aspecte de context, pe teme precum proiectul euro digital și pachetul bancar pentru transpunerea în legislația UE a normelor Basel III.

1.8. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației Uniunii Europene

a) Preluarea și aplicarea regulamentelor UE

Regulamentele UE sunt acte juridice obligatorii care se aplică direct în fiecare stat membru, fără a fi necesară transpunerea în legislația națională. BNR, în calitate de instituție cu atribuții de reglementare și supraveghere, urmărește cu regularitate baza de date a Comisiei Europene (Eur-lex), în vederea identificării regulamentelor UE aplicabile domeniului său de activitate. Lista acestora se transmite către Ministerul Afacerilor Externe și se postează pe website-ul BNR, pentru informarea corespunzătoare a instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a băncii centrale.

b) Informarea CE în legătură cu transpunerea legislației UE

În perioada de referință, BNR a transmis Ministerului Afacerilor Externe, pentru notificarea CE, legislația de transpunere și tabelul de concordanță corespunzător tuturor articolelor dintr-o serie de directive care intră și în aria de responsabilitate a BNR.

În cursul anului 2022, BNR a participat, alături de alte instituții cu responsabilități în domeniu, la procesul de transpunere a următoarelor directive:

- Directiva (UE) 2019/878 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește entitățile exceptate, societățile financiare holding, societățile financiare holding mixte, remunerarea, măsurile și competențele de supraveghere și măsurile de conservare a capitalului;
- Directiva (UE) 2019/2162 privind emisiunea de obligațiuni garantate și supravegherea publică a obligațiunilor garantate și de modificare a Directivelor 2009/65/CE și 2014/59/UE;
- Directiva (UE) 2019/2177 de modificare a Directivei 2009/138/CE privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II), a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare și a Directivei (UE) 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului;
- Directiva (UE) 2021/2101 de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea, de către anumite întreprinderi și sucursale, de informații privind impozitul pe profit;
- Directiva (UE) 2021/2167 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2014/17/UE;
- Directiva delegată (UE) 2021/1269 a Comisiei de modificare a Directivei delegate (UE) 2017/593 în ceea ce privește integrarea factorilor de durabilitate în obligațiile de guvernanță a produsului.

1.9. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene

În conformitate cu atribuțiile sale statutare legate de rolul consultativ *ex ante* în relația instituțională cu autoritățile statului român, BNR este reprezentată la reuniunile Comitetului de coordonare a sistemului național de gestionare a afacerilor europene⁴⁵, structură responsabilă cu procesul de pregătire a deciziilor și de adoptare a pozițiilor României în ceea ce privește problematica afacerilor europene.

2. Evoluții privind politicile economice și financiar-bancare la nivel european

Pe parcursul anului 2022 și în prima parte a anului 2023, BNR a continuat să fie implicată activ și să contribuie la discuțiile care au avut loc la nivel european în contextul mai larg al aprofundării Uniunii Economice și Monetare și al finalizării Uniunii Bancare și Uniunii Piețelor de Capital. De asemenea, BNR a participat, potrivit competențelor sale, la derularea etapelor Semestrului european 2022 și ale Semestrului european 2023.

La nivel european, activitățile s-au concentrat și pe parcursul anului 2022 pe atenuarea consecințelor economice, sociale și financiare negative importante generate de pandemia COVID-19. Acestea li s-au adăugat începând cu finele lunii februarie 2022 acțiuni și măsuri în contextul invaziei militare a Ucrainei de către Rusia.

Un rol deosebit de important în gestionarea efectelor negative induse de pandemie îl are sprijinul coordonat la nivel european prin intermediul noului Cadru financiar multianual al UE pentru perioada 2021-2027 și al „Next Generation EU” (NGEU). În cadrul instrumentului-cheie aflat în centrul NGEU, Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), în luna ianuarie 2022, România a primit din partea CE aproximativ 1,9 miliarde euro prefinanțare aferente componentei de împrumuturi din PNRR, în continuarea unei tranșe similare aferente componentei de granturi, primită în luna decembrie 2021.

2.1. Semestrul european

Semestrul european 2022, parte componentă a conceptului de guvernanță economică la nivelul Uniunii Europene, a debutat la data de 24 noiembrie 2021 prin prezentarea de către CE a Comunicării privind „Strategia anuală pentru 2022 privind creșterea durabilă” (ASGS⁴⁶). În cadrul Semestrului european 2022 este reluată publicarea *Rapoartelor de țară* ale CE (proces suspendat în anul 2021). Acestea nu au mai fost însă prezentate în luna februarie, conform practicii anterioare, ci în luna mai 2022, împreună cu Recomandările specifice de țară (RST). De asemenea, *Rapoartele de țară*

⁴⁵ Comitetul își desfășoară activitatea sub conducerea secretarului de stat pentru afaceri europene din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

⁴⁶ Prezintă prioritățile economice și sociale generale la nivelul UE pentru anul următor.

au inclus o secțiune dedicată Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, precum și o evaluare a progresului privind implementarea Pilonului European al Drepturilor Sociale.

Ținând seama de acțiunile prioritare prezentate de CE în ASGS 2022 și de prevederile PNRR, autoritățile române au elaborat și transmis Comisiei Europene Programul național de reformă (PNR) aferent anului 2022 (BNR a participat la elaborarea PNR, furnizând informații referitoare la acțiunile/măsurile propuse în acest document, aflate în aria sa de responsabilitate, precum și contribuind la rapoartele privind progresul în implementarea acestora), precum și Programul de convergență 2022-2025 (tradițional, contribuția BNR la acest document programatic al Guvernului României a vizat secțiunea referitoare la politica monetară și a cursului de schimb).

La data de 22 noiembrie 2022 a început Semestrul european 2023, odată cu lansarea de către CE a ASGS aferente anului 2023. Pentru acest ciclu al Semestrului european, CE a publicat *Rapoartele de țară* și recomandările specifice de țară în data de 24 mai 2023. În contextul pregătirii *Raportului de țară*, reprezentanții CE au avut întâlniri tehnice și cu specialiști ai BNR.

2.2. Evoluții privind inițiative de politici la nivel european

a) Sistemul European de Garantare a Depozitelor (SEGD)

La nivel tehnic, discuțiile privind SEGĐ s-au transferat de la nivelul grupului de lucru tehnic (High Level Working Group – HLWG, format din reprezentanți la nivel de secretar de stat din ministerele de finanțe), la nivel ministerial.

Astfel, în luna martie 2022, în cadrul reuniunii Eurogrup în format inclusiv (cu participarea și a miniștrilor de finanțe din statele membre din afara zonei euro), s-a discutat în esență un plan de lucru pentru toate elementele necesare finalizării Uniunii Bancare și s-a propus o abordare cu patru fluxuri de lucru (respectiv instituirea unui mecanism de protecție comun pentru deponenți, diversificarea expunerilor suverane ale băncilor, îmbunătățirea gestionării situației băncilor susceptibile a intra în faliment și crearea condițiilor pentru o piață unică a serviciilor bancare), cu stabilirea de obiective de îndeplinit pe termen scurt și mediu-lung. Ulterior, în cadrul reuniunii Eurogrup din data de 16 iunie 2022, miniștrii au convenit, ca un pas imediat, consolidarea cadrului comun pentru gestionarea crizelor bancare, precum și normele care reglementează utilizarea fondurilor naționale de garantare a depozitelor.

b) Propunerea legislativă privind plățile instant în euro

CE a prezentat la data de 26 octombrie 2022 o propunere legislativă privind plățile instant în euro, care modifică și modernizează Regulamentul unic privind plățile în euro (SEPA) din 2012, având în vedere patru aspecte esențiale: (i) accesul universal la plățile în euro, (ii) prețuri accesibile, (iii) creșterea încrederii și (iv) eliminarea fricțiunilor în procesarea acestor tipuri de plăți, păstrând în același timp eficacitatea monitorizării persoanelor care fac obiectul sancțiunilor UE. BNR a participat cu reprezentanți la nivel tehnic în cadrul grupului de lucru dedicat de la nivelul Consiliului UE constituit pentru discutarea acestei propuneri legislative, Consiliul adoptându-și poziția de negociere în data de 22 mai 2023.

c) Pachetul legislativ de revizuire a normelor bancare ale UE – Basel III

Revizuirea propusă de CE la data de 27 octombrie 2021 constă în următoarele elemente legislative: (i) o propunere legislativă de modificare a Directivei privind cerințele de capital (Directiva 2013/36/UE); (ii) o propunere legislativă de modificare a Regulamentului privind cerințele de capital (Regulamentul 2013/575/UE); și (iii) o propunere legislativă separată de modificare a Regulamentului privind cerințele de capital în domeniul rezoluției⁴⁷ (așa-numita propunere *daisy chain*).

BNR a participat cu reprezentanți în cadrul grupului de lucru constituit la nivelul Consiliului UE pentru discutarea pachetului legislativ, Consiliul aprobându-și mandatul în luna noiembrie 2022. În textul aprobat de Consiliul UE se regăsește și propunerea BNR referitoare la prelungirea cu doi ani a tratamentului legislativ aplicat expunerilor față de guvernele centrale și băncile centrale ale statelor membre, atunci când expunerile sunt denominate și finanțate în moneda altui stat membru.

Pentru aprobarea finală a pachetului legislativ este necesar un acord comun al Consiliului UE, Parlamentului European și CE. Parlamentul European și-a adoptat mandatul în data de 15 februarie 2023, astfel încât primul trialog a avut loc în data de 9 martie 2023.

d) Pachetul legislativ de revizuire a cadrului de gestiune a crizelor și garantare a depozitelor bancare la nivelul UE (CMDI)

CE a prezentat la data de 18 aprilie 2023 o propunere⁴⁸ menită să ajusteze și să consolideze cadrul CMDI existent. Această reformă vizează îmbunătățirea instrumentelor utilizate pentru gestionarea eșecului băncilor mijlocii și mici și își propune să ofere autorităților de rezoluție pârghii suplimentare în situații de crize bancare cu posibil impact asupra stabilității financiare. BNR participă cu reprezentanți la nivel tehnic în cadrul grupului de lucru dedicat de la nivelul Consiliului UE constituit pentru discutarea acestui pachet legislativ.

2.3. Asistență tehnică primită de BNR în cadrul Instrumentului pentru Asistență Tehnică derulat de Comisia Europeană

Inițial, prin Programul de sprijin pentru reforme structurale (PSRS), demarat în anul 2017 și, ulterior, prin Instrumentul pentru Asistență Tehnică (IAT), din anul 2021, CE oferă expertiză pentru a ajuta la implementarea proiectelor de reformă în cele 27 de state membre ale UE.

⁴⁷ Propunerea de regulament a fost negociată accelerat între colegiitorii europeni și a fost publicată în *Jurnalul Oficial* al UE din data de 25.10.2022 – Regulamentul (UE) 2022/2036 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013 și a Directivei 2014/59/UE în ceea ce privește tratamentul prudențial al instituțiilor de importanță sistemică globală, cu o strategie de rezoluție cu mai multe puncte de intrare, și metode pentru subscrierea indirectă de instrumente eligibile în vederea îndeplinirii cerinței minime de fonduri proprii și datorii eligibile.

⁴⁸ Pachetul constă în patru propuneri legislative de modificare a Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (BRRD), a Regulamentului privind mecanismul unic de rezoluție, a Directivei privind schemele de garantare a depozitelor, precum și propunerea *Daisy Chain Act* de modificare a BRRD în ceea ce privește domeniul de aplicare a cerințelor minime de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL) interne.

Sprijinul⁴⁹ prin intermediul IAT este acordat la cererea statelor membre și nu necesită cofinanțare din partea acestora. Instrumentul reprezintă un pilon important al inițiativei UE de a ajuta statele membre să atenueze consecințele economice și sociale ale crizei provocate de pandemia COVID-19. Pentru apelul de proiecte aferent anului 2023, BNR a depus în anul 2022 la Secretariatul General al Guvernului, în calitate de autoritate coordonatoare la nivel național, șase proiecte. Dintre acestea, CE a selectat preliminar două proiecte, respectiv „ESG risk management framework for the financial sector” și „EU Supervisory Digital Finance Academy”.

De asemenea, menționăm faptul că în data de 17 martie 2023 a avut loc la sediul BNR conferința de închidere a proiectului propus de Direcția stabilitate financiară, intitulat „REFORM/SC2021/033 Analiza scenariilor de impact asupra mediului și evaluarea riscurilor climatice”, finanțat în cadrul acestui tip de instrument. În cadrul proiectului, BNR și Autoritatea de Supraveghere Financiară din Austria au beneficiat de asistență tehnică în perioada octombrie 2021 – martie 2023.

⁴⁹ IAT oferă asistență tehnică statelor membre în numeroase domenii de politică. Bugetul alocat este de 864 milioane euro pentru perioada 2021-2027 (la prețurile actuale), în timp ce pentru anul 2023 suma alocată a fost de 119 milioane euro.

The background of the page features a photograph of classical architectural columns, likely from a grand building, rendered in a light, faded tone. Overlaid on this image is a pattern of thin, concentric, wavy lines in a golden-brown color, creating a textured, ripple-like effect across the left and central portions of the page.

Capitolul 3

Politica monetară a
Băncii Naționale a României

1. Obiectivul politicii monetare

Potrivit Statutului său⁵⁰, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară – principala atribuție a autorității monetare – o poate aduce la creșterea durabilă a economiei. BNR formulează și implementează politica monetară în contextul strategiei de țintire directă a inflației⁵¹, având o țintă staționară de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual⁵², compatibilă cu definiția stabilității prețurilor pe termen mediu în economia românească.

În conjunctura specifică a anului 2022, politica monetară a urmărit readucerea ratei anuale a inflației pe orizontul mediu de timp în linie cu ținta staționară de inflație, prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu spre lung și prin stimularea economisirii, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă. Implicit, s-a urmărit crearea premiselor pentru coborârea ratei anuale a inflației pe orizontul mai îndepărtat de timp la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

2. Deciziile de politică monetară

Cadrul macroeconomic și financiar al anului 2022 a fost deosebit de dificil, reclamând accentuarea considerabilă a ajustării conduitei politicii monetare, în condițiile în care impactul inflaționist al șocurilor globale pe partea ofertei produse în contextul pandemiei a fost amplificat considerabil de războiul declanșat de Rusia împotriva Ucrainei în luna februarie și de sancțiunile internaționale instituite, ce au agravat criza energetică și blocajele în lanțurile de producție și au exacerbat creșterea prețurilor altor mărfuri, mai ales ale materiilor prime agroalimentare. În același timp, constrângerile și efectele adverse astfel exercitate asupra activității economice au fost atenuate semnificativ de ridicarea restricțiilor de mobilitate în primele luni ale anului și de reziliența economiilor europene⁵³, precum și de volumul crescut de fonduri europene atrase și de măsurile guvernamentale implementate în vederea sprijinirii populației și firmelor, dar în condițiile continuării procesului de consolidare bugetară conform angajamentelor asumate în cadrul procedurii de deficit excesiv⁵⁴.

⁵⁰ Legea nr. 312/2004.

⁵¹ Strategia de țintire directă a inflației a fost adoptată de BNR în luna august 2005.

⁵² Ținta staționară multianuală de inflație, situată la nivelul de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, a fost adoptată de BNR începând cu luna decembrie 2013.

⁵³ Inclusiv în contextul măsurilor guvernamentale de sprijin vizând protejarea economiilor de impactul prețurilor ridicate la energie.

⁵⁴ Execuția bugetului general consolidat s-a soldat în 2022 cu un deficit de 81,0 miliarde lei (5,7 la sută din PIB, conform metodologiei naționale), față de un deficit de 80,0 miliarde lei (6,7 la sută din PIB) în 2021 și în raport cu ținta de 80,2 miliarde lei (5,7 la sută din PIB) stabilită la ultima rectificare bugetară din 2022.

Astfel, rata anuală a inflației și-a accelerat puternic ascensiunea în semestrul I 2022⁵⁵, inclusiv în raport cu previziunile, iar apoi și-a prelungit creșterea, ajungând în decembrie la 16,37 la sută⁵⁶, mult deasupra intervalului țintei, în principal ca efect al accentuării scumpirii alimentelor procesate⁵⁷, dar și sub influența continuării majorării prețului combustibililor și a prețurilor la energie electrică și gaze naturale, temperată totuși semnificativ sau chiar inversată în a doua parte a anului de măsuri de plafonare⁵⁸/compensare⁵⁹, de efecte de bază și de corecții descendente ale cotațiilor unor mărfuri⁶⁰.

Rata anuală a inflației CORE2 ajustat a crescut chiar mai alert pe parcursul întregului an, până la 14,6 la sută în decembrie 2022⁶¹, și a depășit consecvent așteptările, în condițiile în care efectele directe și indirecte ale creșterii prețurilor materiilor prime agroalimentare, energiei și transportului, precum și influențele blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare au fost potențate la nivelul inflației de bază de cotele tot mai ridicate ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt și de reziliența cererii pe anumite segmente, precum și de ponderea însemnată deținută în coșul acestei componente de produse alimentare și de cele importate.

Ca urmare a intensificării continue și peste așteptări a acțiunii inflaționiste a șocurilor globale pe partea ofertei, perspectiva inflației a suferit, la rândul ei, o înrăutățire progresivă și de proporții, îndeosebi în primul semestru, prognozele trimestriale actualizate pe parcursul anului indicând continuarea creșterii ratei anuale a inflației pe orizontul apropiat de timp, la maxime de două cifre tot mai ridicate, situate mult peste limita de sus a intervalului țintei. Totodată, dinamica inflației era așteptată să descrească ulterior doar gradual⁶², pe o traiectorie revizuită substanțial și succesiv în sens ascendent, care în rundele de prognoză din lunile mai și noiembrie 2022 rămânea semnificativ deasupra intervalului țintei la finele orizontului prognozei, chiar și în condițiile prelungirii schemelor de plafonare a prețurilor la energie.

⁵⁵ Rata anuală a inflației a urcat la 15,05 la sută în iunie, de la 8,19 la sută în decembrie 2021.

⁵⁶ În același timp, rata medie anuală a inflației IPC și cea calculată pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC – indicator al inflației pentru statele membre ale UE) s-au mărit în decembrie 2022 la 13,8 la sută și la 12,0 la sută, de la 5,1 la sută, respectiv 4,1 la sută în decembrie 2021, rămânând însă la valori inferioare celor prevalente în regiune și în țările baltice.

⁵⁷ Dinamica lor anuală a crescut la 22,9 la sută la finele anului 2022, de la 6,4 la sută în decembrie 2021, sub impactul majorărilor ample ale cotațiilor materiilor prime agroalimentare și ale costurilor cu energia și transportul.

⁵⁸ În absența plafonării prețurilor la gaze naturale și energie electrică, dinamica anuală a IPC s-ar fi mărit în decembrie 2022 la aproape 28 la sută.

⁵⁹ Schemele de plafonare și compensare a prețurilor la energie electrică și gaze naturale pentru consumatorii casnici au fost introduse la data de 1 noiembrie 2021, fiind inițial prevăzute a fi aplicate până la 31 martie 2022 (conform OUG nr. 118/05.10.2021 și Legii nr. 259/29.10.2021 pentru aprobarea acesteia). Începând cu luna februarie 2022, plafoanele de preț au fost reduse, iar sfera de cuprindere a clienților a fost extinsă prin majorarea limitelor de consum eligibil (OUG nr. 3/26.01.2022). În martie 2022, schemele au fost prelungite până la 31 martie 2023, concomitent cu reducerea consumului de energie electrică acoperit de plafoanele de preț (OUG nr. 27/18.03.2022). Ulterior, în septembrie 2022, schemele au fost prelungite până la data de 31 august 2023, iar consumul maxim de energie electrică eligibil pentru plafonare a fost redus din nou (OUG nr. 119/01.09.2022), pentru ca în decembrie 2022 acestea să fie prelungite până la 31 martie 2025, concomitent cu extinderea de la 1 ianuarie 2023 a sferei categoriilor de clienți casnici eligibili, prin aplicarea unui plafon indiferent de consumul lunar (Legea nr. 357/13.12.2022 pentru aprobarea OUG nr. 119/2022).

De asemenea, în a doua parte a anului, s-a aplicat măsura reducerii prețului la carburanți cu 50 de bani/litru, parțial compensată de către stat. Aceasta a fost stabilită inițial pentru perioada iulie-septembrie (potrivit OUG nr. 106/30.06.2022) și a fost extinsă apoi până la 31 decembrie 2022 (OUG nr. 131/29.09.2022).

⁶⁰ Mai cu seamă a cotației țiteiului.

⁶¹ De la 4,7 la sută în decembrie 2021.

⁶² Principalele influențe dezinflaționiste erau așteptate să vină din efecte de bază tot mai pregnante și din ajustarea descendentă a cotațiilor unor mărfuri pe fondul detensionării piețelor *en gros*, precum și din aplicarea schemelor de plafonare a prețurilor la energie.

În același timp, balanța riscurilor la adresa perspectivei inflației induse de factorii pe partea ofertei a continuat să fie înclinată în sens ascendent până spre finele anului 2022, în contextul prelungirii războiului din Ucraina și al extinderii sancțiunilor asociate – de natură să afecteze mai sever cotațiile mărfurilor energetice și funcționarea lanțurilor de producție și aprovizionare –, precum și pe fondul secetei extinse la nivel european.

Un asemenea context a reclamat reacții consecutive și atent dozate ale politicii monetare, în scopul ancorării anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și al prevenirii declanșării unei creșteri autoîntreținute a nivelului general al prețurilor de consum – eventual printr-o spirală salarii-prețuri –, dar și din perspectiva credibilității băncii centrale.

În același timp, din partea factorilor fundamentali se prefigureau presiuni inflaționiste mai pregnante în a doua parte a anului, inclusiv în raport cu prognozele precedente, în condițiile în care economia a crescut sensibil peste așteptări în primele trimestre din 2022⁶³, astfel încât excedentul de cerere agregată s-a mărit continuu în acest interval, contrar previziunilor. Totodată, costul unitar cu forța de muncă din industrie și-a accelerat considerabil creșterea anuală de două cifre în semestrul II 2022 și ca efect al accentuării deteriorării productivității muncii, în contextul crizei energetice și al blocajelor în lanțurile de producție. La rândul său, deficitul de cont curent a continuat să se majoreze alert de-a lungul întregului an⁶⁴, dar inclusiv sub influența înrăutățirii raportului de schimb și a creșterii ample a fluxurilor de profituri reinvestite și dividende distribuite.

Potrivit evaluărilor din semestrul II 2022, creșterea economică urma însă să decelereze puternic în 2023⁶⁵ și să se revigoreze doar ușor în 2024, perspectivă ce făcea probabilă restrângerea relativ rapidă a *gap*-ului PIB și coborârea acestuia în teritoriul negativ începând cu trimestrul IV 2023, implicând epuizarea într-un orizont scurt de timp a presiunilor inflaționiste pe partea cererii. De asemenea, gradul de tensionare a pieței muncii s-a atenuat ușor în ultimele luni ale anului 2022 și era așteptat să se mai reducă în perspectivă apropiată, în principal pe fondul costurilor foarte ridicate cu energia, după ce în primul semestru din 2022 acesta a continuat să crească, rămânând totuși considerabil inferior valorilor preandemie.

În același timp, escaladarea războiului din Ucraina și sancțiunile tot mai severe asociate generau incertitudini și riscuri considerabile la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, prin efectele potențial exercitate, pe multiple căi, asupra cererii de consum și a celei de investiții, precum și asupra dinamicii economiei europene/globale și a percepției de risc asupra economiilor din regiune, cu impact asupra costurilor de finanțare. O sursă majoră de incertitudini și riscuri o constituia, de asemenea, absorbția fondurilor europene, în special a celor aferente

⁶³ Creșterea economică a încetinit astfel doar ușor pe ansamblul anului 2022, la 4,8 la sută, de la 5,8 la sută în 2021.

⁶⁴ Acesta s-a majorat în anul 2022 cu 52,7 la sută față de anul anterior, iar ca pondere în PIB s-a mărit la 9,3 la sută, de la 7,2 la sută în 2021.

⁶⁵ În contextul prelungirii războiului din Ucraina și al extinderii sancțiunilor asociate, precum și pe fondul conduitei politicii monetare și al consolidării fiscale, contrabalansate doar parțial ca impact de absorbția de fonduri europene aferente instrumentului „Next Generation EU”.

programului „Next Generation EU”, condiționată de îndeplinirea unor ținte și jaloane stricte în implementarea proiectelor.

Incertitudini și riscuri erau asociate însă și conduitei politicii fiscale, având în vedere cerința continuării consolidării bugetare în contextul procedurii de deficit excesiv și al tendinței generale de înăsprire a condițiilor de finanțare, dar și conjunctura economică și socială dificilă pe plan intern și global, precum și seturile de măsuri suplimentare aplicate în 2022 în vederea sprijinirii populației și firmelor, cu potențiale implicații adverse asupra parametrilor bugetari.

Incertitudini și riscuri mari au venit și din ascensiunea puternică a inflației pe plan european și mondial, ce a determinat băncile centrale din regiune să accelereze sau să continue majorarea alertă a ratelor dobânzilor reprezentative și a provocat inițierea în devans de către Fed, iar ulterior și de către BCE, a ciclului de creștere relativ rapidă a ratei dobânzii (Caseta 4). Totodată, izbucnirea războiului din Ucraina și așteptările privind normalizarea mai rapidă a conduitei politicilor monetare ale băncilor centrale majore au antrenat noi episoade de creștere a volatilității pe piața financiară internațională în semestrul I, precum și o deteriorare semnificativă a sentimentului investitorilor financiari față de regiune, de natură să amplifice riscurile la adresa cursului de schimb al leului, pe fondul accentuării dezechilibrului extern și al incertitudinilor asociate consolidării bugetare.

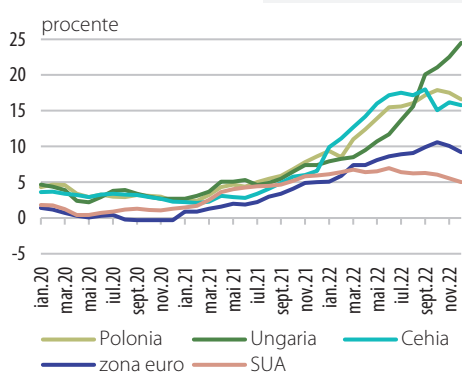
Caseta 4. Conduita politicilor monetare ale băncilor centrale majore și ale celor din regiune în anul 2022

Amplificarea șocurilor globale pe partea ofertei sub impactul războiului declanșat de Rusia împotriva Ucrainei, dar și revigorarea cererii de consum odată cu eliminarea restricțiilor antipandemice au propulsat și mai mult dinamica inflației deasupra

țintelor băncilor centrale în anul 2022, atât în economii emergente, cât și în state dezvoltate (Grafic A), amplificând, totodată, riscul de dezancorare a anticipațiilor inflaționiste pe termen mai lung, inclusiv în contextul rezilienței activității economice și al creșterii aproape generalizate a tensiunilor pe piața muncii.

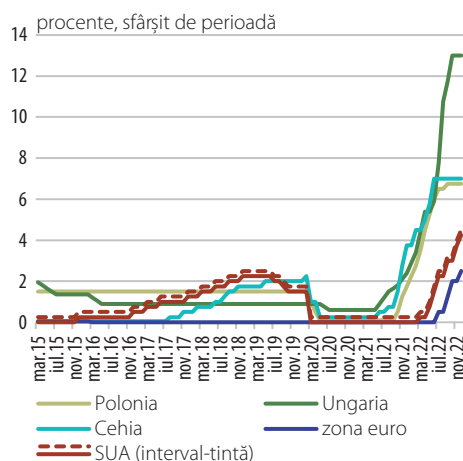
În fața unei asemenea situații, băncile centrale au reacționat într-o manieră aproape sincronizată și fără precedent, accentuând puternic în state dezvoltate procesul de normalizare a conduitei politicii monetare declanșat în anul anterior și accelerând ori prelungind în țările din regiune ciclul de creștere alertă a ratelor dobânzilor, prin operarea asupra acestora a unor noi majorări excepționale ca amplitudine și cadență (Grafic B).

Grafic A
Ratele anuale ale inflațiilor
în zona euro, SUA
și statele din regiune

Notă: Rata anuală a inflației este calculată pe baza IPC – definiție națională (Cehia, Ungaria, Polonia), IAPC (zona euro), *personal consumption expenditure index*, ajustat sezonier (SUA).

Sursa: Eurostat, institute naționale de statistică, FRED

Sursa: bănci centrale naționale

Grafic B

Ratele dobânzilor de politică monetară în zona euro, SUA și statele din regiune

Astfel, BCE a stopat în martie 2022 achizițiile nete de active financiare derulate prin programul *Pandemic Emergency Purchase Programme* (PEPP)⁶⁶, iar la începutul lunii iulie le-a sistat și pe cele efectuate în cadrul programului *Asset Purchase Programme* (APP), după o reducere graduală a ritmului acestora pe parcursul semestrului I. Totodată, în iunie, Consiliul Guvernatorilor a decis și a anunțat intenția de a iniția în luna următoare și de a accelera ulterior ciclul de creștere a ratelor dobânzilor reprezentative, în ipoteza nemodificării sau a deteriorării perspectivei pe termen mediu a inflației⁶⁷. Abordarea a fost justificată de creșterea, odată cu invadarea Ucrainei de către Rusia, a impactului prezumat a fi exercitat asupra inflației⁶⁸, dar și asupra activității economice, de șocurile adverse pe partea ofertei – în principal prin majorarea prețurilor energiei, perturbarea comerțului internațional și prin slăbirea încrederii –, precum și de mărirea amplă a incertitudinilor asociate evoluțiilor viitoare.

Conform intenției anunțate, BCE a efectuat în iulie prima majorare a ratelor dobânzilor reprezentative din ultimii 11 ani, cu un pas de 0,50 puncte procentuale, mai mare decât cel indicat anterior⁶⁹, iar ulterior a accelerat ciclul de creștere, acestea fiind ridicate în septembrie și în octombrie cu câte 0,75 puncte procentuale⁷⁰ – un vârf de amplitudine din perspectivă istorică. Reacția băncii centrale a fost motivată de continuarea creșterii accentuate a ratei anuale a inflației – până la un nivel de două cifre în octombrie (10,6 la sută), în principal sub influența majorării prețurilor la energie și la produse alimentare –, precum și de noua revizuire ascendentă substanțială a traiectoriei anticipate a acesteia, ce rămânea astfel deasupra țintei de 2 la sută la finele orizontului proiecției, chiar și în condițiile deteriorării semnificative a perspectivei creșterii economice în a doua parte a anului 2022 și în 2023 (Tabel A).

⁶⁶ Conform deciziei din decembrie 2021 a Consiliului Guvernatorilor.

⁶⁷ Totodată, în contextul creșterii accentuate a *spread*-urilor dintre randamentele obligațiunilor emise de unele state din zona euro și cele ale titlurilor germane, Consiliul guvernatorilor s-a reunit într-o ședință ad-hoc pe 15 iunie, hotărând gestionarea într-o manieră flexibilă a reinvestirii sumelor aferente principalului titlurilor achiziționate în cadrul PEPP ajunse la maturitate, în vederea preservării funcționării transmisiei politicii monetare, concomitent cu pregătirea unui nou instrument menit să prevină fragmentarea pieței financiare din zona euro (*Transmission Protection Instrument*), care a fost apoi aprobat în ședința din luna iulie.

⁶⁸ Prognoza din luna martie a BCE anticipa pe orizontul apropiat de timp puternice efecte inflaționiste decurgând din creșterea prețurilor materiilor prime, în special a prețurilor gazelor naturale și petrolului, dar și influențe dezinflaționiste modeste venite din slăbirea cererii agregate. Pe acest fond, rata medie anuală a inflației era așteptată să crească la 5,1 la sută în anul 2022 (3,2 la sută în prognoza anterioară), dar să revină în anul 2023 în linie cu ținta băncii centrale (2,1 la sută, nivel doar ușor superior celui previzionat anterior, de 1,8 la sută). În proiecția din iunie, nivelurile prognozate ale ratei anuale a inflației au fost din nou revizuite în sens ascendent, la 6,8 la sută în 2022 și 3,5 la sută în 2023.

⁶⁹ Rata dobânzii la facilitatea de depozit a fost ridicată la nivelul de 0,00 la sută, de la -0,50 la sută, cea aferentă principalelor operațiuni de refinanțare la 0,50 la sută, de la 0,00 la sută, iar cea pentru facilitatea de creditare la 0,75 la sută, de la 0,25 la sută.

⁷⁰ De asemenea, BCE a modificat în octombrie termenii și condițiile aplicate celei de-a treia serii de operațiuni ținute de refinanțare pe termen mai lung (TLTRO III) pentru a asigura coerența instrumentului cu procesul de normalizare a politicii monetare. Astfel, rata dobânzii aferentă a fost stabilită la nivelul mediei ratelor dobânzilor reprezentative aplicate ulterior datei de 23 noiembrie 2022, iar băncilor li s-a oferit trei date suplimentare de rambursare anticipată voluntară a acestor împrumuturi.

Tabel A. Evoluții macroeconomice și conduita politicii monetare în țări dezvoltate și din regiune

	Ținta/ obiectivul de inflație ^{b,c}	Rata anuală a inflației							Rata dobânzii de politică monetară ^{b,c}		Gap-ul PIB ^{b,g}	Soldul bugetului consolidat, % din PIB ^{**d}				Soldul contului curent, % din PIB			
		2022 (medie)	2022 (sf. per.)	Proiecție ^{*,b,c}				dec. 2021	dec. 2022	2021		2022	Proiecție*		2021	2022	Proiecție*		
				2023 (medie)	2024 (medie)	T4 2023	T4 2024						2023	2024			2023	2024	
Zona euro	2 la sută	8,4 ^a	9,2 ^c	6,3	3,4	3,6	3,3	0	2,5	marginal negativ, ușoară accentuare temporară a valorilor negative	-5,3 ^a	-3,6 ^a	-3,7 ^d	-3,3 ^d	2,3 ^d	-1,0 ^d	-1,4 ^c	-1,0 ^c	
SUA	2 la sută	6,3 ^f	5,3 ^f	3,1	2,5	-	-	0,00-0,25	4,25-4,50	cvasinul, coborâre graduală în teritoriul negativ, urmată de o restrângere treptată	-12,1 ^d	-4,0 ^d	-6,7 ^d	-7,1 ^d	-3,6 ^d	-3,8 ^d	-3,2 ^d	-2,8 ^d	
Polonia	2,5 la sută ±1 pp	14,3 ^e	16,6 ^e	13,1	5,9	8,0	4,9	1,75	6,75	marginal pozitiv, scădere și menținere ulterioară la valori ușor negative	-1,8 ^a	-3,7 ^a	-5,5 ^d	-5,2 ^d	-1,4 ^a	-3,0 ^a	-2,5 ^d	1,6 ^d	
Ungaria	3 la sută ±1 pp	14,5 ^e	24,5 ^e	15,0-19,5	2,3-4,5	-	-	2,40	13,00	ușor pozitiv, în scădere și apoi restrângere treptată	-7,1 ^a	-6,2 ^d	-3,5 ^b	-2,5 ^b	-3,9 ^a	-8,2 ^a	(-5,4)-(-4,2) ^b	(-2,8)-(-1,4) ^b	
Cehia	2 la sută ±1 pp	15,1 ^e	15,8 ^e	9,1	2,4	4,2	2,4	3,75	7,00	negativ și în accentuare pe orizontul apropiat, respectiv în restrângere treptată ulterior	-5,1 ^a	-3,6 ^a	-3,8 ^b	-2,2 ^b	-2,8 ^a	-6,1 ^a	-2,5 ^b	-1,9 ^b	
România	2,5 la sută ±1 pp	13,7 ^e	16,4 ^e	-	-	11,2	4,2***	1,75	6,75	pozitiv, în restrângere	-7,1 ^a	-6,2 ^a	-5,0 ^d	-4,8 ^d	-7,2 ^a	-9,3 ^a	-8,8 ^d	-8,4 ^d	

*) valorile prognozate corespund ultimelor proiecții realizate de băncile centrale în anul 2022, respectiv proiecției de toamnă a Comisiei Europene (noiembrie 2022)

**) conform metodologiei SEC 2010

***) valoarea prognozată corespunde trimestrului III din anul 2024

Surse: a) Eurostat, b) băncile centrale naționale, c) BCE, d) Comisia Europeană (AMECO), e) institute naționale de statistică, f) US Bureau of Economic Analysis, g) FMI

În luna decembrie, banca centrală a majorat ratele dobânzilor reprezentative cu încă 0,50 puncte procentuale, mărindu-le astfel cu un total de 2,5 puncte procentuale în a doua jumătate a anului 2022⁷¹, și a indicat necesitatea continuării creșterii semnificative a acestora într-un ritm constant, astfel încât să atingă niveluri suficient de restrictive pentru a asigura revenirea inflației la țintă pe un orizont mediu de timp. Totodată, s-a decis reducerea portofoliului de active financiare din cadrul programului *Asset Purchase Programme* (APP) începând din martie 2023, prin stoparea reinvestirii integrale a principalului aferent titlurilor ajunse la scadență⁷².

⁷¹ Astfel, rata dobânzii aferentă facilității de depozit a fost ridicată la 2,00 la sută, cea pentru principalele operațiuni de refinanțare la 2,50 la sută, iar rata dobânzii aferentă facilității de creditare la 2,75 la sută.

⁷² Volumul deținerilor era prevăzut să se reducă într-un ritm lunar mediu de 15 miliarde euro până la finele trimestrului II 2023, pentru ca ulterior pasul diminuării să fie recalibrat.

Deciziile au fost adoptate în condițiile în care scăderea ușoară consemnată în luna noiembrie de rata anuală a inflației (la 10,1 la sută)⁷³, după 16 luni de ascensiune neîntreruptă, s-a datorat exclusiv descreșterii dinamicii prețurilor produselor energetice, iar presiunile inflaționiste din partea factorilor fundamentali au continuat să se intensifice și erau așteptate să devină mai persistente. Drept urmare, prognoza pe termen mediu a ratei anuale a inflației a cunoscut o nouă revizuire substanțială în sens ascendent⁷⁴, chiar și în condițiile deteriorării perspectivei creșterii economiei în anul 2023, inclusiv în contextul unei ușoare contracții anticipate pe termen scurt, pe fondul crizei energetice, al incertitudinii ridicate și al înăspririi condițiilor financiare.

Federal Reserve a inițiat chiar din primul trimestru ciclul de creștere a ratei dobânzii – în devans, inclusiv față de așteptările pieței –, iar apoi a accelerat ritmul întăririi politicii monetare, ridicând intervalul-țintă al *federal funds rate* cu 0,50 puncte procentuale în luna mai și cu câte 0,75 puncte procentuale în lunile iunie, iulie, septembrie și noiembrie, după creșterea lui cu 0,25 puncte procentuale în martie⁷⁵. În ultima lună a anului, banca centrală a majorat cu încă 0,50 puncte procentuale intervalul-țintă al *federal funds rate*, acesta fiind prin urmare crescut cu un total de 4,25 puncte procentuale pe ansamblul anului, până la 4,25-4,50 la sută. În contextul deciziei din decembrie, Fed a semnalizat intenția de a prelungi ciclul de creștere a ratei dobânzii până când conduita politicii monetare va deveni suficient de restrictivă pentru a readuce inflația la nivelul de 2 la sută, într-un anumit orizont de timp.

În același timp, FOMC a continuat să implementeze în 2022 planul de reducere semnificativă a dimensiunii bilanțului băncii centrale, hotărând o nouă reducere a ritmului lunar al achizițiilor de active financiare în luna ianuarie și stoparea acestora în martie, precum și diminuarea deținerilor de titluri de stat și obligațiuni ipotecare, începând cu 1 iunie 2022⁷⁶.

Deciziile au fost adoptate în condițiile în care rata anuală a inflației a continuat să crească în primul semestru, atingând un vârf al ultimilor 40 de ani⁷⁷, sub impactul ascensiunii prețurilor alimentelor și energiei. Totodată, ea s-a menținut la valori ridicate ulterior, pe o traiectorie totuși descrescătoare, reflectând decelerarea creșterii prețurilor energiei, în principal pe seama scăderii prețului țițeiului, în timp ce influențe de sens opus au continuat să vină din creșterea dinamicii prețurilor alimentelor și serviciilor. În același timp, piața muncii a devenit extrem de încordată, în contextul discordanței dintre cererea de forță de muncă deosebit de solidă și creșterea lentă a ofertei, care a rămas sub nivelurile pre-pandemie.

⁷³ Totodată, dinamica componentei sale de bază a stagnat la 5,0 la sută.

⁷⁴ În contextul prognozei din decembrie, rata medie anuală a inflației anticipată pentru anul 2023 a fost revizuită la 6,3 la sută (5,5 la sută în prognoza din septembrie), iar cea aferentă anului 2024 la 3,4 la sută (2,3 la sută, anterior).

⁷⁵ De la nivelul de 0,00-0,25 la sută.

⁷⁶ Potrivit Planului de reducere a dimensiunii bilanțului Federal Reserve, volumul deținerilor de titluri de stat a fost diminuat în trimestrul III într-un ritm lunar de 30 miliarde dolari, iar apoi într-un pas lunar de 60 miliarde dolari, iar cel al deținerilor de obligațiuni ipotecare, într-un ritm lunar de 17,5 miliarde dolari în trimestrul III, mărit ulterior la 35 miliarde dolari. Astfel, față de iunie 2022, valoarea totală a deținerilor de active financiare a Federal Reserve a scăzut la finele anului 2022 cu aproximativ 365 miliarde dolari.

⁷⁷ Rata anuală a inflației calculată pe baza indicelui IPC a urcat în iunie la 9,1 la sută, de la 7,0 la sută în decembrie 2021, iar cea calculată de baza indicelui *personal consumption expenditure* s-a majorat la 7,0 la sută, de la 6,0 la sută la finele anului 2021 (dinamica componentei sale de bază menținându-se în jurul nivelului de 5,0 la sută atins în decembrie 2021).

Pe acest fond, proiecțiile realizate în cursul anului de către membrii FOMC au indicat o deteriorare continuă a perspectivei inflației, inițial preponderent pe orizontul apropiat de timp, iar apoi și pe termen mai lung, implicând creșterea amplitudinii și a duratei deviației ratei anuale a inflației de la nivelul țintei. Totodată, evaluările din primul trimestru au indicat menținerea ratei șomajului pe întregul orizont de proiecție sub nivelul de echilibru pe termen lung, pentru ca din semestrul II să se releve perspectiva redeschiderii unui *gap* pozitiv al acestuia începând cu anul 2023, inclusiv pe fondul ajustării conduitei politicii monetare.

În regiune, Banca Națională a Poloniei a continuat să majoreze rata dobânzii de politică monetară în primele trei trimestre din 2022⁷⁸, într-o cadență ridicată și în pași superiori celui standard. Astfel, rata dobânzii-cheie a fost ridicată cu câte 0,50 puncte procentuale în ianuarie și februarie 2022, cu 0,75 puncte procentuale în martie și cu 1,00 punct procentual în aprilie, iar apoi cu câte 0,75 puncte procentuale în mai și iunie, cu 0,50 puncte procentuale în iulie și cu 0,25 puncte procentuale în septembrie, pentru ca în trimestrul IV aceasta să fie menținută neschimbată. Pe ansamblul anului 2022, rata dobânzii de politică monetară a fost majorată cu un total de 5,00 puncte procentuale⁷⁹, până la nivelul de 6,75 la sută, iar ratele dobânzilor aferente facilității de depozit și celei de creditare au fost urcate în pași similari, până la 6,25 la sută, respectiv 7,25 la sută⁸⁰. În același timp, banca centrală a anunțat și reiterat pe parcursul anului posibilitatea recurgerii la intervenții pe piața valutară, în special în scopul atenuării fluctuațiilor cursului de schimb al zlotului incompatibile cu orientarea politicii monetare.

Deciziile au fost motivate de accelerarea puternică a inflației în primul semestru al anului și de deteriorarea pronunțată a perspectivei acesteia, sub impactul șocurilor globale pe partea ofertei. Astfel, rata anuală a inflației s-a mărit în iunie la 15,5 la sută, de la 8,6 la sută în decembrie 2021⁸¹, și, potrivit prognozei din iulie, ea era așteptată să-și prelungească creșterea până în trimestrul I 2023⁸², iar apoi să descrească gradual, pe o traiectorie ce rămânea deasupra intervalului țintei până în trimestrul III 2024. Dinamica inflației și-a temperat ascensiunea în a doua parte a anului, consemnând chiar o ajustare descendentă la finele perioadei⁸³, iar prognoza din luna noiembrie a reconfirmat perspectiva descreșterii acesteia după atingerea unui vârf în trimestrul I 2023, inclusiv pe fondul amplificării *gap*-ului negativ al PIB, în condițiile scăderii probabile a ritmului activității economice sub impactul slăbirii cererii externe și al ajustării conduitei politicii monetare.

⁷⁸ Banca centrală a inițiat ciclul de creștere a ratei dobânzii de politică monetară în octombrie 2021, aceasta fiind majorată cu 0,40 puncte procentuale în octombrie, cu 0,75 puncte procentuale în noiembrie și cu 0,50 puncte procentuale în decembrie 2021, până la 1,75 la sută.

⁷⁹ În trimestrul IV 2021, banca centrală a majorat rata dobânzii cu un total de 1,65 puncte procentuale, pornind de la minimul istoric de 0,1 la sută.

⁸⁰ Amplitudinea coridorului format de acestea în jurul ratei dobânzii de politică monetară a fost menținută implicit la $\pm 0,50$ puncte procentuale.

⁸¹ În același interval, dinamica componentei de bază a inflației a urcat la 9,1 la sută, de la 5,3 la sută.

⁸² Atingând astfel nivelul de 18,8 la sută.

⁸³ Rata anuală a inflației a urcat la 17,9 la sută în octombrie, iar în decembrie s-a redus la 16,6 la sută. Componenta sa de bază a continuat la rândul său să avanseze pe ansamblul semestrului II, dar mai moderat, ajungând în decembrie la 11,5 la sută.

La rândul său, Banca Națională a Cehiei a continuat să majoreze alert rata dobânzii de politică monetară în primul semestru al anului⁸⁴, măbind-o de patru ori în acest interval, în pași variabili ce au cumulat 3,25 puncte procentuale (0,75 puncte procentuale în februarie și mai, 0,50 puncte procentuale în aprilie și 1,25 puncte procentuale în iunie), până la nivelul de 7,0 la sută⁸⁵. Totodată, în cadrul unei reuniuni de urgență convocate în luna mai ca urmare a accentuării deprecierei coroanei cehe, Consiliul de administrație al băncii centrale a decis efectuarea de intervenții pe piața valutară în scopul prevenirii unei slăbiri pe termen mai lung a monedei naționale⁸⁶, ce ar putea relaxa condițiile monetare. Deciziile au fost adoptate în condițiile în care rata anuală a inflației și-a accelerat creșterea în prima parte a anului, inclusiv în raport cu previziunile⁸⁷, pe fondul intensificării șocurilor adverse pe partea ofertei și al rezilienței cererii de consum, determinând și o înrăutățire pronunțată a perspectivei acesteia. Astfel, prognoza macroeconomică din luna mai – actualizată după declanșarea războiului din Ucraina – anticipa prelungirea ascensiunii ratei anuale a inflației până la jumătatea anului 2022 și descreșterea ulterioară a acesteia pe o traiectorie mult superioară celei previzionate anterior⁸⁸, ce rămânea deasupra intervalului țintei la finele anului 2023.

În a doua parte a anului, banca centrală a menținut neschimbată rata dobânzii de politică monetară, într-un context caracterizat prin încetinirea ascensiunii ratei anuale a inflației și prin inversarea traiectoriei acesteia în trimestrul IV⁸⁹. Totodată, potrivit prognozei din noiembrie, dinamica inflației era așteptată să scadă relativ alert în 2023 și să coboare în apropierea punctului central al țintei în semestrul I 2024, pe fondul temperării creșterii costurilor, dar și al încetinerii creșterii economiei și al contracției probabil suferite temporar de aceasta – sub influența slăbirii cererii externe și a întăririi politicii monetare în trimestrele precedente –, implicând intrarea și menținerea ulterioară a *gap*-ului PIB în teritoriul negativ. Autoritatea monetară și-a prelungit totuși angajamentul de a acționa în vederea prevenirii fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale.

Banca Națională a Ungariei a recurs la o creștere considerabil mai amplă a ratelor dobânzilor în anul 2022, în contextul deteriorării relativ mai pronunțate a evoluției inflației și a perspectivei acesteia⁹⁰, dar și al tensiunilor persistente pe piața financiară

⁸⁴ Banca centrală a inițiat în iunie 2021 ciclul de creștere a ratei dobânzii de politică monetară, pe care a majorat-o în cinci pași consecutivi, de la 0,25 la sută la 3,75 la sută în decembrie 2021.

⁸⁵ În mod corespunzător, rata dobânzii la facilitatea de depozit a fost majorată la 6,0 la sută, iar cea aferentă facilității de creditare la 8,0 la sută.

⁸⁶ În luna martie, banca centrală a comunicat că a efectuat intervenții pe piața valutară în contextul creșterii abrupte a cursului de schimb al coroanei cehe, pe fondul tensiunilor provocate pe piața financiară de declanșarea războiului din Ucraina, și a arătat că este pregătită să recurgă la intervenții suplimentare în vederea contracarării potențialelor fluctuații excesive ale cursului de schimb al monedei naționale, ce ar putea afecta funcționarea fluentă a pieței financiare sau periclita stabilitatea prețurilor și stabilitatea financiară.

⁸⁷ Rata anuală a inflației a urcat la 17,2 la sută în iunie, de la 6,6 la sută în decembrie 2021.

⁸⁸ Astfel, rata medie anuală a inflației prognozată pentru anul 2022 a fost revizuită în sus cu 4,6 puncte procentuale față de prognoza din februarie, la 13,1 la sută, iar cea pentru anul 2023 cu 1,8 puncte procentuale, la 4,1 la sută.

⁸⁹ Dinamica inflației a atins un vârf în luna septembrie, de 18,0 la sută.

⁹⁰ Rata anuală a inflației a crescut accelerat de-a lungul întregului an, ajungând la 24,5 la sută în decembrie 2022, de la 7,4 la sută la finele anului anterior. În același interval, dinamica componentei de bază s-a mărit la 24,8 la sută, de la 6,4 la sută, iar perspectiva inflației a cunoscut deteriorări succesive pronunțate. Astfel, prognoza din decembrie anticipa continuarea ascensiunii ratei anuale a inflației în lunile de iarnă, dar și scăderea și revenirea acesteia în 2024 în intervalul țintei de 3 la sută $\pm$ 1 punct procentual, pe fondul încetinerii creșterii activității economice interne, al măsurilor de politică monetară adoptate, precum și al unor puternice efecte de bază. Astfel, rata medie a inflației urma să se situeze în 2023 în intervalul 15,0-19,5 la sută, iar în 2024, în intervalul de 2,3-4,5 la sută.

internă, soldate cu deprecierea semnificativă, și abruptă temporar, a monedei naționale. Astfel, banca centrală a mărit ritmul de creștere a ratei dobânzii de politică monetară atât în perioada ianuarie-mai, efectuând cinci majorări ale acesteia, în pași de 0,5 puncte procentuale și 1 punct procentual^{91,92}, cât și în intervalul iunie-septembrie, când a operat cinci noi ajustări crescătoare, în pași de până la 2 puncte procentuale⁹³. În consecință, rata dobânzii de politică monetară a fost ridicată pe ansamblul primelor trei trimestre cu un total de 10,6 puncte procentuale, până la 13,0 la sută⁹⁴. Și rata dobânzii la depozitele 1W, principalul instrument de politică monetară utilizat în acest interval, a fost majorată în 2022, mai moderat în primul semestru – pentru a se realinia treptat cu rata dobânzii de politică monetară după ajustarea ei mai pronunțată de la finele anului 2021⁹⁵ –, însă în sincron cu cea din urmă, ulterior.

În debutul trimestrului IV, în cadrul unei reuniuni de urgență justificate de intensificarea presiunilor de depreciere a forintului, Consiliul monetar a adoptat o serie de măsuri, incluzând inițierea și derularea cu frecvență zilnică de operațiuni de atragere de depozite cu maturitatea ON, la o rată a dobânzii de 18,0 la sută – acestea devenind principalul instrument de politică monetară⁹⁶ –, precum și majorarea cu 9,5 puncte procentuale a ratelor dobânzilor la facilitățile de creditare cu maturitatea ON și 1W, până la 25,0 la sută⁹⁷. Ulterior, banca centrală a menținut neschimbați parametrii instrumentelor politicii monetare.

Un asemenea context a reclamat accelerarea graduală a ciclului de creștere a ratei dobânzii de politică monetară în prima jumătate a anului 2022⁹⁸ și prelungirea acestuia ulterior, în condițiile diminuării prudente a pasului de majorare. Astfel, BNR a mărit rata dobânzii-cheie de nouă ori consecutiv în intervalul ianuarie 2022 – ianuarie 2023, cu un total de 5,25 puncte procentuale, până la nivelul de 7,00 la sută⁹⁹. În mod

⁹¹ Banca centrală a crescut în pași similari rata dobânzii la facilitatea de depozit (adusă, începând din decembrie 2021 la un nivel identic celui al ratei dobânzii de politică monetară), dar a mărit în martie cu 1 punct procentual mai mult ratele dobânzilor la facilitățile de creditare cu maturitatea ON și 1W, al căror ecart față de rata dobânzii de politică monetară a fost astfel extins la 3 puncte procentuale.

⁹² În plus, în luna aprilie, banca centrală a anunțat încheierea programului *Bond Funding for Growth Scheme*.

⁹³ În iunie, majorarea ratei dobânzii de politică monetară cu 1,85 puncte procentuale a fost acompaniată de o creștere mai redusă ca amplitudine (1,35 puncte procentuale) a ratei dobânzii la facilitatea de depozit și a ratelor dobânzilor la facilitățile de creditare ON și 1W. Astfel, banca centrală a reînstituit coridorul ratelor dobânzilor (cu o amplitudine de -0,50/+2,50 puncte procentuale în jurul ratei dobânzii de politică monetară), după ce în luna decembrie 2021 unificase nivelul ratei dobânzii la facilitatea de depozit cu cel al ratei dobânzii de politică monetară.

⁹⁴ Banca centrală a inițiat ciclul de creștere a ratei dobânzii la mijlocul anului anterior, ridicând rata dobânzii de politică monetară în perioada iunie-decembrie 2021 până la 2,4 la sută, de la 0,6 la sută.

⁹⁵ În intervalul noiembrie-decembrie 2021, rata dobânzii aferentă depozitelor 1W a fost ridicată cu 2,20 puncte procentuale (majorările cu 0,7 puncte procentuale, respectiv cu 0,4 puncte procentuale decise în a doua jumătate a lunii noiembrie, fiind succedate de creșteri de 0,2-0,3 puncte procentuale în săptămânile următoare), în timp ce rata dobânzii de politică monetară a fost crescută cu 0,6 puncte procentuale.

⁹⁶ În data de 13 octombrie, banca centrală a sistat organizarea licitațiilor săptămânale pentru atragerea de depozite 1W, excedentul de lichiditate din sistemul bancar fiind absorbit ulterior preponderent prin noile operațiuni de atragere de depozite cu maturitatea ON și, în mai mică măsură, prin operațiuni *FX swap* T/N (a căror rată a dobânzii a fost majorată cu 4 puncte procentuale, la 17,0 la sută), precum și prin atragerea de depozite pe termene mai lungi, de până la 6 luni.

⁹⁷ Implicit, amplitudinea părții superioare a coridorului ratelor dobânzilor a fost extinsă la 12 puncte procentuale.

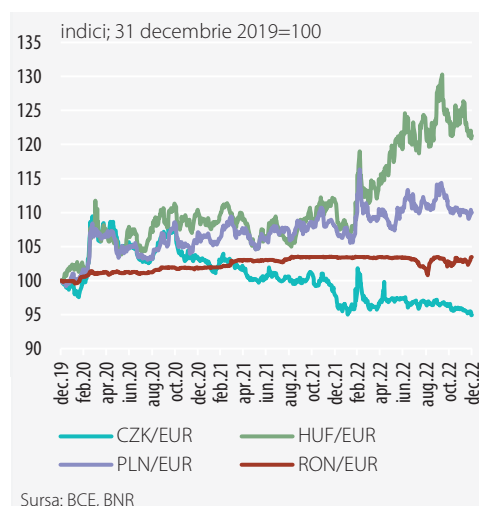
⁹⁸ BNR a inițiat în prima lună din trimestrul IV 2021 ciclul de creștere a ratei dobânzii de politică monetară, pe care a majorat-o cu câte 0,25 puncte procentuale în lunile octombrie și noiembrie, până la 1,75 la sută, de la 1,25 la sută.

⁹⁹ BNR a mărit pasul de majorare a ratei dobânzii de politică monetară astfel: de la 0,25 puncte procentuale în ianuarie 2022 la 0,50 puncte procentuale în februarie și aprilie, la 0,75 puncte procentuale în mai și la 1,00 punct procentual în iulie, pentru ca ulterior să-l diminueze la 0,75 puncte procentuale în august și octombrie, la 0,50 puncte procentuale în noiembrie și la 0,25 puncte procentuale în ianuarie 2023.

corespunzător¹⁰⁰, rata dobânzii pentru facilitatea de creditare a fost majorată până la 8,00 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit până la 6,00 la sută. Totodată, BNR a păstrat controlul ferm asupra lichidității de pe piața monetară¹⁰¹ și a menținut nivelurile în vigoare ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8 la sută, respectiv 5 la sută). Prin aceste măsuri, s-au urmărit ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și stimularea economisirii, în vederea readucerii durabile a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

Pe acest fond, de natură să alimenteze și așteptările privind continuarea creșterii ratei dobânzii-cheie, principalele cotații ale pieței monetare interbancare și-au accentuat puternic trendul ascendent în primele trei trimestre și s-au menținut apoi considerabil deasupra ratei dobânzii de politică monetară, poziționate totuși pe o traiectorie descrescătoare. Totodată, cursul de schimb leu/euro a rămas relativ stabil în prima parte a anului, inclusiv în contextul acțiunilor BNR în sfera gestionării lichidității, iar

ulterior moneda națională a tins să se aprecieze față de euro¹⁰², în principal pe fondul ameliorării sentimentului pieței financiare internaționale și a percepției de risc asupra regiunii, precum și al creșterii atractivității relative a plasamentelor în monedă națională, inclusiv ca urmare a restrângerii diferențialului ratelor dobânzilor față de regiune. În același timp, leul s-a întărit semnificativ în raport cu dolarul SUA¹⁰³, recuperând astfel consistent din pierderea de valoare suferită în primele trei trimestre ale anului (Grafic 3.1).

Grafic 3.1
Evoluția cursurilor de schimb
pe piețele emergente din regiune

Autoritatea monetară a continuat să utilizeze intens instrumentele și mijloacele specifice de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor de politică monetară. Prin intermediul lor, au fost evidențiate anvergura mondială a actualului proces inflaționist amplu și natura șocurilor care l-au provocat, dar și importanța reacției politicii monetare și a dozajului acesteia, inclusiv din perspectiva credibilității băncii centrale, precum și determinarea BNR de acționa pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu.

¹⁰⁰ În intervalul noiembrie 2021 – ianuarie 2022, BNR a extins în doi pași coridorul ratelor dobânzilor facilităților permanente la amplitudinea standard de ± 1 punct procentual, majorând rata dobânzii la facilitatea de creditare la 3,00 la sută, de la 2,00 la sută, și menținând rata dobânzii aferentă facilității de depozit la 1,00 la sută.

¹⁰¹ Până în luna noiembrie 2022.

¹⁰² Pe ansamblul anului 2022, leul s-a apreciat cu 0,5 la sută față de euro (pe baza valorilor medii ale cursului de schimb din luna decembrie); în același interval, coroana cehă a înregistrat o apreciere mai consistentă în raport cu moneda unică europeană, de 4,0 la sută, în timp ce zlotul și forintul s-au depreciat cu 1,5 la sută, respectiv 9,9 la sută.

¹⁰³ În condițiile slăbirii semnificative a acestuia față de euro începând cu luna octombrie 2022, în contextul evoluției inflației și a activității economice în SUA și în zona euro, precum și al așteptărilor divergente ale investitorilor privind ritmul întăririi în perspectivă apropiată a politicii monetare de către Fed și BCE.

Ajustarea conduitei politicii monetare și acțiunile întreprinse de BNR au prevenit o deteriorare și mai severă a evoluției dinamicii prețurilor de consum și au creat premisele înscrierii ratei anuale a inflației pe o traiectorie descrescătoare la finele anului 2022, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mai lung, în condițiile continuării creșterii robuste a economiei.

Privite mai în detaliu, deciziile adoptate de Consiliul de administrație al BNR în prima jumătate a anului 2022 au fost justificate de înrăutățirea accentuată și peste așteptări a evoluției inflației și a perspectivei acesteia sub impactul șocurilor globale pe partea ofertei, ce risca să deterioreze anticipațiile inflaționiste pe termen mediu și să genereze pe această cale efecte secundare.

Astfel, rata anuală a inflației și-a accelerat puternic ascensiunea în semestrul I 2022 și semnificativ mai mult decât s-a anticipat, urcând la 15,05 la sută în luna iunie, de la 8,19 la sută în decembrie 2021. Cea mai mare parte a creșterii a continuat să fie determinată de componente exogene ale IPC¹⁰⁴, în principal de scumpirea consistentă și peste așteptări a energiei electrice și gazelor naturale – pe fondul modificării schemelor de plafonare a prețurilor la energie¹⁰⁵ și al menținerii la valori ridicate a cotațiilor internaționale –, careia i s-au alăturat influențele mai modeste venite de pe segmentul combustibililor, ca efect al creșterii cotației țițeiului în contextul războiului din Ucraina și al sancțiunilor asociate, dar și ca urmare a întăririi dolarului SUA în raport cu euro.

O contribuție substanțială a avut de această dată și inflația CORE2 ajustat, a cărei rată anuală și-a accentuat trendul ascendent, inclusiv în raport cu previziunile, mărindu-se la 9,8 la sută în iunie, de la 4,7 la sută la finele anului 2021. Creșterea a fost antrenată însă aproape integral de majorarea prețurilor alimentelor procesate, fiind atribuibilă, în ansamblul ei, șocurilor globale pe partea ofertei – în principal scumpirii materiilor prime, energiei și transportului, precum și blocajelor în lanțurile de producție –, ale căror efecte inflaționiste directe și indirecte au fost potențate pe plan intern de cotele tot mai înalte ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt, de reziliența cererii pe anumite segmente și de ponderea însemnată deținută în coșul de consum de produsele alimentare și de cele importate.

În același timp, perspectiva inflației s-a înrăutățit puternic în prima parte a anului, sub impactul major al șocurilor globale pe partea ofertei, traiectoria anticipată a ratei anuale a inflației fiind revizuită considerabil în sens ascendent în exercițiile de prognoză din lunile februarie¹⁰⁶ și mai. Astfel, potrivit previziunilor din luna mai, rata anuală a inflației era așteptată să își accentueze creșterea în trimestrul II

¹⁰⁴ În anul 2021, majorările prețurilor la gaze naturale, energie electrică și combustibili au fost responsabile în proporție de 80 la sută de creșterea dinamicii anuale a prețurilor de consum, iar contribuția tuturor componentelor exogene ale IPC la acest avans a fost de 85 la sută.

¹⁰⁵ În martie 2022, schemele au fost prelungete până la 31 martie 2023, concomitent cu reducerea consumului de energie electrică acoperit de plafoanele de preț.

¹⁰⁶ Prognoza din luna februarie 2022 a evidențiat o înrăutățire a perspectivei inflației îndeosebi pe orizontul scurt de timp. Astfel, rata anuală a inflației era așteptată să-și accelereze creșterea în trimestrul II 2022 – până la 11,2 la sută în iunie, față de 8,6 la sută în proiecția precedentă – și să descrească doar gradual pe parcursul următoarelor trei trimestre, pe o traiectorie mult superioară celei previzionate anterior, rămânând în decembrie 2022 la 9,6 la sută, față de 5,9 la sută în prognoza precedentă. Aceasta urma să cunoască însă o ajustare descendentă consistentă în prima parte a anului 2023, pe fondul unor ample efecte de bază, și să reintre în trimestrul IV 2023 în intervalul țintei, coborând în decembrie la 3,2 la sută, marginal sub nivelul indicat de prognoza din noiembrie 2021.

2022 – până la 14,2 la sută în iunie, față de 11,2 la sută în proiecția precedentă – și să descrească doar ușor în următoarele patru trimestre, ajungând la 12,5 la sută în decembrie 2022 și la 12,4 la sută în iunie 2023, mult peste nivelurile de 9,6 la sută, respectiv 5,0 la sută prognozate anterior. Totodată, după o ajustare descendentă relativ abruptă probabil consemnată ulterior pe fondul unor ample efecte de bază, ea era anticipată să se reducă treptat și să rămână la finele orizontului prognozei la 6,2 la sută, semnificativ deasupra intervalului țintei.

Deteriorarea avea ca principale resorturi majorările mult mai ample anticipate a fi consemnate de prețurile alimentelor procesate și combustibililor, precum și de prețurile gazelor naturale și energiei electrice, cu precădere sub influența ascensiunii mai puternice a cotațiilor mărfurilor agroalimentare și energetice. Efectele inflaționiste ale creșterii unor cotații urmau să fie considerabil atenuate de prelungirea până în luna martie 2023 a schemelor de plafonare a prețurilor la energie, dar să se evidențieze pregnant ulterior, stopând practic descreșterea ratei anuale a inflației în prima parte a anului 2024. Totodată, impactul presupus a fi exercitat de schemele de sprijin asupra dinamicii IPC era grevat de incertitudini, iar riscuri notabile continuau să vină din evoluția cotațiilor materiilor prime, mai ales a celor agroalimentare și energetice, precum și din acutizarea/prelungirea blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, în contextul războiului din Ucraina și al sancțiunilor asociate.

Prin creșterea și mai pronunțată a magnitudinii și duratei probabile, procesul inflaționist provocat de șocurile pe partea ofertei amplifică riscul de dezancorare a anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și de manifestare a efectelor secundare ale acestuia, eventual pe calea unei spirale salarii-prețuri.

Din partea factorilor fundamentali se anticipau însă presiuni inflaționiste modice și în epuizare treptată, în condițiile în care creșterea economică a slăbit în a doua parte a anului 2021 mai mult decât s-a anticipat¹⁰⁷, iar potrivit evaluărilor era așteptată să decelereze semnificativ pe ansamblul perioadei 2022-2023, inclusiv în raport cu previziunile precedente, sub impactul războiului din Ucraina și al sancțiunilor instituite¹⁰⁸, evoluții ce făceau probabilă restrângerea treptată a excedentului de cerere agregată spre valori cvasinule la finele orizontului prognozei.

Totodată, conflictul militar și sancțiunile asociate amplificau considerabil incertitudinile și riscurile la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, iar incertitudini mari erau asociate absorbției fondurilor europene, în principal a celor aferente programului „Next Generation EU”. Incertitudini și riscuri decurgeau însă și din conduita viitoare a politicii fiscale, având în vedere cerința continuării consolidării bugetare în contextul procedurii de deficit excesiv și al tendinței generale de înăsprire a condițiilor de finanțare, dar într-o conjunctură economică și socială dificilă pe plan intern și global.

¹⁰⁷ În trimestrul IV 2021, activitatea economică s-a comprimat cu 0,1 la sută față de precedentele trei luni, iar dinamica sa anuală a scăzut sensibil mai mult decât se anticipa, la 2,4 la sută, de la 6,9 la sută în trimestrul anterior. Ca regulă generală, datele statistice menționate sunt cele disponibile la momentul efectuării analizelor de politică monetară.

¹⁰⁸ Anticipat a fi doar parțial contrabalansat de efectele absorbției fondurilor europene aferente instrumentului „Next Generation EU”.

Activitatea economică a crescut însă considerabil peste așteptări în trimestrul I 2022¹⁰⁹ – inclusiv pe fondul ameliorării situației epidemiologice și al ridicării la începutul lunii martie a tuturor restricțiilor de mobilitate –, astfel încât excedentul de cerere agregată s-a reamplificat în acest interval mai mult decât s-a anticipat. Totodată, în contextul rezilienței absorbției interne, dar și al înrăutățirii raportului de schimb – resimțită acut și în alte economii europene –, soldul negativ al balanței comerciale și-a accelerat creșterea în primul semestru al anului, iar deficitul de cont curent a continuat să se adâncească alert, inclusiv ca urmare a deteriorării puternice a dinamicii soldului balanței veniturilor primare, pe seama fluxurilor de profituri reinvestite și dividende distribuite.

În același timp, gradul de tensionare a pieței muncii a continuat să se mărească în prima parte a anului 2022, iar câștigul salarial mediu brut nominal și-a accelerat semnificativ creșterea, care a urcat la un nivel de două cifre din luna februarie. Dinamica anuală înaltă a costului unitar cu forța de muncă din industrie a cunoscut o majorare și mai amplă, inclusiv pe fondul deteriorării considerabile a productivității muncii în contextul blocajelor în lanțurile globale de producție și de aprovizionare și al costurilor crescute cu energia și materiile prime.

Totodată, activitatea de creditare a continuat să se intensifice în semestrul I, dinamica anuală de două cifre a creditului acordat sectorului privat ajungând în iunie la 17,5 la sută (un maxim al perioadei post-mai 2009), inclusiv cu aportul programelor guvernamentale („IMM Invest România”, „Noua casă”).

La rândul ei, piața financiară internă a resimțit în prima parte a anului influențele venite din creșterea aversiunii globale față de risc și din deteriorarea sentimentului investitorilor financiari față de piețele din regiune, pe fondul declanșării războiului din Ucraina și al expectațiilor privind accelerarea normalizării conduitei politicii monetare de către băncile centrale majore. Riscurile astfel induse la adresa cursului de schimb al leului erau potențate de accentuarea dezechilibrului extern și de incertitudinile asociate consolidării bugetare în noua conjunctură, precum și de diferențialul semnificativ al ratei dobânzii locale, în condițiile continuării creșterii alerte a ratelor dobânzilor reprezentative de către băncile centrale din Cehia, Polonia și Ungaria.

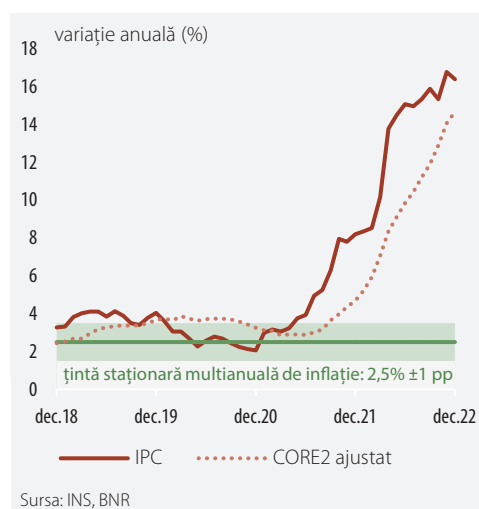
Un asemenea context a reclamat mărirea graduală a pasului de majorare a ratei dobânzii de politică monetară în prima parte a anului în vederea ancorării anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și a prevenirii efectelor secundare ale creșterii ample a ratei inflației sub impactul șocurilor adverse pe partea ofertei, precum și pentru stimularea economisirii.

Astfel, după ce a continuat să crească rata dobânzii de politică monetară cu 0,25 puncte procentuale în luna ianuarie 2022¹¹⁰, Consiliul de administrație al BNR a decis majorarea acesteia cu 0,50 puncte procentuale în ședințele din februarie și aprilie,

¹⁰⁹ Activitatea economică a crescut în trimestrul I 2022 cu 5,2 la sută față de trimestrul IV 2021, când s-a majorat cu 1,0 la sută comparativ cu intervalul precedent, conform datelor statistice revizuite. Dinamica anuală a PIB s-a mărit astfel la 6,4 la sută, de la 2,4 la sută în trimestrul IV 2021, semnificativ mai mult decât s-a anticipat.

¹¹⁰ Similar deciziei din noiembrie 2021, măsura a fost complementată de extinderea coridorului ratelor dobânzilor facilităților permanente, acesta fiind astfel adus la amplitudinea standard de ± 1 punct procentual.

apoi cu 0,75 puncte procentuale în ședința din mai și cu 1,00 punct procentual în cea din iulie, până la nivelul de 4,75 la sută. În pași similari, rata dobânzii pentru facilitatea de creditare a fost majorată până la 5,75 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit până la 3,75 la sută. Totodată, Consiliul de administrație al BNR a hotărât păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară și menținerea nivelurilor în vigoare ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8 la sută, respectiv 5 la sută).

Grafic 3.2
Rata inflației

Rata anuală a inflației și-a prelungit ascensiunea în a doua parte a anului 2022, dar într-un ritm mult mai lent, ajungând la 16,76 la sută în noiembrie și scăzând apoi în decembrie la 16,37 la sută, în condițiile în care impactul de ansamblu al componentelor exogene ale IPC a devenit puternic dezinflaționist, în principal ca urmare a ieftinirii combustibililor, sub influența descreșterii cotației țițeiului și a aprecierii leului în raport cu dolarul SUA, dar și ca efect al compensării prețului carburanților (Grafic 3.2).

În schimb, rata anuală a inflației CORE2 ajustat a continuat să crească alert și peste așteptări, urcând la 14,6 la sută în luna decembrie 2022, pe fondul unor noi scumpiri ale alimentelor procesate, dar și al creșterilor cvasigeneralizate și mai accentuate de prețuri consemnate pe segmentul mărfurilor nealimentare și pe cel al serviciilor în ultimul trimestru al anului. Evoluția componentei era atribuibilă tot șocurilor globale pe partea ofertei, precum și secetei extinse la nivel european, ale căror efecte inflaționiste au fost potențate și în acest interval de nivelurile ridicate ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt și de reziliența cererii pe anumite segmente.

În același timp, creșterea economică a continuat să depășească semnificativ așteptările în trimestrele II și III¹¹¹ – inclusiv pe fondul rezilienței economiilor principalilor parteneri comerciali¹¹² și al măsurilor guvernamentale vizând sprijinirea populației și firmelor în contextul puternicelor șocuri globale pe partea ofertei –, evoluție implicând mărirea succesivă a excedentului de cerere agregată în acest interval, contrar previziunilor. Totodată, dinamica anuală a volumului importului a depășit-o sensibil pe cea a exportului de bunuri și servicii în trimestrul III. Drept consecință, deficitul balanței comerciale și cel de cont curent și-au accelerat considerabil creșterea în termeni anuali, în pofida restrângerii decalajului nefavorabil dintre variația anuală a prețurilor importurilor și cea a prețurilor exporturilor.

¹¹¹ În trimestrul II 2022, PIB s-a mărit cu 2,1 la sută față de trimestrul anterior, ritmul său de creștere încetinind astfel mult mai puțin decât s-a anticipat, de la 5,1 la sută în trimestrul I; la rândul său, creșterea în termeni anuali a PIB a continuat să depășească semnificativ previziunile, decelerând doar ușor, la 5,3 la sută, de la 6,4 la sută în trimestrul anterior. În trimestrul III, activitatea economică a crescut într-un ritm similar celui din precedentele trei luni (revizuit la 1,3 la sută); față de aceeași perioadă a anului anterior, creșterea PIB a decelerat la 4,0 la sută, rămânând totuși însemnată din perspectivă istorică.

¹¹² Datorată și măsurilor guvernamentale de sprijin vizând protejarea economiilor de impactul prețurilor ridicate la energie.

Efectivul salariaților din economie și-a temperat însă creșterea în semestrul II, iar rata șomajului BIM și-a întrerupt trendul descendent cvasicontinuu din ultimii doi ani, majorându-se ușor în ultimele luni din 2022. În același timp, deficitul de forță de muncă raportat de companii a tins să descrească gradual în a doua parte a anului, iar intențiile de angajare pe orizontul scurt de timp au slăbit față de semestrul I. De asemenea, dinamica anuală a câștigului salarial mediu brut nominal și-a încetinit trendul ascendent, atingând însă valori tot mai ridicate, cu precădere pe seama majorărilor din sectorul privat. Drept consecință, costul unitar cu forța de muncă din industrie și-a accelerat considerabil creșterea anuală de două cifre în semestrul II, inclusiv ca efect al accentuării deteriorării productivității muncii, pe fondul crizei energetice și al blocajelor în lanțuri de producție.

În același timp, dinamica anuală a creditului acordat sectorului privat s-a înscris pe o traiectorie descendentă la jumătatea anului, reducându-se până la 12,1 la sută în luna decembrie, ca urmare a decelerării pronunțate a creșterii componentei în lei – pe fondul ascensiunii ratelor dobânzilor și al înăsprii standardelor de creditare –, contrabalansată însă parțial ca impact de dinamizarea accentuată a creditului în valută, sub influența evoluțiilor de pe segmentul societăților nefinanciare (Caseta 5).

Caseta 5. Evoluția creditului acordat sectorului privat și a lichidității din economie¹¹³

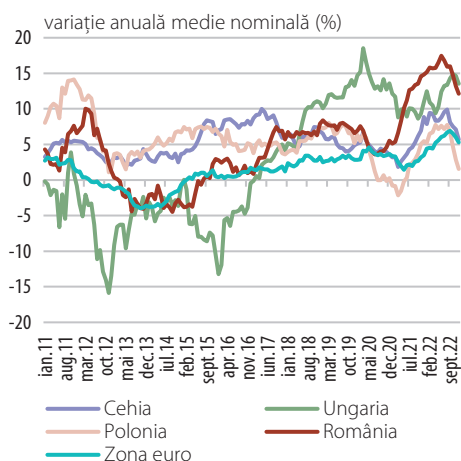
În anul 2022, dinamica și structura creditului acordat sectorului privat – relevante din perspectiva formulării și transmisiei politicii monetare, precum și a convergenței cu evoluțiile monetare din zona euro și din regiune – au reflectat influențele

decurgând din continuarea creșterii robuste a economiei și din ascensiunea puternică a ratei inflației, precum și din prelungirea unor programe guvernamentale de sprijin, dar și din ajustarea considerabilă a conduitei politicii monetare de către banca centrală. Astfel:

1. Dinamica anuală a creditului acordat sectorului privat și-a prelungit ascensiunea în prima parte a anului 2022, pentru ca apoi să se înscrie pe o traiectorie gradual descrescătoare, relativ în linie cu evoluțiile observate în zona euro și pe plan regional (Grafic A).

Creditul acordat sectorului privat a continuat să-și mărească dinamica anuală în prima parte a anului¹¹⁴, în corelație cu creșterea economică încă solidă și cu accelerarea creșterii câștigurilor salariale, dar și cu majorarea costurilor materiale ale firmelor, implicit a necesarului de finanțare a activității curente a acestora, precum și cu amplificarea volumului creditelor acordate în cadrul programului

Grafic A
Creditul acordat sectorului privat
(evoluție lunară)

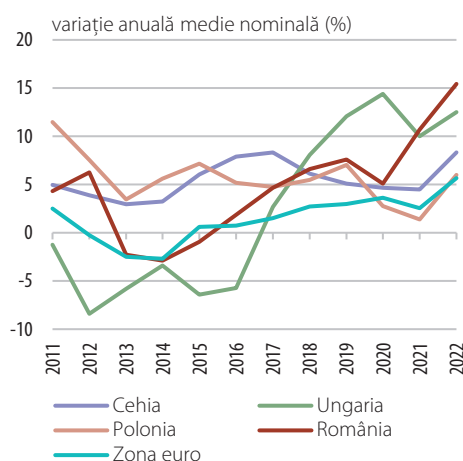
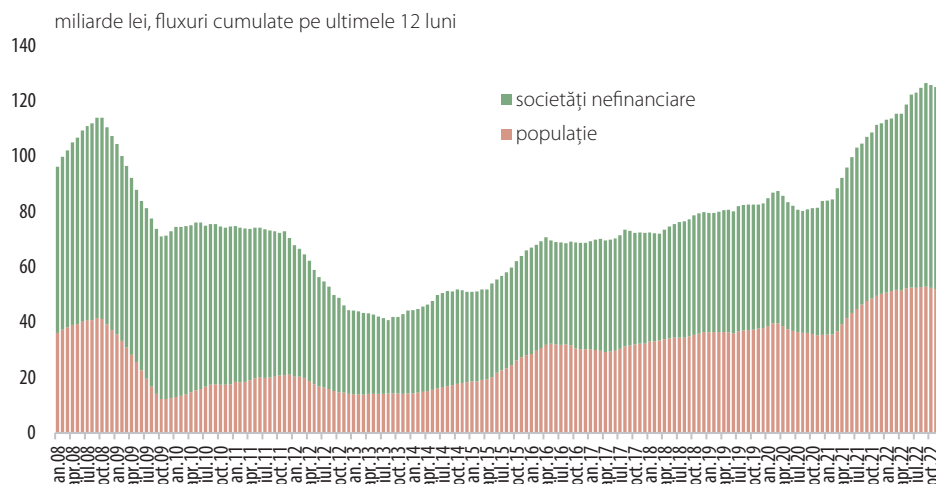
Sursa: BCN

¹¹³ Pentru o evidențiere mai clară, schimbările de dinamică au fost analizate, de regulă, sub forma indicatorilor calculați ca medie a ratelor de creștere anuală exprimate în termeni nominali.

¹¹⁴ Aceasta a urcat în luna iunie la 17,5 la sută, un maxim al ultimilor 13 ani, de la 14,8 la sută în decembrie 2021. Totodată, în prima parte a anului, volumele lunare ale principalelor categorii de credite noi în monedă națională au consemnat niveluri record.

„IMM Invest”¹¹⁵. Influențe stimulative pe partea ofertei de credite au decurs și din continuarea consolidării calității activelor bancare¹¹⁶ și a scăderii raportului credite/depozite la nivelul sistemului bancar (până la sub 70 la sută în 2021).

Grafic B
Creditele noi acordate populației
și societăților nefinanciare

Sursa: BCN

Grafic C
Creditul acordat sectorului privat
(evoluție anuală)

Schimbarea de direcție a dinamicii creditului acordat sectorului privat la mijlocul anului 2022 și scăderea ulterioară a acestuia¹¹⁷ au fost antrenate de decelerarea relativ abruptă a creșterii componentei în lei, pe fondul ascensiunii tot mai pronunțate a ratelor dobânzilor (Grafic B) și al înăsprii standardelor de creditare aplicate de bănci pentru împrumuturile ambelor segmente principale de clienți, dar și în contextul diminuării în semestrul II a aportului programelor guvernamentale („IMM Invest”, „Noua casă”). Influențele astfel exercitate au fost contrabalansate totuși într-o oarecare măsură de cele decurgând din dinamizarea puternică a creditului în valută acordat firmelor.

Pe ansamblul anului, ritmul de creștere a creditului acordat sectorului privat a continuat însă să se mărească sensibil, de la 10,7 la sută în 2021 la 15,4 la sută¹¹⁸, atingând astfel vârful ultimilor 14 ani, precum și cel mai înalt nivel din regiune, chiar și în condițiile creșterilor semnificative evidențiate în țările de comparație (Grafic C).

¹¹⁵ Introdus în contextul crizei pandemice, programul de ajutor de stat „IMM Invest” presupune garantarea de către stat a până la 90 la sută din valoarea unor credite în lei acordate IMM și microîntreprinderilor și subvenționarea dobânzii pentru o perioadă determinată (extinsă în septembrie 2022 de la opt la 12 luni), precum și a altor costuri ale finanțării (comisioane de administrare și risc), pe toată durata creditului. Plafonul garanțiilor aprobat pentru anul 2022 a fost majorat la 17,75 miliarde lei (de la 15 miliarde lei în anul anterior), iar cel al ajutoarelor de stat s-a situat la circa 1,9 miliarde lei.

¹¹⁶ Rata creditelor neperformante a continuat să scadă în 2022, ajungând în luna decembrie la 2,65 la sută, de la 3,35 la sută la finele anului precedent.

¹¹⁷ Până la 12,1 la sută în decembrie 2022. În termeni reali, creșterea anuală a creditului acordat sectorului privat a decelerat considerabil, intrând în teritoriul negativ în octombrie 2022, pentru prima dată în ultimii șapte ani și jumătate.

¹¹⁸ În termeni reali, media dinamicii anuale s-a redus la 1,6 la sută, de la 5,4 la sută în anul anterior.

În contextul ascensiunii puternice a PIB nominal, raportul dintre soldul creditului acordat sectorului privat și PIB și-a întrerupt în 2022 tendința crescătoare din precedenții doi ani, reducându-se semnificativ, la 25,8 la sută, de la 27,3 la sută în 2021, însă modest în raport cu scăderile înregistrate în zona euro și în statele din regiune, de la niveluri totuși considerabil mai ridicate.

2. Ponderea componentei în lei în totalul creditului acordat sectorului privat și-a stopat trendul ascendent din ultimii 10 ani, diminuându-se la 68,9 la sută la finele anului, de la 72,4 la sută¹¹⁹ în decembrie 2021.

Inflexiunea s-a produs în condițiile în care creșterea componentei în valută a accelerat puternic pe parcursul anului (până la 26,7 la sută în decembrie, de la 2,2 la sută la finele anului 2021, pe baza soldurilor exprimate în euro), iar cea a creditului în lei a frânat considerabil în semestrul II (la 6,6 la sută în decembrie), după ce în primele două trimestre s-a menținut la maximum ultimilor șase ani (circa 20 la sută).

Ascensiunea dinamicii creditului în valută a fost propulsată de creșterea abruptă a ritmului împrumuturilor societăților nefinanciare, în contextul necesarului ridicat de finanțare a activității curente a firmelor, dar și în condițiile influențelor stimulative venite probabil temporar din diferențialul ratei dobânzii și din comportamentul cursului de schimb al leului. Ponderea componentei în lei în soldul creditelor acordate acestui sector a consemnat astfel prima scădere din ultimii trei ani, ajungând la 55,1 la sută în decembrie 2022, de la 62,8 la sută la finele anului precedent – un vârf al ultimilor 26 de ani –, în timp ce pe segmentul populației greutatea relativă a creditului în monedă națională a continuat să crească, dar mai temperat, până la 85,6 la sută la finele anului, un maxim al ultimilor 21 de ani, de la 83,3 la sută în decembrie 2021.

3. Ponderea în total a creditului acordat populației și-a accentuat descreșterea, coborând sub 50 la sută în premieră în ultimii șase ani (47,2 la sută în decembrie, de la 50,7 la sută în decembrie 2021); astfel, ea și-a mărit distanța față de valorile semnificativ mai înalte din Polonia și Cehia, dar și în raport cu nivelul din zona euro, pe care l-a devansat ușor în perioada 2016-2020.

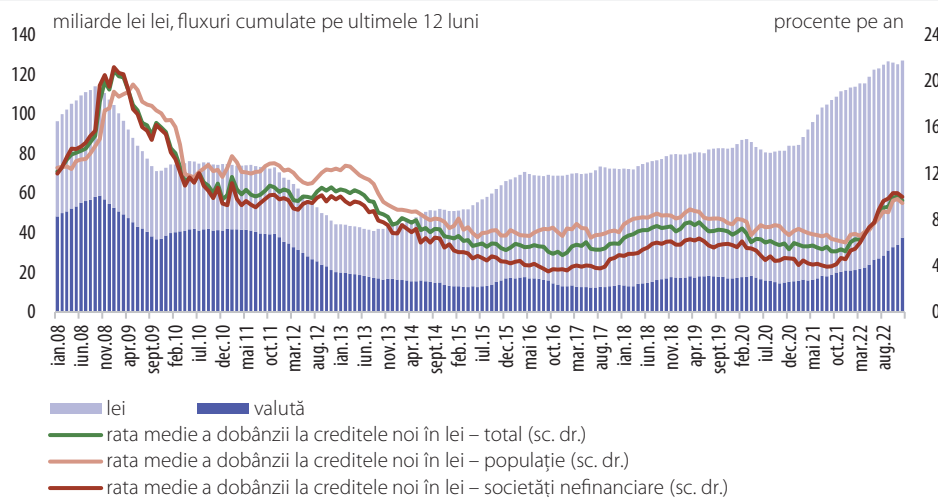
Evoluția a fost consecința amplificării ecartului pozitiv dintre dinamica anuală medie a creditului acordat societăților nefinanciare, care a continuat să se mărească alert (la 22,5 la sută, de la 14,1 la sută în 2021), și ritmul de creștere a împrumuturilor populației, care s-a menținut relativ constant ca medie (7,7 la sută, față de 7,5 la sută în 2021), în condițiile inversării traiectoriei ascendente a acestuia chiar din primul trimestru al anului.

Accelerarea creșterii creditului acordat societăților nefinanciare (a se vedea și evoluția împrumuturilor noi, ilustrată în Graficul D) s-a datorat de această dată componentei în valută, a cărei dinamică anuală și-a accentuat puternic trendul ascendent, ajungând la un nivel mediu de 24,7 la sută, de la 4,2 la sută în anul 2021 (ritmuri

¹¹⁹ Valoare foarte apropiată de recordul perioadei post-1995.

calculate pe baza soldurilor exprimate în euro)¹²⁰. Și componenta în monedă națională a înregistrat o creștere de ritm pe ansamblul anului, însă doar ușoară (la 21,3 la sută, de la 20,0 la sută în 2021), dată fiind decelerarea relativ abruptă a acestuia în semestrul II, inclusiv în contextul scăderii aportului programului „IMM Invest”.

Grafic D
Creditele noi acordate sectorului privat și rata medie a dobânzii la împrumuturile în monedă națională

La nivel sectorial, creditele noi acordate societăților nefinanciare au continuat să consemneze plusuri de ritm în agricultură și mai ales în industrie, în timp ce în construcții și servicii dinamica acestora a scăzut față de anul precedent, rămânând totuși la valori de două cifre. Structura pe destinații a rămas însă, în linii mari, similară celei din anii precedenți, sectorul industriei și cel al serviciilor continuând să atragă circa 80 la sută din fluxul total de credite.

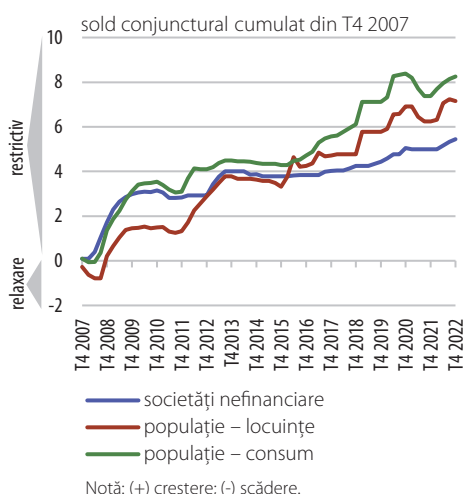
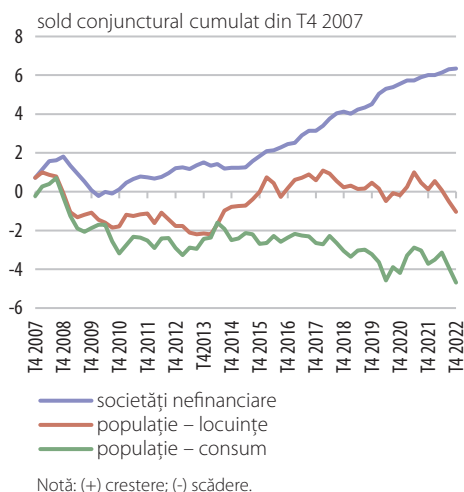
Din perspectiva structurii pe maturități, contribuția decisivă la accelerarea ascensiunii creditului acordat societăților nefinanciare au avut-o împrumuturile pe termen scurt, a căror dinamică medie a înregistrat o creștere deosebit de amplă, la 38,6 la sută, de la 3,3 la sută în anul 2021¹²¹, pe fondul amplificării necesarului de finanțare a activității curente a firmelor, în contextul costurilor ridicate cu energia, materiile prime și transportul, precum și al blocajelor persistente în lanțurile globale de producție și aprovizionare. La rândul ei, dinamica anuală a creditelor pe termen mediu și lung a rămas ridicată ca valoare medie (la 17,6 la sută), inclusiv pe fondul dinamizării investițiilor în a doua parte a anului, reducându-se doar marginal în raport cu anul 2021.

Evoluțiile s-au corelat în linii mari cu edițiile succesive ale *Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației*, potrivit cărora cererea de împrumuturi a societăților nefinanciare și-a prelungit tendința ascendentă în prima parte a anului, iar apoi a stagnat (Grafic E), în timp ce standardele de creditare s-au înăsprit progresiv din trimestrul II (Grafic F), iar termenii creditării chiar din debutul anului (prin majorarea primei solicitate pentru creditele mai

¹²⁰ Respectiv la 43,3 la sută în decembrie 2022, de la 8,8 la sută în decembrie 2021.

¹²¹ Inclusiv în condițiile accelerării pronunțate a creșterii medii anuale a totalului creditelor reînnoibile automat și acordate pe descoperit de cont (la 44,5 la sută).

Grafic E
Cererea de credite

Grafic F
Standardele de creditare

riscante, a costurilor creditării altele decât dobânzile, precum și a cerințelor de colateral și garanții). Pe segmentul populației, sondajele au relevat o cerere de credite

încă semnificativă în prima jumătate a anului – atât pentru locuințe, cât și pentru consum –, care a scăzut considerabil ulterior, dar și o înăsprire a standardelor de creditare de-a lungul întregului an, mai pronunțată în primele două trimestre. Și termenii creditării s-au înăsprit, însă neuniform din perspectiva principalelor categorii de împrumuturi și relativ fluctuant, influențe restrictive decurgând, pe ansamblul perioadei, în principal din majorarea *spread*-ului ratei medii a dobânzii față de IRCC și din scăderea ponderii maxime a creditului în valoarea garanției imobiliare.

4. Ponderea majoritară a creditului pentru locuințe în totalul creditului acordat populației a continuat să se mărească în 2022, dar în condițiile unei noi încetiniri de ritm, ajungând la 61,9 la sută în decembrie, de la 61,3 la sută în decembrie 2021.

Temperarea ritmului creșterii acestuia s-a datorat descreșterii mai pronunțate de dinamică consemnate de creditul pentru locuințe în raport cu cea evidențiată în cazul împrumuturilor pentru consum și alte scopuri¹²². Din perspectiva ritmurilor medii anuale de creștere, evoluțiile au fost chiar opuse ca sens, în premieră pentru ultimii cinci ani, dinamica creditelor pentru locuințe înregistrând o scădere, în timp ce variația celor pentru consum și alte scopuri a continuat să crească.

În anul 2022, creditele pentru locuințe în lei au receptat relativ mai intens¹²³ impactul majorării ratelor dobânzilor și al înăsprii standardelor de creditare, alături de efectele incertitudinii generate de prelungirea războiului din Ucraina. Astfel, dinamica lor anuală și-a accelerat considerabil descreșterea în semestrul II, până la un nivel de o cifră (8,9 la sută în decembrie, de la 20,4 la sută în luna similară a anului 2021), inclusiv pe seama evoluției împrumuturilor acordate cu garanția statului^{124,125}, dar și în condițiile intensificării puternice a operațiunilor de renegociere în a doua parte a anului, care a ridicat la un maxim istoric fluxul de împrumuturi cu această destinație.

Soldul componentei în valută a continuat să scadă însă într-un ritm similar celui din anul precedent (-11,3 la sută, pe baza soldului exprimat în euro), astfel încât ponderea creditelor pentru locuințe în lei s-a mărit pe mai departe, ajungând la 83,8 la sută în decembrie 2022, de la 81,1 la sută în urmă cu 12 luni.

¹²² Dinamica anuală a creditului pentru locuințe s-a redus la 5,4 la sută în luna decembrie, de la 12,9 la sută la finele anului 2021, iar cea a împrumuturilor pentru consum și alte scopuri s-a diminuat la 2,6 la sută, de la 4,9 la sută.

¹²³ Date fiind caracteristicile specifice ale acestor împrumuturi, precum valoarea ridicată și durata extinsă.

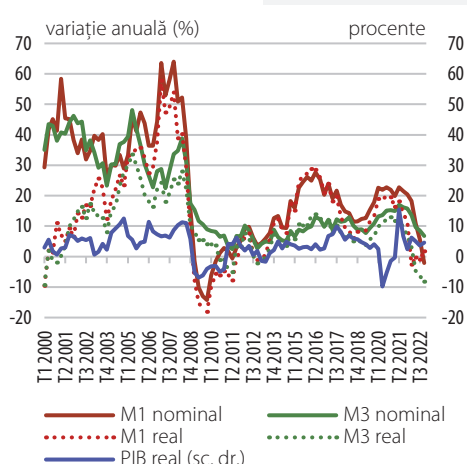
¹²⁴ Pe ansamblul anului 2022, plafonul garanțiilor de stat pentru programul „Noua casă” a fost menținut la 1,5 miliarde lei. Evaluările sunt realizate pe baza datelor de la CRC privind creditele acordate cu garanția statului, asociate programului „Noua casă”.

¹²⁵ Dinamica anuală medie a creditului în lei pentru locuințe s-a redus astfel în 2022 la 16,0 la sută, de la 18,9 la sută în 2021.

Creditul pentru consum și alte scopuri în lei și-a redus mai moderat dinamica anuală, la 5,0 la sută în decembrie 2022, de la 8,6 la sută la finele anului anterior¹²⁶, dar în condițiile accelerării descreșterii acesteia în semestrul II, în principal pe fondul ascensiunii mai pronunțate a ratelor dobânzilor.

Comparativ cu nivelurile din regiune și din zona euro, ponderea deținută în România de creditul pentru locuințe a rămas în apropierea celei din Polonia, superioară celei din Ungaria, însă inferioară indicatorului similar din Cehia și din zona euro.

Grafic G
Masa monetară și PIB

Sursa: INS, BNR

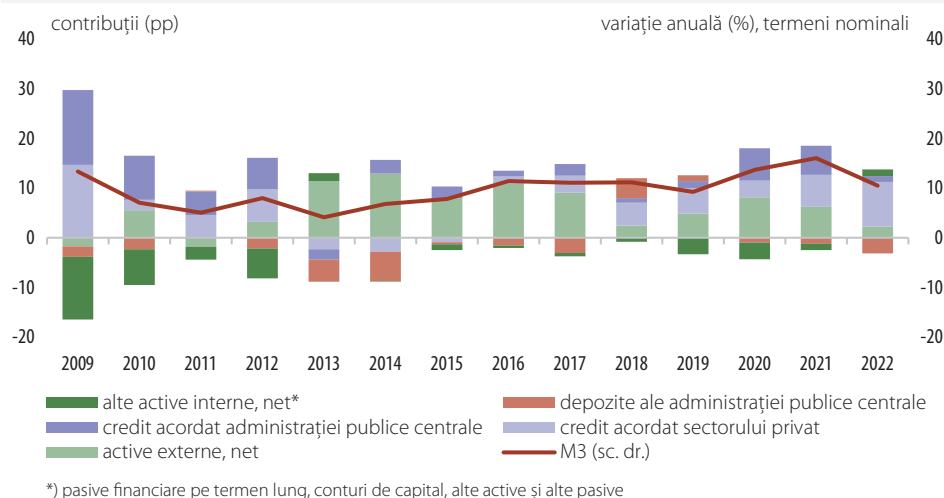
Dinamica și structura lichidității din economie au fost, de asemenea, marcate puternic de contextul specific al anului 2022, relevante din această perspectivă fiind îndeosebi următoarele:

1. Scăderea considerabilă a gradului de monetizare a economiei – la 42,8 la sută, de la maximul istoric de 47,5 la sută atins în 2021 –, evidențiată și în zona euro, precum și în statele din regiune, caracterizate însă prin niveluri mult mai ridicate ale raportului dintre M3 și PIB.

Dinamica anuală a masei monetare (M3) s-a redus semnificativ în 2022 – la 10,5 la sută¹²⁷, de la un nivel mediu de 16,0 la sută atins în 2021, reprezentând un maxim al ultimilor 14 ani (Grafic G) –, în contextul continuării procesului de consolidare

bugetară și al majorării deținerilor de instrumente financiare alternative ale populației (în principal, titluri de stat), dar și în condițiile deteriorării accentuate a soldului balanței comerciale, inclusiv ca efect al înrăutățirii raportului de schimb. Influențe modeste de sens opus au venit din amplificarea sumelor aferente fondurilor europene, precum și din noua ascensiune consemnată, ca medie anuală, de dinamica creditului acordat sectorului privat.

Grafic H
M3 și contrapartidele sale

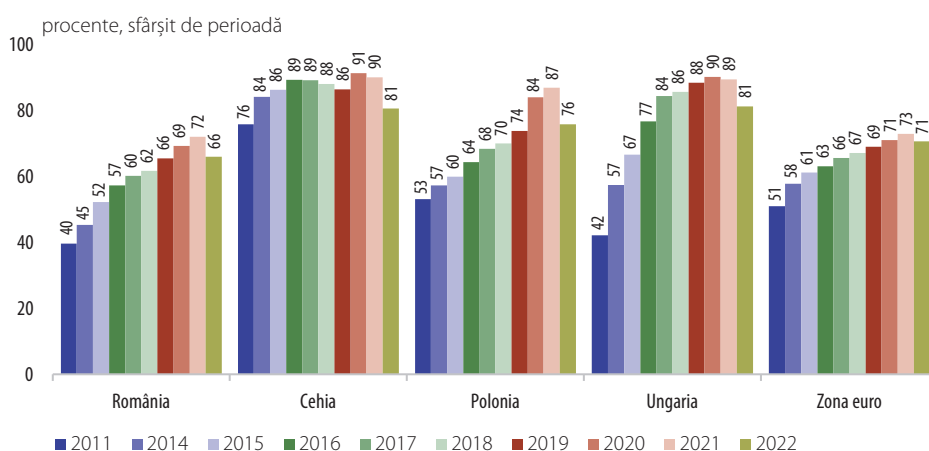

¹²⁶ Ca medie anuală, aceasta a continuat însă să se majoreze în 2022, la 7,2 la sută, de la 5,2 la sută în anul anterior.

¹²⁷ În termeni reali, dinamica anuală a M3 și-a accentuat declinul, inclusiv pe fondul ascensiunii alerte a ratei anuale a inflației, coborând în teritoriul negativ, la -2,7 la sută ca medie a anului 2022, de la 10,5 la sută în anul anterior.

Din perspectiva contrapartidelor M3 (Grafic H), temperarea expansiunii monetare s-a datorat în principal decelerării creșterii activelor externe nete ale sistemului bancar, precum și scăderii dinamicii creditului net acordat administrației publice centrale, inclusiv pe seama majorării variației depozitelor acestui sector, al căror impact a fost doar în mică măsură contrabalansat de evoluția creditului acordat sectorului privat.

2. Scăderea substanțială a ponderii masei monetare în sens restrâns (M1) în agregatul monetar M3, după 10 ani de creștere neîntreruptă, aceasta reducându-se la 66,0 la sută la finele anului 2022 (Grafic I), de la 72,1 la sută în decembrie 2021¹²⁸.

Grafic I
Pondere M1 în M3,
comparații internaționale

Sursa: BCN

Scăderea a fost mult inferioară ca amplitudine declinului consemnat în țările din regiune – de la niveluri totuși mult mai ridicate –, dar a devansat-o semnificativ pe cea din zona euro, față de care decalajul structural al M3 a fost practic recuperat în 2021.

Reducerea greutății relative a celui mai lichid agregat monetar a fost rezultatul divergenței majore evidențiate în 2022 între dinamica descrescătoare a M1 și cea ascendentă a depozitelor la termen sub 2 ani, reflectând procesul de realocare de monedă dinspre depozite ON în lei și în valută către plasamente la termen, cu precădere în monedă națională, ce s-a amorsat și intensificat pe parcursul anului, în contextul creșterii ratelor dobânzilor și al evoluției cursului de schimb leu/euro.

Astfel, dinamica anuală a M1 a consemnat un amplu declin, intrând spre finele anului 2022 în teritoriul negativ¹²⁹ și înjumătățindu-și valoarea medie – la 10,3 la sută, de la 21,7 la sută în 2021 –, în principal ca efect al decelerării puternice a creșterii depozitelor ON în lei și în valută ale populației și societăților nefinanciare (la 11,6 la sută, de la 24,6 la sută în anul precedent), dar și sub influența descreșterii variației numeralului în circulație (la 6,6 la sută, de la 13,9 la sută în anul 2021).

¹²⁸ Cea mai înaltă valoare din ultimii 28 de ani.

¹²⁹ În premieră din februarie 2013.

În schimb, depozitele la termen sub 2 ani și-au accelerat considerabil creșterea, până la 11,8 la sută ca medie anuală – maximum ultimilor 12 ani –, de la 4,5 la sută în anul precedent, prioritar pe seama evoluției plasamentelor societăților nefinanciare, dar și cu aportul depozitelor populației, care s-a mărit pronunțat spre finele anului.

Pe acest fond, ponderea în M3 a depozitelor ON s-a înscris încă din debutul anului pe o traiectorie descendentă, ce s-a accentuat mai cu seamă în semestrul II, atingând nivelul de 49,2 la sută în decembrie 2022, față de 55,0 la sută la finele anului 2021, iar cea a numerarului în circulație a consemnat o nouă corecție descrescătoare minoră, ajungând la 16,8 la sută în decembrie 2022, de la 17,0 la sută în luna similară a anului anterior.

3. Menținerea relativ constantă la finele anului 2022 a ponderii depozitelor populației în totalul depozitelor sectorului nebanca – la 59,0 la sută, față de 59,2 la sută în decembrie 2021 – după scăderea ușoară consemnată în anul precedent.

Stoparea scăderii acestei ponderi s-a datorat exclusiv evoluțiilor din ultimul trimestru al anului, caracterizate printr-o relativă redresare a dinamicii depozitelor totale ale populației, ce a contrastat cu accentuarea descreșterii ritmului plasamentelor similare ale societăților nefinanciare.

Ca medie anuală, dinamica depozitelor persoanelor fizice a scăzut însă mai pronunțat față de cea a plasamentelor societăților nefinanciare, accentuându-și descreșterea în raport cu anul precedent (la 6,3 la sută, de la 12,7 la sută), în contextul unei cereri de consum încă robuste și al ascensiunii inflației, precum și ca urmare a accelerării creșterii deținerilor de titluri de stat ale populației.

Inclusiv pe acest fond, reducerea dinamicii depozitelor societăților nefinanciare a fost mai modestă (la 15,4 la sută, de la 18,9 la sută în 2021), date fiind și accelerarea creșterii creditului acordat sectorului, precum și sporirea sumelor încasate de la buget – mai ales în contul fondurilor europene și al investițiilor publice –, ce au atenuat influențele contrare venite din creșterea plăților de impozite (impozit pe profit, taxe nefiscale) și de dividende, ca și din mărirea cheltuielilor cu salariile.

În acest context, perspectiva inflației a continuat să se deterioreze, dar mult mai modest față de prima parte a anului, prognozele trimestriale actualizate în semestrul II indicând niveluri ușor mai ridicate ale platoului pe care urma să ajungă rata anuală a inflației pe orizontul apropiat de timp, precum și descreșterea graduală a acesteia ulterior pe o traiectorie mai ridicată decât cea anticipată anterior, ce depindea însă decisiv de durata și caracteristicile schemelor de plafonare a prețurilor la energie¹³⁰. Astfel, potrivit prognozei din luna noiembrie, rata anuală a inflației era așteptată să ajungă la 16,3 la sută în decembrie 2022 – peste valoarea de 13,9 la sută prognozată în august –, iar apoi să se reducă la 11,2 la sută în decembrie 2023 și la 4,2 la sută la finele orizontului prognozei¹³¹.

¹³⁰ În septembrie 2022, schemele de sprijin au fost prelungite până la data de 31 august 2023. O eventuală prelungire suplimentară a acestora era de natură să coboare rata anuală a inflației la finele anului 2023 considerabil sub nivelul indicat de prognoza curentă (cu circa 4 puncte procentuale).

¹³¹ Față de nivelurile de 7,5 la sută, respectiv 2,3 la sută, anticipate în luna august pentru aceleași momente de referință.

Descrescerea ratei anuale a inflației era așteptată să decurgă în principal din atenuarea impactului șocurilor globale pe partea ofertei, inclusiv în contextul aplicării schemelor de plafonare a prețurilor la energie până în august 2023, precum și din efecte de bază dezinflaționiste tot mai pregnante¹³² și din ajustarea descendentă a cotațiilor unor mărfuri, pe fondul detensionării piețelor *en gros*. În aceste condiții, responsabile de revizuirea în sus a celei mai mari părți a traiectoriei ratei anuale prognozate a inflației erau dinamicele peste așteptări consemnate în ultima perioadă, implicit în perspectivă, de prețurile alimentelor procesate și ale energiei, sub influența evoluției cotațiilor internaționale ale mărfurilor.

Totodată, din partea poziției ciclice a economiei se anticipau presiuni inflaționiste mai pronunțate decât cele previzionate anterior, însă în atenuare alertă, până la epuizare pe orizontul prognozei, în condițiile în care creșterea economică era așteptată să decelereze puternic în 2023 și să se revigoreze doar ușor în 2024, perspectivă ce făcea probabilă o restrângere relativ rapidă a excedentului de cerere agregată și închiderea acestuia în trimestrul IV 2023.

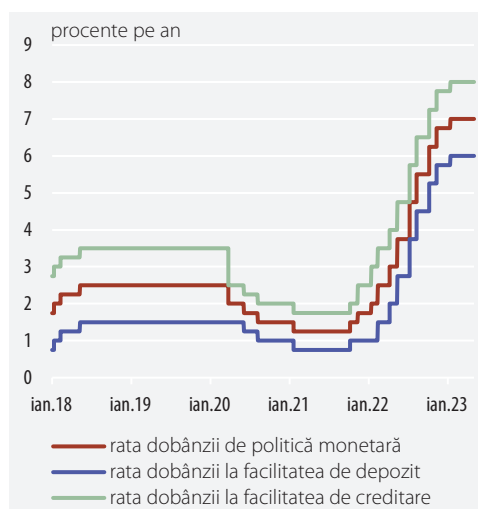
În același timp, escaladarea războiului din Ucraina și extinderea sancțiunilor asociate generau incertitudini și riscuri considerabile la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, prin efectele posibil mai mari exercitate asupra puterii de cumpărare și încrederii consumatorilor, precum și asupra activității, profiturilor și planurilor de investiții ale firmelor, dar și prin potențiala afectare mai severă a economiei europene/globale și a percepției de risc asupra economiilor din regiune, cu impact nefavorabil asupra costurilor de finanțare. O sursă importantă de incertitudini și riscuri rămânea și absorbția fondurilor europene, în principal a celor aferente programului „Next Generation EU”, condiționată de îndeplinirea unor ținte și jaloane stricte în implementarea proiectelor.

Incertitudini și riscuri erau asociate însă și conduitei politicii fiscale, având în vedere cerința continuării consolidării bugetare în contextul procedurii de deficit excesiv și a tendinței generale de înăsprire a condițiilor de finanțare, dar și conjunctura economică și socială dificilă pe plan intern și global, precum și seturile de măsuri aplicate în anul 2022 în vederea sprijinirii populației și firmelor, cu potențiale implicații adverse asupra parametrilor bugetari. Relevante erau, de asemenea, perspectiva conduitei politicilor monetare ale BCE și Fed, precum și atitudinea băncilor centrale din regiune.

Un asemenea context a reclamat continuarea majorării ratei dobânzii de politică monetară într-o cadență ridicată în perioada august 2022 – ianuarie 2023 și prin diminuarea treptată a pasului de creștere, în vederea ancorării anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și a stimulării economisirii, pentru a se asigura readucerea durabilă a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, în condițiile unor costuri cât mai reduse în termenii creșterii economice.

¹³² Asociate creșterilor ample înregistrate anterior de prețurile energiei, combustibililor și alimentelor procesate.

Grafic 3.3
Ratele dobânzilor BNR

În aceste condiții, Consiliul de administrație al BNR a decis majorarea ratei dobânzii de politică monetară cu 0,75 puncte procentuale în ședințele din august și octombrie, apoi cu 0,50 puncte procentuale în ședința din noiembrie și cu 0,25 puncte procentuale în cea din ianuarie 2023, până la nivelul de 7,00 la sută. În mod corespunzător, rata dobânzii pentru facilitatea de creditare a fost majorată până la 8,00 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit până la 6,00 la sută (Grafic 3.3). Totodată, Consiliul de administrație a decis în ședințele din intervalul

august-noiembrie 2022 păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară și a hotărât în cadrul tuturor ședințelor menținerea nivelurilor în vigoare ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8 la sută, respectiv 5 la sută).

3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

În anul 2022, BNR a continuat să utilizeze activ componentele cadrului operațional al politicii monetare în scopul adecvării condițiilor monetare din perspectiva readucerii durabile a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual. În contextul înrăutățirii progresive și de proporții a evoluției și perspectivei inflației, sub impactul șocurilor globale pe partea ofertei, o asemenea abordare a fost justificată și de următoarele:

- (i) creșterea volatilității pe piața financiară internațională în semestrul I, pe fondul declanșării războiului din Ucraina și al expectațiilor privind accelerarea normalizării conduitei politicii monetare de către băncile centrale majore, succedată însă de o ameliorare a percepției asupra riscului asociat regiunii și de reamplificarea apetitului global pentru risc în ultimele luni din 2022;
- (ii) accentuarea dezechilibrului extern și incertitudinile crescute asociate consolidării bugetare în 2022, de natură să potențeze riscurile la adresa cursului de schimb al leului, alimentate în primul semestru și de diferențialul semnificativ al ratei dobânzii locale față de țările din regiune;
- (iii) reinstalarea și menținerea până spre finele anului a unui deficit net de lichiditate considerabil pe piața monetară, în contextul înrăutățirii sentimentului investitorilor financiari, mai cu seamă față de piețele din regiune, și al creșterii preferinței pentru lichiditate odată cu declanșarea războiului din Ucraina și cu instituirea sancțiunilor internaționale;
- (iv) prelungirea trendului ascendent al dinamicii anuale de două cifre a creditului acordat sectorului privat, dar și inversarea lui la mijlocul anului, pe fondul decelerării

pronunțate a creșterii componentei în lei, contrabalansată însă parțial ca impact de mărirea accentuată a variației creditului în valută, pe seama evoluțiilor de pe segmentul societăților nefinanciare;

- (v) creșterea intrărilor de fonduri europene, precum și a volumului emisiunilor de euroobligațiuni efectuate de MF pe piețele externe, cu impact pozitiv asupra indicatorilor de adecvare a rezervei internaționale.

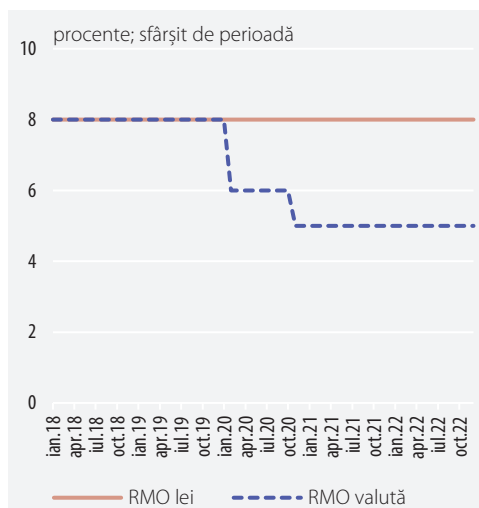
În acest context, BNR a acompaniat majorările consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară din intervalul ianuarie 2022 – ianuarie 2023 – deținând rolul central în adecvarea condițiilor monetare din perspectiva obiectivului politicii monetare – cu creșterea în mod corespunzător a ratelor dobânzilor la facilitățile permanente¹³³. Complementar, și în corelație cu evoluția curentă și de perspectivă a poziției structurale

a lichidității băncilor, precum și cu evoluțiile de pe principalele segmente ale pieței financiare, BNR a menținut neschimbată rata RMO pentru pasivele în lei ale instituțiilor de credit la nivelul de 8 la sută. Totodată, rata RMO aplicată pasivelor în valută ale instituțiilor de credit a fost menținută la nivelul de 5 la sută (Grafic 3.4).

În același timp, BNR a păstrat controlul ferm asupra lichidității de pe piața monetară¹³⁴. Astfel, banca centrală a reinițiat în ianuarie atragerea consecventă de depozite 1W în vederea absorbirii surplusului de rezerve format

în debutul anului¹³⁵, pentru ca începând cu luna martie să acomodeze preponderent prin intermediul facilității de creditare¹³⁶ și în subsidiar prin operațiuni *repo* efectuate pe baze bilaterale^{137,138} deficitul net de rezerve considerabil reînstatat pe piață în contextul creșterii abrupte a aversiunii globale față de risc, dar și a preferinței pentru lichiditate, odată cu declanșarea războiului din Ucraina. Abordarea BNR a avut în vedere volatilitatea ridicată de pe piața financiară internațională din prima parte a anului, întreținută și de expectațiile privind normalizarea mai rapidă a conduitei politicii monetare de către băncile centrale majore, de natură să inducă riscuri la adresa

Grafic 3.4
Ratele RMO

¹³³ Începând cu luna februarie 2022, în condițiile în care, în intervalul noiembrie 2021 – ianuarie 2022, BNR a extins în doi pași coridorul ratelor dobânzilor facilităților permanente la amplitudinea standard de ± 1 punct procentual, majorând rata dobânzii la facilitatea de creditare la 3,00 la sută, de la 2,00 la sută, și menținând rata dobânzii aferentă facilității de depozit la 1,00 la sută.

¹³⁴ Până în luna noiembrie 2022.

¹³⁵ Sub impactul injecțiilor crescute de lichiditate ale Trezoreriei.

¹³⁶ Stocul mediu zilnic al lichidității furnizate prin intermediul facilității de creditare a ajuns la 3,7 miliarde lei în trimestrul I, la 11,2 miliarde lei în trimestrul II și la 10,1 miliarde lei trimestrul III, iar în octombrie-noiembrie 2022 s-a redus la 2,3 miliarde lei.

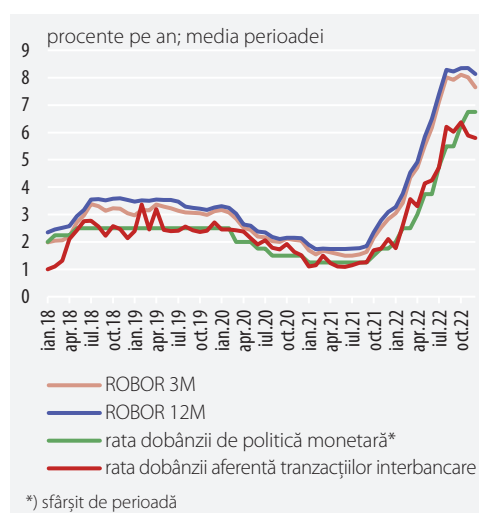
¹³⁷ Stocul mediu zilnic al operațiunilor *repo* s-a situat în trimestrele I și II la circa 4 miliarde lei. În trimestrul III, acesta a devenit practic nesemnificativ și s-a mărit apoi ușor în trimestrul IV (la 0,9 miliarde lei).

¹³⁸ În foarte mică măsură, în lunile martie și mai, deficitul a fost acoperit și prin cumpărarea de titluri de stat denuminate în lei de pe piața secundară, destinată inclusiv calmării tensiunilor de pe acest segment al pieței. Volumul acestor operațiuni s-a situat la 367,3 milioane lei în martie și la 36,6 milioane lei în mai.

cursului de schimb al leului, inclusiv pe fondul accentuării dezechilibrului extern și al incertitudinilor asociate consolidării bugetare, precum și al diferențialului încă semnificativ al ratei dobânzii locale, în condițiile continuării creșterii alerte a ratelor dobânzilor reprezentative de către băncile centrale din regiune.

În contextul ameliorării percepției asupra riscului asociat piețelor financiare din regiune în ultimele luni ale anului, dar și al sporirii atractivității relative a plasamentelor în lei, inclusiv ca efect al majorărilor ratei dobânzii de politică monetară efectuate de către BNR, poziția netă a lichidității băncilor a redevenit pozitivă la mijlocul trimestrului IV, sub impactul operațiunilor în valută ale Trezoreriei, excedentul de rezerve astfel generat fiind drenat de către banca centrală exclusiv prin intermediul facilității de depozit¹³⁹.

Pe acest fond, ratele dobânzilor ON de pe piața monetară interbancară au urcat la finele lunii februarie și s-au menținut până spre mijlocul trimestrului IV în proximitatea ratei dobânzii la facilitatea de creditare¹⁴⁰, crescând pe măsura majorării celei din urmă, pentru ca ulterior să coboare în apropierea limitei de jos a coridorului ratelor dobânzilor, care a continuat să fie ridicată de către BNR până în luna ianuarie 2023.

Grafic 3.5
Rata dobânzii de politică monetară și ratele ROBOR

La rândul lor, cotațiile ROBOR 3M-12M și-au accentuat puternic ascensiunea în primele trei trimestre ale anului, sub impactul majorărilor ratei dobânzii de politică monetară și al înăsprii condițiilor lichidității, dar și al așteptărilor băncilor privind creșterea pe mai departe a ratei dobânzii-cheie, potențate de deciziile băncilor centrale din regiune, precum și de climatul inflaționist intern și global și de prelungirea tensiunilor geopolitice. Cotațiile au atins astfel maxime ale ultimilor 13 ani în luna octombrie, iar apoi s-au menținut considerabil deasupra ratei dobânzii

de politică monetară, poziționate însă pe o traiectorie descrescătoare. Astfel, valorile medii ale acestora s-au mărit substanțial în decembrie 2022 față de cele consemnate în perioada similară a anului anterior, și anume cu 4,83 puncte procentuale în cazul cotației aferentei scadenței de 3 luni, care a ajuns la 7,66 la sută, și respectiv cu 4,87 puncte procentuale și 5,04 puncte procentuale în cazul celor pe termenele de 6 luni și 12 luni, care s-au majorat la 7,88 la sută, respectiv 8,13 la sută (Grafic 3.5).

Totodată, indicii de referință pentru creditele acordate consumatorilor, IRCC, și-a stopat declinul în trimestrul I 2022, situându-se la 1,17 la sută (+0,09 puncte procentuale

¹³⁹ Stocul mediu zilnic al acestor plasamente a ajuns la 6,2 miliarde lei în noiembrie și la 10,9 miliarde lei în decembrie 2022, de la 2,3 miliarde lei în octombrie și 0,5 miliarde lei în ultima lună a trimestrului III.

¹⁴⁰ Consemnând doar scăderi episodice în jumătatea inferioară a coridorului ratelor dobânzilor, localizate cu precădere spre finele perioadelor de constituire a RMO.

față de trimestrul IV 2021), iar apoi a urcat tot mai pronunțat, ajungând la 1,86 la sută în intervalul aprilie-iunie, la 2,65 la sută în următoarele trei luni și la 4,06 la sută în trimestrul IV 2022.

În același timp, cotațiile de referință de pe segmentul secundar al pieței titlurilor de stat¹⁴¹ și-au accelerat creșterea în primul semestru din 2022¹⁴², receptând, alături de efectele deciziilor și acțiunilor băncii centrale, influențele venite din înrăutățirea evoluției și perspectivei inflației, dar și din deteriorarea percepției investitorilor față de piețele financiare din regiune odată cu declanșarea războiului din Ucraina, precum și din accentuarea ascensiunii randamentelor titlurilor de stat pe termen lung din economiile avansate și în plan regional, pe fondul așteptărilor privind accelerarea normalizării conduitei politicii monetare de către Fed și BCE.

În a doua parte a anului, determinante pentru comportamentul cotațiilor au fost evoluțiile de pe piețele externe – reflectând modificări în anticipațiile privind conduita politicii monetare a băncilor centrale majore, cu impact și asupra sentimentului pieței financiare internaționale¹⁴³ –, precum și ameliorarea percepției asupra riscului asociat piețelor financiare din regiune¹⁴⁴, cărora li s-a alăturat, ca factor major de influență, sporirea atractivității relative a titlurilor de stat denominate în lei, inclusiv ca efect al noilor decizii de politică monetară ale BNR¹⁴⁵. Pe acest fond, cotațiile de referință ale pieței secundare au consemnat o ajustare descendentă în prima parte a trimestrului III, dar și-au reluat apoi ascensiunea, atingând în octombrie maxime istorice pe segmentul mediu și lung al maturităților¹⁴⁶, pentru ca spre finele aceleiași luni să se înscrie pe o traiectorie pronunțat descendentă, ce s-a prelungit până la sfârșitul trimestrului în cazul titlurilor pe termen scurt și s-a corectat doar ușor în decembrie în cazul celor pe 5 ani și 10 ani.

În aceste condiții, nivelurile medii din luna decembrie 2022 ale cotațiilor de referință de pe piața secundară a titlurilor de stat s-au majorat față de luna similară a anului anterior cu 3,42 puncte procentuale și cu 3,04 puncte procentuale în cazul scadențelor de 6 luni și 12 luni, acestea mărindu-se la 6,88 la sută, respectiv 6,98 la sută; creșteri ceva mai moderate s-au consemnat în cazul maturităților de 3, 5 și 10 ani, cotațiile urcând cu 2,89 puncte procentuale, 2,75 puncte procentuale și respectiv cu 2,66 puncte procentuale, până la 7,38 la sută, 7,65 la sută, respectiv 7,98 la sută.

¹⁴¹ Medii ale cotațiilor *bid-ask*.

¹⁴² Atingând de-a lungul întregului spectru de maturități maxime istorice ale seriilor de timp (disponibile din 2011).

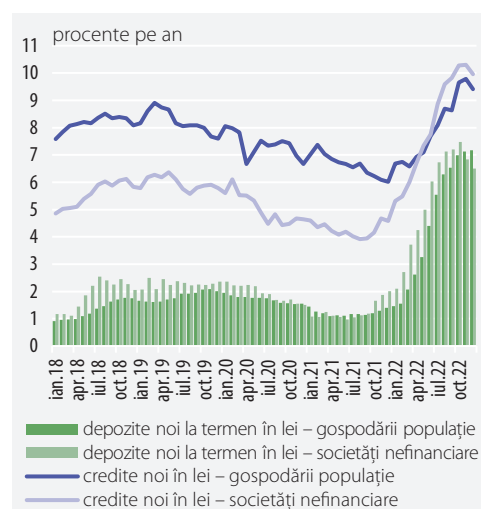
¹⁴³ După o temporară scădere în prima parte a trimestrului III, randamentele titlurilor de stat din SUA și-au reluat ascensiunea, pentru ca în noiembrie să se înscrie pe o traiectorie descrescătoare, ce s-a prelungit până în prima parte a lunii decembrie, pe fondul expectațiilor privind temperarea în perspectivă apropiată a ritmului întăririi politicii monetare de către Fed. În a doua parte a lunii decembrie, randamentele titlurilor de stat pe termen lung din zona euro au revenit însă în preajma vârfurilor atinse în octombrie, ca urmare a mesajelor transmise de către BCE privind continuarea majorării semnificative a ratelor dobânzilor, menținerea ulterioară a acestora la niveluri restrictive, precum și inițierea reducerii deținerilor de active financiare începând cu luna martie a anului 2023.

¹⁴⁴ Percepția s-a deteriorat doar temporar în luna octombrie.

¹⁴⁵ Importante au fost și deciziile privind confirmarea ratingului de țară al României și a perspectivei acestuia, adoptate de către principalele agenții de profil în acest interval.

¹⁴⁶ Valorile medii lunare ale cotațiilor au atins în octombrie maxime ale seriilor de date (disponibile din 2011), urcând la 8,98 la sută în cazul titlurilor pe 3 ani, la 9,00 la sută pe maturitatea de 5 ani și la 8,98 la sută pe cea de 10 ani.

Într-un asemenea context, cursul de schimb leu/euro s-a menținut relativ stabil în prima parte a anului, inclusiv pe fondul acțiunilor BNR în sfera gestionării lichidității, pentru ca ulterior moneda națională să consemneze câteva episoade de apreciere față de euro, și sub influența unor factori sezonieri.

Grafic 3.6
Ratele dobânzilor
în sistemul bancar

Ascensiunea cotațiilor relevante ale pieței monetare interbancare și a IRCC s-a repercutat relativ rapid asupra ratelor dobânzilor la creditele noi acordate clienților nebankari. Astfel, rata medie a dobânzii la creditele noi ale societăților nefinanciare, mai strâns corelată cu mișcarea cotațiilor ROBOR, și-a accentuat trendul ascendent în prima parte a anului¹⁴⁷ și a continuat să avanseze apoi, atingând în luna noiembrie un vârf al ultimilor aproximativ 12 ani (10,30 la sută), iar în decembrie a coborât doar ușor, la 9,96 la sută (+5,38 puncte procentuale față de nivelul

de la finele anului anterior), Grafic 3.6. Evoluția a caracterizat costul mediu cu dobânda al ambelor categorii principale de împrumuturi: de valoare mare, peste echivalentul a 1 milion de euro (creștere de 5,56 puncte procentuale pe ansamblul anului, până la 9,69 la sută), și de valoare mică, sub respectivul prag (+5,23 puncte procentuale, până la 10,14 la sută).

La rândul său, rata medie a dobânzii la creditele noi ale populației s-a înscris pe o traiectorie ascendentă, mai moderată în prima parte a anului, dar ceva mai accentuată ulterior, ajungând în decembrie la nivelul de 9,40 la sută (+3,38 puncte procentuale față de decembrie 2021), în condițiile în care atât rata medie a dobânzii la creditele noi pentru consum, cât și cea aferentă creditelor noi pentru locuințe au atins în ultima lună a anului maxime ale ultimilor circa 10 ani (12,78 la sută, respectiv 7,05 la sută, în creștere cu 4,12 puncte procentuale, respectiv cu 3,36 puncte procentuale față de valorile din decembrie 2021).

O creștere și mai pronunțată a consemnat rata medie a dobânzii la depozitele noi la termen ale populației (+5,74 puncte procentuale), care a ajuns astfel la 7,15 la sută în luna decembrie 2022 – un vârf al ultimilor 12 ani. Amplitudinea ajustării a depășit-o, astfel, semnificativ pe cea sugerată de comportamentul istoric al indicatorului, cel mai probabil și datorită înăsprii condițiilor lichidității de pe piața monetară interbancară. Pe segmentul societăților nefinanciare, randamentul mediu al depozitelor noi la termen s-a majorat până în luna octombrie, când a atins un maxim al ultimilor aproximativ 13 ani (7,48 la sută), iar apoi s-a redus întrucâtva, ajungând la 6,50 la sută la finele anului (+4,49 puncte procentuale față de decembrie 2021). Pe acest fond, ecartul dintre rata medie a dobânzii la creditele noi și cea aferentă depozitelor noi la termen și-a prelungit tendința descendentă, atingând temporar minime istorice în a doua parte a anului, inclusiv la nivelul ambelor categorii majore de clienți.

¹⁴⁷ Astfel, în mod atipic, ea a ajuns să depășească începând cu luna mai rata medie a dobânzii la creditele noi acordate populației.

4. Orientările politicii monetare

BNR va continua să acționeze consecvent pentru asigurarea și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară o poate avea la creșterea economică sustenabilă; totodată, pe orizontul de timp mediu spre lung, autoritatea monetară va urmări coborârea și consolidarea ratei anuale a inflației la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

Pentru a adecva din această perspectivă conduita politicii monetare, Consiliul de administrație al BNR a decis în ședințele din perioada februarie-mai 2023 menținerea neschimbată a ratei dobânzii de politică monetară, după ce în prima lună a anului a prelungit ciclul de creștere a acesteia, hotărând majorarea ei cu 0,25 puncte procentuale, până la nivelul de 7 la sută. În același timp, ratele dobânzilor aferente facilității de creditare și celei de depozit au fost menținute la 8,00 la sută, respectiv la 6,00 la sută, iar ratele rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit au fost păstrate la nivelurile în vigoare, de 8 la sută, respectiv 5 la sută.

Deciziile au fost adoptate în condițiile în care dinamica anuală a inflației a ajuns pe un platou în ultimele luni din 2022 și a scăzut considerabil în trimestrul I 2023, așa cum s-a previzionat¹⁴⁸, iar noile prognoze au relevat și reconfirmat¹⁴⁹ perspectiva descreșterii ei semnificativ mai alerte până la mijlocul anului viitor decât s-a anticipat în ultimul trimestru din 2022, pe fondul prelungirii schemelor de plafonare și compensare a prețurilor la energie până la 31 martie 2025 și al redefinirii caracteristicilor acestora începând cu 1 ianuarie 2023¹⁵⁰.

Astfel, potrivit proiecției BNR din luna mai¹⁵¹, rata anuală a inflației era așteptată să coboare la nivelul de o cifră încă din trimestrul III al anului curent – în devans cu aproape trei trimestre față de prognoza din noiembrie 2022 – și la 7,1 la sută în luna decembrie 2023¹⁵², iar la finele orizontului prognozei să scadă la 3,9 la sută, rămânând astfel ușor deasupra intervalului țintei.

Descreșterea se anticipa a fi antrenată în continuare de factori pe partea ofertei, mai cu seamă de efecte de bază dezinflaționiste și de corecții descendente ale cotațiilor

¹⁴⁸ Rata anuală a inflației a urcat până la 16,76 la sută în noiembrie 2022, pentru ca apoi să scadă, la 16,37 la sută în decembrie 2022 și la 14,53 la sută în martie 2023, în principal ca urmare a descreșterii dinamicilor prețurilor combustibililor și energiei electrice, sub influența unor efecte de bază consistente și a modificării începând cu 1 ianuarie 2023 a caracteristicilor schemei de plafonare a prețurilor la energie. În același timp, rata anuală a inflației CORE2 ajustat și-a stopat ascensiunea în trimestrul I 2023, în condițiile în care, după ce s-a mărit sub așteptări în primele două luni ale anului, ea a scăzut în martie la 14,6 la sută – nivel similar celui din decembrie 2022 –, pe fondul decelerării mai pronunțate decât s-a anticipat a creșterii prețurilor alimentelor procesate.

¹⁴⁹ Prognozele pe termen mediu publicate în edițiile din februarie și mai 2023 ale *Raportului asupra inflației*.

¹⁵⁰ În luna decembrie 2022, schemele de plafonare și compensare a prețurilor la energie electrică și gaze naturale pentru consumatorii casnici au fost prelungite din nou, până la 31 martie 2025, în condițiile extinderii de la 1 ianuarie 2023 a sferei categoriilor de clienți eligibili, prin aplicarea unui plafon indiferent de consumul lunar (Legea nr. 357/13.12.2022 pentru aprobarea OUG nr. 119/2022).

¹⁵¹ Aceasta a reconfirmat în linii generale coordonatele prognozei pe termen mediu din luna februarie 2023, relevând o traiectorie viitoare a ratei anuale a inflației aproape similară celei previzionate anterior.

¹⁵² Mult sub valoarea de 11,2 la sută previzionată în luna noiembrie 2022.

unor mărfuri – inclusiv a celor agroalimentare, pe fondul detensionării piețelor *en gros* –, precum și de ameliorarea considerabilă a funcționării lanțurilor globale de producție/ aprovizionare și de noua configurație a schemelor de plafonare a prețurilor la energie.

Impactul dezinflaționist al factorilor pe partea ofertei era așteptat să crească progresiv și să afecteze puternic evoluția componentelor exogene ale IPC, dar într-o oarecare măsură și dinamica inflației de bază, care urma să recepteze și influențele venite din descreșterea treptată a anticipațiilor inflaționiste pe termen scurt, precum și a dinamicii prețurilor importurilor¹⁵³. În același timp, balanța riscurilor la adresa perspectivei inflației induse de factorii pe partea ofertei a rămas relativ echilibrată, cel puțin pe orizontul apropiat de timp, date fiind tendințele din ultimele luni ale cotațiilor principalelor produse energetice și mărfuri agroalimentare, precum și natura principalilor lor determinanți.

Din partea factorilor fundamentali erau de așteptat presiuni inflaționiste mai intense față de evaluările anterioare, și în atenuare mai graduală, în condițiile în care creșterea economică a continuat să depășească previziunile în trimestrul IV 2022¹⁵⁴, iar aceasta era anticipată să decelereze mai modest pe ansamblul intervalului 2023-2024 comparativ cu analizele precedente¹⁵⁵, pe fondul dinamicii ei robuste din semestrul II 2022 și al accelerării atragerii de fonduri europene, inclusiv a celor aferente instrumentului „Next Generation EU”. Evoluțiile făceau probabilă o restrângere relativ mai lentă a excedentului de cerere agregată și de la un nivel peste așteptări atins în ultimul trimestru din 2022, implicând închiderea acestuia doar la finele orizontului prognozei¹⁵⁶. Totodată, deficitul de cont curent se anticipa să rămână mult deasupra standardelor europene ca pondere în PIB, în condițiile unei corecții apreciabile probabil consemnate în 2023 – în contextul ameliorării raportului de schimb și a soldului balanței veniturilor primare –, urmată însă de o încetinire evidentă a descreșterii acestuia.

În același timp, incertitudini și riscuri însemnate la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, continuau să decurgă din prelungirea războiului din Ucraina, precum și din turbulențele bancare din SUA și Elveția, ce puteau exercita efecte adverse pe plan intern în principal prin afectarea economiilor statelor dezvoltate și a costurilor de finanțare în Europa Centrală și de Est. O sursă semnificativă de incertitudini și riscuri rămânea, de asemenea, absorbția fondurilor europene, în principal a celor aferente programului „Next Generation EU”, în contextul condiționalităților atașate.

Incertitudini și riscuri crescute erau însă asociate conduitei politicii fiscale, date fiind posibile demersuri întreprinse în vederea continuării consolidării bugetare corespunzător angajamentelor asumate în cadrul procedurii de deficit excesiv, dar și caracteristicile execuției bugetare din primele luni ale anului, precum și potențiale

¹⁵³ Totodată, erau de așteptat o atenuare și epuizare pe termen scurt a efectelor inflaționiste generate în trimestrele precedente de transferarea treptată asupra prețurilor de consum a costurilor materiale și salariale crescute, precum și de conservarea/mărirea unor marje de profit.

¹⁵⁴ Creșterea economică a încetinit doar ușor în trimestrul IV 2022, la 1,0 la sută, de la 1,2 la sută în trimestrul III, iar față de aceeași perioadă a anului precedent a accelerat la 4,5 la sută, de la 3,7 la sută în trimestrul III.

¹⁵⁵ Totodată, costul unitar cu forța de muncă era așteptat să-și mai mărească dinamica anuală înaltă în 2023, îndeosebi în sectorul privat, deși mult mai puțin față de anul anterior.

¹⁵⁶ În aceste condiții, rata anuală a inflației CORE2 ajustat era așteptată să scadă treptat din trimestrul II 2023 și să coboare la 9,3 la sută în decembrie 2023 și la 4,3 la sută la finele orizontului proiecției.

majorări suplimentare de cheltuieli bugetare efectuate în conjunctura economică și socială dificilă pe plan intern și global.

În perspectivă, politica monetară va continua să urmărească readucerea și menținerea ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, în condițiile unor costuri cât mai reduse în termenii creșterii economice.

Calibrarea parametrilor politicii monetare, inclusiv a ratei dobânzii-cheie a BNR, în contextul adecvării condițiilor monetare reale, va fi corelată în principal cu intensitatea presiunilor inflaționiste ale excedentului de cerere agregată – anticipat a se restrânge treptat și a se resorbi la finele anului viitor –, precum și cu comportamentul anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și cu riscurile la adresa acestuia.

Un rol major în fundamentarea deciziilor vor continua să-l dețină incertitudinile și configurația balanței riscurilor la adresa perspectivei inflației, având printre sursele importante, cel puțin pe termen scurt, războiul din Ucraina și sancțiunile asociate. Relevante vor rămâne, de asemenea, deciziile de politică monetară ale băncilor centrale majore și evoluțiile de pe piața financiară internațională, precum și atitudinea băncilor centrale din regiune.

Totodată, repere însemnate vor fi, pe mai departe, caracteristicile mecanismului de transmisie a politicii monetare, mai ales ale procesului de creditare a sectorului privat și ale comportamentului de economisire, precum și particularitățile funcționării diferitelor segmente ale pieței financiare interne, având o relevanță aparte pentru maniera de utilizare de către BNR a componentelor cadrului operațional al politicii monetare în scopul adecvării caracterului condițiilor monetare.

Deosebit de importante din perspectiva formulării politicii monetare vor continua să fie dinamica consolidării bugetare – cu implicații inclusiv asupra dezechilibrului extern și a primei de risc suveran –, precum și absorbția fondurilor europene, mai ales a celor aferente programului „Next Generation EU”, în condițiile în care un mix echilibrat de politici macroeconomice, împreună cu sporirea potențialului și întărirea rezilienței economiei românești, sunt esențiale pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu, ca premisă a unei creșteri economice sustenabile.

The background of the slide features a photograph of classical architectural columns, likely from a government building, with a warm, golden-brown color palette. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige color.

Capitolul 4

Stabilitatea financiară

1. Rolul BNR în implementarea cadrului macroprudențial

În România, Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM) este autoritatea macroprudențială desemnată prin lege¹⁵⁷, obiectivul său este de a contribui la salvagardarea stabilității financiare, inclusiv prin consolidarea capacității sistemului financiar de a rezista șocurilor și prin diminuarea acumulării de riscuri sistemice, asigurând pe această cale o contribuție sustenabilă a sistemului financiar la creșterea economică. CNSM funcționează ca o structură de cooperare interinstituțională, fără personalitate juridică, compusă din reprezentanți ai BNR, ASF și ai Guvernului prin Ministerul de Finanțe, fiecare instituție având câte trei membri cu drept de vot, precum și un membru fără drept de vot din partea Fondului de Garantare a Depozitelor Bancare (FGDB). Potrivit strategiei naționale¹⁵⁸ în domeniu, implicarea autorităților competente (BNR, ASF, Guvern) în implementarea politicii macroprudențiale constă în identificarea situațiilor în care se impune utilizarea instrumentelor de politică macroprudențială și înaintarea de propuneri în vederea stabilirii instrumentului adecvat, a nivelului acestuia, a termenului de aplicare și a instituțiilor cărora li se aplică instrumentul, care sunt supuse analizei și deciziei Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială. De asemenea, deciziile CNSM privind activarea și dezactivarea instrumentelor macroprudențiale sunt implementate la nivelul instituțiilor financiare de către autoritățile competente.

Pe parcursul anului 2022 au avut loc patru ședințe ale Consiliului general al CNSM, dintre care trei au fost desfășurate prin prezența fizică a membrilor, iar una prin procedură scrisă¹⁵⁹.

Similar conduitei politicii monetare, și politica macroprudențială a intrat într-un ciclu de întărire la nivel european în ultimii doi ani, după ce în perioada pandemiei COVID-19 cerințele macroprudențiale au fost fie reduse, fie suspendate temporar în majoritatea statelor membre ale Spațiului Economic European (SEE). Ciclul de întărire macroprudențial a fost facilitat de doi factori: (i) creditarea a continuat să funcționeze, sprijinită de eforturile guvernelor și ale băncilor centrale/autorităților competente de a introduce măsuri compensatorii crizei sanitare; (ii) profitabilitatea sectorului bancar s-a menținut robustă, iar restricțiile aplicabile instituțiilor de credit în ceea ce privește distribuirea de dividende, ca urmare și a recomandărilor instituțiilor europene și naționale¹⁶⁰,

¹⁵⁷ Legea nr. 12/2017 privind supravegherea macroprudențială a sistemului financiar național.

¹⁵⁸ Cadrul de ansamblu privind strategia politicii macroprudențiale a CNSM

¹⁵⁹ Mai multe detalii asupra conținutului ședințelor CNSM pot fi regăsite în *Raportul anual* al CNSM 2022, precum și în comunicatele de presă publicate pe website-ul CNSM.

¹⁶⁰ Recomandarea CNSM nr. R/5/2020 privind modul de implementare a Recomandării CERS/2020/7 referitoare la restricțiile privind distribuirile de dividende în perioada pandemiei COVID-19 și Recomandarea CNSM nr. R/2/2021 privind modul de implementare a Recomandării CERS/2020/15 de modificare a Recomandării CERS/2020/7 privind restricțiile aplicabile distribuirilor pe durata pandemiei COVID-19.

au făcut posibilă majorarea indicatorilor de solvabilitate și convertirea în amortizoare de capital a unei părți din noul capital format. În plus, emiterea, în premieră, a unui avertisment general de către Comitetul European pentru Risc Sistemic¹⁶¹, în care se recomandă statelor membre adoptarea de politici prudente, astfel încât să se asigure reziliența instituțiilor financiare și a infrastructurilor pieței financiare, în eventualitatea materializării unor scenarii negative, a determinat autoritățile să ia în considerare toate instrumentele micro și macroprudențiale relevante disponibile pentru a majora capacitatea instituțiilor financiare de absorbție a șocurilor.

Relaxarea cerințelor de capital în perioada pandemică a arătat că amortizorul anticiclic de capital (CCyB) a fost, în multe cazuri, mai scăzut decât cel solicitat de fundamentele economice, fapt pentru care unele state membre au apelat la eliberarea unor amortizoare de capital cu rol structural pentru asigurarea continuării intermediarii financiare. Una dintre temele cele mai dezbătute în prezent o reprezintă introducerea expresă în legislația europeană a posibilității adoptării unui amortizor anticiclic de capital pozitiv neutru la risc pentru a majora baza de capital a băncilor și, respectiv, marja de manevră de care autoritățile dispun în eventualitatea manifestării unor șocuri exogene de mare amplitudine (pentru mai multe detalii asupra procesului de revizuire a cadrului macroprudențial european a se vedea Caseta 6).

Principala măsură macroprudențială la care statele europene au apelat în ultima perioadă a fost activarea sau majorarea amortizorului anticiclic de capital. Nu mai puțin de 18 state membre ale SEE au adoptat decizii pentru majorarea acestui amortizor între 2021 și 2022, în unele cazuri amortizorul fiind crescut la un nivel superior celui înregistrat înaintea debutului pandemiei. În acest grup de state se află și România, care a decis în octombrie 2021 majorarea CCyB la 0,5 la sută (Recomandarea CNSM R/7/2021). Decizia a fost menținută în primele două trimestre din 2022 prin Recomandarea CNSM R/1/2022 și Recomandarea CNSM R/2/2022.

Evoluțiile economice și financiare din anul 2022 au generat necesitatea majorării amortizorului anticiclic de capital la nivelul de 1 la sută, începând cu data de 23 octombrie 2023 (Recomandarea CNSM R/4/2022¹⁶²), decizie ce a fost confirmată ulterior în trimestrul IV din 2022 (Recomandarea CNSM R/6/2022). Aspectele esențiale care au contat în conturarea deciziei au fost: (i) creditarea companiilor nefinanciare a consemnat un avans puternic, România înregistrând printre cele mai puternice ritmuri de creștere din Europa, creditarea populației menținându-se, de asemenea, la un nivel substanțial, (ii) profitabilitatea bancară s-a consolidat în 2022, înregistrând un nou nivel record, (iii) indicatorii de lichiditate și solvabilitate s-au situat la valori confortabile, permițând accesul la finanțare al debitorilor eligibili fără presiuni suplimentare asupra capitalului băncilor, în timp ce (iv) creșterea economică consemnată în 2022 a depășit așteptările inițiale, însă problema deficitelor gemene s-a acutizat, nivelul mare al deficitului bugetar și al deficitului de cont curent reprezentând una dintre principalele vulnerabilități ale economiei românești. Decizia de majorare a CCyB se încadrează în abordarea sugerată

¹⁶¹ Avertismentul Comitetului European pentru Risc Sistemic privind vulnerabilitățile din sistemul financiar al Uniunii (CERS/2022/7).

¹⁶² Implementată de BNR prin Ordinul nr. 7/2022 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 12/2015 privind amortizorul de conservare a capitalului și amortizorul anticiclic de capital.

de CERS prin avertismentul emis în 2022, aceea de a constitui într-un mod proactiv rezerve de capital care să permită atenuarea eventualelor șocuri și sprijinirea ulterioară de către sectorul bancar a procesului de revenire a economiei.

Spre deosebire de amortizorul anticiclic de capital, restul instrumentelor macroprudențiale bazate pe cerințe de capital (amortizoarele CCoB¹⁶³, O-SII¹⁶⁴ și SyRB¹⁶⁵) nu au cunoscut modificări în calibrare. Valoarea amortizorului de conservare a capitalului (CCoB) a rămas la 2,5 la sută, aplicabilă încă din 2019 în mod uniform în întreaga UE.

În ceea ce privește amortizorul O-SII, în urma evaluării efectuate în anul 2022 pe baza informațiilor având data de 31 decembrie 2021, CNSM a identificat un număr de 9 instituții de credit de importanță sistemică (O-SII), iar aplicarea metodologiei de calibrare pe bază de intervale de valoare adoptată în 2021¹⁶⁶ a condus la aplicarea în cursul anului 2023 a unor cerințe ale amortizorului O-SII identice cu cele din anul precedent: (i) 2 la sută pentru Banca Transilvania S.A., (ii) 1,5 la sută pentru UniCredit Bank S.A., Banca Comercială Română S.A., BRD – Groupe Société Générale S.A., (iii) 1 la sută pentru Raiffeisen Bank S.A. și (iv) 0,5 la sută pentru OTP Bank România S.A., CEC Bank S.A., Alpha Bank România S.A. și Banca de Export-Import a României EXIMBANK S.A. Stabilirea amortizorului de capital pentru instituții de importanță sistemică a făcut obiectul Recomandării CNSM R/5/2022¹⁶⁷.

Totodată, sectorului bancar românesc îi este aplicabil încă din 2018¹⁶⁸ un amortizor pentru riscul sistemic calibrat la 0 la sută, 1 la sută sau 2 la sută, în funcție de valoarea medie calculată pentru ultimele 12 luni pentru indicatorii de evaluare a calității activelor, respectiv rata creditelor neperformante (nivel dezirabil: sub 5 la sută) și gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante (nivel dezirabil: peste 55 la sută). În ultimul semestru din anul 2022 un număr de 5 bănci aplicau un SyRB de 1 la sută, 3 bănci o rată de 2 la sută, iar restul de 13 bănci nu au constituit cerințe suplimentare pentru acest amortizor. Numărul relativ scăzut de instituții ce aplică acest amortizor de capital reprezintă o îmbunătățire semnificativă față de momentul introducerii SyRB și este rezultatul unui proces activ de curățare a bilanțului, precum și al orientării înspre politici de provizionare prudente.

Pe parcursul anului 2022 a funcționat sub egida CNSM un grup de lucru înființat cu scopul identificării unor soluții pentru creșterea gradului de intermediere financiară din România. Grupul CNSM pentru creșterea sustenabilă a intermediarii financiare a fost compus din reprezentanți ai sectorului instituțional (BNR, ASF, Guvern etc.), ai sectorului privat (bănci, firme de consultanță, asociații patronale etc.), precum și din personalități din mediul academic. Grupul de lucru și-a finalizat

¹⁶³ Amortizorul de conservare a capitalului (*Capital Conservation Buffer – CCoB*).

¹⁶⁴ Amortizorul pentru alte instituții de importanță sistemică (*Other Systemically Important Institutions – O-SII*).

¹⁶⁵ Amortizorul pentru risc sistemic (*Systemic Risk Buffer – SyRB*).

¹⁶⁶ Metodologia de calibrare a amortizorului pentru alte instituții de importanță sistemică (amortizorul O-SII)

¹⁶⁷ Recomandarea CNSM a fost implementată de BNR prin Ordinul nr. 8/2022 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică (O-SII).

¹⁶⁸ Recomandarea CNSM nr. 9/18.12.2017 privind amortizorul de capital pentru riscul sistemic în România.

mandatul prin emiterea unui *Raport*¹⁶⁹, în urma căruia Consiliul general al CNSM a emis Recomandarea CNSM R/3/2022, compusă din 11 subrecomandări adresate Guvernului, BNR și ASF, având diferite termene de implementare. Activitatea acestui Grup de lucru se încadrează, alături de cea a Grupului de lucru privind sprijinirea finanțării verzi și a Grupului de lucru privind diminuarea vulnerabilităților provenind din creșterea deficitului balanței comerciale cu produse agroalimentare, în eforturile recente ale CNSM de a se constitui într-un forum de dezbatere, care să adune la aceeași masă atât autoritățile competente, cât și instituțiile financiare, reprezentanții asociațiilor de profil și principalii actori de pe piețele relevante, generând inițiative care să contribuie la atenuarea problemelor structurale ale economiei naționale.

Alte decizii din sfera politicii macroprudențiale adoptate de CNSM în anul 2022 au constat în neaplicarea prin reciprocitate a măsurilor macroprudențiale adoptate de Țările de Jos, Lituania, Belgia și Germania, în contextul în care expunerile sectorului bancar față de statele menționate se situează mult sub pragul stabilit de autorități pentru implementarea măsurilor și nu sunt de natură a genera riscuri sistemice pentru sectorul bancar autohton. De asemenea, a fost derulată analiza privind identificarea, pentru sectorul bancar din România, a țărilor terțe semnificative pentru anul 2022 din perspectiva recunoașterii și stabilirii ratelor amortizoarelor anticiclice de capital. În plus, CNSM a recomandat BNR și ASF, în calitate de autorități de supraveghere sectoriale, să se conformeze prevederilor Ghidului EBA/GL/2022/12 de modificare a Ghidului EBA/GL/2020/14 privind detalierea și publicarea indicatorilor de importanță sistemică de la data la care vor exista instituții relevante (instituții de tip G-SII) în cadrul jurisdicției lor și să asigure opozabilitatea prevederilor acestuia față de instituțiile vizate (Recomandarea CNSM R/7/2022).

Incertitudinile la adresa stabilității financiare se mențin în continuare ridicate, sectorul bancar românesc fiind nevoit să asimileze diverse șocuri atât pe plan național, cât și la nivel mondial. Seria de falimente bancare internaționale de la începutul anului 2023 stă mărturie dificultăților pe care băncile le traversează în climatul economic actual. În acest context, BNR va continua să monitorizeze cu atenție evoluțiile instituțiilor financiare aflate în aria sa de supraveghere și să utilizeze instrumentele pe care le deține în portofoliu în scopul prevenirii situațiilor care ar putea pune în primejdie stabilitatea financiară.

Caseta 6. Perspective privind revizuirea cadrului macroprudențial la nivelul UE

Comisia Europeană a lansat în luna noiembrie 2021 o consultare publică referitoare la revizuirea cadrului macroprudențial al UE pentru sectorul bancar, având în vedere prevederile articolului 513 din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, cu modificările ulterioare. Unul dintre subiectele

¹⁶⁹ Analiza grupului de lucru CNSM pentru creșterea sustenabilă a intermedierei financiare

de interes asupra cărora s-a cerut opinia părților interesate relevante a fost modul de îmbunătățire a reglementării amortizoarelor de capital. Asigurarea faptului că băncile sunt capabile și dispuse să utilizeze rezervele de capital pentru a sprijini creditarea și a absorbi pierderile în cazul unei crize a fost o problemă-cheie identificată la nivel european. Mai mult, experiența pandemiei COVID-19 a adus în prim-plan problematica gradului de utilizare a amortizoarelor și a declanșat o discuție asupra modului de funcționare a acestora, și anume, dacă actualul cadru este optim conceput astfel încât să asigure nu numai reziliență suplimentară, ci și un efect anticiclic atunci când este necesar, inclusiv prin încurajarea băncilor să își mențină oferta de credit în timpul unei recesiuni.

Ținând cont de importanța subiectului și de rolul în creștere al politicii macroprudențiale, care prevede utilizarea instrumentelor prudențiale pentru limitarea riscului sistemic și protejarea stabilității financiare, BNR a răspuns acestei consultări (*Call for Advice*) prin transmiterea poziției referitoare la întrebările din chestionarul CE. Aceasta a cuprins punctul de vedere al instituției, respectiv: (i) aplicarea *output floor* la toate nivelurile (individual, consolidat și subconsolidat) și în fiecare jurisdicție, aspect care ar contribui la atingerea unor condiții de concurență echitabile și ar menține echilibrul între sectoarele bancare la nivel național și necesitatea corelării revizuirii cadrului macroprudențial cu schimbările prevăzute în contextul finalizării Basel III, (ii) menținerea flexibilității conferite de orientările UE privind identificarea O-SII, cu necesitatea unei revizuirii holistice a metodologiei de calibrare a amortizorului O-SII pentru a asigura condiții de concurență echitabile între statele membre, (iii) deținerea de către autoritățile naționale a rolului principal în aplicarea politicii macroprudențiale și activarea instrumentelor corespunzătoare pentru a menține stabilitatea financiară a unui stat membru, (iv) necesitatea de a asigura eficiența setului de instrumente macroprudențiale și a cadrului de guvernanță al UE în gestionarea crizelor, (v) creșterea eficacității dispozițiilor privind reciprocitatea în menținerea unor condiții de concurență echitabile în sectorul bancar și în prevenirea eludării măsurilor macroprudențiale naționale prin arbitraj de reglementare, precum și (vi) abordarea riscurilor la adresa stabilității financiare care ar putea rezulta din partea noilor competitori ai băncilor (*FinTech* și *BigTech*) și din apariția de noi produse (în special bazate pe criptomonede).

La nivel european, în urma solicitării de consultare, instituțiile relevante (CERS¹⁷⁰, BCE¹⁷¹ și ABE¹⁷²) au venit cu propuneri și puncte de vedere asupra modului în care ar trebui regândită arhitectura cerințelor de capital pentru sectorul bancar, astfel încât gradul de utilizare a amortizoarelor să devină mai eficient, principalele măsuri propuse de acestea fiind sintetizate în Tabelul A.

¹⁷⁰ Review of the EU Macroprudential Framework for the Banking Sector – Response to the call for advice (europa.eu)

¹⁷¹ ECB response to the call for advice of the European Commission on the macroprudential review (europa.eu)

¹⁷² EBA advice on the review of the macroprudential framework.pdf (europa.eu)

Tabel A
Principalele propuneri ale
instituțiilor internaționale
pentru creșterea gradului
de utilizare a amortizoarelor

Instituția	Măsurile propuse
CERS	<i>Creșterea suficientă a spațiului macroprudențial:</i> alcătuit din amortizoare eliberabile și neeliberabile (utilizarea mai rapidă și eficientă a CCyB, o rată pozitivă neutră la risc a CCyB, o rată neutră pozitivă pentru SyRB, precum și păstrarea CCoB la 2,5 la sută ca marjă de siguranță pentru absorbția viitoarelor pierderi). De asemenea, se recomandă folosirea unui set mai variat de indicatori în calibrarea amortizorului CCyB.
	<i>Amortizorul pentru efect de levier (leverage ratio buffer):</i> un supliment al amortizoarelor aplicat peste cerințele minime de levier, oglindind amortizoarele de capital ponderate la risc printr-un factor de conversie.
	<i>Evitarea sau reducerea dublei impunerii pentru aceeași cerință de capital:</i> atât pentru amortizoare, cât și pentru cerințele minime paralele.
ABE	<i>Coordonarea între autoritățile responsabile de politicile micro- și macroprudențiale:</i> pentru evitarea suprapunerilor și pentru a se asigura stabilirea corectă a cerințelor totale de capital.
	<i>Interacțiunea cu alte cerințe de capital (LR, MREL):</i> cerințele paralele restricționează capacitatea băncilor de a-și utiliza amortizoarele de capital, astfel încât se ia în considerare efectuarea unei evaluări mai cuprinzătoare înainte de efectuarea unor modificări de substanță ale actualului cadru macroprudențial.
	<i>Disponibilitatea amortizoarelor eliberabile:</i> importanța reconstruirii amortizoarelor de capital la niveluri suficiente, astfel încât să existe posibilitatea de eliberare a acestora în situația apariției unei crize viitoare (în special, în cazul CCyB, prin reconstruire în vremuri propice acesta își va consolida funcția și relevanța ca amortizor anticiclic de capital).
BCE	<i>Crearea de spațiu macroprudențial adițional prin creșterea nivelului de amortizoare eliberabile și neeliberabile</i> (un amortizor CCoB total sau parțial eliberabil, o rată neutră pozitivă a CCyB, o rată de bază pentru eliberarea SyRB sau o combinație dintre prima și următoarele două variante anterioare). Totodată, nu se susține introducerea amortizoarelor privind efectul de levier la acest moment.
	<i>Creșterea flexibilității CCyB,</i> prin introducerea altor indicatori față de <i>credit-to-GDP</i> și prin posibilitatea de a aplica o perioadă mai scurtă între momentul setării indicatorului și momentul implementării efective.

Sursa: Răspunsurile instituțiilor europene cu privire la consultarea Comisiei Europene de revizuire a cadrului macroprudențial în UE pentru sectorul bancar

Unul dintre punctele comune ale opiniilor emise de către cele trei instituții europene se referă la schimbul de informații între autoritățile din domeniul microprudențial, macroprudențial și de rezoluție, care este esențial pentru evaluarea gradului de utilizare a amortizoarelor de capital. Astfel, din cauza interacțiunilor din cadrul de reglementare, informațiile specifice la nivel de bancă cu privire la cerințele aplicabile și resursele disponibile ar trebui să fie la dispoziția autorităților desemnate din cele trei domenii amintite anterior.

Un alt subiect abordat în cadrul consultărilor cu privire la revizuirea cadrului macroprudențial la nivelul UE este legat de introducerea cerinței minime a efectului de levier (LR) de la jumătatea anului 2021 și a cerinței minime pentru fonduri proprii și datorii eligibile (MREL), cu o țintă intermediară în 2022 și una finală în 2024, și de modul în care implementarea simultană a acestora și a cadrului prudențial bazat pe activele ponderate în funcție de risc a crescut și de multitudinea interacțiunilor de reglementare. Astfel, Raportul CERS¹⁷³ privind suprapunerile dintre amortizoarele de capital și cerințele minime de capital a oferit estimări ale gradului de utilizare a amortizoarelor și perspective asupra eficacității opțiunilor de atenuare. Băncile ar putea diminua într-o oarecare măsură efectul noilor cerințe care se suprapun dacă ele însele urmăresc să asigure utilizarea amortizoarelor dincolo de ceea ce este cerut de lege. Cu toate acestea, utilizarea

¹⁷³ Report of the Analytical Task Force on the overlap between capital buffers and minimum requirements (europa.eu)

limitată a amortizoarelor nu va fi un fenomen de tranziție. Analiza a reliefat un grad ridicat de eterogenitate între regiuni, țări și, în particular, între bănci (băncile care utilizează abordarea bazată pe modele interne (IRB) sunt mai afectate decât băncile cu abordarea standardizată (SA), deoarece densitatea medie ponderată la risc este un element-cheie în determinarea gradului de utilizare a amortizoarelor, iar băncile IRB au de obicei densități ale riscului mai scăzute). Ca posibilă soluție, implementarea completă a pachetului Basel III, inclusiv a *output floor*, reprezintă un pas important pentru un sector bancar mai rezilient.

2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

Gradul ridicat de incertitudine cu privire la evoluția războiului izbucnit în Ucraina la începutul anului 2022 și a implicațiilor acestuia atât asupra economiilor europene, cât și asupra piețelor financiare, în special a celor de energie, petrol, gaze naturale și produse agroalimentare, a determinat creșterea aversiunii la risc a investitorilor în special față de economiile din regiune și a majorat riscurile la adresa stabilității financiare.

În cazul României, harta riscurilor s-a modificat substanțial, riscul privind incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice fiind evaluat ca risc de nivel sever, de la un nivel moderat anterior, cu perspective de creștere în perioada următoare. Evaluarea de risc sistemic sever cu implicații majore la adresa stabilității financiare a fost menținută în cazul riscului derivat din deteriorarea condițiilor macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale. Alte riscuri importante pentru stabilitatea financiară au fost: (i) riscul privind întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) – risc de nivel ridicat și (ii) riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental – risc de nivel moderat.

Aceste riscuri sunt de natură a amplifica unele dintre vulnerabilitățile structurale ale economiei românești, în special pe cele cu implicații importante la adresa stabilității financiare: (i) disciplina laxă la plată în economie și gradul redus de capitalizare a unei părți importante a sectorului companiilor nefinanciare, (ii) nivelul redus al intermedierei financiare, (iii) evoluția și structura demografică și (iv) problemele determinate de schimbările climatice.

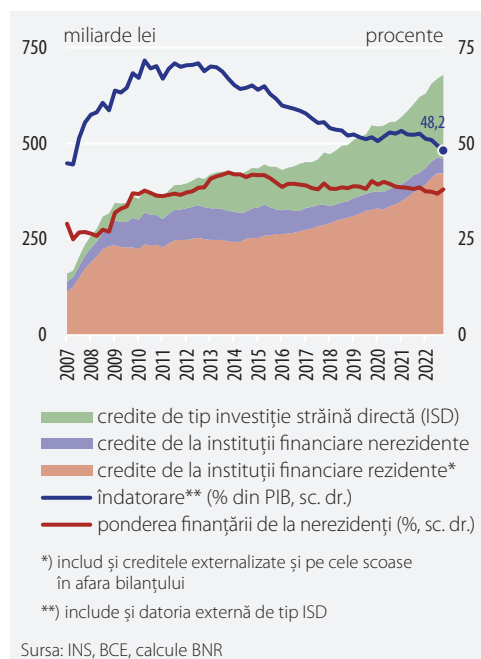
2.1. Îndatorarea companiilor nefinanciare și a populației

Îndatorarea totală a sectorului neguvernamental (inclusiv creditele de tip investiție străină directă) a continuat tendința ascendentă din ultimii ani, dar într-un ritm mai redus comparativ cu anul anterior (9 la sută, față de 12 la sută), ajungând la 679 miliarde lei la finalul anului 2022 (Grafic 4.1). Creșterea temerilor privind războiul din Ucraina și ajustările conduitei politicii monetare la nivelul zonei euro ca urmare a accentuării presiunilor inflaționiste pe fondul intensificării crizei energetice au condus la o moderare a creșterii împrumuturilor de tip investiție directă (+11 la sută în anul

2022 comparativ cu +15 la sută în anul 2021) și la o scădere mai accentuată a creditelor de la instituțiile financiare nerezidente (-8 la sută, față de -6 la sută). Evoluțiile au fost mai pronunțate pe parcursul anului 2022, ponderea finanțării de la nerezidenți diminuându-se la sfârșitul trimestrului III până la 37 la sută (-1,5 puncte procentuale),

dar corectându-se ulterior la 38 la sută ca urmare a majorării împrumuturilor intragrup.

Pe plan intern, evoluțiile au fost mixte în anul 2022. Continuarea programelor guvernamentale de sprijinire a sectorului companiilor nefinanciare a contribuit la menținerea unui ritm alert al creditării sectorului de către instituțiile de credit (+18,8 la sută, termeni anuali). Spre deosebire de sectorul companiilor, creditarea bancară a populației s-a realizat într-un ritm redus (4,3 la sută), înăsprirea condițiilor financiare, majorarea cheltuielilor cu utilitățile și a prețurilor în condițiile unei inflații generalizate și creșterea incertitudinilor în noul context geopolitic și economic reducând cererea de credit în special în a doua parte a

Grafic 4.1

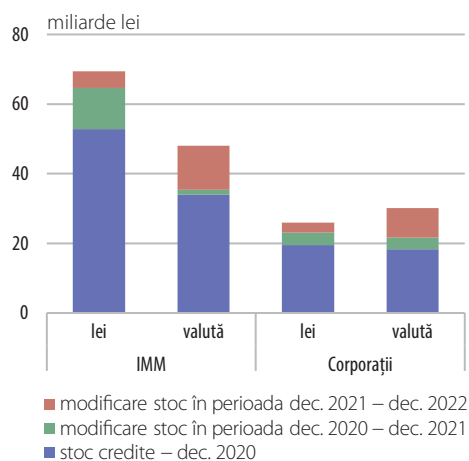
Îndatorarea companiilor și a populației în funcție de creditor

anului¹⁷⁴. Majorarea ecartului între ratele dobânzilor la creditele în lei și cele în euro a determinat o orientare mai pronunțată a debitorilor către finanțarea în valută prin intermediul instituțiilor de credit (+25 la sută în anul 2022), cât și al IFN (+17 la sută). Monitorizarea atentă a evoluțiilor creditării în valută în vederea identificării din timp a vulnerabilităților și riscurilor care pot afecta reziliența sectorului bancar este importantă pentru asigurarea stabilității financiare (Caseta 7).

Caseta 7. Evoluția creditării bancare în valută a companiilor nefinanciare

În anul 2022, diferențialul de dobândă dintre creditele noi în lei și cele în euro acordate companiilor nefinanciare a cunoscut o majorare semnificativă, atingând 5,4 puncte procentuale în luna decembrie 2022 (+3,4 puncte procentuale față de luna decembrie 2021). Această evoluție s-a reflectat și în creditarea sectorului real, în special prin creșterea fluxului de credit nou în valută acordat companiilor nefinanciare. Astfel, ponderea creditului nou din acest sector în valută a ajuns la 70 la sută în anul 2022, comparativ cu 48 la sută în anul 2021. Ca urmare, stocul de credite în valută a fost responsabil pentru 75 la sută din creșterea soldului în cursul anului 2022, atât pentru corporații, cât și pentru IMM, comparativ cu o contribuție de doar 11 la sută în cazul IMM, respectiv 48 la sută pentru corporații în cursul anului 2021 (Grafic A).

¹⁷⁴ BNR, Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, februarie 2023

Sursa: BNR, MF, calcule BNR

Grafic A

Stocul de credite acordate companiilor nefinanciare în funcție de dimensiunea companiei și valută

Fluxul de credite noi în valută înregistrat în anul 2022 s-a îndreptat, într-o mare măsură, spre companiile fără implicare în comerțul exterior, neacoperite la riscul valutar (+15 miliarde lei, 69 la sută din total credit nou în valută acordat sectorului companiilor nefinanciare). În cazul firmelor implicate în activități de comerț exterior, firmele net exportatoare au contractat credite noi în valută în valoare de 3,9 miliarde lei (18 la sută din totalul fluxului în valută).

Companiile net importatoare, care sunt cele mai expuse riscului valutar, fiind afectate de o eventuală depreciere a cursului de schimb atât prin intermediul creșterii costurilor mărfurilor și materiilor prime achiziționate, cât și prin creșterea serviciului datoriei, au atras credite în valoare de 2,7 miliarde lei (13 la sută din total flux în valută). Ponderea creditelor în valută în totalul stocului de credite s-a majorat, în perioada decembrie 2021 – decembrie 2022,

cu 10 puncte procentuale pentru firmele net importatoare, 5 puncte procentuale pentru cele fără relații de comerț exterior și cu 3 puncte procentuale pentru firmele net exportatoare.

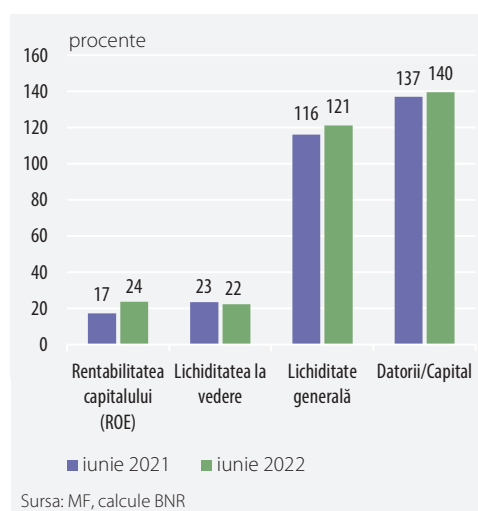
Rata de neperformanță aferentă creditelor în valută a fost mai scăzută comparativ cu cea a creditelor denominate în lei în anul 2022 (3,5 la sută, față de 4,9 la sută), diferența fiind mai importantă în cazul IMM (4 la sută față de 5,8 la sută), pe când pe segmentul corporațiilor ratele de neperformanță sunt relativ similare (2,4 la sută, față de 2,8 la sută).

Prin accesarea de credite într-o altă monedă decât cea națională, companiile se expun riscului valutar, ceea ce le-ar putea afecta semnificativ capacitatea de îndeplinire a serviciului datoriei în cazul unei deprecieri a monedei naționale. Deși creditarea în valută (în special în euro) prezintă, pentru moment, unele avantaje din punct de vedere al costurilor de finanțare pe termen scurt, pe termen mediu costurile determinate de riscul valutar pot fi mai mari, anulând avantajele inițiale. Un volum ridicat al creditării în valută ar exacerba prin canalul riscului de credit impactul negativ al unei deprecieri resimțit la nivelul economiei.

Sectorul companiilor nefinanciare a înregistrat evoluții mixte pe parcursul anului 2022¹⁷⁵, ca urmare a provocărilor determinate de izbucnirea războiului în Ucraina și de creșterea prețurilor, în special la combustibili și energie. Astfel, firmele din industria prelucrătoare au înregistrat o îmbunătățire marginală a rentabilității capitalului, în timp ce cele din sectorul construcțiilor au consemnat o reducere moderată (de la 15,4 la sută în iunie 2021 la 14,5 la sută în iunie 2022). Spre deosebire de acestea, firmele din agricultură, industria extractivă și utilități au raportat majorări importante ale profitului în prima parte a anului 2022.

¹⁷⁵ Datele financiare ale sectorului companiilor prezentate în această secțiune se bazează pe situațiile financiare depuse la iunie 2022 de către 33 943 de firme (4,5 la sută din numărul de firme active la finalul anului 2021). Aceste companii generează 84 la sută din cifra de afaceri, angajau 63 la sută din salariați și contractau 65 la sută din datoriile totale la finalul anului 2021.

Creșterea semnificativă a costurilor cu utilitățile a determinat companiile să își ajusteze activitatea pentru a diminua impactul asupra rezultatelor financiare (74 la sută dintre companii au luat cel puțin o măsură, conform *Sondajului privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România*¹⁷⁶). Criza energetică a readus în discuție măsurile privind diminuarea riscurilor determinate de schimbările climatice și politicile de susținere a tranziției economiei către un model de creștere favorabil mediului. Conform sondajului menționat mai sus, cele mai multe firme (72 la sută) nu au persoane angajate pentru gestionarea problemelor generate de schimbările climatice și doar 1,8 la sută dintre companii produc energie din surse regenerabile în proporție de peste 20 la sută din consum. Mai mult, intensificarea crizei energetice după invadarea de către Rusia a Ucrainei a condus la amplificarea problemelor în lanțurile de aprovizionare, peste jumătate dintre companiile nefinanciare apreciind aceasta ca fiind principala vulnerabilitate, în creștere de la aproximativ o treime dintre firme în decembrie 2021.

Grafic 4.2
Principalii indicatori financiari
ai sectorului companii nefinanciare

Evoluțiile activității economice s-au reflectat la nivelul sectorului companiilor prin creșterea riscurilor financiare (Grafic 4.2). Astfel, indicatorul datorii/ capital s-a majorat cu 3 puncte procentuale, comparativ cu iunie 2021, până la 140 la sută în iunie 2022, în timp ce cheltuielile cu dobânzile au crescut cu 30 la sută. Indicatorii de lichiditate au avut evoluții diferite. Indicatorul privind lichiditatea generală s-a îmbunătățit cu 5 puncte procentuale, până la 121 la sută, în timp ce lichiditatea la vedere s-a redus cu 1 punct procentual, până la 22 la sută. Cu toate

acestea, calitatea creditelor acordate companiilor nefinanciare și-a menținut tendința de îmbunătățire, rata creditelor neperformante ajungând la 4,3 la sută în decembrie 2022, în scădere cu 1,4 puncte procentuale comparativ cu anul anterior. De asemenea, numărul firmelor aflate în insolvență a continuat să se reducă, dar într-un ritm mai lent comparativ cu anul 2021 (-3 la sută în anul 2022, comparativ cu -6 la sută în anul 2021).

Gradul mare de incertitudine susținut de evoluțiile pe plan geopolitic și militar, persistența presiunilor inflaționiste și continuarea tendinței de înăsprire a condițiilor financiare mențin la un nivel ridicat riscurile dinspre sectorul companiilor nefinanciare, pe fondul existenței unor vulnerabilități structurale importante, precum ponderea mare a companiilor cu un grad redus de capitalizare (32 la sută în decembrie 2021). Având în vedere implicațiile majore asupra stabilității financiare, CNSM a emis încă din anul 2018 recomandări Guvernului în vederea îmbunătățirii solvabilității sectorului companiilor nefinanciare (Recomandarea CNSM R/2/2018 referitoare la implementarea unor măsuri privind sănătatea financiară a companiilor¹⁷⁷). Continuarea programelor reformelor asumate în programele cu finanțare prin fonduri europene, în special a celor prevăzute în PNRR, poate contribui, de asemenea, la creșterea rezilienței sectorului la șocuri.

¹⁷⁶ Sondajul BNR privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România, octombrie 2022

¹⁷⁷ <http://www.cnsmro.ro/politica-macropprudentiala/lista-recomandarilor/>

Averea netă a populației a crescut în anul 2022 comparativ cu anul precedent (+5,6 la sută), pe fondul consolidării atât a activelor financiare (+5,7 la sută), cât și a celor nefinanciare (+5,3 la sută). Aproximativ o treime dintre activele financiare este reprezentată de depozitele populației, care, deși au înregistrat în anul 2022 o rată anuală nominală de creștere de 6,7 la sută, acestea au consemnat o scădere anuală de -8,3 la sută în termeni reali. Această din urmă evoluție poate fi explicată pe de o parte de scăderea generalizată a puterii de cumpărare a populației pe fondul creșterii prețurilor produselor alimentare și în sectorul energiei și, de pe altă parte, de mărirea avansului plasamentelor în titluri de stat ale sectorului prin programele „Tezaur” și „Fidelis” desfășurate în anul 2022. În structură, spre deosebire de anul anterior, în anul 2022 s-a evidențiat o intensificare a realocării dinspre depozitele la vedere către depozitele la termen în lei (dinamică anuală de -1,95 la sută, respectiv de +20,1 la sută).

Creditarea bancară pe segmentul populației a înregistrat o temperare în anul 2022 (+4 la sută). În pofida evoluțiilor macroeconomice mai puțin favorabile, sectorul populației a continuat să își mențină capacitatea robustă de onorare a datorilor. Rata de neperformanță a scăzut la 3 la sută la finalul anului 2022, de la 3,2 la sută la finele anului 2021. Totodată, gradul median de îndatorare a populației s-a menținut la un nivel adecvat din punct de vedere prudential pe parcursul anului 2022 (+36 la sută), iar ponderea debitorilor cu un grad de îndatorare mai mare de 45 la sută a scăzut de la 11 la sută în decembrie 2021 la 8 la sută la finalul anului 2022.

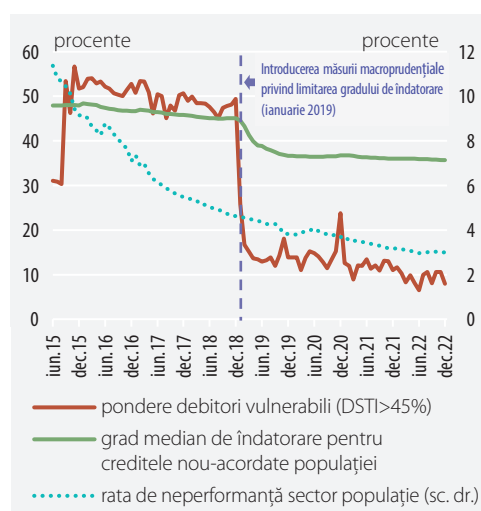
Limitele mai stricte privind gradul de îndatorare a populației implementate de Banca Națională a României în anul 2019 au ajutat la creșterea rezilienței debitorilor în fața șocurilor adverse (Grafic 4.3). Creditele ipotecare sunt acordate în proporție semnificativă cu rată variabilă (81 la sută din total, decembrie 2022). Astfel, debitorii care

au contractat credite ipotecare cu rate variabile de dobândă după introducerea măsurii macroprudențiale din anul 2019 au un spațiu mai larg de acomodare a eventualelor creșteri ale gradului de îndatorare comparativ cu cei care au contractat credite anterior. Totodată, această măsură și-a dovedit eficiența și în contextul caracterizat de majorări ale ratelor de dobândă (rata dobânzii de politică monetară a fost majorată de la 1,75 la sută la sfârșitul anului 2021 la 6,75 la sută la finalul anului 2022), gradul de îndatorare a debitorilor menținându-se la un nivel gestionabil.

Dinamica pieței imobiliare rezidențiale

a fost mixtă în cursul anului 2022, accelerarea importantă din prima jumătate a anului 2022 fiind urmată de o temperare în a doua jumătate a anului, care este așteptată a continua și în perioada următoare (Caseta 8). Dinamica anuală a volumului construcțiilor rezidențiale s-a contractat de la 23 la sută la sfârșitul anului 2021 la 5 la sută în decembrie 2022, pe fondul majorării semnificative a costului în construcțiile rezidențiale (+17,8 la sută la finalul anului 2022 față de 2021). Prețurile proprietăților

Grafic 4.3
Debitorii vulnerabili, gradul de îndatorare și rata de neperformanță pentru creditele acordate populației

rezidențiale au crescut cu 7,2 la sută în anul 2022 (termeni anuali), această dinamică menținându-se însă la cel mai redus nivel din regiune, dar în apropierea mediei UE-27 (+7,7 la sută).

Caseta 8. Analiza regională a pieței imobiliare rezidențiale din România

Piața imobiliară rezidențială din România este caracterizată de: (i) disparități importante în plan regional în ceea ce privește cererea și oferta de bunuri imobiliare și (ii) concentrarea regională a împrumuturilor ipotecare, în contextul unui grad redus de incluziune și intermediere financiară în regiunile mai puțin dezvoltate ale țării.

Diferențele la nivel regional în ceea ce privește indicatorul preț pe venit (*price-to-income*)¹⁷⁸ sunt determinate atât de nivelul prețurilor proprietăților imobiliare, precum și de cel al veniturilor. Cel mai ridicat nivel al indicatorului se remarcă în județul Cluj (10 ani, date la decembrie 2022), regiunea înregistrând totodată și cele mai importante majorări ale prețurilor proprietăților rezidențiale. Pe de altă parte, în județele Giurgiu, Teleorman și Caraș-Severin indicatorul preț/venit se situează la cele mai reduse valori, respectiv mai puțin de șapte ani.

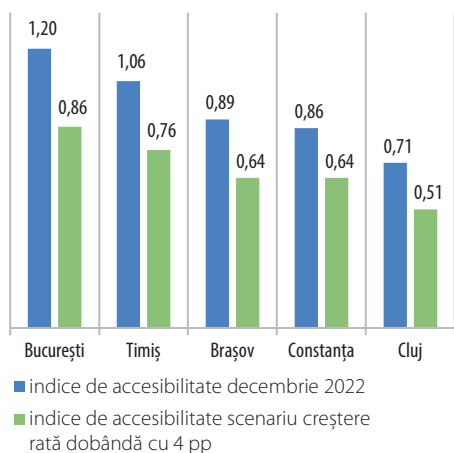
Din perspectiva concentrării regionale a împrumuturilor ipotecare, regiunea București-Ilfov cumulează 35 la sută din totalul împrumuturilor, iar următoarele 4 județe (Cluj, Constanța, Brașov și Timiș) reprezintă peste 20 la sută (date la decembrie 2022). În contrast, județele cu cea mai mică pondere a creditului ipotecar, atât ca stoc, cât și ca flux, sunt Harghita și Covasna (0,3 la sută din total).

În plan regional, se poate observa un grad ridicat de omogenitate în ceea ce privește gradul de îndatorare (*debt service-to-income* – DSTI). La nivel de județ, DSTI este cuprins între 38,3 la sută și 40,9 la sută (date la decembrie 2022), menținându-se la un nivel adecvat din punct de vedere prudential. În schimb, gradul de acoperire a împrumuturilor prin garanții (*loan-to-value* – LTV) prezintă o eterogenitate crescută comparativ cu DSTI, observându-se valori cuprinse între 71,8 la sută și 83,3 la sută (date la decembrie 2022). Cel mai scăzut grad de acoperire a împrumuturilor prin garanții este înregistrat în județul Bacău, iar încă alte 9 județe consemnează un nivel al LTV de peste 80 la sută.

Discrepanțele se manifestă și în ceea ce privește accesul la piața creditului ipotecar (Grafic A). Dintre cele 5 centre de dezvoltare analizate, doar Timișoara și București înregistrează valori supraunitare ale indicatorului. Brașov și Constanța prezintă

Grafic A

Indicele privind accesul la piața creditului ipotecar în principalele județe din România¹⁷⁹

Sursa: BNR, INS, ANEVAR, calcule BNR

¹⁷⁸ Indicatorul evidențiază timpul necesar achiziționării unei locuințe cu 2 camere (55 mp), fără a lua în calcul cheltuielile de subzistență sau economisirea și fără sprijin financiar de la bănci.

¹⁷⁹ Indicele de accesibilitate este calculat ca raport între salariul mediu net pe economie și venitul optim stabilit pentru DSTI de 45 la sută și LTV de 75 la sută. În scenariul de creștere a ratei dobânzii cu 4 puncte procentuale se utilizează un nivel de 10,9 la sută al ratei dobânzii.

un nivel similar al accesului la piața creditului ipotecar, în timp ce Cluj-Napoca consemnează cea mai redusă accesibilitate. Majorarea dobânzilor pune presiune suplimentară pe capacitatea de plată a debitorilor, o creștere a ratei dobânzii cu 4 puncte procentuale conducând la reducerea indicelui de accesibilitate de la 1,2 la sută la 0,86 la sută în cazul capitalei.

Evoluțiile prețurilor de pe piața imobiliară rezidențială din perioada următoare depind de o serie de factori, inclusiv condițiile macroeconomice caracterizate de costuri ridicate de finanțare și intensificarea tensiunilor geopolitice generate de conflictul militar dintre Rusia și Ucraina. Acești factori sunt de natură să diminueze cererea potențială din partea populației și, implicit, să contribuie la temperarea creșterii prețurilor imobiliare.

Expunerile instituțiilor de credit în raport cu piața imobiliară rezidențială au consemnat o creștere anuală de 4 la sută la finalul anului 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior și au rămas în continuare la un nivel ridicat (69 la sută). Calitatea portofoliului de credite ipotecare acordate populației nu oferă motive de îngrijorare până în prezent, dar este monitorizată cu atenție. Rata de neperformanță a scăzut la 1,4 la sută în decembrie 2022, iar principalii indicatori macroprudențiali s-au menținut în limite adecvate. Astfel, în cazul creditelor noi ipotecare, gradul de îndatorare median a scăzut la 36 la sută, iar valoarea mediană a LTV la 75 la sută la finalul anului 2022. Soldul creditelor ipotecare verzi acordate de băncile din România la decembrie 2022 a fost de 4 miliarde lei și reprezintă 3,8 la sută din expunerile ipotecare totale. În perioada mai-decembrie 2022 au fost acordate 12 mii de credite ipotecare cu destinație climatică, dintre care 65 la sută au fost destinate creșterii eficienței energetice și 35 la sută clădirilor verzi.

Piața imobiliară comercială a marcat în anul 2022 o revenire semnificativă în urma ajustărilor negative din perioada pandemiei, evoluție reflectată în valoarea investițiilor imobiliare comerciale (în creștere cu 36 la sută față de anul 2021 și cu 25 la sută față de anul de dinaintea debutului pandemiei COVID-19)¹⁸⁰. Mai mult de jumătate din totalul investițiilor (62 la sută) au fost orientate către spații de birouri, 24 la sută către clădiri de retail și doar 7 la sută către spații industriale. Aproximativ două treimi din investițiile realizate în anul 2022 au fost efectuate în București (69 la sută).

Jumătate din totalul expunerilor instituțiilor de credit din România pe segmentul companiilor nefinanciare sunt pe piața imobiliară comercială. Acest segment a înregistrat o accelerare importantă în anul 2022, pe fondul creșterii anuale cu 17 la sută a creditului acordat sectoarelor imobiliar și construcții, cu 6 puncte procentuale în plus față de evoluția din anul precedent. Deși a continuat să se reducă de la 7,8 la sută la finalul anului 2021 la 6,2 la sută la sfârșitul anului 2022, rata de neperformanță¹⁸¹ pentru creditele cu garanții imobiliare reprezintă în continuare o preocupare importantă.

¹⁸⁰ CBRE Romania Investment Market Snapshot 2022 Q4.

¹⁸¹ Conform definiției Autorității Bancare Europene.

2.2. Sectorul bancar

Evoluțiile structurale ale anului 2022 denotă menținerea unei profitabilități adecvate a sectorului bancar pe fondul unei strategii de finanțare bazate pe atragerea de depozite domestice, temperarea apetitului sectorului bancar pentru titlurile de stat, încetinirea creșterii depozitelor atrase de la sectorul real, majorarea finanțării externe și accelerarea creditării în valută a societăților nefinanciare.

Majorarea randamentelor aferente titlurilor de stat românești a fost semnificativă în anul 2022, înregistrându-se concomitent și o îngustare a *spread*-ului dintre randamentele pe diverse scadențe (Grafic 4.4). Valorile maxime s-au înregistrat în luna octombrie 2022, când randamentele pentru titlurile de stat cu o scadență de 1 an

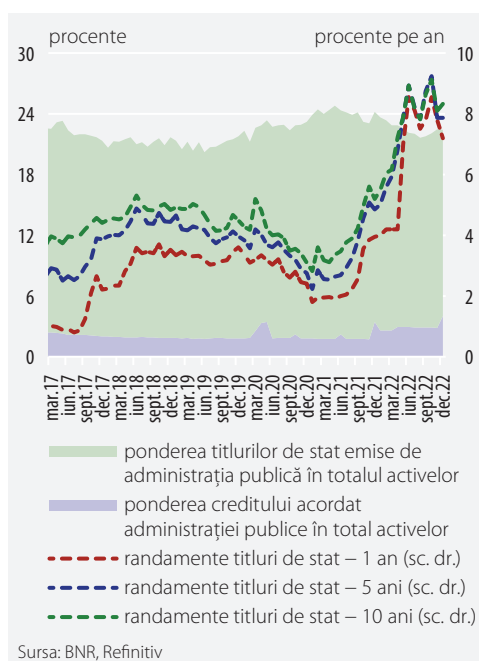
au atins 8,6 la sută (de la 1,8 la sută în ianuarie 2021), iar cele pe termen lung (10 ani) 9,1 la sută (față de 2,8 la sută în ianuarie 2021). Incertitudinea ridicată cu privire la evoluțiile viitoare ale randamentelor, în contextul accentuării dezechilibrelor macroeconomice, a determinat băncile să manifeste o prudență mai ridicată și să nu reînnoiască în totalitate deținerile de titluri de stat ajunse la scadență în anul 2022.

Ca urmare, ponderea titlurilor de stat în totalul activului bancar a scăzut până la 19,6 la sută în medie pe parcursul anului 2022, de la o medie de 22,1 la sută în anul 2021. Titlurile de stat reprezintă principala expunere directă a instituțiilor de credit față de sectorul de stat,

acestea fiind predominant emise de administrația centrală. Ponderea creanțelor guvernamentale în bilanțul bancar s-a diminuat în anul 2022 la 22,5 la sută, de la o medie de 24 la sută în anul 2021.

Proporția ridicată a deținerilor de titluri de stat are efecte pozitive asupra poziției de lichiditate și asupra activelor ponderate la risc, dar generează risc de concentrare și contribuie la creșterea riscului de rată a dobânzii. Ca urmare a faptului că cea mai mare parte a titlurilor face obiectul marcării la piață¹⁸², efectele unor modificări ample ale ratelor de dobândă se transpun mai rapid asupra profitabilității și solvabilității bancare.

Grafic 4.4
Evoluția creanțelor guvernamentale din portofoliul băncilor și a randamentelor aferente titlurilor de stat (diverse scadențe)

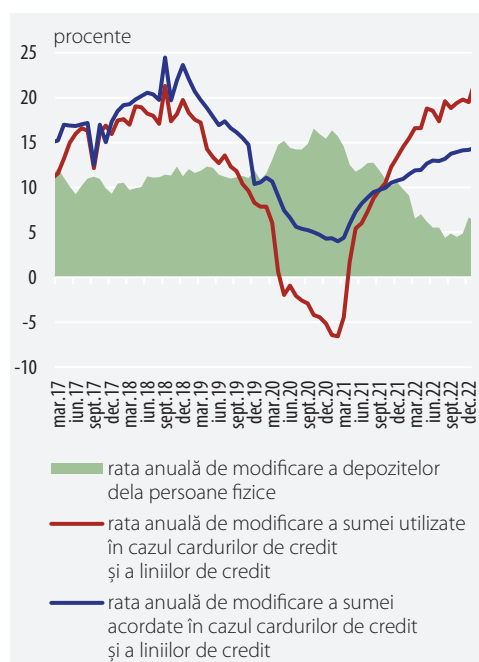

¹⁸² Structura titlurilor deținute de bănci în funcție de tratamentul contabil IFRS9 relevă faptul că 63,3 la sută dintre acestea sunt evaluate cu precădere la valoarea justă (decembrie 2022). Spre deosebire de activele contabile clasificate la cost amortizat, activele deținute la valoare justă prin alte elemente ale rezultatului global pot conduce la recunoașterea de pierderi sau câștiguri nerealizate importante în raport cu capitalul. Dacă activele clasificate la valoare justă sunt deținute până la scadență, rezultatul final este același cu cel care ar fi consemnat în situația în care acestea ar fi clasificate la cost amortizat. Eventuala vânzare anticipată a titlurilor în condițiile creșterii neașteptate a ratelor de dobândă față de momentul recunoașterii în bilanț poate genera însă pierderi adiționale.

Pentru evaluarea impactului riscului de rată a dobânzii asupra instituțiilor de credit persoane juridice române, a fost considerat un scenariu de stres, ce presupune o deplasare paralelă ascendentă de 350 puncte de bază a curbei randamentelor la lei și de 200 puncte de bază a curbei randamentelor la euro¹⁸³. Aceste evoluții ipotetice ar putea conduce la o reducere a fondurilor proprii totale cu 8,1 la sută, însă toate băncile ar avea capacitatea de absorbție a acestor pierderi din excesul de capital față de rata globală de capital.

În contextul înrăutățirii cadrului macroeconomic, în anul 2022 s-a înregistrat o încetinire a ritmului de creștere a depozitelor atrase din sectorul real, parțial compensată de creșterea finanțării externe. În perioada pandemică, atunci când economisirea a fost stimulată de restricții care au contribuit la reducerea consumului, s-a înregistrat și o diminuare importantă a acordării și utilizării produselor de tip *revolving* (carduri de credit, facilități de descoperit de cont) în cazul persoanelor fizice (Grafic 4.5). Ulterior,

odată cu majorarea semnificativă a costului vieții, capacitatea de economisire a cunoscut o înrăutățire, iar susținerea consumului a fost finanțată într-o proporție mai ridicată prin aceste produse de creditare. Astfel, dinamica anuală a acordării de produse de tip *revolving* a revenit la valori apropiate de cele înregistrate în perioada precursore pandemiei, în timp ce gradul de utilizare a acestor facilități a crescut pe parcursul anului 2022. În pofida evoluțiilor, folosirea acestor produse de creditare nu a depășit maximul istoric în privința raportului dintre sumele utilizate și cele acordate. Ca urmare, cu toate că se evidențiază unele dificultăți în menținerea nivelului de trai, impactul creșterii riscului de credit asupra situațiilor financiare ale instituțiilor de credit a fost limitat până la finalul anului 2022.

Grafic 4.5

Comparații între dinamica acordării și utilizării cardurilor și a liniilor de credit și cea a depozitelor în cazul persoanelor fizice

În condițiile creșterii substanțiale ale ratelor de dobândă aferente creditelor denuminate în lei și ale unui curs EUR/RON relativ stabil, anul 2022 a consemnat o expansiune a creditării noi în valută. Acestea au cunoscut o creștere de 88 la sută (până la circa 7 miliarde euro, decembrie 2022), fiind acordate în proporție ridicată (97 la sută) persoanelor juridice. Volumul creditelor noi în lei s-a menținut la un nivel asemănător celui din anul anterior (circa 90 miliarde lei, 57 la sută dintre acestea fiind acordate populației).

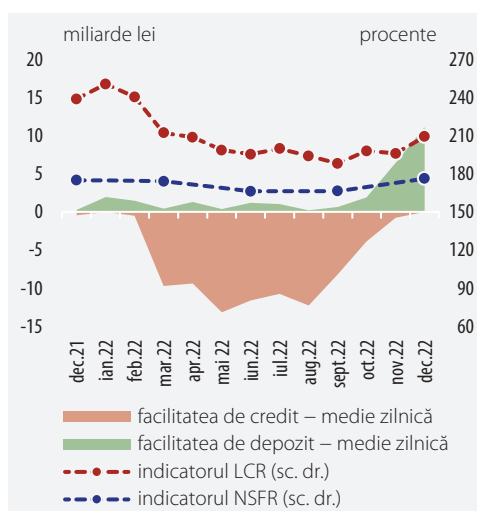
¹⁸³ Acest scenariu are un potențial de materializare redus pe termen mediu, ca urmare a nivelului prezent relativ ridicat al ratelor de dobândă.

Lichiditatea

Începând cu luna martie 2022, lichiditatea sectorului bancar a cunoscut o înrăutățire, aceasta ameliorându-se semnificativ către finalul perioadei. Odată cu debutul conflictului din Ucraina, sectorul bancar autohton s-a confruntat cu un deficit de lichiditate, băncile fiind nevoite să apeleze la facilitățile permanente în relația cu

banca centrală pentru gestiunea adecvată a poziției de lichiditate.

Ulterior, sectorul bancar și-a recăpătat poziția de creditor net în relația cu banca centrală, băncile plasând lichiditate în luna decembrie 2022 în volum mediu zilnic de circa 11,1 miliarde lei la banca centrală (prin intermediul facilității de depozit), Grafic 4.6.

Grafic 4.6

Evoluția principalilor indicatori de lichiditate și a volumului facilităților permanente

Deteriorarea temporară a poziției de lichiditate a sectorului bancar a fost reflectată și de principalii indicatori de lichiditate, care au cunoscut o ajustare descendentă, cu precădere în perioada martie-septembrie 2022. Indicatorul

de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR) a atins un minim istoric de 188 la sută în luna septembrie 2022, revenind la valoarea de 209,2 la sută la finalul anului. Indicatorul de finanțare stabilă netă (NSFR) a atins, de asemenea, un minim istoric de 166,2 la sută în luna iunie 2022, urcând apoi la valoarea de 177 la sută în luna decembrie 2022 (peste cea de la finalul anului anterior).

Scăderea temporară a indicatorului LCR a avut la bază preponderent diminuarea rezervei de lichiditate, în timp ce reluarea creditării și distribuirea de dividende de către instituțiile de credit au condus la ajustarea negativă a indicatorului NSFR. Valorile indicatorilor de lichiditate s-au menținut în decursul anului 2022 peste media europeană în cazul indicatorului LCR (164,7 la sută, decembrie 2022) și peste centila 75 în cazul indicatorului NSFR (150,3 la sută, decembrie 2022).

Ca urmare a adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2022 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebankare anumitor categorii de debitori, aceștia au avut posibilitatea de a opta pentru amânarea temporară a plății ratelor lunare. Având în vedere condițiile specifice de eligibilitate caracteristice OUG nr. 90/2022, precum și perioada limitată în care debitorii puteau solicita restructurările în condițiile acestui act normativ, numărul solicitărilor de amânare la plată a fost unul redus¹⁸⁴ și nu a afectat poziția de lichiditate a băncilor.

Votul nefavorabil al Austriei privind aderarea României la spațiul Schengen nu a determinat o înrăutățire notabilă a lichidității filialelor din România ale băncilor austriece. Astfel, deși Austria este țara cu prezența cea mai ridicată dintre băncile

¹⁸⁴ Circa 6 600 de solicitări, cu un cuantum total al expunerilor de 0,9 miliarde lei.

cu capital străin (cu o cotă de piață de 23 la sută din punct de vedere al activelor, decembrie 2022), nu s-a consemnat o materializare a riscului de finanțare în cazul instituțiilor de credit autohtone cu capital majoritar austriac.

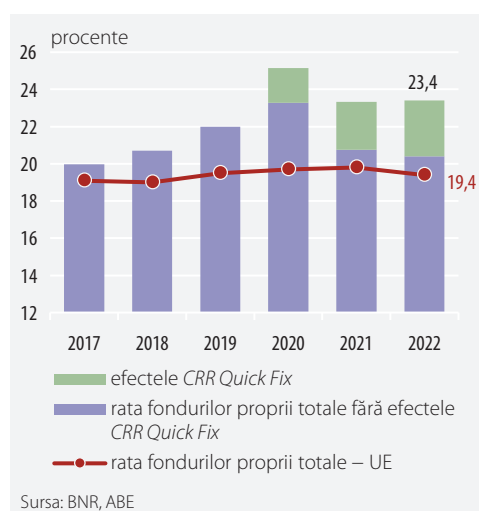
Provocările cu care s-a confruntat sectorul bancar autohton în anul 2022 atestă reziliența acestuia, băncile reușind să își gestioneze adecvat lichiditatea, aspect reliefat și de rezultatele exercițiilor de testare la stres.

Adecvarea capitalului

Față de finalul anului 2021, rata fondurilor proprii totale a cunoscut o relativă stagnare la nivelul sectorului bancar autohton, în timp ce la nivel european s-a înregistrat o scădere marginală. Solvabilitatea sectorului bancar din România este adecvată (23,4 la sută, nivel aferent lunii decembrie 2022), peste media înregistrată la nivelul UE (19,4 la sută, Grafic 4.7). Rata solvabilității s-a diminuat temporar în decursul anului 2022, ca urmare

a activității de creditare (care a contribuit la creșterea cerințelor de capital cu aproape 1 la sută), a reluării distribuirii de dividende (inclusiv din profiturile anterior reținute) și a impactului creșterii riscului de credit. Ulterior, sfârșitul anului 2022 a condus la o revenire a acestui indicator, ca urmare a încorporării parțiale a profitului aferent exercițiului financiar.

Imaginea solvabilității a fost influențată de efectele ajustărilor tranzitorii ale pachetului *CRR Quick Fix*, adoptat în iunie 2020, ca răspuns al autorităților de reglementare la pandemia COVID-19.

Grafic 4.7

Evoluția solvabilității sectorului bancar. Comparatie România-UE

Efectul cumulat al acestor efecte tranzitorii pozitive reprezenta, la decembrie 2022, 3 puncte procentuale din activele ponderate la risc, iar în absența lor, rata fondurilor proprii totale ar fi fost de 20,4 la sută. Aceste dispoziții vor fi eliminate gradual începând cu anul 2023 (până în anul 2025).

Ultimul exercițiu de testare la stres a solvabilității, care a acoperit orizontul de timp 2022-2024, a arătat că sectorul bancar din România este bine poziționat pentru a face față provocărilor unui mediu macroeconomic nefavorabil, caracterizat de incertitudini ridicate. Chiar și în aceste condiții, băncile ar avea, în general, capacitatea de absorbție a pierderilor fără a afecta semnificativ fondurile proprii, ca urmare a unei eficiențe operaționale adecvate (în special băncile de talie mare sunt mai eficiente).

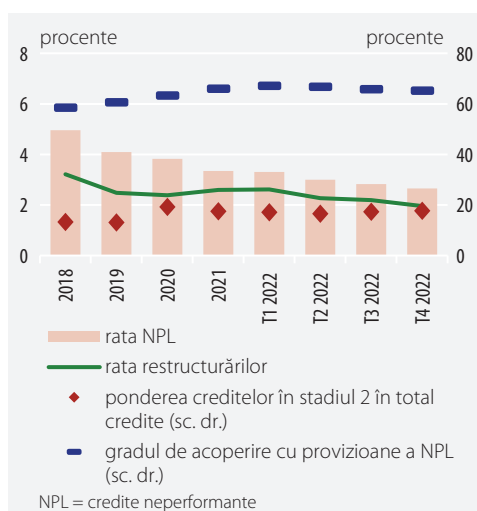
Calitatea activelor și riscul de credit

Calitatea activelor s-a îmbunătățit de-a lungul anului 2022. Rata creditelor neperformante s-a diminuat până la 2,7 la sută în decembrie 2022 (comparativ cu 3,4 la sută în decembrie 2021, Grafic 4.8), plasând, pentru prima dată din această perspectivă,

sectorul bancar românesc în categoria de risc scăzut. Nicio bancă nu prezintă un indicator al ratei NPL în categoria de risc ridicat, conform definiției ABE. Dinamica susținută a creditării, completată într-o mai mică măsură de operațiuni de scoatere în

afara bilanțului și/sau vânzări de credite, a susținut tendința descendentă a ratei NPL. În structura pe portofolii, cele mai ridicate rate ale creditelor neperformante se consemnează în cazul creditelor de consum acordate populației și al expunerilor față de companii nefinanciare garantate cu bunuri imobile comerciale.

Gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante se menține adecvat, la cel mai ridicat nivel dintre toate țările UE (65,5 la sută, decembrie 2022, față de media UE de 43,4 la sută). Deși s-a diminuat marginal în anul 2022, valoarea este superioară celei

Grafic 4.8
Calitatea activelor

înregistrate în perioada prepandemică. Așteptările mai temperate de recuperare a creanțelor în contextul incertitudinilor asociate cadrului macroeconomic, atitudinea prudentă a băncilor în gestionarea riscului de credit, precum și măsurile micro și macroprudențiale adoptate contribuie la menținerea ridicată a acestui indicator.

Ponderea creditelor clasificate în stadiul 2 conform IFRS 9 reprezintă un indicator semnal în privința așteptărilor de deteriorare a calității activelor. Comparativ cu anii pandemici, acest indicator s-a ameliorat în prima parte a anului 2022, revenind ulterior la valori similare celor înregistrate la sfârșitul anului 2021, consistent cu accentuarea incertitudinilor economice. Dinamica anuală a soldului creditelor clasificate în stadiul 2 a fost ușor inferioară celei specifice creditelor clasificate în stadiul 1 (pe fondul creditării ridicate), dar s-a menținut consistentă (14 la sută).

Rata restructurărilor (2 la sută, decembrie 2022) reflectă măsurile aplicate de sectorul bancar pentru sprijinirea debitorilor – în special a societăților nefinanciare –, concretizate într-o mai mare măsură comparativ cu media europeană (1,6 la sută). Creditele restructurate neperformante sunt dominante (51 la sută). Totodată, anumite categorii de debitori au avut posibilitatea de a opta pentru amânarea temporară a plății ratelor în luna august 2022, odată cu adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2022 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebankare anumitor categorii de debitori. Comparativ cu moratoriile implementate în contextul COVID-19, apelul la moratoriile recente a fost redus, având în vedere criteriile de aplicabilitate, momentul implementării și ratele de dobândă în creștere pe parcursul anului 2022, ce ar fi majorat cuantumul ratelor lunare viitoare.

Profitabilitatea

Sectorul bancar din România a înregistrat un rezultat financiar net semnificativ (10,1 miliarde lei) în anul 2022, pe seama evoluției ascendente a profitului operațional,

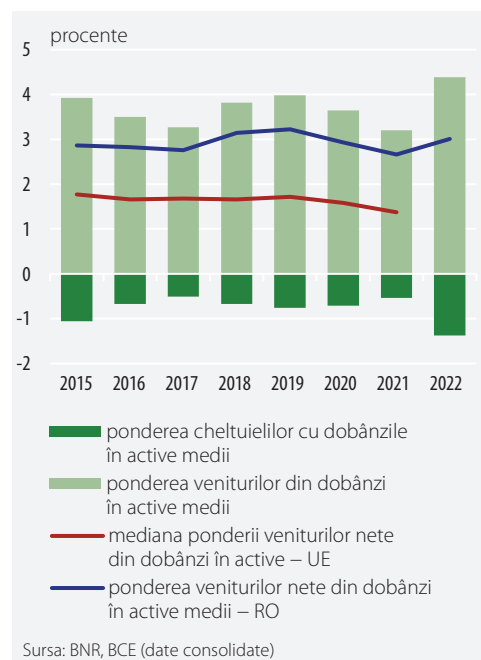
în pofida creșterii cheltuielilor nete cu ajustările pentru pierderi așteptate din creditare. Față de anul 2021, principalii indicatori de profitabilitate au consemnat evoluții favorabile, rentabilitatea economică (ROA) majorându-se cu 0,1 puncte procentuale (până la 1,5 la sută), iar rentabilitatea financiară (ROE) cu 3,1 puncte procentuale (până la 16,4 la sută).

Rezultatele financiare pozitive obținute de instituțiile de credit din România sunt specifice unui sector bancar sănătos, funcționarea în condiții de profitabilitate asigurând întărirea situațiilor prudențiale, ca bază a capacității de dezvoltare a produselor și serviciilor bancare. O comparație la nivel european arată că, deși în România rentabilitatea financiară este mai ridicată, acest lucru este explicat de problemele structurale cu care se confruntă anumite sectoare bancare europene¹⁸⁵. Adecvarea capitalului (inclusiv ca urmare a reținerii unei părți însemnate din profitul consemnat) constituie o premisă pentru funcționarea fără perturbări a sectorului bancar.

Veniturile nete din dobânzi reprezintă sursa principală a veniturilor operaționale (cu o pondere de 70,6 la sută). Băncile au avut capacitatea de a genera un profit operațional ridicat chiar și în condițiile nefavorabile ale anului 2022, în baza creșterii accelerate a veniturilor din dobânzi (cu 25,4 la sută față de anul anterior). Avansul important al cheltuielilor cu dobânzile în anul 2022 a atenuat creșterea veniturilor din dobânzi, puternic influențate de creșterile ratelor de dobândă și de majorarea volumului de credite. Strategia de finanțare bazată pe atragere de depozite de la rezidenți a contribuit la îmbunătățirea graduală a veniturilor nete din dobânzi prin scăderea costurilor asociate în raport cu finanțarea de la instituții financiare. Un factor important al acestei strategii l-a reprezentat și scăderea maturității medii a depozitelor

prin creșterea proporției depozitelor la vedere în totalul depozitelor atrase din sectorul real. Această proporție a crescut susținut din anul 2014 (când atingea nivelul de 32 la sută) până la maximum de la finalul anului 2021 (66 la sută). Cu toate că proporția depozitelor la vedere a scăzut în cursul anului 2022, aceasta s-a menținut consistentă, la nivel dublu față de cel din anul 2014.

Comparațiile europene indică o poziționare favorabilă a sectorului bancar din România din perspectiva raportului dintre veniturile nete din dobânzi și activele medii (Grafic 4.9). Veniturile nete din comisioane și-au păstrat a doua poziție ca mărime în

Grafic 4.9

Pondere veniturilor, a cheltuielilor și a veniturilor nete din dobânzi în active medii – comparație România și UE

¹⁸⁵ Raportul BCE Aggregated results of SREP 2022 ilustrează dificultățile instituțiilor de credit din zona euro în ceea ce privește generarea de valoare pentru acționari, cu valori ale randamentului solicitate de acționari (*cost-of-equity*) situate în mod sistematic (în perioada 2019-2021) peste rezultatele efectiv consemnate.

veniturile operaționale (18,5 la sută), iar diferențele nete de curs de schimb pe cea de a treia (8,1 la sută).

Creșterea anuală a cheltuielilor de exploatare reflectă, în general, intensificarea investițiilor în transformarea digitală, parțial compensată de continuarea reducerii numărului de unități bancare în condițiile optimizării amprentei teritoriale a rețelei de unități.

Eficiența operațională determinată prin indicatorul cost/venit (52,1 la sută) și-a menținut tendința de îmbunătățire începută odată cu amplificarea procesului de digitalizare din perioada pandemică. Acest indicator se poziționează spre limita inferioară a intervalului cu risc mediu conform ABE (50-60 la sută) și sub nivelul mediu consemnat în UE (60,6 la sută, decembrie 2022). Cheltuielile nete anuale cu ajustările pentru pierderi așteptate din creditare (2,1 miliarde lei) s-au majorat cu 57,3 la sută comparativ cu anul anterior, dar se mențin sub media anilor 2014-2021.

Există o serie de provocări la adresa profitabilității viitoare a sectorului bancar din România, având în vedere incertitudinile economice și geopolitice, respectiv perspectiva de creștere a riscului de credit pe fondul unui nivel majorat al serviciului datoriei și al capacității mai reduse de îmbunătățire a eficienței operaționale în cazul instituțiilor de credit de dimensiuni mici. Este de menționat că, deși profitul sectorului bancar este adecvat, atât rentabilitatea financiară, cât și rentabilitatea economică au fost situate istoric sub nivelul observat în cadrul sectoarelor de activitate specifice societăților nefinanciare (cu excepția sectorului utilităților). Totodată, se menține polarizarea instituțiilor de credit din punct de vedere al rentabilității financiare, instituțiile de credit de talie mică având o eficiență operațională scăzută. În al treilea rând, neacoperirea costului capitalului prin rentabilitatea capitalurilor poate conduce la amplificarea anumitor vulnerabilități, mai ales în contextul în care sectoarele bancare europene, a căror prezență este importantă în România prin intermediul filialelor, continuă să întâmpine dificultăți în a crea valoare pentru acționariat (doar circa 50 la sută dintre instituțiile de credit participante la chestionarul periodic al ABE estimau că rentabilitatea curentă a capitalului acoperă costul capitalului).

2.3. Sectorul financiar nebancar

Sectorul financiar nebancar și-a continuat creșterea în anul 2022, deși într-un ritm relativ mai temperat, valoarea totală a activelor sectorului majorându-se cu 5 la sută în raport cu anul precedent (după o creștere anuală de 14,8 la sută înregistrată în anul 2021). Dinamica redusă este rezultatul evoluțiilor divergente ale componentelor acestuia: în timp ce sectorul IFN și-a dublat rata de creștere în raport cu anul anterior, fondurile de pensii au înregistrat o rată de creștere pozitivă, dar în scădere, iar fondurile de investiții au consemnat o scădere a activelor în raport cu finalul anului 2021.

Fondurile private de pensii continuă să reprezinte cea mai importantă componentă a sectorului financiar nebancar, cu o valoare a activelor de 100,2 miliarde lei în decembrie 2022, în creștere cu 8,4 la sută față de aceeași perioadă a anului anterior (reprezentând 42,6 la sută din totalul activelor sectorului financiar nebancar). În anul 2022, aceste instituții au consemnat diminuări semnificative ale ratelor de rentabilitate, ca urmare a evoluțiilor nefavorabile de pe piețele financiare, unde sentimentul investitorilor

s-a deteriorat considerabil, în contextul declanșării războiului din Ucraina, al presiunilor inflaționiste și al crizei energetice. În acest sens, se remarcă în special creșterea randamentelor titlurilor de stat (și implicit, scăderea valorii obligațiunilor) care reprezintă cea mai importantă componentă a portofoliilor de investiții deținute de fondurile private de pensii (titlurile de stat având o pondere în totalul activelor de 62,3 la sută pentru fondurile de pensii din Pilonul II, respectiv de 62,7 la sută pentru fondurile de pensii din Pilonul III, în decembrie 2022). Astfel, rata de rentabilitate a fondurilor de pensii aferente Pilonului II a fost de 4,1 la sută în 2022, în scădere cu 1,7 puncte procentuale față de anul precedent.

Instituțiile financiare nebancare și-au accelerat creșterea în anul 2022, devenind a doua componentă a sectorului financiar nebancar după valoarea activelor (cu o pondere de 23,1 la sută, decembrie 2022). Expunerile totale ale instituțiilor financiare nebancare (față de companiile nefinanciare și populație) s-au majorat la 43,5 miliarde lei (în creștere cu 15,2 la sută în raport cu anul precedent), rămânând preponderent orientate către sectorul companiilor nefinanciare (care reprezentau 77 la sută din totalul expunerilor la decembrie 2022). Profitul net al instituțiilor financiare nebancare a consemnat o creștere anuală de 1,2 la sută, în condițiile în care rata de neperformanță a scăzut marginal la 3,4 la sută, pe fondul diminuării ratei de neperformanță aferentă sectorului populației (-0,7 puncte procentuale în termeni anuali), în timp ce rata de neperformanță a sectorului companiilor a rămas relativ neschimbată. BNR monitorizează cu atenție evoluțiile din sectorul IFN în vederea menținerii unui nivel adecvat de prudent care să asigure o reziliență corespunzătoare a sectorului la posibile șocuri.

Fondurile de investiții reprezintă singura componentă a sectorului financiar nebancar ce a consemnat o scădere a activelor în raport cu anul precedent, acestea situându-se la 42,9 miliarde lei în decembrie 2022 (-17,2 la sută față de decembrie 2021), remarcându-se în special diminuarea activelor fondurilor deschise de plasamente în obligațiuni și instrumente cu venit fix, ce au consemnat ieșiri nete substanțiale. Similar fondurilor de pensii, fondurile de investiții au înregistrat o diminuare considerabilă a randamentului mediu anual, ca urmare a scăderii valorii obligațiunilor și a evoluțiilor nefavorabile de pe piețele bursiere. Gradul de concentrare în acest sector este mediu spre ridicat, în contextul în care principalii administratori ai fondurilor de investiții dețin o pondere substanțială din valoarea totală a activelor¹⁸⁶.

Sectorul asigurărilor s-a confruntat cu provocări majore, cele mai importante fiind deschiderea procedurii de faliment pentru City Insurance S.A. în luna februarie 2022 și retragerea autorizației de funcționare a Euroins România Asigurare-Reasigurare S.A. ca urmare a constatării stării de insolvență în luna martie 2023 – societăți aflate printre cele mai mari din România. Ieșirea din piață a două societăți sistemice este de natură a reduce hazardul moral și poate conduce la o consolidare a sectorului. Cu toate acestea, astfel de evenimente pot pune presiune asupra stabilității sectorului, inclusiv ca urmare a creșterii la un nivel ridicat a concentrării, în special pe segmentul asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto (RCA).

¹⁸⁶ <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6422a905032fc980823681.pdf>

Pe lângă provocările determinate de guvernanta și protecția consumatorului și cele de natură economică și financiară generate de noul context geopolitic internațional, sectorul asigurărilor se confruntă și cu probleme structurale importante determinate de nivelul redus de educație financiară și de îmbătrânirea populației. România are cel mai redus grad de accesare a serviciilor de asigurări din Europa (1,29 la sută din PIB, comparativ cu 12,2 la sută în Franța sau 8,7 la sută în Germania, date aferente anului 2021). De asemenea, densitatea asigurărilor în România este printre cele mai reduse din Uniunea Europeană. Astfel, în România prima medie plătită pe cap de locuitor era de doar 161 de euro, comparativ cu 4 478 de euro în Franța și, respectiv, cu 3 733 euro în Germania conform ASF.

2.4. Piețele financiare

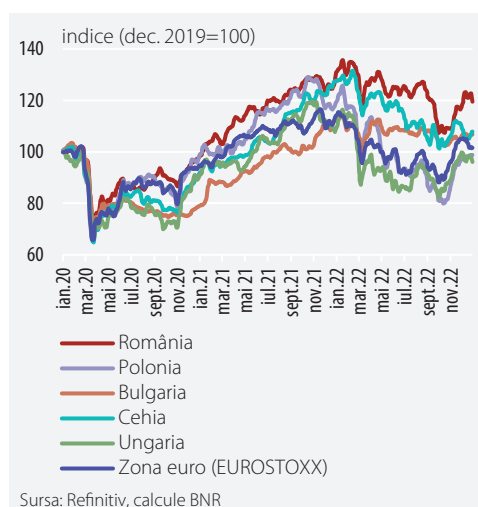
Piețele financiare interne au fost caracterizate de un grad ridicat de volatilitate în anul 2022, în linie cu evoluțiile pe plan internațional. Deteriorarea perspectivelor macroeconomice, inflația ridicată și persistentă, înăsprirea alertă a politicii monetare la nivel global, cât și escaladarea tensiunilor geopolitice în urma declanșării războiului din Ucraina, au amplificat semnificativ aversiunea la risc pe piețele financiare și au condus la corecții de prețuri în cadrul mai multor clase de active pe piețele financiare interne. Către sfârșitul anului, s-a remarcat totuși o îmbunătățire a sentimentului pe piețele financiare internaționale, inclusiv a percepției asupra riscurilor asociate piețelor din regiune.

Impactul întăririi politicii monetare a fost resimțit pe piața interbancară, unde dobânzile au consemnat creșteri substanțiale, în special în prima jumătate a anului 2022. Cotațiile ROBOR 3M-12M au înregistrat valori maxime în luna octombrie (de 8,1 la sută în cazul ROBOR 3M, respectiv de 8,4 pentru ROBOR 12M, de la 2,8 la sută, respectiv 3,1 la sută, în decembrie 2021), poziționându-se ulterior pe o traiectorie descendentă către finele anului, în contextul ameliorării condițiilor de lichiditate și al revizuirii așteptărilor instituțiilor financiare cu privire la conduita viitoare a politicii monetare. Indicele de referință pentru creditele consumatorilor (IRCC) a consemnat o evoluție similară, urmând parcursul impus de ratele dobânzilor de pe piața interbancară, majorându-se la 6 la sută în T4 2022, de la 1,9 la sută în T4 2021.

Pe piața titlurilor de stat, randamentele pe termen lung și-au menținut traiectoria pronunțat ascendentă în prima jumătate a anului, în contextul înrăutățirii perspectivelor asupra inflației și al deteriorării percepției investitorilor față de piețele financiare din regiune, în urma declanșării războiului din Ucraina. După o ajustare începută la jumătatea lunii iulie, randamentele titlurilor pe termen lung și-au reluat ascensiunea în toamnă, depășind în luna octombrie maximele înregistrate în perioada iunie-iulie 2022, dar poziționându-se ulterior, spre sfârșitul anului, pe o traiectorie pronunțat descendentă, ca urmare a sporirii atractivității titlurilor de stat denuminate în lei, inclusiv pe fondul îmbunătățirii percepției investitorilor cu privire la riscurile piețelor financiare din regiune, cât și al confirmării ratingului de țară al României de către principalele agenții de profil.

Similar evoluțiilor la nivel regional, piața de capital a fost marcată de un grad ridicat de volatilitate, indicele principal de referință (BET) consemnând o scădere de 10,7 la sută la sfârșitul anului 2022 în raport cu finalul anului precedent. Dinamica descendentă

Grafic 4.10
Dinamica indicilor bursieri pe
piețele de capital din țările ECE
și din zona euro

a fost totuși mai puțin pronunțată față de cea observată în cazul pieței de capital din Polonia (indicele WIG înregistrând o scădere anuală de 17,1 la sută) și al celei din Cehia (indicele PX diminuându-se cu 15,7 la sută în aceeași perioadă) – Grafic 4.10.

Piața valutară nu a consemnat fluctuații majore, moneda națională rămânând una dintre cele mai stabile din regiune. Cursul leu/euro a înregistrat o serie de oscilații episodice, moneda națională apreciindu-se în raport cu euro în lunile iulie-august și octombrie, însă

aprecierile au fost corectate ulterior integral în lunile septembrie și noiembrie. Astfel, la sfârșitul anului 2022, cursul de schimb leu/euro a rămas relativ neschimbat față de finalul anului 2021, în jurul valorii de 4,95.

3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară

3.1. Centrala Riscului de Credit¹⁸⁷

Pe parcursul perioadei analizate, actul normativ care reglementează activitatea Centralei Riscului de Credit a fost modificat și completat prin Regulamentul BNR nr. 7 din 12 aprilie 2022, publicat în data de 21 aprilie 2022 în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 390. Principalele modificări prevăzute de acest regulament, cu intrare în vigoare începând cu 1 iunie 2022 pentru data de referință 31 mai 2022, vizează:

- (i) colectarea unor indicatori specifici pieței imobiliare¹⁸⁸, precum și a indicatorilor probabilitatea de nerambursare anuală (PD anual ECL) și tipul ratei dobânzii, solicitată pentru scopurile de analiză ale băncii centrale;
- (ii) raportarea la CRC a unui indicator de identificare a creditelor verzi¹⁸⁹;

¹⁸⁷ Centrala Riscului de Credit funcționează în baza Regulamentului BNR nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit, republicat. Persoanele declarante la CRC sunt instituțiile de credit, instituțiile financiare nebankare înscrise în Registrul special deschis la BNR, instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată care desfășoară activități de creditare legate de serviciile de plată. Informațiile despre un debitor persoană fizică sau persoană juridică nonbancară sunt raportate la CRC în situația în care valoarea creditelor acordate și a angajamentelor asumate în numele acestuia de către o persoană declarantă este de minimum 20 000 lei.

¹⁸⁸ În baza Recomandărilor CERS/2016/14 și CERS/2019/3.

¹⁸⁹ În baza Recomandării Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială nr. R/6/2021 privind sprijinirea finanțării verzi.

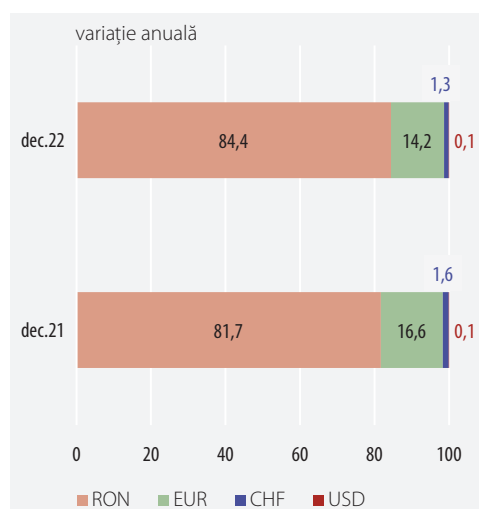
- (iii) colectarea codului LEI – *Legal Entity Identifier* pentru debitorii persoane juridice nonbancare (în măsura în care acesta este disponibil la nivelul persoanelor declarante)¹⁹⁰.

În anul 2022, dinamica indicatorilor relevanți în aprecierea activității de creditare a instituțiilor de credit și a instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special care raportează informații privind riscul de credit la CRC a fost pozitivă, fiind consemnate creșteri pentru numărul de debitori, numărul de credite și angajamente,

precum și pentru suma datorată (cu 4,1 la sută, cu 5,9 la sută, respectiv cu 14,0 la sută față de anul anterior).

Din perspectiva indicatorilor analizați, activitatea instituțiilor de credit deține ponderea semnificativă, componenta IFN, ca raport în totalul informațiilor de risc de credit transmise la CRC, având un nivel relativ scăzut (11,3 la sută din totalul debitorilor, 11,4 la sută din numărul creditelor și angajamentelor, 7,7 la sută din totalul sumei datorate, respectiv 6,5 la sută din totalul sumei restante).

Grafic 4.11
Distribuția în funcție de monedă a creditelor acordate persoanelor fizice de către instituțiile de credit

Dinamica principalilor indicatori calculați și monitorizați de CRC pe baza informațiilor raportate de instituțiile de credit, respectiv de instituțiile financiare nebancare, este prezentată în Tabelele 4.1-4.3, respectiv în Graficul 4.11.

Tabel 4.1
Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții de credit

	31 decembrie 2021	31 decembrie 2022	variație procentuală dec. 2022/dec. 2021
Număr instituții de credit	35	32	-8,6
Număr debitori (mii), din care:	1 567	1 630	4,0
Persoane fizice	1 451	1 510	4,1
Persoane juridice	116	120	3,4
Pondere debitorilor persoane fizice în total debitori	92,60	92,64	0,04
Număr debitori cu restanțe (mii)	172	197	14,4
Număr credite și angajamente (mii)	2 803	2 961	5,6
Număr credite restante (mii)	243	279	14,9
Total sumă datorată (mil. lei), din care:	430 598	489 906	13,8
Persoane fizice	157 775	164 733	4,4
Persoane juridice	272 823	325 173	19,2
Pondere sumei datorate de către persoanele fizice în total sumă datorată	36,6	33,6	-8,2
Suma restantă (mil. lei)	16 376	15 479	-5,5

Sursa: CRC

¹⁹⁰ Pentru aplicarea Recomandării CNSM nr. R/5/2021 privind modul de implementare a Recomandării CERS/2020/12 referitoare la identificarea entităților juridice.

Tabel 4.2
Principalii indicatori utilizați de CRC
– instituții financiare nebankare
înscrise în Registrul special

	31 decembrie 2021	31 decembrie 2022	variație procentuală dec. 2022/dec. 2021
Număr instituții financiare nebankare înscrise în Registrul special	68	73	7,4
Număr debitori (mii), din care:	190	200	5,3
Persoane fizice	92	97	5,4
Persoane juridice	98	103	5,1
Pondere debitorilor persoane fizice în total debitori	48,4	48,5	0,2
Număr debitori cu restanțe (mii)	20	23	15,0
Număr credite și angajamente (mii)	354	382	7,9
Număr credite restante (mii)	36	40	11,1
Total sumă datorată (mil. lei), din care:	35 192	41 058	16,7
Persoane fizice	4 104	4 623	12,6
Persoane juridice	31 087	36 435	17,2
Pondere sumei datorate de către persoanele fizice în total sumă datorată	11,7	11,3	-3,4
Suma restantă (mil. lei)	1 036	1 069	3,2

Sursa: CRC

Tabel 4.3
Alte informații privind
activitatea CRC

	31 decembrie 2021	31 decembrie 2022	variație procentuală dec. 2022/dec. 2021
Număr grupuri de clienți*	1 143 070	1 244 036	8,8
Număr debitori care au produs fraude cu carduri	136	117	-14,0
Valoare totală a sumei fraudate (mii lei)	357	316	-11,5
Total număr consultări (milioane)	2,1	2,0	-4,8
Pondere consultărilor efectuate de persoanele declarante pentru debitori potențiali	53,6	51,6	-3,7
Număr petenți care au solicitat informațiile raportate pe numele lor în baza de date a CRC	595	411	-30,9

*) la stabilirea sferei de cuprindere a grupului, persoanele declarante au în vedere următoarele: a) criteriile prevăzute în legislația în vigoare pentru includerea persoanelor fizice și/sau juridice în categoria grup de clienți aflați în legătură, respectiv Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012; b) persoana declarantă să înregistreze expunere față de cel puțin una dintre persoanele din grup

3.2. Centrala Incidentelor de Plăți (CIP)¹⁹¹

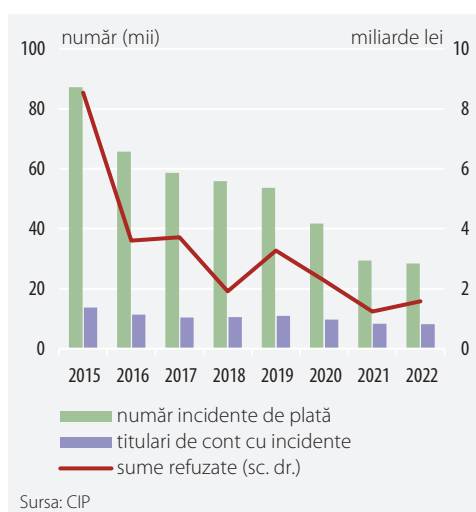
Pentru anul 2022, analiza informațiilor din baza de date a CIP evidențiază diminuări ale indicatorilor reprezentând numărul incidentelor de plată și numărul titularilor de cont care le-au generat și o creștere a sumei refuzate la plată. Dinamica principalilor indicatori calculați și monitorizați de CIP pe baza informațiilor raportate de instituțiile de credit este prezentată în Tabelul 4.4 și Graficul 4.12.

¹⁹¹ Centrala Incidentelor de Plăți funcționează în conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 1/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți și gestionează informația specifică incidentelor de plăți cu cecuri, cambii și bilete la ordin. Persoanele declarante la Centrala Incidentelor de Plăți sunt instituțiile de credit.

Tabel 4.4
Principalii indicatori utilizați de CIP

	2021	2022	variație anuală 2022/2021
Număr titulari de cont înregistrați cu incidente de plată	8 272	8 165	-1,3
Numărul incidentelor de plată	29 440	28 441	-3,4
Numărul mediu de incidente produse de un titular de cont	3,6	3,5	-2,8
Numărul titulari de cont declarați în interdicție bancară	193,0	175,0	-9,3
Număr persoane fizice care au produs incidente de plată	64,0	57,0	-10,9
Sumă refuzată la plată (mil. lei)	1 237,4	1 579,4	27,6
Valoarea medie a sumei refuzate la plată (mii lei)	42,0	56,0	33,3
Număr consultări ale bazei de date CIP (milioane)	9,2	10,8	17,4
Număr petenți care au solicitat informațiile raportate pe numele lor în baza de date a CIP	49	45	-8,2

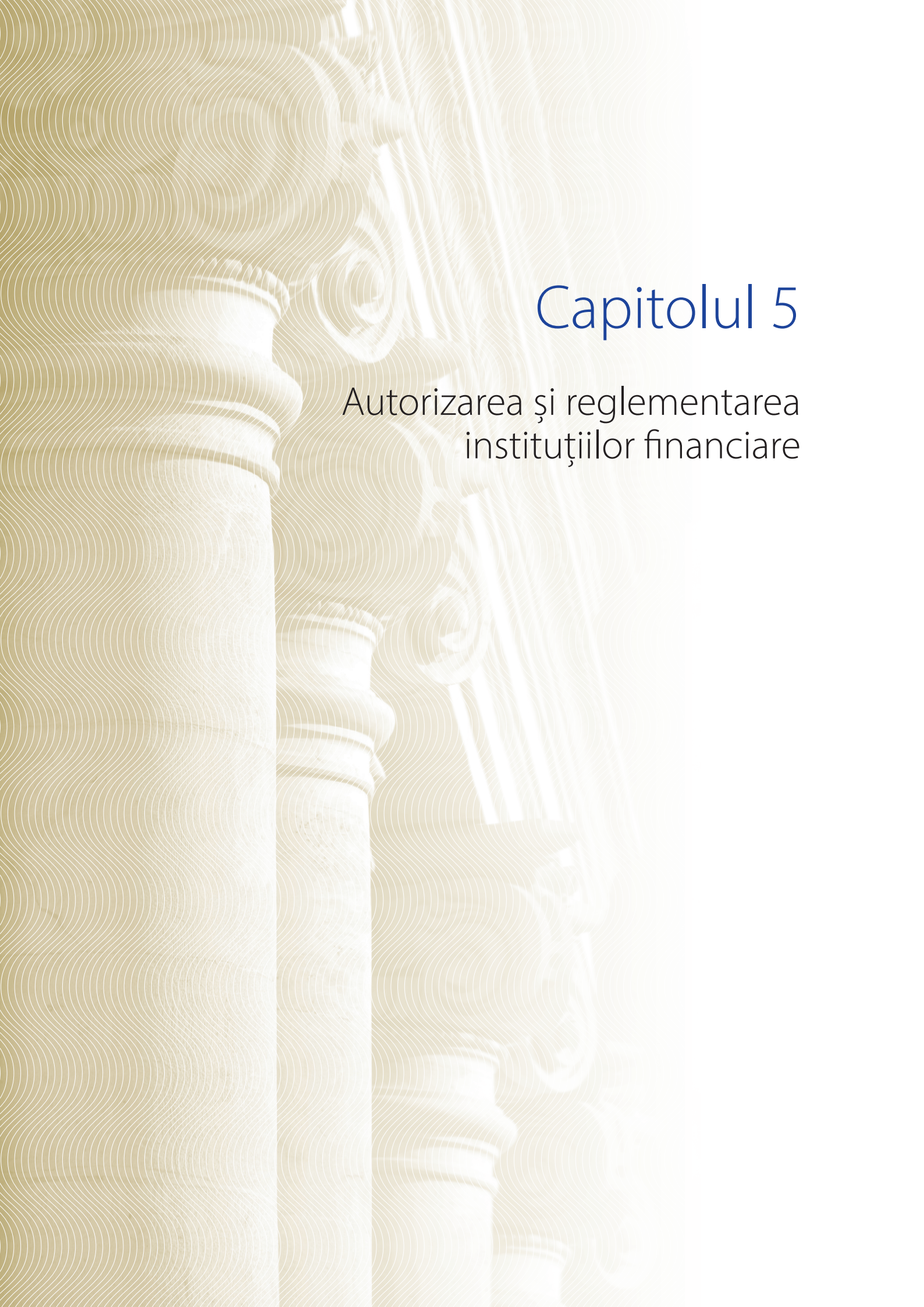
Grafic 4.12
Principalii indicatori privind
incidentele de plată (2015-2022)

În ceea ce privește distribuția incidentelor de plată raportate la CIP, 18 instituții de credit (64,3 la sută dintre persoanele declarante) au raportat 99,1 la sută din numărul total al incidentelor de plată, reprezentând 99,7 la sută din valoarea totală a sumei refuzate la plată.

Cel mai frecvent motiv al refuzului la plată este lipsa totală sau parțială de disponibil în cont (cu o pondere de 62,4 la sută din totalul motivelor de refuz la plată în anul 2022, față de 61,4 la sută în 2021).

Capitolul 5

Autorizarea și reglementarea
instituțiilor financiare

1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare

Autorizarea instituțiilor de credit

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor de credit sunt stabilite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare. În anul 2022, Banca Națională a României nu a autorizat nicio instituție de credit.

În cursul anului 2022 a fost înscrisă în Registrul instituțiilor de credit sucursala în România a unei instituții de credit dintr-un alt stat membru, respectiv Revolut Bank UAB Vilnius – Sucursala București.

Totodată, au fost radiate din Registrul instituțiilor de credit Crédit Agricole Bank România S.A., ca urmare a fuziunii prin absorbție de către Vista Bank (România) S.A. și Hoist Finance AB (publ) Stockholm – Sucursala București.

Autorizarea instituțiilor de plată

În baza competențelor pe linia reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor de plată, potrivit dispozițiilor Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative și respectiv ale Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2019 privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi, cu modificările și completările ulterioare, în cursul anului 2022, Banca Națională a României a autorizat și a înscris în Registrul instituțiilor de plată și al furnizorilor specializați în servicii de informare cu privire la conturi – Secțiunea 1 – Instituții de plată instituția de plată Finqware S.R.L.

De asemenea, în cursul anului 2022, au fost înregistrate trei cereri de autorizare în calitate de instituție de plată, o cerere a fost retrasă pe parcursul anului, în contextul solicitărilor de remediere a deficiențelor constatate privitor la documentația depusă, iar celelalte două cereri se aflau în instrumentare la sfârșitul anului 2022.

Totodată, în cursul anului 2022 au avut loc consultări prealabile depunerii documentației de autorizare cu 6 entități ce și-au exprimat intenția dobândirii calității de instituție de plată, dintre care două entități au depus cerere de autorizare în cursul aceluiași an.

Autorizarea instituțiilor emitente de monedă electronică

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor emitente de monedă electronică sunt stabilite prin Legea nr. 210/2019 privind activitatea de

emitere de monedă electronică și Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 5/2019 privind instituțiile emitente de monedă electronică. În cursul anului 2022, au fost înregistrate două cereri de autorizare în calitate de instituție emitentă de monedă electronică, ambele cereri fiind retrase pe parcursul procesului de autorizare, în contextul solicitărilor de remediere a deficiențelor constatate privitor la documentația depusă. Prin urmare, în anul 2022, Banca Națională a României nu a autorizat nicio instituție emitentă de monedă electronică.

Totodată, în cursul anului 2022 au avut loc consultări prelabile depunerii documentației de autorizare cu 5 entități ce și-au exprimat intenția dobândirii calității de instituție emitentă de monedă electronică, dintre care o entitate a depus cerere de autorizare în cursul aceluiași an.

Notificarea instituțiilor financiare nebancare

În anul 2022 a continuat procesul de notificare și înscriere în registre a instituțiilor financiare nebancare nou-înființate. În conformitate cu prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare, au fost supuse procedurii de notificare și înscriere în Registrul general 15 instituții financiare nebancare, în Registrul special 13 instituții financiare nebancare și în Registrul de evidență 97 de instituții financiare nebancare.

Totodată, au fost radiate din Registrul general 16 instituții financiare nebancare, din Registrul special 9 instituții financiare nebancare, iar din Registrul de evidență 49 de instituții financiare nebancare. De asemenea, în cursul anului 2022 au fost respinse trei cereri de înscriere în Registrul general, dintre care două au fost depuse în anul 2021 și una în anul 2022.

2. Cadrul legislativ pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României

2.1. Reglementarea prudențială și în domeniul redresării și rezoluției bancare

- Acordarea de suport tehnic Ministerului Finanțelor, în calitate de inițiator legislativ, pentru elaborarea cadrului general aplicabil băncilor de dezvoltare (instituții de credit potrivit definiției din Regulamentul (UE) nr. 575/2013¹⁹²) din perspectiva cerințelor prudențiale aplicabile, respectiv:
- Legea nr. 207/2022 pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 693 din 12 iulie 2022, cu modificările și completările

¹⁹² Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, cu modificările ulterioare (CRR).

ulterioare, inclusiv cu cele prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 17/2023, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 85 din 31 ianuarie 2023.

- Legea nr. 207/2022 în vigoare stabilește un regim prudențial special aplicabil băncilor de dezvoltare, în condițiile în care acestea se vor înființa ca instituții de credit, dar exceptate de la aplicarea cadrului CRD¹⁹³/CRR, fără a fi necesară autorizarea de către BNR, astfel încât să se asigure atât adaptarea legislației din domeniul bancar la specificul activității băncilor de dezvoltare, cât și baza legală pentru elaborarea de către BNR a cadrului de reglementare prudențial în aplicarea legii.

Potrivit Legii nr. 207/2022, BNR este autoritatea competentă cu supravegherea prudențială și în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (AML) pentru activitățile băncilor de dezvoltare derulate în nume și pe cont propriu, supravegherea prudențială a băncilor de dezvoltare fiind realizată pe baza acelorași instrumente de supraveghere utilizate pentru supravegherea instituțiilor de credit universale, cu anumite particularități.

- În vederea transpunerii la nivel național a prevederilor Directivei (UE) 2019/2162 privind emisiunea de obligațiuni garantate și supravegherea publică a obligațiunilor garantate și de modificare a Directivelor 2009/65/CE și 2014/59/UE, care urmărește armonizarea practicilor privind emiterile de obligațiuni garantate la nivelul Uniunii Europene, și dezvoltarea continuă a piețelor de obligațiuni garantate în statele membre, au fost efectuate demersuri care au vizat înlocuirea cadrului legislativ existent¹⁹⁴, obiectivul urmărit în contextul dezvoltării noului cadru legislativ în domeniul obligațiunilor garantate fiind acela de păstrare a unui echilibru în ceea ce privește acomodarea intereselor deținătorilor de titluri, pe de o parte, și de asigurare a condițiilor necesare menținerii sănătății emitenților, pe de altă parte, în condițiile menținerii obligativității acestora de a asigura calitatea corespunzătoare a portofoliului de acoperire afectat garantării nu numai la data emisiunii, ci pe toată durata de viață a titlurilor:
 - (i) la nivel primar a fost adoptată Legea nr. 233/2022 privind obligațiunile garantate, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 740 din 22 iulie 2022. Legea stabilește cadrul general, precum și condițiile în care emitenții, persoane juridice române, pot emite obligațiuni garantate, stabilind de asemenea care sunt drepturile și obligațiile deținătorilor acestora. Principalele modificări pe care noua lege le-a adus se referă la procedura de aprobare a emisiunilor de obligațiuni garantate, la categoriile de active eligibile, tratamentul aferent activelor de natura creditelor garantate parțial de stat în baza unor programe guvernamentale („Noua casă”), instituția administratorului de portofoliu;
 - (ii) la nivel secundar, BNR a emis Regulamentul nr. 10/2022 privind emiterea de obligațiuni garantate, publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I nr. 835 din 25 august 2022, prin care s-au adus modificări în principal în privința abordării

¹⁹³ Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE.

¹⁹⁴ Legea nr. 304/2015 privind emisiunile de obligațiuni ipotecare, respectiv Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2016 privind activitatea de emisiune de obligațiuni ipotecare.

procesului de autorizare prealabilă, structurii intragrup de obligațiuni garantate puse în comun, structurii portofoliului de active eligibile pentru garantarea emisiunii de obligațiuni garantate și limitelor aplicabile în structura acestuia în vederea asigurării rezilienței emitentului și a protecției investitorilor, riscului de lichiditate aferent activității de emitere de obligațiuni garantate, riscului de grevare excesivă cu sarcini a bilanțului emitentului, riscului de concentrare, calculului indicatorului de acoperire a datoriilor aferente obligațiunilor garantate.

2.2. Reglementări contabile

În contextul aplicării IFRS de către instituțiile financiare nebancare ca bază a contabilității și pentru întocmirea situațiilor financiare anuale individuale începând cu data de 1 ianuarie 2023, a fost actualizat cadrul de reglementare contabil aplicabil, astfel:

- Ordinul BNR nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu IFRS, republicat, cu modificările și completările ulterioare, a fost actualizat prin emiterea Ordinului BNR nr. 1/2022 cu scopul includerii instituțiilor financiare nebancare în aria reglementărilor contabile conforme cu IFRS.
- Ordinul BNR nr. 6/2015 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, cu modificările și completările ulterioare, a fost actualizat prin emiterea Ordinului BNR nr. 9/2022, în sensul excluderii instituțiilor financiare nebancare din aria reglementărilor contabile conforme cu directivele europene.
- A fost emis Ordinul BNR nr. 4/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare periodice la nivel individual, conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor financiare nebancare în scopuri de monitorizare/supraveghere prudențială, Ordinul BNR nr. 18/2007 fiind abrogat la data intrării în vigoare a noului cadru de raportare conform IFRS.

În vederea transunerii în cadrul reglementărilor contabile aplicabile entităților care intră în aria de reglementare contabilă a băncii centrale a prevederilor Directivei (UE) 2021/2101 de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea, de către anumite întreprinderi și sucursale, de informații privind impozitul pe profit, a fost emis Ordinul BNR nr. 1/2023 privind completarea Ordinului BNR nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și a Ordinului BNR nr. 6/2015 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene.

2.3. Alte acte normative aplicabile instituțiilor care intră în aria de competență a BNR

În vederea implementării de către BNR a Recomandării Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială nr. R/5/2021 privind modul de implementare a Recomandării CERS/2020/12 referitoare la identificarea entităților juridice, au fost elaborate două reglementări privind modificarea unor acte normative emise de BNR, pentru includerea în cadrul prevederilor acestora/în cadrul modelelor formularelor de raportare prevăzute de acestea a codului LEI al entității raportoare, dacă aceasta

dispune de cod LEI, respectiv a codului LEI al oricărei alte entități juridice cu privire la care trebuie raportate informații și care deține un cod LEI, după cum urmează:

- (a) Regulamentul BNR nr. 11/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative emise de Banca Națională a României, prin care se aduc modificări următoarelor: Ordinul BNR nr. 9/2017, Ordinul BNR nr. 10/2017, Ordinul BNR nr. 18/2007, Regulamentul BNR nr. 4/2019, Regulamentul BNR nr. 5/2019, Regulamentul BNR nr. 20/2009, Regulamentul BNR nr. 2/2019, Regulamentul BNR nr. 17/2012, Regulamentul BNR nr. 5/2013, Regulamentul BNR nr. 12/2020, Ordinul BNR nr. 8/2014, Ordinul BNR nr. 9/2014, Ordinul BNR nr. 2/2014 și Ordinul BNR nr. 2/2022.
- (b) Ordinul nr. 5/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative emise de Banca Națională a României, prin care se aduc modificări următoarelor: Ordinul BNR nr. 27/2010, Ordinul BNR nr. 6/2015, Ordinul BNR nr. 10/2012 și Ordinul BNR nr. 2/2020.
- Legea nr. 236/2022 privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 737 din 22 iulie 2022 cuprinde modificarea și completarea OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului în contextul modificărilor aduse de noul pachet legislativ european IFD – IFR (art. 62 din Directiva (UE) 2019/2034 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 noiembrie 2019 privind supravegherea prudențială a firmelor de investiții și de modificare a Directivelor 2002/87/CE, 2009/65/CE, 2011/61/UE, 2013/36/UE, 2014/59/UE și 2014/65/UE – IFD și modificarea definiției instituției de credit prin Regulamentul (UE) 2019/2033 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 noiembrie 2019 privind cerințele prudențiale ale firmelor de investiții și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010, (UE) nr. 575/2013, (UE) nr. 600/2014 și (UE) nr. 806/2014 – IFR). Modificările și completările aduse OUG nr. 99/2006 vizează delimitarea competențelor între Banca Națională a României și Autoritatea de Supraveghere Financiară în privința autorizării, reglementării și supravegherii instituțiilor de credit care provin din firme mari de investiții, în funcție de activitățile pe care acestea intenționează să le desfășoare și ținând seama de criteriile pentru încadrarea în noua definiție a instituției de credit prevăzută în Regulamentul (UE) nr. 575/2013 (BNR – autoritate competentă pentru instituțiile de credit provenite din firme mari de investiții care intenționează să desfășoare activitate bancară și ASF – autoritate competentă pentru instituții de credit provenite din firme mari de investiții, dar care nu desfășoară activitate bancară), precum și regimul cooperării și al schimbului de informații între cele două autorități.
- Legea nr. 244/2022 privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 754 din 27 iulie 2022, asigură punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937 (Regulamentul *Crowdfunding*) și reglementează situațiile în care instituțiile de credit, precum și alte categorii de entități din sectorul financiar ce se regăsesc în aria de competență a BNR (instituțiile de plată, furnizorii specializați în servicii de informare

cu privire la conturi persoane juridice și instituțiile emitente de monedă electronică, instituțiile financiare nebancare) intenționează să presteze servicii de finanțare participativă și prevede totodată mecanismul de colaborare între ASF, în calitate de autoritate competentă pentru Regulamentul *Crowdfunding*, și BNR, în cazul în care solicitările de autorizare pentru prestarea de servicii de *Crowdfunding* provin din partea unor entități care dețin o autorizație acordată de BNR.

- Legea nr. 65/2023 pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2019/1238 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2019 privind un produs paneuropean de pensii personale (PEPP), a unor prevederi din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor private. Legea stabilește, printre altele, regimul instituțiilor de credit furnizori și/sau distribuitori de produse de pensii personale, inclusiv în ceea ce privește clarificarea competențelor Autorității de Supraveghere Financiară și BNR în legătură cu acestea.
- În cursul anului 2022, în temeiul prevederilor art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2022, potrivit căreia BNR trebuie să emită reglementări privind modalitatea, periodicitatea și formularele de raportare a creditelor care fac obiectul ordonanței, a fost emis Ordinul BNR nr. 2/2022 privind raportarea informațiilor referitoare la expunerile care fac obiectul moratoriilor legislative conform OUG nr. 90/2022 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de bănci și instituții financiare nebancare anumitor categorii de debitori.

2.4. Convergența instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național cu cele mai bune practici la nivel european

În vederea asigurării convergenței instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național cu cele mai bune practici la nivel european, s-a continuat preluarea în cadrul de reglementare național a ghidurilor emise de Autoritatea Bancară Europeană în domeniul prudenței bancare, precum și al redresării și rezoluției bancare. În acest sens, au fost emise instrucțiuni adresate instituțiilor de credit, pentru a indica acestora că precizările și detaliile cuprinse în aceste ghiduri trebuie să fie avute în vedere în aplicarea cadrului de reglementare. Totodată, pentru acele prevederi ale ghidurilor care includ cerințe de conformare pentru autoritățile competente, Banca Națională a României, în calitate de autoritate competentă, și-a transparentizat decizia de aplicare a acestor prevederi prin comunicate postate pe website-ul oficial, informând, în acest fel, cu privire la luarea în considerare a prevederilor acestor ghiduri în cadrul activităților desfășurate în calitate de autoritate competentă.

În anul 2022 și până în prezent, Banca Națională a României a analizat și preluat în cadrul de reglementare următoarele ghiduri:

- Ghidul Autorității Bancare Europene privind îmbunătățirea posibilității de soluționare pentru instituții și autorități de rezoluție – EBA/GL/2022/01 din 13 ianuarie 2022 preluat prin Instrucțiunile BNR din 4 octombrie 2022 privind îmbunătățirea posibilității de soluționare și prin postarea pe website-ul BNR a unui comunicat prin care s-a adus

la cunoștință publicului faptul că acesta este luat în considerare în activitatea BNR în calitate de autoritate de supraveghere și autoritate de rezoluție;

- Ghidul Autorității Bancare Europene de modificare a Ghidului EBA/GL/2018/10 privind publicarea expunerilor neperformante și restructurate – EBA/GL/2022/13 din 12 octombrie 2022 preluat prin Instrucțiunile BNR din 27 ianuarie 2023 privind publicarea expunerilor neperformante și restructurate și privind încetarea aplicabilității unor instrucțiuni;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind procedurile și metodologiile comune pentru procesul de supraveghere și evaluare (SREP) și pentru simulările de criză de supraveghere – EBA/GL/2022/03 din 18 martie 2022, care este adresat autorităților competente și în legătură cu care a fost publicat Comunicatul din 27 decembrie 2022 prin care se face cunoscut faptul că Ghidul EBA/GL/2022/03 este luat în considerare în activitatea de supraveghere desfășurată de Banca Națională a României;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind echivalența regimurilor de confidențialitate – EBA/GL/2022/04 din 3 mai 2022 care este adresat autorităților competente și în legătură cu care a fost publicat Comunicatul din 18 august 2022 cu privire la ghidul menționat prin care s-a adus la cunoștință publicului faptul că acesta este luat în considerare în activitatea BNR în calitate de autoritate de supraveghere și autoritate de rezoluție;
- În luna mai 2022, Banca Națională a României a informat instituțiile de credit, prin publicarea pe website a Comunicatului referitor la continuarea aplicării Instrucțiunilor din 3 august 2020 privind raportarea și publicarea expunerilor care fac obiectul măsurilor aplicate ca răspuns la criza COVID-19, cu menținerea condițiilor de raportare și publicare prevăzute de Ghidul privind raportarea și publicarea expunerilor care fac obiectul măsurilor aplicate ca răspuns la criza COVID-19 (EBA/GL/2020/07). ABE a abrogat acest ghid prin intermediul Comunicatului din 16 decembrie 2022, intitulat „EBA publishes its closure report of COVID-19 measures and repeals its Guidelines on COVID-19 reporting and disclosure”, iar în luna ianuarie 2023, BNR a abrogat și instrucțiunile aferente prin care a fost preluat ghidul.

Prin reprezentanții săi în cadrul instituțiilor și organismelor europene, Banca Națională a României participă activ și contribuie cu poziții la formularea strategiilor europene în domeniile de competență ale băncii centrale.

3. Orientări ale activității de reglementare în anul 2023

- Modificarea și completarea cadrului de reglementare aplicabil instituțiilor de credit în domenii precum autorizarea, cadrul de administrare a activității, evaluarea adecvării membrilor organelor de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie, externalizare și simulări de criză;
- Participarea la finalizarea procesului de adoptare a pachetului legislativ de implementare în cadrul legislației UE a Acordului final Basel III (pachetul Basel III), aflat în dialog, constând în următoarele propuneri legislative:

- (i) propunere de directivă pentru modificarea Directivei 2013/36/UE (CRD VI) și a Directivei 2014/59/UE;
- (ii) propunere de regulament pentru modificarea Regulamentului (UE) nr. 575/2013 (CRR III).
 - Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru elaborarea și finalizarea proiectelor de acte normative pentru reglementarea cadrului general aplicabil băncilor naționale de dezvoltare;
 - Elaborarea cadrului de reglementare prudențial secundar aplicabil băncilor de dezvoltare având ca referință cadrul prudențial aplicabil instituțiilor de credit universale (CRD/CRR/alte regulamente UE/standarde tehnice/ghiduri ABE, regulamente naționale – Regulamentul BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare);
 - Formularea de propuneri referitoare la revizuirea cadrului legislativ și de reglementare privind sectorul instituțiilor financiare nebancare;
 - Modificări ale legislației secundare ce guvernează activitatea instituțiilor financiare nebancare, respectiv modificarea Regulamentului BNR nr. 20/2009, prin care se urmărește:
- (i) clarificarea unor aspecte privind evaluarea acționariatului la înscrierea unei instituții financiare nebancare în Registrul general, respectiv Registrul special;
- (ii) întărirea cadrului de reglementare a riscului de credit, impunerea unei cerințe minime de lichiditate și întărirea regimului de supraveghere pentru instituțiile financiare nebancare a căror activitate include emiterea de garanții sau/și asumarea de angajamente de garantare.
 - În contextul discuțiilor privind necesitatea revizuirii cadrului legislativ european în domeniul serviciilor de plată, banca centrală are în vedere solicitarea de clarificare a aspectelor identificate în activitatea proprie de autorizare și supraveghere;
 - Pentru a asigura uniformitate în aplicarea interpretărilor oferite de Autoritatea Bancară Europeană în domeniul serviciilor de plată, banca centrală are în vedere adaptarea cadrului secundar de reglementare privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi, în special în ceea ce privește clarificarea anumitor servicii de plată;
 - Formularea de propuneri referitoare la revizuirea cadrului de reglementare aplicabil instituțiilor de plată/instituțiilor emitente de monedă electronică, în vederea acoperirii riscului de credit ce decurge din activitatea de creditare derulată de aceste categorii de entități;
 - În contextul în care, începând cu 1 ianuarie 2023, instituțiile financiare nebancare aplică IFRS ca bază a contabilității, banca centrală are în vedere adaptarea mecanismului de constituire a provizioanelor specifice pentru riscul de credit, respectiv a formei și conținutului formularului de raportare, aplicabil instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică ce nu au și statutul de instituții financiare nebancare;
 - Banca centrală are în vedere adaptarea cadrului secundar de reglementare privind instituțiile emitente de monedă electronică prin transparentizarea modului de aplicare a principiului proporționalității în vederea facilitării accesului la piață pentru acest tip de entități;

- Participarea în cadrul grupurilor de lucru ale Consiliului Uniunii Europene, Comisiei Europene și ale Autorității Bancare Europene atunci când, în cadrul acestora, sunt supuse discuției aspecte ce intră în sfera activității de reglementare și autorizare și transmiterea de puncte de vedere;
- Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru elaborarea proiectului de act normativ care să asigure punerea în aplicare a Regulamentului (UE) privind piețele cryptoactivelor (MiCA) pe domeniile de competență ale băncii centrale;
- Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru elaborarea proiectului de act normativ primar care să asigure transpunerea prevederilor Directivei DORA¹⁹⁵, respectiv punerea în aplicare a Regulamentului DORA¹⁹⁶, precum și ajustarea reglementărilor secundare aferente, pe domeniile de competență ale băncii centrale.
- În domeniul cadrului contabil și de raportare financiară obiectivele vizează:
 - actualizarea reglementărilor contabile aplicabile entităților care intră în sfera de reglementare a BNR, în vederea preluării modificărilor aduse cadrului de reglementare contabilă la nivel comunitar (CSRD – Directiva (UE) 2022/2464 în ceea ce privește raportarea privind durabilitatea de către întreprinderi) și național, a cuprinderii modificărilor la nivelul prevederilor IFRS adoptate la nivelul UE, dar și a eventualelor propuneri rezultate din aplicarea efectivă a IFRS primite de la instituții și firmele de audit;
 - actualizarea cadrului de reglementare privind raportările întocmite pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor, din perspectiva aplicării IFRS de către instituțiile financiare nebancale înscrise în Registrul general, precum și pentru asigurarea unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
 - stabilirea formatului de raportare a informațiilor cu privire la creditele neperformante, solicitate de Directiva (UE) 2021/2167 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2014/17/UE, ulterior transunerii acesteia la nivel național;
 - actualizarea cadrului de raportare FINREP la nivel individual, în vederea preluării eventualelor modificări care pot fi aduse de ABE cadrului de raportare FINREP la nivel consolidat și a propunerilor rezultate din aplicarea efectivă a cadrului de raportare FINREP, precum și a cadrului de raportare periodică pentru sucursalele din România ale instituțiilor de credit din alte state membre ale UE;
 - actualizarea reglementării privind regimul valutar în funcție de evoluția cadrului de reglementare național și european în domeniu, precum și de obiectivele urmărite de BNR.

¹⁹⁵ Directiva (UE) 2022/2556 de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE, 2011/61/UE, 2013/36/UE, 2014/59/UE, 2014/65/UE, (UE) 2015/2366 și (UE) 2016/2341 privind reziliența operațională digitală pentru sectorul financiar.

¹⁹⁶ Regulamentul (UE) 2022/2554 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența operațională digitală a sectorului financiar și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009, (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 600/2014, (UE) nr. 909/2014 și (UE) 2016/1011.

The background of the page features a photograph of classical columns, likely from a historical building, with a warm, golden-brown color palette. Overlaid on this image is a pattern of thin, wavy, concentric lines in a light beige color, creating a textured, ripple-like effect across the left and center portions of the page.

Capitolul 6

Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare

1. Supravegherea instituțiilor de credit

Banca Națională a României este autoritatea competentă cu privire la reglementarea, autorizarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit persoane juridice române, potrivit prevederilor OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Regulamentului (UE) nr. 575/2013, cu modificările ulterioare. Astfel, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială atât a instituțiilor de credit, persoane juridice române, cât și a sucursalelor acestora înființate în alte state membre ori în state terțe, atât la nivel individual, cât și la nivel consolidat sau subconsolidat, după caz. În cazul sucursalelor instituțiilor de credit din alte state membre supravegherea prudențială a acestora revine autorității competente din țara de origine a instituției de credit-mamă și/sau Băncii Centrale Europene, după caz, fără a se aduce atingere competențelor Băncii Naționale a României prevăzute de OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare¹⁹⁷.

La 31 decembrie 2022¹⁹⁸, în România activau 24 de instituții de credit, persoane juridice române, ale căror active contabile nete totalizau 615 310,5 milioane lei. Dintre acestea, 4 dețineau capital majoritar privat autohton, 2 instituții de credit aveau capital integral sau majoritar de stat, iar restul de 18 reprezentau instituții de credit cu capital majoritar străin. Totodată, un număr de 8 sucursale ale instituțiilor de credit din state membre, cumulând active totale în sumă de 85 698,3 milioane lei, desfășurau activitate bancară pe teritoriul României.

De asemenea, un număr de 310 instituții de credit intenționează să furnizeze servicii bancare în mod direct pe teritoriul României, potrivit notificărilor primite de Banca Națională a României, până la data de 17 mai 2023, de la autorități de supraveghere competente din alte state membre ale UE.

¹⁹⁷ Potrivit art. 211 alin. (21) și (22) din OUG nr. 99/2006 cu modificările și completările ulterioare, stabilirea de către autoritatea competentă din statul membru de origine a unui program de supraveghere prudențială nu împiedică efectuarea de către Banca Națională a României, de la caz la caz, a verificărilor la fața locului și a inspecțiilor la sediul sucursalelor înființate pe teritoriul României de instituțiile de credit din alte state membre, respectiv „Banca Națională a României poate efectua, de la caz la caz, după consultarea autorității competente din statul membru de origine, verificări la fața locului și inspecții la sediul sucursalelor înființate pe teritoriul României de instituțiile de credit din alte state membre și poate solicita respectivelor sucursale informații despre activitățile acestora și în scop de supraveghere, pe care le consideră relevante din considerente de stabilitate a sistemului financiar din România”.

¹⁹⁸ Potrivit informațiilor financiare raportate la nivel individual în conformitate cu prevederile Ordinului BNR nr. 9/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare FINREP la nivel individual, conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile instituțiilor de credit în scopuri de supraveghere prudențială.

1.1. Dimensiunea și structura sectorului bancar

La 31 decembrie 2022, activele nete bilanțiere din sistemul bancar românesc însumau 701 008,8 milioane lei, în creștere cu 9,6 la sută față de sfârșitul anului 2021.

Numărul instituțiilor de credit care activează în România s-a redus pe parcursul anului 2022 (Tabel 6.1), de la 34 la 32 de instituții de credit, modificările intervenite fiind determinate de următoarele aspecte:

- în octombrie 2022, Vista Bank a finalizat fuziunea cu Crédit Agricole România, proces început în septembrie 2021, când Vista Bank S.A. a achiziționat banca Crédit Agricole România S.A.;
- în decembrie 2022 s-a încheiat procesul de fuziune prin absorbție dintre EximBank, (bancă deținută de statul român prin Ministerul Finanțelor) și Banca Românească.

Tabel 6.1
Componența sistemului bancar
pe forme de proprietate

	număr de bănci, sfârșitul perioadei	
	2021	2022
Instituții de credit, persoane juridice române, din care:	26	24
Instituții de credit cu capital integral sau majoritar de stat	3	2
Instituții de credit cu capital majoritar privat, din care:	23	22
– cu capital majoritar autohton	4	4
– cu capital majoritar străin	19	18
Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	8	8
Total instituții de credit	34	32

Cota de piață în funcție de activul net, deținută de instituțiile de credit cu capital majoritar de stat, s-a majorat de la 11,4 la sută la 31 decembrie 2021 la 12,1 la sută la 31 decembrie 2022 (Tabel 6.2). În același timp, ponderea instituțiilor de credit cu capital majoritar străin (exclusiv sucursalele instituțiilor de credit din străinătate) s-a redus de la 56,0 la sută la 55,9 la sută.

Tabel 6.2
Cota de piață
a instituțiilor de credit

	sfârșitul perioadei			
	Activ net bilanțier			
	2021		2022	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Instituții de credit cu capital românesc, din care:	203 683,4	31,8	223 576,6	31,9
– cu capital majoritar de stat	73 325,0	11,4	84 846,5	12,1
– cu capital majoritar privat	130 358,4	20,4	138 730,1	19,8
Instituții de credit cu capital majoritar străin	358 319,5	56,0	391 733,9	55,9
I. Instituții de credit, persoane juridice române	562 002,9	87,8	615 310,5	87,8
II. Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	77 751,6	12,2	85 698,3	12,2
Total instituții de credit cu capital majoritar privat, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	566 429,5	88,6	616 162,3	87,9
Total instituții de credit cu capital majoritar străin, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	436 071,1	68,2	477 432,2	68,1
Total instituții de credit (I+II)	639 754,5	100,0	701 008,8	100,0

Modificările intervenite la nivelul instituțiilor de credit s-au reflectat și în cota de piață în funcție de mărimea capitalului (Tabel 6.3). Astfel, ponderea instituțiilor de credit cu

capital majoritar de stat în totalul capitalului sistemului bancar (exclusiv sucursalele instituțiilor de credit străine) a scăzut de la 16,6 la sută la 31 decembrie 2021 la 13,9 la sută la 31 decembrie 2022, iar a celor cu capital majoritar privat autohton a crescut de la 23,0 la sută la 31 decembrie 2021 la 25,5 la sută la 31 decembrie 2022.

Tabel 6.3
Ponderea instituțiilor de credit
în volumul agregat al capitalului

	sfârșitul perioadei			
	Capital social/de dotare			
	2021		2022	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Instituții de credit cu capital românesc, din care:	11 994,9	39,6	11 886,9	39,4
– cu capital majoritar de stat	5 036,6	16,6	4 204,2	13,9
– cu capital majoritar privat	6 958,3	23,0	7 682,7	25,5
Instituții de credit cu capital majoritar străin	17 706,4	58,4	17 632,1	58,5
I. Instituții de credit, persoane juridice române	29 701,3	98,0	29 519,0	97,9
II. Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	602,4	2,0	648,2	2,1
Total instituții de credit cu capital majoritar privat, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	25 267,1	83,4	25 963,0	86,1
Total instituții de credit cu capital majoritar străin, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	18 308,8	60,4	18 280,3	60,6
Total instituții de credit (I+II)	30 303,7	100,0	30 167,2	100,0

Rețeaua teritorială a instituțiilor de credit a continuat trendul de restrângere și în anul 2022, un număr de 98 de sucursale și agenții bancare fiind închise, în timp ce numărul salariaților din sistem a crescut cu 218 persoane.

1.2. Performanța sectorului bancar

Sectorul bancar românesc și-a menținut reziliența în fața provocărilor anului 2022, marcat de deteriorarea echilibrelor macroeconomice, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale și a implicațiilor crizei energetice. În pofida acestor provocări, încadrarea în cerințele de prudență și menținerea unor niveluri adecvate ale indicatorilor au contribuit la asigurarea unei bune funcționări a sistemului bancar.

Profitabilitatea s-a consolidat, rezultatul financiar fiind superior celui din anul anterior, ponderea instituțiilor de credit care au încheiat anul 2022 cu rezultate financiare pozitive fiind de 78 la sută, față de 76 la sută în anul 2021. Indicatorii de solvabilitate s-au poziționat peste cerințele reglementate, valorile înregistrate beneficiind până la sfârșitul anului de efectul ajustărilor tranzitorii ale *CRR Quick Fix*, precum și de încorporarea în fondurile proprii a profitului anului 2022. Calitatea activelor a continuat să se îmbunătățească pe întreg parcursul anului 2022 ca urmare a tendinței de diminuare a ratei creditelor neperformante (la 2,7 la sută în decembrie 2022, față de 3,4 la sută în 2021) și a menținerii unui grad ridicat de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante.

Monitorizarea cerințelor de fonduri proprii. Adecvarea capitalului

În decursul anului 2022, instituțiile de credit au păstrat niveluri superioare cerințelor reglementate pentru indicatorii de solvabilitate, respectiv rata fondurilor proprii

totale, rata fondurilor proprii de nivel 1 și rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază (Tabel 6.4).

Denumirea indicatorului	procente	
	2021	2022
Adecvarea capitalului		
Rata fondurilor proprii totale (fostul indicator de solvabilitate)	23,3	23,4
Rata fondurilor proprii de nivel 1	20,9	20,5
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază	20,8	20,0
Efectul de levier	8,6	8,5
Calitatea activelor		
Credite și avansuri acordate clienței nebancare (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	53,6	55,6
Credite și avansuri acordate clienței bancare (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	16,3	16,6
Active depreciate ale clienței nebancare (valoare netă) / Total portofoliu credite aferent clienței nebancare (valoare netă)	1,1	0,9
Active depreciate ale clienței nebancare (valoare netă) / Total activ (valoare netă)	0,6	0,5
Active depreciate ale clienței nebancare (valoare netă) / Total datorii	0,7	0,6
Rata creditelor și avansurilor neperformante, potrivit definiției ABE ¹	3,4	2,7
Profitabilitate		
ROA (Profit net, valoare anualizată / Total active la valoare medie)	1,4	1,5
ROE (Profit net, valoare anualizată / Capitaluri proprii la valoare medie)	13,3	16,4
Lichiditate		
Lichiditate imediată	47,2	44,9
(1) Odată cu implementarea, începând cu 1 ianuarie 2018, a noului standard contabil IFRS 9 și în conformitate cu prevederile Ordinului BNR nr. 9/2017, indicatorul „Rata creditelor și avansurilor neperformante”, potrivit definiției ABE se calculează ca raport între valoarea contabilă brută aferentă creditelor și avansurilor neperformante și totalul valorii contabile brute aferente creditelor și avansurilor.		

Tabel 6.4
Principalii indicatori de analiză
a sistemului bancar

La sfârșitul anului 2022, pe fondul creșterii creditării și al impactului riscului de piață, rata fondurilor proprii totale la nivel de sistem bancar a cunoscut o creștere timidă, de 0,1 puncte procentuale, de la 23,3 la sută în decembrie 2021 la 23,4 la sută în decembrie 2022. Astfel, în timp ce fondurile proprii totale au crescut cu 9,6 la sută, valoarea expunerii la risc a înregistrat o dinamică mai redusă în intervalul analizat, de 9,2 la sută. În ceea ce privește volumul acestora, fondurile proprii totale ale instituțiilor de credit însumau 63 454,3 milioane lei la 31 decembrie 2022, iar valoarea totală a expunerii de risc era de 271 132,4 milioane lei la aceeași dată.

Structural, fondurile proprii totale sunt reprezentate preponderent de componente de calitate ridicată a capitalului, respectiv de fondurile proprii de nivel 1 și, implicit, de fondurile proprii de nivel 1 de bază, cu ponderi de 87,5 la sută și respectiv 85,4 la sută. Ponderea importantă a acestor componente în fondurile proprii totale creează premisele unei bune reziliențe a sistemului bancar românesc, cel puțin pe termen scurt și mediu.

Astfel, fondurile proprii de nivel 1 și cele de nivel 1 de bază au consemnat valori de 55 519,9 milioane lei, respectiv de 54 169,0 milioane lei în decembrie 2022, cu 7,2 la sută, respectiv 5,1 la sută, peste cele din perioada similară a anului anterior.

În ceea ce privește efectul de levier raportat de instituțiile de credit din România, la sfârșitul anului 2022, acesta a fost de 8,5 la sută în conformitate cu definiția tranzitorie

și de 7,8 la sută în conformitate cu definiția integrală, cu mult peste cerințele minime reglementate (3 la sută).

Monitorizarea calității activelor

Calitatea activelor bancare s-a menținut adecvată în anul 2022, evoluția fiind caracterizată prin diminuarea constantă a ratei creditelor neperformante și încadrarea acestui indicator pentru prima dată în categoria de risc redus conform intervalelor de prudență stabilite de Autoritatea Bancară Europeană precum și prin menținerea gradului de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante la un nivel semnificativ superior mediei europene.

Rata creditelor neperformante și-a continuat tendința de scădere pe parcursul anului 2022, menținându-se începând cu luna iulie 2022 sub pragul de 3 la sută stabilit de ABE pentru un nivel redus de risc. La 31 decembrie 2022, valoarea indicatorului a atins nivelul de 2,7 la sută, înregistrând astfel o scădere cu 0,7 puncte procentuale față de 31 decembrie 2021. Diminuarea ratei creditelor neperformante, ca medie pe sistem bancar, a beneficiat de influența pozitivă a reducerii soldului de credite neperformante cu 10,4 la sută (de la 13 293,6 milioane lei în decembrie 2021 la 11 917,1 milioane lei în decembrie 2022), dar și a majorării expunerii reprezentând credite și avansuri cu 13,2 la sută (de la 396 664,3 milioane lei în decembrie 2021 la 448 977,7 milioane lei în decembrie 2022).

De asemenea, gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante la nivelul sectorului bancar asigură o bună acoperire pentru pierderile potențiale (65,5 la sută la 31 decembrie 2022, comparativ cu o medie de 66,1 la sută la 31 decembrie 2021), fiind superior mediei UE (43,4 la sută la decembrie 2022) și reprezentând cel mai ridicat nivel din țările Uniunii, potrivit statisticilor ABE.

Ponderea creditelor și avansurilor clasificate în stadiul 2 de depreciere conform IFRS 9, categorie de semnal timpuriu asupra evoluției viitoare a neperformanței, a rămas relativ constantă, nivelul înregistrat în decembrie 2022 (respectiv decembrie 2021) fiind de circa 15 la sută, dar în scădere față de maximum atins în decembrie 2020 (17 la sută). Ajustările aferente acestei categorii de credite au totalizat 5,4 miliarde lei în decembrie 2022 (mai mult cu 23,0 la sută față de decembrie 2021).

Rata restructurărilor s-a îmbunătățit în perioada analizată, ceea ce reflectă eforturile băncilor de soluționare a problemelor debitorilor, atingând un nivel de 2 la sută la 31 decembrie 2022, în scădere de la 2,6 la sută la 31 decembrie 2021.

Monitorizarea cerințelor de lichiditate

Pe parcursul anului 2022, sectorul bancar românesc și-a menținut o bună capacitate de a gestiona posibile șocuri de lichiditate în condițiile unui cadru macroeconomic volatil. Rezervele de lichiditate constituite de bănci au continuat să se situeze la niveluri superioare valorilor minime reglementate și mediilor europene, conferind o capacitate sporită de absorbție a unor eventuale șocuri.

Lichiditatea sistemului bancar, determinată potrivit ratei de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR), s-a menținut considerabil peste nivelul cerinței reglementate în cazul

indicatorului agregat (209,2 la sută la 31 decembrie 2022, față de minimul reglementat de 100 la sută), ceea ce a indicat un stoc semnificativ de active lichide de calitate ridicată pentru un scenariu de stres de 30 de zile și cu mult peste nivelul sistemului bancar european, de 164,7 la sută la aceeași dată.

Indicatorul de finanțare stabilă netă (NSFR) a consemnat la luna decembrie 2022 o valoare de 177,0 la sută, în continuare peste media europeană de 125,6 la sută, și semnifică o bună capacitate a instituțiilor bancare din România de a gestiona eventuale vulnerabilități în ceea ce privește finanțarea stabilă. Cerința reglementată la nivel european privind indicatorul de finanțare stabilă netă (NSFR) este de cel puțin 100 la sută.

Evoluția surselor de finanțare aferente sectorului bancar arată o diminuare a importanței depozitelor sectorului privat în total pasiv, ca urmare a temperării dinamicii pozitive a acestora în condițiile erodării puterii de cumpărare a deponenților. Concomitent, se observă o tendință de creștere a surselor atrase de la băncile-mamă. Astfel, depozitele atrase de la clientela nebancaară au crescut cu 9,3 la sută față de sfârșitul anului 2021 (de la 512 298,2 milioane lei în decembrie 2021 la 559 916,2 milioane lei în decembrie 2022), în timp ce finanțarea de la băncile-mamă a crescut pe parcursul anului 2022 cu aproximativ 47,8 la sută, ajungând la 22 963,4 milioane lei.

Profitabilitatea¹⁹⁹

Profitabilitatea sectorului bancar s-a consolidat pe parcursul anului 2022, acesta înregistrând la finele anului un profit semnificativ, în suma de 10 071,5 milioane lei, 25 de instituții de credit dintre cele 32 consemnând rezultate financiare pozitive. Instituțiile de credit cu profit au obținut un rezultat pozitiv în sumă totală de 10 406,2 milioane lei, iar cele cu pierdere au consemnat un rezultat negativ în sumă totală de 334,7 milioane lei.

Performanța financiară la nivel de sistem a fost superioară celei din anul anterior (cu 1 904,0 milioane lei), în principal pe fondul creșterii profitului operațional cu 2 408,2 milioane lei, creștere diminuată în principal de majorarea cheltuielilor cu ajustările pentru depreciere cu 758,4 milioane lei.

Profitul operațional din anul 2022 a crescut cu 21,6 la sută față de cel realizat în anul 2021, pe fondul unei creșteri mai accentuate a veniturilor operaționale (cu 17,0 la sută, reprezentând un plus de 4 116,7 milioane lei, în principal din creșterea veniturilor nete din dobânzi cu 4 053,5 milioane lei), față de creșterea cheltuielilor operaționale (cu 13,1 la sută, reprezentând o majorare cu 1 708,5 milioane lei).

¹⁹⁹ Analiza din această secțiune acoperă instituțiile de credit persoane juridice române și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine.

	Activ net bilanțier		Fonduri proprii*	
	mil. lei	%	mil. lei	%
1. Instituții de credit cu capital majoritar românesc, din care:	223 576,6	31,89	19 533,0	30,78
1.1. Instituții de credit din sectorul de stat, din care:	84 846,5	12,10	7 223,9	11,38
1. CEC Bank	61 884,9	8,83	5 646,7	8,90
2. Banca de Export-Import a României Eximbank	22 961,6	3,27	1 577,2	2,48
1.2. Instituții de credit cu capital majoritar privat, din care:	138 730,1	19,79	12 309,1	19,40
1. Banca Transilvania	133 968,2	19,11	11 688,7	18,42
2. Idea Bank	2 295,2	0,33	224,8	0,36
3. Banca Centrală Cooperatistă Creditcoop	1 597,2	0,23	344,2	0,54
4. Techventures Bank	869,5	0,12	51,4	0,08
2. Instituții de credit cu capital majoritar străin, din care:	391 733,9	55,88	43 921,3	69,22
1. Banca Comercială Română	97 756,2	13,95	10 657,9	16,80
2. BRD – Groupe Société Générale	71 523,0	10,20	7 951,1	12,53
3. Raiffeisen Bank	62 012,8	8,85	6 436,7	10,14
4. UniCredit Bank	60 444,1	8,62	7 375,0	11,62
5. Alpha Bank	21 130,9	3,01	2 275,6	3,59
6. OTP Bank	19 887,6	2,84	2 239,4	3,53
7. Garanti Bank	13 354,4	1,91	1 633,1	2,57
8. Libra Internet Bank	9 717,1	1,39	1 178,1	1,86
9. Vista Bank	8 109,4	1,16	594,2	0,94
10. First Bank	7 733,4	1,10	788,6	1,24
11. Banca Comercială Intesa Sanpaolo	7 671,4	1,09	943,0	1,49
12. Patria Bank	4 157,2	0,59	419,7	0,66
13. Credit Europe Bank	4 009,0	0,57	864,6	1,36
14. ProCredit Bank	2 593,9	0,37	213,7	0,34
15. BCR Banca pentru Locuințe	729,3	0,10	43,4	0,07
16. Porsche Bank	485,8	0,07	209,7	0,33
17. Banca Română de Credite și Investiții	310,9	0,04	45,5	0,07
18. Aedificium Banca pentru Locuințe	107,5	0,02	52,0	0,08
I. Total instituții de credit, persoane juridice române (1+2)	615 310,5	87,77	63 454,3	100,00
II. Sucursale ale instituțiilor de credit, persoane juridice străine, din care:	85 698,3	12,23	...	...
1. ING Bank N.V., Amsterdam	63 073,9	9,00	...	...
2. Citibank Europe plc, Dublin	14 363,9	2,05	...	...
3. BNP Paribas S.A. Paris	3 438,2	0,49	...	...
4. TBI Bank EAD Sofia	2 014,0	0,29	...	...
5. BNP Paribas Personal Finance S.A. Paris	1 595,2	0,23	...	...
6. Banque Banorient France S.A. Paris	658,9	0,09	...	...
7. Alior Bank S.A. Varșovia	491,2	0,07	...	...
8. Bank of China (CEE) Ltd	63,0	0,01	...	...
Total instituții de credit (I+II)	701 008,8	100,00	...	...
*) sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine nu raportează fondurile proprii				

Tabel 6.5

Valoarea activului net bilanțier
și a fondurilor proprii
la 31 decembrie 2022

Din analiza în structură a veniturilor operaționale se remarcă menținerea predominanței veniturilor nete din dobânzi, acestea deținând o pondere de 70,6 la sută la sfârșitul anului 2022, în creștere față de finele anului anterior, când au înregistrat o pondere

de 65,9 la sută. Și veniturile nete din taxe și comisioane au ocupat, în continuare, o poziție importantă în veniturile operaționale, respectiv 18,5 la sută, în scădere față de ponderea înregistrată în anul anterior (18,9 la sută).

La finele anului 2022, rata rentabilității economice (ROA) a fost de 1,5 la sută, în creștere cu 0,1 puncte procentuale față de anul anterior, în condițiile majorării profitului net (cu 23,3 la sută), concomitent cu expansiunea activelor la valoare medie (cu 11,7 la sută, de la 599 894,3 milioane lei la 670 381,6 milioane lei).

Rata rentabilității financiare (ROE) a înregistrat de asemenea un nivel superior față de sfârșitul anului 2021, cu 3,1 puncte procentuale, atingând un nivel de 16,4 la sută la finele anului 2022.

Din perspectiva factorilor determinanți, creșterea remunerării capitalului bancar s-a datorat majorării profitului net, în timp ce capitalurile proprii la valoare medie s-au menținut la un nivel apropiat de cel înregistrat în anul anterior (aproximativ 61,5 miliarde lei).

1.3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară

În exercitarea atribuțiilor care îi revin potrivit cadrului de reglementare pe linia supravegherii instituțiilor de credit, Banca Națională a României asigură, prin desfășurarea activității de supraveghere și a procesului de supraveghere și evaluare SREP (*Supervisory*

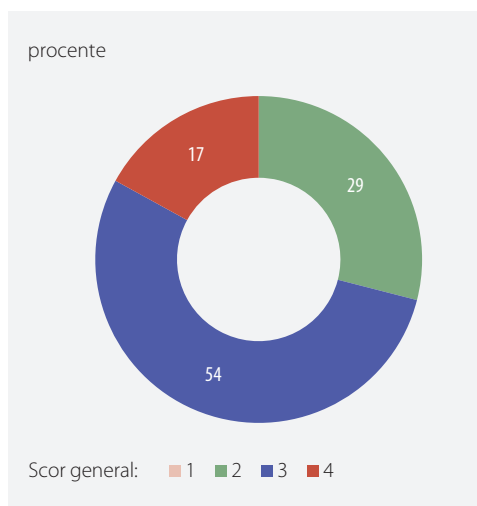
Review and Evaluation Process), estimarea continuă a riscurilor și a viabilității instituțiilor de credit și aplică, atunci când se impune, măsurile necesare în vederea prevenirii și limitării riscurilor specifice activității bancare.

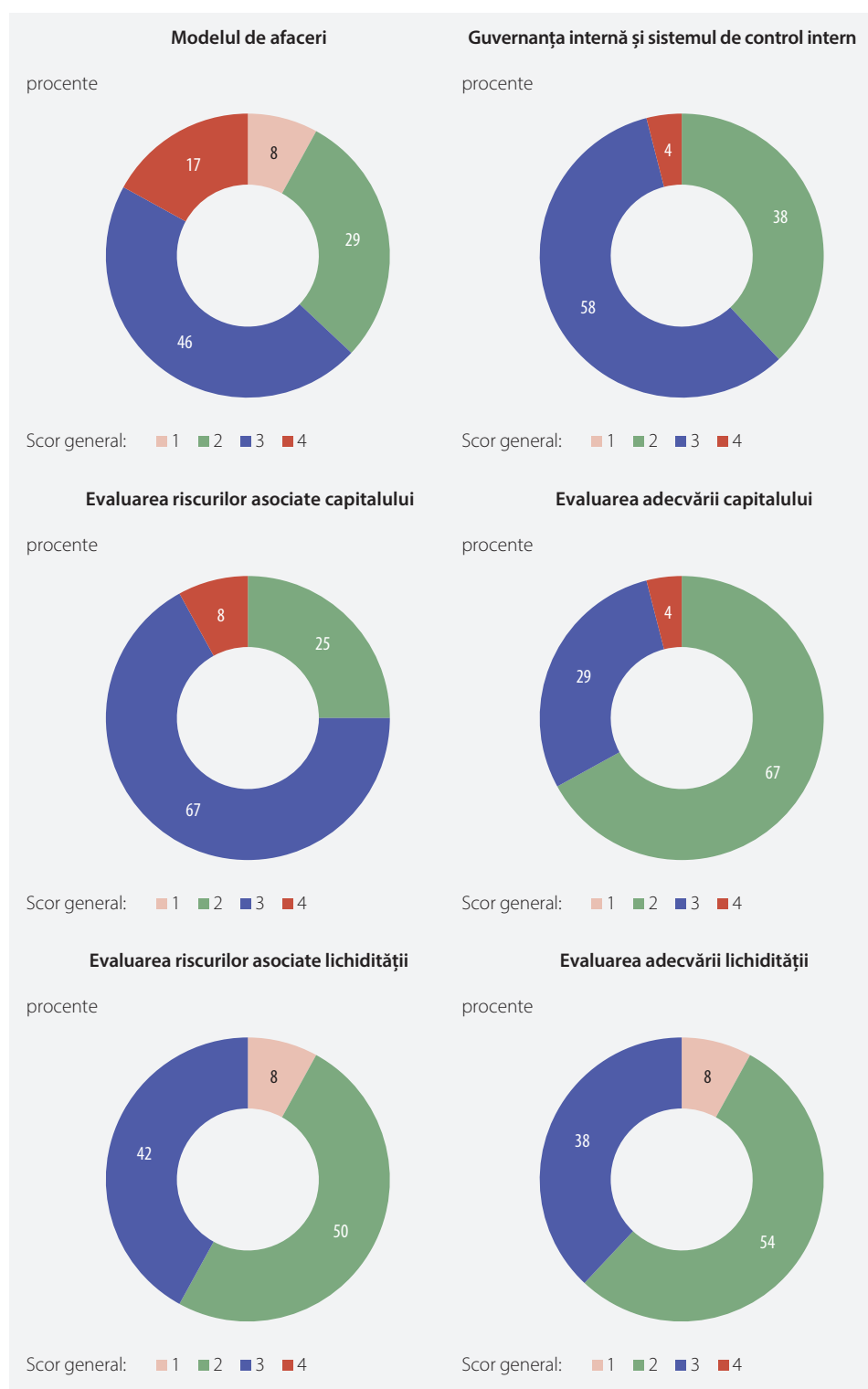
Ca urmare a desfășurării procesului de evaluare SREP pe parcursul anului 2022, situația ratingurilor atribuite se prezenta astfel: 29 la sută dintre cele 24 de instituții de credit erau încadrate în scor general 2 (nivel de risc mediu scăzut), 54 la sută în scor general 3 (nivel de risc mediu ridicat), 17 la sută în scor general 4 (nivel de risc ridicat) și niciuna în scor

general 5 (Grafic 6.1). De asemenea, cerințele totale de capital (TSCR) la nivelul sistemului bancar au avut un nivel mediu de 12,2 la sută și un nivel median de 12,1 la sută.

Distribuția instituțiilor de credit în funcție de încadrarea elementelor componente SREP pe categorii de risc relevă că adecvarea capitalului, adecvarea lichidității, precum și riscurile asociate lichidității au fost evaluate în cele mai multe dintre cazuri cu scor 2 (67 la sută, 54 la sută și, respectiv, 50 la sută dintre instituțiile evaluate), iar riscurile pentru capital, guvernanta internă și modelul de afaceri au fost evaluate în cea mai mare parte cu scor 3 (67 la sută, 58 la sută și, respectiv, 46 la sută dintre instituțiile evaluate) (Grafic 6.2).

Grafic 6.1
Distribuția instituțiilor de credit
în funcție de scorul general SREP

Grafic 6.2
Elementele SREP repartizate
în funcție de scorul atribuit

La stabilirea programului de supraveghere pentru anul 2022 au fost luate în considerare atât prioritățile definite de Autoritatea Bancară Europeană în Planul de convergență pentru anul 2022, cât și prioritățile individuale ale fiecărei bănci în ceea ce privește riscurile specifice care necesită o evaluare mai aprofundată.

Astfel, în conformitate cu programul de supraveghere prudențială pentru anul 2022, pe parcursul anului au fost desfășurate 23 de acțiuni de inspecție, la 22 de instituții de credit persoane juridice române și o sucursală din România a unei instituții de credit dintr-un alt stat membru.

Obiectivele prioritare ale activității de supraveghere pentru anul 2022, stabilite în concordanță cu cele definite de Autoritatea Bancară Europeană în Planul de convergență pentru anul 2022, au vizat evaluarea calității activelor și managementul riscului de credit, evaluarea riscurilor aferente tehnologiei informației, comunicațiilor și de securitate, reziliența operațională, modelul de afaceri, precum și guvernanta internă.

Evaluarea pe bază continuă a riscurilor a cuprins evaluarea viabilității și sustenabilității instituției de credit (evaluarea modelului de afaceri), a guvernantei interne, inclusiv componenta de control intern, evaluarea riscurilor individuale de capital, a riscurilor individuale de lichiditate și finanțare, evaluarea adecvării capitalului și a lichidității, precum și evaluarea modului de implementare a măsurilor dispuse de BNR sau stabilite de bancă prin planul de măsuri de remediere.

Suplimentar acțiunilor programate, s-au mai efectuat 6 acțiuni de supraveghere punctuale la instituțiile de credit, cu obiective de verificare specifice (Tabel 6.6).

Tabel 6.6
Tematica acțiunilor
de supraveghere punctuale

Nr.	Tematică acțiuni punctuale	Număr de acțiuni
1	Adecvarea capitalului	1
2	Riscul de credit și expunerile mari	1
3	Riscul de lichiditate	1
4	Riscul operațional – evaluarea controalelor definite în procesul de administrare a riscului de fraudă internă și modul de exercitare a acestora	1
5	Respectarea prevederilor legale privind întocmirea și raportarea situațiilor financiare FINREP la nivel individual și consolidat	1
6	Modul de îndeplinire a măsurii dispuse de BNR	1

În vederea îmbunătățirii cadrului de administrare, a strategiilor, proceselor și mecanismelor implementate, precum și a asigurării unei organizări adecvate a activității desfășurate de instituțiile de credit, în baza rapoartelor întocmite ca urmare a activității de supraveghere, Banca Națională a României a dispus măsuri de supraveghere (Tabel 6.7) și a aplicat sancțiuni, respectiv avertismente scrise (Tabel 6.8).

Tabel 6.7
Măsurile de supraveghere dispuse
conform OUG nr. 99/2006 privind
instituțiile de credit, cu modificările
și completările ulterioare

Nr.	Măsurile de supraveghere dispuse	Număr de cazuri
1	Consolidarea dispozițiilor privind guvernanta și administrarea capitalului intern	28
2	Menținerea de fonduri proprii în plus față de cerințele de capital minim	27
3	Impunerea de cerințe de lichiditate specifice	14
4	Diminuarea riscului inerent activităților, produselor și sistemelor	1
5	Limitarea operațiunilor instituției de credit	1
	Total	71

Tabel 6.8 Sanctiuni aplicate în baza OUG nr. 99/2006 în anul 2022	Tipul sancțiunii	Număr de cazuri	Bănci	Administratori	Conducători	Directori
	Avertisment scris	3	3	-	-	-
	Amendă	-	-	-	-	-
	Total	3	3	-	-	-

Informații privind sancțiunile care au fost aplicate instituțiilor de credit potrivit prevederilor art. 229 alin. (1) din OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare, care nu au fost contestate în condițiile art. 275 și pe cele în privința cărora contestațiile au fost respinse în mod definitiv, respectiv informațiile privind tipul și natura încălcării săvârșite și identitatea persoanei fizice sau juridice sancționate, se regăsesc pe website-ul BNR, în cadrul secțiunii „Supraveghere”, publicate în conformitate cu cerințele legale de transparență aferente autorității de supraveghere prevăzute la art. 234 alin. (4) din OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare.

În procesul de aprobare prealabilă derulat de Banca Națională a României, potrivit cadrului legal în materie (art. 108 din OUG nr. 99/2006), în decursul anului 2022 au fost instrumentate 109 solicitări de aprobare prealabilă a membrilor consiliilor de administrație, conducătorilor instituțiilor de credit și persoanelor care dețin funcții-cheie, inclusiv a persoanelor cărora le-au fost alocate noi responsabilități (Tabel 6.9).

	TOTAL, din care:		Respinși pentru neîndeplinirea condițiilor prevăzute de legea specială*	Respinși în urma evaluării BNR efectuate în temeiul art. 109 din OUG nr. 99/2006	Solicitare de aprobare retrasă de instituția de credit
		Aprobați de BNR			
Conducători	33	31	1	-	1
Administratori	28	25	1	1	1
Persoane care dețin funcții-cheie	48	39	-	2	7
Total	109	95	2	3	9

*) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată

Tabel 6.9
Numărul persoanelor din categoria celor prevăzute la art. 108 din OUG nr. 99/2006, supuse aprobării BNR în anul 2022

2. Supravegherea schemelor de garantare

În vederea garantării depozitelor, în România funcționează Fondul de garantare a depozitelor bancare, ca schemă statutară de garantare a depozitelor, înființată conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În prezent, activitatea Fondului este reglementată prin Legea nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare, cu modificările și completările ulterioare.

La 31 decembrie 2022 volumul depozitelor la instituțiile de credit acoperite la Fondul de garantare a depozitelor bancare se situa la un nivel de 270 299,16 milioane lei, în creștere cu 2,59 la sută față de sfârșitul anului 2021, menținându-se astfel tendința de creștere din ultimii patru ani.

3. Supravegherea instituțiilor financiare nebancare, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică

Potrivit mandatului acordat prin prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială a instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special, atât pe baza informațiilor furnizate prin intermediul raportărilor transmise, cât și prin inspecții la sediul central și la unitățile teritoriale ale acestora, precum și monitorizarea instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul general, în principal pe baza informațiilor furnizate de aceste entități prin raportările transmise.

Totodată, potrivit prevederilor Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative, precum și ale Legii nr. 210/2019 privind activitatea de emisie de monedă electronică, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială a instituțiilor de plată autorizate, persoane juridice române, inclusiv pentru activitatea de plăți desfășurată prin sucursalele și agenții acestora, precum și supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică autorizate, inclusiv pentru activitatea de emisie de monedă electronică și de prestare de servicii de plată desfășurată prin sucursalele și agenții acestora.

În cursul anului 2022, sectorul instituțiilor financiare nebancare s-a caracterizat printr-o tendință de stabilizare (atât din punct de vedere numeric, cât și al principalilor indicatori financiari agregați), similar anului precedent. De asemenea, în sectorul instituțiilor de plată (IP) și în cel al instituțiilor emitente de monedă electronică (IEME) s-a menținut tendința de stabilizare constatată din anii anteriori.

3.1. Instituțiile financiare nebancare

Față de sfârșitul anului 2021, la data de 31 decembrie 2022 numărul instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul general a scăzut de la 178 la 177.

Din punct de vedere al activităților de creditare desfășurate, corespunzător secțiunilor Registrului general, 165 de instituții (93,22 la sută) erau înscrise la secțiunea „Activități multiple de creditare”, pondere ușor mai ridicată față de cea de la sfârșitul anului precedent (91,01 la sută).

Capitalul social al instituțiilor financiare nebancare a crescut cu 0,55 la sută față de sfârșitul anului 2021, totalizând 3 546,8 milioane lei la 31 decembrie 2022, în timp ce activul bilanțier agregat net al acestora s-a situat pe un trend ascendent, până la un

nivel de 50 295,4 milioane lei, în creștere cu 16,13 la sută comparativ cu finele anului anterior.

Tipul activității	Registrul special (1)		Registrul general* (2)		Registrul general (1+2)	
	nr.	%	nr.	%	nr.	%
Activități multiple de creditare	76	97,44	89	89,90	165	93,22
Leasing financiar	1	1,28	8	8,08	9	5,08
Emitere garanții și asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului	1	1,28	1	1,01	2	1,13
Credite de consum	0	0	1	1,01	1	0,56
Microcreditare	0	0	0	0	0	0,0
Factoring	0	0	0	0	0	0,0
Finanțarea tranzacțiilor comerciale	0	0	0	0	0	0,0
Credite ipotecare și/sau imobiliare	0	0	0	0	0	0,0
Scontare	0	0	0	0	0	0,0
Total	78	100	99	100	177	100

*) exclusiv instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special

Tabel 6.10
Distribuția instituțiilor financiare
nebancare pe tipuri de activități
la 31 decembrie 2022

Nivelul agregat al creditelor curente, la valoare netă, a însumat 45 053,7 milioane lei, în creștere cu 26,04 la sută față de sfârșitul anului precedent.

Comparativ cu finalul anului 2021, soldul altor tipuri de credite a crescut cu 40,64 la sută, de la 17 112,1 milioane lei la 24 066,06 milioane lei, iar finanțările sub forma leasingului financiar au avut o creștere cu 12,63 la sută, de la 18 633,4 milioane lei la 20 987,7 milioane lei.

În ceea ce privește nivelul creanțelor restante și îndoielnice, la valoare netă, se constată o creștere a acestora, de la 600,0 milioane lei la 750,87 milioane lei, respectiv cu 25,14 la sută, ponderea acestora în totalul activului net majorându-se de la 1,39 la sută la 1,49 la sută.

Nivelul total al provizioanelor aferente creditelor restante și îndoielnice a crescut ușor, cu 1,73 la sută, de la 2 408,7 milioane lei la 2 450,23 milioane lei.

În anul 2022, ratele de rentabilitate economică și financiară ale instituțiilor financiare nebancare au înregistrat descreșteri nesemnificative față de anul precedent.

Profitul agregat al instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special a fost de 1 213,4 milioane lei, iar instituțiile înscrise doar în Registrul general au înregistrat un profit de 46,3 milioane lei, rezultând un profit total al sectorului financiar nebancar în sumă de 1 259,7 milioane lei.

Tabel 6.11
Principalii indicatori ai sectorului
instituțiilor financiare nebancare
la 31 decembrie 2022*

Denumirea indicatorului	milioane lei**		
	Registrul special	Registrul general***	Registrul general
Capital social/de dotare	3 159,78	386,06	3 546,80
Active totale (net)	48 851,06	1 433,87	50 295,40
Total credite, <i>din care:</i>	43 963,96	1 089,80	45 053,76
– leasing financiar	20 748,80	238,90	20 987,70
– alte tipuri de credite	23 215,16	850,90	24 066,06
Creanțe restante și îndoelnice (net), <i>din care:</i>	683,88	66,99	750,87
– credite restante și îndoelnice	476,75	52,39	529,14
Provizioane aferente creanțelor restante și îndoelnice	2 345,92	104,31	2 450,23
Rezultatul reportat	2 940,65	10,25	2 950,90
Rezultat aferent anului 2022	1 213,42	46,34	1 259,76
Rata rentabilității economice (ROA), profit net/total active (%)	2,50	3,22	2,50
Rata rentabilității financiare (ROE), profit net/capitaluri proprii (%)	11,96	8,40	11,96
Număr de contracte	1 576 965	98 777	1 675 742
Număr de clienți, <i>din care:</i>	1 374 868	79 409	1 454 277
– persoane fizice	1 208 642	72 413	1 281 055
– persoane juridice	166 226	6 996	173 222
*) inclusiv datele raportate de instituțiile financiare nebancare care dețin și calitatea de instituție de plată			
**) cu excepția indicatorilor „ROA”, „ROE”, „Număr de contracte” și „Număr de clienți”			
***) exclusiv instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special			

Distribuția capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine a instituțiilor înscrise în Registrul special la 31 decembrie 2022 este sintetizată în Tabelul 6.12.

Tabel 6.12
Ponderea capitalului social/
de dotare în funcție de țara
de origine la 31 decembrie 2022

Țara de origine	procente	
	Ponderea capitalului social/de dotare	
	în total capital	în total capital străin
România	72,00	
Marea Britanie	5,75	20,53
Germania	4,54	16,22
Suedia	3,14	11,23
Cipru	2,99	10,68
Franța	2,46	8,79
Țările de Jos	2,30	8,21
Italia	1,63	5,83
Luxemburg	1,14	4,07
Austria	0,74	2,66
Bulgaria	0,74	2,65
Alte state	2,56	9,14

Comparativ cu sfârșitul anului 2021, ponderea capitalului românesc a crescut ușor, de la 68,06 la sută la 72 la sută.

În ceea ce privește celelalte 23 de state care dețin participații la capitalul social/de dotare al instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special, Marea Britanie ocupa la 31 decembrie 2022, prima poziție investițională (20,53 la sută în total capital străin), următoarele poziții fiind ocupate de Germania (16,22 la sută),

Suedia (11,23 la sută), Cipru (10,68 la sută) și Franța (8,79 la sută). Aceste cinci poziții cumulează 67,44 la sută din capitalul străin, în scădere cu 1,64 puncte procentuale față de situația de la sfârșitul anului anterior.

Structura capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine relevă, astfel, influența semnificativă a industriei financiare europene asupra sectorului românesc al instituțiilor financiare nebankare, dar și o posibilă sensibilitate a acestui sector la evoluțiile economice din celelalte state europene.

Valoarea totală a capitalului străin al instituțiilor financiare nebankare înscrise în Registrul special a însumat la 884,8 milioane lei la 31 decembrie 2022, în scădere cu 134,3 milioane lei față de anul 2021.

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebankare

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebankare a constat atât în urmărirea modului de întocmire și transmitere a raportărilor periodice și a modificărilor în situația acestora, cât și în efectuarea de inspecții *on-site* desfășurate la sediul instituțiilor financiare nebankare și *off-site* de la sediul Băncii Naționale a României de către personalul specializat, prin intermediul poștei electronice și al aplicațiilor securizate de transfer de date. Aceste acțiuni s-au finalizat prin încheierea de rapoarte de supraveghere și impunerea/dispunerea, după caz, a unor sancțiuni/măsuri prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Inspecțiile *on-site* au avut drept scop verificarea activității curente pentru 29 de instituții financiare nebankare.

Pe baza rapoartelor întocmite de echipele de inspecție care au derulat acțiunile de supraveghere, pentru 3 instituții s-au dispus măsuri și sancțiuni aplicate instituțiilor și/sau persoanelor responsabile cu administrarea și conducerea instituției, 25 de rapoarte de inspecție fiind în curs de valorificare.

De asemenea, ca urmare a monitorizării/supravegherii *off-site* a modului de întocmire și transmitere a raportărilor periodice, a modificărilor în situația acestor instituții, precum și a modului de respectare a cerințelor prudențiale stabilite de reglementări, au fost întocmite 17 rapoarte de supraveghere. Pe baza constatărilor consemnate în aceste rapoarte, în 12 situații s-au dispus măsuri de remediere a deficiențelor constatate, în 16 situații au fost sancționate cu amendă sau avertisment scris, iar pentru 6 instituții s-a dispus sancționarea cu radierea din registrele ținute de Banca Națională a României și interzicerea activității de creditare. De asemenea, 8 instituții financiare nebankare au fost radiate din registrele sus-menționate la solicitarea acestora sau din alte motive prevăzute de lege.

3.2. Instituțiile de plată

La 31 decembrie 2022, în Registrul instituțiilor de plată erau înscrise 10 instituții de plată și 20 de agenți prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate. Totodată, dintre instituțiile de plată autorizate,

4 dețin și calitatea de instituție financiară nebanară, fiind înscrise în Registrul general. Pe parcursul anului 2022, supravegherea prudențială a instituțiilor de plată a fost realizată prin analiza raportărilor și a modificărilor în situația acestora, transmise de către instituțiile de plată conform prevederilor actelor normative aplicabile.

Pe parcursul anului 2022, au fost instrumentate 4 solicitări de aprobare prealabilă a persoanelor responsabile pentru conducerea și administrarea activității de prestare de servicii de plată în cadrul instituțiilor de plată și agenților prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate.

3.3. Instituțiile emitente de monedă electronică

La 31 decembrie 2022, în Registrul instituțiilor emitente de monedă electronică erau înscrise două astfel de instituții, dintre care una are și calitatea de instituție financiară nebanară. Pe parcursul anului 2022, supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică a fost realizată prin analiza raportărilor transmise și a modificărilor în situația acestora, conform prevederilor actelor normative aplicabile.

Pe parcursul anului 2022, nu au fost instrumentate solicitări de aprobare prealabilă a persoanelor responsabile pentru conducerea și administrarea activității de emisie de monedă electronică.

4. Supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale

Banca Națională a României asigură supravegherea modului de aplicare a cadrului legislativ în domeniul prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și supravegherea modului de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale, la nivelul următoarelor categorii de entități: (i) instituțiile de credit persoane juridice române, inclusiv sucursalele din străinătate ale acestora, agenții, distribuitorii și filialele deținute în proporție majoritară din străinătate ale acestora, precum și activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine care își desfășoară activitatea pe teritoriul României; (ii) instituțiile de plată persoane juridice române, inclusiv activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, și sucursalele instituțiilor de plată din alte state membre, precum și agenții și distribuitorii acestora; (iii) instituțiile emitente de monedă electronică persoane juridice române, inclusiv activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru, și sucursalele instituțiilor emitente de monedă electronică din alte state membre, precum și agenții și distribuitorii acestora; (iv) instituțiile financiare nebanare înscrise în Registrul special și instituțiile financiare nebanare înscrise în Registrul general, care au și statut de instituție de plată sau de instituție emitentă de monedă electronică.

În anul 2022, Banca Națională a României a continuat demersurile de consolidare a capacității sale operaționale pe linia supravegherii instituțiilor de credit și a instituțiilor

financiare, care intră în aria sa de responsabilitate, din perspectiva riscurilor de neimplementare a sancțiunilor internaționale, de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, la care sunt expuse acestea. Pentru atingerea obiectivelor, a fost acordată atenția cuvenită eficientizării continue a metodologiilor și instrumentelor utilizate în activitatea de supraveghere, proces la care au contribuit, inclusiv, actualizarea de către banca centrală a evaluării sectoriale a riscurilor, care a fost aprobată la 20 iulie 2022, precum și participarea la activitățile specifice și furnizarea contribuțiilor în cadrul proiectului care a vizat realizarea și adoptarea de către Consiliul interinstituțional a Raportului evaluării naționale a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, Consiliu al cărui obiectiv fundamental este reprezentat de aprobarea Raportului evaluării naționale a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, a Planului național de măsuri și a actualizărilor acestora.

Obiectivele proiectului finanțat de Comisia Europeană în cadrul Programului de Sprijin pentru Reforme Structurale 2017-2020 și implementat sub îndrumarea Diviziei pentru Cooperare și Criminalitate Economică din cadrul Consiliului Europei, în baza metodologiei de evaluare elaborate de aceasta, pe lângă faptul că au răspuns unei obligații legale, au reprezentat un exercițiu eficient de cooperare între instituțiile implicate în cadrul sistemului național de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului și au fost materializate odată cu aprobarea, la nivel înalt, a raportului de evaluare menționat și diseminarea rezultatelor acestei evaluări către sectorul supravegheat conform legii, precum și odată cu aprobarea ulterioară a Planului strategic de acțiune pentru atenuarea riscurilor identificate cu ocazia realizării evaluării naționale a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

Reprezentativă pentru activitatea din anul 2022 este, deopotrivă, evaluarea sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, atât din punct de vedere al conformității tehnice cu Recomandările FATF/GAFI (Financial Action Task Force/Grupul de Acțiune Financiară Internațională), cât și în ceea ce privește eficacitatea sistemelor naționale de gestionare și atenuare a riscurilor în domeniu, în cadrul runde a 5-a de evaluare mutuală a statelor, coordonată de Comitetul Moneyval (Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism), din structura Consiliului Europei.

În acest context, Banca Națională a României a participat, alături de autoritățile și instituțiile din cadrul mecanismului național de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, Autoritatea de Supraveghere Financiară, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații etc.) la reuniunile ocazionate de vizita *on-site* a echipei de evaluatori a Consiliului Europei, precum și la furnizarea datelor și informațiilor solicitate pentru *Raportul de Evaluare Reciprocă – MER*, activități care s-au încheiat odată cu adoptarea *Raportului* în cadrul Plenarei Moneyval din mai 2023.

În cursul anului 2022, în conformitate cu programul și tematica de evaluare și verificare a entităților supravegheate de banca centrală, aprobate de Comitetul de supraveghere al Băncii Naționale a României, au fost desfășurate 40 de acțiuni de inspecție *on-site* și de monitorizare *off-site*, dintre care 27 la nivelul instituțiilor de credit și sucursalelor

din România ale instituțiilor de credit străine, respectiv 13 acțiuni la nivelul instituțiilor financiare nebankare, instituțiilor de plată, instituțiilor emitente de monedă electronică și sucursalelor din România ale instituțiilor străine.

În cazul identificării unor situații de neconformitate cu prevederile legislației incidente în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și cu cele specifice implementării sancțiunilor internaționale, entitățile supravegheate au dispus, prin propriile planuri, măsuri de remediere a deficiențelor pentru îmbunătățirea cadrului de administrare, a politicilor, procedurilor și controalelor implementate pentru a atenua și a gestiona cu eficacitate riscurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului. Astfel, ca urmare a verificărilor efectuate, au fost dispuse 27 de ordine de măsuri pentru remedierea deficiențelor, dintre care 20 de ordine de măsuri au vizat instituții de credit, iar 7 ordine de măsuri au vizat celelalte tipuri de entități supravegheate.

În vederea administrării adecvate a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, au fost transmise sistemului supravegheat și recomandări privind adoptarea unor măsuri concrete. Analiza modului de implementare a recomandărilor la nivelul fiecărei instituții a relevat faptul că măsurile dispuse au condus la o diminuare a riscurilor, existând și situații în care a fost solicitată implementarea unor măsuri suplimentare pentru atingerea scopului propus.

Totodată, au fost constatate și aplicate entităților supravegheate 16 sancțiuni administrative, dintre care 13 avertismente și 3 amenzi, în valoare de 150 000 lei, iar unei instituții financiare nebankare i-a fost retrasă autorizația din cauza nerespectării, în principal, a cerințelor legislative în materie prudentială. De asemenea, în aplicarea dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 129/2019, în cursul anului 2022 au fost transmise 30 de informări către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.

Informarea instituțiilor supravegheate cu privire la modul de aplicare a legislației privind sancțiunile internaționale a avut, de asemenea, caracter permanent și a vizat, în principal, următoarele: (i) adoptarea, modificarea sau completarea unor acte normative prin care sunt instituite sancțiuni internaționale; (ii) actualizarea ghidurilor, bunelor practici în domeniu; (iii) clarificări cu privire la unele regimuri de sancțiuni internaționale cu incidență în domeniul financiar-bancar; (iv) riscuri prezente și emergente.

Astfel, în ceea ce privește supravegherea modului în care entitățile aplică sancțiunile internaționale, Banca Națională a României a continuat să aibă în vedere:

- (a) stabilirea unor obiective distincte, în cadrul programului anual de inspecții, care au vizat verificarea punerii în aplicare, de către entitățile care fac obiectul supravegherii de către banca centrală, a sancțiunilor internaționale de blocare a fondurilor și a restricțiilor privind anumite transferuri de fonduri, precum și acordarea unei atenții deosebite emiterii documentelor prin care au fost dispuse măsurile de remediere a deficiențelor constatate cu ocazia desfășurării inspecțiilor tematice care au vizat, în special, supravegherea punerii în aplicare a sancțiunilor internaționale de blocare a fondurilor, care fac obiectul Regulamentului (UE) nr. 269/2014 al Consiliului din 17 martie 2014 privind măsurile restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei;

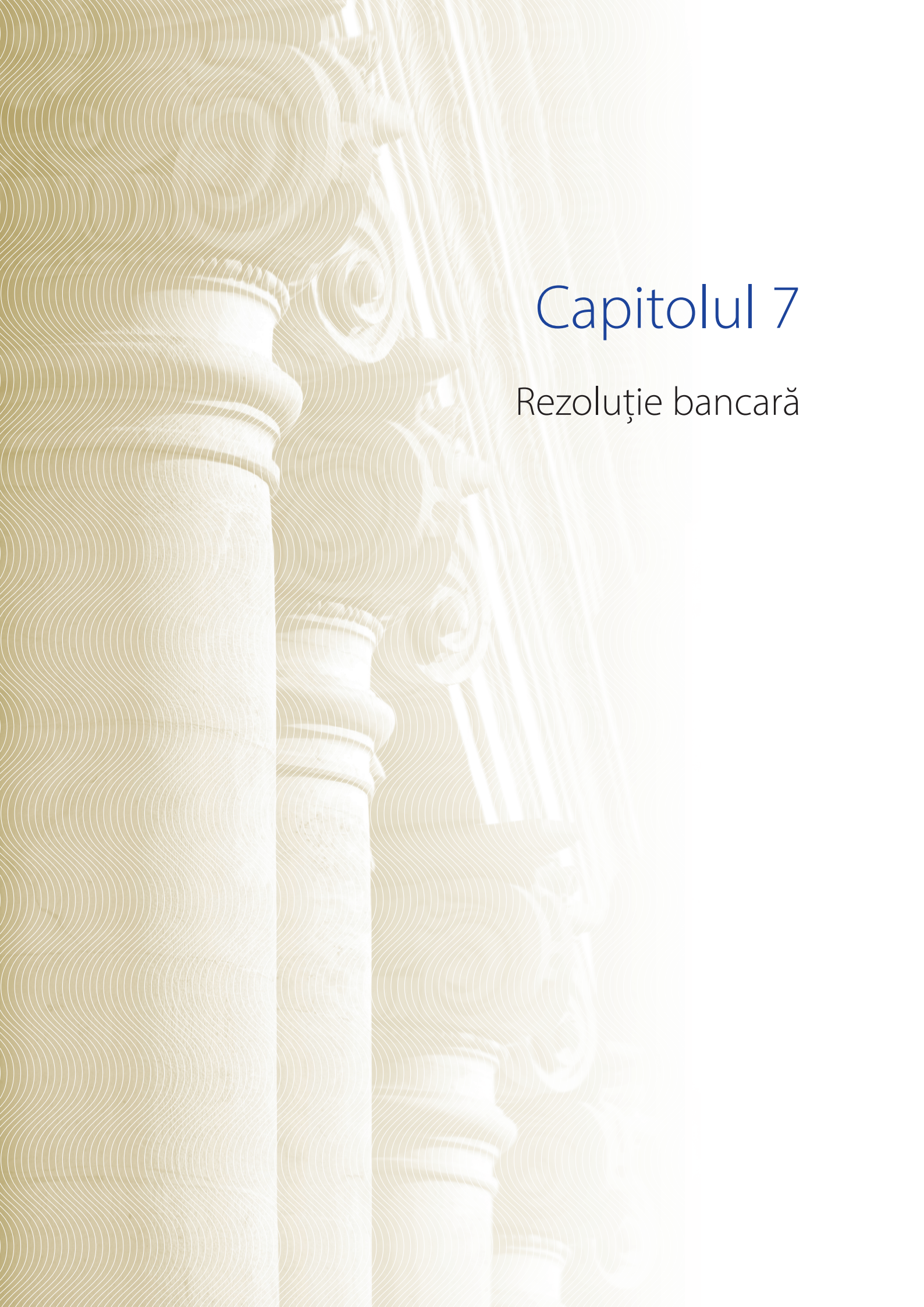
- (b) informarea entităților supravegheate cu privire la sancțiunile internaționale specifice, adoptarea/elaborarea de către organismele abilitate a unor ghiduri, linii directe incidente, opinii/avize, precizări cu impact semnificativ în domeniu, precum:
- actele normative prin care au fost stabilite sancțiuni internaționale de către organismele internaționale abilitate în acest sens;
 - ghidurile și materialele emise de organismele internaționale cu atribuții în domeniu, în scopul facilitării identificării și calibrării corespunzătoare a riscurilor specifice, care vizează finanțarea terorismului și eludarea sancțiunilor internaționale;
 - solicitarea Autorității Bancare Europene, adresată instituțiilor financiare, de a asigura respectarea sancțiunilor internaționale adoptate la nivel european, ca urmare a invadării Ucrainei de către Rusia, și facilitarea accesului refugiaților la conturile de plăți cu servicii de bază;
 - actualizarea Bunelor practici pentru aplicarea eficientă a măsurilor restrictive dispuse de Uniunea Europeană;
 - informare privind existența unor factori de risc de eludare a sancțiunilor internaționale, asociați activităților economice aferente unor entități din Federația Rusă și Ucraina;
 - răspunsurile la întrebările frecvente adresate Comisiei Europene, care vizează aplicarea sancțiunilor internaționale pe relația cu Federația Rusă, publicate în secțiunea „Sanctions adopted following Russia's military aggression against Ukraine”;
- (c) elaborarea unor analize și clarificări adresate instituțiilor de credit, referitoare la legislația aplicabilă pentru evitarea potențialelor dificultăți întâmpinate la deschiderea unor conturi curente, de către persoanele refugiate din Ucraina, precum și a unor analize cu privire la anumite riscuri de eludare a sancțiunilor internaționale;
- (d) participarea reprezentanților băncii centrale la lucrările reuniunilor Consiliului interinstituțional pentru asigurarea cadrului general de cooperare în domeniul punerii în aplicare în România a sancțiunilor internaționale (CIISI) și prezentarea analizelor, punctelor de vedere, conform mandatelor aprobate de conducerea instituției, raportat la subiectele incidente domeniului de competență legală al acesteia;
- (e) participarea la lucrările grupului de experți al Comisiei Europene privind măsurile sancționatorii, care implică și aspecte de extraterritorialitate;
- (f) organizarea unor întâlniri de lucru cu reprezentanți ai entităților supravegheate, ca urmare a constatărilor efectuate cu ocazia desfășurării acțiunilor de supraveghere, în scopul asigurării aplicării corespunzătoare a măsurilor sancționatorii specifice sectorului bancar;
- (g) publicarea pe website-ul Băncii Naționale a României, secțiunea „Supraveghere”, subsecțiunea „Implementarea sancțiunilor internaționale”, a listelor de sancțiuni internaționale consolidate ale organizațiilor internaționale cu competențe în materie, precum și a ghidurilor și notelor relevante în domeniu.

În continuare a fost acordată o atenție deosebită participării Băncii Naționale a României, în calitate de membru cu drept de vot, la reuniunile Comitetului intern permanent pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, constituit la nivelul Autorității Bancare Europene, contribuind la schimbul de informații relevante privind

riscurile curente și emergente rezultate din activitatea de supraveghere. Comitetul asigură coordonarea măsurilor de prevenire și combatere a utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului și aprobarea proiectelor de opinii, ghiduri, standarde tehnice de reglementare și de punere în aplicare, recomandări și alte publicații, adoptate de Autoritatea Bancară Europeană.

De asemenea, Banca Națională a României a participat, în calitate de membru, la reuniunile Grupului de Experți în Prevenirea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului (EGMLTF), care funcționează la nivelul Comisiei Europene. Totodată, a participat și cu puncte de vedere pentru reuniunile grupului de lucru AML constituit la nivelul Consiliului Uniunii Europene, cu privire la propunerile legislative pentru consolidarea normelor UE privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, respectiv: (i) revizuirea Regulamentului 2015/847/UE privind transferurile de fonduri, menită să permită monitorizarea transferurilor de criptoactive; (ii) un regulament de instituire a unei noi autorități UE de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului; (iii) un regulament privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, care va cuprinde norme direct aplicabile, inclusiv în domeniul cerințelor de precauție privind clientela și al cerințelor referitoare la beneficiarii reali; (iv) cea de-a șasea directivă privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, care va înlocui actuala Directivă (UE) 2015/849.

The background of the slide features a photograph of classical architectural columns, partially obscured by a semi-transparent white rectangular area on the right. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, wavy, concentric lines in a light beige or gold color.

Capitolul 7

Rezoluție bancară

1. Planificarea și pregătirea rezoluției

1.1. Activitatea curentă de planificare a rezoluției

Planificarea rezoluției a continuat să constituie și în anul 2022 activitatea principală a BNR în calitate de autoritate de rezoluție (BNR/AR), în condițiile în care nicio instituție de credit din aria sa de responsabilitate nu a fost într-o situație de dificultate majoră.

Revizuirea planurilor de rezoluție pentru instituțiile de credit locale s-a derulat în contextul calendarului uzual. Totodată, BNR/AR a continuat să participe, conform prevederilor legale, la reuniunile Colegiilor de rezoluție, constituite în vederea adoptării deciziilor comune asupra planurilor de rezoluție la nivel de grup, în cazul filialelor și sucursalelor semnificative din România ale grupurilor bancare transfrontaliere.

Actualizarea planurilor de rezoluție s-a concluzionat cu păstrarea strategiilor de soluționare stabilite în ciclul de planificare anterior. Astfel, recapitalizarea internă continuă să reprezinte instrumentul preferat de rezoluție în cazul băncilor locale de talie mare sau filialelor cu strategie de rezoluție de tip MPE ale grupurilor transfrontaliere, respectiv aplicarea competenței de reducere a valorii sau de conversie a instrumentelor de datorie eligibile în cazul filialelor grupurilor transfrontaliere cu strategie de rezoluție de tip SPE. În schimb, setul de instrumente considerat preferabil în cazul unor instituții de credit locale prevede vânzarea afacerii sau instrumentul bancă-punte.

În contextul activității de planificare, au fost alocate resurse semnificative, atât din partea Autorității de rezoluție, cât și a instituțiilor de credit, pentru adresarea obstacolelor potențiale în calea posibilității de soluționare, intensificând, în contextul publicării Ghidului Autorității Bancare Europene privind îmbunătățirea posibilității de soluționare (Ghidul ABE)²⁰⁰ la începutul anului trecut, demersurile întreprinse în acest sens în anii anteriori. Astfel, BNR/AR a inventariat stadiul acțiunilor deja inițiate de către instituțiile de credit în exercițiile anterioare de planificare a rezoluției, iar, în completare, a definit setul de acțiuni suplimentare pe care acestea urmează să le efectueze pentru crearea premiselor îndeplinirii, la orizontul ianuarie 2024, a prevederilor Ghidului ABE. Astfel, conform Instrucțiunilor emise de Banca Națională a României²⁰¹, instituțiile de credit, cu excepția celor pentru care planul de rezoluție prevede soluționarea prin lichidare în conformitate cu procedura de insolvență, iau măsurile necesare pentru conformarea deplină cu cerințele din Ghidul EBA până la data de 1 ianuarie 2024.

²⁰⁰ https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Guidelines/2022/EBA-GL-2022-01%20Guidelines%20on%20resolvability/Translations/1030051/GL%20on%20improving%20resolvability%20for%20institutions%20and%20resolution%20authorities_RO_COR.pdf, respectiv <https://www.bnro.ro/page.aspx?prid=21557>

²⁰¹ Instrucțiuni din 4 octombrie 2022 privind îmbunătățirea posibilității de soluționare (<https://www.bnro.ro/Institutii-de-credit-1965.aspx>)

BNR/AR va continua să monitorizeze progresele înregistrate de instituțiile de credit în legătură cu măsurile stabilite.

BNR/AR a accesat, totodată, un program de asistență tehnică cu finanțare de la Uniunea Europeană²⁰², în scopul creșterii gradului de pregătire a autorității de rezoluție pentru a reacționa într-o eventuală situație de dificultate majoră a instituțiilor de credit aflate în aria sa de responsabilitate. Obiectivul punctual al proiectului în cauză este de a consolida, la nivelul BNR/AR, expertiza tehnică și capacitatea administrativă de a efectua evaluări prevăzute de art. 201-213 din Legea nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, cu modificările și completările ulterioare. Unul dintre aspectele vizate de acest proiect este reprezentat de definirea cerințelor specifice către instituțiile de credit în scopul asigurării unui cadru de guvernanță și a unui sistem de gestiune a informațiilor (MIS) adecvat care să le permită furnizarea de date și informații în timp util în scopul realizării evaluării înainte de rezoluție, de către un evaluator independent extern sau de către autoritatea de rezoluție. Astfel, în cursul anului 2022, BNR/AR a definitivat configurarea setului de date necesare realizării unei evaluări în caz de rezoluție, având la bază ghidul corespunzător elaborat de către ABE, însă raportat la specificul sistemului bancar românesc și simplificat în așa fel încât să permită utilizarea, pe cât de mult posibil, a informațiilor deja existente în sistemele băncilor.

1.2. Adoptarea deciziilor privind cerința minimă de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL)

Complementar pregătirii planurilor de soluționare a eventualelor cazuri de dificultate bancară majoră, BNR/AR a continuat demersurile pentru ca instituțiile de credit să-și constituie resursele interne corespunzătoare de finanțare a rezoluției. Acumularea de către instituțiile de credit a unui nivel adecvat al capacității de absorbție a pierderilor și recapitalizare a constituit, inclusiv în anul 2022, o preocupare majoră a activității BNR/AR, aceasta reprezentând, de altfel, o premisă fundamentală pentru posibilitatea de soluționare, de natură a potența credibilitatea strategiilor de rezoluție.

Actualizarea cerințelor de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL) a presupus revizuirea abordării, pe fondul modificărilor de substanță atât în plan cantitativ, cât și calitativ, determinate de intrarea în vigoare a actului normativ pentru transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei (UE) 2019/879 de modificare a Directivei 2014/59/UE în ceea ce privește capacitatea de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (BRRD2). Astfel, politica MREL a fost revizuită corespunzător, detaliind aspectele tehnice actualizate legate de determinarea cerinței MREL (strategia de soluționare, cea de rezoluție, particularități ale modelului de afaceri, dar și strategia de finanțare și profilul de risc), criteriile de eligibilitate a datoriilor (disponibilitatea, subordonarea, capacitatea de absorbție a pierderilor, scadența etc.), cerințele de subordonare, monitorizarea și implementarea cerinței MREL. Sinteza sa este disponibilă pe pagina de internet a instituției, în secțiunea dedicată rezoluției bancare²⁰³.

²⁰² Prin intermediul Instrumentului de Suport Tehnic (STI), în cooperare cu Direcția Generală Sprijin pentru Reforme Structurale (DG REFORM) din cadrul Comisiei Europene.

²⁰³ <https://www.bnro.ro/files/d/Stabilitate%20financiara/Sinteza%20Politica%20MREL.pdf>

În acest context, BNR/AR a emis noile ordine administrative de implementare a cerințelor MREL determinate în baza cadrului legal revizuit, atât pentru instituțiile de credit locale, cât și pentru cele care fac parte din grupuri transfrontaliere. În cazul entităților soluționabile prin rezoluție²⁰⁴, a căror cerință MREL include și componenta de recapitalizare, valoarea medie (ponderată) a nivelului-țintă final MREL, ce trebuie atins la data de 1 ianuarie 2024, este de 23,74 la sută din expunerea totală la risc (fără cerința pentru amortizorul combinat).

Monitorizarea capacității MREL a reprezentat o altă activitate majoră în perioada de referință, în contextul în care termenul prevăzut de Legea nr. 312/2015, cu modificările și completările ulterioare, pentru ținta intermediară obligatorie aferentă cerinței MREL a fost 1 iulie 2022 (aceasta fiind prima țintă obligatorie aferentă cerinței MREL). Obligațiile care revin instituțiilor de credit, în perioada de tranziție rămasă până la data de referință a cerinței finale (1 ianuarie 2024), în planul formării resurselor interne pentru finanțarea rezoluției, constau în respectarea pe bază continuă a nivelului țintei intermediare stabilite prin ordin al BNR, a cerinței de subordonare intermediare (acolo unde este cazul) și a cerinței amortizorului combinat atunci când acesta este luat în calcul suplimentar cerinței MREL intermediare exprimate în bază TREA.

Ulterior datei de referință pentru ținta intermediară și până la finalul perioadei de tranziție a constituirii resurselor MREL (1 ianuarie 2024), respectarea, pe baze continue, a nivelului cerinței MREL intermediare este obligatorie. Gradul de conformare a instituțiilor de credit este monitorizat de BNR/AR în baza raportărilor trimestriale MREL/TLAC²⁰⁵ transmise de bănci și a altor raportări ad-hoc solicitate de către BNR. Nerespectarea uneia dintre cerințe poate avea drept consecință aplicarea de către BNR a unor măsuri, sancțiuni sau a unor restricții de distribuire a dividendelor (cadrul M-MDA pentru rezoluție). În contextul obligativității cerinței MREL intermediare, instituțiile de credit au continuat eforturile de emitere a instrumentelor de datorie eligibile.

Instituțiile de credit locale și filialele cu strategie de rezoluție cu mai multe puncte de intrare (MPE) au atras resursele eligibile MREL în special de pe piața financiară autohtonă, în principal de la instituții financiare internaționale și investitori instituționali, precum fonduri de pensii, societăți de asigurare și fonduri de investiții, în timp ce instituțiile care nu sunt entități de rezoluție au atras resurse de la băncile-mamă sub formă de împrumuturi cu rang senior neprivilegiat.

2. Comunicare și cooperare națională și internațională

În anul 2022, BNR/AR a continuat cooperarea cu alte instituții europene pe subiecte din domeniul rezoluției bancare, participând activ la reuniunile Comitetului de rezoluție al ABE (ResCo) și la reuniunile subgrupurilor de lucru aferente acestui comitet, formulând, de asemenea, elemente de poziție la nivel tehnic în ceea ce

²⁰⁴ Reprezentând 94 la sută din expunerea totală la risc a instituțiilor de credit persoane juridice române.

²⁰⁵ *Total loss-absorbing capacity.*

privește diverse subiecte abordate, care se regăsesc în aria de activități specifice rezoluției bancare, precum: (i) documente ABE de reglementare (standarde tehnice de reglementare, standarde tehnice de punere în aplicare, ghiduri etc.); (ii) convergența practicilor de implementare a rezoluției, inclusiv pregătirea și derularea primului exercițiu ABE privind monitorizarea practicilor de rezoluție; (iii) formularea criteriilor pentru independența autorităților competente cu aplicarea inclusiv a prevederilor Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (BRRD); (iv) pregătirea unor exerciții de simulare a unor acțiuni de rezoluție, inclusiv cu suport din partea Directoratului General Sprijin pentru Reforme Structurale al Comisiei Europene²⁰⁶.

O evoluție importantă în planul cooperării internaționale a fost participarea la prima ediție a programului anual de monitorizare a practicilor autorităților de rezoluție „European Resolution Examination Programme (EREP)”²⁰⁷, inițiat de ABE în anul 2022 similar abordării aplicate în domeniul supravegherii bancare. Acesta a urmărit 3 subiecte-cheie, respectiv: (i) adresarea deficitelor MREL, (ii) dezvoltarea sistemelor informaționale (MIS) pentru furnizarea datelor necesare derulării evaluării în rezoluție și (iii) pregătirea pentru gestionarea nevoilor de lichiditate în rezoluție.

Pe plan intern, BNR/AR a derulat un proces de cooperare cu Autoritatea de Supraveghere Financiară și instituțiile relevante ale pieței de capital (Depozitarul Central S.A. și Bursa de Valori București) pentru formalizarea unui flux adecvat de implementare a instrumentului de recapitalizare internă, în contextul unui demers mai larg la nivel european.

3. Fondul de rezoluție bancară

Gradul de constituire a resurselor Fondului de rezoluție bancară (FRB) a ajuns, la sfârșitul anului 2022, la 94,1 la sută din nivelul-țintă²⁰⁸. Potrivit reglementărilor aplicabile, fondul de rezoluție bancară trebuie să atingă pragul de 1 la sută din suma depozitelor acoperite ale tuturor instituțiilor de credit autorizate pe teritoriul României cel târziu la sfârșitul anului 2024.

Suma acumulată a fost de 2,54 miliarde lei, în creștere cu 0,45 miliarde lei față de nivelul consemnat pentru sfârșitul anului 2021. Contribuțiile tuturor instituțiilor de credit stabilite pentru anul 2022 au fost achitate integral.

Similar abordării din anii precedenți, nivelul estimativ, neangajant, pentru anul următor al contribuțiilor la FRB a fost, de asemenea, comunicat instituțiilor de credit pentru a facilita întocmirea bugetelor anuale ale acestora.

²⁰⁶ BNR/AR a utilizat deja instrumentul de sprijin tehnic al Comisiei Europene pentru derularea unui exercițiu de simulare în urmă cu patru ani (anul 2018).

²⁰⁷ https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Reports/2021/1023995/European%20Resolution%20Examination%20Programme.pdf

²⁰⁸ Similar celui atins de Fondul unic de rezoluție.

4. Cadrul de reglementare în domeniul rezoluției bancare

Elementul definitoriu al evoluției cadrului de rezoluție bancară în anul 2022 a fost intrarea în vigoare, la începutul anului, a actului normativ pentru transpunerea în legislația națională, la nivel primar, a prevederilor Directivei (UE) 2019/879 de modificare a Directivei 2014/59/UE în ceea ce privește capacitatea de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (BRRD2), respectiv Legea nr. 320/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar.

Cadrul primar de reglementare a fost modificat și completat inclusiv prin publicarea Regulamentului (UE) 2022/2036²⁰⁹, care cuprinde propunerile pachetului vizând subscrierea indirectă de instrumente de datorie eligibilă (*CRR Quick Fix*). Revizuirea îmbunătățește posibilitatea de soluționare a băncilor prin introducerea unui tratament specific subscrierilor indirecte de instrumente de datorie eligibile pentru calculul cerinței MREL interne (engl. *daisy chain*). Obligația de a deduce deținerea integrală a resurselor eligibile pentru MREL internă emise de entități care nu sunt entități de rezoluție și care aparțin aceluiași grup de rezoluție asigură evitarea dublei contabilizări a resurselor eligibile pentru MREL internă a respectivelor entități în scopul respectării de către entitatea intermediară a propriei MREL interne, precum și a posibilei epuizări a capacității de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a altor entități care nu sunt entități de rezoluție și care aparțin aceluiași grup de rezoluție, înainte ca entitatea intermediară sau acele alte entități să nu mai fie viabile. Totodată, pentru a se asigura faptul că rezultatul subscrierii indirecte este echivalent cu cel al subscrierii directe complete, expunerile deduse în temeiul noului regim de deduceri sunt excluse din calcularea cuantumului total al expunerii la risc și a indicatorului de măsurare a expunerii totale a entității intermediare. Prevederile aferente *daisy chain* sunt aplicabile, însă, din 1 ianuarie 2024.

În ceea ce privește cadrul legislativ de nivel 2, ca urmare a modificărilor introduse de BRRD2 în privința cerinței minime privind fondurile proprii și pasivele eligibile, a fost adoptat Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/365 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2018/1624 de stabilire a unor standarde tehnice de punere în aplicare cu privire la procedurile, formularele și machetele standard care trebuie utilizate pentru furnizarea informațiilor necesare în scopul planurilor de rezoluție pentru instituțiile de credit și firmele de investiții. Astfel, au fost actualizate machetele privind structura datoriilor și cerințele de fonduri proprii.

Cadrul legislativ de nivel 3 a fost extins semnificativ prin adoptarea Ghidului ABE privind evaluarea posibilității de soluționare²¹⁰. Acesta vizează asigurarea coerenței practicilor în domeniu ale autorităților de rezoluție și clarificarea etapelor necesare eliminării impedimentelor în implementarea rezoluției, valorificând cele mai bune practici dezvoltate până în prezent de autoritățile de rezoluție din UE cu privire la

²⁰⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.275.01.0001.01.RON&toc=OJ%3AL%3A2022%3A275%3ATO

²¹⁰ <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/recovery-and-resolution/guidelines-institutions-and-resolution-authorities-improving-resolvability>

acest subiect. Astfel, ghidul reprezintă un document de referință atât pentru autoritățile de rezoluție, cât și pentru instituțiile de credit cu privire la subiectele legate de posibilitatea de soluționare, constituind cadrul pentru asigurarea unui progres susținut în ceea ce privește posibilitatea de soluționare și facilitarea monitorizării acestuia în colegiile de rezoluție. Punctual, ghidul stabilește coordonatele pentru îmbunătățirea posibilității de soluționare în următoarele domenii: (i) continuitatea operațională în rezoluție, (ii) accesul la infrastructura pieței financiare, (iii) finanțare și lichiditate în rezoluție, (iv) implementarea instrumentului de recapitalizare internă, (v) reorganizarea activității și (vi) comunicare. Deși ghidul se adresează în principal instituțiilor de credit, unele cerințe vizează și autoritățile de rezoluție, în condițiile în care acestea trebuie să asiste băncile în îmbunătățirea posibilității de soluționare. Ghidul se aplică de la 1 ianuarie 2024, pentru ca autoritățile și instituțiile de credit să dispună de o perioadă de timp adecvată în vederea adaptării complete a proceselor la orientările prevăzute de acesta, astfel încât eventualele impedimente să fie înlăturate până la data respectivă.

Setul de reglementări de nivel 3 a fost completat inclusiv prin publicarea de către ABE a Ghidului privind transferabilitatea²¹¹. Acesta oferă îndrumări referitoare la: (i) definirea perimetrului de transfer și (ii) la etapele de operaționalizare a implementării transferului. Astfel, ghidul vizează sprijinirea evaluării posibilității de soluționare în cazul strategiilor de transfer și completează Ghidul privind îmbunătățirea posibilității de soluționare.

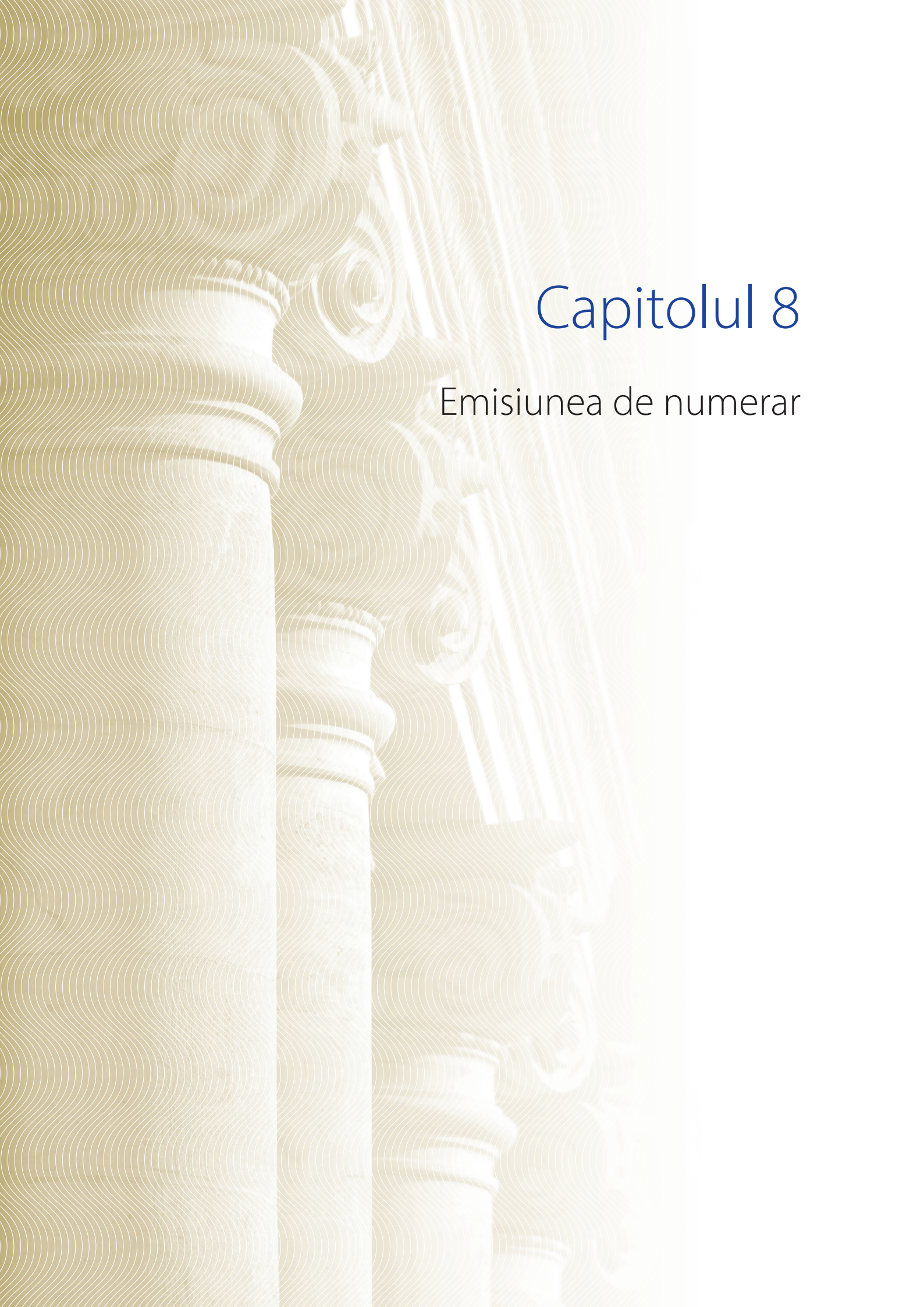
În condițiile în care transparența și predictibilitatea sunt esențiale atât pentru credibilitatea cadrului de rezoluție, ABE a elaborat inclusiv Ghidul privind publicarea de către autoritățile de rezoluție a mecanismelor de recapitalizare internă²¹². Aceste orientări își propun să ofere autorităților de rezoluție un cadru unitar pentru diseminarea informațiilor privind abordarea utilizată în aplicarea instrumentului de recapitalizare internă. Astfel, aspectele pe care autoritățile de rezoluție ar urma să le publice sunt: (a) părțile interesate (engl. *stakeholders*) implicate în procesul de recapitalizare internă și rolul acestora; (b) abordarea legată de suspendarea de la tranzacționare și delistarea instrumentelor; (c) descrierea clară a funcționării potențialelor instrumente interimare; (d) detalii privind reducerea/anularea instrumentelor; (e) descrierea detaliată a procesului de conversie (inclusiv cu privire la emiterea de instrumente noi), respectiv abordarea preferată privind instrumentele nou-emise; (f) abordarea în ceea ce privește eventuala diferență dintre rezultatele evaluării provizorii și cea finală; (g) abordarea utilizată pentru a gestiona aspectele cu privire la acțiunile fracționare; (h) o cronologie detaliată, deși orientativă, pentru realizarea pașilor de mai sus²¹³; (i) proiecte de formulare a instrumentelor juridice care vor fi utilizate pentru implementarea recapitalizării interne, dacă sunt disponibile. Ghidul ar urma să se aplice tot de la 1 ianuarie 2024.

²¹¹ <https://www.eba.europa.eu/eba-publishes-guidelines-transferability-support-resolvability-assessment-transfer-strategies>

²¹² Ghid adresat autorităților de rezoluție privind publicarea abordării acestora în ceea ce privește aplicarea *bail-in* sau exercitarea competenței de reducere a valorii sau de conversie a instrumentelor de capital relevante și a datorii eligibile (EBA/GL/2023/01).

²¹³ Cu distincția corespunzătoare între: (i) faza de planificare (pre-rezoluție); (ii) punerea în aplicare a deciziei de rezoluție; (iii) perioada în care este implementat mecanismul de *bail-in*; (iv) ieșirea din rezoluție.

The background of the page features a photograph of classical columns, likely from a historical building, rendered in a light, faded tone. Overlaid on this is a pattern of thin, wavy, golden-brown lines that create a textured, water-like effect across the left and central portions of the page.

Capitolul 8

Emisiunea de numerar

În anul 2022, BNR a asigurat din punct de vedere cantitativ, valoric și în structura pe cupiuri numerarul necesar bunei desfășurări a circulației monetare și a întreprins măsurile corespunzătoare pentru creșterea nivelului de calitate a însemnelor monetare aflate în circulație.

1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar

În anul 2022, valoarea numerarului aflat în afara sistemului bancar s-a majorat cu 4,8 la sută (până la 105 900,3214 milioane lei), ritmul de creștere fiind inferior cu 3,5 puncte procentuale celui înregistrat în 2021.

În anul 2022, numerarul aflat în afara sistemului bancar și-a păstrat, într-o mică măsură, o serie de tipare sezoniere. Astfel, factorii sezonieri cu frecvență anuală au influențat evoluția acestui indicator, rate lunare ridicate de creștere fiind consemnate în următoarele perioade: (i) iulie (2,1 la sută), sub influența efectuării concediilor; (ii) decembrie (1,8 la sută), pe fondul solicitărilor ridicate de numerar specifice perioadei sărbătorilor de iarnă. În schimb, comparativ cu anii anteriori, când în luna aprilie se înregistrau solicitări ridicate de numerar specifice sărbătorilor pascale, în anul 2022, numerarul aflat în afara sistemului bancar a crescut în această lună într-un procent mai mic (cu 0,4 la sută). Creșteri semnificative s-au înregistrat și în ianuarie pe fondul creșterii unor cheltuieli bugetare (1,8 la sută) și în prima parte a lunii martie pe fondul episodului de panică indus de războiul din Ucraina. Descreșteri semnificative s-au manifestat în a doua parte a lunii martie, dar și în mai (-0,8 la sută) și în iunie (-0,5 la sută). În restul lunilor, valoarea numerarului în afara sistemului bancar a scăzut (cu 0,2 la sută în august și octombrie și cu 0,1 la sută în noiembrie) sau a consemnat creșteri de amplitudine mai mică (cu 0,6 la sută în februarie și cu 0,1 la sută în septembrie).

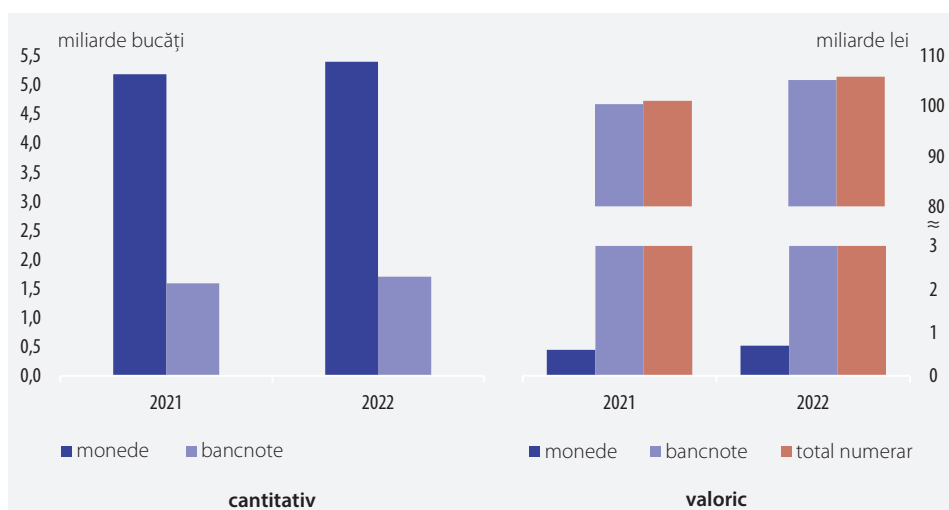
Valoarea maximă a numerarului aflat în afara sistemului bancar în cursul anului 2022, respectiv 107 962,4 milioane lei (+4,1 la sută față de vârful anului 2021), a fost atinsă în data de 23 decembrie 2022, pe fondul solicitărilor ridicate de numerar specifice perioadei sărbătorilor de iarnă.

La finele anului 2022, în afara sistemului bancar se aflau 1 655,6 milioane bancnote, în creștere cu 4,1 la sută față de sfârșitul anului 2021, și 5 445,7 milioane monede, în creștere cu 5,1 la sută față de finele anului 2021 (Grafic 8.1).

²¹⁴ 102 403,5 milioane lei, exclusiv numerarul aflat în ATM și ASV.

Grafic 8.1

Structura numerarului aflat
în afara sistemului bancar
în 2021 și 2022

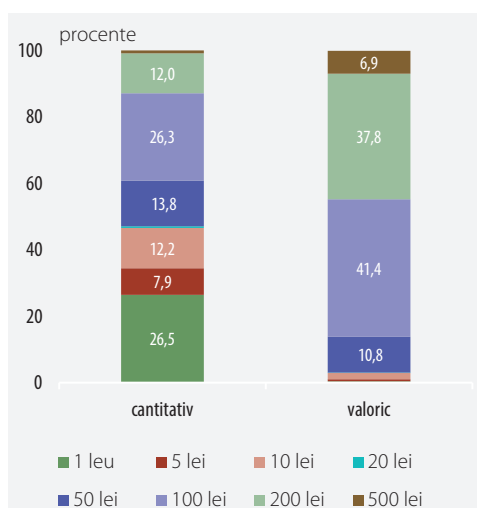
Creșteri ale numărului de bancnote aflate în afara sistemului bancar s-au înregistrat la cupiurile de 1 leu (+8,1 la sută), 10 lei (+10,1 la sută), 100 lei (+2,2 la sută), 200 lei (+11,8 la sută) și 500 lei (+5,4 la sută). Numărul de bancnote aflate în afara sistemului bancar a înregistrat o scădere la cupiurile de 5 lei (-1,8 la sută) și 50 lei (-8,4 la sută). La cupiura de 20 lei, pusă în circulație la data de 1 decembrie 2021, numărul de bancnote aflate în afara sistemului bancar la finele anului 2022 a fost de 7,5 milioane bucăți, față de 0,8 milioane bucăți la sfârșitul anului anterior.

Cupiura de 1 leu a fost cel mai intens folosită, ponderea acesteia în numărul total de bancnote în afara sistemului bancar fiind de 26,5 la sută, aceasta fiind urmată de

cupiurile de 100 lei (26,3 la sută) și de 50 lei (13,8 la sută). Cea mai mică pondere în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar a revenit cupiurii de 500 lei (0,9 la sută). Având în vedere momentul lansării în circulație a noii bancnote cu valoarea nominală de 20 lei, ponderea acesteia în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar, la finele anului 2022, a fost de 0,5 la sută.

Grafic 8.2

Structura pe cupiuri a bancnotelor
aflate în circulație în anul 2022

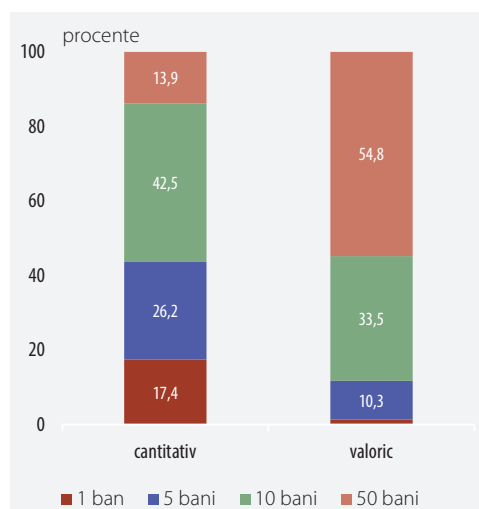

Bancnotele utilizate preponderent la alimentarea ATM au continuat să fie dominante în valoarea totală a bancnotelor aflate în afara sistemului

bancar: cupiura de 100 lei a avut o pondere de 41,4 la sută, fiind urmată de cea de 200 lei (37,8 la sută) și de cea de 50 lei (10,8 la sută) (Grafic 8.2).

La finele anului 2022, în afara sistemului bancar se aflau 5 445,7 milioane monede (+5,1 la sută față de sfârșitul anului 2021), valoarea acestora fiind cu 7,3 la sută mai mare față de anul anterior.

Grafic 8.3
Structura pe cupiuri a monedelor
aflate în circulație în anul 2022

Ca urmare a solicitărilor mari, numărul de monede a crescut față de 2021 la toate cupiurile, procente fiind cuprinse între 2,1 la sută în cazul monedei de 1 ban și 8,9 la sută în cel al monedei de 50 bani. Cele mai mari ponderi în numărul total de monede aflate în afara sistemului bancar au revenit și în anul 2022 monedei de 10 bani (42,5 la sută) și celei de 5 bani (26,2 la sută).

Din punct de vedere valoric, cupiurile de 50 bani și 10 bani acopereau 88,3 la sută din valoarea monedelor în afara sistemului bancar, ponderea

dominantă revenind monedei de 50 bani (54,8 la sută; Grafic 8.3).

La finele anului 2022, fiecărui locuitor îi reveneau 87 de bancnote și 286 de monede din cele aflate în afara sistemului bancar, cu 4 bancnote, respectiv cu 16 monede mai mult față de sfârșitul anului 2021.

2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria statului

Plăți

Valoarea numerarului utilizat în plățile efectuate de banca centrală în cursul anului 2022 către instituțiile de credit/Trezoreria statului a fost de 21 538,1 milioane lei, cu 12,4 la sută mai mare față de cea aferentă anului 2021.

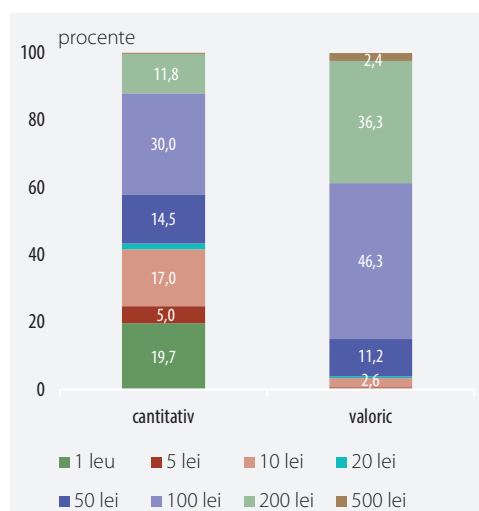
De remarcat este faptul că în anul 2022 au fost retrase cantități importante de numerar de către instituțiile de credit de la sucursalele regionale ale BNR, în special în prima parte a lunii martie ca urmare a episodului de panică indus de declanșarea războiului din Ucraina. Ulterior, situația s-a normalizat, cantitățile de numerar retrase de instituțiile de credit de la sucursalele regionale ale BNR în lunile imediat următoare situându-se sub media anilor anteriori.

Numărul de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a fost de 331,2 milioane bucăți, cu 46,7 la sută mai mare față de 2021, iar valoarea acestora a fost de 21 490,6 milioane lei (+12,4 la sută).

Cantități în scădere au fost consemnate doar la cupiura de 200 lei (-13,0 la sută), în timp ce numărul de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a crescut în cazul celorlalte cupiuri: 1 leu (+48,4 la sută), 5 lei (+37,1 la sută), 10 lei (+187,4 la sută), 50 lei (+176,0 la sută), 100 lei (+17,6 la sută) și 500 lei (+9,0 la sută). Această evoluție

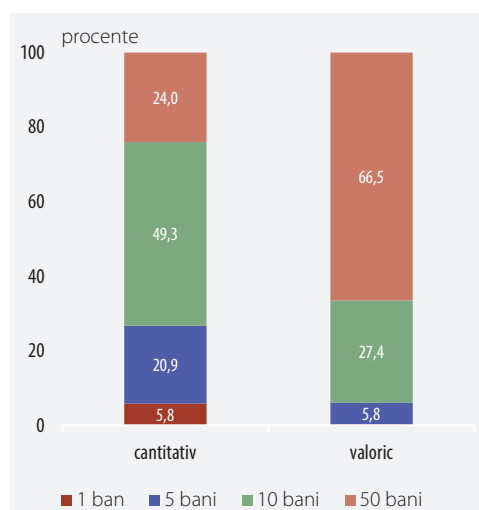
a condus la diminuarea ponderilor bancnotelor puse în plăți de banca centrală în cazul bancnotelor de 5 lei, 100 lei, 200 lei și 500 lei (cu până la 8,1 puncte procentuale față de 2021) și la ponderi în creștere ale bancnotelor de 1 leu, 10 lei și 50 lei (cu până la 8,3 puncte procentuale față de 2021). Din punct de vedere cantitativ, ponderea noii bancnote cu valoarea nominală de 20 lei în numărul total de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a fost de 1,7 la sută.

Grafic 8.4
Structura pe cupiuri a bancnotelor
plătite în anul 2022

Din punct de vedere valoric, cupiurile de 1 leu, 5 lei, 10 lei, 50 lei, dar și 100 lei și-au consolidat ponderile în totalul bancnotelor puse în circulație prin intermediul plăților (cu 0,1 puncte procentuale în cazul bancnotelor de 1 leu și 5 lei, 1,6 la sută în cazul bancnotei de 10 lei, 6,6 la sută în cazul bancnotei de 50 lei și cu 2,0 la sută în cazul bancnotei de 100 lei). În cazul bancnotelor de 200 lei și 500 lei s-au înregistrat diminuări ale ponderii acestora în plățile efectuate de banca centrală cu până la 10,6 puncte procentuale. Din punct de vedere valoric, ponderea noii bancnote cu valoarea nominală de 20 lei în valoarea totală a bancnotelor puse în circulație prin intermediul plăților a fost de 0,5 la sută (Grafic 8.4).

Grafic 8.5
Structura pe cupiuri a monedelor
plătite în anul 2022

Cantitatea totală de monede retrase de către instituțiile de credit/Trezoreria statului de la banca centrală a fost în anul 2022 de 263,4 milioane bucăți, cu 3,4 la sută mai mică față de cea din 2021. Cantitățile de monede metalice retrase de la banca centrală au scăzut la cupiurile de 1 ban (-41,4 la sută), 5 bani (-6,5 la sută) și 10 bani (-3,8 la sută), în

timp ce numărul monedelor de 50 bani a crescut cu 20,0 la sută. Moneda de 10 bani și-a păstrat statutul de cea mai utilizată monedă în plăți (cu o pondere de 49,3 la sută), fiind urmată de moneda de 50 de bani (cu o pondere de 24,0 la sută).

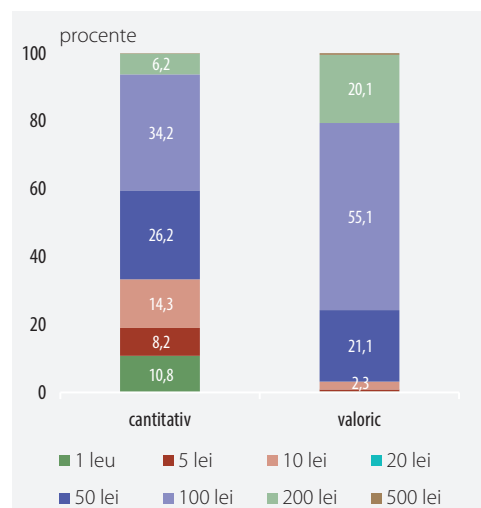
Din punct de vedere valoric, structura cupiurilor utilizate în plățile către instituțiile de credit/Trezoreria statului s-a modificat față de anul 2021, mai evident în cazul monedei de 50 bani, a cărei pondere s-a majorat cu 5,4 puncte procentuale (până la 66,5 la sută; Grafic 8.5).

Încasări

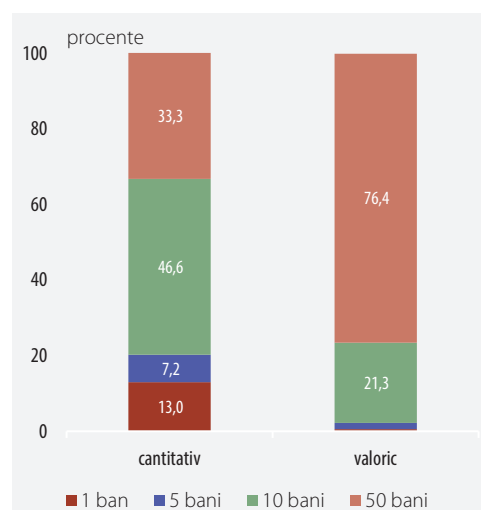
Valoarea totală a încasărilor de numerar din anul 2022 a fost de 16 431,1 milioane lei, cu 58,8 la sută mai mare față de cea din 2021. Prin intermediul depunerilor efectuate de către instituțiile de credit/Trezoreria statului s-au reîntors la banca centrală

265,1 milioane bancnote, cu 31,2 la sută mai multe decât în anul anterior. Numărul de bancnote încasate a crescut față de 2021 pentru cupiurile de 10 lei (+19,5 la sută), 50 lei (+39,1 la sută), 100 lei (+62,2 la sută), 200 lei (+85,1 la sută) și 500 lei (+352,9 la sută). În schimb, scăderi ale numărului de bancnote încasate față de anul anterior au fost înregistrate la cupiurile de 1 leu (-9,0 la sută) și 5 lei (-9,4 la sută).

Grafic 8.6
Structura pe cupiuri a bancnotelor încasate în anul 2022

Grafic 8.7
Structura pe cupiuri a monedelor încasate în anul 2022

Având în vedere momentul lansării în circulație a noii bancnote de 20 lei, numărul de bancnote cu această valoare nominală depuse de către instituțiile de credit/Trezoreria statului la banca centrală în anul 2022 a fost de 3 062 bucăți, acestea fiind din categoria celor necorespunzătoare circulației monetare (uzate și deteriorate).

Cea mai ridicată pondere în numărul total de bancnote încasate de la instituțiile de credit/Trezoreria statului a deținut-o bancnota cu valoarea nominală de 100 lei (34,2 la sută), urmată de cupiura de 50 lei, cu o pondere de 26,2 la sută.

Din punct de vedere valoric, cupiura de 100 lei a deținut 55,1 la sută din totalul bancnotelor încasate, urmată de cupiura de 50 lei, cu o pondere de 21,1 la sută (Grafic 8.6).

Cantitatea de monedă metalică depusă la banca centrală în anul 2022 a fost de 1,3 milioane bucăți, cu 52,8 la sută mai mică față de anul 2021. Au fost înregistrate scăderi ale cantităților depuse în cazul tuturor cupiurilor: 1 ban (-81,1 la sută), 5 bani (-11,3 la sută), 10 bani (-49,6 la sută), 50 bani (-22,3 la sută). Ponderea cea mai ridicată în numărul total de monede încasate s-a înregistrat la valoarea nominală de 10 bani (46,6 la sută), urmată de cea de 50 bani (33,3 la sută).

Valoarea monedelor depuse de către instituțiile de credit/Trezoreria statului la sucursalele regionale ale Băncii Naționale a României în anul 2022 a fost de 0,3 milioane lei, cu 31,4 la sută mai mică decât în 2021, monedele de 10 bani și 50 bani deținând împreună o pondere de 97,7 la sută (Grafic 8.7).

3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător

Pe parcursul anului 2022, în cadrul centrelor de procesare ale Băncii Naționale a României s-a procesat și verificat o cantitate totală de 401,6 milioane bancnote (cu 97,4 milioane bancnote mai mult față de anul 2021), dintre care 109,1 milioane bancnote au fost sortate ca improprii circulației monetare, înregistrându-se astfel un grad de uzură de circa 27 la sută, cu 5 puncte procentuale mai mare față de cel din anul 2021.

Aproape toate cupiurile au consemnat modificări ale gradului de uzură, comparativ cu anul anterior, dar de amploare diferită: majorare cu 3 puncte procentuale la bancnota de 5 lei, cu 18 puncte procentuale la bancnota de 10 lei, cu 19 puncte procentuale la bancnota de 50 lei, cu 7 puncte procentuale la bancnota de 100 lei, cu 5 puncte procentuale la bancnota de 200 lei și diminuare cu 13 puncte procentuale la bancnota de 1 leu, cu 15 puncte procentuale la bancnota de 500 lei.

Totodată, în anul 2022 s-a procesat o cantitate de 5 milioane monede metalice (cu 0,5 milioane monede mai mult față de anul 2021), dintre care 222 mii monede au fost sortate ca improprii circulației monetare.

4. Emisiunile numismatice

În anul 2022, Banca Națională a României a lansat 14 emisiuni numismatice monetare, concretizate în 15 monede, dintre care 4 din aur și 11 din argint. Tirajele maxime au fost diferențiate în funcție de metalul din care au fost confecționate, respectiv au fost emise 4 000 piese din aur și 55 000 piese din argint.

A fost lansat, de asemenea, într-un tiraj maxim de 5 000 de exemplare setul de monetărie dedicat împlinirii a 150 de ani de la inaugurarea Gării de Nord.

În Tabelul 8.1 sunt prezentate date privind emisiunile numismatice realizate în anul 2022.

Denumirea emisiunii numismatice	Metalul și valoarea nominală a monedei
350 de ani de la nașterea lui Ion Neculce	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
140 de ani de la nașterea lui Vasile Pârvan	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
125 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la nașterea lui Gheorghe Petrașcu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
170 de ani de la înființarea Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
125 de ani de la nașterea Anei Aslan	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
100 de ani de la încoronarea de la Alba Iulia a Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria	monedă din aur cu valoare nominală de 500 lei monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
100 de ani de la nașterea lui Constantin Ionete	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
300 de ani de la zidirea Bisericii Kretzulescu din București	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
140 de ani de la înființarea Bursei de Valori București	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
90 de ani de la nașterea lui Fănuș Neagu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Tezaurul de la Pietroasa – Vasele Poligonale	monedă din aur cu valoare nominală de 10 lei
100 de ani de la nașterea lui Marin Preda	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
50 de ani de la aderarea României la Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la inaugurarea Gării de Nord	setul de monetărie conține monedele românești aflate în circulație, respectiv 1 ban, 5 bani, 10 bani și 50 bani, precum și o medalie din argint

Tabel 8.1
Emisiunile numismatice
lansate în anul 2022

5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale

În anul 2022, falsurile de bancnote românești expertizate la BNR au totalizat 4 463 bucăți, în creștere cu 55,45 la sută față de anul 2021. Distribuția pe luni a acestora a fost următoarea:

2022											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
412	54	417	2 438	241	204	124	144	179	0	168	42

Tabel 8.2
Distribuția lunară a falsurilor

Pe cupiuri, situația se prezintă astfel:

Cupiura	Numărul de bancnote falsificate
1 leu	0
5 lei	0
10 lei	6
20 lei	0
50 lei	16
100 lei	4 175
200 lei	264
500 lei	2

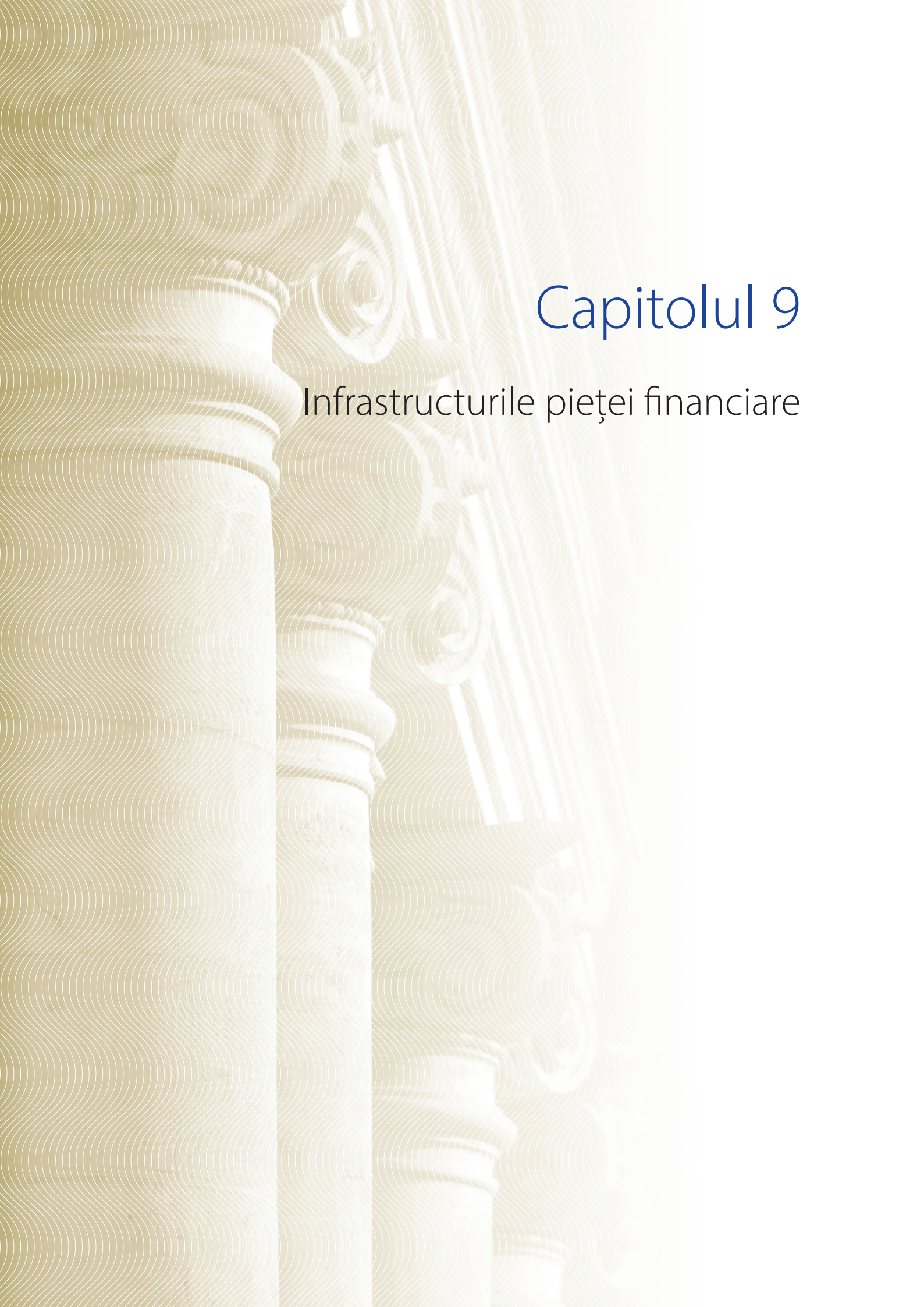
Tabel 8.3
Structura pe cupiuri a falsurilor

Din numărul total de bancnote false, 35 au fost capturate de poliție în cursul unor acțiuni specifice, înainte de a fi puse în circulație, iar 4 428 falsuri au fost depistate în circulație.

Bancnota cu cel mai mare număr de falsuri înregistrate a fost cea de 100 lei, cu 4 175 bucăți, urmată de bancnota de 200 lei, cu un număr de 264 falsuri, și bancnota de 50 lei, cu un număr de 16 falsuri.

Numărul de falsuri la 1 milion de bancnote autentice în circulație a fost de 2,46 bucăți, față de 1,66 bucăți în anul 2021.

The background of the slide features a photograph of classical architectural columns, likely from a government building, with a semi-transparent wavy line pattern overlaid on the left side. The text is positioned on the right side of the slide.

Capitolul 9

Infrastructurile pieței financiare

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova buna funcționare a sistemelor de plăți, în scopul asigurării stabilității financiare și menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, pe lângă funcția de reglementare, autorizare și monitorizare a infrastructurilor pieței financiare, constă în furnizarea de facilități pentru asigurarea unor sisteme de plăți și de decontare eficiente.

În acest scop, Banca Națională a României operează o serie de infrastructuri ale pieței financiare, respectiv sistemele ReGIS, SaFIR și TARGET2-România, prin intermediul cărora oferă la nivel național servicii de decontare a fondurilor și/sau instrumentelor financiare.

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

ReGIS este sistemul național de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real (engl. *Real Time Gross Settlement* – RTGS) pentru plăți în lei deținut și operat de Banca Națională a României, prin intermediul căruia se decontează plățile aferente operațiunilor de politică monetară ale băncii centrale și operațiunilor interbancare (inclusiv operațiuni aferente altor infrastructuri ale pieței financiare), precum și plăți efectuate pe contul clienților, indiferent de valoare. Sistemul asigură procesarea și decontarea în timp real, în mod individual, a instrucțiunilor de plată, decontarea fiind realizată în conturi deschise la banca centrală („banii băncii centrale”), cu finalitate imediată.

Sistemul ReGIS este o infrastructură de importanță majoră pentru piața financiară națională, datorită rolului crucial pe care îl are în realizarea operațiunilor de politică monetară ale băncii centrale, precum și interacțiunilor pe care le are cu toate celelalte infrastructuri de piață financiară existente la nivel național. Din acest motiv, sistemul este desemnat, prin Ordin al Guvernatorului Băncii Naționale a României, ca intrând sub incidența Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, cu modificările ulterioare (care transpune în legislația română Directiva 98/26/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare, cu modificările ulterioare).

În anul 2022, sistemul ReGIS a contribuit, în continuare, la buna funcționare a piețelor monetară și valutară, la implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naționale a României (având în vedere că operațiunile de politică monetară ale băncii

centrale sunt procesate exclusiv prin acest sistem), precum și la minimizarea riscului sistemic în piața plăților (posibilitatea ca un singur actor să cauzeze colapsul întregii piețe) și la asigurarea unei procesări eficiente a plăților în lei la nivel național.

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2022, în sistemul ReGIS erau înregistrați un număr de 40 de participanți, respectiv 32 de instituții de credit, Banca Națională a României, Trezoreria statului și 6 sisteme auxiliare (SENT, SENT-PI, SaFIR, RoClear, VISA Europe și MasterCard International).

Activitatea sistemului

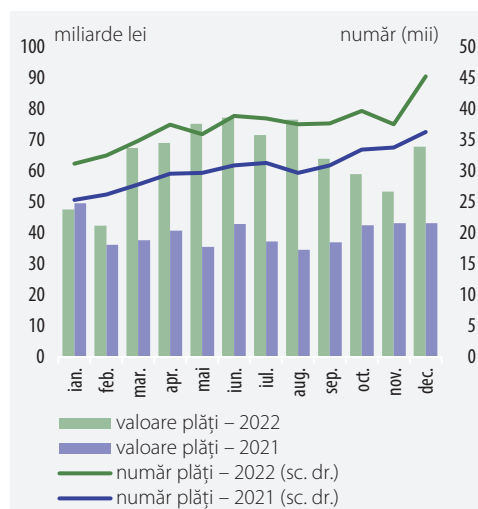
Volumul și valoarea plăților decontate în sistemul ReGIS în anul 2022 au crescut comparativ cu anul precedent cu 21,29 la sută, respectiv cu 59,93 la sută, iar valoarea medie pe tranzacție s-a majorat cu aproximativ 31,9 la sută (Tabel 9.1).

Tabel 9.1
Traficul de plăți
în sistemul ReGIS

	Volum (nr. tranzacții; mii)		Valoare (mld. lei)		Valoare medie pe tranzacție (mil. lei)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2021	7 723	30,40	10 128	39,87	1,31
2022	9 367	37,20	16 198	64,28	1,73
Variație (%)	21,29	22,37	59,93	61,22	31,86

Volumul maxim al plăților decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atins în luna ianuarie 2022, respectiv 60 609 tranzacții/zi, iar valoarea maximă a plăților decontate zilnic s-a înregistrat în luna iulie 2022, respectiv 114,67 miliarde lei/zi.

Grafic 9.1
Plățile în sistemul ReGIS,
indiferent de valoare, în anul 2022
comparativ cu anul 2021
(medii zilnice)

În ceea ce privește structura plăților efectuate prin sistemul ReGIS în anul 2022 (Tabel 9.2), aceasta reflectă faptul că plățile efectuate de participanți pe contul clienților au fost preponderente (92,96 la sută din volumul plăților decontate), însă valoarea totală a acestora a rămas relativ scăzută (doar 19,18 la sută din valoarea plăților decontate). În schimb, volumul plăților efectuate de participanți în nume și pe cont propriu a fost relativ scăzut (6,14 la sută din volumul plăților decontate), dar aceste plăți au avut o valoare semnificativă (respectiv 40 la sută din valoarea plăților decontate în sistem).

Tabel 9.2
Structura plăților în sistemul
ReGIS în anul 2022

Plăți	procente		
	MT103	MT202	Transfer direct
Volum total	92,96	6,14	0,90
Valoare totală	19,18	40,00	40,82

De asemenea, un volum scăzut (respectiv 0,9 la sută din volumul plăților decontate în sistem) și o valoare relativ ridicată (40,82 la sută) au înregistrat operațiunile de plată prin debitare/creditare directă a conturilor de decontare ale participanților din sistem (transfer direct).

Gradul de concentrare a pieței s-a menținut comparabil cu cel din anul precedent, atât din punct de vedere al volumului plăților decontate în sistemul ReGIS (primele 5 instituții de credit deținând 61,76 la sută din piață), cât și al valorii acestora (primele 5 instituții de credit deținând 63,92 la sută din piață).

În anul 2022, disponibilitatea generală a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanții au putut utiliza în mod real sistemul pe durata programului său de funcționare, a fost de 100 la sută.

2. Sistemul SaFIR

Aspecte generale

SaFIR este sistemul de decontare a instrumentelor financiare (engl. *Securities Settlement System* – SSS) deținut și operat de Banca Națională a României, în calitate de depozitar central de instrumente financiare (engl. *Central Securities Depository* – CSD). În acest sistem sunt depozitate titlurile de stat emise pe piața interbancară, certificatele de depozit emise de Banca Națională a României și alte instrumente financiare cu venit fix stabilite de conducerea băncii centrale.

Sistemul SaFIR este o infrastructură de importanță majoră pentru piața financiară națională, datorită interacțiunilor pe care acesta le are cu toate celelalte sisteme de plăți și de decontare, precum și rolului crucial pe care îl are în realizarea operațiunilor de politică monetară ale băncii centrale și a celor aferente facilităților de creditare acordate de banca centrală în scopul fluidizării decontării în sistemul ReGIS. Din acest motiv, sistemul este desemnat, prin Ordin al Guvernatorului Băncii Naționale a României, ca intrând sub incidența Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, cu modificările ulterioare (care transpune în legislația română Directiva 98/26/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare, cu modificările ulterioare).

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2022, în sistemul SaFIR erau înregistrați 32 de participanți, din care 27 de instituții de credit, Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor și 3 sisteme de depozitare și decontare a instrumentelor financiare, operate de Depozitarul Central S.A., Clearstream Banking S.A. și Euroclear Bank S.A./NV.

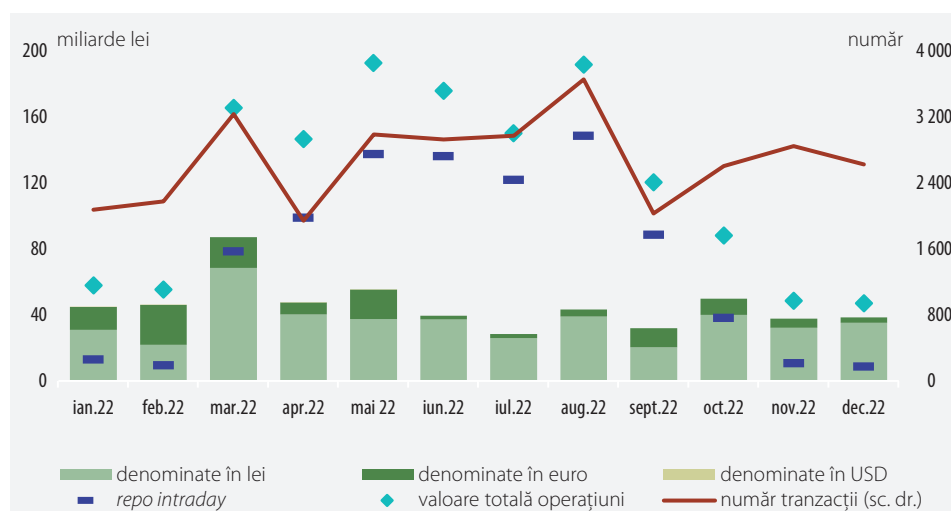
Valoarea nominală a emisiunilor de titluri de stat depozitate în sistem

La sfârșitul anului 2022, valoarea nominală totală în circulație a emisiunilor de titluri de stat denumite în lei a fost de 253,71 miliarde lei, în creștere cu 10,82 la sută față de finele anului 2021, în timp ce valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denumite în euro a fost de 4,36 miliarde euro, în scădere cu 12,67 la sută față de sfârșitul anului precedent.

Activitatea sistemului

SaFIR procesează operațiuni derulate de participanți în relația cu emitentul (decontarea rezultatelor pieței primare, plăți de dobândă și/sau cupon, răscumpărări parțiale/totale) și operațiuni derulate de participanți pe piața secundară (tranzacții de vânzare/cumpărare, contracte de garanție financiară, operațiuni *repo*, transferuri de portofoliu).

Grafic 9.2
Volumul și valoarea operațiunilor cu titluri de stat decontate (livrare contra plată) în sistemul SaFIR în anul 2022, valoarea operațiunilor *repo intraday*

În Graficul 9.2 sunt ilustrate volumul și valoarea tranzacțiilor de vânzare/cumpărare, în care sunt incluse și operațiunile reversibile, iar în Tabelul 9.3 situația comparativă a acestora în anul 2022 față de 2021.

Tabel 9.3
Operațiuni cu titluri de stat decontate în sistemul SaFIR

	Volum (nr. tranzacții)		Valoare tranzacții (mil. euro)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2022	33 644	134	292	1,2
2021	22 625	89	111	0,4

În cursul anului 2022, Banca Națională a României a menținut un management adecvat și eficient al lichidității la nivelul participanților, asigurând permanent, prin intermediul operațiunilor *repo intraday*, lichiditatea necesară acestora pentru decontarea plăților și a fondurilor aferente operațiunilor cu instrumente financiare. În anul 2022, valoarea totală a lichidității furnizate de Banca Națională a României pe parcursul zilei (*repo intraday*) a reprezentat 62 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor decontate în sistem. În funcție de nevoile individuale zilnice ale participanților pentru asigurarea fluxurilor de lichiditate și de nivelul deficitului de lichiditate din sistemul bancar, valoarea și volumul operațiunilor *repo intraday* au fluctuat, cele mai ridicate niveluri înregistrându-se în perioada mai-august 2022.

3. Sistemul TARGET2-România

Aspecte generale

Sistemul TARGET2-România este componenta națională a sistemului TARGET2, sistem cu decontare pe bază brută și în timp real (engl. *Real Time Gross Settlement* – RTGS) pentru plăți în euro deținut și operat de Eurosistem, prin intermediul căruia se procesează plățile aferente operațiunilor de politică monetară ale Eurosistemului, precum și cele aferente tranzacțiilor interbancare și celor comerciale. TARGET2 asigură procesarea și decontarea în timp real, în mod individual, a instrucțiunilor de plată, decontarea fiind realizată în conturi deschise la băncile centrale („băncii băncii centrale”), cu finalitate imediată.

Nefiind membră a Eurosistemului, Banca Națională a României s-a conectat în mod voluntar la acest sistem, în condițiile stabilite de Eurosistem, pentru a putea opera componenta națională a acestuia din România.

Decontarea plăților prin TARGET2 reprezintă unul dintre serviciile TARGET oferite de Eurosistem, alături de serviciile T2S (decontarea operațiunilor cu instrumente financiare prin intermediul platformei TARGET2-Securities²¹⁵) și TIPS²¹⁶ (decontarea plăților instant).

Având în vedere importanța sistemului TARGET2 la nivel european, atât sistemul în ansamblul său, cât și toate componentele naționale ale acestuia sunt desemnate ca intrând sub incidența legislațiilor naționale de transpunere a Directivei 98/26/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare, cu modificările ulterioare. Astfel și TARGET2-România a fost desemnat, prin Ordin al Guvernatorului BNR, ca intrând sub incidența Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, cu modificările ulterioare.

Participarea la sistem

Participarea la TARGET2-România este guvernată de regulile de sistem stabilite prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 4/2015 privind funcționarea sistemului TARGET2-România, cu modificările și completările ulterioare, care transpune la nivel național prevederile relevante din Orientarea Băncii Centrale Europene din 5 decembrie 2012 privind sistemul transeuropean automat de transfer rapid cu decontare pe bază brută în timp real (TARGET2) (reformare) (BCE/2012/27).

La sfârșitul anului 2022, sistemul TARGET2-România avea înregistrați ca participanți 18 titulari de conturi în modulul de plăți (respectiv 17 instituții de credit și Banca

²¹⁵ TARGET2-Securities este platforma europeană de decontare a operațiunilor naționale și transfrontaliere cu instrumente financiare, deținută și operată de Eurosistem.

²¹⁶ TIPS reprezintă serviciul paneuropean de decontare a plăților instant în euro prin intermediul sistemului TARGET2, care permite prestatorilor de servicii de plată să ofere clienților, persoane fizice și juridice, posibilitatea de a transfera fonduri în euro în timp real oricând, timp de 365 de zile pe an, 7 zile pe săptămână și 24 de ore pe zi.

Națională a României), 8 titulari de conturi de fonduri dedicate T2S (T2S DCA) pentru TARGET2-Securities (respectiv 6 instituții de credit, Banca Națională a României și Depozitarul Central S.A.), un titular de cont de fonduri dedicate TIPS și două sisteme auxiliare, respectiv sistemul SENT administrat de TRANSFOND S.A. și sistemul SaFIR administrat de Banca Națională a României.

Activitatea sistemului

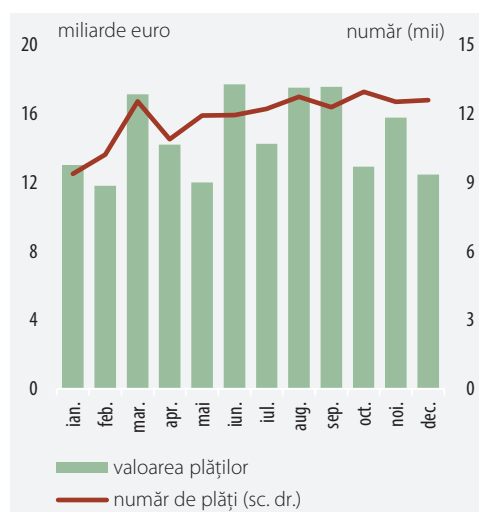
Volumul plăților decontate în TARGET2-România a crescut în anul 2022 față de anul 2021 cu 13,9 la sută, iar valoarea plăților decontate în sistemul TARGET2-România cu 47,8 la sută (Tabel 9.4).

Tabel 9.4
Traficul de plăți în sistemul
TARGET2-România

	Volum (nr. tranzacții)		Valoare tranzacții (mil. euro)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2021	124 790	484	119 311	462
2022	142 127	553	176 347	686
Variație (%)	13,9	14,3	47,8	48,4

În ceea ce privește evoluția lunară a volumului plăților decontate în anul 2022, acesta a înregistrat fluctuații, media lunară fiind de 11 844 de plăți. Maximul volumului plăților din anul 2022 s-a înregistrat în luna octombrie, când au fost decontate

12 950 de plăți, iar minimul în luna ianuarie, respectiv 9 375 de plăți (Grafic 9.3).

Grafic 9.3
Evoluția plăților în sistemul
TARGET2-România în anul 2022

Totodată, valoarea lunară a oscilat pe parcursul anului 2022, înregistrând în luna februarie cea mai mică valoare a plăților decontate din întregul interval (11 807,33 milioane euro), iar în luna iunie cea mai mare valoare (17 701,07 milioane euro) (Grafic 9.3).

Analiza structurii pe categorii a plăților decontate prin sistemul TARGET2-România în anul 2022 reflectă preponderența plăților

transfrontaliere față de cele naționale, respectiv 76,06 la sută din volumul total al plăților procesate prin componenta TARGET2-România și 77,93 la sută din valoare. Acest comportament este normal însă, având în vedere că prin acest sistem se procesează doar plăți denominate în euro, majoritatea plăților naționale fiind denominate în lei. Cele mai multe tranzacții prin sistemul TARGET2-România au fost efectuate în relația cu Germania, Italia, Franța și Țările de Jos (Tabel 9.5).

Tabel 9.5
Distribuția geografică a plăților/
încasărilor aferente sistemului
TARGET2-România în anul 2022

Plăți inițiate		Plăți primite	
Volum	Valoare	Volum	Valoare
Germania	Germania	Germania	Germania
Țările de Jos	Austria	Italia	Austria
Franța	Italia	Franța	Italia
Austria	Franța	Belgia	Franța
Italia	Belgia	Țările de Jos	Grecia

Proiectul de consolidare TARGET2 – TARGET2-Securities

În anul 2017, Eurosistemul a lansat Proiectul de consolidare TARGET2 – TARGET2-Securities, cu scopul de a migra serviciile TARGET, oferite prin platformele TARGET2, TARGET2-Securities și TIPS, pe o platformă unică și îmbunătățită, care să răspundă tuturor cerințelor și celor mai bune practici aplicabile infrastructurilor pieței financiare, să ofere posibilitatea optimizării lichidității utilizatorilor serviciilor TARGET și să asigure reziliența cibernetică pentru toate aceste servicii, proiect având ca termen de finalizare luna noiembrie 2022.

Proiectul a impactat toți participanții sistemului TARGET2 și, implicit, participanții componentei naționale TARGET2-România. La nivel național, proiectul Eurosistemului a fost gestionat de Banca Națională a României, care a monitorizat permanent activitățile participanților și a raportat periodic Băncii Centrale Europene stadiul de realizare a activităților aferente participanților din România. În paralel, Banca Națională a României a desfășurat propriul proiect de adaptare a infrastructurii sale interne, în vederea conectării la noua infrastructură a Eurosistemului.

În luna octombrie 2022, Consiliul guvernatorilor al Băncii Centrale Europene a decis prelungirea cu patru luni a termenului de finalizare a proiectului, respectiv până la data de 20 martie 2023, decizia fiind motivată de necesitatea de a asigura timp suficient pentru soluționarea erorilor din aplicația informatică, precum și pentru finalizarea activităților de testare.

4. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a plăților

Autorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Banca Națională a României își exercită atribuțiile legale privind reglementarea, autorizarea, supravegherea și monitorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din România, precum și ale administratorilor acestora, în vederea promovării funcționării sigure și eficiente, precum și a evitării manifestării riscului sistemic.

În anul 2022, au fost aduse modificări și completări ale Regulilor de sistem ale SaFIR administrat și operat de BNR. Aceste modificări au vizat operaționalizarea noii versiuni a aplicației informatice a sistemului SaFIR, precum și introducerea măsurilor de prevenire și soluționare a cazurilor de neexecutare a decontării, în linie cu cerințele Regulamentului delegat (UE) 1229/2018 în ceea ce privește standardele tehnice de

reglementare referitoare la disciplina în materie de decontare și ale Regulamentului BNR nr. 3/2018 privind monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a instrumentelor de plată (denumit în continuare Regulamentul BNR nr. 3/2018).

BNR, în calitate de autoritate de autorizare a sistemului SENT – sistemul de plăți de mică valoare, administrat de TRANSFOND S.A., a avizat în anul 2022 versiunea 25 a Regulilor de Sistem ale SENT, care vizează includerea Serviciului de Afășare Nume Beneficiar (SANB) în oferta de servicii a TRANSFOND S.A. – aplicație care pune la dispoziție participantului inițiator denumirea beneficiarului unei plăți, pe baza codului IBAN al acestuia, în scopul verificării și validării beneficiarului real al plății.

BNR a avizat în calitate de autoritate relevantă pentru autorizare și supraveghere o serie de modificări ale regulilor sistemului de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare – RoClear administrat de către Depozitarul Central S.A. Aceste modificări au vizat în principal implementarea dispozițiilor referitoare la mecanismul de sancționare în fonduri bănești, prevăzut ca măsură de disciplină în decontare în linie cu cerințele stabilite în Regulamentul delegat (UE) nr. 1229/2018.

Toate aceste modificări implementate de către Depozitarul Central S.A. aduc o mai bună certitudine juridică participanților la sistemul RoClear și au fost operate în vederea alinierii la reglementările incidente activității Depozitarului Central S.A., precum și în scopul adaptării regulilor de sistem la cerințele pieței, cu respectarea legislației aplicabile.

Măsurile adoptate de banca centrală în scopul limitării riscurilor asociate funcționării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, precum și al creșterii eficienței acestora

Pe parcursul anului 2022, sistemele de plăți și de decontare au continuat să funcționeze în condiții de normalitate și siguranță. Incidentele operaționale înregistrate au fost minore.

Conform atribuțiilor statutare, BNR a monitorizat continuu funcționarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare. Această activitate specifică băncilor centrale urmărește atingerea următoarelor obiective: menținerea stabilității financiare, asigurarea unui canal adecvat de transmisie a politicii monetare, asigurarea eficienței și eficacității sistemelor, respectarea de către operatorii de sisteme a cadrului legal, precum și menținerea încrederii publicului în sistemele de plăți, în instrumentele de plată și în moneda națională.

Au fost finalizate evaluările complete ale sistemului ReGIS și SENT din perspectiva cerințelor Regulamentului BNR nr. 3/2018. Rezultatele evaluărilor au arătat că cele două sisteme îndeplinesc în mare parte cerințele Regulamentului BNR nr. 3/2018, fiind în curs de implementare o serie de măsuri pentru îmbunătățirea rezilienței acestor sisteme.

A fost demarat procesul de evaluare completă a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare – SaFIR și RoClear, din perspectiva conformării acestora cu cerințele prevăzute în Regulamentul BNR nr. 3/2018 și a celor mai bune practici recunoscute la nivel internațional în domeniul monitorizării infrastructurilor pieței financiare și asigurării rezilienței cibernetice a acestora.

De asemenea, au fost efectuate examinarea și evaluarea anuală a Depozitarului Central S.A. cu privire la conformitatea activității acestuia cu cerințele Regulamentului (UE) nr. 909/2014 privind îmbunătățirea decontării titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și privind depozitarii centrali de titluri de valoare (CSDR). Evaluarea a fost realizată de către autoritățile implicate în autorizare, conform cerințelor CSDR, respectiv ASF, în calitate de autoritate competentă, și BNR și BCE, în calitate de autorități relevante. Concluziile rezultate în urma evaluării au indicat că nu există riscuri majore care să afecteze buna funcționare a sistemului de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare – RoClear și participanții la sistem.

BNR a fost implicată, în colaborare cu ASF și Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA), în procesul de autorizare a contrapărții centrale naționale CCP.RO Bucharest S.A., în linie cu cerințele Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului privind instrumentele financiare derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele centrale de tranzacții (denumit în continuare EMIR) și ale Regulamentului BNR nr. 3/2018 și ale regulamentelor subsecvente. Această activitate s-a concretizat prin participarea la o serie de întâlniri cu ASF, ESMA și CCP.RO și formularea de observații și recomandări asupra documentației elaborate de CCP.RO, necesare pentru conformarea cu cerințele EMIR și finalizarea dosarului de autorizare ce urmează a fi depus de CCP.RO.

Au fost desfășurate misiuni de inspecție on-site la sediile administratorilor infrastructurilor pieței financiare din România (BNR, TRANSFOND S.A. și Depozitarul Central S.A.) și ale participanților critici la infrastructurile pieței financiare (6 instituții de credit).

Scopul acestor misiuni a fost verificarea existenței și funcționării generatoarelor de energie electrică (grupuri electrogene), respectiv a existenței rezervelor de combustibil, dimensionate astfel încât să asigure continuitatea activității infrastructurilor pieței financiare și a participanților critici, în cazul unor eventuale întreruperi de lungă durată ale alimentării cu energie electrică. De asemenea, inspecțiile au vizat și verificarea evidențelor privind testările și reviziile periodice ale grupurilor electrogene.

În completarea activității de inspecție on-site, a fost transmis și un chestionar către toate instituțiile de credit, prin care s-au solicitat informații privind centrele de date și centrele operaționale utilizate de acestea, caracteristicile sistemelor de alimentare cu energie electrică care deservește aceste centre, precum și informații referitoare la furnizorii de servicii de telecomunicații.

În urma evaluării informațiilor referitoare la reziliența energetică a centrelor de date și operaționale, s-a constatat un nivel adecvat de reziliență cu privire la alimentarea cu energie electrică la nivelul participanților și administratorilor infrastructurilor pieței financiare (IPF).

Ca urmare a unor incidente majore la nivelul participanților la IPF produse în cursul anului 2022, reprezentanții BNR au fost implicați în evaluarea acestor incidente. În urma analizei cauzelor incidentelor, au fost aplicate sancțiuni cu amendă, respectiv au fost formulate măsuri de remediere și stabilite termene de implementare a acestora, pentru prevenirea producerii în viitor a unor evenimente similare.

Pentru a asigura un nivel cât mai ridicat al rezilienței cibernetice la nivelul sistemului financiar național, în cursul anului 2022 a fost emis Regulamentul BNR nr. 6/2022 privind cadrul de desfășurare a testelor de reziliență cibernetică TIBER-RO care stabilește cadrul de testare a rezilienței cibernetice prin desfășurarea unor atacuri cibernetice simulate, cu grad ridicat de complexitate și bazate pe informații referitoare la vulnerabilitățile și amenințările la care infrastructurile pieței financiare și participanții la acestea sunt expuși în realitate. Acest regulament se aplică administratorilor de infrastructuri ale pieței financiare, precum și instituțiilor de credit desemnate drept participanți critici la infrastructurile pieței financiare.

Activitatea de monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a plăților s-a desfășurat fără incidente. Comunicarea cu administratorii de sistem s-a realizat prin mijloace electronice, cu excepția participării *on-site* la întâlniri de lucru aferente activității de evaluare și control a IPF.

Protecția infrastructurilor critice naționale din sectorul financiar-bancar aflate în sfera de competență a BNR

BNR, în calitate de autoritate publică responsabilă în domeniul protecției infrastructurilor critice naționale (ICN) din sectorul financiar-bancar, a derulat procesul anual de identificare a ICN din aria sa de responsabilitate.

În paralel, au fost continuate demersurile pentru sprijinirea și acordarea de asistență de specialitate entităților care au calitatea de proprietari/ operatori/administratori de ICN, în vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice ce le revin în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice, aprobată prin Legea nr. 18/2011, cu modificările și completările ulterioare. În acest sens, la nivelul BNR au fost elaborate și transmise entităților menționate anterior scenarii de risc care să fie avute în vedere la dezvoltarea planurilor de securitate operațională. Totodată, au fost întreprinse verificări la fața locului pentru a evalua reziliența energetică a ICN în cazul ipotetic al unei perturbări majore în alimentarea cu energie, formulându-se recomandări de îmbunătățire.

De asemenea, în cursul anului 2022, specialiștii BNR au participat la reuniunile Grupului de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice (GLPIC), în cadrul cărora au fost dezbătute și adoptate propuneri de măsuri și proiecte de acte normative menite să contribuie la coordonarea coerentă și unitară a activității în acest domeniu și la asigurarea unui nivel adecvat de protecție a ICN.

Supravegherea conduitei instituțiilor de credit din România privind activitățile și serviciile de investiții și raportarea tranzacțiilor cu instrumente financiare ale piețelor monetară și valutară

În anul 2022 au fost desfășurate acțiuni de supraveghere și control (*on-site* și *off-site*) care au vizat activitățile și serviciile de investiții desfășurate de anumite instituții de credit cu instrumente ale piețelor monetară și valutară.

Activitatea de inspecție *on-site* s-a desfășurat la 6 instituții de credit. Inspecțiile au vizat examinarea conduitei acestor bănci pe piețele monetară și valutară, în linie cu cerințele legale aplicabile. În urma inspecțiilor au fost constatate unele deficiențe legate de conformitatea procedurilor și a raportărilor tranzacțiilor, neidentificându-se probleme majore. Aspectele deficitare au fost, respectiv vor fi remediate operativ de aceste instituții de credit, pe baza recomandărilor și a planurilor de remediere, cu termene de implementare, formulate de BNR.

Au fost derulate activități de control *off-site* care au vizat respectarea de către toate instituțiile de credit a cerințelor legale incidente acestora în domeniul conduitei pe piețele monetară și valutară, vizând protecția investitorilor și buna funcționare a piețelor. O analiză a vizat evaluarea documentelor cu informații esențiale (KID), din perspectiva conformării acestora cu cerințele legale și, de asemenea, au fost analizate tranzacțiile raportate de către instituțiile de credit, în scopul identificării produselor de tip PRIIP (produse de investiții individuale structurate și bazate pe asigurări) vândute către clienți de retail.

Din analiza efectuată, doar 7 instituții de credit oferă spre vânzare produse care se încadrează în categoria PRIIP din sfera de competență a BNR, către clienți de retail, verificările fiind urmate de inspecții *on-site*, constatându-se deficiențe minore, iar echipele de control au formulat recomandări și planuri de remediere, cu termene de implementare.

Având în vedere atribuțiile BNR în baza Regulamentului (UE) nr. 1011/2016, care vizează indicii folosiți în contractele financiare, respectiv ROBOR și EURIBOR, în anul 2022 a fost realizată o analiză internă cu privire la evoluția cotațiilor indicilor ROBID/ROBOR, inclusiv în comparație cu *spread*-ul contractelor de *swap valutar EUR/RON* încheiate pe piața interbancară. Rezultatele analizei nu au indicat discrepanțe semnificative.

Având în vedere atribuțiile BNR în baza Regulamentului (UE) 600/2014 și Regulamentului (UE) 648/2012, referitoare la raportarea tranzacțiilor valutare și cu titluri de stat, au fost analizate raportările zilnice de tranzacții transmise de instituțiile de credit conform obligațiilor legale, pentru a evalua și identifica posibile discrepanțe privind raportarea instrumentelor financiare. Discrepanțele identificate au fost analizate și discutate în cadrul misiunilor de control *on-site*, fiind formulate o serie de măsuri de remediere, atunci când a fost cazul.

BNR a fost implicată în avizarea proiectului de Lege privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2021/23 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2020 privind un cadru pentru redresarea și rezoluția contrapărților centrale și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1095/2010, (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 600/2014, (UE) nr. 806/2014 și (UE) 2015/2365 și a Directivelor 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2007/36/CE, 2014/59/UE și 2017/1132/UE, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

Totodată, BNR în colaborare cu ASF au modificat Regulamentul ASF/BNR nr. 14/7/2018 privind prestarea de servicii și activități de investiții în numele societăților de servicii de investiții financiare și al instituțiilor de credit.

Participarea la procesul de reglementare la nivel european

BNR a fost implicată în anul 2022 în procesul de negociere a proiectelor legislative la nivel european, pe teme care vizează: criptoactivele, plățile instant în moneda euro și reziliența operațională a entităților financiare.

BNR a participat la programul organizat și susținut de Comisia Europeană în vederea acordării de asistență Băncii Naționale a Moldovei (BNM), pe linia reglementării monitorizării infrastructurilor pieței financiare și a serviciilor de plată. Programul vizează armonizarea cadrului legal și de reglementare din Republica Moldova cu *acquis-ul* comunitar, adoptarea celor mai bune practici și standarde în materie de monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a serviciilor de plată, pregătirea personalului BNM și crearea unui cadru intern de proceduri de lucru în vederea desfășurării activităților de monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a serviciilor de plată din Republica Moldova. Totodată, BNR acordă sprijin BNM în vederea aderării la Zona Unică de Plăți în Euro, prin amendarea cadrului legislativ în domeniul serviciilor de plată, implementarea standardelor și proceselor pentru plățile în euro în SEPA și îndeplinirea criteriilor de aderare stabilite de Consiliul European al Plăților.

Securitate, monitorizare și inovație în domeniul plăților

Banca Națională a României a continuat procesul de reglementare în domeniul plăților în vederea menținerii siguranței și eficienței sistemelor de plăți, inclusiv a instrumentelor de plată.

Astfel, în cursul anului 2022, BNR a emis Regulamentul nr. 4/2022 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2020 privind măsurile de securitate referitoare la riscurile operaționale și de securitate și cerințele de raportare aferente serviciilor de plată în scopul modificării condițiilor de clasificare și raportare a incidentelor operaționale și/sau de securitate majore.

În aplicarea prevederilor art. 219 din Legea nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative, în cursul anului 2022 prestatorii de servicii de plată (PSP) au raportat către BNR 28 de incidente operaționale și de securitate majore, numărul acestor incidente fiind în scădere cu aproximativ 36 la sută comparativ cu anul anterior. În urma evaluării pe întreaga perioadă de manifestare a incidentelor majore, 11 incidente operaționale și de securitate s-au reclassificat ca fiind minore. Incidentele majore au afectat în principal funcționarea: (1) serviciilor de plată care permit efectuarea de operațiuni de transfer-credit prin intermediul aplicațiilor de tip internet sau *mobile banking* și (2) a serviciilor de acceptare a operațiunilor de plată inițiate cu instrumente de plată electronică de tip card (de ex. imposibilitatea utilizării cardurilor la terminale POS/ATM).

Cauzele incidentelor majore au fost diverse, printre acestea regăsindu-se: (1) defecțiuni ale unor echipamente specifice tehnologiei informației, (2) deficiențe/erori ale proceselor (de arhivare sau specifice remiterii mesajelor SMS dedicate autentificării stricte etc.), (3) supraîncărcarea sistemelor informatice, (4) erori umane, (5) atacuri cibernetice, (6) avarii în alimentarea cu energie electrică la sediul furnizorului de servicii și (7) erori de comunicație.

Numărul utilizatorilor de servicii de plată afectați²¹⁷ de un singur incident a variat între 129 și 193 000, iar numărul operațiunilor de plată afectate de un incident major a variat între 195 și 155 120.

Menținerea la un nivel redus a numărului de incidente majore manifestate pe parcursul anului 2022 și în scădere față de 2021, precum și impactul foarte redus al acestora reconfirmă faptul că prestatorii de servicii de plată autorizați în România gestionează adecvat riscurile asociate activității de prestare de servicii de plată, ținând cont inclusiv de evoluțiile, amenințările, vulnerabilitățile și riscurile aferente resurselor implicate în prestarea acestor servicii.

Banca Națională a României monitorizează continuu soluțiile inovatoare dezvoltate în domeniul serviciilor și instrumentelor de plată prin intermediul punctului de contact FinTech Innovation Hub, precum și al unor conferințe/eventimente la care au participat și reprezentanți ai băncii centrale.

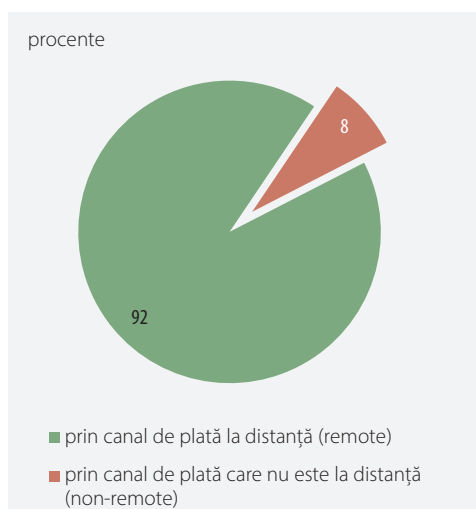
Din momentul lansării FinTech Innovation Hub până la finalul anului 2022 au aplicat un număr de 59 de entități. Ca urmare a analizei informațiilor oferite de acestea au fost identificate cinci categorii de entități, după cum urmează: (1) entități care intenționează să se autorizeze în calitate de (a) instituție de plată, în vederea prestării în principal a unor servicii de informare cu privire la conturi (AIS) și/sau servicii de inițiere a plății (PIS), (b) instituție emitentă de monedă electronică, (c) instituție financiară nebanară (aproximativ 56 la sută dintre solicitări); (2) entități care furnizează sau intenționează să furnizeze servicii tehnice prestatorilor de servicii de plată (PSP) (aproximativ 36 la sută dintre solicitări); (3) entități care dezvoltă sau au dezvoltat modele de afaceri ce intră în sfera de competențe a Autorității de Supraveghere Financiară și vizează soluții de tipul *crowdfunding* și/sau *crowdlending* (aproximativ 3 la sută dintre solicitări); (4) entități care au dezvoltat soluții inovatoare de tip RegTech (aproximativ 2 la sută dintre solicitări); (5) soluții inovatoare care prezintă aspecte privind dezvoltarea și emiterea unei monede digitale de către banca centrală (aproximativ 3 la sută dintre solicitări).

Tehnologiile cel mai des utilizate în dezvoltarea aplicațiilor sunt: (1) interfața de programare a aplicației (API), (2) gestionarea datelor și *big data*, (3) biometrie și soluții de identificare, (4) *cloud computing* și *cloud banking*.

În cursul anului 2022, BNR a înregistrat o creștere cu aproximativ 30 la sută a numărului de sesizări primite de la utilizatorii de servicii de plată sau alte părți interesate cu privire la posibile nerespectări de către PSP a unor prevederi ale Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative. În principal, sesizările primite și analizate de BNR au vizat operațiuni de plată inițiate prin obținerea frauduloasă de către terțe părți a elementelor de securitate personalizate ale deținătorului de card, ceea ce a permis inițierea de operațiuni frauduloase din conturile de plăți ale acestora. Acest fenomen s-a remarcat inclusiv în analiza efectuată asupra datelor statistice privind plățile, colectate de BNR în conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României. Din Graficul 9.4 se poate observa că cea mai mare

²¹⁷ Determinat în conformitate cu prevederile Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2020 privind măsurile de securitate referitoare la riscurile operaționale și de securitate și cerințele de raportare aferente serviciilor de plată, cu modificările și completările ulterioare.

Grafic 9.4
Operațiuni de plată frauduloase
inițiate electronic cu cardul
(S1 2022)

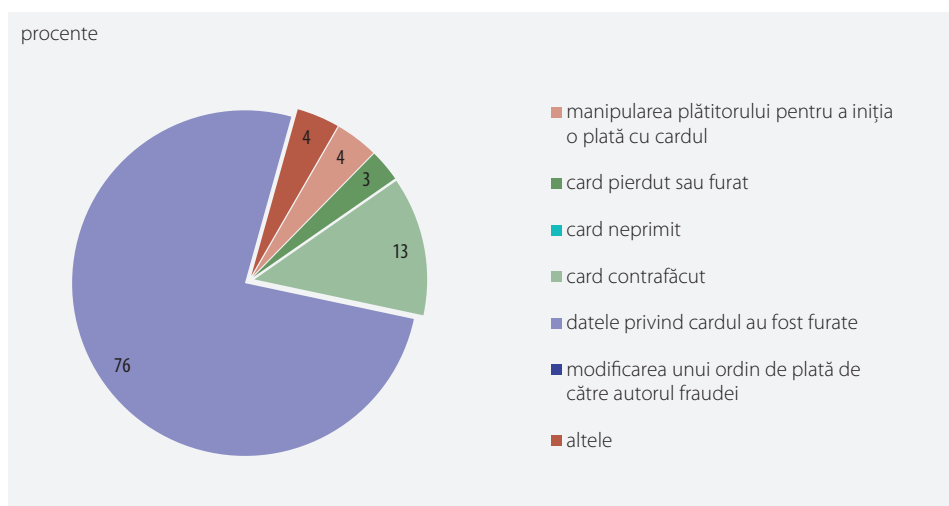
pondere a operațiunilor de plată inițiate fraudulos cu cardul (92 la sută) în semestrul 1 al anului 2022 o reprezintă operațiunile efectuate printr-un canal de plată care este la distanță (e.g. plăți de tipul *e-commerce*). Mai mult, 76 la sută din fraudele efectuate la nivelul acestor tipuri de operațiuni sunt realizate prin furtul datelor de card de către persoane neautorizate, după cum se poate observa în Graficul 9.5.

În cazul acestor fraude nu au fost identificate deficiențe de securitate la

nivelul prestatorilor de servicii de plată, vulnerabilitățile exploatare de atacatori fiind în primul rând la nivelul utilizatorilor, care sunt manipulați prin diverse forme de inginerie socială să furnizeze elementele de securitate personalizate stabilite în vederea utilizării în siguranță a serviciilor de plată puse la dispoziție de prestatorii de servicii de plată.

În scopul reducerii numărului de cazuri de fraudă datorate: (i) manipulării plătitului și (ii) furtului datelor de pe card, BNR a inițiat atât acțiuni de inspecție la fața locului (on-site), cât și acțiuni de monitorizare continuă off-site, care au avut ca scop implementarea unor măsuri de securitate suplimentare, inclusiv la nivelul mecanismelor de monitorizare a operațiunilor, care să contribuie la diminuarea expunerii utilizatorilor de servicii de plată la aceste riscuri.

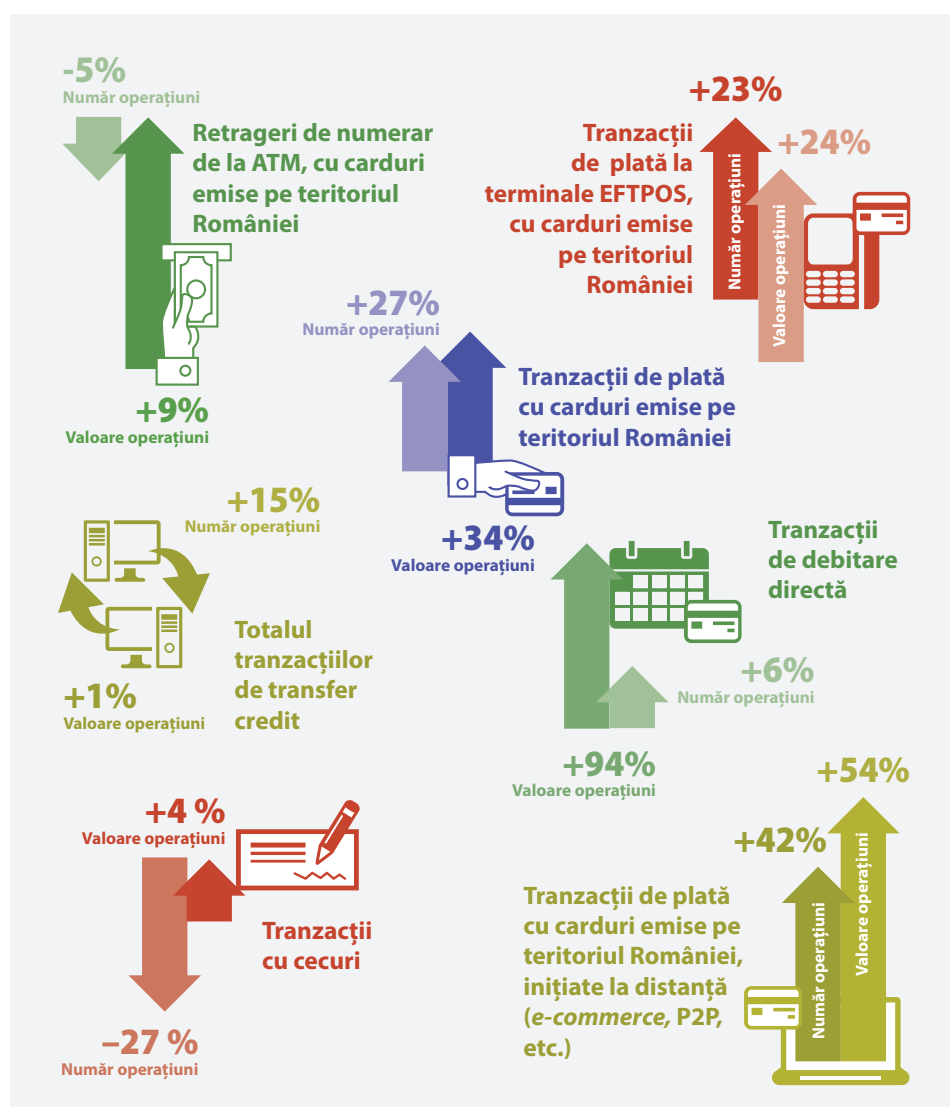
Grafic 9.5
Operațiuni de plată frauduloase
inițiate electronic cu cardul
prin canale de plată la distanță
(remote), defalcate după
tipul de fraudă (S1 2022)

Un alt tipar de fraudă întâlnit la nivelul pieței din România îl prezintă pe atacator în situația în care acesta alterează informațiile aferente plății, în speță prin modificarea codului IBAN al beneficiarului (e.g. modificarea codurilor IBAN de pe anumite facturi). În final, victima este înșelată să autorizeze operațiunea de plată către codul IBAN alterat de către atacator. Pentru a diminua nivelul acestor fraude, BNR a avizat adoptarea

și implementarea Serviciului Afișare Nume Beneficiar (SANB) de către o parte a comunității bancare. Serviciul permite asocierea numelui sau denumirii beneficiarului indicat de plătitor în ordinul de plată, transmis prin mijloace de comunicație electronice, cu codul IBAN al acestuia, în vederea executării unei operațiuni de plată de tip transfer credit. Serviciul SANB reprezintă o măsură de securitate adecvată în vederea prevenirii fraudelor care se efectuează de către atacatori prin modificarea unor ordine de plată, sau manipularea plătitorului.

Evoluții înregistrate pe piața plăților²¹⁸

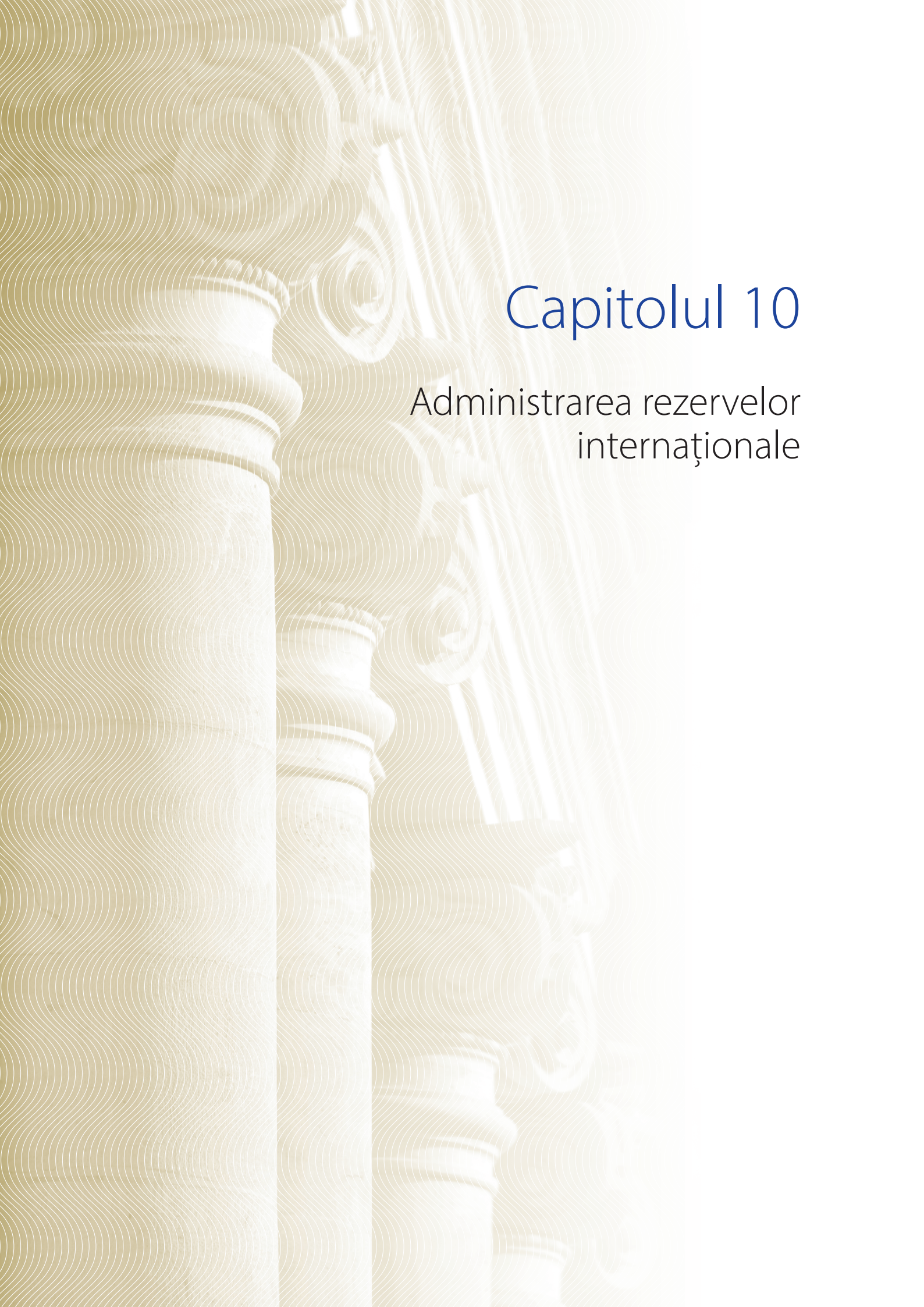

Infografic

Informații statistice aferente principalelor evoluții pe piața plăților în anul 2022²¹⁹

²¹⁸ Datele statistice privind plățile aferente anului 2022 au fost colectate în baza prevederilor Regulamentului BNR nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României. Metodologia indicatorilor se regăsește în Anexele XII.1-XII.3 ale regulamentului.

²¹⁹ Fluctuațiile reprezintă ratele anuale de creștere/scădere înregistrate în anul 2022 față de datele raportate în anul 2021.

The background of the page features a photograph of classical columns, likely from a government building, with a wavy, concentric line pattern overlaid in a light beige color. The text is positioned on the right side of the page.

Capitolul 10

Administrarea rezervelor internationale

Rezervele internaționale ale României au un rol-cheie în atenuarea creșterii volatilității pieței valutare, contribuind astfel la asigurarea condițiilor pentru atingerea de către banca centrală, prin politicile sale specifice, a obiectivelor referitoare la stabilitatea prețurilor și la stabilitatea financiară. Rezervele internaționale sunt constituite din active lichide, tranzacționabile pe piețele internaționale, astfel că un volum adecvat al acestora conferă o credibilitate sporită în capacitatea autorităților de a gestiona situații de criză și contribuie la ameliorarea costurilor asociate împrumuturilor externe ale statului.

Țările emergente cu acces la piețele de capital la costuri rezonabile, cum este și cazul României, folosesc de regulă rezervele valutare – parte a rezervelor internaționale – în scop preventiv, pentru combaterea riscurilor ce derivă dintr-o eventuală deteriorare a soldului contului curent. În economiile cu regim de curs de schimb de tip flotare controlată, un factor care joacă un rol important în stabilirea nivelului optim al rezervelor valutare îl constituie volatilitatea monedei locale, în special în momentele de turbulențe pe piețele financiare.

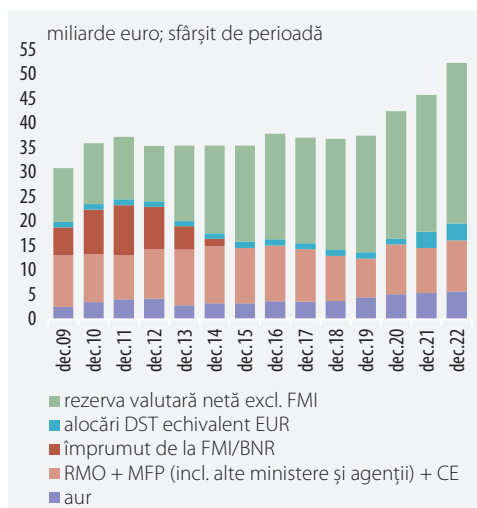
În cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale, BNR urmărește asigurarea unui nivel adecvat al acestora, astfel încât să fie îndeplinite cumulativ o serie de obiective. Sunt urmărite în primul rând lichiditatea și siguranța, iar în subsidiar obținerea de profit, administrarea rezervelor internaționale de către BNR fiind efectuată în condiții de apetit redus față de risc. Astfel, maximizarea valorii rezervelor internaționale are loc în condițiile respectării unor limite de risc prudente, care asigură disponibilitatea permanentă a acestora pentru utilizare în caz de necesitate.

Ultimele tendințe la nivel global vizează un rol activ al băncilor centrale în promovarea investițiilor sustenabile. La nivelul administrării rezervelor internaționale, acesta poate fi îndeplinit prin adăugarea sustenabilității investițiilor drept obiectiv, alături de cele trei obiective clasice menționate mai sus. Această abordare este cu atât mai oportună cu cât absența luării în calcul a considerentelor referitoare la sustenabilitate ar echivala cu neglijarea unui factor ce potențează valoarea pe termen lung a investițiilor.

1. Evoluția rezervelor internaționale ale României în anul 2022

La 31 decembrie 2022, rezervele internaționale ale României însumau 52 305 milioane euro (Grafic 10.1), din care 89,2 la sută reprezentau rezerve valutare și 10,8 la sută aur monetar, în creștere cu 6 474 milioane euro față de sfârșitul anului 2021. Rezerva de aur s-a menținut la 103,6 tone, dintre care 61,2 de tone se află în custodie la Banca Angliei. Din punct de vedere valoric, rezerva de aur a României a înregistrat

o creștere de 313 milioane euro față de finele anului 2021 (până la 5 669 milioane euro), ca urmare a creșterii prețului aurului pe piețele internaționale, raportat la moneda euro.

Grafic 10.1
Rezerva internațională

Deși prețul unciei de aur a avut o volatilitate ridicată pe parcursul anului 2022, cotația de închidere a zilei de 31 decembrie 2022 a fost de 1 824,02 dolari SUA, relativ neschimbată comparativ cu cea de la finalul anului precedent. Raportat la moneda euro, prețul aurului s-a apreciat cu 5,9 la sută în anul analizat. Aurul și-a păstrat rolul de activ de siguranță și protecție împotriva inflației, fiind un activ care nu încorporează riscul de credit al nici unei țări, contribuind la diversificarea și îmbunătățirea riscului și datorită corelației inverse cu evoluția dolarului

american și corelației scăzute cu evoluția acțiunilor bursiere și a instrumentelor cu venit fix pe termen lung.

Un aspect extrem de important care a oferit un nou impuls evoluției prețului aurului pe parcursul anului 2022 l-a reprezentat volumul cumpărărilor efectuate de către băncile centrale, a căror cerere, la doi ani de la scăderea la nivelul minim din ultimii 10 ani, a revenit puternic. Conform datelor publicate de World Gold Council, anul 2022 a înregistrat a doua creștere consecutivă a cererii din sectorul oficial, cu achiziții nete totalizând 1 136 tone. Anul 2022 a fost unul emblematic pentru achizițiile băncilor centrale, acesta fiind nu numai al treisprezecelea an consecutiv de achiziții nete, ci și cel în care cererea anuală a înregistrat cel mai înalt nivel de după anul 1950, creștere stimulată de cererea de peste 400 de tone din ultimele două trimestre ale anului. Principalii cumpărători au provenit din economiile emergente, pe primele locuri situându-se Turcia cu 148 de tone, China cu 62 de tone, Egipt cu 47 de tone, Qatar cu 35 de tone, Uzbekistan cu 34 de tone.

Rezervele valutare au crescut în perioada de referință cu 6 161 milioane euro, până la 46 636 milioane euro la sfârșitul anului 2022. Principalii factori care au determinat variația rezervelor au fost: încasări aferente emisiunilor de obligațiuni interne și externe ale Ministerului Finanțelor, intrări în contul Comisiei Europene, rambursări aferente împrumuturilor și garanțiilor externe, plăți de dobânzi și rambursări de capital aferente datoriei publice denumite în valută, modificări ale rezervelor minime obligatorii constituite de instituțiile de credit.

Evoluția valutelor din cadrul rezervelor administrate de BNR a avut pe parcursul anului 2022 un efect cumulat pozitiv asupra valorii de piață a rezervelor internaționale exprimate în echivalent euro. Randamentul mediu la care au fost investite activele în valută pe parcursul anului 2022 a crescut, în condițiile în care și evoluția randamentelor pe piețele financiare internaționale a fost ascendentă, în special în

a doua jumătate a anului. Această tendință a contribuit la creșterea diferențialului dintre rentabilitatea obținută prin plasarea activelor în valută și ratele dobânzilor asociate pasivelor externe ale băncii centrale, acesta menținându-se pozitiv. Politica investițională practică de către BNR, în conformitate cu strategia de administrare a rezervelor internaționale pentru perioada 2022-2024, a continuat să fie prudentă.

2. Administrarea rezervelor internaționale într-un climat economico-financiar deosebit de incert

2.1. Evoluțiile economice și financiare externe

În anul 2022, climatul financiar internațional a continuat să fie dificil pentru activitatea de administrare a activelor financiare, fiind guvernat, în principal, de revizuirea amplă a conduitelor prospective ale politicii monetare ca urmare a creșterii notabile a presiunilor inflaționiste.

Deși procesul de redresare economică a continuat să fie caracterizat de ritmuri asimetrice de creștere având în vedere pozițiile diferite ale economiilor în cadrul ciclurilor economice și particularitățile structurilor economice, provocarea comună atât pentru decidenții de politică monetară, cât și pentru participanții la piață a fost reprezentată de creșterea accelerată a ratei inflației până la valori de două cifre, comparabile cu cele întâlnite în perioada crizei energetice din anii '70.

Astfel, începând cu debutul anului 2022, retorica privind inflația s-a schimbat semnificativ în întreaga lume, iar tema caracterului tranzitoriu a dispărut. Contractele *futures* având ca suport ratele dobânzilor de politică monetară și obligațiunile guvernamentale au revizuit drastic expectațiile referitoare la majorările ratelor de referință, în condițiile unui mediu inflaționist persistent. În același timp, piețele instrumentelor cu venit fix au trebuit să facă față unor provocări suplimentare determinate de derularea procesului de normalizare a bilanțurilor principalelor bănci centrale.

Aceste evoluții au părut să se acutizeze începând cu jumătatea anului 2022. Balanța riscurilor la adresa inflației s-a deteriorat semnificativ în majoritatea statelor dezvoltate pe fondul șocurilor succesive de natura ofertei care au sporit riscul dezancorării așteptărilor inflaționiste, în condițiile în care acestea au coexistat cu reducerea deficitului de cerere agregată și cu creșterea restrictivității condițiilor pe piața forței de muncă.

Schimbarea de optică a băncilor centrale cu privire la evoluția inflației a determinat o cursă a anticipațiilor referitoare la normalizarea conduitelor politicii monetare și retragerea stimulilor monetari și a condus la unul dintre cele mai abrupte cicluri de întărire a politici monetare din ultimele decenii.

Sistemul Rezervelor Federale a început ciclul de majorare a ratei dobânzii de referință în luna martie cu 25 puncte de bază, iar apoi, în luna mai, a majorat pasul de creștere

la 50 puncte de bază. Pe măsură ce inflația actuală a devenit din ce în ce mai persistentă și cu o bază mai largă, iar riscurile pentru evoluția viitoare s-au intensificat și mai mult, Sistemul Rezervelor Federale a decis să crească pasul de majorare a ratei dobânzii de referință la 75 puncte de bază în următoarele patru ședințe de politică monetară. În cele din urmă, rata dobânzii s-a plasat la finele anului 2022 la nivelul de 4,50 la sută, fiind cu 4,25 puncte procentuale mai mare decât la începutul anului.

În ședința de politică monetară din luna iulie, Banca Centrală Europeană a deschis calea pentru a pune capăt ratelor de dobândă negative după mai bine de opt ani. Creșterea ratei dobânzii de politică monetară a început cu 50 puncte de bază și a continuat cu două majorări succesive de 75 puncte de bază decise în ședințele din lunile septembrie și octombrie, iar apoi cu 50 puncte de bază în cadrul ședinței din luna decembrie, ceea ce reprezintă o creștere cumulativă de 250 puncte de bază de la începutul anului. Evoluții similare atât ca profil, cât și ca dinamică au fost consemnate și în cazul Băncii Angliei și al celorlalte bănci centrale din economiile dezvoltate.

Piețele instrumentelor cu venit fix au reacționat în consecință. Randamentele titlurilor de valoare eligibile în cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale ale BNR au consemnat creșteri notabile pe parcursul anului 2022. Deși tendința ascendentă a randamentelor a fost consemnată la nivel global, profilul evoluțiilor și amplitudinea fluctuațiilor au variat de la caz la caz, în principal în funcție de poziția fiecărei economii în cadrul ciclului economic și de viteza și pasul procesului de normalizare a conduitelor politicii monetare de către băncile centrale din economiile respective. Cu alte cuvinte, în timp ce expectațiile de majorare a ratei dobânzii de referință operează cu precădere în segmentul scurt, iar apoi se disipează spre segmentul mediu, creșterea vitezei de reducere pasivă a bilanțului prin reinvestirea parțială a obligațiunilor deținute de către banca centrală și ajunse la scadență contribuie mecanic la creșterea randamentelor segmentului lung – care prezintă o sensibilitate ridicată la riscul de durată.

În aceste condiții, randamentele titlurilor de valoare emise de Trezoreria SUA au consemnat creșteri de amploare, cuprinse între 250 puncte de bază și 450 puncte de bază, iar structura la termen s-a aplatizat pe fondul sensibilității superioare a randamentelor în cazul segmentului scurt de maturități. Evoluții ușor inferioare ca amplitudine, cuprinse între 250 puncte de bază și 350 puncte de bază, dar similare ca localizare, au fost consemnate și în cazul piețelor de profil din Germania și Franța. În Marea Britanie, structura la termen s-a deplasat paralel în sus cu 280 puncte de bază. În Australia și Canada, randamentele obligațiunilor guvernamentale au consemnat creșteri notabile cuprinse între 240 puncte de bază și respectiv 300 puncte de bază în primul caz și respectiv între 250 puncte de bază și 400 puncte de bază în cel de-al doilea caz. În antiteză, randamentele titlurilor de valoare emise de guvernul Japoniei au consemnat creșteri marginale, fiind în mare măsură decuplate de la evoluțiile internaționale, ca urmare a caracterului în continuare acomodativ al politicii monetare și al politicii de a plafona randamentele cu maturitatea la 10 ani la nivelul de 0,50 la sută.

Pe piețele valutare internaționale, dolarul american s-a apreciat în raport cu majoritatea valutelor de rezervă până în luna septembrie, după care a cedat constant

din valoare. În general, exceptând episoadele tranzitorii de aversiune la risc, evoluțiile consemnate pe piețele valutare internaționale au fost determinate, în principal, de divergențele ciclurilor economice și implicit de diferențialul așteptat al ratelor dobânzilor de politică monetară. În antiteză a fost yenul japonez, care a subperformat în mod constant în raport cu toate celelalte valute de rezervă, excepție făcând finalul anului 2022, când yenul a supraperformat pe fondul extinderii intervalului-țintă asociat randamentelor obligațiunilor guvernamentale cu maturitatea de 10 ani de la ± 25 puncte de bază la ± 50 puncte de bază.

2.2. Modul de realizare a obiectivelor strategice

În anul 2022, au fost urmăriți principalii parametri strategici pentru activitatea de administrare a rezervelor internaționale, stabiliți de către Consiliul de administrație al BNR pentru intervalul 2022-2023. Aceștia au continuat să vizeze un cadru centrat pe diversificarea riscurilor bilanțiere ale instituției, pe siguranța și lichiditatea plasamentelor, care să permită obținerea unei performanțe investiționale cât mai ridicate pe ansamblul perioadei de aplicare a strategiei, prin practicarea unui management prudent și eficace al rezervelor.

Principalii parametri strategici urmăriți de BNR în activitatea de administrare a rezervelor internaționale, în cursul anului 2022, au fost:

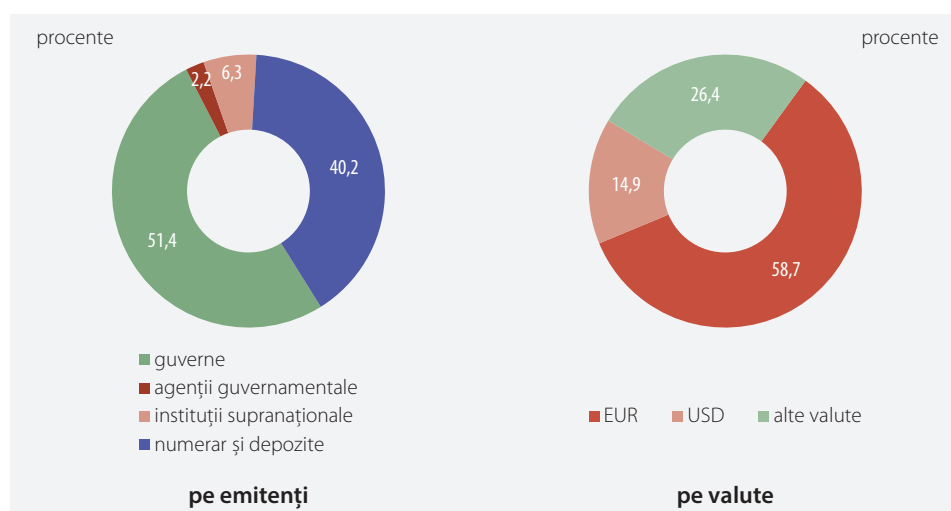
- compoziția rezervei valutare: euro – între 40 la sută și 75 la sută din total; dolarul SUA – între 10 la sută și 35 la sută din total; alte valute – maximum 35 la sută din total;
- o durată medie de până la 1 an și 7 luni pentru întreaga rezervă valutară;
- o tranșă de investiții care vizează îmbunătățirea rezultatelor din activitatea de administrare a rezervelor internaționale;
- categorii de emitenți eligibili: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale UE; (v) Guvernul Japoniei; (vi) Guvernul Chinei; (vii) alte guverne care beneficiază de rating minim A-; (viii) instituții supranaționale; (ix) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active;
- limita de expunere față de entități private emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale;
- limita de expunere față de entități private, altele decât cele emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale.

În cursul anului 2022, BNR a continuat procesul de investire în obligațiuni sustenabile emise de emitenții deja aprobați, care beneficiază de același risc de credit ca și obligațiunile convenționale emise de aceștia.

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale și Consiliul de administrație al BNR au considerat oportună menținerea portofoliilor de referință stabilite în cadrul strategiei de administrare a rezervelor internaționale ale României pentru perioada 2020-2021, cu excepția portofoliului denominat în lire sterline, în cazul căruia a fost

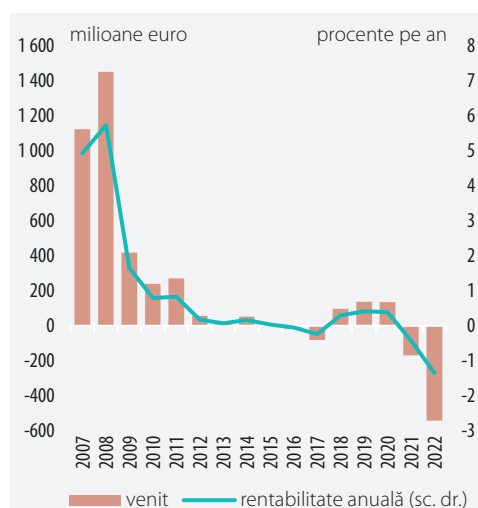
stabilit un portofoliu de referință cu o durată mai lungă. A fost practicat în continuare un management dinamic și flexibil al rezervelor valutare, orientat către identificarea și valorificarea oportunităților apărute pe piețele financiare internaționale, care să nu periclitaze însă obiectivele BNR privind siguranța și lichiditatea investițiilor. În vederea obținerii unor venituri suplimentare, au avut loc ajustări ale compoziției valutare a rezervelor, precum și ale alocărilor pe clase de emitenți de titluri cu venit fix. Totodată, a fost menținută preferința pentru un management relativ dinamic în ceea ce privește duratele portofoliilor și expunerile pe curbele de randamente. Asumarea de riscuri suplimentare a fost realizată într-o manieră prudentă și eficace, avându-se în vedere încadrarea în obiectivele și parametri de risc definiți prin strategia multianuală de administrare a rezervelor internaționale, precum și prin alte dispoziții și considerente relevante.

Grafic 10.2
Structura rezervei valutare
a României la 31 decembrie 2022

Similar structurii valutare a pasivelor în valută ale BNR, celei a serviciului datoriei publice și celei public garantate ale României, precum și celei a schimburilor comerciale internaționale ale statului, euro și-a menținut și la sfârșitul anului 2022 ponderea dominantă în totalul rezervelor valutare (58,7 la sută), poziția următoare revenind dolarului SUA (14,9 la sută, Grafic 10.2).

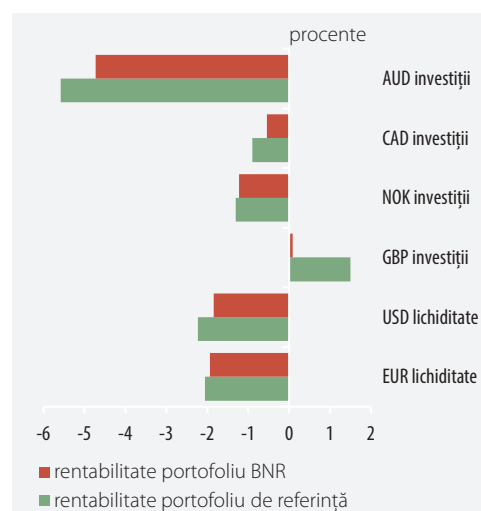
Grafic 10.3
Rezultatele din administrarea
portofoliilor

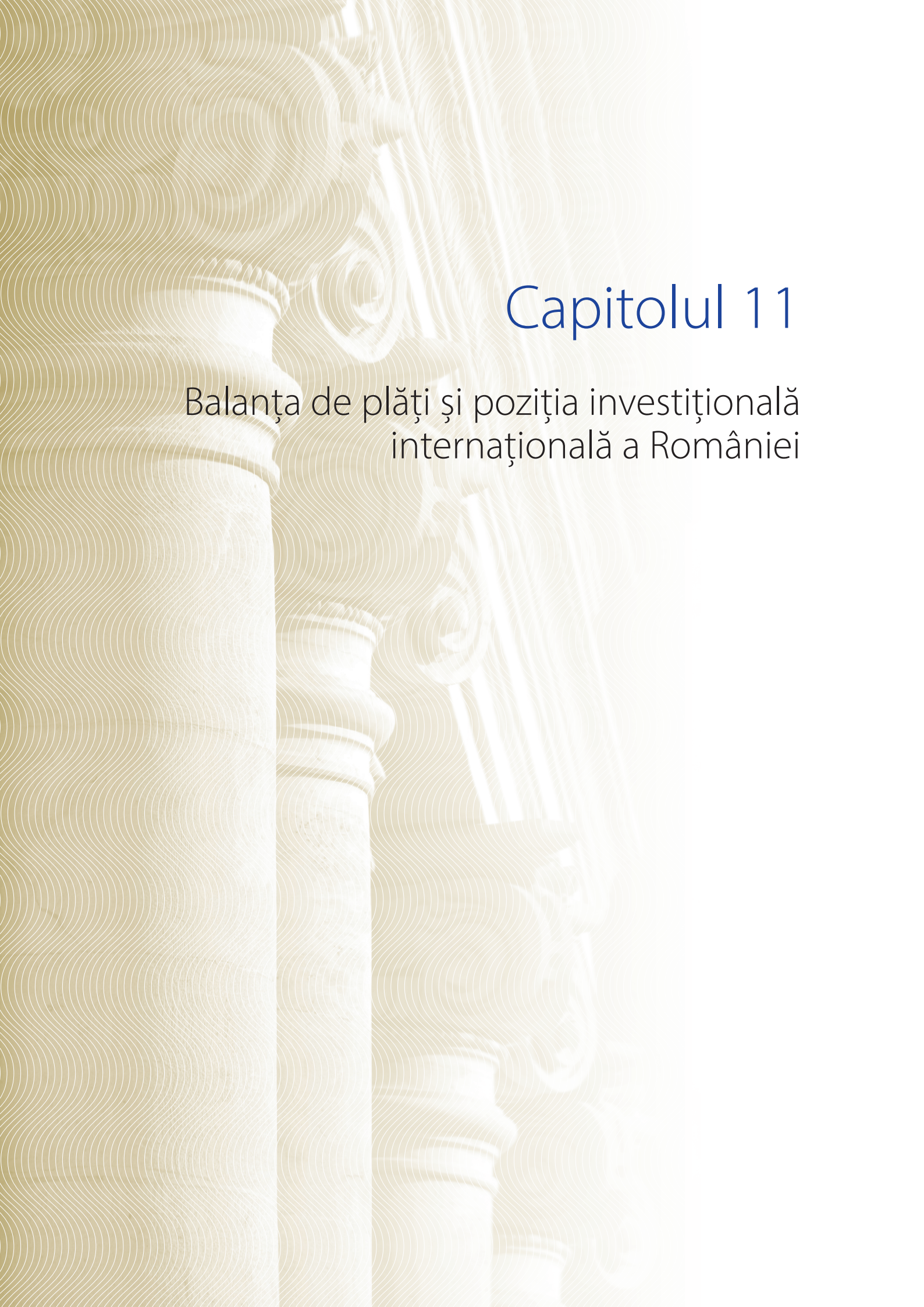
Deși nivelul randamentelor la care au fost remunerate investițiile realizate în cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale a fost unul crescător pe parcursul anului 2022 comparativ cu 2021, efectul negativ al deprecierei de capital ca urmare a creșterii puternice a randamentelor titlurilor cu venit fix, în special în a doua jumătate a anului, a determinat diminuarea veniturilor din plasamente și scăderea rentabilității anuale din administrarea portofoliilor de la -0,43 la sută în 2021 la -1,35 la sută

în anul 2022 (Grafic 10.3). În același interval de timp, veniturile economice aferente activității de administrare a portofoliilor s-au diminuat de la -168 milioane echivalent euro la -541 milioane echivalent euro.

Grafic 10.4
Rentabilitate comparativă –
portofolii BNR față de portofoliile
de referință

Rentabilitățile anuale ale portofoliilor de lichiditate ale BNR, denominate în euro și dolari SUA, s-au situat la nivelurile de -1,93 la sută și respectiv -1,83 la sută. Portofoliile de investiții – denominate în lire sterline, coroane norvegiene, dolari canadieni și dolari australieni – au înregistrat rentabilități anuale de 0,09 la sută, -1,22 la sută, -0,54 la sută, respectiv -4,72 la sută (Grafic 10.4), în timp ce deținerile de JPY, CNY și NZD au fost plasate la un randament mediu de -0,13 la sută, 1,85 la sută și respectiv 3,35 la sută.

Capitolul 11

Balanța de plăți și poziția investițională
internațională a României

1. Contul curent și contul de capital

Contul curent

În anul 2022, deficitul contului curent al balanței de plăți a fost de 26 689 milioane euro, reprezentând 9,3 la sută din PIB, comparativ cu 7,2 la sută din PIB în anul anterior (Tabel 11.1).

	milioane euro	
	2021	2022
Bunuri, net	-23 122	-32 344
Export (FOB)	70 196	85 833
Import (FOB)	93 318	118 177
Servicii, net	9 420	12 710
Venituri primare, net	-4 842	-8 806
Venituri secundare, net	1 071	1 751
Sold cont curent	-17 473	-26 689

Tabel 11.1
Contul curent

Evoluția deficitului contului curent a fost influențată de adâncirea deficitului balanței bunurilor și al balanței veniturilor primare, în timp ce balanța serviciilor și cea a veniturilor secundare au înregistrat excedente în creștere.

Deficitul balanței bunurilor a crescut cu 39,9 la sută comparativ cu anul 2021, până la 32 344 milioane euro, iar ca pondere în PIB a urcat de la 9,6 la sută la 11,3 la sută. Exporturile s-au majorat cu 22,3 la sută (ritm comparabil cu cel înregistrat în 2021), în condiție în care economia Uniunii Europene pe ansamblu a crescut cu 3,5 la sută, iar principalele state partenere ale României în comerțul cu bunuri, Germania, Italia și Franța, au consemnat rate de creștere economică situate între 1,8 la sută și 3,7 la sută. În condițiile dependenței exporturilor de importuri, acestea din urmă s-au majorat la rândul lor, înregistrând o creștere cu 26,6 la sută, comparativ cu 22 la sută în 2021. Deficitul balanței bunurilor provine în proporție de aproximativ 60 la sută de la două grupe de mărfuri: produse chimice și plastice (-11 760 milioane euro) și produse minerale (-7 608 milioane euro) și a fost generat în proporție de 72,2 la sută de comerțul intracomunitar (-23 342 milioane euro).

Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a coborât la 72,6 la sută, după ce se menținuse în jurul valorii de 75 la sută în ultimii doi ani, în timp ce gradul de deschidere a economiei²²⁰ s-a majorat cu 3,6 puncte procentuale, până la 71,4 la sută.

²²⁰ Gradul de deschidere a economiei a fost calculat conform următoarelor formule: $(\text{Export} + \text{Import de bunuri}) / \text{PIB} \times 100$.

Exportul de bunuri a însumat 85 833 milioane euro, în creștere cu 22,3 la sută față de anul precedent, respectiv cu 15 637 milioane euro. Corespunzător, ponderea exportului de bunuri în PIB a urcat de la 29,1 la sută la 30 la sută. Comparativ cu anul 2021, structura bunurilor exportate reflectă creșteri în valoare absolută la toate grupele de mărfuri, înregistrându-se totuși o serie de reduceri în ceea ce privește ponderea în exportul total la mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (cu 3,4 puncte procentuale, până la 41,6 la sută, pe fondul menținerii dificultăților în lanțurile internaționale de aprovizionare), la metale comune (cu 0,7 puncte procentuale, până la 10,1 la sută), la produse chimice și plastice (cu 0,2 puncte procentuale, până la 9,9 la sută), la produse din lemn, hârtie (cu 0,3 puncte procentuale, până la 3,7 la sută), la textile, confecții, încălțăminte (cu 0,4 puncte procentuale, până la 3,4 la sută).

Importul de bunuri a totalizat 118 177 milioane euro, în creștere cu 26,6 la sută față de anul 2021, respectiv cu 24 859 milioane euro. Ponderea importului de bunuri în PIB s-a majorat cu 2,6 puncte procentuale, până la 41,3 la sută. Ritmul susținut al activității economice și prețurile resurselor energetice s-au reflectat nu numai în majorarea valorii importului, ci și în modificările de structură, care relevă creșterea importurilor de produse minerale (cu 4,4 puncte procentuale, până la 12,5 la sută din importul total) și de produse agroalimentare (cu 0,2 puncte procentuale, până la 10,8 la sută).

Excedentul balanței serviciilor a însumat 12 710 milioane euro, comparativ cu 9 420 milioane euro în anul 2021, creșterea cu aproape 35 la sută fiind fundamentată pe avansul încasărilor din servicii de telecomunicații, informatice și informaționale, din transportul rutier de mărfuri, din servicii de construcții în străinătate și din servicii de consultanță. Ca pondere în PIB, excedentul serviciilor s-a majorat cu 0,5 puncte procentuale, până la 4,4 la sută.

Deficitul balanței veniturilor primare s-a accentuat, însumând 8 806 milioane euro, comparativ cu 4 842 milioane euro în anul 2021, în principal ca urmare a majorării profitului reinvestit în companiile investiție directă din România, ale căror rezultate financiare s-au îmbunătățit, dar și ca efect al creșterii volumului plăților de dobândă aferente titlurilor emise de administrația publică. Ponderea deficitului balanței veniturilor primare în PIB a urcat față de anul anterior de la 2 la sută la 3,1 la sută.

Excedentul balanței veniturilor secundare a totalizat 1 751 milioane euro, în creștere cu 63,5 la sută față de anul precedent, pe fondul majorării influxurilor de fonduri europene de natura transferurilor curente (Fondul Social European – FSE). Ponderea excedentului balanței veniturilor secundare în PIB a urcat ușor, de la 0,4 la sută la 0,6 la sută.

Finanțarea deficitului de cont curent s-a realizat în proporție de 52 la sută din surse autonome, respectiv prin investiții directe (participații la capital și profit reinvestit), transferuri de capital și alte influxuri nete de natura contului de capital, diferența fiind acoperită prin emisiuni de titluri de stat și alte instrumente de natura datoriei.

Contul de capital

În anul 2022, soldul pozitiv al contului de capital a însumat 7 008 milioane euro, cu o treime mai mult față de anul anterior, trendul provenind de la intrările de fonduri

europene de natura transferurilor de capital, în special din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și din Fondul de Coeziune (FC). Excedentul contului de capital a crescut față de anul 2021 ca pondere în PIB (de la 2,2 la sută la 2,5 la sută), dar a avut o contribuție mai redusă la finanțarea deficitului contului curent (26,3 la sută, comparativ cu 30 la sută în anul 2021).

2. Contul financiar

În anul 2022, soldul negativ al contului financiar a fost de 15 960 milioane euro, reflectând intrări nete de fluxuri financiare pentru al șaselea an consecutiv și în creștere cu 8,6 la sută față de anul anterior (14 696 milioane euro – Tabel 11.2). Acest trend a fost imprimat de majorarea influxurilor nete de investiții directe, de portofoliu și de alte investiții. În același timp, activele de rezervă s-au majorat la 6 574 milioane euro, valoare aproape triplă față de cea consemnată în anul anterior.

	milioane euro	
	2021	2022
Contul financiar	-14 696	-15 960
Achiziția netă de active	3 845	8 682
Acumularea netă de pasive	18 541	24 642
Investiții directe	-8 821	-9 627
Achiziția netă de active	1 112	1 668
Acumularea netă de pasive	9 933	11 295
Investiții de portofoliu	-3 475	-4 967
Achiziția netă de active	1 582	1 269
Acumularea netă de pasive	5 057	6 236
Derivate financiare	153	353
Achiziția netă de active	153	353
Alte investiții	-4 804	-8 293
Achiziția netă de active	-1 253	-1 182
Acumularea netă de pasive	3 551	7 111
Active de rezervă	2 251	6 574
Achiziția netă de active	2 251	6 574

Tabel 11.2
Contul financiar

Investițiile directe au înregistrat influxuri nete în valoare de 9 627 milioane euro, cu 9,1 la sută mai mari față de anul precedent. Investițiile nerezidenților în România au atins 10 705 milioane euro, cu un nivel al participațiilor la capital²²¹ în valoare de 7 930 milioane euro, diferența provenind din valoarea netă a instrumentelor de natura datoriei²²² (2 775 milioane euro). Primele cinci țări investitoare²²³, însumând în anul 2022 peste 60 la sută din influxurile nete de investiții directe ale nerezidenților în România,

²²¹ Inclusiv profitul reinvestit net estimat.

²²² Include creditele de orice natură dintre investitorul străin și firma rezidentă, precum și alte instrumente de natura datoriei.

²²³ Din punct de vedere al ponderii în influxurile nete de investiții directe ale nerezidenților în România în anul 2022 (date preliminare).

au fost Austria, Țările de Jos, Germania, Luxemburg și Franța, ponderea ajungând la aproximativ 90 la sută pentru primele 10 țări investitoare.

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2022 influxuri nete de 4 967 milioane euro, cu aproximativ 43 la sută peste nivelul din anul 2021 (3 475 milioane euro), în condițiile creșterii pasivelor (preponderent sub influența unui volum mai mare al emisiunilor de titluri de stat) și ale reducerii activelor (răscumpărarea de titluri de natura datoriei emise de nerezidenți).

Componenta „alte investiții” a consemnat influxuri nete în valoare de 8 293 milioane euro, comparativ cu 4 804 milioane euro în anul 2021, în special pe fondul majorării pasivelor, reflectate de împrumuturi externe contractate de administrația publică, depozite deținute de nerezidenți în România și credite comerciale – concentrate în sectorul societăților nefinanciare.

3. Poziția investițională internațională a României

Poziția investițională internațională, net debitoare, s-a deteriorat comparativ cu anul 2021, ajungând la 116,8 miliarde euro la sfârșitul anului 2022 (față de 112,9 miliarde euro).

Structura activelor și pasivelor externe

Soldul activelor externe a totalizat 105,2 miliarde euro, în creștere cu 8,5 la sută față de finele anului precedent. Structura activelor externe pe principalele componente ale poziției investiționale s-a menținut în configurația anului anterior, activele de rezervă continuând să dețină ponderea majoritară (49,7 la sută, respectiv 52,3 miliarde euro), urmate de componenta „alte investiții”, în scădere (27,6 la sută, respectiv 29 miliarde euro), de investițiile directe (14,8 la sută, în creștere cu 0,5 puncte procentuale, respectiv 15,6 miliarde euro) și de investițiile de portofoliu, în scădere (7,7 la sută, respectiv 8,1 miliarde euro).

Soldul pasivelor externe, la 31 decembrie 2022, a fost de 222 miliarde euro, în creștere cu 5,8 la sută față de finele anului anterior. Structura pasivelor externe a consemnat și pe parcursul anului 2022 o pondere majoritară a investițiilor directe, a căror evoluție a fost similară celei din anul anterior. Astfel, ponderea acestora în totalul pasivelor externe a înregistrat un procent ușor majorat față de cel al anului 2021, de 54,3 la sută, respectiv 120,5 miliarde euro. Soldul investițiilor de portofoliu a reprezentat 21,6 la sută din totalul pasivelor externe (48 miliarde euro), în timp ce componenta „alte investiții” a marcat o creștere cu 1,9 puncte procentuale comparativ cu anul 2021, până la 24 la sută, respectiv 53,3 miliarde euro.

Datoria externă brută

La 31 decembrie 2022 soldul datoriei externe brute a totalizat 144,6 miliarde euro.

Datoria externă pe termen lung a crescut ușor față de sfârșitul anului 2021, cu 0,2 la sută, ajungând la 97,7 miliarde euro, ca urmare a tranzacțiilor nete (+10,2 miliarde euro) și a variației cursului de schimb (+0,6 miliarde euro), în timp ce influența variației prețurilor titlurilor de valoare și a altor modificări a fost de -10,6 miliarde euro.

Serviciul datoriei externe pe termen lung a însumat 19,9 miliarde euro, cu 19,2 la sută mai mare comparativ cu anul 2021. Ratele de capital au reprezentat 17,4 miliarde euro (față de 14,5 miliarde euro în anul 2021), iar costul cu dobânzi și comisioane a fost de 2,5 miliarde euro (față de 2,2 miliarde euro în 2021).

Structura pe sectoare instituționale a datoriei externe pe termen lung arată că, la sfârșitul anului 2022, sectorul administrația publică a continuat să dețină ponderea cea mai ridicată în total, înregistrând 58 la sută, în ușoară scădere față de anul anterior (56,6 miliarde euro), fiind urmat de sectorul nebanca cu 32 la sută (31,2 miliarde euro). În structura pe instrumente financiare a datoriei sectorului administrația publică au fost consemnate o scădere netă de 4,4 miliarde euro din instrumente financiare de portofoliu sub forma titlurilor de stat și, respectiv, un aport net de 2,9 miliarde euro aferent împrumuturilor externe. Față de anul 2021, sectorul societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală (6,6 la sută din datoria externă pe termen lung) a înregistrat în continuare o tendință de creștere a soldului datoriei externe pe termen lung, determinată de majorarea soldului depozitelor nerezidenților și de triplarea soldului investițiilor de portofoliu, iar autoritatea monetară (3,5 la sută din totalul datoriei externe pe termen lung) a înregistrat un nivel similar al soldului alocărilor de drepturi speciale de tragere (DST) de la FMI (3,4 miliarde euro), comparativ cu anul precedent.

Analiza datoriei externe pe termen lung pe tipuri de creditori relevă o majorare a ponderii împrumuturilor de la organismele internaționale (20,2 la sută la 31 decembrie 2022, față de 16,8 la sută la sfârșitul anului 2021), ca urmare a tranzacțiilor nete efectuate în contul datoriei externe de creditori multilaterali precum UE, BIRD, BERD, BEI, CFI, FDS, OECF, Nordic Investment Bank, Euroatom (3,3 miliarde euro). Ponderea surselor private de finanțare a înregistrat din nou un nivel semnificativ și în anul 2022, prin susținerea accesului la piețele private externe de capital în lunile ianuarie, februarie, mai și septembrie cu emisiuni de titluri de stat, care au însumat 9,21 miliarde euro. Valoarea cuponului a înregistrat procente diferențiate în funcție de data emisiunii, cuprinse între 2,125 și 3,75 aferente perioadei ianuarie-februarie și, respectiv, între 5,25 și 6,625, în cazul intervalului mai-septembrie 2022. Noile emisiuni precum și redeschiderile emisiunilor anterioare au avut maturități de 5, 6, 7, 10 și 12 ani.

În ceea ce privește clasificarea pe scadențe, la 31 decembrie 2022, datoria externă cu maturitate peste 5 ani și-a menținut poziția majoritară în datoria externă pe termen lung (90,8 la sută), în ușoară scădere față de perioada anterioară (91,5 la sută), în continuare cu impact favorabil asupra maturității medii.

Structura pe valute a datoriei externe pe termen lung la sfârșitul perioadei analizate relevă o pondere majoritară a monedei euro (71,3 la sută, în scădere cu 1,6 puncte procentuale față de 31 decembrie 2021), urmată de RON (14,5 la sută, în creștere cu 1,6 puncte procentuale), dolarul SUA (9,1 la sută, nivel comparabil cu anul 2021), DST (3,5 la sută), francul elvețian (0,9 la sută) și de alte valute (0,7 la sută).

Datoria externă pe termen lung a reprezentat 34,2 la sută din PIB la finele anului 2022 (în scădere cu 6,2 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent). Rata serviciului datoriei externe pe termen lung²²⁴ s-a diminuat cu 0,8 puncte procentuale, de la 17 la sută la finele anului 2021 la 16,2 la sută la 31 decembrie 2022 (Tabel 11.3).

Tabel 11.3
Principalii indicatori
de îndatorare externă

	procente	
	2021	2022
Datoria externă brută/PIB	56,6	50,6
Datoria externă netă/PIB	21,4	18,3
Datoria externă brută pe termen lung/PIB	40,4	34,2
Datoria externă brută pe termen lung/exportul de bunuri și servicii	99,5	79,6
Rata serviciului datoriei externe brute pe termen lung	17,0	16,2

Datoria externă pe termen scurt a însumat 46,8 miliarde euro la finele anului 2022, soldul acesteia fiind cu 20 la sută mai mare față de anul 2021, ca urmare a unor intrări nete de capital, a variației cursului valutar și a altor modificări, ce au însumat 7,8 miliarde euro. Serviciul datoriei externe pe termen scurt a totalizat 50,6 miliarde euro, iar rata aferentă acestuia a fost de 41,2 la sută la 31 decembrie 2022, cu 20 puncte procentuale mai mică față de finele anului 2021. Diminuarea s-a produs pe fondul ieșirilor de capital către investitorii direcți cu scadență de până la 1 an, semnificativ mai reduse, a căror valoare a scăzut de la 25,2 miliarde euro în anul 2021 la 19,4 miliarde euro la finalul anului 2022. Aceeași tendință de diminuare a fluxurilor de ieșire au înregistrat depozitele nerezidenților care s-au micșorat de la 16,6 miliarde euro la 9,8 miliarde euro la sfârșitul anului 2022. Rambursarea în contul creditelor comerciale pe termen scurt a înregistrat o majorare de la 9,1 miliarde euro la 11,3 miliarde euro.

Datoria externă netă

Față de anul 2021, la finele anului 2022 datoria externă netă a înregistrat o creștere de la 51,7 miliarde euro la 52,3 miliarde euro, în principal datorită majorării datoriei externe nete a altor sectoare și a societăților care acceptă depozite, exclusiv banca centrală. Datoria externă netă provenită din investițiile directe a consemnat de asemenea o evoluție crescătoare. Evoluția datoriei externe nete a băncii centrale a avut un trend ascendent comparativ cu anul 2021 (Tabel 11.4).

Tabel 11.4
Datoria externă a României

	milioane euro					
	2021			2022		
	Datoria externă brută	Active externe care au la bază instrumente de datorie	Datoria externă netă	Datoria externă brută	Active externe care au la bază instrumente de datorie	Datoria externă netă
	(1)	(2)	(3) = (1)-(2)	(1)	(2)	(3) = (1)-(2)
Administrația publică	58 817	5 462	-53 354	57 636	6 254	-51 382
Numerar și depozite	283	17	-266	470	14	-456
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei	47 192	741	-46 451	42 752	791	-41 961

²²⁴ Rata serviciului datoriei externe pe termen lung se calculează ca raport între serviciul datoriei externe pe termen lung și exportul de bunuri și servicii.

– continuare –

	2021			2022		
	Active externe care au la bază instrumente de datorie			Active externe care au la bază instrumente de datorie		
	Datoria externă brută	Datoria externă netă		Datoria externă brută	Datoria externă netă	
	(1)	(2)	(3) =(1)-(2)	(1)	(2)	(3) =(1)-(2)
Împrumuturi	11 286	1 830	-9 456	14 143	1 915	-12 228
Credite comerciale și avansuri	51	2 874	2 823	267	3 533	3 267
Alte creanțe/angajamente externe	4	0	-4	4	1	-3
Banca centrală	3 365	41 966	38 600	3 404	47 403	43 999
Drepturi speciale de tragere	3 365	3 385	20	3 403	3 424	21
Numerar și depozite	1	16 609	16 609	0	16 079	16 079
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei		21 971	21 971		27 900	27 900
Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală	7 798	12 406	4 608	10 916	11 829	913
Numerar și depozite	7 188	9 680	2 492	8 872	8 242	-630
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei	590	1 984	1 394	1 911	2 596	685
Împrumuturi		676	676		862	862
Alte creanțe/angajamente externe	20	66	46	132	129	-3
Alte sectoare	25 534	13 465	-12 070	26 845	14 465	-12 381
Numerar și depozite		3 279	3 279		3 109	3 109
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei	1 220	2 296	1 075	800	1 975	1 175
Împrumuturi	13 175	107	-13 068	12 802	99	-12 704
Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate	91	883	791	168	1 054	886
Credite comerciale și avansuri	10 963	6 795	-4 168	12 989	8 147	-4 841
Alte creanțe/angajamente externe	85	106	21	87	81	-6
Investiții directe – Instrumente de natura datoriei	41 071	11 576	-29 495	45 760	12 345	-33 415
Total	136 585	84 874	-51 711	144 561	92 295	-52 266

La sfârșitul anului 2022, sectorul administrația publică a înregistrat o poziție externă debitoare în scădere, datoria externă netă ajungând la 51,4 miliarde euro (față de 53,3 miliarde euro în 2021), pe fondul unor plăți scadente de titluri de stat în valoare de 2,7 miliarde euro.

Poziția externă netă a societăților care acceptă depozite, exclusiv banca centrală a fost net creditoare, dar în scădere, ajungând la -0,9 miliarde euro (de la -4,6 miliarde euro) pe seama creșterii volumului pasivelor externe sub formă de titluri de valoare cu 1,3 miliarde euro și de depozite pe termen lung ale nerezidenților cu 1,7 miliarde euro. Plasamentele de active externe s-au diminuat față de anul 2021 cu 0,6 miliarde euro.

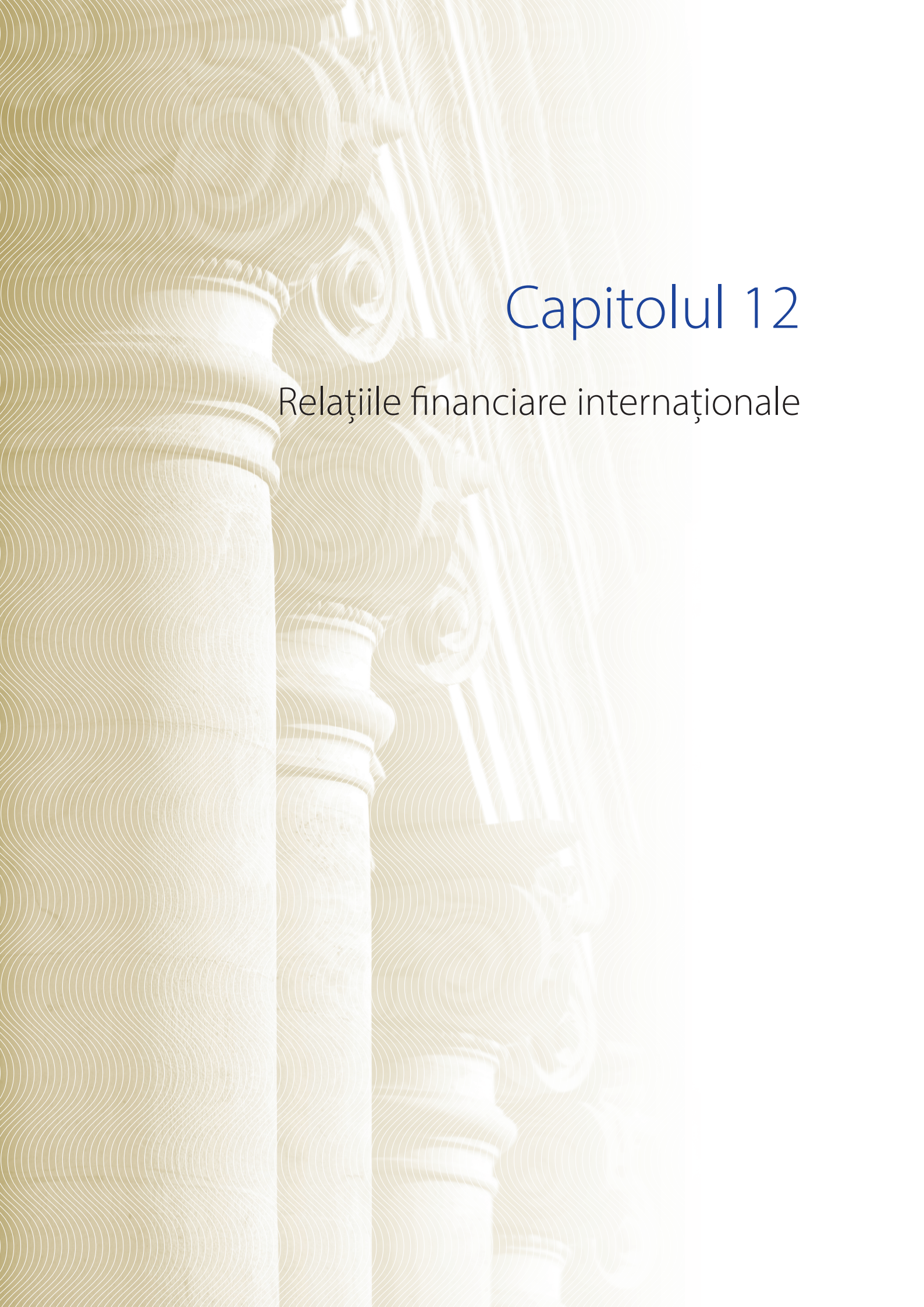
Categoria alte sectoare a consemnat o poziție net debitoare comparabilă cu cea înregistrată în anul 2021, în ușoară creștere, respectiv 12,4 miliarde euro (față de 12,1 miliarde euro), fiind marcată de mici modificări de structură și de volum ale

instrumentelor financiare de natura împrumuturilor, depozitelor, titlurilor de valoare și creditelor comerciale.

Majorarea semnificativă a poziției net creditoare a băncii centrale, până la 44 miliarde euro (de la 38,6 miliarde euro în 2021), a fost generată de lărgirea portofoliului de investiții cu 5,9 miliarde euro prin achiziționarea de titluri de valoare emise de nerezidenți.

Instrumentele de datorie de natura investiției directe au înregistrat o poziție net debitoare în creștere, de la nivelul de 29,5 miliarde euro în anul 2021 la 33,4 miliarde euro la 31 decembrie 2022, pe fondul majorării accentuate a soldului instrumentelor de datorie de tipul împrumuturilor și creditelor comerciale intragrup.

The background of the slide features a photograph of classical architectural columns, likely from a government building, with a wavy, concentric line pattern overlaid in a light tan color. The text is positioned on the right side of the slide.

Capitolul 12

Relațiile financiare internaționale

Conform Statutului său, BNR poate participa, din împuternicirea Parlamentului, la organizații/instituții internaționale cu caracter financiar, bancar, monetar sau de plăți și poate să devină membru al acestora.

Astfel, BNR a acordat de-a lungul timpului o atenție deosebită relațiilor financiare internaționale, atât în calitate de instituție membră sau de reprezentant al României, cât și în calitate de depozitar pentru participațiile statului român la instituțiile financiare internaționale. Printre beneficiile colaborării cu aceste organizații se numără accesarea unor resurse financiare, obținerea de asistență tehnică și schimbul de experiență privind cele mai bune practici ale băncilor centrale, precum și participarea activă la dezbaterile referitoare la sistemul financiar și monetar global, prin reprezentarea la nivelul conducerii acestor foruri și în cadrul diverselor reuniuni organizate de acestea.

De asemenea, BNR a consolidat relațiile de cooperare cu băncile centrale din alte state, inclusiv cu cele care nu fac parte din Sistemul European al Băncilor Centrale, atât la nivel bilateral, cât și multilateral, prin întâlniri de lucru între reprezentanții BNR și omologii acestora sau participări la reuniunile organizate la nivel regional.

1. Fondul Monetar Internațional

România este membră a Fondului Monetar Internațional din anul 1972, cota de participare (capital subscris și vărsat) fiind în prezent de 1 811,4 milioane DST, reprezentând 0,38 la sută din cota totală a Fondului. În anul 2022, în contul dobânzilor nete s-a încasat de la FMI suma de 0,125 milioane DST.

În perioada 30 mai – 10 iunie 2022 o echipă a FMI s-a aflat la București pentru dezbateri și consultări cu autoritățile române în cadrul procedurii periodice de monitorizare, denumită generic „Article IV Consultations”. La încheierea misiunii, echipa FMI a publicat o declarație²²⁵ în care sunt prezentate concluziile consultărilor cu autoritățile române.

2. Grupul Băncii Mondiale

România este membră a tuturor instituțiilor care fac parte din Grupul Băncii Mondiale, respectiv Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID) – care, împreună cu BIRD, reprezintă

²²⁵ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/06/09/romania-staff-concluding-statement-of-the-2022-article-iv-mission>

Banca Mondială, Corporația Financiară Internațională (CFI), Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor (AGMI) și Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investiții (CIRDI).

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

România a devenit membră BIRD în 1972 și deține 8 317 acțiuni (0,30 la sută din capitalul băncii), având o putere de vot reprezentând 0,31 la sută din total.

Cadrul de Parteneriat de țară cu România (pentru perioada 2018-2023) urmărește trei direcții prioritare: (i) investițiile în oameni și egalitatea de șanse; (ii) susținerea unei dezvoltări dinamice a sectorului privat; (iii) îmbunătățirea capacității de reacție în fața dezastrelor naturale și a schimbărilor climatice. Banca Mondială a adaptat Programul de țară la schimbările generate de pandemie și a restructurat o serie de operațiuni, portofoliul fiind extins pentru finanțare în domeniul sănătății, sprijinirea investițiilor pe termen lung în infrastructura școlară și îmbunătățirea capacității instituțiilor de a gestiona riscurile de dezastre naturale și climatice.

Asociația Internațională pentru Dezvoltare

România a devenit membră AID la data de 12 aprilie 2014 și are în prezent o putere de vot în cadrul instituției de 0,31 la sută.

Instituții financiare afiliate Băncii Mondiale

România a aderat la CFI în anul 1990 și are în prezent o putere de vot în cadrul organizației de 0,22 la sută. Activitatea acestei organizații este complementară celei derulate de BIRD și AID, axându-se exclusiv pe sectorul privat. România a devenit membră a AGMI în 1992 și are în prezent o putere de vot de 0,55 la sută.

3. Banca Reglementelor Internaționale

BNR este membră a Băncii Reglementelor Internaționale (BRI) încă din 1930, anul înființării acesteia, și deține 8 564 de acțiuni din capitalul total, pentru care încasează dividende. În anul 2022, pentru exercițiul financiar încheiat la 31 martie 2022, BNR a încasat dividende în valoare de 3,147 milioane dolari SUA (echivalentul a 2,355 milioane DST).

Grupul consultativ regional pentru Europa al Consiliului pentru Stabilitate Financiară

Consiliul pentru Stabilitate Financiară (Financial Stability Board, FSB) este un organism internațional care monitorizează sistemul financiar global și face recomandări cu privire la acesta. BRI asigură finanțarea FSB, pe baza contribuțiilor voluntare ale membrilor și găzduiește secretariatul acestuia. În anul 2011, în scopul extinderii activității FSB dincolo de țările G-20, pentru a reflecta natura globală a sistemului financiar, în cadrul FSB au fost înființate șase grupuri consultative regionale (RCG).

România, prin reprezentanți ai BNR și ai Ministerului Finanțelor, este membru al FSB-RCG Europa începând cu data de 25 iunie 2018.

4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

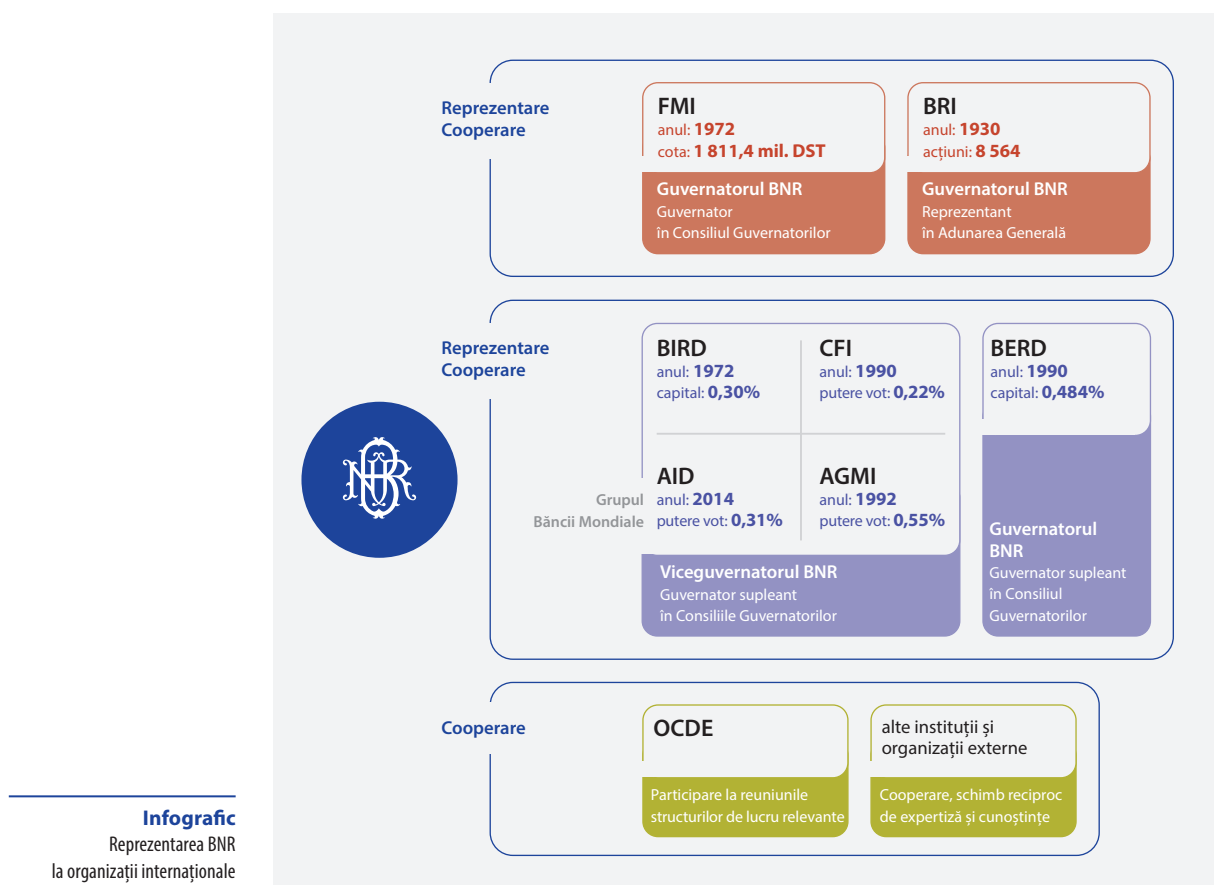
România este membră fondatoare a BERD, statul român deținând în prezent 14 407 acțiuni, în valoare de 144,07 milioane euro, contribuție care reprezintă 0,484 la sută din capitalul total subscris al BERD.

BERD investește în țările de operațiuni în baza unei strategii de țară. Strategia de țară pentru România (pentru perioada 2020-2025) are în vedere trei priorități: (i) promovarea investițiilor în infrastructura durabilă și dezvoltarea regională; (ii) sprijinirea productivității prin expansiunea sectorului corporativ, inovare și îmbunătățirea competențelor; (iii) extinderea procesului de intermediere financiară și dezvoltarea piețelor de capital.

Până la data de 31 decembrie 2022, BERD a acordat României un sprijin financiar în sumă cumulată de aproximativ 10,280 miliarde euro, în cadrul a 508 proiecte, dintre care 75 la sută s-au îndreptat către sectorul privat.

5. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Pe parcursul anului 2022 au fost intensificate demersurile de aderare ale României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), după ce, în data de 25 ianuarie 2022, Consiliul OCDE a decis deschiderea formală a procesului de aderare a României (alături de Argentina, Brazilia, Bulgaria, Croația și Peru). BNR s-a implicat în negocierile aferente procesului de aderare, în limitele competențelor ce îi revin conform Statutului, în principal prin elaborarea autoevaluărilor privind alinierea legislației care intră în atribuțiile BNR la prevederile instrumentelor juridice ale OCDE (în total 16 autoevaluări), cât și prin oferirea de contribuții la alte autoevaluări elaborate de diverse autorități ale statului român. Totodată, s-a urmărit implicarea și în activitatea structurilor de lucru ale OCDE relevante pentru activitatea BNR. Astfel, BNR a participat la reuniunile din lunile aprilie și octombrie 2022 ale Comitetului pentru piețe financiare, Comitet pentru care BNR are rolul de punct de contact național (punct focal), la reuniunile celor patru grupuri de lucru din cadrul Comitetului pentru statistică și politici statistice, care au avut loc în luna octombrie 2022, precum și la alte evenimente punctuale.

De asemenea, menționăm că începând cu anul 2018 BNR este membră a Rețelei Internaționale pentru Educație Financiară a OCDE și participă la reuniunile unor structuri de lucru ale acesteia. Concomitent, BNR participă în calitate de invitat permanent la lucrările Comitetului național pentru aderarea României la OCDE condus de prim-ministrul României, care asigură coordonarea politicii generale a procesului de aderare.

6. Participarea Băncii Naționale a României la instituții și organizații externe

Banca Națională a României urmărește promovarea cooperării, la nivel internațional, cu entități care desfășoară activități, în general, în domeniul cercetării economice și financiare și, în special, în domeniul bancar, pentru asigurarea unui schimb reciproc de expertiză și cunoștințe.

În anul 2022, Banca Națională a României a continuat colaborarea cu diverse organisme, grupuri de reflecție și instituții internaționale relevante în domeniul cercetării științifice și a facilitat diseminarea pe plan intern a rezultatelor studiilor științifice care au fost obținute la nivel global și a cunoștințelor dobândite în cadrul unor evenimente și reuniuni internaționale pe teme economice și financiar-monetare. În baza cooperării

cu aceste entități, reprezentanți ai băncii centrale au participat la aceste evenimente, mijlocind un schimb de informații de specialitate.

Astfel, având în vedere calitatea Băncii Naționale a României de membru instituțional cu drepturi depline al Rețelei pentru Ecologizarea Sistemului Financiar²²⁶ (Network for Greening the Financial System – NGFS), Banca Națională a României²²⁷ a participat în anul 2022 la activitatea structurilor de lucru constituite la nivelul NGFS²²⁸, prin reprezentanții desemnați, iar NGFS a diseminat rezultatele cercetării în domeniul ecologizării sistemului financiar la nivel internațional. În data de 12 decembrie 2022, NGFS²²⁹ a aniversat cinci ani de la constituire, iar Banca Națională a României a sprijinit campania de comunicare a NGFS prin mijloace specifice de promovare media, prin platformele sociale LinkedIn²³⁰ și Twitter²³¹.

²²⁶ Banca Națională a României a devenit, în data de 16 septembrie 2020, membru instituțional al NGFS. NGFS reprezintă un organism internațional al băncilor centrale și autorităților de supraveghere ce doresc, pe bază voluntară, să realizeze schimb de experiență, să împărtășească cele mai bune practici, să contribuie la dezvoltarea gestionării riscurilor de mediu și climatice în sectorul financiar și să mobilizeze/direcționeze finanțări care să susțină tranziția spre o economie durabilă.

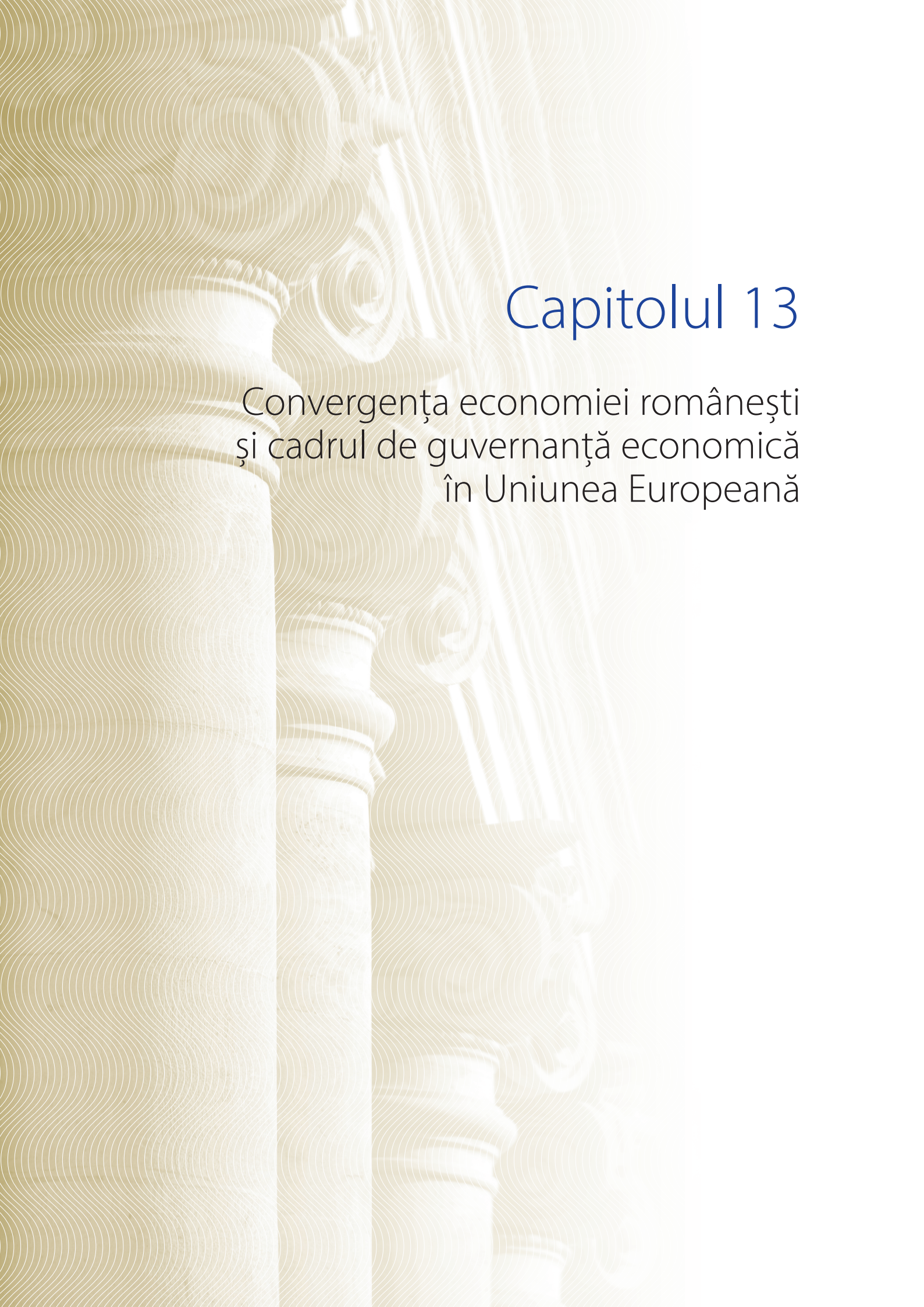
²²⁷ <https://www.bnro.ro/Re%C8%9Beaua-pentru-ecologizarea-sistemului-financiar--21812.aspx>

²²⁸ Structurile de lucru ale NGFS pentru perioada aprilie 2022 – aprilie 2024 sunt: (i) Grup de lucru în domeniul supravegherii; (ii) Grup de lucru în domeniul dezvoltării scenariilor și analizei, (iii) Grup de lucru privind politica monetară, (iv) Grup de lucru pentru activitatea băncilor centrale privind emisiile poluante nete zero, (v) Echipa pentru riscuri asociate mediului natural, și (vi) Echipa pentru dezvoltarea capacităților în domeniul instruirii profesionale. (<https://www.ngfs.net/en/about-us/governance/general-information>)

²²⁹ În anul 2022, NGFS a adăugat încă 16 membri și 3 observatori, iar la finalul anului 2022 avea 121 de membri și 19 observatori.

²³⁰ https://www.linkedin.com/posts/bnr_ngfs-activity-7008029089328476160-qM2a

²³¹ https://publish.twitter.com/?query=https%3A%2F%2Ftwitter.com%2Fbnr_ro%2Fstatus%2F1602262831675629574widget=Tweet

Capitolul 13

Convergența economiei românești
și cadrul de guvernare economică
în Uniunea Europeană

1. Convergența economiei românești

În cadrul analizei derulării procesului de convergență a economiei românești, o atenție deosebită este acordată efectelor crizei pandemice și ale războiului din Ucraina, pe fondul cărora unii dintre indicatorii monitorizați au înregistrat o volatilitate ridicată.

Stadiul îndeplinirii la nivelul anului 2022 a criteriilor nominale de adoptare a euro, instituite prin Tratatul de la Maastricht, este prezentat în Tabelul 13.1.

	Criterii Maastricht	România 2022
Rata inflației (IAPC) (procente, medie anuală)	≤1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE ¹	12 (referință: 7,9)
Deficitul bugetului consolidat* (procente în PIB)	sub 3 la sută	6,2
Datoria publică* (procente în PIB)	sub 60 la sută	47,3
Cursul de schimb față de euro (apreciere/deprecieri procentuală maximă pe doi ani)	±15 la sută	+1,0/-1,6 ²
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an, medie anuală)	≤2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE ¹ din perspectiva stabilității prețurilor	7,5 (referință: 3,9)

*) SEC 2010

1) La calcularea nivelului de referință pentru finalul anului 2022 au fost luate în considerare Franța, Malta și Finlanda.

2) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro în intervalul ianuarie 2021 – decembrie 2022.

Calculul este efectuat pe baza seriilor cu frecvență zilnică și se raportează la media lunii decembrie 2020.

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Tabel 13.1
Criteriile de la Maastricht
(indicatori de convergență
nominală)

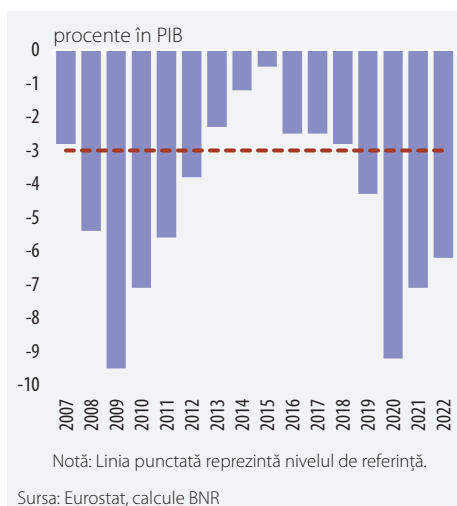
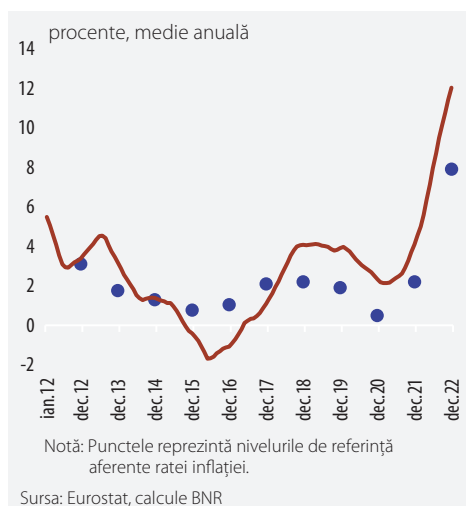
După ce în intervalul iulie 2015 – noiembrie 2017 România a îndeplinit aceste criterii (fără a participa însă la ERM II), în ultimii ani indicatorii privind rata inflației, ratele dobânzilor pe termen lung și ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat²³² au depășit valorile de referință, ecarturile aferente anului 2022 având magnitudini semnificative.

Anul 2022 a fost caracterizat de o accentuare substanțială la nivel mondial a presiunilor inflaționiste, iar ratele medii anuale ale indicatorilor relevanți s-au poziționat în cvasitotalitatea cazurilor peste valorile de referință ale țintelor urmărite de băncile centrale. Fenomenul a fost alimentat de creșterile consistente ale prețurilor produselor energetice, alimentelor, precum și ale altor materii prime non-energetice, determinate inclusiv de efectele războiului din Ucraina. În România, rata medie anuală a inflației, calculată pe baza indicelui armonizat (IAPC), a înregistrat o accelerare până la 12 la sută în decembrie 2022, indicatorul mărindu-și ecartul față de valoarea de referință

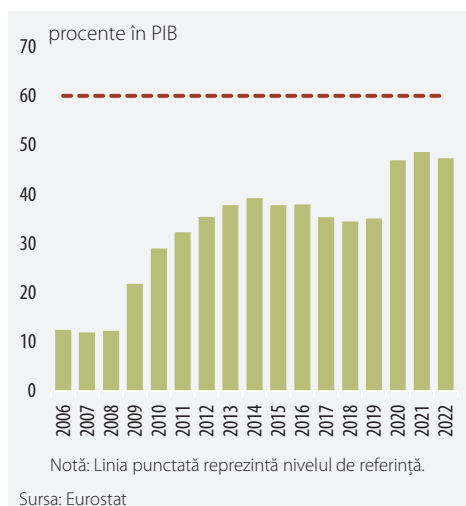
²³² În contextul declanșării pandemiei, de menționat este suspendarea, în martie 2020, a prevederilor Pactului de stabilitate și creștere, acțiune ce a permis statelor membre implementarea unor pachete relativ ample de măsuri de natură fiscală în vederea limitării efectelor adverse ale acesteia.

a criteriului cu privire la stabilitatea prețurilor la 4,1 puncte procentuale (aproximativ dublu față de cel aferent anului 2021), în pofida impactului atenuant exercitat de schemele de sprijin al consumatorilor casnici adoptate de autorități²³³.

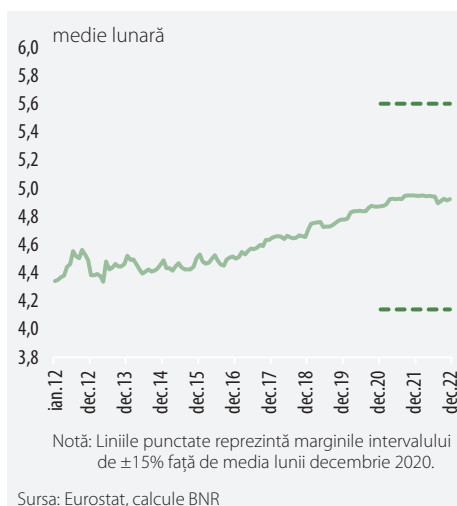
Grafic 13.1
Rata inflației (IAPC)

Grafic 13.2
Deficitul bugetului general consolidat (metodologie SEC 2010)

Grafic 13.3
Datoria publică

Grafic 13.4
Cursul de schimb EUR/RON

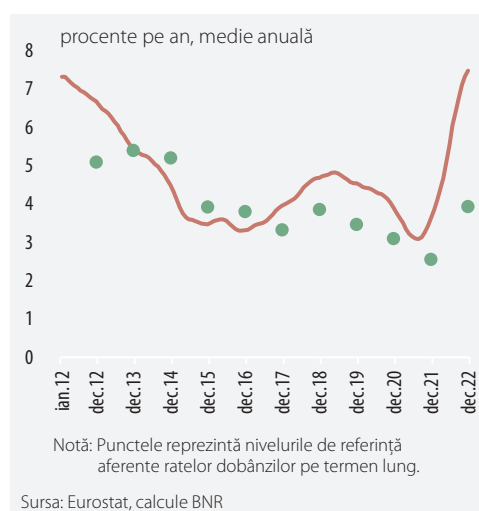
Dat fiind impactul exercitat de șocul pandemic asupra cadrului economic, în anul 2020 ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat a crescut semnificativ (Grafic 13.2). Ulterior, indicatorul s-a diminuat treptat, atingând în 2022 un nivel de 6,2 la sută, valoare însă în continuare superioară plafonului specific criteriului. Influențe de sens opus asupra deficitului bugetului general consolidat au exercitat, pe de o parte, menținerea cheltuielilor guvernamentale la valori ridicate (în contextul atât al măsurilor pentru compensarea facturilor la energie, cât și al creșterii cheltuielilor cu dobânzile aferente datoriei guvernamentale), iar pe de altă parte, creșterea veniturilor fiscale (în special cele provenite din suprataxarea sectorului energetic), inclusiv pe fondul majorării ratei inflației în ultimii doi ani. În ceea ce privește ponderea datoriei

²³³ Schemele au vizat cu precădere plafonarea și compensarea tarifelor la energia electrică și gazele naturale. În termenii ratei anuale a inflației, sfârșit de perioadă (decembrie T/decembrie T-1), calculată folosind indicele național al prețurilor de consum (IPC), impactul acestor scheme a fost evaluat a fi semnificativ la sfârșitul anului 2022, respectiv de aproximativ -11 puncte procentuale.

publice în PIB (Grafic 13.3), aceasta a rămas sub nivelul de referință, deși în anul 2020 a înregistrat un salt semnificativ. Ulterior, indicatorul s-a menținut pe un palier mult mai ridicat față de cel de dinaintea crizei pandemice, înregistrând totuși în decursul anului 2022 o ușoară contracție (până la nivelul de 47,3 la sută), pe fondul dinamicii ridicate a PIB nominal.

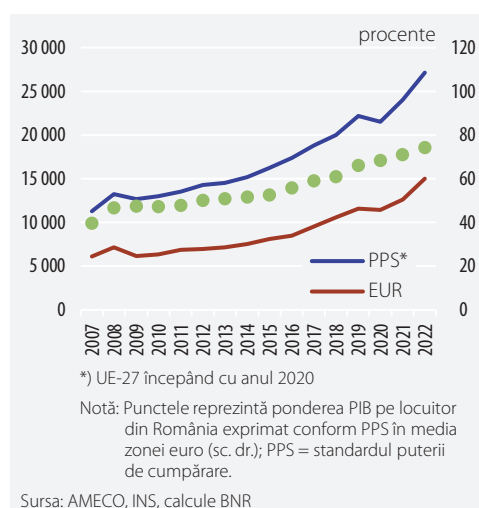
Ulterior crizei financiare internaționale din 2007-2009, cursul de schimb al leului în raport cu moneda euro a avut o evoluție relativ stabilă²³⁴ (Grafic 13.4). Au fost consemnate fluctuații mult inferioare ca amplitudine față de banda de referință de ± 15 la sută, chiar și în contextul crizelor recente și al dezechilibrelor la nivel macroeconomic induse de acestea, reflectate în evoluția unor indicatori sintetici precum prima de risc suveran.

Grafic 13.5
Ratele dobânzilor pe termen lung

Rata dobânzii pe termen lung a continuat și în 2022 să depășească nivelul de referință. Ecartul s-a accentuat semnificativ pe parcursul anului (Grafic 13.5), reflectând dezechilibrele acumulate la nivel macroeconomic, amplificate inclusiv de creșterea riscurilor de natură geopolitică²³⁵. Totuși, perspectivele pe termen mediu evaluate de agențiile de rating în cazul României au rămas stabile, reliefându-se necesitatea valorificării fondurilor europene (în special cele aferente Mecanismului de redresare și reziliență) și a continuării procesului de consolidare fiscală, în contextul în care România face obiectul procedurii de deficit excesiv.

Grafic 13.6
Evoluția PIB pe locuitor

Îndeplinirea într-o manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală este favorizată de realizarea unui grad ridicat de aliniere structurală, proces care poate fi evaluat în principal prin monitorizarea nivelului PIB pe locuitor, a structurii pe sectoare a economiei, a gradului de deschidere a acestora și a ponderii comerțului cu UE în totalul comerțului exterior cu bunuri și servicii.

²³⁴ În intervalul 2012-2022, leul a înregistrat o depreciere medie anuală față de euro de aproximativ 1 la sută.

²³⁵ Pe parcursul anului 2022, percepția riscurilor asociate economiei românești (măsurată prin intermediul cotațiilor CDS – *credit default swaps*) s-a deteriorat încă de la debutul războiului din Ucraina, plasându-se peste valorile aferente statelor din regiune.

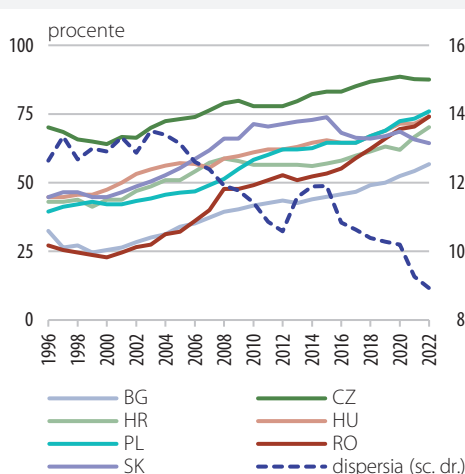
Traectoria ascendentă a nivelului PIB pe locuitor din ultimul deceniu a fost temporar stopată în 2020 în contextul crizei pandemice (Grafic 13.6). Diminuarea ecarterului dintre cele două economii (proces la care a contribuit și o creștere a sincronizării ciclurilor de afaceri – Caseta 9) a continuat și în perioada următoare. Astfel, în anul 2022, PIB pe locuitor în România²³⁶ s-a situat la aproximativ 74 la sută din cel calculat pentru zona euro.

Caseta 9. Analiza legăturii dintre sincronizarea ciclurilor de afaceri și convergența reală

În contextul procesului de convergență a economiei românești și al perspectivelor privind aderarea României la zona euro, analiza urmărește, pe de o parte, ilustrarea unor măsuri de cuantificare a gradului de sincronizare a ciclurilor de afaceri, iar pe de altă parte, testarea empirică a legăturii dintre aceste măsuri și convergența reală (exprimată ca decalaj, față de zona euro, al nivelului PIB/locuitor la standardul puterii de cumpărare – PPS). Analiza vizează statele din regiune pentru care s-a înregistrat o recuperare a ecarterului față de zona euro, în termeni de PIB/locuitor (PPS), în ultimele două decenii: Bulgaria (BG), Cehia (CZ), Croația (HR), Ungaria (HU), Polonia (PL), România (RO) și Slovacia (SK).

Recuperarea a avut loc inclusiv pe fondul încetinirii ample a dinamicii PIB pe locuitor în cazul zonei euro. Principalul rezultat al exercițiului empiric efectuat este evidențierea legăturii dintre sincronizarea ciclurilor de afaceri și procesul de convergență reală.

Eșantionul acoperă intervalul 1996-2022²³⁷, incluzând atât perioade de creștere economică, cât și de contracție și/sau șocuri nefavorabile majore (criza financiară, criza pandemică, criza energetică și războiul din Ucraina).

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Grafic A
PIB/locuitor (PPS),
relativ la zona euro

Graficul A ilustrează, pentru statele analizate, un progres continuu al procesului de convergență reală în ultimele două decenii. Deși avansul economic a fost întrerupt în cursul anului 2020, decalajul față de zona euro a continuat să se diminueze pentru unele state (de exemplu, România sau Ungaria), pe fondul unei contracții de mai mică amploare a activității economice autohtone comparativ cu cea din zona euro. În plus, se remarcă trendul descendent al dispersiei²³⁸ dintre PIB/locuitor (PPS) – proces ce poartă denumirea de *sigma-convergence*.

În mod uzual, ciclurile de afaceri sunt definite ca „un tip de fluctuații care au loc la nivelul activității economice agregate a națiunilor [...], un ciclu constând în expansiuni

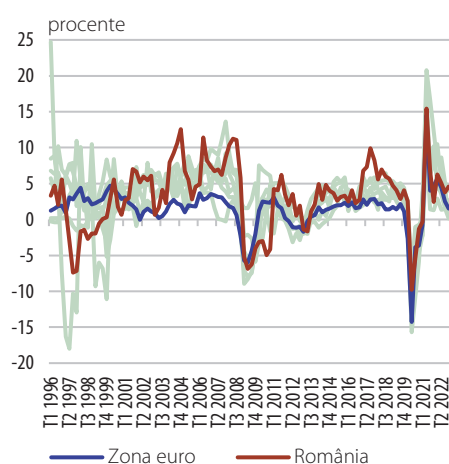
²³⁶ Avansul indicatorului reflectă inclusiv continuarea tendinței demografice descendente.

²³⁷ Pentru anul 2022, date provizorii pentru PIB/locuitor (PPS), Sursa: Eurostat.

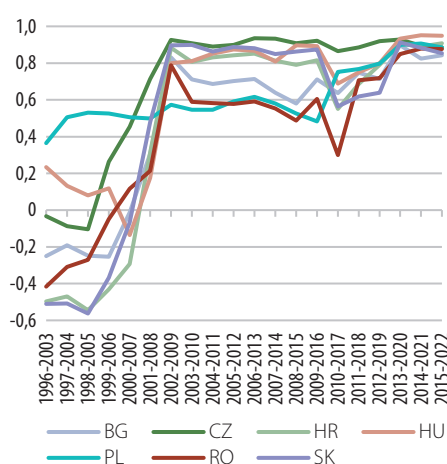
²³⁸ Calculată ca abatere standard între valorile PIB/locuitor (PPS) pentru fiecare an.

simultane ale mai multor sectoare ale economiei, urmate, în mod similar, de contracții generalizate” (Burns și Mitchell, 1946). Gradul de sincronizare a ciclurilor de afaceri continuă să reprezinte un subiect de interes, fiind abordat prin prisma unor multiple instrumente de analiză. Astfel, Giannone *et al.* (2009) au arătat, pentru statele din zona euro, că un nivel apropiat al PIB/locuitor la începutul anilor 2000 a condus la o sincronizare mai puternică a ciclurilor de afaceri. Benalal *et al.* (2006) au identificat, la nivelul zonei euro, diferențe structurale între state, evidențiate de variabilitatea ratelor de creștere ale trendului PIB. În schimb, s-a observat o relativă creștere graduală a sincronizării pozițiilor ciclice/deviațiilor PIB ale statelor din zona euro, în special după criza financiară (Lukmanova și Tondl, 2017). Dintre statele care au aderat la UE în anul 2004, Ungaria, Polonia și Slovenia au manifestat o puternică îmbunătățire a sincronizării ciclurilor de afaceri cu cel al zonei euro, în termenii corelației între deviațiile PIB estimate, conform Darvas și Szapáry (2004).

Grafic B
Variații anuale ale PIB
pentru statele analizate

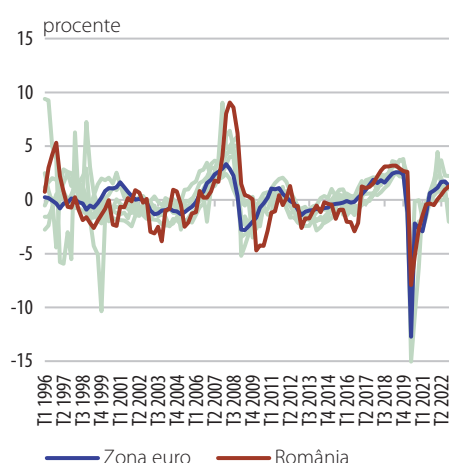

Sursa: Eurostat, calcule BNR

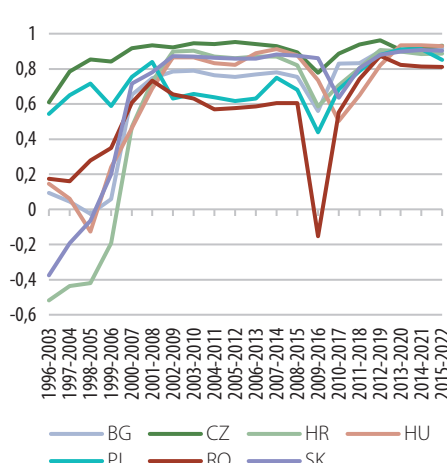

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Grafic C
Coeficienți de corelație aferenți
variațiilor anuale ale PIB

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Grafic E
Coeficienți de corelație aferenți
deviațiilor PIB de la trend

Grafic D
Deviații PIB de la trend (filtru HP)

Pentru evaluarea ciclurilor de afaceri și a sincronizării dintre acestea au fost aplicate două metode alternative. Prima constă în definirea sincronizării ciclurilor de afaceri prin corelația dintre creșterea economică a zonei euro și, respectiv, cea din fiecare

economie analizată. Corelația este cuantificată pe baza unor intervale mobile (engl. *rolling window*) ce includ ritmurile anuale ale PIB – a se vedea Graficele B și C. Analiza corelației a fost efectuată pe baza datelor cu frecvență trimestrială din intervalul 1996-2022. Lungimea intervalelor mobile este de 32 de trimestre (reprezentând, conform Benalal *et al.* (2006), durata unui ciclu de afaceri pentru țările dezvoltate ale UE).

Pentru cea de a doua metodă, ciclurile de afaceri au fost definite prin evaluarea componentei ciclice a PIB, pentru fiecare stat, utilizând metoda standard reprezentată de filtrul Hodrick-Prescott pentru datarea unui ciclu de creștere (*growth cycle/deviation cycle*) – Graficele D și E. Pornind de la definiția alternativă a ciclurilor de afaceri, a doua măsură a sincronizării constă în corelația dintre deviația PIB a zonei euro și cea a fiecărui stat analizat.

De remarcat, în cazul României, sunt scăderile bruște, temporare, ale coeficienților de corelație ce caracterizează intervalele 2010-2017 și, respectiv, 2009-2016 (Graficele C și E). Acestea sunt induse de diferențe majore în termeni de creștere a PIB²³⁹ în anul 2017 (boom în cazul României *versus* avans temperat în zona euro), cu influențe în sensul estimării unei deviații PIB negative pentru România în anul precedent (*versus* apropiate de zero în cazul zonei euro).

Cea de a doua parte a analizei constă în evidențierea legăturii, prin estimarea unei regresii panel, dintre decalajul PIB/locuitor (PPS) față de media zonei euro, considerată variabilă dependentă, și, respectiv, măsurile de sincronizare prezentate mai sus, cu rol de variabile explicative. Tiparul analizei este similar celui din lucrarea autorilor Lukmanova și Tondl (2017), în care aceștia estimează, cu ajutorul unui sistem de ecuații simultane, legăturile dintre mai multe variabile economice. Setul acestora include atât indicatori de convergență, cât și o măsură a sincronizării ciclurilor de afaceri. Astfel, și în cadrul prezentei analize, estimarea coeficienților asociați măsurii de sincronizare a fost efectuată pe baza unei ecuații suplimentate cu alte informații corelate cu procesul de convergență reală. Mai exact, au fost selectați indicatori specifici convergenței nominale (deficitul bugetar, rata dobânzii pe termen lung, rata medie anuală a inflației) și, respectiv, reale (ponderea soldului contului curent în PIB, ponderea soldului contului de capital în PIB, gradul de deschidere a economiei, gradul de intermediere financiară, ponderea sectorului servicii în economie și productivitatea muncii). Totuși, utilizarea unei specificații „clasice” ar fi presupus introducerea în regresia panel a unui număr relativ ridicat de variabile explicative, ridicând o serie de probleme de parcimonie, precum cele care privesc evaluarea bonității modelului sau testarea coeficienților. De aceea, s-a recurs la explicarea setului relativ extins de indicatori de convergență cu ajutorul unui număr limitat de factori comuni (a se vedea Stock și Watson, 2002). Utilizarea factorilor comuni, cu rol de variabile „sintetice” de control, este întâlnită și în alte lucrări precum Bernanke *et al.* (2004).

²³⁹ În literatura de specialitate, pentru investigarea gradului de sincronizare între țări, s-au luat în considerare și alte variabile, precum subcomponentele PIB (consum, investiții sau exporturi – a se vedea Gayer, 2007). Pentru România, măsurile de sincronizare calculate pe baza componentelor menționate conduc, de asemenea, la o reducere a corelației după criza financiară și, respectiv, la o revenire în cele mai recente perioade (în special pentru consum și exporturi la valori de aproximativ 0,8).

Factorii comuni au fost estimați cu ajutorul metodei componentelor principale, aplicată individual pe cele două seturi de indicatori de convergență (nominali și,

respectiv, reali)²⁴⁰. În cazul ambelor estimări, primul factor estimat explică peste 50 la sută din variația cumulată a indicatorilor. Pentru a testa robustețea rezultatelor, au fost efectuate și regresii ce au inclus câte doi factori pentru fiecare set de indicatori.

Variabile	PIB/capita PPS	PIB/capita PPS
	(1)	(2)
Corelație dinamică PIB	0,10*** (0,02)	
Corelație deviație PIB		0,10*** (0,03)
Factorul nominal 1	1,17 (0,69)	1,19 (0,71)
Factorul real 1	2,29** (0,93)	2,89** (1,11)
Observații	140	140
R-pătrat	0,65	0,59
Număr de țări	7	7
Efect fix de țară	DA	DA

() abaterea standard robustă

*) p<0,1, **) p<0,05, ***) p<0,01

Rezultatele exercițiului empiric (descrise în Tabelul A) reflectă legătura pozitivă și semnificativă statistic dintre procesul de convergență reală și măsurile alternative de sincronizare a ciclurilor de afaceri, construite pe baza creșterii PIB și a deviației PIB. Exercițiul de estimare a ținut seama de un spectru larg de variabile de control²⁴¹, reprezentat de indicatori de convergență nominală și reală, grupați și sintetizați prin intermediul celor doi

factori comuni. Anumite limitări ale analizei sunt reprezentate de disponibilitatea datelor (lungimea eșantionului) sau de definirea măsurilor (de exemplu, filtrul Hodrick-Prescott are asociată o calibrare standard a parametrului de netezire; în plus, instrumentul prezintă o anumită imprecizie, cu precădere la extremitățile eșantionului).

Referințe

- Benalal, N., Diaz del Hoyo, J. L., Pierluigi, B., Vidalis, N. – „Output growth differentials across the Euro area countries – Some stylised facts”, *ECB Occasional Paper Series*, No. 45, 2006
- Bernanke, B. S., Boivin, J., Elias, P. – „Measuring the effects of monetary policy: a factor-augmented vector autoregressive (FAVAR) approach”, *The Quarterly Journal of Economics*, 120(1): 387-422, 2004
- Burns, A. F., Mitchell, W. C. – „Measuring business cycles”, New York NBER, 1946
- Darvas, Z., Szapáry, G. – „Business cycle synchronization in the enlarged EU: comovements in the new and old members”, *Magyar Nemzeti Bank Working Paper*, No. 1, 2004
- Gayer, C. – „A fresh look at business cycle synchronisation in the euro area”, *Economic Papers*, No. 287, European Commission, 2007
- Giannone, D., Lenza, M., Reichlin, L. – „Business cycles in the euro area”, *W. P. Series*, No. 1010, ECB, 2009
- Lukmanova, E., Tondl, G. – „Macroeconomic imbalances and business cycle synchronisation. Why common economic governance is imperative for the Eurozone”, *Economic Modelling*, vol. 62, 2017, pp. 130-144
- Stock, J. H., Watson, M. – „Macroeconomic forecasting using diffusion indexes”, *Journal of Business and Economic Statistics*, No. 2, vol. 50, 2002, pp. 147-162

²⁴⁰ În prealabil, variabilele au fost standardizate, prin extragerea mediei și împărțirea la abaterea standard.

²⁴¹ Robustețea specificațiilor a fost testată și introducând, pe rând, ca variabile de control, prețul petrolului Brent și cursul de schimb EUR/USD.

Tabel A
Rezultatele ecuațiilor de regresie

În ceea ce privește structura pe sectoare a economiei, în ultimii ani s-a înregistrat o tendință de convergență către cea a zonei euro, evidențiată în special prin creșterea ponderii serviciilor (Grafic 13.7) și a importanței acestora în comerțul exterior. Evoluțiile

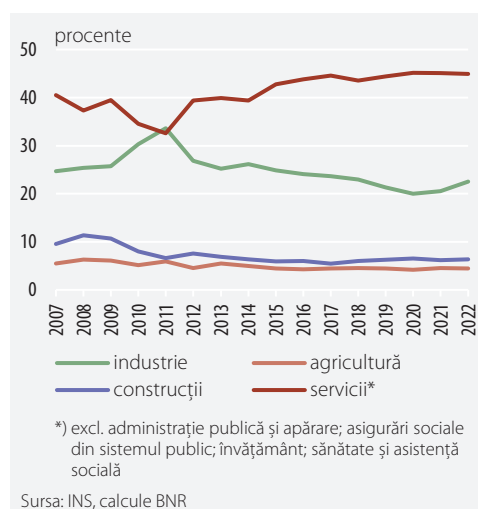
specifice din perioada pandemiei și, ulterior, cele care au avut loc pe fondul manifestării crizei energetice au implicat o relativă menținere, în 2021 și 2022, a importanței în PIB a acestui sector. În schimb, se remarcă un avans al ponderii industriei, ce poate fi atribuit inclusiv unor efecte de preț.

În ultimii doi ani, în contextul redresării activității comerciale, gradul de deschidere a economiei a crescut până la 93 la sută (Grafic 13.8), pe seama avansului simultan al exporturilor și al importurilor de bunuri și servicii. Din punct de vedere al gradului de integrare a schimburilor comerciale cu UE, ponderea celor cu statele membre este evaluată a fi ridicată, situându-se la un nivel mediu de circa 75 la sută în ultimii 10 ani (cu o tendință recentă de reducere, pe seama creșterii deficitului unor categorii de produse de natura materiilor prime, în contextul crizei energetice).

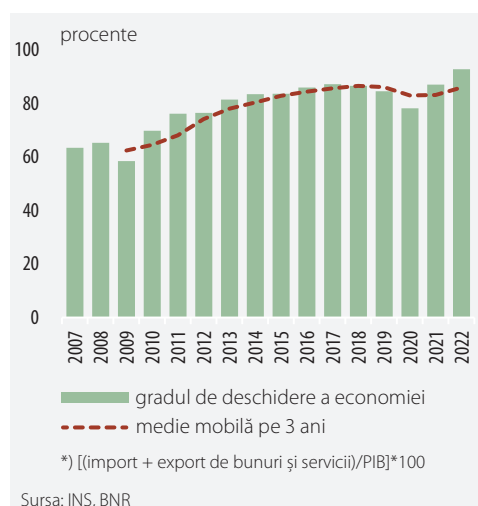
Dată fiind complexitatea procesului de convergență reală, cadrul de analiză poate fi extins prin monitorizarea mai multor dimensiuni, printre care sustenabilitatea poziției externe sau gradul de dezvoltare a sistemului financiar-bancar și nivelul integrării acestuia în cel european.

Tendența de majorare a ponderii deficitului contului curent în PIB s-a accentuat în anul 2022, indicatorul ajungând la 9,3 la sută din PIB (Grafic 13.9). Astfel, media valorilor pentru ultimii trei ani s-a plasat cu 3,1 puncte procentuale peste criteriul stipulat de Comisia Europeană, respectiv de 4 la sută din PIB. În ultimii ani, pe fondul tendinței de accentuare

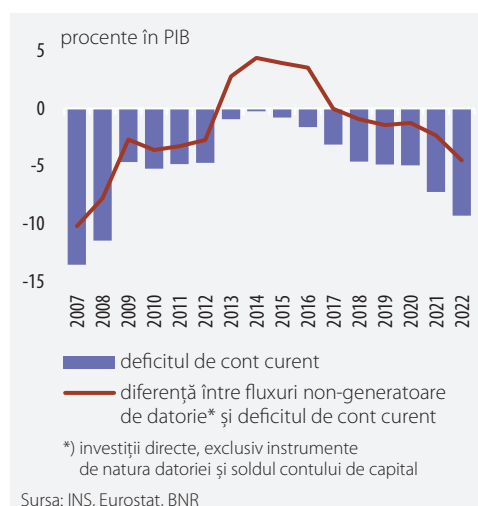
Grafic 13.7
Ponderea sectoarelor economice
în PIB

Grafic 13.8
Gradul de deschidere a
economiei*

Grafic 13.9
Deficitul de cont curent
și finanțarea prin fluxuri stabile

a deficitului de cont curent, gradul de finanțare a acestuia prin fluxuri non-generatoare de datorie s-a înscris pe o traiectorie descendentă, cel corespunzător anului 2022 fiind de 52 la sută. Reducerea gradului de finanțare față de anul 2021 (când s-a plasat la 67 la sută) a fost totuși atenuată de avansul surselor de finanțare stabilă²⁴².

Gradul de integrare a sectorului financiar-bancar din România cu cel al zonei euro este ridicat, dată fiind preponderența, în structura acționariatului instituțiilor de credit românești a capitalului originar din țările zonei euro. Însă, comparativ cu zona euro, în ultimii 10 ani intermedierea financiară indirectă (ponderea în PIB a creditului acordat sectorului privat, exclusiv IFN) a rămas la un nivel substanțial mai redus (valorile aferente anului 2022 fiind de 25 la sută în România, față de 88 la sută în UE). În privința intermedierei financiare directe (calculată ca pondere în PIB a capitalizării bursiere), aceasta s-a poziționat pe întreaga perioadă postaderare la UE la un nivel mult inferior celui aferent zonei euro.

2. Evoluții în domeniul guvernării economice în Uniunea Europeană

Comisia Europeană a continuat să monitorizeze evoluțiile macroeconomice ale statelor membre ale Uniunii Europene, în vederea identificării și corectării eventualelor dezechilibre, ediția din noiembrie 2022 a *Raportului privind mecanismul de alertă* (RMA) analizând aceste aspecte în contextul tranziției economiei UE de la redresarea postpandemică la încetinirea asociată presiunilor inflaționiste. *Raportul* utilizează date efective pentru indicatorii din Tabloul de bord aferenți anului 2021 și estimări pentru cei din anii următori, fiind astfel posibilă identificarea timpurie a potențialelor riscuri.

Gradul ridicat de îndatorare, deopotrivă al sectorului public și privat, rămâne o problemă importantă a economiei europene. Deși în 2021 ponderile datoriei publice în PIB s-au redus în aproape toate țările, ca urmare a redresării PIB nominal, dar și a reducerii suplimentare a deficitelor guvernamentale, acestea au rămas totuși în multe cazuri peste nivelul prepandemic și peste plafonul prevăzut în Tabloul de bord. În ceea ce privește ratele de îndatorare ale companiilor și gospodăriilor, majorarea creditelor nete a fost estompată de creșterea PIB. *Raportul* anticipează continuarea tendinței de reducere a ratelor datoriei în anii următori, în principal ca urmare a impactului inflației asupra PIB nominal. Graficele 13.10, 13.11 și 13.12 ilustrează evoluția numărului de state membre ale UE care au depășit limitele impuse pentru fiecare indicator din Tabloul de bord, indicatorii fiind grupați în funcție de principalele dimensiuni macroeconomice²⁴³.

²⁴² Pe de o parte, pe parcursul anului 2022, intrările de fonduri europene s-au menținut la valori ridicate, existând o suprapunere a două cadre financiare multianuale, la care s-au adăugat și fondurile aferente „Next Generation EU”. Pe de altă parte, participațiile la capital și-au continuat ritmul de creștere și în anul 2022, exclusiv pe fondul reinvestirii profitului.

²⁴³ Graficele 13.10, 13.11 și 13.12 se bazează pe date Eurostat; acolo unde acestea nu au fost disponibile pentru anul 2022, au fost utilizate valorile din RMA.

Tabel 13.2. Tabloul de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice

		Soldul contului curent	Poziția investițională internățională netă	Cursul de schimb real efectiv pe baza IAPC	Cota de piață a exporturilor de bunuri și servicii	Costul unitar nominal cu forța de muncă	Indicele prețurilor locuințelor	Fluxul creditelor acordate sectorului privat
		% din PIB, medie pe 3 ani	% din PIB	variație % pe 3 ani	variație % pe 5 ani	variație % pe 3 ani	variație % anuală	% din PIB
		-4%/+6% din PIB	-35% din PIB	±5% (EA) ±11% (non-EA)	-6%	+9% (EA) +12% (non-EA)	6%	+14% din PIB
Austria	2021	1,9	14,7	1,2	-2,7	9,9	9,9	7,4
	2022	1,3	14,6	...	...	9,8	3,8	...
Belgia	2021	0,5	63,9	0,6	2,4	5,3	4,5	3,5
	2022	-0,7	53,6	...	...	10,0	-2,8	4,3
Bulgaria	2021	0,0	-18,5	3,8	12,2	16,4	2,5	4,4
	2022	-0,8	-12,5	...	...	30,9	-2,4	...
Cehia	2021	-0,1	-14,5	5,0	-0,7	13,9	16,4	2,9
	2022	-2,3	-19,7	...	...	14,4	0,8	...
Cipru	2021	-7,5	-117,8	-2,4	24,9	4,1	-4,3	4,3
	2022	-8,7	-105,3	...	...	2,5	-4,4	...
Croația	2021	1,4	-33,7	-1,5	7,9	8,1	4,8	3,0
	2022	-0,1	-25,9	...	...	12,3	3,6	6,2
Danemarca	2021	8,5	76,3	-1,1	6,5	6,1	9,5	12,3
	2022	10,0	64,2	...	...	7,2	-7,3	9,1
Estonia	2021	-0,1	-13,0	1,9	17,8	10,7	10,4	6,5
	2022	-1,7	-20,5	...	...	21,4	4,7	...
Finlanda	2021	0,2	1,0	-0,7	4,9	6,2	2,8	6,1
	2022	-0,9	-2,7	...	...	8,0	-4,1	...
Franța	2021	-0,3	-32,1	-0,4	-11,4	5,0	4,7	6,4
	2022	-1,2	-26,2	...	...	11,1	1,3	8,3
Germania	2021	7,7	70,1	0,5	-5,1	7,4	8,2	5,7
	2022	6,3	71,1	...	...	7,4	-1,5	...
Grecia	2021	-5,0	-171,9	-3,1	9,6	4,0	6,6	-0,1
	2022	-7,7	-141,3	...	...	2,2	3,3	0,8
Irlanda	2021	-4,2	-145,5	-2,6	39,9	-7,9	4,2	2,6
	2022	5,4	-120,7	...	...	-9,8	5,5	...
Italia	2021	3,4	8,3	-1,8	-5,9	4,0	1,0	3,5
	2022	1,9	3,9	...	...	5,6	-3,4	...
Letonia	2021	-0,7	-27,5	2,3	13,4	14,3	7,2	0,9
	2022	-2,7	-27,0	...	...	18,6	-0,2	...
Lituania	2021	4,0	-7,4	4,4	37,9	19,2	11,0	5,9
	2022	1,1	-6,6	...	...	27,8	0,3	...
Luxemburg	2021	3,7	40,4	0,6	13,8	11,2	12,4	53,9
	2022	4,2	28,2	...	...	15,8	3,8	...
Malta	2021	4,2	51,3	-1,2	14,5	11,6	3,8	9,2
	2022	-0,8	52,3	...	...	10,1	1,2	...
Țările de Jos	2021	6,4	93,2	2,2	1,1	11,2	11,2	11,7
	2022	5,6	75,1	...	...	11,4	5,6	...
Polonia	2021	0,3	-39,5	-0,4	24,9	12,1	3,7	3,8
	2022	-0,7	-33,9	...	...	16,6	-2,1	1,8
Portugalia	2021	-0,5	-95,0	-2,8	-5,1	12,5	7,9	4,1
	2022	-1,0	-83,9	...	...	11,0	5,9	2,8
România	2021	-5,7	-46,8	1,0	10,6	10,9	-0,8	3,8
	2022	-7,2	-40,9	...	...	10,1	-6,2	3,3
Slovacia	2021	-1,8	-61,0	3,1	-2,9	12,5	3,0	4,4
	2022	-3,4	-62,1	...	...	13,4	1,3	8,3
Slovenia	2021	5,8	-6,8	-0,4	11,6	12,8	7,8	3,5
	2022	3,6	-0,6	...	...	10,0	2,7	...
Spania	2021	1,2	-71,5	-0,5	-10,5	12,3	1,5	2,5
	2022	0,7	-60,5	...	...	8,8	0,6	...
Suedia	2021	5,9	23,8	2,1	1,3	4,6	8,0	16,6
	2022	5,6	39,8	...	...	5,9	-3,4	...
Ungaria	2021	-1,9	-52,4	-4,1	-1,3	12,9	10,0	12,7
	2022	-4,4	-49,3	...	...	22,5	4,1	...

■ indicatorii nu se încadrează în nivelurile de referință

„...” lipsă date

Sursa: Eurostat, BNR

Datoria sectorului privat	Datoria sectorului public	Rata șomajului	Total pasive sector financiar	Rata de activitate – % din populația cu vârsta 15-64 ani	Rata șomajului pe termen lung – % din populația activă cu vârsta 15-74 ani	Rata șomajului în rândul tinerilor – % din populația activă cu vârsta 15-24 ani		
% din PIB	% din PIB	% mediu pe 3 ani	variație % anuală	p.p., variație pe 3 ani	p.p., variație pe 3 ani	p.p., variație pe 3 ani		
133% din PIB	60% din PIB	10%	16,5%	-0,2 pp	0,5 pp	2 pp		
129,7	82,3	5,7	8,0	0,1	0,3	1,0	2021	Austria
...	78,4	5,7	...	0,5	-0,2	0,4	2022	
169,7	109,1	5,9	7,5	1,1	0,0	2,2	2021	Belgia
158,6	105,1	5,9	-3,1	1,4	0,2	1,9	2022	
84,4	23,9	5,5	9,5	0,6	-1,0	-0,1	2021	Bulgaria
...	22,9	5,2	...	0,5	-0,6	-1,4	2022	
78,8	42,0	2,5	7,8	0,0	0,1	1,5	2021	Cehia
...	44,1	2,5	...	0,5	0,0	1,2	2022	
248,4	101,2	7,4	-0,8	1,7	-0,1	-3,1	2021	Cipru
...	86,5	7,3	...	2,2	0,2	2,0	2022	
86,8	78,4	7,2	11,8	2,4	-0,6	-1,8	2021	Croația
80,6	68,4	7,4	9,7	3,4	0,0	1,4	2022	
214,7	36,7	5,2	11,7	1,4	0,0	0,3	2021	Danemarca
184,6	30,1	5,1	-3,7	1,3	-0,3	0,5	2022	
95,3	17,6	5,9	17,5	-0,2	0,3	4,7	2021	Estonia
...	18,4	6,2	...	2,0	0,4	7,0	2022	
150,1	72,6	7,4	9,5	1,8	-0,2	-0,2	2021	Finlanda
...	73,0	7,4	...	2,5	0,0	-3,5	2022	
167,0	112,9	8,1	7,6	0,2	-0,2	-3,1	2021	Franța
163,4	111,6	7,7	-1,4	1,0	-0,3	-3,4	2022	
120,4	69,3	3,5	7,2	1,0	-0,2	0,4	2021	Germania
...	66,3	3,5	...	1,4	-0,2	-0,2	2022	
120,7	194,6	16,7	14,3	-0,8	-3,3	-5,7	2021	Grecia
98,9	171,3	14,9	-0,7	0,9	-3,6	-6,1	2022	
168,1	55,4	5,7	18,8	1,8	-0,3	0,7	2021	Irlanda
...	44,7	5,5	...	3,5	-0,3	-2,4	2022	
113,8	149,9	9,6	6,1	-1,1	-1,1	-2,5	2021	Italia
...	144,4	9,0	...	-0,2	-1,3	-5,5	2022	
58,0	43,7	7,3	13,2	-1,8	-1,1	2,6	2021	Letonia
...	40,8	7,5	...	-0,5	-0,7	2,6	2022	
53,9	43,7	7,3	25,2	0,9	0,6	3,2	2021	Lituania
...	38,4	7,2	...	0,6	0,4	0,0	2022	
340,6	24,5	5,9	11,4	2,1	0,4	2,7	2021	Luxemburg
...	24,6	5,6	...	1,5	0,0	0,6	2022	
129,2	55,1	3,8	7,7	3,5	-0,9	0,3	2021	Malta
...	53,4	3,6	...	4,1	0,1	-1,0	2022	
229,3	52,5	4,5	-0,3	1,0	-0,4	0,4	2021	Țările de Jos
...	51,0	4,2	...	1,3	-0,2	-0,9	2022	
71,3	53,6	3,3	12,3	3,4	-0,1	0,1	2021	Polonia
63,2	49,1	3,2	3,0	3,6	0,2	0,9	2022	
157,0	125,4	6,8	7,7	0,7	-0,3	3,1	2021	Portugalia
142,7	113,9	6,5	-4,1	1,5	-0,1	0,7	2022	
47,9	48,6	5,5	14,3	3,2	-0,2	0,5	2021	România
44,0	47,3	5,8	8,3	3,5	0,2	1,8	2022	
93,9	61,0	6,4	23,1	0,2	-0,8	4,8	2021	Slovacia
93,4	57,8	6,5	-9,3	1,4	0,2	2,8	2022	
66,4	74,5	4,7	14,1	0,6	-0,3	3,9	2021	Slovenia
...	69,9	4,6	...	1,6	-0,2	2,0	2022	
139,1	118,3	14,8	6,6	0,0	-0,2	0,5	2021	Spania
...	113,2	14,4	...	0,2	-0,3	-2,7	2022	
215,3	36,5	8,1	10,9	0,6	0,3	7,9	2021	Suedia
...	33,0	8,3	...	1,0	0,4	2,3	2022	
80,5	76,6	3,8	16,4	2,1	-0,1	3,6	2021	Ungaria
...	73,3	3,9	...	2,5	0,1	-0,6	2022	

Totuși, mediul inflaționist actual sporește riscurile asociate nivelurilor ridicate ale datoriei. Companiile se confruntă cu creșteri ale costurilor de producție pe care nu le pot transfera integral la nivelul prețurilor de consum, iar gospodăriile cu scăderea venitului real disponibil, dinamica salariilor fiind în multe state mai redusă decât inflația. Acest context ar putea conduce la extinderea ratei creditelor neperformante, alimentată suplimentar de înăsprirea condițiilor de finanțare, deși sectorul bancar european este bine capitalizat și și-a dovedit reziliența în timpul pandemiei. Majorarea dobânzilor, alături de reducerea puterii de cumpărare și de incertitudinea manifestată în rândul populației privind evoluțiile viitoare ale activității economice și ale veniturilor sunt însă de natură a genera efecte în sensul temperării cererii pentru locuințe și, în consecință, al atenuării creșterii prețurilor imobiliare, care a consemnat o accelerare considerabilă în 2021. Se estimează că locuințele au ajuns să fie supraevaluate cu peste 10 la sută în jumătate dintre statele UE (sau chiar cu peste 20 la sută în unele

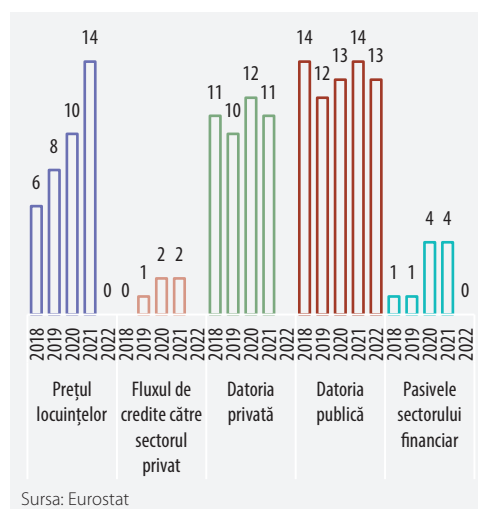
dintre acestea) spre finele anului 2021, pe fondul unei cereri crescute (în conexiune cu adoptarea pe scară largă a telemuncii), suprapusă unor probleme pe latura ofertei (asociate costurilor ridicate de construcție).

Creșterea PIB nominal a condus și la o ameliorare a indicatorilor privind poziția investițională internațională netă (PIIN), insuficientă însă în majoritatea situațiilor pentru revenirea deasupra pragului prevăzut de Tabloul de bord. În cazul statelor cu valori aferente PIIN pronunțat negative, deficitele de cont curent au continuat să se situeze la niveluri ridicate, în pofida ajustării imprimată de revenirea turismului internațional în perioada postpandemică, iar din 2022, aceste deficite au fost alimentate suplimentar de creșterea semnificativă a prețurilor la energie, majoritatea statelor UE fiind importatori neti pentru această marfă.

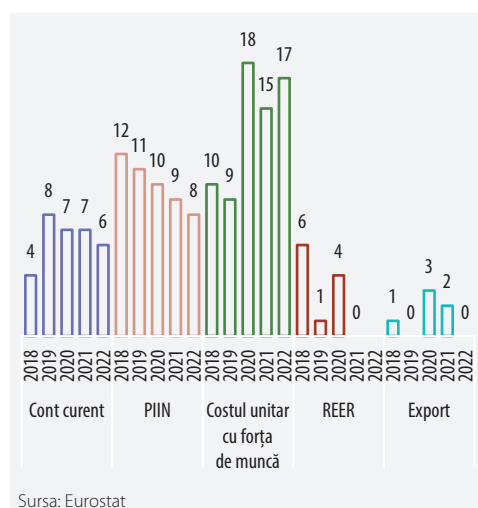
Șocurile energetice au influențat, de asemenea, ratele reale efective de schimb (REER), existând variații considerabile de la o țară la alta, în funcție de impactul scumpirii mărfurilor energetice asupra prețurilor

de consum, determinat de diferențele existente la nivelul mixului energetic, sau de cel al sprijinului guvernamental acordat. Alături de sporirea costurilor cu energia, producătorii au fost confrunțați și cu creșteri salariale consistente în 2021-2022 care, nefiind însoțite de o majorare a productivității, au pus presiune asupra competitivității

Grafic 13.10
Dezechilibre interne

Grafic 13.11
Dezechilibre externe și competitivitate

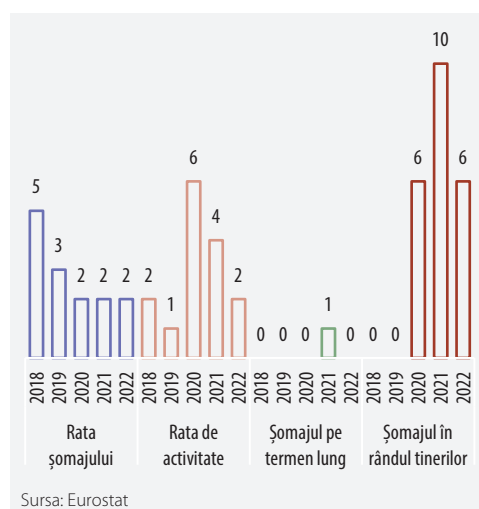
prin costuri. Chiar dacă în 2021 cotele de piață ale exporturilor statelor UE au urmat o traiectorie favorabilă, se anticipează că acestea se vor diminua în majoritatea țărilor, pe fondul creșterii costurilor, la care se adaugă unele perturbări în lanțurile de aprovizionare.

Ediția din 2022 a RMA recomandă realizarea de analize aprofundate atât în cazul a 10 state membre pentru care au fost deja identificate dezechilibre în ciclul anterior de evaluare (Cipru, Franța, Germania, Grecia, Italia, Țările de Jos, Portugalia, România, Spania și Suedia), dar și pentru state care nu au făcut obiectul bilanțurilor aprofundate în ciclul anterior (Cehia, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Luxemburg și Slovacia).

Datele aferente anului 2021, disponibile la momentul publicării ediției din 2022 a *Raportului*, indicau pentru România depășirea valorilor de referință ale Tabloului de bord în cazul a doi indicatori: soldul contului curent și poziția investițională internațională

netă. Se remarcă o ameliorare în privința costului unitar nominal cu forța de muncă, a cărui dinamică se plasa deasupra plafonului din Tabloul de bord în anul 2020; RMA subliniază însă riscul unor accelerări viitoare, în contextul inflației ridicate, al deficitului de forță de muncă și al creșterilor puternice ale salariilor nominale. Totodată, *Raportul* identifică, pentru România, menținerea riscurilor asociate sustenabilității externe, pe fondul adâncirii deficitului de cont curent, și a celor privind datoria publică, având în vedere nivelul ridicat al deficitului bugetar.

Grafic 13.12
Indicatori privind ocuparea
forței de muncă

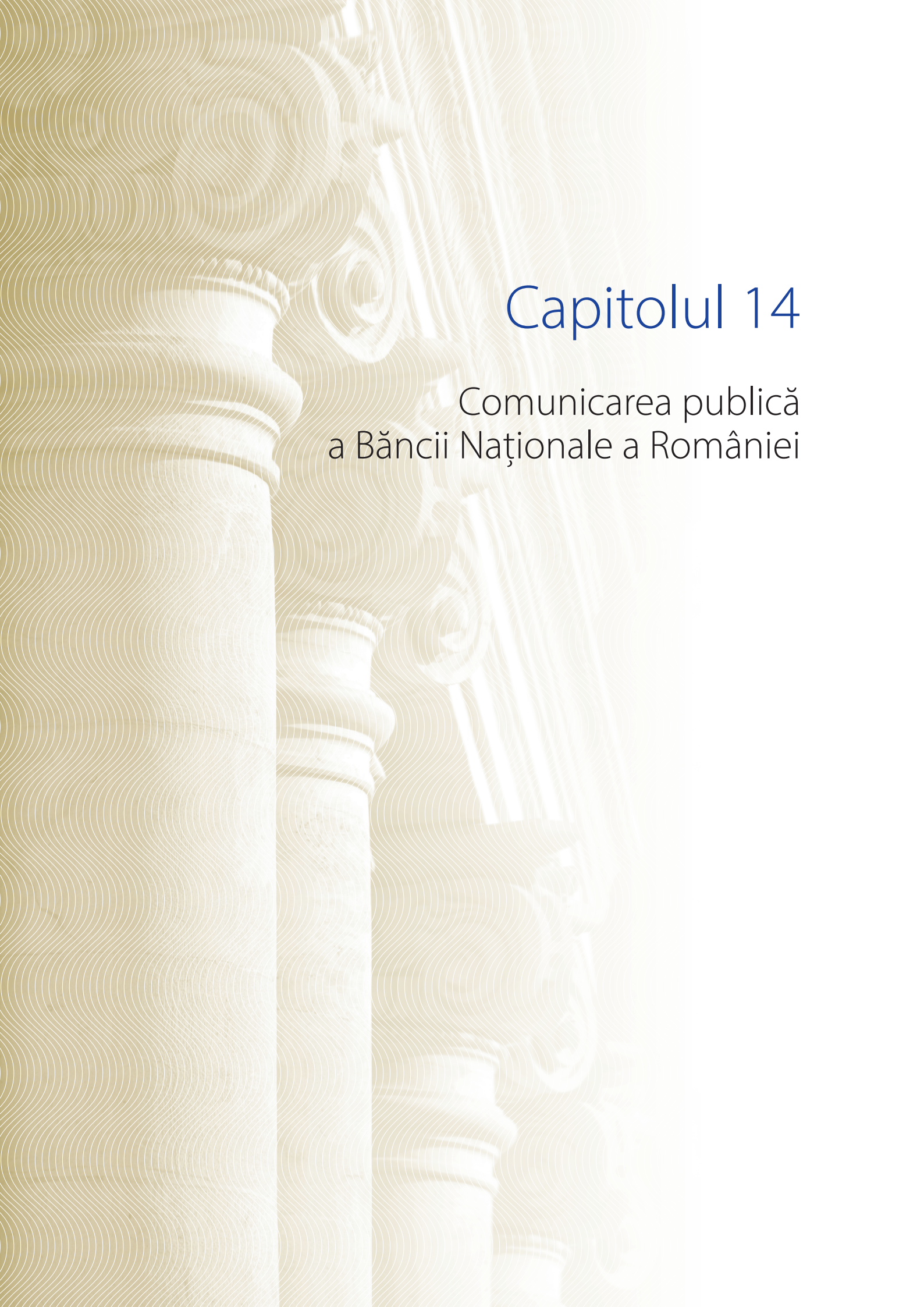
Dincolo de preocuparea privind susținerea stabilității macroeconomice, cadrul european de guvernanță urmărește și asigurarea robusteții sectorului bancar. Astfel, în anul 2022 au fost înregistrate noi progrese în ceea ce privește finalizarea proiectului Uniunii Bancare, membrii Eurogrupului răspunzând invitației de a pregăti un plan de lucru în acest sens, formulată în anul anterior de cei 27 de lideri ai statelor membre ale UE. Mai exact, membrii Eurogrupului au stabilit că pasul inițial și imediat îl reprezintă consolidarea cadrului comun de gestionare a crizelor bancare și de asigurare a depozitelor (CMDI), urmând ca alte etape importante (precum implementarea Sistemului european de asigurare a depozitelor, care constituie cel de-al treilea pilon al Uniunii Bancare) să fie reevaluate ulterior. De asemenea, Parlamentul European a susținut, la rândul său, în cel mai recent *Raport privind Uniunea Bancară*, necesitatea îmbunătățirii CMDI. În acest context, CE a formulat o serie de măsuri de reformă concrete, prezentate în aprilie 2023, care vizează o mai bună protecție a deponenților, dar și a economiei în ansamblu (prin facilitarea utilizării schemelor de garantare a depozitelor, armonizarea standardelor de protecție a deponenților etc.). Pachetul legislativ propus de CE urmează a fi analizat de Parlamentul European și de Consiliul UE.

Totodată, în toamna anului 2022, Consiliul UE a adoptat formal așa-numita propunere *Daisy chain*, parcurgând astfel ultimul pas al procesului de aprobare a acestui regulament. S-a realizat astfel o îmbunătățire a cadrului de reglementare privind rezoluția instituțiilor bancare, aducând o serie de modificări punctuale la nivelul normelor prevăzute în Regulamentul privind cerințele de capital (CRR) și în Directiva privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare (CRD) – cei doi piloni legislativi ai cadrului de reglementare prudențială care vizează instituțiile de credit din UE. Modificările aduse de Regulamentul *Daisy chain* au urmărit garantarea faptului că absorbția pierderilor și recapitalizarea băncilor se realizează prin mijloace private atunci când băncile respective devin neviabile din punct de vedere financiar și intră în procedura de rezoluție. Tot la nivelul cadrului de reglementare prudențială, la finele anului 2022 Consiliul UE și-a stabilit poziția privind modificarea Directivei privind cerințele de capital și a Regulamentului privind cerințele de capital, acestea fiind cele două aspecte care mai trebuiau agreate din legislația necesară pentru finalizarea transpunerii pachetului Basel III în legislația europeană. Basel III reprezintă un pachet de măsuri ce urmăresc întărirea standardelor de reglementare prudențială, supraveghere și gestionare a riscurilor, formulate ca răspuns la criza financiară din 2008.

În anul 2022, BNR a continuat cooperarea cu celelalte autorități de supraveghere prin intermediul Colegiilor de supraveghere, structuri care asigură atât o diseminare optimă a informațiilor, cât și adoptarea unor decizii comune cu privire la adecvarea capitalului și lichidității sau la planurile de redresare a instituțiilor de credit supravegheate. Totodată, BNR a participat la reuniunile Colegiilor de rezoluție, constituite în vederea adoptării deciziilor comune asupra planurilor de rezoluție la nivel de grup. Pentru intensificarea cooperării în materie de supraveghere la nivelul grupurilor bancare transfrontaliere, a fost încheiat un memorandum de înțelegere multilateral între BCE, BNR și alte cinci autorități naționale competente din statele membre ale UE neparticipante la Mecanismul unic de supraveghere. Memorandumul va asigura un cadru prin intermediul căruia statele membre vor efectua periodic schimb de informații cu privire la teme și aspecte din sfera supravegherii care vizează instituțiile transfrontaliere supravegheate, precum și la metodologii, abordări și priorități aferente acestui domeniu.

În ceea ce privește prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, BNR cooperează cu omologii străini prin intermediul comunicărilor oficiale, al participării la Colegiile de supraveghere *Anti Money Laundering* și la Colegiile prudențiale și la alte foruri de supraveghere/reglementare, precum și prin intermediul unor întâlniri bilaterale sau comunicări informale privind bunele practici. Astfel, în consonanță cu eforturile de consolidare a mecanismelor de cooperare la nivel european, în anul 2022, BNR a continuat să acorde o atenție deosebită participării, alături de autoritățile naționale de supraveghere în domeniul financiar pe linia combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, în calitate de membru cu drept de vot, la reuniunile Comitetului intern permanent pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului (AMLSC), constituit la nivelul ABE, precum și, în calitate de membru, la reuniunile Grupului de experți în prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului (EGMLTF), care funcționează la nivelul CE, și la lucrările reuniunilor plenare ale Comitetului

Moneyval din cadrul Consiliului Europei, pentru evaluarea progreselor relevante înregistrate în domeniu. În ceea ce privește pachetul de propuneri legislative pentru consolidarea normelor UE privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, aflate în proces de negociere la nivel european, BNR a contribuit cu puncte de vedere la reuniunile grupului de lucru AML din cadrul Consiliului Uniunii Europene.

The background of the page features a faded, high-angle photograph of several classical columns, likely from a grand building. Overlaid on this image is a pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige or gold color, creating a textured, ripple-like effect across the left and central portions of the page.

Capitolul 14

Comunicarea publică
a Băncii Naționale a României

1. Relații publice

Activitatea de comunicare și relații publice desfășurată de Banca Națională a României în anul 2022 a vizat informarea corectă, promptă și adecvată a publicului larg, a specialiștilor, a instituțiilor statului și a mass-media în legătură cu deciziile și politicile adoptate pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR.

Contextul intern în care s-a desfășurat activitatea BNR, reflectat și în mesajele publice transmise de oficialii băncii centrale pe parcursul anului 2022, a fost definit de majorarea ratei inflației sub influența variației prețurilor la energie electrică și combustibili și a scumpirii alimentelor procesate. Din punctul de vedere al influențelor externe, anul 2022 a fost marcat și de incertitudinile generate de declanșarea războiului din Ucraina și de instituirea sancțiunilor internaționale. Nota specifică a contextului economic internațional a fost determinată de incertitudinile generate de agravarea crizei energetice, blocajele în lanțuri de producție, creșterea inflației la nivel european/mondial, precum și de percepția de risc față de regiune, cu impact asupra costurilor de finanțare.

Reperetele strategice ale activității de comunicare și relații publice au fost informarea transparentă, rapidă și cu un grad înalt de accesibilitate a informațiilor privind deciziile de politică monetară și măsurile vizând menținerea stabilității financiare, luate în contextul creșterii ratei inflației, precum și cele referitoare la rolul și la funcțiile băncii centrale. Au fost oferite explicații argumentate de către oficialii și specialiștii BNR – prin intermediul declarațiilor de presă și prin publicarea a numeroase articole pe blogul *OpiniiBNR.ro* sau în mass-media –, cu scopul de a crește nivelul de înțelegere a temelor principale: evoluția economiei, politica monetară, creditarea, sistemul bancar și evoluția cursului valutar.

Potrivit mandatului său și respectând principiile transparenței și responsabilității instituționale, BNR publică informații rezultate din raportările și datele statistice de care instituția dispune conform cadrului legal în vigoare. Aceste date sunt completate de analize și evaluări proprii care au la bază o documentare riguroasă, ce rezultă din cunoașterea în profunzime a problematicii specifice domeniului său de activitate. BNR comunică toate aceste date, evaluări și argumentări pentru o informare corectă a publicului larg.

Banca Națională a României a reluat organizarea evenimentelor devenite instrumente în comunicarea instituțională – prezentarea *Raportului asupra inflației* și cea a *Raportului asupra stabilității financiare* – precum și a evenimentelor pe teme conexe domeniilor de interes ale BNR.

Explicații privind deciziile de politică monetară și evoluția economiei au fost transmise publicului și prin intermediul interviurilor și al declarațiilor acordate mass-media de către reprezentanții BNR. Pe parcursul anului, 722 de materiale TV au inclus intervenții ale oficialilor instituției, inclusiv ale purtătorului de cuvânt.

Comunicarea BNR a fost susținută și de blogul *OpiniiBNR.ro*, unde au fost publicate pe parcursul anului 41 de articole semnate de reprezentanți ai băncii centrale. Acestea au furnizat informații despre evoluția și cauzele inflației, economie, sistem bancar, monedele digitale emise de banca centrală etc. Materialele de opinie au generat 1 177 apariții în presă, în format print și online.

Reprezentanții Băncii Naționale a României au participat la 15 evenimente, oferind publicului evaluări, prezentări și interviuri cu privire la subiectele de interes public. Astfel, BNR a organizat evenimente precum: Webinarul comun BNR – Banca Europeană de Investiții (BEI) (22 februarie 2022), Conferința HR cu tema (R)evoluția HR: *Schimbarea priorităților și adaptarea organizațională* (26 mai 2022), *Simpozionul anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”*, ediția a XXX-a: „Frontiere, instituții și aur în vremuri de război” (7-8 iunie 2022), Conferința cu tema *Educația financiară și sistemul bancar* (18 octombrie 2022), Conferința HR cu tema *Paradoxul performanței în noua eră a muncii* (18 noiembrie 2022).

Comunicarea constantă cu publicul și cu mass-media a fost realizată și prin cele peste 200 de comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, supravegherea macroprudențială și evoluția unor indicatori statistici relevanți pentru sectorul bancar și economie, respectiv emisiunile de titluri de stat.

De asemenea, BNR a răspuns unui număr de 95 de solicitări de informații și clarificări primite din partea jurnaliștilor pe parcursul anului 2022, dintre care 13 formulate cu invocarea Legii nr. 544/2001.

Reflectarea imaginii BNR în mass-media centrală și locală relevantă (presă scrisă, radio-TV și online) s-a concretizat în difuzarea a 11 390 de materiale de presă care menționează banca centrală, în creștere față de anul precedent (8 664). Evaluarea tonalității acestor materiale arată că 96,2 la sută au avut o tonalitate echilibrată, nivel în creștere față de cel din 2021 (93,8 la sută), 0,1 la sută, o tonalitate pozitivă, în scădere ușoară față de anul anterior (0,4 la sută), în timp ce 3,7 la sută dintre materiale au avut tonalitate negativă, în scădere față de 5,8 la sută în 2021.

În 2022, cele mai multe materiale de presă cu referire la BNR au fost difuzate de televiziuni. Mesajele Băncii Naționale a României au fost expuse în 5 208 materiale TV (știri, emisiuni, talk-show), reprezentând 46 la sută din totalul aparițiilor în mass-media. Dintre acestea, 5 004 materiale TV (96,1 la sută) au avut tonalitate echilibrată și au prezentat informații furnizate de BNR despre deciziile de politică monetară, evoluția inflației, creditare, evoluția cursului de schimb, sistemul bancar, indicatori economici etc. sau au preluat, cu ton neutru, declarații ale reprezentanților BNR. Pe locul doi ca pondere a fost mediul online – 3 681 de articole, reprezentând 32 la sută din total, iar pe locul trei s-a situat presa în format tipărit, care a înregistrat 2 501 apariții referitoare la BNR, reprezentând 22 la sută din totalul aparițiilor media.

Cele mai mediatizate subiecte au fost:

- (i) Politica monetară, situându-se similar anului 2021, în topul temelor abordate de presa centrală și locală, cu peste 5 944 de materiale analizate în 2022, cu o tonalitate preponderent echilibrată. Majoritatea articolelor evaluate au reflectat, în principal, deciziile de politică monetară, evoluția inflației și factorii determinanți, proiecțiile privind rata inflației.
- (ii) Creditarea, care ocupă locul 2 în ierarhia temelor abordate de presă în 2022, cu un total de 1 830 de materiale, cu o tonalitate preponderent echilibrată. Cele mai vizibile teme au fost: evoluția indicilor ROBOR/IRCC și impactul acestora asupra ratelor creditelor populației, proiecte legislative (pentru amânarea plății ratelor), litigii clienți-bănci (CSALB), alte teme (tendențele în creditare; regulamentele BNR privind limitarea gradului de îndatorare; credite acordate de IFN).
- (iii) Evoluția economiei plasându-se pe poziția a treia, cu un total de 1 042 de materiale, aproape în totalitate cu tonalitate echilibrată. Cele mai multe știri au avut ca subiecte indicatorii evoluției economice, piața muncii, salarizare și pensii, urmate de avertismente și comentarii privind semnele unei posibile crize, precum și subiecte legate de fiscalitate.

Infografic

Comunicarea online a BNR
într-un „nor de cuvinte”

În ceea ce privește activitatea de comunicare online a BNR, aceasta a vizat, în anul 2022, publicarea și promovarea mai multor categorii de subiecte, în funcție de audiența specifică fiecărei platforme social media, precum și de necesitățile identificate din perspectiva relevanței anumitor teme pe agenda publică sau din cea a creșterii vizibilității principalelor categorii de informații desprinse din activitatea instituției: politică monetară, stabilitate financiară, emisiune monetară, sisteme de plăți, supraveghere bancară etc.

Printre cele mai relevante evenimente s-au evidențiat conferințele dedicate prezentării *Raportului asupra inflației*, pentru care au fost realizate noi produse de comunicare a politicii monetare, mai exact rezumate video cu mesajele-cheie transmise de guvernatorul BNR, însoțite de elemente grafice. Totodată, au beneficiat de vizibilitate pe *homepage*-ul BNR multe dintre evenimentele organizate la sediul băncii centrale, cea mai bună interacțiune generând-o vernisajul expoziției temporare din cadrul Muzeului BNR – *100 de ani de la încoronarea de la Alba Iulia*, la care a participat Familia Regală a României, precum și Conferința de resurse umane *Paradoxul performanței în noua eră a muncii*.

Principalul canal de comunicare al băncii centrale a rămas website-ul oficial, unde, pe lângă diseminarea în timp real a datelor statistice (curs de schimb, ratele dobânzilor, indicatori ai piețelor financiare) și a altor tipuri de informații precum comunicate de presă, publicații, conferințe sau discursuri, au fost promovate, alternativ, mai multe materiale vizuale (bannere), care au avut ca scop evidențierea unor secțiuni informaționale noi din website: „Sustenabilitate și economie verde” – o categorie de informații dedicată prezentării cercetărilor realizate la nivelul BNR privind implicațiile schimbărilor climatice asupra sectorului bancar din România, precum și eforturilor instituției de a se alinia reglementărilor europene din acest domeniu, respectiv aparițiilor în mass-media ale reprezentanților BNR referitoare la problematica dezvoltării finanțării verzi; „Integritate instituțională” – secțiune în care au fost incluse procesele legislative implementate în cadrul BNR în vederea alinierii la bunele practici privind conformitatea în domeniul eticii și integrității; „Registre și liste” – actualizarea secțiunii prin migrarea datelor asociate unor module în contextul reproiectării aplicației. Nu în ultimul rând, a fost completată secțiunea dedicată materialelor de educație financiară cu două videoclipuri animate noi din seria „Educație financiară cu Ana și Radu”, respectiv cu informații despre organizarea unei „Lecții naționale de educație financiară”.

Prin urmare, activitatea de comunicare online a băncii centrale s-a caracterizat în anul 2022 prin integrarea unor noi instrumente digitale și valorificarea celor existente cu scopul sporirii transparenței instituționale și a eficienței în transmiterea mesajelor către publicul larg. Dintre inițiativele de comunicare pe care BNR le-a implementat în anul precedent, menționăm derularea a două proiecte de tip „serial” pe *Instagram*, unul dedicat aniversării a 15 ani de la intrarea României în Uniunea Europeană, iar celălalt consacrat promovării activității autorității monetare pornind de la cifrele statistice extrase din *Raportul anual* (#BNRÎnCifre). Astfel, au fost promovate subiecte derivate din funcția de emisiune monetară a băncii centrale (de exemplu, numărul de bancnote de 20 de lei aflate în circulație la sfârșitul anului 2021 – acesta fiind articolul care a generat și cele mai multe vizualizări în întreaga perioadă analizată), precum și statistici privind numărul de vizitatori la Muzeul BNR sau de volume aflate în Colecția „Biblioteca BNR”. Totodată, cu ocazia organizării „Zilelor Porților Deschise la BNR”, a fost realizat primul *Instagram Reel* (videoclip scurt, de maximum 90 de secunde), care a constat într-o colecție de câteva cadre relevante cu unele dintre cele mai interesante obiecte expuse (tezaur monetar, lingouri, zăcăminte aurifere etc.). De altfel, conform statisticilor, videoclipurile de tip *reel* au constituit și tipul de conținut cu cel mai semnificativ impact din perspectiva vizibilității pe *Instagram* – cele mai multe vizualizări unice (aproximativ 13 000) au fost înregistrate la *reel*-ul dedicat prezentării cupiului de 20 de lei în fața Mausoleului de la Mărășești.

Prezența BNR pe rețelele sociale online a continuat să crească în 2022, iar informațiile publicate au fost adaptate în funcție de specificul fiecărui canal de comunicare și de relevanța lor pentru public. În ceea ce privește rețeaua profesională *LinkedIn*, temele promovate s-au încadrat în următoarele categorii: economie (sinteze ale unor materiale tehnice de tipul *Rapoartelor* și publicațiilor periodice, însoțite de elemente vizuale ilustrative, precum infografice sau bannere), cercetare (prezentarea lucrărilor științifice realizate de către specialiștii din mediul economic și financiar) și articolele privind activitatea băncii centrale în domeniul resurselor umane – anunțuri de recrutare, respectiv declarații ale unor experți din cadrul BNR în legătură cu schimbările și tendințele manifestate în urma pandemiei din perspectiva eticii muncii și a dezvoltării profesionale (categorie de informații cu cea mai mare pondere pe *LinkedIn*, înregistrând aproximativ un sfert din totalul subiectelor abordate prin intermediul acestei platforme social media).

Contul BNR de *LinkedIn* a continuat și în 2022 să înregistreze o creștere semnificativă a numărului de followeri, totalizând la sfârșitul anului peste 56 000 de abonați. Au fost publicate 160 de articole noi, care au însumat aproximativ 18 000 de aprecieri, peste 1 600 de distribuiri și aproape 42 100 de click-uri pe postare (accesări ale link-urilor promovate în articole). Activitatea instituției s-a intensificat și pe *Twitter*, unde s-au înregistrat peste 850 de abonați noi (o creștere cu 18,5 la sută față de perioada precedentă), ajungându-se la aproximativ 6 065 followeri și 91 215 vizite unice ale profilului, cu 94 la sută mai mult față de anul anterior – un record pentru statisticile rețelei din ultimii patru ani. În condițiile în care contul BNR pe *Twitter* este urmărit în special de jurnaliști și experți străini, precum și de instituții guvernamentale, diplomați sau specialiști în domeniul economico-financiar, conținutul publicat este preponderent bilingv sau chiar exclusiv în limba engleză.

În ceea ce privește statisticile referitoare la activitatea BNR pe rețeaua socială *Instagram*, acestea relevă o ușoară scădere a numărului de abonați (cu 1,7 la sută față de anul 2021), înregistrând un total de peste 7 300 de followeri. Din perspectiva tematicii abordate

pe *Instagram*, predominante au fost subiectele istorice, referindu-se la mai multe evenimente sau personalități remarcabile din istoria României. Totodată, s-a acordat mai multă atenție valorificării componentei vizuale a subiectelor dedicate rolului și funcțiilor băncii centrale, prezentate prin intermediul datelor statistice evidențiate în cadrul seriei #BNRÎnCifre.

În plus, BNR utilizează canalul său de *YouTube* pentru a încărca înregistrările video asociate briefingurilor/conferințelor de presă, seminarelor și simpoziunilor organizate la sediul băncii. În contextul ridicării restricțiilor asociate pandemiei COVID-19, s-a reluat desfășurarea evenimentelor cu prezență fizică, acestea fiind transmise în direct atât prin intermediul *YouTube*, cât și pe rețeaua socială *Twitter*. Tot pe canalul BNR de *YouTube*, au fost încărcate, în anul 2022, încă două episoade din seria „Educație financiară cu Ana și Radu”, precum și rezumatele video ale conferințelor de presă susținute de guvernatorul BNR cu ocazia lansării *Raportului asupra inflației*. Un alt mijloc de comunicare al băncii centrale este blogul *OpiniiBNR*, unde sunt publicate articole pe teme economice și financiare, unele dintre acestea fiind diseminate ulterior și pe rețelele sociale (*LinkedIn* și *Twitter*).

La începutul anului 2023, a fost lansată versiunea actualizată a aplicației mobile „Leul Românesc”, proiect care a vizat includerea noilor însemne monetare emise din momentul lansării versiunii anterioare a aplicației (octombrie 2016) și până în prezent, precum și a răspunsurilor la cele mai frecvente solicitări primite din partea publicului cu privire la verificarea autenticității bancnotelor și la alte informații asociate funcției de emisiune monetară a băncii centrale. În același timp, BNR continuă proiectul de dezvoltare a unei noi versiuni a website-ului oficial, pentru realizarea căreia se va ține seama de tendințele actuale și de bunele practici din domeniu, precum implementarea interfețelor grafice de tip *mobile first* și valorificarea principiilor UX (*user experience*) care vizează concizia, claritatea și orientarea către utilizator.

2. Publicațiile BNR

Prin intermediul portofoliului său de publicații, BNR continuă să furnizeze specialiștilor din domeniul financiar-bancar și publicului larg o gamă diversificată de informații, disponibile în mai multe formate (tipărit, pdf și epub). Începând cu ediția din luna februarie a *Raportului asupra inflației*, s-a lansat noul format HTML al publicațiilor BNR, care urmează să fie implementat etapizat.

Portofoliul de publicații al Băncii Naționale a României include o serie de *Rapoarte* cu periodicități diferite: (i) *Raport anual*, în care sunt prezentate în detaliu evoluțiile macroeconomice interne și contextul internațional, precum și activitățile desfășurate de banca centrală pe parcursul anului analizat; (ii) *Raport asupra inflației*, care prezintă, trimestrial, aspecte detaliate privind cadrul de analiză și, implicit, fundamentele deciziilor de politică monetară; (iii) publicațiile anuale consacrate sectorului extern, respectiv *Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României* și *Investițiile străine directe*; (iv) *Conturi naționale financiare*, ce prezintă evoluția financiară a sectoarelor instituționale ale economiei; (v) *Raport asupra stabilității financiare*, ce reflectă

provocările pe plan intern la adresa stabilității financiare, dar și evoluțiile pe plan european privind reglementările prudențiale; (vi) *Buletin lunar*, care include o analiză sintetică a principalelor evoluții economice și de politică monetară din intervalul de referință și o secțiune statistică detaliată.

Totodată, în anul 2022 au fost publicate două ediții ale *Sondajului privind riscurile sistemice*, care sintetizează, trimestrial, opiniile celor mai importante 10 bănci din sistem (după valoarea activelor) cu privire la riscurile cu potențial sistemic, consecințele posibile asupra sistemului financiar și capacitatea băncilor de gestionare a acestora în ipoteza concretizării lor. De asemenea, s-a continuat realizarea sondajelor dedicate relației dintre sectorul real și cel bancar ale economiei – *Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România* și *Sondajul privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației*.

În cursul anului 2022 și în prima parte a anului 2023, seria *Caiete de studii/Occasional Papers* a fost completată cu 4 lucrări de analiză ce reflectă o parte dintre rezultatele activității de cercetare desfășurate în cadrul BNR.

Tot în aceeași perioadă au avut loc evenimente de lansare a nouă volume incluse în Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României” – Aniversar 140 de ani: *Băncile centrale și calibrarea politicii monetare și Central banks and monetary policy calibration; Politica monetară. Lucrări selectate și Monetary Policy. Selected works; Stabilitate financiară. Lucrări selectate și Financial stability. Selected works; Economie. Lucrări selectate și Economy. Selected works; Evoluția stocului de aur al Băncii Naționale a României (1880-2020)*. La acestea se adaugă trei volume din lucrarea *Istoria analizei economice* de Joseph Alois Schumpeter incluse în Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României”.

3. Activitatea de informare publică

Comunicarea externă pe componenta informării publice directe a persoanelor este permanent centrată pe gestionarea adecvată a procesului de furnizare, la cerere, a informațiilor de interes public, precum și a celui de soluționare a petițiilor adresate BNR, fiind desfășurată cu respectarea rigorilor instituite de legislația primară incidentă, respectiv de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002, precum și de reglementările interne aplicabile.

Din această perspectivă, pentru îndeplinirea obiectivului prioritar al activității de comunicare și relații publice, acela de informare corectă și promptă a publicului larg, instrumentele și resursele disponibile au vizat: (i) soluționarea petițiilor și a cererilor de acces la informații de interes public formulate în scris (1 744 de cereri/sesizări, dintre care 59 întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 544/2001; în plus, alte 179 de cereri/sesizări recepționate au fost soluționate la nivelul structurilor de specialitate, ca urmare a propriilor evaluări, în temeiul unor dispoziții legale distincte), (ii) rezolvarea solicitărilor

adresate telefonic (1 171 de cereri), precum și (iii) furnizarea informațiilor solicitate verbal, în mod direct, prin Punctul de informare-documentare (236 de cereri).

Din punct de vedere cantitativ, numărul solicitărilor scrise a rămas comparabil cu cel din anul anterior, în timp ce s-a înregistrat o creștere a numărului de vizitatori ai Punctului de informare-documentare, în contextul ridicării restricțiilor impuse pentru controlul pandemiei COVID-19. În ceea ce privește numărul apelurilor telefonice, acesta s-a menținut constant.

Evaluarea implementării la nivelul BNR a principiilor de transparență instituțională consacrate de cadrul legal incident este asigurată prin intermediul *Raportului privind accesul la informațiile de interes public și activitatea de soluționare a petițiilor pentru anul 2022*, elaborat, ca în fiecare an, cu luarea în considerare a reperelor prevăzute de legislația aplicabilă și diseminat pe website-ul BNR în cadrul secțiunii dedicate domeniului (<http://www.bnr.ro/Informare-publica-7672.aspx>). În cuprinsul acestuia se regăsește o analiză detaliată a activității de informare publică directă a persoanelor, desfășurată de banca centrală, inclusiv din perspectiva categoriilor de solicitanți, a modalității de transmitere a petițiilor și a volumului lucrărilor, a modului în care au fost tratate și soluționate cererile de acces la informații de interes public recepționate, dar și a celor mai relevante teme avute în vedere de petenți și de solicitanții de informații de interes public.

4. Arhiva și Biblioteca Băncii Naționale a României

Activitățile specifice Arhivei BNR, respectiv preluarea și arhivarea documentelor create și primite de structurile instituției în activitatea curentă, precum și conservarea, prelucrarea și valorificarea arhivei istorice a băncii centrale, au revenit treptat la normalitate în urma ridicării stării de alertă impuse de contextul sanitar generat de pandemia COVID-19.

Sala de studiu a Arhivei BNR a fost redeschisă pentru public la sfârșitul lunii martie și, până la finalul anului, s-au înscris pentru consultarea arhivei istorice 9 cercetători, având ca teme de interes: Vechiul Regat și Marele Război; relațiile economice româno-turce, precum și cele din Vestul Europei în perioada 1950-1989; stilistica și mesajul monedelor și bancnotelor din perioada comunistă; băncile evreilor sefarzi; colecțiile de artă în perioada comunistă; studii istorico-arhitecturale ale unor clădiri din București (fostul Hotel Triumf, Blocul Zodiac) etc.

Comunicarea rezultatelor valorificării documentelor din Arhiva BNR s-a concretizat în: (i) organizarea celei de-a XXX-a ediții a *Simpozionului anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”* cu tema „Frontiere, instituții și aur în vremuri de război”, precum și a Sesiunii științifice „150 de ani de la înființarea Băncii „Albina” din Sibiu”; (ii) realizarea și publicarea în reviste de specialitate a mai multor articole dedicate sucursalelor și agențiilor Băncii Naționale a României (Sighet, Chișinău, Cluj, Timișoara); (iii) soluționarea petițiilor privind eliberarea de informații/documente de arhivă în legătură cu drepturi ale solicitanților și (iv) pregătirea Comunicării științifice:

Elaborarea seriei „*Stocul de aur al Băncii Naționale a României (1881-1989): dificultăți, metodologie, rezultate*”, prezentată la Congresul Național al Istoricilor Români de la Alba Iulia; (v) realizarea broșurilor aferente emisiunilor numismatice ale Băncii Naționale a României; (vi) continuarea culegerii datelor în vederea construirii unei baze de date statistico-istorice pe baza bilanșurilor Băncii Naționale a României din perioada 1880-1947, în cadrul programului „South Eastern European Monetary History Network (SEEMHN)”.

Biblioteca BNR și-a reluat gradual locul ocupat înainte de izbucnirea pandemiei COVID-19 în activitatea de comunicare publică a Băncii Naționale a României. Sala de lectură a redevenit accesibilă publicului extern, context în care 25 de utilizatori din această categorie au consultat fondul de publicații, în vederea documentării pentru elaborarea unor lucrări cu teme precum: criptomonedele în sistemul monetar internațional; monede și bancnote în perioada comunistă – stilistică și mesaj; tendințe în schimbare în sfera principiilor guvernantei corporative; influența factorilor ESG asupra randamentelor bursiere etc.

Fondul de carte al Bibliotecii BNR a fost îmbogățit cu 544 de titluri din literatura de specialitate economică și financiar-bancară, reprezentând cărți românești și străine, de nivel academic. La sfârșitul anului colecția de documente a bibliotecii totaliza 22 908 de unități bibliografice.

Gestionarea colecțiilor a presupus, pe lângă inventarierea noilor achiziții, realizarea de descrieri în catalogul online, fiind catalogate și indexate 5 538 de resurse noi, astfel încât, la sfârșitul anului 2022 în catalog se regăseau 47 200 de înregistrări bibliografice.

Ca urmare a actualizării permanente a catalogului online, utilizatorii externi au avut acces facil la resursele bibliografice, ceea ce s-a concretizat într-un volum de 5 010 interogări ale acestuia.

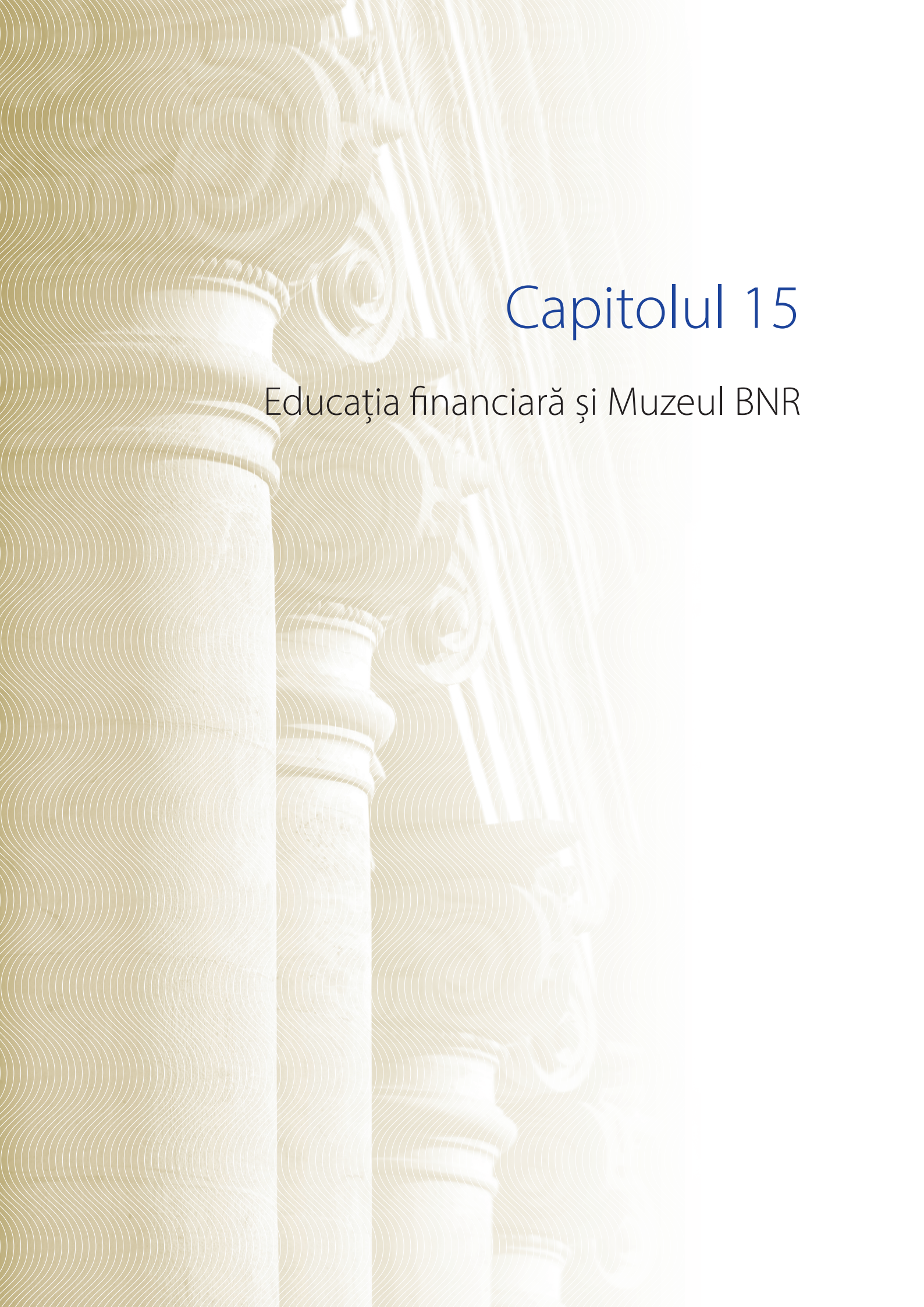
În vederea informării publicului, s-a redactat și s-a difuzat, lunar, pe website-ul instituției un pliant care include cele mai relevante achiziții recente intrate în Biblioteca BNR.

Data organizării	Denumirea evenimentului
12 mai 2022 9 august 2022 14 noiembrie 2022	Conferință de presă pentru lansarea <i>Raportului asupra inflației</i>
3 februarie 2022 24 februarie 2022 31 martie 2022 5 mai 2022 26 mai 2022 23 iunie 2022 4 august 2022 14 septembrie 2022 29 septembrie 2022 3 noiembrie 2022 22 noiembrie 2022	<i>Seminarul de Analiză și Cercetare Economică</i>
23 februarie 2022	Conferința online cu tema: <i>Policy support and the emerging „new normal”: How well-positioned are Romanian firms?</i> , în colaborare cu Banca Europeană de Investiții
25 martie 2022	Colocviile juridice ale Băncii Naționale a României – Colocviul cu tema: <i>Digitalizarea sistemului bancar. Oportunități, riscuri, progrese</i>
28 aprilie 2022	Conferința anuală BNR-ASE cu tema: <i>Provocări structurale ale sectorului bancar românesc</i>
5 mai 2022	Conferința cu tema: <i>Soluții de finanțare și rolul tehnologiilor noi în creșterea securității alimentare și creșterea aprovizionării cu apă</i> (FoodIntelForum 2022)
26 mai 2022	Conferința HR cu tema: <i>(R)evoluția HR: schimbarea priorităților și adaptarea organizațională</i>
7-8 iunie 2022	<i>Simpozionul anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, ediția a XXX-a: „Frontiere, instituții și aur în vremuri de război”</i>
20 iunie – 2 septembrie 2022	Tabăra urbană de educație financiară
27 iunie 2022	Sesiunea științifică jubiliară „Banca Albina din Sibiu la 150 de ani de la înființare (1872-2022)”
13 septembrie 2022	Conferința anuală a Turnaround Management Association (TMA) cu tema: <i>2022 East European Summit Turnaround a Resilient Industry</i>
28 septembrie 2022	Dezbaterea asupra lucrărilor „Băncile centrale și calibrarea politicii monetare” și „Central Banks and Monetary Policy Calibration”, autor Mugur Isărescu, Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României” – <i>Aniversar 140 de ani</i>
30 septembrie 2022	Dezbaterea cu tema: <i>Rolul economiei sociale în creșterea incluziunii financiare</i>
6 octombrie 2022	Dezbatere asupra lucrării <i>Istoria analizei economice</i> , autor Joseph Schumpeter, Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României”, seria nouă
18 octombrie 2022	Lecție de educație financiară și conferința cu tema: <i>Educația financiară și sistemul bancar</i>
20 octombrie 2022	Conferința internațională Strategică cu tema: <i>Sustainable Development and Strategic Growth</i>
31 octombrie 2022	Evenimentul de lansare a monedelor cu caracter jubiliar dedicate împlinirii a 100 de ani de la încoronarea de la Alba Iulia
18 noiembrie 2022	Conferința HR cu tema: <i>Paradoxul performanței în noua eră a muncii</i>
21 noiembrie 2022	Dezbatere asupra lucrărilor „Politica monetară. Lucrări selectate” și „Monetary Policy. Selected works”, Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României” – <i>Aniversar 140 de ani</i>

Tabel 14.1

Evenimente pe teme monetare, bancare și financiare organizate de Banca Națională a României în anul 2022

The background of the page features a faded, high-angle photograph of classical columns. Overlaid on this is a pattern of thin, wavy, concentric lines in a light beige color, creating a textured effect.

Capitolul 15

Educația financiară și Muzeul BNR

1. Muzeul BNR

Pe parcursul anului 2022 activitatea Muzeului BNR a avut în vedere atât îmbogățirea, prelucrarea și punerea în valoare a colecției prin intermediul expozițiilor temporare, cât și realizarea demersurilor privind acreditarea acestei structuri conform normelor legale în vigoare.

Astfel, colecția Muzeului BNR s-a îmbogățit prin preluarea a 11 414 obiecte cu caracter numismatic din Tezaurul central și de la Sucursala Regională București. Totodată s-a continuat întocmirea instrumentelor de evidență analitică în care sunt consemnate toate informațiile relevante referitoare la fiecare obiect aflat în colecție (număr de inventar, denumire, greutate, descriere, fotografii etc.), în paralel cu implementarea de noi facilități în softul de evidență informatizată a patrimoniului. De asemenea, s-a demarat și o amplă campanie de reorganizare a depozitării pieselor aflate în gestiunea Muzeului BNR.

Patrimoniul cultural al BNR a fost pus în valoare prin organizarea a trei expoziții temporare care au fost prezentate în cadrul tururilor ghidate organizate zilnic în limbile română și engleză. Astfel, în perioada iulie-septembrie 2022, vizitatorii au putut lua contact în mod simbolic cu universul rural românesc de la finalul secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului XX, prin intermediul expoziției *Monedă și costum. Reprezentări ale portului tradițional în numismatica modernă românească*, realizată în parteneriat cu Muzeul Național al Satului *Dimitrie Gusti*. Satul românesc a fost readus la viață dintr-o dublă perspectivă: prin prisma elementelor civilizației tradiționale și prin modul în care acestea au fost reprezentate pe bancnotele emise de BNR de-a lungul timpului. Au fost expuse peste 400 de obiecte din patrimoniul Muzeului Național al Satului *Dimitrie Gusti* (costume populare, obiecte aparținând inventarului casnic și agricol etc.), precum și bancnote și proiecte de bancnote și piese din colecția de monede, românești și străine, montate în bijuterii (salbe, cercei, cingători, inele, broșe și brățări) din patrimoniul Muzeului BNR.

La 30 noiembrie 2022, cu prilejul lansării în circuitul numismatic a monedelor jubiliare dedicate împlinirii a 100 de ani de la încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria ca suverani ai României Mari, a fost vernisată expoziția *100 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*. Organizată sub Înaltul Patronaj al Majestății Sale Margareta, Custodele Coroanei române, expoziția a beneficiat de colaborarea unor parteneri instituționali de prestigiu: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Militar Național *Regele Ferdinand I*, Muzeul Național Peleş, Arhivele Naționale ale României și Casa memorială *Costin Petrescu*. În cadrul acesteia au fost prezentate obiecte de factură diversă (uniforme, decorații, documente, fotografii etc.) care au aparținut suveranilor sau în directă legătură cu evenimentul, prin intermediul cărora s-a încercat recrearea atmosferei de acum un secol de la Alba Iulia. Piesa centrală a fost Coroana de oțel

a regilor României, expusă alături de proiecțiile holografice ale coroanei reginei Maria și sceptrul regelui Ferdinand, fiind astfel integrate în discursul expozițional mijloace moderne de comunicare a informației.

Pentru a marca împlinirea celor 15 ani de la aderarea României la Uniunea Europeană, pe 14 decembrie 2022 a fost vernisată expoziția *România și Uniunea Europeană – 15 ani împreună*. Realizată împreună cu Direcția relații internaționale și cu sprijinul ambasadelor statelor membre ale Uniunii Europene în România, discursul expozițional a propus vizitatorilor o călătorie prin toate statele membre ale Uniunii, prin intermediul unor obiecte simbolice, având ca scop evidențierea diversității și coeziunii organizației. Totodată, au fost expuse monede și bancnote ale statelor din cadrul Uniunii Europene, precum și monede euro cu caracter jubiliar.

În vederea continuării eforturilor de transparentizare a activității BNR de deschidere a instituției către publicul larg atât în scopul creșterii nivelului de înțelegere a funcțiilor și atribuțiilor băncii centrale, cât și pentru cunoașterea patrimoniului cultural al instituției, în cadrul Muzeului BNR au fost organizate zilnic tururi ghidate pentru publicul extern, pe parcursul anului 2022 fiind înregistrați 10 610 vizitatori. De asemenea, plecând de la aceeași motivație, în luna aprilie 2022 a fost organizată și *Săptămâna porților deschise la BNR*, eveniment sub egida căruia au fost organizate trei acțiuni distincte:

- (i) „Cu familia la muzeu” – angajații BNR însoțiți de membrii de familie (403 persoane) au vizitat spațiile istorice ale Palatului BNR, expoziția permanentă și expozițiile temporare din cadrul Muzeului BNR;
- (ii) „Zilele porților deschise la BNR” (18-19 aprilie 2022), aproximativ 1 895 de persoane participând la tururile ghidate în cadrul Muzeului BNR;
- (iii) „Ziua seniorilor BNR” – 73 de foști angajați ai băncii au fost invitați să viziteze Muzeul BNR.

De remarcat este, pe lângă tradiționala deja participare a Muzeului BNR la desfășurarea *Săptămânii Școala altfel* și derularea pe parcursul a mai bine de șase luni a programului *Vizitele seniorilor*, în colaborare cu Centrul pentru seniori al Municipiului București, grupurile-țintă fiind alcătuite din persoane de peste 50 de ani, pensionari sau nepensionari, cu domiciliul sau reședința în București.

În vederea diversificării ofertei expoziționale a structurilor teritoriale, în cadrul Muzeului BNR au fost concepute și realizate bannere personalizate, conținând informații cu caracter istoric, pentru fiecare sucursală și agenție, fiind, de asemenea, editate pliante individualizate. Totodată, fiecare structură a fost dotată cu câte două vitrine în care au fost etalate piese numismatice din colecția Muzeului BNR în vederea realizării unor expuneri unitare. Expoziția exterioară *Banca Națională a României – tradiție și actualitate* a fost itinerată la Sucursala Regională Cluj, respectiv Agențiile Maramureș, Bihor și Brașov, iar expoziția *Zoomonetar: Fauna lumii pe monede și bancnote* a fost mutată de la Sucursala Regională Iași la Sucursala Regională Constanța.

Una dintre cele mai importante realizări ale Muzeului BNR a fost acreditarea acestei structuri sub forma juridică de colecție publică. Muzeul Băncii Naționale a României a fost înființat ca urmare a deciziei adoptate în ședința Consiliului de administrație al

BNR din 26 noiembrie 1993, inaugurarea având loc la 3 mai 1997. La momentul înființării, respectiv al inaugurării Muzeului BNR, legislația națională nu prevedea nicio obligație în privința obținerii unor aprobări/avize/acreditări necesare pentru funcționare. Ulterior adoptării Legii muzeelor și a colecțiilor publice nr. 311/8 iulie 2003, respectiv intrării în vigoare a Criteriilor și normelor de acreditare a muzeelor și colecțiilor publice din 5 februarie 2007, aprobate prin Ordinul nr. 2057/2007 al Ministerului Culturii și Cultelor, funcționarea muzeelor și a colecțiilor publice, indiferent de forma de constituire, proprietate și administrare a patrimoniului, a devenit condiționată de acreditarea de către Ministerul Culturii, obligație pe care trebuie să o îndeplinească toate autoritățile care au în subordine structuri de tipul muzeelor și colecțiilor publice.

În vederea îndeplinirii obligațiilor legale a fost întocmită și depusă documentația necesară pentru obținerea acreditării Muzeului BNR sub formă de colecție publică, așa cum este aceasta prevăzută în Legea muzeelor și a colecțiilor publice nr. 311/2003. Ca urmare a obținerii avizului favorabil din partea Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor, Muzeul BNR a fost acreditat prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 3295/30.08.2022, publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 885/8.09.2022.

2. Educația financiară

În anul 2022, Consiliul de administrație al BNR a aprobat Strategia Băncii Naționale a României de acțiune în domeniul educației financiare (2022-2024), care stabilește principalele coordonate ale proiectelor de educație financiară, inclusiv din perspectiva resurselor implicate. Prin implementarea acestei strategii banca centrală vizează dezvoltarea, însușirea și aprofundarea elementelor de educație financiară la toate nivelurile de învățământ, precum și în rândul altor categorii de persoane.

Punerea în practică a strategiei adoptate, atât la nivel central, cât și teritorial, s-a realizat prin derularea unor programe, respectiv prin desfășurarea unor evenimente punctuale pe întregul parcurs al anului 2022. Astfel, au fost derulate în continuare programele și proiectele de educație organizate de către banca centrală după cum urmează:

- (i) *BNR – StudentHub* – pentru a se adapta solicitărilor venite din partea universităților, programul *BNR – Zilele porților deschise pentru studenții economiști* a fost regândit astfel încât să se adreseze tuturor studenților, indiferent de specializare. Lectorii BNR au susținut prezentări, online și în format fizic, pentru studenții universităților din București și din țară, fiind abordate teme diverse: politică monetară, inflație, curs de schimb, produse și servicii bancare etc.
- (ii) *BNR – EconomicHub* – Banca Națională a României a inițiat în anul 2020, în parteneriat cu camerele de comerț locale, un program specific dedicat mediului de afaceri, reprezentat în special de întreprinderile mici și mijlocii (IMM), având ca obiectiv crearea unei platforme de dialog direct cu comunitatea oamenilor de afaceri. Pe parcursul anului 2022 au fost organizate mai multe evenimente de tip seminar, la sediile sucursalelor și agențiilor BNR din Oradea, Craiova, Brașov, Iași și Baia Mare, la care au participat aproximativ 250 de reprezentanți ai comunității de afaceri locale.

Temele abordate au fost selectate de către participanți și au vizat în general aspecte legate de dezechilibrele structurale în economia românească și soluțiile de corectare, inflația – marea provocare a contextului macroeconomic actual, evoluții recente în ceea ce privește instrumentele de plată fără numerar, *open-banking* și progresele în tehnologia plăților, modalități de finanțare a IMM și amprenta antreprenorială a României. Pentru a asigura premisele unui nivel ridicat de competență și autoritate științifică, dezbaterile au fost susținute de reprezentanți din conducerea direcțiilor de specialitate din BNR (Direcția stabilitate financiară, Direcția monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a plăților și Direcția comunicare și relații cu publicul), precum și din cadrul Asociației Române a Băncilor.

- (iii) *Să vorbim despre bani și bănci* – programul a continuat pe formatul și coordonatele deja implementate, a beneficiat de colaborarea cu Inspectoratele Școlare și a constatat, în principal, în organizarea de întâlniri și prezentări pentru aproximativ 80 000 de elevi din școli și licee din mediile urban și rural, susținute de lectori din cadrul Direcției muzeu și educație financiară și din sucursalele și agențiile BNR, pe teme de interes din domeniul economico-financiar. Pe tot parcursul anului, s-a continuat încheierea de noi parteneriate cu unități de învățământ din mediul preuniversitar și universitar și s-au făcut demersuri pentru prelungirea celor deja existente.

Derivate din programul *Să vorbim despre bani și bănci*, au continuat și următoarele proiecte ale băncii centrale – internaționale sau în parteneriat cu alte instituții:

- (i) Proiectul internațional *Global Money Week*, a cărui temă în anul 2022 a fost *Build your future, be smart about money* („Construiește-ți viitorul, fii înțelept cu banii tăi”) s-a desfășurat în perioada 21-27 martie 2022, cu participarea a peste 20 000 de elevi din 194 de unități de învățământ (ciclurile primar, gimnazial și liceal).
- (ii) *FinClub* – derulat în parteneriat cu Autoritatea de Supraveghere Financiară, Ministerul Finanțelor și Asociația Română a Băncilor, proiectul este destinat elevilor de liceu începând cu clasa a X-a și are ca obiectiv crearea unui club de educație financiară a cărui activitate să se desfășoare sub forma unor întâlniri online bilunare. La fiecare ediție a *FinClub* participă, în calitate de invitați, personalități din zona financiară și de business și lectori din cadrul autorităților publice partenere. Aflat la cea de-a patra ediție începută în octombrie 2022 și care urmează a se desfășura până în luna mai 2023, proiectul aduce ca element de noutate prezența profesorilor îndrumători care sunt alături de elevii lor pe parcursul desfășurării întâlnirilor clubului.
- (iii) *Tabăra urbană de educație financiară* – proiect organizat în București și la sucursalele regionale ale BNR din Constanța, Cluj, Dolj, Iași și Timiș, împreună cu Autoritatea de Supraveghere Financiară, Ministerul Educației, Ministerul Finanțelor și Asociația Română a Băncilor, pentru a dezvolta în rândul copiilor participanți obiceiuri sănătoase privind gestionarea banilor în vederea asumării unor decizii financiare responsabile pe termen lung. În premieră, în cadrul proiectului, la UPPAS Cumpătu – Sinaia, a fost organizată și o acțiune dedicată copiilor din medii defavorizate.

Totodată, s-au organizat o serie de evenimente dedicate educației financiare, astfel:

- august 2022 – în cadrul celei de-a XVI-a ediții a Școlii Internaționale de Vară a Academiei de Studii Economice din București – *Bucharest Summer University 2022*,

la sediul BNR a fost organizat seminarul cu tema *Fintech – Challenges for Financial Services*, la care au participat aproximativ 70 de persoane, studenți din cadrul ASE București și ai unor facultăți cu profil economic din străinătate, cadre didactice, lectori din cadrul BNR;

- octombrie 2022 – BNR, în parteneriat cu Ministerul Educației și Inspectoratele Școlare Județene, a desfășurat prima *Lecție națională de educație financiară*, cu scopul creșterii nivelului de conștientizare a importanței educației financiare în rândul elevilor. Evenimentul a fost deschis de către guvernatorul BNR, dl. Mugur Isărescu, care a primit la sediul băncii centrale vizita a peste 50 de elevi de clasa a VIII-a din București, însoțiți de profesorii lor. Timp de o oră, aceștia au avut ocazia să discute despre istoria banilor și a băncilor, precum și despre principalele atribuții ale unei bănci centrale și rolul acesteia în economie. Totodată, echipele de educație financiară din toate sucursalele și agențiile BNR din țară au interacționat cu elevi și cadre didactice din mai multe județe, într-un demers care a implicat peste 136 000 de participanți;
- octombrie 2022, cea de-a 10-a ediție a Conferinței internaționale *Strategica*, realizată în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, cu tema *Sustainable Development and Strategic Growth*. În cadrul conferinței, a fost organizată o masă rotundă cu tema „Moving Forward: Education, Policies, and Leadership in Implementing Green Investments”;
- noiembrie 2022 – BNR în parteneriat cu Universitatea Ovidius, Universitatea Maritimă și Academia Navală „Mircea cel Bătrân” din Constanța, a organizat o serie de 3 seminare la care au participat aproximativ 50 de cadre didactice universitare din facultăți cu profil non-economic. Temele discutate cu reprezentanții BNR au fost: rolul și atribuțiile băncii centrale, inflația și crizele financiare și rolul sistemului bancar în economie;
- noiembrie 2022 – la sediul Sucursalei Regionale Constanța s-au organizat o serie de seminare adresate studenților economiști din cadrul Universității Ovidius, specialiștii BNR susținând prezentări pe trei teme distincte: rolul și atribuțiile băncii centrale, inflația și crizele financiare și rolul sistemului bancar în economie.

3. Activitatea internațională

În încercarea de conectare mai puternică a activității de educație financiară la tendințele internaționale, BNR a lansat, în luna martie 2022, primul număr al *Newsletter of Financial Education*. Acesta a cuprins cu predilecție articole axate pe aplicarea economiei comportamentale în domeniul financiar.

În calitate sa de membru cu drepturi depline al Rețelei Internaționale de Educație Financiară (INFE) a OCDE, Banca Națională a României a participat la activitățile organizației la Paris în perioada 25-28 aprilie, în format online, și respectiv la Viena în perioada 10-15 octombrie, în format hibrid. Reuniunile la nivelul grupurilor de lucru și în plen s-au concentrat pe subiecte precum: alfabetizarea și reziliența financiară în vremuri dificile, evoluțiile la nivel internațional în privința serviciilor financiare digitale, precum și actualizarea paginii comunității INFE cu informații relevante despre campaniile

de conștientizare împotriva fraudei financiare și modul în care materialele elaborate de INFE vor sprijini agenda Parteneriatului Global G-20 pentru Incluziune Financiară (GPFI) și a APEC. Cooperarea cu OCDE bazată pe programul de asistență tehnică oferit de Ministerul Finanțelor din Olanda a cunoscut o diminuare, în contextul apropierii de finalul acestui program. În această etapă nu au mai fost derulate activități concrete, existând doar unele discuții pentru găsirea de noi forme de colaborare, mai ales în contextul în care România a devenit oficial țară candidată pentru aderarea la OCDE.

Întâlnirile grupului francofon au continuat în format online, însă activitatea acestui grup a intrat într-o fază finală, având în vedere că obiectivul principal, elaborarea raportului către guvernatorii băncilor centrale francofone, a fost atins.

4. Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României”

Colecția „Biblioteca monetară, economică și financiară”, considerată precursora actualii colecții, a fost inițiată de către guvernatorul Mitiță Constantinescu, aflat la conducerea băncii centrale între anii 1935 și 1940.

Anul 2013 a marcat inaugurarea unei noi serii a colecției, într-un format grafic modern, prin reeditarea amplei monografii *Istoricul Băncii Naționale a României (1880-1924)* de Victor Slăvescu. În această serie au mai văzut lumina tiparului atât lucrări reprezentative ale unor economiști români de marcă (Virgil N. Madgearu, Ștefan I. Dumitrescu), cât și versiunile în limba română ale unor cărți de referință scrise de economiști de prestigiu de peste hotare (Ludwig von Mises, János Kornai).

Anul 2020, în care Banca Națională a României a sărbătorit 140 de ani de existență, a oferit prilejul unei serii aniversare a acestei colecții, dedicate evenimentului. În cadrul volumelor aniversare au fost selectate și reeditate unele dintre cele mai bune lucrări de cercetare publicate în ultimii 30 de ani de către reprezentanți ai BNR. Astfel, au fost tipărite până primăvara anului 2023, nouă volume (cinci în limba română și patru în limba engleză). Primele două volume, intitulate *Băncile centrale și calibrarea politicii monetare*, conțin lucrări elaborate de Guvernatorul BNR Mugur Isărescu, iar următoarele șase apariții editoriale includ selecții de articole publicate de alți autori din banca centrală, grupate pe trei teme mari: politică monetară, stabilitate financiară și economie. La acestea se adaugă volumul cu titlul *Evoluția stocului de aur al Băncii Naționale a României (1880-2020)* realizat de autori din banca centrală sub coordonarea Guvernatorului BNR.

Toate lucrările au beneficiat de evenimente de lansare în perioada 2022-2023, care au oferit prilejul unor dezbateri publice la care au luat parte reprezentanți ai mediului bancar și academic, o selecție a acestora fiind disponibilă și pe canalul de *Youtube* al Băncii Naționale și reprezentând alături de volume în sine, o resursă educațională binevenită pentru studenți, analiști sau publicul larg.

La seria aniversară apărută în această perioadă se adaugă trei volume consacrate versiunii în limba română a lucrării „Istoria analizei economice” de Joseph Alois Schumpeter incluse în Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României”.

Tabel 15.1
Volume apărute în seria nouă a
„Colecției Biblioteca
Băncii Naționale a României –
Aniversar 140 de ani”

Nr. crt.	Denumire volum
1	<i>Băncile centrale și calibrarea politicii monetare</i> , Mugur Isărescu
2	<i>Central banks and monetary policy calibration</i> , Mugur Isărescu
3	<i>Politica monetară. Lucrări selectate</i>
4	<i>Monetary policy. Selected works</i>
5	<i>Stabilitate financiară. Lucrări selectate</i>
6	<i>Financial stability. Selected works</i>
7	<i>Economie. Lucrări selectate</i>
8	<i>Economy. Selected works</i>
9	<i>Evoluția stocului de aur al Băncii Naționale a României (1880-2020)</i>

5. Parteneriate pentru educație și cercetare în domeniul financiar

În data de 1 decembrie 2021, Banca Națională a României și Academia de Studii Economice din București au semnat un protocol de colaborare care prevede măsuri de impulsionare a educației și cercetării în domeniul financiar, inclusiv prin organizarea în parteneriat a unui program de masterat cu specializare în activitatea băncilor centrale și a instituțiilor financiare (BANCAS). Noul program de masterat a debutat în anul universitar 2022/2023 cu obiectivul de a pregăti personal calificat pentru direcțiile de specialitate din cadrul BNR, dar și pentru departamentele din cadrul instituțiilor de credit și firmelor de consultanță care se află în dialog strâns cu banca centrală (trezorerie, managementul lichidității și al finanțării, managementul riscului, conformitate etc.).

Programa noului masterat a fost stabilită în urma unor consultări, inclusiv cu mediul de afaceri, și cuprinde subiecte utile pregătirii bancherilor centrali sau comerciali: stabilitate financiară, reglementare și supraveghere bancară, rezoluție bancară, modelarea cerințelor de capital, microeconomie bancară, operațiuni de piață și administrarea rezervelor internaționale, introducere în *Python* și *Machine Learning* etc.

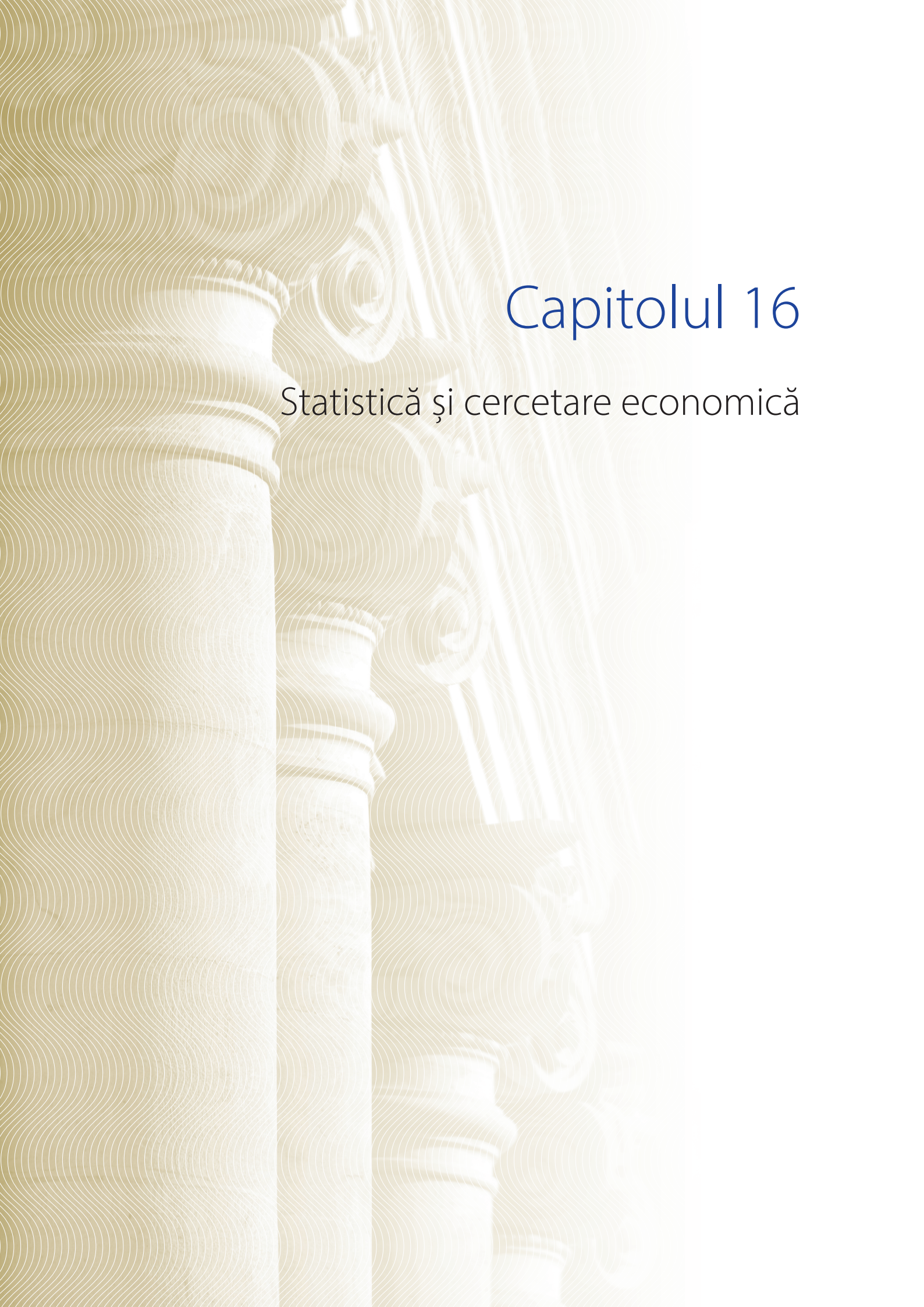
Programul de masterat BANCAS își propune să fie cât mai aplicat, experiența practică fiind împărtășită studenților de către experți din diverse direcții de specialitate ale Băncii Naționale a României, alături de invitați specializați pe diverse teme (*FinTech*, *blockchain*, managementul riscurilor etc.). Inițiativa înființării programului de masterat BANCAS este și urmare recomandării Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială pentru creșterea pregătirii profesionale a salariaților din sistemul financiar.

Colaborarea Băncii Naționale a României cu instituțiile de învățământ superior a fost întărită în aprilie 2022, prin organizarea primei ediții a Conferințelor anuale ASE-BNR,

având ca temă *Provocările structurale ale sistemului bancar românesc*. Evenimentul a reunit cadre didactice și experți ai băncii centrale pentru dezbaterăa unor subiecte precum intermedierea financiară, perspectivele privind supravegherea și reglementarea bancară.

În data de 25 aprilie 2023 a avut loc la sediul Băncii Naționale a României a doua ediție a Conferinței BNR-ASE, intitulată *Navigând printre crize suprapuse*. O sesiune specială a evenimentului a fost dedicată întăririi colaborării între România și Republica Moldova. Alte subiecte discutate în cadrul conferinței au avut în vedere perspectivele dinamicii economice și financiare regionale, educația financiară, inegalitatea și incluziunea financiară, precum și evoluții privind sectorul bancar autohton.

The background of the page features a photograph of classical architectural columns, partially obscured by a semi-transparent white vertical band on the right. Overlaid on the left side is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige color.

Capitolul 16

Statistică și cercetare economică

1. Activitatea statistică

Principalele activități statistice realizate în cadrul Băncii Naționale ale României cuprind colectarea, elaborarea și diseminarea unei game largi de date statistice, precum statisticile monetare și financiare, statisticile sectorului extern, conturile naționale financiare, statisticile titlurilor de valoare și statisticile privind riscul de credit și incidentele de plată, necesare atât pentru a sprijini fundamentarea deciziilor adecvate susținerii economiei naționale, cât și în realizarea activității de analiză și cercetare desfășurate la nivelul instituției.

Începând cu data de 1 ianuarie 2022 a intrat în vigoare Regulamentul nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României, care a înlocuit Regulamentul BNR nr. 4/2014, cu modificările și completările ulterioare, și care a implementat o serie de cerințe noi de date în domeniul statisticilor monetare, al plăților și sistemelor de plăți, al titlurilor de valoare și ale sectorului extern.

În anul 2022 au fost implementate cerințele suplimentare de raportare adresate instituțiilor de credit și instituțiilor financiare monetare, în urma actualizării legislației la nivelul Uniunii de către Banca Centrală Europeană și a includerii cerințelor în cauză în prevederile Regulamentului BNR nr. 4/2021. De asemenea, în contextul derulării strategiei BCE pe termen mediu în domeniul conturilor financiare trimestriale, au fost elaborate specificațiile funcționale și procedurile informatice pentru extragerea automată din sistemul Data Warehouse – Business Intelligence (DW-BI) a datelor statistice potrivit noilor cerințe: (i) datele privind operațiunile de natura investițiilor străine directe, detaliate pe categorii funcționale, (ii) datele aferente operațiunilor financiare de natura drepturilor asupra asigurărilor de viață și a rentelor, detaliate în *unit linked*²⁴⁴ și *non-unit linked* și (iii) includerea operațiunilor cu drepturi de pensie și defalcarea acestora pe subcomponente, în funcție de natura de economisire, respectiv definirea contribuțiilor și a beneficiilor pentru participanții fondurilor de pensii.

Noi surse de date au fost integrate în fluxul informațional aferent statisticilor titlurilor de valoare, respectiv informații lunare raportate de societățile de administrare ale fondurilor de investiții, conform prevederilor Regulamentului nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României și date privind deținerile de titluri de valoare (SHSS) transmise trimestrial de BCE. Începând cu anul 2022, ambele serii de date sunt preluate și compilate automat cu ajutorul aplicațiilor informatice în vederea elaborării diverselor statistici privind titlurile de valoare.

²⁴⁴ În cadrul unui contract de asigurare de viață legată de unitate (*unit linked*), viitoarele indemnizații ale unui deținător de poliță de asigurare depind de performanța grupului de active în care sunt investite fondurile deținătorului de poliță.

Pe parcursul anului 2022, reprezentanții Direcției statistice au participat la consultările inițiate de Fondul Monetar Internațional, Organizația Națiunilor Unite și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică în procesul demarat în anul 2021 pentru actualizarea standardelor statistice internaționale în vigoare (Sistemul Național de Conturi ediția 2008, *Manualul Balanța de Plăți și Poziția Investițională Internațională*, ediția a VI-a, respectiv *Manualul Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, ediția a IV-a).

În domeniul statisticilor finanțelor guvernamentale, reprezentanții BNR au participat, alături de experții ai INS și ai Ministerului Finanțelor, la derularea de chestionare în vederea modificării și completării ulterioare ale prevederilor *Manualului de Deficit și Datorie Guvernamentală* (MGDD – ediția 2022). De asemenea, în contextul noilor cerințe de raportare emise de Eurostat, au fost transmise date anuale privind componentele datoriei publice Maastricht (credite, numerar și depozite).

Activitatea derulată în domeniul statisticilor sectorului extern a avut în vedere prioritățile stabilite la nivel european, concentrate pe calitatea datelor, pe adaptarea la cerințele în evoluție ale utilizatorilor și pe asigurarea consistenței statisticilor externe cu alte seturi de statistici macroeconomice. Cooperarea la nivel extern s-a concretizat în: (i) participarea la consultări inițiate de instituțiile internaționale implicate în actualizarea cadrului metodologic al statisticii sectorului extern; (ii) demararea acțiunilor necesare în domeniul statistic pe care le implică viitoarea aderare a României la OCDE; (iii) participarea la exercițiile de armonizare a datelor statistice bilaterale în cadrul Mecanismului de rezoluție a asimetriilor – ARM, organizat de Eurostat. Activitățile aferente subdomeniului Comerțul internațional cu servicii au vizat implementarea prevederilor Regulamentului (UE) 2019/2152 privind statisticile europene de întreprindere, de abrogare a 10 acte juridice în domeniul statisticilor de întreprindere, respectiv ale Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2020/1197²⁴⁵ (Regulamentul privind statisticile europene de întreprindere – EBS), cu accent pe colaborarea metodologică în cadrul grupului de lucru interinstituțional BNR-INS și pe pregătirea suportului informatic necesar.

În data de 21 aprilie 2022, a fost publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 390/2022, Regulamentul nr. 7/2022 din 12 aprilie 2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit prin care se reglementează raportarea la Centrala Riscului de Credit, începând cu data de 1 iunie 2022, a unor indicatori specifici pieței imobiliare prevăzuți de recomandările Comitetului European pentru Risc Sistemic CERS/2016/14 și CERS/2019/3, a informațiilor privind creditele verzi²⁴⁶, precum și a identificatorului entității juridice (LEI)²⁴⁷, conform recomandărilor Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială.

²⁴⁵ Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/1225 al Comisiei din 27 iulie 2021 de precizare a modalităților de efectuare a schimburilor de date în temeiul Regulamentului (UE) 2019/2152 al Parlamentului European și al Consiliului și de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2020/1197 al Comisiei, în ceea ce privește statul membru de export în afara Uniunii și obligațiile unităților de raportare.

²⁴⁶ Recomandarea CNSM nr. R/6/2021

²⁴⁷ Recomandarea CNSM nr. R/5/2021

De asemenea, în anul 2022, Direcția statistică a asigurat, în calitate de administrator de business, funcționarea în condiții optime a următoarelor sisteme informatice (cu suportul tehnic al Direcției servicii informatice):

- Sistemul informatic de raportare către Banca Națională a României SIRBNR, prin care instituțiile de credit transmit 36 de raportări statistice, financiare și prudentiale;
- Sistemul de raportări directe RAPDIR, prin care entități din toate sectoarele instituționale transmit 16 raportări, inclusiv în cadrul celor 4 cercetări statistice realizate de BNR;
- Sistemul Data Warehouse – Business Intelligence (DW-BI), depozitul unic de date al BNR, în care sunt integrate date și informații agregate din surse interne și externe, punând astfel la dispoziție utilizatorilor din cadrul BNR un instrument optim de analiză și raportare;
- Centrala Riscului de Credit, prin care sunt gestionate informația de risc de credit și informația despre fraudele cu carduri;
- Centrala Incidentelor de Plăți, prin care este gestionată informația specifică incidentelor cu instrumente de plată (cec, cambie, bilet la ordin).

Analiza privind activitățile CRC și CIP este prezentată în Capitolul 4, Secțiunea – Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudentială și stabilitatea financiară.

Similar anilor anteriori, în anul 2022, Banca Națională a României a realizat patru cercetări statistice directe în rândul societăților rezidente, utilizând eșantioane reprezentative la nivel național, fiecare cuprinzând peste 6 000 de entități, în special din rândul companiilor nefinanciare. Trei dintre cercetările statistice, cu periodicitate trimestrială, au avut ca scop obținerea de informații necesare elaborării balanței de plăți și a poziției investiționale internaționale, iar cea de-a patra, cu periodicitate semestrială, s-a realizat pentru obținerea de informații necesare în scopuri de stabilitate financiară.

Cele patru cercetări statistice directe realizate la nivelul instituției noastre sunt:

- cercetarea statistică pentru determinarea investițiilor străine directe;
- cercetarea statistică privind comerțul internațional cu servicii;
- cercetarea statistică pentru obținerea de informații financiare în relația cu nerezidenții, altele decât cele de natura investițiilor străine directe;
- cercetarea statistică privind finanțarea companiilor nefinanciare din România.

Pentru îmbunătățirea activității statistice la nivel național, reprezentanții BNR au participat, alături de reprezentanți ai Sistemului Statistic Național (SSN), la o serie de acțiuni de consultare privind actualizarea Legii privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România, precum și a Programului Statistic Național Anual, în care sunt cuprinse cele patru cercetări statistice directe derulate de BNR.

2. Cercetarea economică

Activitatea de cercetare economică din cadrul Băncii Naționale a României s-a concentrat și în 2022, similar anilor anteriori, asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acestora fiind de fundamentare a procesului decizional.

2.1. Modelare macroeconomică

Declanșarea războiului din Ucraina a condus, încă de la începutul anului 2022, la un necesar sporit de investigare a efectelor economice ale acestuia. Analiza impactului conflictului militar a devenit o componentă recurentă a activității de cercetare și, până la acest moment, a presupus evaluări succesive privind: (i) potențiale canale de transmisie a șocurilor adverse, (ii) investigarea schimbărilor structurale de pe piețele de energie și (iii) simularea unor scenarii de risc și sensibilitate privind evoluția viitoare a războiului. Dată fiind conjunctura care implica o probabilitate ridicată de frânare a procesului de redresare economică ulterior pandemiei COVID-19, un alt obiectiv de cercetare a vizat evaluarea unor potențiale canale de contagiune în contextul exacerbării tensiunilor geopolitice. În acest context, au fost constatate expuneri directe relativ reduse ale economiei României față de Rusia și Ucraina. Astfel, prin intermediul canalului financiar și al celui privind migrația forței de muncă se conturează implicații marginale. În cazul canalului comercial există o dependență mai mare de bunuri energetice provenind din Rusia. Totuși, România își asigură și în perioada anterioară războiului o proporție însemnată din necesarul de astfel de bunuri din producția internă, iar ulterior declanșării acestuia, expunerea față de importurile (în special energetice) din Rusia s-a diminuat semnificativ. Efectele indirecte au fost însă evaluate ca având un potențial de a căpăta amploare. În acest context, pe fondul prelungirii crizei energetice și a sincopelor în lanțurile globale de valoare adăugată, al unor deteriorări ale climatului investițional, analiza nu a exclus un mediu caracterizat de niveluri ale inflației mai ridicate și mai persistente precum și riscul unei trenări, pe termen mediu, a activității economice. În aceste condiții, o atenție sporită a fost acordată monitorizării unei set de măsuri alternative pentru inflația de bază²⁴⁸, în vederea extinderii evidențelor privind presiunile inflaționiste persistente de la nivelul economiei, dar și a identificării timpurii a unor eventuale puncte de inflexiune în evoluția prețurilor.

Totodată, în condițiile agravării crizei energetice odată cu declanșarea războiului dintre Rusia și Ucraina, au fost supuse evaluării riscurile și vulnerabilitățile la adresa stabilității financiare și macroeconomice a României. Analiza a reliefat potențiale presiuni inflaționiste având un caracter persistent care ar putea amplifica, îndeosebi pe termen mediu, riscul stagflației. În plus, incertitudini ample erau asociate evoluției viitoare a deficitului de cont curent și a celui bugetar, date fiind nivelurile curente deja ridicate ale acestora. Pentru gestionarea acestei crize, atât pe plan intern, cât și internațional, autoritățile au adoptat măsuri pentru reducerea dependenței de bunurile din Rusia, prefigurându-se schimbări structurale pe piețele energetice din

²⁴⁸ Setul de măsuri include, pe lângă indicele CORE2 ajustat utilizat în comunicările BNR, indicatori calculați prin excluderea din coșul de consum a subcomponentelor care prezintă o sensibilitate scăzută la ciclul economic, a celor care înregistrează cele mai mici/mari modificări de prețuri în perioada de raportare, precum și un indicator calculat pe baza unui sistem de ponderare a componentelor coșului de consum care depinde de persistența dinamicii acestora.

Uniunea Europeană. În cadrul unei analize, au fost inventariate principalele acțiuni întreprinse în acest sens și au fost identificate surse de finanțare din fonduri externe nerambursabile pentru investiții pe termen lung în domeniul energiei.

Majorările de mare amploare și generalizate ale prețurilor bunurilor energetice de pe parcursul ultimilor doi ani au accentuat necesitatea implementării cu celeritate a programelor privind eficiența energetică, în vederea reducerii expunerii la riscurile de securitate care afectează țările producătoare și pe cele de tranzit. În acest context, au fost analizate principalele canale de transmisie la nivel macroeconomic a impactului măsurilor de creștere a eficienței energetice și au fost trecute în revistă o serie de rezultate cantitative din literatura de specialitate. Rezultatele se regăsesc în Caseta 2 din prezentul *Raport*.

Măsurile care vizează creșterea eficienței energetice vor sprijini inclusiv procesul de contracarare a schimbărilor climatice, al căror impact asupra mediului și a perspectivelor economice a devenit o temă care a căpătat o importanță deosebită la nivelul societății și, implicit, și în rândul băncilor centrale. A fost formată o echipă de experți care are ca obiectiv familiarizarea cu modelele utilizate pentru analiza schimbărilor climatice și obținerea de expertiză în domeniul utilizării acestora. Prima sarcină a echipei a fost utilizarea unui model integrat de evaluare (*Integrated Assessment Model* – IAM) pentru investigarea efectelor economice ale schimbărilor climatice. În cadrul analizei au fost investigate canalele specifice de transmisie, fiind evidențiate multiplele neliniarități inerente structurii modelului, ceea ce face ca orice șoc care perturbă echilibrul sistemului să exercite un impact complex asupra variabilelor explicate. De asemenea, a fost examinat gradul de sensibilitate a rezultatelor în raport cu diferite parametrizări și calibrări ale modelului.

În contextul procesului de normalizare a conduitei politicii monetare a BNR pe parcursul anului 2022, o altă direcție de cercetare a vizat evaluarea impactului acțiunilor de politică monetară asupra principalelor variabile macroeconomice (creștere economică, inflație), prin aplicarea principiilor Bayesiene în cadrul unor modele cu vectori autoregresivi (VAR). Metodele standard de identificare a relațiilor structurale dintre variabile, bazate pe impunerea unor restricții având ca fundament teoria economică (restricții pe termen scurt/lung, restricții de semn), au fost augmentate prin abordări care au la bază exploatarea anumitor proprietăți statistice ale datelor (i.e. *data driven approach*). Rezultatele obținute au fost relativ apropiate de cele raportate pentru alte țări din regiune și au evidențiat, totodată, o transmisie monetară relativ mai lentă comparativ cu cea din țările dezvoltate, în contextul unui sistem financiar mai puțin dezvoltat, care afectează și nivelul intermedierei financiare.

Având în vedere importanța în creștere a fondurilor externe nerambursabile, au continuat demersurile privind cuantificarea impactului acestora asupra activității economice. Pornind de la structura Planului de Redresare și Reziliență și clasificarea programelor din cadrele financiare multianuale standard (transferuri curente/de capital), au fost făcute ipoteze privind efectele resurselor europene atât asupra nivelului potențial al PIB, cât și asupra deviației PIB. Totodată, au fost construite serii alternative care să cuantifice conduita discreționară (structurală) a politicii fiscale (impulsul fiscal). Măsura standard presupune evaluarea acesteia din perspectiva

variației, cu semn schimbat, a soldului bugetar structural primar. Aceasta nu captează însă influențele provenite din partea volumului de cheltuieli cu finanțare europeană, având în vedere existența unei contrapartide pe latura veniturilor, conducând la o variație nulă a soldului primar ajustat ciclic. Din acest punct de vedere, au fost construite serii alternative ale impulsului fiscal – care exercită, după caz, fie efecte restrictive mai puțin accentuate, fie efecte stimulative mai accentuate –, prin corectarea definiției standard cu transferuri de la și către UE (inclusiv cele aferente NGEU).

În ceea ce privește demersul recurent de dezvoltare a MAPM, pe parcursul anului trecut a fost finalizat procesul de endogenizare a funcției de producție aferente PIB potențial direct în ecuațiile modelului. Dinamica PIB potențial este specificată prin intermediul unei funcții de producție standard de tip Cobb-Douglas, factorii determinanți fiind stocul de capital, forța de muncă și productivitatea totală a factorilor (*Total Factor Productivity* – TFP). Principalele modificări aduse cadrului de prognoză au constat în: (i) modelarea în manieră structurală a ofertei agregate pe intervalul istoric, obținându-se astfel o continuitate în abordarea metodologică; (ii) îmbogățirea setului de evidențe privind poziția ciclică a economiei prin adăugarea relației indirecte dintre deviația PIB și cea a gradului de utilizare a capacităților de producție în industrie; (iii) eficientizarea procesului de actualizare a extinderii PIB potențial în cadrul prognozei macroeconomice.

2.2. Stabilitate financiară

Activitatea de cercetare derulată în domeniul stabilității financiare pe parcursul anului 2022 s-a concentrat în special pe două teme de interes. Primul subiect își propune investigarea interacțiunilor dintre politica macroprudențială și inegalitate și efectele instrumentelor macroprudențiale asupra inegalității, respectiv asupra fenomenului de nerambursare.

BNR se numără printre primele bănci centrale europene care a utilizat instrumentele adresate debitorilor într-o manieră macroprudențială. Pe fondul intrărilor masive de capital străin, pentru a diminua vulnerabilitățile rezultate complementar față de măsurile de politică monetară, BNR a introdus în 2003 măsuri de limitare a gradului de îndatorare (DSTI), respectiv de creștere a avansului pentru credite ipotecare (LTV). În 2006, aceste măsuri au fost extinse și la nivelul sectorului IFN. La acel moment, măsurile au fost percepute a fi administrative, însă criza financiară globală a schimbat percepția decidenților de politici, fiind ulterior considerat că acestea au efecte de stabilizare asupra riscurilor și vulnerabilităților din sectorul financiar, primind ulterior titulatura de instrumente macroprudențiale.

Recent s-a constatat faptul că instrumentele macroprudențiale DSTI și LTV sunt printre cele mai utilizate la nivel mondial. Totodată, pe fondul aplicării extinse a acestor instrumente, atât în cercurile academice, cât și în cele ale decidenților de politici a apărut întrebarea cu privire la efectele de bunăstare generate de instrumentele macroprudențiale adresate debitorilor. Pe de o parte, aceste instrumente îngreșesc accesul la credit al persoanelor fizice dar, pe de altă parte, utilizarea lor excesivă poate conduce la o scădere a bunăstării, întrucât accesul restricționat la credit reduce utilitatea rezultată din consumul de bunuri și servicii și conduce la o scădere a avuției

gospodăriilor. Astfel, a prins tot mai mult contur dezbaterile despre modul în care aceste instrumente ar trebui utilizate pentru a obține cel mai bun rezultat.

În sensul celor menționate, cercetarea elaborată a investigat efectele utilizării unei abordări mai stricte cu privire la garanții (instrumentul LTV) asupra inegalității și a ratelor de neperformanță într-o perioadă caracterizată de turbulențe, cum a fost cazul crizei financiare din 2008. Pentru acest obiectiv, a fost utilizat un model dinamic și stohastic de echilibru general, ce permite interacțiunea din sectorul economic real și cel bancar. Rezultatele obținute evidențiază că rate mai mici ale LTV (o politică mai strictă) pot conduce la o reducere a inegalității în consum, în timp ce efectele asupra inegalității în termeni de avere sunt mixte. Pe de o parte, o politică mai strictă cu privire la garanții conduce la o reducere a ratei creditelor neperformante, ce poate contribui la o salvagardare a averii gospodăriilor debitoare. Însă efectul advers al unei politici mai stricte cu privire la garanții este acela că reduce accesul la finanțare al gospodăriilor, cu efecte negative asupra inegalității dacă în perioada următoare economia este afectată de o serie de șocuri pozitive, cu efecte asupra creșterii proprietăților imobiliare. Cu privire la riscul de credit, rezultatele obținute subliniază faptul că o politică de garanții mai strictă este asociată cu rate mai mici de nerambursare. În sensul celor menționate, lucrarea sugerează că efectele potențiale asupra inegalității ar putea fi luate în considerare și în cadrul procesului de calibrare a instrumentului LTV.

A doua temă de interes vizează domeniul sustenabilității finanțelor publice în noul context postpandemic la nivel internațional, caracterizat de o volatilitate ridicată, un nivel al inflației la maximul ultimei decade și deficite bugetare ridicate. Activitatea curentă de cercetare extinde o lucrare cu privire la nivelul optim sau maxim al datoriei publice. În forma sa inițială, lucrarea a determinat aceste valori în cazul României și al altor economii din Europa Centrală și de Est. Metodele utilizate în literatura de specialitate sunt foarte variate și vizează ori nivelul optim, ori pe cel maxim al datoriei publice în raport cu anumite condiții de solvabilitate. Însă nivelul înțelegerii cu privire la solvabilitatea sectorului fiscal-bugetar este în continuare eterogen în raport cu unele condiții fundamentale privind incapacitatea de onorare a serviciului datoriei suverane a unei țări. Totodată, evidențele empirice recente subliniază faptul că investitorii internaționali evaluează într-o manieră mai laxă condițiile fiscal-bugetare. Noua lucrare încearcă să acomodeze aceste mențiuni într-o abordare cantitativă care să furnizeze noi praguri optime pentru datoria suverană. Spre deosebire de varianta precedentă a lucrării, actuala cercetare vizează atât economii emergente din Europa Centrală și de Est, cât și economii emergente din America Centrală și de Sud și are o contribuție metodologică la literatura deja existentă. Această temă este una de interes ridicat pentru domeniul stabilității financiare, dat fiind faptul că tensionarea echilibrelor macroeconomice, având ca punct central condițiile fiscal-bugetare, a fost evaluată în categoria de risc sistemic ridicat în cazul României în cele mai recente *Rapoarte asupra stabilității financiare*.

2.3. Studii și analize economice

Pe parcursul anului 2022, influențele care au generat majorarea amplă a ratei inflației au făcut obiectul unor demersuri de cercetare. O analiză în acest sens, denumită „Resurgența inflației – fenomen global” și publicată în ediția din februarie 2022 a

Raportului asupra inflației, oferă o imagine de ansamblu a principalilor factori inflaționiști la nivel internațional. În acest sens, șocurile de ofertă care au caracterizat perioada de redresare economică postpandemică (sincope de funcționare în lanțurile internaționale de valoare adăugată, creșterea cotațiilor materiilor prime, mai ales a celor agroalimentare) au fost suplimentate de majorările fără precedent ale prețurilor bunurilor energetice.

Avansul alert al cotațiilor produselor energetice și evoluția sincronă a acestora la nivel european au adus în prim-plan preocupări cu privire arhitectura piețelor de energie și măsura în care aranjamentul instituțional amplifică șocurile pe acest segment. Caseta intitulată „Designul piețelor de energie din Europa”, publicată în *Raportul asupra inflației* din august 2022, evidențiază transformările care au marcat funcționarea burselor de tranzacționare a energiei în ultimele decenii și designul lor actual, explicând în același timp rolul jucat de arhitectura acestora în scumpirile observate pe parcursul anului 2022. Concentrarea ridicată a furnizării de gaze naturale la nivel european, precum și legăturile deloc neglijabile dintre piețele energetice (circa 20 la sută din energia electrică la nivel european sunt produse utilizând gaze naturale) sunt identificate drept principalele caracteristici ale pieței care au favorizat creșterea accelerată a prețurilor bunurilor energetice.

Transmisia șocului energetic asupra celorlalte prețuri din economie a fost analizată în cadrul Casetei intitulate „Mecanisme de ajustare a prețurilor în contextul șocului energetic”, publicată în *Raportul asupra inflației* din noiembrie 2022. Analiza, care utilizează un model de echilibru general cu dimensiune sectorială, evidențiază importanța efectelor de complementaritate strategică și de propagare a șocului energetic pe lanțul de producție în amplificarea semnificativă a influenței directe a acestuia, impactul cumulat asupra prețurilor de producție fiind, în medie, de circa trei ori mai ridicat față de ceea ce ar presupune ponderea cheltuielilor cu energia în totalul consumului intermediar. În același timp, evaluările prezentate în cadrul casetei sugerează faptul că un comportament reactiv din partea companiilor, regăsit în îmbunătățirea eficienței procesului de producție, poate contribui la atenuarea ratei inflației, compensând astfel din efectele șocului energetic pe un orizont mai îndepărtat.

O altă zonă de interes a fost reprezentată de cuantificarea impactului majorării prețurilor de import asupra ratei inflației pe plan local, fiind vizate influențele directe (ponderea importurilor de bunuri finale), precum și cele indirecte, care se transpun asupra ratei inflației prin intermediul importurilor de bunuri intermediare. Analiza a fost publicată în Caseta 1 din *Raportul asupra inflației* din luna noiembrie 2022 cu titlul „Influențe externe asupra ratei inflației din România – câteva coordonate”. Calculele au relevat un nivel considerabil al dependenței directe de importuri a consumului, mai ales pe segmentul bunurilor nealimentare; în cazul alimentelor, ponderea importurilor este mai scăzută, dar în vizibilă creștere în ultimii ani. La rândul lor, influențele indirecte nu sunt neglijabile, dar amplitudinea lor este mai redusă comparativ cu alte state membre ale UE.

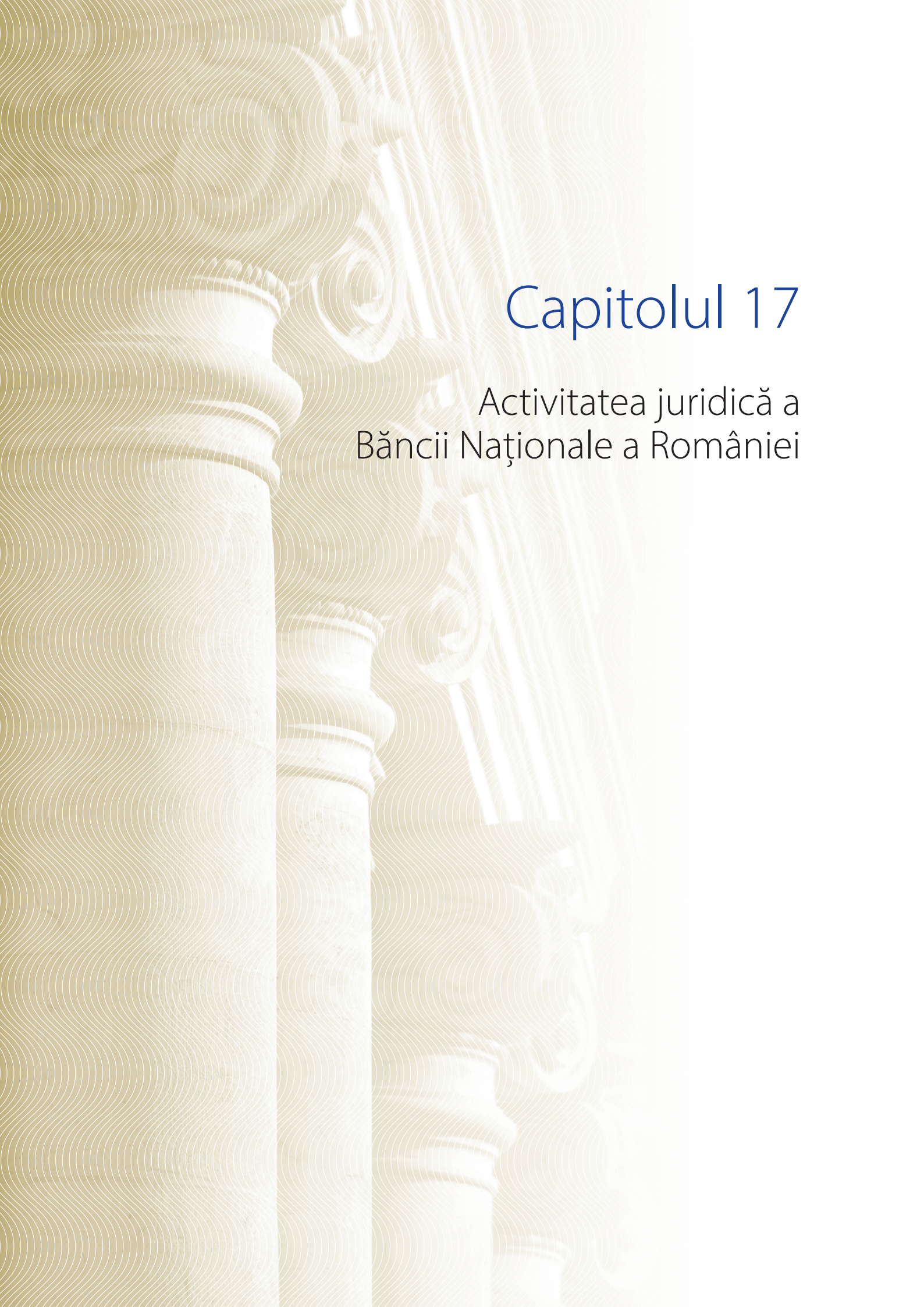
2.4. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2023

În scopul îmbunătățirii suportului analitic necesar fundamentării deciziilor de politică monetară pentru anul 2023 sunt prevăzute demersuri de cercetare care vizează:

(i) dezvoltarea cadrului de prognoză al BNR prin includerea sau rafinarea unor metodologii de analiză care privesc aspecte relevante în conjunctura economică actuală, precum impactul schimbărilor climatice, creșterea eficienței energetice sau modificările în lanțurile globale de valoare adăugată; (ii) evaluarea implicațiilor economice ale invadării Ucrainei de către Rusia; (iii) analiza transmisiei modificărilor cursului de schimb în diferiți indici de preț utilizând date microeconomice la nivel de firmă; (iv) evaluarea cauzelor accentuării deficitelor gemene în cazul României și determinarea elasticităților specifice de impact ale variațiilor deficitului fiscal asupra dinamicii celui extern.

Un aspect care a căpătat o importanță majoră în perioada recentă constă în înțelegerea și cuantificarea efectelor macroeconomice ale șocurilor de ofertă suprapuse, cu caracter global, care s-au succedat în ultimii ani și care au creat un grad ridicat de incertitudine cu privire la evoluțiile macroeconomice viitoare. În acest scop se urmărește cu prioritate dezvoltarea cadrului de analiză și prognoză pentru modelarea mecanismelor de transmisie și surprinderea efectelor de runda a doua asociate șocurilor determinate de criza energetică, sincopile în lanțurile globale de aprovizionare, prelungirea războiului din Ucraina, tendința de creștere a cotațiilor materiilor prime agroalimentare sau schimbările climatice. Totodată, în anul 2023 se va avea în vedere realizarea unei analize mai detaliate cu privire la sectorul bunurilor alimentare.

La rândul său, piața muncii va face obiectul unor analize, urmărindu-se compilarea unor indicatori care să ofere informații cât mai timpurii cu privire la gradul de tensionare a acesteia, precum și evaluarea măsurii în care procesul de ocupare a locurilor de muncă vacante a consemnat creșteri ale eficienței în perioada recentă.

Capitolul 17

Activitatea juridică a
Băncii Naționale a României

Obiectivul principal al funcției juridice din cadrul BNR este de a se asigura că dispozițiile legislației primare și secundare sunt corect interpretate și aplicate la nivel instituțional, în ceea ce privește exercitarea tuturor atribuțiilor stabilite prin lege în sarcina băncii centrale, iar abordările și soluțiile tehnice aplicate sunt fundamentate legal și prezintă riscuri juridice minime.

În decursul anului 2022, precum și în perioada ianuarie-februarie 2023, Direcția juridică a răspuns solicitărilor Consiliului de administrație, ale conducerii executive și ale celorlalte structuri organizatorice, în condițiile asigurării unui standard înalt de calitate și promptitudine, prin:

- avizarea sau elaborarea unor puncte de vedere cu privire la proiectele de acte normative în domeniul financiar-bancar, inițiate de către ministere și alte autorități sau aflate în dezbateri în cadrul Parlamentului României, precum și referitoare la proiectele de acte normative aferente legislației secundare;
- acordarea de asistență juridică în toate domeniile de activitate ale BNR, fie la solicitare, fie din proprie inițiativă, în cazul identificării unor riscuri juridice;
- reprezentarea intereselor BNR în relația cu organele judiciare, cu practicienii în insolvență, cu executorii judecătorești și cu notarii publici.

În perioada de referință, Direcția juridică a analizat, în vederea avizării sau formulării de puncte de vedere:

- proiecte de acte normative transmise spre analiză BNR, care au fost adoptate și publicate în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, respectiv:
 - Legea nr. 68/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 261/29.03.2023);
 - Legea nr. 83/2022 pentru instituirea zilei de 11 aprilie ca Ziua educației financiare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 362/12.04.2022);
 - Legea nr. 180/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 582/15.06.2022);
 - Legea nr. 182/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 59/1934 asupra cecului (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 599/20.06.2022);
 - Legea nr. 207/2022 pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 693/12.07.2022);
 - Legea nr. 232/2022 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 743/25.07.2022);

- Legea nr. 236/2022 privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 737/22.07.2022);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2023 privind cadrul de desfășurare a sprijinului financiar și tehnic acordat de sistemul financiar-bancar în procesul de autorizare și derulare a fondurilor destinate beneficiarilor programelor gestionate de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 248/24.03.2023);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 61/2022 privind unele măsuri pentru acordarea de microgranturi și granturi pentru capital de lucru entităților din domeniul agroalimentar cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 458/06.05.2022);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2022 pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 566/09.07.2022);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2022 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de bănci și instituții financiare nebancare anumitor categorii de debitori (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 646/29.06.2022);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2022 privind gestionarea financiară a fondurilor europene dedicate Afacerilor Interne alocate României pentru perioada de programare 2021-2027 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 647/29.06.2022);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2022 privind unele măsuri necesare în vederea implementării Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane, decontarea unor cheltuieli privind sprijinirea refugiaților din Ucraina, precum și acordarea de granturi din fonduri externe nerambursabile pentru investiții destinate rețehnologizării IMM (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 720/18.07.2023);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 174/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul pensiilor private (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1201/14.12.2022);
- Hotărârea Guvernului nr. 909/2022 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 693/1991 privind înființarea Institutului Bancar Român (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 718/18.07.2022);
- Hotărârea Guvernului nr. 953/2022 pentru aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2022 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de bănci și instituții financiare nebancare anumitor categorii de debitori (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 760/29.07.2022);
- Hotărârea Guvernului nr. 1084/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor art.119 alin. (1)-(4), art. 1191 și 1192 din Legea nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 873/05.09.2022);

- Hotărârea Guvernului nr. 1204/2022 privind constituirea, organizarea și funcționarea Băncii de Investiții și Dezvoltare S.A. (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 980/10.10.2022);
- proiecte de lege și propuneri legislative, aflate în diferite stadii ale procedurii legislative în Parlamentul României:
 - Proiectul de Lege privind protecția consumatorilor cu privire la costul total al creditării și la cesiunea de creanțe (Camera Deputaților PL-x nr. 18/2022);
 - Proiectul de lege privind consimțământul digital online, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniu (Camera Deputaților PL-x nr. 210/2022);
 - Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice (Camera Deputaților PL-x nr. 133/2023);
 - Proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 17/2023 privind modificarea și completarea Legii nr. 207/2022 pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România (Camera Deputaților PL-x nr. 212/2023);
 - Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative în scopul creșterii incluziunii financiare (Camera Deputaților PL-x nr. 29/2023);
 - Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice (Camera Deputaților PL-x nr. 143/2023);
 - Propunere legislativă pentru înființarea Băncii pentru Dezvoltarea Agriculturii din România – Banca Agricolă S.A. (Camera Deputaților PL-x nr. 170/20.03.2023);
 - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea unor acte normative în scopul creșterii incluziunii financiare (Camera Deputaților PL-x nr. 29/01.02.2023);
 - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice (Camera Deputaților PL-x nr. 117/2022);
 - Propunere legislativă pentru completarea art. 11 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români (Camera Deputaților PL-x nr. 176/2022);
 - Propunere legislativă „Legea suveranității – Legea pentru protejarea interesului superior și suveran al poporului și al cetățeanului român” (Camera Deputaților PL-x nr. 79/2022, respinsă definitiv în data de 29.06.2022);
 - Propunere legislativă privind implementarea Programului Național „Casa noastră” (Camera Deputaților PL-x nr. 314/2022);
 - Propunere legislativă pentru completarea Legii nr. 102/1992 privind stema țării și sigiliul statului (Camera Deputaților PL-x nr. 119/2022);

- Propunere legislativă pentru implementarea programului național privind sprijinul oferit persoanelor fizice în vederea creșterii eficienței energetice a locuințelor și producerea de energie verde pentru autoconsum și rețeaua națională (Camera Deputaților PL-x nr. 227/2023);
- Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite (Camera Deputaților PL-x nr. 341/2023);
 - alte proiecte de acte normative:
- Proiectul de Lege privind statistica oficială în România;
- Proiectul Ordonanței de urgență a Guvernului privind unele măsuri necesare în vederea implementării Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane, pentru sprijinirea categoriilor de cupluri mamă – nou-născut cele mai defavorizate care beneficiază de sprijin material pe bază de tichete sociale pe suport electronic pentru nou-născuți acordate din fonduri externe nerambursabile, unele măsuri de distribuire a acestora, precum și cadrul legal privind eligibilitatea cheltuielilor efectuate de beneficiar;
- Proiectul Ordonanței Guvernului privind modificarea și completarea Legii nr. 207/2022 pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România;
- Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare;
 - proiecte de acte normative aferente legislației secundare:
- Regulamentul nr. 1/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 12/2020 privind autorizarea instituțiilor de credit și modificările în situația acestora (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 136/10.02.2022);
- Regulamentul nr. 2/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 121/07.02.2022);
- Regulamentul nr. 3/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 17/2012 privind unele condiții de creditare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 166/18.02.2022);
- Regulamentul nr. 5/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit și pentru abrogarea unor acte normative (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 314/30.03.2022);
- Regulamentul nr. 7/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 390/21.04.2022);
- Regulamentul nr. 8/2022 privind operațiunile de administrare a datoriei publice guvernamentale efectuate de către Ministerul Finanțelor pe piața titlurilor de stat

administrată de Banca Națională a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 397/26.04.2022);

- Regulamentul nr. 11/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative emise de Banca Națională a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1036/25.10.2022);
- Regulamentul nr. 2/2023 privind clasificarea creditelor și constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit aplicabil instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică, altele decât instituțiile financiare nebankare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 190/07.03.2023);
- Norma nr. 1/2022 pentru aplicarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 8/2022 privind operațiunile de administrare a datoriei publice guvernamentale efectuate de către Ministerul Finanțelor pe piața titlurilor de stat administrată de Banca Națională a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 397/26.04.2022);
- Ordinul nr. 1/2022 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 770/03.08.2022);
- Ordinul nr. 2/2022 privind raportarea informațiilor referitoare la expunerile care fac obiectul moratoriilor legislative conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2022 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de bănci și instituții financiare nebankare anumitor categorii de debitori (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 760/29.07.2022);
- Ordinul nr. 4/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare periodice la nivel individual, conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile instituțiilor financiare nebankare în scopuri de monitorizare/supraveghere prudențială (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 896/12.09.2022);
- Ordinul nr. 5/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative emise de Banca Națională a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1005/18.10.2022);
- Ordinul nr. 9/2022 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 6/2015 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1279/30.12.2022);
- Ordinul nr. 1/2023 privind completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 6/2015 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 167/27.02.2023);
- Proiectul Regulamentului pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 20/2009 privind instituțiile financiare nebankare;
- Proiectul Ordinului Băncii Naționale a României privind exercițiul de raportare a informațiilor referitoare la persoanele cu venituri ridicate din cadrul instituțiilor de credit;

- Proiectul Ordinului Băncii Naționale a României privind exercițiile de raportare de către instituțiile de credit a informațiilor referitoare la remunerarea membrilor personalului, precum și cu privire la diferența de remunerație între membrii personalului de gen masculin și membrii personalului de gen feminin;
- Proiectul Ordinului Băncii Naționale a României referitor la raportarea situației privind clasificarea expunerilor din credite și necesarul de provizioane specifice de risc de credit aferent acestora, aplicabil instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică, altele decât instituțiile financiare nebankare;
- Proiectul Ordinului Băncii Naționale a României pentru abrogarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 2/2022 privind raportarea informațiilor referitoare la expunerile care fac obiectul moratoriilor legislative conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2022 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de bănci și instituții financiare nebankare anumitor categorii de debitori.

În perioada de referință au fost înregistrate 6 200 de solicitări privind acordarea avizului juridic/asistenței juridice, fiind emise 124 puncte de vedere/avize pe reglementări interne, 123 avize/puncte de vedere pe proiecte și propuneri legislative ale Parlamentului României și/sau ale Guvernului României, 81 puncte de vedere/avize pe acte normative de nivel secundar emise de BNR, 393 puncte de vedere/avize pentru diverse solicitări ale persoanelor fizice/juridice, 603 avize pe contracte de achiziții publice, 189 puncte de vedere și avize pe solicitări în domeniul datelor personale administrate de către banca centrală, 407 lucrări aferente comitetelor directoare, 663 adrese de înființare popri și 3 089 avize și puncte de vedere privind activitatea curentă a băncii, precum și în domeniile de competență ale băncii.

Avizele și punctele de vedere au vizat:

- elaborarea și încheierea contractelor cu contrapărțile BNR, atât pe plan extern, cât și pe plan intern;
- contracte de achiziție publică de produse, servicii și lucrări și acte adiționale la acestea, încheiate atât sub incidența legislației privind achizițiile publice din România, cât și ca urmare a unor acorduri cadru EPCO;
- activitatea BNR în calitate de autoritate de supraveghere prudențială, autoritate competentă cu autorizarea instituțiilor financiare, altele decât instituțiile de credit sau în calitate de autoritate de rezoluție;
- diverse solicitări ale persoanelor fizice/juridice, ale instituțiilor publice, respectiv Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Public, solicitări în domeniul datelor personale administrate de către banca centrală, avându-se în vedere și clarificarea modalității de interpretare și de aplicare a prevederilor legislației și reglementărilor de nivel secundar din domeniul de competență al BNR;
- aplicarea legislației din domeniile: raporturi de muncă, achiziții publice, proprietăți publice și private, societăți, Codul administrativ, drepturi de autor și drepturi conexe, precum și în alte domenii de interes pentru desfășurarea în condiții optime a activității curente a BNR;

- îndeplinirea procedurilor legale în materia executării silită, analizând și soluționând documentațiile aferente cererilor de executare silită prin poprire asupra conturilor instituțiilor de credit/veniturilor salariale ale angajaților BNR transmise de executorii judecătorești.

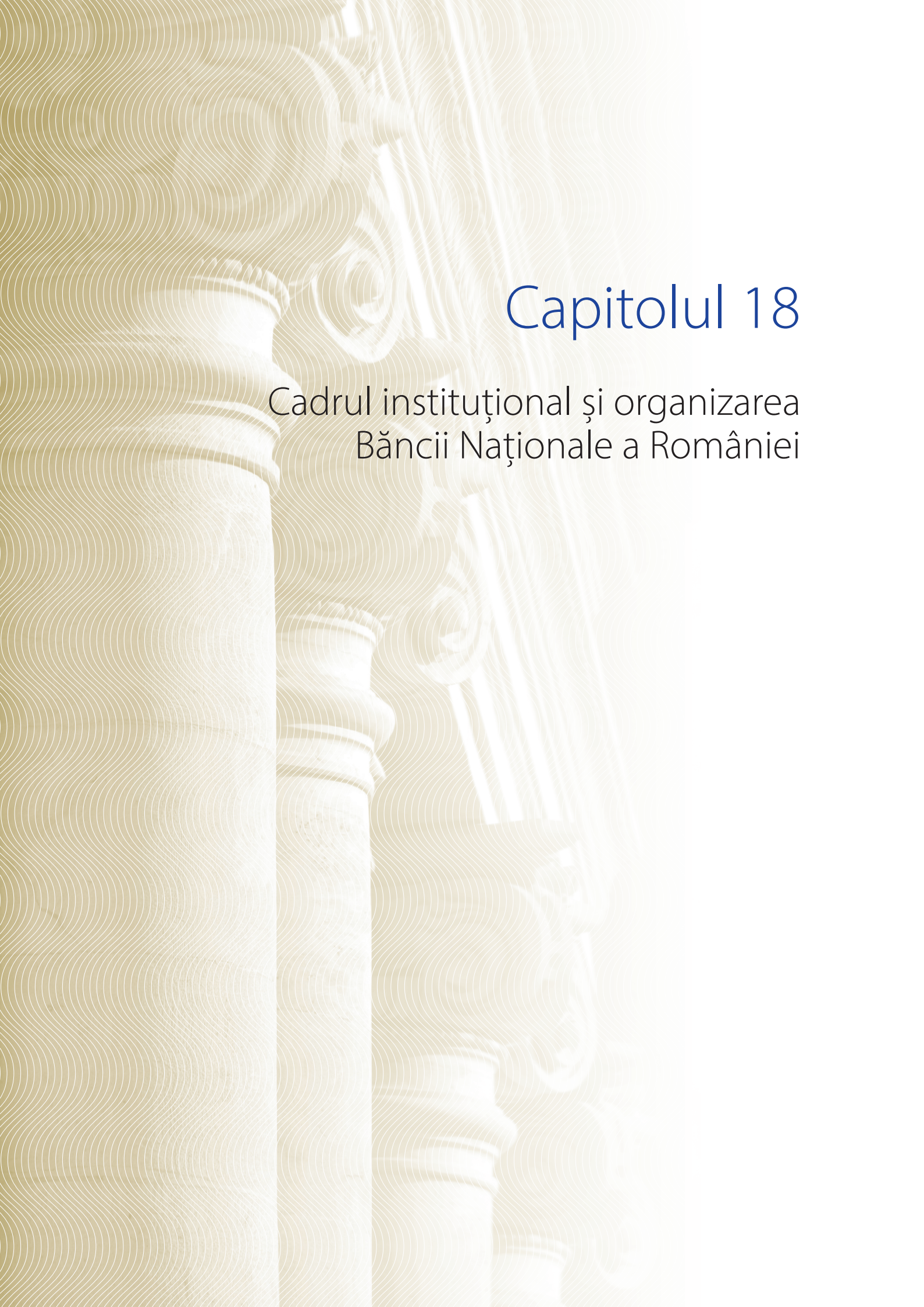
Componenta juridică a activității BNR în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale a vizat, printre altele, participarea la reuniunile Comitetului Juridic (*Legal Committee*), colaborarea cu reprezentanții departamentelor corespondente din cadrul Băncii Centrale Europene și de la nivelul băncilor centrale naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene și analiza documentației relevante transmise de BCE prin intermediul procedurii scrise (*written procedure*). Totodată, au fost elaborate puncte de vedere cu privire la problemele de natură legislativă din chestionarele adresate BNR de către instituțiile internaționale și au fost exprimate poziții cu privire la implementarea în legislația națională a actelor emise de organisme europene (Autoritatea Bancară Europeană, Comitetul European pentru Risc Sistemic).

De asemenea, au fost formulate observații și propuneri cu privire la proiectele legislative aflate în dezbatere la nivel european, cu impact asupra domeniului de competență al BNR, în special cele vizând proiectele în următoarele domenii: piețele cryptoactivelor și reziliența operațională digitală, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, cadrul european de asigurare a depozitelor bancare, managementul crizelor în domeniul bancar, revizuirea cadrului european privind activitatea instituțiilor de credit (pachetul Basel III), precum și a celui privind creditele de consum.

În perioada de referință au fost gestionate 212 dosare înregistrate pe rolul instanțelor de judecată din țară. În vederea soluționării favorabile a acestor litigii, au fost întocmite 151 de lucrări pentru fundamentarea poziției procesuale a BNR, în scopul apărării și valorificării drepturilor băncii.

Totodată, activitatea desfășurată de către Direcția juridică s-a materializat și în formularea a 165 de răspunsuri la solicitările adresate de instanțele judecătorești, alte instituții cu activitate administrativ-jurisdicțională, organele de urmărire penală în cauze în care BNR nu are calitatea de parte.

De asemenea, o altă componentă a activității juridice este reprezentată și de soluționarea contestațiilor depuse împotriva actelor emise de BNR pentru aplicarea de sancțiuni și dispunerea unor măsuri, precum și redactarea hotărârilor Consiliului de administrație privind soluționarea acestora.

The background of the page features a faded, high-angle photograph of several classical columns, likely from a grand building. Overlaid on this image is a pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige or gold color, creating a textured, ripple-like effect across the left and central portions of the page.

Capitolul 18

Cadrul instituțional și organizarea
Băncii Naționale a României

Banca Națională a României este banca centrală a României, fiind o instituție publică independentă. Activitatea sa este reglementată de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (numită în continuare Statutul BNR).

Obiectivul fundamental al BNR este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Principalele atribuții ale instituției sunt:

- elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb;
- autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare;
- emiterea bancnotelor și a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României;
- stabilirea regimului valutar și supravegherea respectării acestuia;
- administrarea rezervelor internaționale ale României.

1. Structura decizională și guvernanta corporativă

Banca Națională a României este condusă de un Consiliu de administrație, alcătuit din nouă membri numiți de Parlament – la propunerea comisiilor permanente de specialitate ale celor două Camere –, cu nominalizarea conducerii executive. Numirile se fac pe o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului. Potrivit legii, membrii Consiliului de administrație nu pot fi parlamentari sau membri ai unui partid politic și nu pot face parte din autoritatea judecătorească sau din administrația publică. Consiliul de administrație al BNR este compus din: (i) un președinte, care este și guvernator al Băncii Naționale a României; (ii) un vicepreședinte, care este și prim-viceguvernator; (iii) șapte membri, dintre care doi sunt și viceguvernatori, iar ceilalți cinci membri nu sunt salariați ai BNR.

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României hotărăște, în condițiile legii: (i) politicile în domeniul monetar și al cursului de schimb, urmărind aducerea la îndeplinire a acestora; (ii) măsurile în domeniile autorizării, reglementării și supravegherii prudențiale sau, după caz, monitorizării instituțiilor de credit, instituțiilor de plată și instituțiilor financiare nebankare și monitorizării sistemelor de plăți pe care le-a autorizat; (iii) organizarea internă a băncii. Consiliul de administrație stabilește, de asemenea, direcțiile principale în conducerea operațiunilor proprii și responsabilitățile care revin personalului Băncii Naționale a României.

În numele Consiliului de administrație, guvernatorul prezintă Parlamentului României, până la data de 30 iunie a anului următor, *Raportul anual* al Băncii Naționale a României, care cuprinde activitățile BNR, situațiile financiare anuale și raportul de audit, dezbătut, fără a fi supus votului, în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului.

Mugur Constantin Isărescu
Guvernator,
Președinte al Consiliului
de administrație

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României

numit de Parlamentul României prin Hotărârea nr. 19 din 3 iulie 2019

Florin Georgescu
Prim-viceguvernator,
Vicepreședinte al Consiliului
de administrație

Leonardo Badea
Viceguvernator,
Membru al Consiliului
de administrație

Eugen Nicolăescu
Viceguvernator,
Membru al Consiliului
de administrație

Csaba Bálint
Membru al Consiliului
de administrație

Gheorghe Gherghina
Membru al Consiliului
de administrație

Cristian Popa
Membru al Consiliului
de administrație

Dan Radu Rușanu
Membru al Consiliului
de administrație

Virgiliu Stoenescu
Membru al Consiliului
de administrație

În vederea asigurării eficienței procesului decizional, în cadrul BNR funcționează trei structuri operative cu responsabilități în exercitarea principalelor funcții ale unei bănci centrale: Comitetul de politică monetară, Comitetul de supraveghere și Comitetul de administrare a rezervelor internaționale. Totodată, dat fiind rolul important al băncii centrale în demersul complex de adoptare a monedei unice europene, începând din februarie 2010 în cadrul acesteia își desfășoară activitatea Comitetul de pregătire a trecerii la euro. O altă structură care își desfășoară activitatea în cadrul băncii centrale este Comitetul de management al infrastructurilor pieței financiare operate de BNR, instituția fiind proprietar, administrator și operator al unor infrastructuri de piață financiară esențiale. La acestea se adaugă Comitetul de risc, care monitorizează derularea adecvată a procesului de management al riscurilor în BNR, astfel încât Consiliul de administrație să beneficieze de imaginea corectă și completă asupra riscurilor la care este expusă banca centrală, precum și Comitetul de audit, care analizează și propune direcțiile strategice și politica BNR în domeniul controlului intern, precum și al auditului intern și extern. Aceste comitete au regulamente de funcționare proprii prin care sunt detaliate componența, atribuțiile și responsabilitățile specifice.

Comitetul de politică monetară (CPM) reprezintă o structură permanentă, cu rol consultativ și decizional. Este alcătuit din 12 membri și este condus de guvernatorul BNR. Atribuțiile comitetului se circumscriu obiectivului fundamental al băncii centrale, ele vizând, în principal, caracteristicile strategiei și cadrului operațional ale politicii monetare, configurarea și implementarea politicii monetare, precum și cercetarea economică adiacentă. Astfel, CPM dezbate și stabilește conținutul, structura și configurația materialelor/rapoartelor de analiză în domeniul politicii monetare, ale proiecțiilor evoluțiilor macroeconomice pe diferite orizonturi de timp, precum și ale propunerilor privind conduita politicii monetare, pe care le înaintează ulterior spre analiză și aprobare Consiliului de administrație al BNR. Totodată, CPM sprijină procesul de deliberare și adoptare a deciziilor de politică monetară prin discutarea, aprobarea și punerea periodică la dispoziția Consiliului de administrație a unor analize/studii întocmite de direcțiile de specialitate, abordând arii de cercetare/tematici relevante pentru conducerea politicii monetare. În același timp, membrii CPM discută, analizează și propun Consiliului de administrație, ori de câte ori este nevoie, revizuirii ale unor caracteristici ale strategiei și ale unor instrumente ale politicii monetare, în vederea adecvării acestora din perspectiva îndeplinirii obiectivului fundamental al BNR și a armonizării lor cu standardele în domeniu ale BCE. Conform calendarului anual al ciclurilor trimestriale de prognoză aprobat de Consiliul de administrație al BNR, în cursul anului 2022 au avut loc 17 ședințe ale CPM, iar în primele cinci luni din 2023 s-au desfășurat 4 ședințe.

Comitetul de supraveghere este o structură permanentă, cu rol consultativ și decizional, compusă din nouă membri²⁴⁹ și condusă de guvernatorul BNR.

Atribuțiile sale vizează, în principal, activitățile de evaluare a funcționării entităților supravegheate sau monitorizate de BNR, pe baza studiilor, notelor de informare, a rapoartelor și analizelor elaborate și prezentate periodic de către direcțiile de

²⁴⁹ Numărul membrilor Comitetului de supraveghere fost modificat de la 10 la nouă, odată cu intrarea în vigoare, în cursul trimestrului IV 2022, a noului regulament privind funcționarea acestuia.

specialitate, cu privire la: evoluția performanțelor financiare, a calității activelor, administrării riscurilor de operare și încadrării acestora în nivelul reglementat al indicatorilor de prudență bancară; evoluțiile privind stabilitatea financiară, identificarea, monitorizarea și evaluarea riscurilor sistemice și ale instituțiilor de credit de importanță sistemică; necesitatea modificării prevederilor reglementărilor aplicabile entităților supravegheate sau monitorizate de BNR, în conformitate cu legislația specifică și cu practica internațională în materie; evoluția expunerii la nivel individual și sectorial la riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului, inclusiv de conformare cu regimurile sancțiunilor internaționale.

În anul 2022, Comitetul de supraveghere a adoptat hotărâri în cadrul a 24 de ședințe, iar în primele cinci luni ale anului 2023 în cadrul a 11 ședințe, materialele analizate vizând, în principal, următoarele aspecte: (i) notificarea intenției privind dobândirea de participații calificate la capitalul social al instituțiilor de credit și/sau majorarea acestor participații; (ii) cereri prezentate de instituțiile de credit, persoane juridice române, potrivit reglementărilor prudențiale, cu privire la modificările intervenite în situația acestora referitoare la persoanele desemnate să exercite responsabilități de administrare și/sau conducere, completarea obiectului de activitate, auditorul financiar, operațiunile în condiții de favoare prevăzute în pachetele de măsuri remuneratorii și stimulente pentru salariați, exceptare de la obligația schimbului de garanții pentru contractele derivate extrabursiere intragrup, exceptare de la aplicarea unor ponderi de risc față de subsidiare, fuziuni, transfer de patrimoniu etc.; (iii) cereri ale instituțiilor de credit privind utilizarea modelelor interne/abordărilor avansate de evaluare pentru calcularea cerințelor de capital aferente riscurilor; (iv) propuneri de radiere a unor instituții financiare nebankare și, implicit, de interzicere a desfășurării activității de creditare; (v) programul de supraveghere prudențială și evaluarea sectorială a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului; (vi) proiecte de acte normative ale băncii centrale sau ale altor autorități care vizează activitatea instituțiilor de credit (inclusiv cu privire la băncile naționale de dezvoltare), instituțiilor de plată, instituțiilor emitente de monedă electronică și a instituțiilor financiare nebankare, precum și în domeniul creditării și al schemelor de garantare a depozitelor; (vii) implementarea Ghidurilor emise de Autoritatea Bancară Europeană în cadrul legislativ național și/sau în practica de supraveghere, din perspectiva competențelor băncii centrale; (viii) propuneri legislative vizând transpunerea reglementărilor la nivelul UE în domeniul instituțiilor de credit; (ix) propuneri de poziții, în cadrul negocierilor proiectelor legislative la nivelul UE, către structuri europene, pe domeniile specifice competențelor; (x) propuneri privind cererea de autorizare în calitate de instituție de plată; (xi) monitorizarea evoluțiilor privind stabilitatea financiară, identificarea instituțiilor de credit de importanță sistemică, monitorizarea și evaluarea riscurilor sistemice, analize referitoare la recalibrarea instrumentelor macroprudențiale – amortizoarele de capital, aplicarea prin reciprocitate a măsurilor macroprudențiale, perspectivele riscurilor de natură sistemică și analize specifice precum monitorizarea condițiilor și termenilor de creditare sau testarea periodică la stres a solvabilității și lichidității sectorului bancar; (xii) informări referitoare la activitatea Centralei Riscului de Credit și a Centralei Incidentelor de Plăți; (xiii) alte spețe legate de funcționarea sistemului bancar, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică.

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) reprezintă o structură permanentă, responsabilă pentru îndeplinirea, prin decizii de natură tactică,

a obiectivelor strategice fixate de către Consiliul de administrație în domeniul administrării rezervelor internaționale. CARL este format din 11 membri și este condus de guvernatorul BNR. În conformitate cu atribuțiile stabilite de către Consiliul de administrație, comitetul analizează permanent dinamica climatului economico-financiar global și formulează propuneri privind strategia de administrare a rezervelor, analizează încadrarea în limitele strategice și tactice și evaluează performanța lunară a portofoliilor, face recomandări privind implementarea de noi instrumente financiare și stabilește lista entităților cu care se pot derula tranzacții, a emitenților pentru plasamentele în hârtii de valoare, precum și a activelor acceptate pentru investire. CARL se reunește și ia decizii ori de câte ori evoluțiile de pe piețele financiare impun, la convocarea președintelui sau, în lipsa acestuia, a vicepreședintelui.

În contextul unui mediu inflaționist persistent și al unor evoluții îngrijorătoare ale climatului geopolitic, în anul 2022, precum și la începutul anului 2023, a continuat să fie practicat un management conservator al rezervelor internaționale, în care obiectivele BNR privind siguranța și lichiditatea investițiilor au avut prioritate.

Comitetul de pregătire a trecerii la euro din cadrul BNR reprezintă o structură cu rol consultativ și de analiză a activității de pregătire a adoptării euro, funcționând ca un cadru formalizat de dezbateri, cu rol de suport al deciziilor băncii centrale în procesul de aderare la Uniunea Economică și Monetară.

Comitetul de plăți, înființat în anul 2022, este o structură cu rol consultativ și care sprijină Consiliul de administrație al BNR în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin cu privire la promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți și a instrumentelor de plată din România, precum și la autorizarea și supravegherea serviciilor și ale instrumentelor de plată. Printre obiectivele acestui comitet se numără: identificarea măsurilor necesare pentru consolidarea pieței plăților de retail și dezvoltarea unei piețe integrate a plăților, formularea de propuneri de măsuri în vederea sprijinirii dezvoltării pieței plăților, inclusiv pentru creșterea gradului de siguranță a plăților și menținerea încrederii utilizatorilor în instrumentele și serviciile de plată sau identificarea barierelor care limitează creșterea gradului de incluziune financiară, din perspectiva serviciilor de plată, a instrumentelor utilizate și a costurilor aferente acestora. În funcție de subiectele dezbătute, la ședințele comitetului pot fi invitați reprezentanți ai prestatorilor de servicii de plată din România, inclusiv ai companiilor de tip *Fintech* și ai mediului de afaceri, ai autorităților administrației publice centrale, precum și ai altor entități cu atribuții relevante în domeniul plăților.

Comitetul de management al infrastructurilor pieței financiare operate de Banca Națională a României (CMIPF), înființat în anul 2017, este o structură permanentă, cu rol consultativ pentru Consiliul de administrație al BNR și decizional, în limitele impuse de acesta. CMIPF este responsabil pentru administrarea generală a infrastructurilor pieței financiare operate de banca centrală (denumite generic IPF-BNR). CMIPF este alcătuit din cinci membri și este prezidat de un membru al conducerii executive, acționând ca organism colectiv de conducere (colegiu), cu rolul de a formula propuneri Consiliului de administrație al BNR cu privire la aspecte de importantă strategică legate de dezvoltarea și funcționarea IPF-BNR și de a îndeplini sarcinile care i-au fost stabilite de către Consiliu, inclusiv cele privind dezvoltarea și

implementarea unor noi infrastructuri, precum și de gestionare a sistemului de management al securității informației aferent IPF-BNR.

Comitetul de risc funcționează ca o structură permanentă, cu rol consultativ, aflată în subordinea Consiliului de administrație, cu scopul de a acorda asistență acestuia în supervizarea procesului de management al riscurilor în banca centrală.

Comitetul de risc este format din 12 membri, conducerea acestuia fiind asigurată de guvernatorul BNR, în calitate de președinte, și de prim-viceguvernatorul BNR, în calitate de vicepreședinte.

Principalele atribuții ale comitetului vizează: (i) analiza și avizarea cadrului de reglementare a procesului de management al riscurilor în BNR și monitorizarea respectării și aplicării acestuia în cadrul instituției; (ii) analiza și avizarea materialelor în domeniu, adresate Consiliului de administrație; (iii) supervizarea situației generale, actualizate, a riscurilor și avizarea limitelor de expunere la acestea și a planurilor propuse pentru tratarea lor; (iv) formularea de recomandări în scopul îmbunătățirii performanțelor structurilor organizatorice din BNR în ceea ce privește managementul riscurilor asociate activităților gestionate.

Într-un context complex și în continuă schimbare, pe parcursul anului 2022, Comitetul de risc a analizat și avizat, potrivit atribuțiilor specifice, documentele rezultate în cadrul procesului de management al riscurilor, asigurând astfel crearea unor fundamente solide pentru luarea deciziilor, prioritizarea activităților și identificarea celor mai adecvate răspunsuri la riscurile cu care se confruntă banca centrală.

Comitetul de audit este un organism independent, format din cei cinci membri neexecutivi ai Consiliului de administrație al BNR, având un mandat de cinci ani, început în toamna anului 2019. Componenta Comitetului de audit nu a suferit modificări în cursul anului de referință.

Conform regulamentului intern în vigoare, Comitetul de audit se întrunește cel puțin trimestrial și ori de câte ori este necesar.

În anul 2022, Comitetul de audit s-a reunit în 4 ședințe și au avut loc 3 consultări, în cadrul cărora au fost analizate, aprobate sau avizate, după caz, documente care țin de competența sa conform reglementărilor interne în vigoare.

Niveluri de control extern

Statutul BNR prevede două niveluri de control extern, respectiv: (i) auditorul extern, pentru auditarea situațiilor financiare anuale ale BNR (inclusiv confirmarea stocului de aur prin participarea la procesul de inventariere anual) și (ii) Curtea de Conturi, care efectuează controlul ulterior asupra operațiunilor comerciale efectuate de BNR, care se reflectă în bugetul de venituri și cheltuieli și în situațiile financiare anuale.

Niveluri de control intern

BNR are o abordare funcțională a administrării riscurilor. Astfel, fiecare structură organizatorică din cadrul băncii este responsabilă cu administrarea (identificarea,

evaluarea, tratarea, monitorizarea) riscurilor asociate activităților și operațiunilor pe care le desfășoară. Procesul de administrare a riscurilor este o componentă a sistemului de control intern al BNR și reprezintă prima linie (de apărare) a băncii împotriva factorilor care pot amenința îndeplinirea obiectivelor și planurilor de acțiune stabilite. În acest scop, fiecare structură organizatorică aplică un set de măsuri de control intern, în conformitate cu reglementările interne privind managementul riscurilor din BNR.

A doua linie (de apărare) este asigurată de: funcția de monitorizare a riscurilor operaționale și IT&C; funcția de protecție a datelor cu caracter personal; funcția de monitorizare a riscurilor financiare aferente administrării rezervei internaționale; funcția de conformitate. Astfel, un rol important revine comitetelor consultative/decizionale de specialitate din cadrul băncii: Comitetul de risc, Comitetul de management al infrastructurilor pieței financiare, Comitetul de administrare a rezervelor internaționale, Comitetul de politică monetară și Comitetul de supraveghere.

A treia linie (de apărare), asigurată de Direcția audit intern, evaluează ansamblul controalelor implementate și stabilește dacă acestea sunt concepute și funcționează în mod adecvat.

Scopul auditului intern este de a furniza băncii centrale servicii de asigurare și consultanță independente și obiective, cu privire la proiectarea și eficacitatea sistemului de control intern, urmărind să contribuie la îmbunătățirea activității și să adauge valoare. În acest sens, auditul intern sprijină banca în atingerea obiectivelor sale, evaluând într-o manieră sistematică și metodică procesele de management al riscurilor, control și guvernare.

În anul 2022, au fost finalizate 28 de misiuni de audit. În rapoartele de audit rezultate au fost formulate propuneri de îmbunătățire și întărire a sistemului de control intern, management al riscurilor și guvernare, contribuind astfel la optimizarea proceselor auditate și la creșterea eficacității sistemului de control intern al acestora.

De asemenea, a continuat asistența acordată echipei de audit extern al situațiilor financiare ale BNR, prin facilitarea schimbului de informații și documente cu structurile organizatorice auditate.

În perioada de referință, pregătirea profesională continuă a constituit o preocupare constantă, dată fiind importanța obținerii și menținerii certificărilor naționale și internaționale în domeniu.

Direcția audit intern aplică standardele Cadrului Internațional de Practici Profesionale privind Activitatea de Audit Intern, emis de Institutul Auditorilor Interni (IIA), și metodologia de lucru din Manualul de audit intern al BNR și Manualul Comitetului Auditorilor Interni (IAC) de la nivelul SEBC și implementează consecvent cele mai bune practici în domeniu, inclusiv cele referitoare la auditul IT&C, securitatea și reziliența cibernetică.

Funcția de conformitate

În anul 2022, Compartimentul Conformitate a continuat îmbunătățirea cadrului de reglementare internă și de inițiere și dezvoltare a unor procese legate de integritatea în exercitarea funcției și prevenirea conflictului de interese.

Principala activitate desfășurată pe parcursul anului 2022 a constat în gestionarea procesului de declarare a conflictelor de interese și a activităților externe de natură ocupațională de către salariații BNR.

Totodată, s-a continuat demersul de constituire a culturii organizaționale fundamentat pe principii de conformitate, desfășurându-se în acest scop mai multe proiecte de comunicare instituțională.

În anul 2022 au fost revizuite atribuțiile compartimentului, în sensul stabilirii domeniilor cuprinse în competența funcției de conformitate, care se referă la codul de etică, integritatea în exercitarea funcției și prevenirea conflictului de interese.

De asemenea, s-a continuat implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere și declarațiile de interese ale persoanelor cărora le revine obligația legală de completare și transmitere a acestor declarații.

Activitățile de monitorizare a obligațiilor legale ale Băncii Naționale a României și informarea privind cerințele de conduită etică, de integrare a riscului de conformitate în analiza riscului operațional și de administrare a canalelor de raportare privind integritatea în exercitarea funcției, s-au desfășurat cu respectarea bunelor practici necesare pentru asigurarea unui nivel optim al sistemului de administrare și control intern și pentru dezvoltarea principiilor de guvernanță corporativă.

Compartimentul Conformitate a menținut pe parcursul anului 2022, prin contacte bilaterale, colaborarea cu Biroul de Guvernare și Conformitate (Governance and Compliance Office), structură care exercită funcția de conformitate din cadrul BCE.

În concordanță cu atribuțiile funcției de conformitate și cu prevederile Codului etic, au fost emise opinii de conformitate și avize privind proiecte de reglementări interne supuse aprobării Consiliului de administrație și au fost furnizate opinii consultative cu privire la conflicte de interese, incompatibilități și alte preocupări de natură etică ale angajaților.

Compartimentul Conformitate promovează cultura de conformitate și cele mai înalte standarde etice, prin stabilirea și dezvoltarea cadrului intern de conformitate, în centrul căruia se află Politica de conformitate, precum și prin activități de consiliere, informare și conștientizare în domenii precum etica și integritatea.

Activitatea Compartimentului Conformitate s-a desfășurat cu respectarea statutului de independență a funcției de conformitate.

Compartimentul Conformitate prezintă Consiliului de administrație și Comitetului de audit Raportul anual privind conformitatea, care sintetizează activitatea desfășurată și aspectele relevante.

Guvernanța corporativă a unor întreprinderi publice

Banca Națională a României exercită – în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 111/2016 – competențele de autoritate publică tutelară pentru regiile autonome care funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară în subordinea băncii centrale: Imprimeria Băncii Naționale a României și Monetăria Statului.

Acestea sunt întreprinderi publice care desfășoară activități de interes național și contribuie la realizarea atribuției Băncii Naționale a României privind emiterea însemnelor monetare, sub formă de bancnote și monede, ca mijloace legale de plată pe teritoriul țării, astfel încât să fie asigurat necesarul de numerar în strictă concordanță cu necesitățile reale ale circulației bănești. Informații relevante din perspectiva activității de guvernanță corporativă a celor două regii autonome sunt disponibile pe website-ul băncii centrale, în cadrul Secțiunii „BNR – Conducere și organizare – Guvernanța corporativă a întreprinderilor publice”.

2. Relația BNR cu Parlamentul României și cu alte instituții ale statului

Pe linia comunicării instituționale, Banca Națională a României întreține un dialog constant cu Parlamentul României, colaborarea constând, în principal, în:

- (i) elaborare de puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative la solicitarea directă a comisiilor parlamentare sau, indirect, la cererea unor inițiatori (MF, ANPC, alte autorități publice), a Administrației Prezidențiale sau a Ministerului pentru Relația cu Parlamentul în vederea definitivării poziției cu privire la respectivele proiecte legislative. Potrivit art. 3 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR, autoritățile publice centrale solicită avizul Băncii Naționale a României pentru proiectele de acte normative care privesc domeniile în care aceasta are atribuții;
- (ii) formulare de puncte de vedere, realizare de materiale sau participare la discuții/reuniuni ale comisiilor permanente ale celor două Camere ale Parlamentului pe tematici precum politică monetară, stabilitate financiară, rezoluție bancară, afaceri europene, sisteme de plăți;
- (iii) realizare și transmitere de materiale în cadrul procedurii parlamentare de exercitare a controlului din perspectiva respectării principiilor subsidiarității și proporționalității de către proiectele de acte legislative ale Uniunii Europene;
- (iv) transmitere de opinii și participare la reuniuni ale comisiilor permanente ale celor două Camere ale Parlamentului, în cadrul procedurii parlamentare privind analiza proiectelor de documente elaborate de instituțiile Uniunii Europene;

- (v) transmitere către președinții celor două Camere ale Parlamentului și către comisiile economice atât a *Raportului anual* (obligație statutară), cât și a *Raportului asupra inflației* și a *Raportului asupra stabilității financiare* – două dintre principalele instrumente de comunicare ale băncii centrale, în care sunt explicate acțiunile acestora în vederea asigurării stabilității prețurilor și a celei financiare;
- (vi) elaborare de materiale pentru pregătirea unor evenimente organizate de Parlament sau la care participă reprezentanți ai acestuia;
- (vii) răspunsuri la interpelări punctuale adresate BNR de către senatori sau deputați.

Pe parcursul anului 2022, Banca Națională a României a fost implicată activ în fundamentarea de puncte de vedere asupra unei serii de inițiative legislative și a participat, alături de alte autorități publice precum Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Antreprenoriatului și Turismului, Agenția Națională de Administrare Fiscală, Consiliul Concurenței, Ministerul Afacerilor Interne, la formularea unor proiecte de lege privind: (i) transpunerea Directivei (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor; (ii) solicitările industriei *blockchain* (Europe for Web3) în contextul negocierilor privind Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind piețele criptoactivelor (engl. *Markets in Crypto-Assets* – MiCA) și Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri și de anumite criptoactive (engl. *Transfer of Funds Regulation* – TFR) asupra pieței; (iii) modificarea și completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală; (iv) valabilitatea angajamentelor de garantare asumate de către anumite societăți care au fost radiate din registrele administrate de Banca Națională a României; (v) identificarea articolelor din Legea nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative corespundente ale unor prevederi din Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului privind serviciile de plată în cadrul pieței interne „PSD2”; (vi) prestatorii de servicii de plată autorizați potrivit prevederilor Directivei (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2009/110/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 și de abrogare a Directivei 2007/64/CE; (vii) reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil băncilor de dezvoltare din România; (viii) organizarea și funcționarea Băncii de Dezvoltare a României; (ix) aprobarea inițierii demersurilor necesare în vederea exceptării Băncii de Investiții și Dezvoltare – BID de la prevederile Directivei 2013/36/UE (CRD); (x) modificarea și completarea Legii nr. 207/2022 pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative; (xi) modificarea și completarea Legii nr. 96/2000 privind organizarea și funcționarea Băncii de Export – Import a României Eximbank – S.A.; (xii) stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937; (xiii) proiect de Lege privind obligațiunile garantate, precum și modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar; (xiv) punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2019/1238 privind un produs paneuropean de pensii

personale (PEPP), a unor prevederi din Regulamentul (UE) 2020/852 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088, precum și completarea și modificarea unor acte normative; (xv) supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare, precum și modificarea și completarea unor acte normative; (xvi) acordarea unor facilități pentru creditele acordate de bănci și instituții financiare nebankare anumitor categorii de debitori; (xvii) aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2022; (xviii) reglementarea unor măsuri financiare; (xix) măsurile de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 452/2019 de stabilire a unui cadru pentru examinarea investițiilor străine directe în Uniune, precum și modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996; (xx) gestionarea financiară a asistenței financiare nerambursabile acordate României prin fondurile europene dedicate Afacerilor interne pentru perioada de programare 2021-2027; (xxi) exceptarea instituțiilor de credit de la aplicarea OUG nr.109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice; (xxii) discuție tehnică cu privire la exceptarea instituțiilor de credit de la aplicarea OUG nr. 109/2011, cu participarea online a reprezentanților OCDE și ai Comisiei Europene.

În cursul anului 2022, direcțiile de specialitate din BNR au formulat răspunsuri și opinii la interpelări primite din partea unor membri ai Camerei Deputaților sau Senatului României, pe teme ce privesc aspecte din activitatea desfășurată de anumite case de ajutor reciproc sau obligativitatea formei mandatului autentic în operațiunile dintre bancă și client.

La aceste răspunsuri oficiale formulate, se adaugă reprezentarea BNR la ședințe ale comisiilor parlamentare din Camera Deputaților sau Senatul României pentru a prezenta opiniile băncii centrale asupra unor proiecte legislative.

Astfel, în cadrul Camerei Deputaților, BNR a fost reprezentată la ședințe ale Comisiei pentru politică economică, reformă și privatizare, Comisiei Juridice, Comisiei pentru buget, finanțe și bănci și Comisiei pentru industrii și servicii sau a prezenta puncte de vedere pe proiecte legislative ce aveau printre subiecte: (i) amendamentele propuse în raportul preliminar primit din partea Comisiei juridice, de disciplină și imunități pentru Proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, precum și modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori (PL-x nr. 511/2016); (ii) scrisoarea transmisă de Asociația Română a Băncilor și Consiliul Patronatelor Bancare din România cu privire la proiectul de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură Fiscală (PL-x nr. 512/2022); (iii) amendamentele la PL-x 29/2023 pentru modificarea și completarea unor acte normative în scopul creșterii incluziunii financiare; (iv) proiectul de Lege pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România (PL-x nr. 221/2022) și cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România; (v) proiectul de Lege privind obligațiunile garantate, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar; (vi) proiectul de Lege pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2019/1238 al

Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2019 privind un produs paneuropean de pensii personale (PEPP), a unor prevederi din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor private.

Printre comisiile din Senatul României la ale căror ședințe BNR a fost reprezentată, se numără: Comisia pentru comunicații, tehnologia informației și inteligență artificială, Comisia pentru buget, finanțe, activitate bancară și piață de capital, Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională și Comisia economică, industrii și servicii. În cadrul acestor ședințe au fost discutate subiecte legate de: (i) propunerea legislativă pentru modificarea și completarea unor acte normative în scopul creșterii incluziunii financiare; (ii) amendamentele formulate de doi senatori și de către Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări pe marginea proiectului de Lege pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România – L135/2022; (iii) propunerea legislativă pentru înființarea Băncii pentru Dezvoltarea Agriculturii din România – Banca Agricolă S.A. (b749/17.11.2022); (iv) proiectul de Lege privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937 (L376/2022); (v) proiectul de Lege privind obligațiunile garantate, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar; (vi) proiectul de Lege privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative; (vii) propunerea ca autoritățile române să adopte măsuri pentru reglementarea indicilor ROBOR și IRCC, astfel încât variația acestora să fie reglementată de anumite valori minime sau maxime stabilite prin legea română și prezentarea implicațiilor pe care le-ar presupune adaptarea unor astfel de măsuri; (viii) propunerile de modificare a OUG nr. 109/2011 privind guvernarea corporativă a întreprinderilor publice.

În plus, Departamentul pentru Relația cu Parlamentul din cadrul Secretariatului General al Guvernului a solicitat opinii asupra unor propuneri legislative aflate în diferite etape ale procedurii parlamentare care intră în sfera de activitate a Băncii Naționale.

Împreună cu Ministerul Afacerilor Externe (Agentul Guvernamental pentru Curtea de Justiție a Uniunii Europene) au fost discutate aspecte legate de transpunerea în legislația națională a directivelor europene cu impact în domeniul financiar bancar, precum Directiva 2019/2162/UE privind emisiunea de obligațiuni garantate și supravegherea publică a obligațiunilor garantate și de modificare a Directivelor 2009/65/CE și 2014/59/UE, Directiva (UE) 2019/2177 de modificare a Directivei 2009/138/CE privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare, a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare și a Directivei (UE) 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, Directiva (UE) 2021/2101 de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea, de către anumite întreprinderi

și sucursale, de informații privind impozitul pe profit și Directiva (UE) 2021/2167 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2014/17/UE.

3. Evoluții organizatorice

3.1. Managementul resurselor umane

Actualizarea reglementărilor interne specifice

În cursul anului 2022, pe fondul modificărilor legislative specifice raporturilor de muncă survenite în ultimul trimestru al acestui an, precum și din nevoia de simplificare a procesele de recrutare, promovare, mobilitate internă, perfecționare profesională și de aliniere la cele mai bune practici din cadrul SEBC, Banca Națională a României a demarat un amplu proces de actualizare a reglementărilor interne specifice proceselor enumerate anterior.

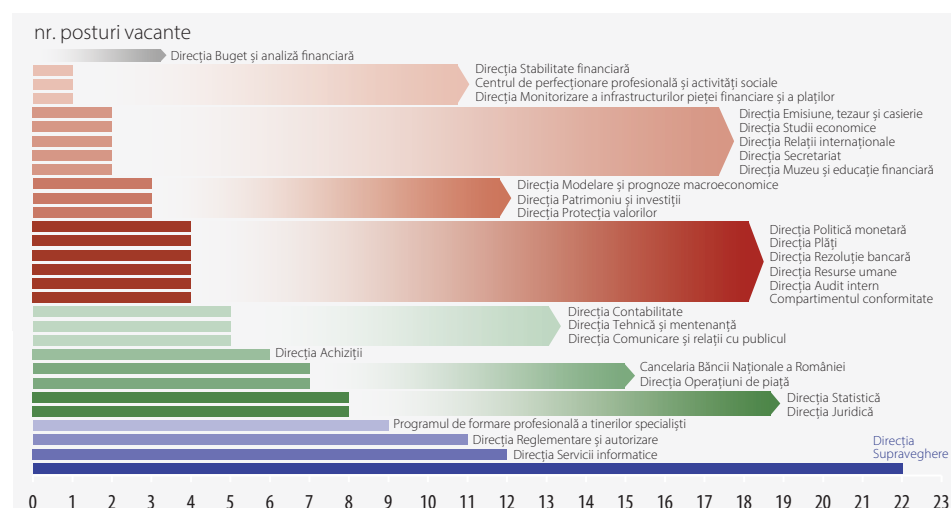
Principalele modificări ale reglementărilor interne specifice au vizat:

- adaptarea proceselor de recrutare la cele mai bune practici din cadrul SEBC și la specificul noii generații de pe piața muncii;
- simplificarea formalităților și documentației interne necesare proceselor de recrutare, promovare și mobilitate internă;
- completarea cadrului intern privind incompatibilitățile între posturi de natură ierarhică și/sau funcțională și a celui privind analiza potențialelor conflicte de interese.

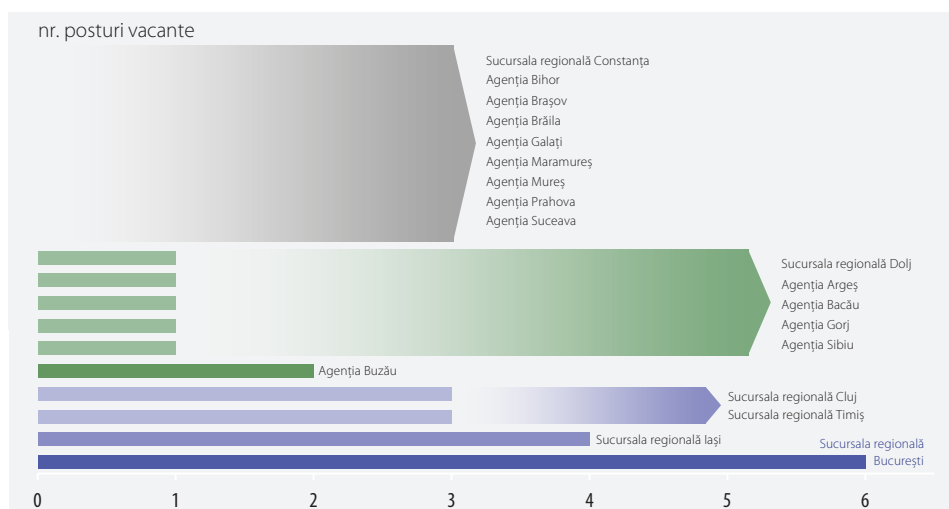
Date statistice privind personalul Băncii Naționale a României

Fluctuația de personal înregistrată în anul 2022 a fost de 4,01 la sută, numărul salariaților din Banca Națională a României fiind la 31 decembrie 2022 de 2 073 persoane, față de 2 018 salariați la sfârșitul anului 2021.

Grafic 18.1
Situția posturilor
vacante în centrala
Băncii Naționale a României
la data de 31 decembrie 2022

Grafic 18.2
Situția posturilor vacante
în unitățile teritoriale
ale Băncii Naționale a României
la data de 31 decembrie 2022

În intervalul 1 ianuarie – 31 decembrie 2022, Banca Națională a României a organizat 129 de procese de recrutare externă pentru un număr de 170 de posturi vacante, fiind admiși 101 candidați dintr-un total de 901 înscriși.

Pe parcursul anului 2022, Banca Națională a României a organizat 65 de procese de recrutare internă pentru un număr de 67 de posturi vacante, fiind admiși 58 de candidați dintr-un total de 92 înscriși.

De asemenea, 68 de salariați au fost promovați în funcții superioare de execuție, iar 14 în funcții de conducere.

Perfecționarea profesională a personalului Băncii Naționale a României

Anul 2022 a reprezentat un an de tranziție de la modalitatea de desfășurare a activității de pregătire profesională pe perioada pandemiei, caracterizată prin foarte multe cursuri online, la modalitatea clasică sau în format hibrid.

Această revenire graduală la forma preponderent clasică de organizare a cursurilor, la clasă, a fost adoptată inclusiv de o parte dintre băncile centrale sau de institutele de training (Deutsche Bundesbank, Banque de France, Joint Vienna Institute), în timp ce altele au preferat să organizeze, în continuare, forme de perfecționare profesională exclusiv în mediul online (European Central Bank, International Monetary Fund, European Banking Authority).

Concomitent, anul 2022 a reprezentat primul an în care în Banca Națională a României în activitatea de perfecționare profesională a fost implementată o abordare proactivă, integrată și multianuală, bazată pe nevoile de dezvoltare identificate, cu accent pe cursurile de dezvoltare a competențelor comportamentale și a celor de leadership. Prin urmare, pe parcursul anului 2022, Banca Națională a României a organizat în sistem *in-house* cursuri dedicate rezilienței emoționale, managementului timpului, managementului stresului, colaborării interpersonale și comunicării asertive, precum și leadershipului situațional și transformațional.

Pe lângă cursurile organizate *in-house*, Banca Națională a României a continuat colaborarea cu Banca Centrală Europeană prin organizarea a două seminare internaționale care s-au desfășurat atât online, cât și la clasă. Menționăm că din 2009 și până în prezent, Banca Națională a României a găzduit în total 42 de cursuri, la care au participat 570 de persoane din 37 de instituții. Având în vedere posibilitatea participării unui număr semnificativ mai mare de salariați la formele de perfecționare organizate online, băncile centrale dintre Sistemul European al Băncilor Centrale au păstrat acest format pentru multe dintre cursurile tehnice găzduite de acestea.

În anul 2022, 454 de salariați ai Băncii Naționale a României au cumulat 760 de participări la programe de perfecționare profesională. Dintre aceste programe, 319 au fost organizate *in-house* sau de către instituții specializate din România, iar 441 au fost organizate de către furnizori străini de programe de perfecționare profesională.

Totodată, 760 de salariați ai băncii au participat la instruiți organizate cu lectori interni, pe diverse teme de interes, cum ar fi: implementarea procesului de management al riscurilor operaționale, planificarea achizițiilor publice, planul de continuitate a activității, situații de urgență și securitate și sănătate în muncă, aspecte metodologice și practice privind cercetările statistice directe prin RAPDIR etc.

3.2. Tehnologia informației

În cursul anului 2022 au fost derulate o serie de proiecte informatice care au avut drept scop implementarea prevederilor legale, respectarea cerințelor de raportare formulate de organismele interne și internaționale, eficientizarea activității în cadrul instituției și optimizarea performanței în exploatarea sistemelor informatice, după cum urmează:

- migrarea sistemului de depozitare și decontare a instrumentelor financiare SaFIR la cea mai recentă versiune a aplicației sale informatice dezvoltate de producător, adaptată necesităților naționale și prevederilor Regulamentului (UE) nr. 909/2014 privind îmbunătățirea decontării titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și privind depozitarii centrali de titluri de valoare;
- migrarea sistemului de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real (engl. *Real Time Gross Settlement* – RTGS) pentru plăți în lei ReGIS la cea mai recentă versiune a aplicației sale informatice dezvoltate de producător, adaptată necesităților naționale și noilor standarde introduse de SWIFT;
- actualizarea sistemului informatic pentru raportări ITS de supraveghere și rezoluție bancară conform cadrelor de raportare 3.1 și ulterioare, publicate de Autoritatea Bancară Europeană;
- extinderea sistemului informatic SIRBNR cu noi module de raportare și reproiectarea unor module existente în vederea implementării de noi cerințe metodologice interne sau solicitate de Banca Centrală Europeană;
- extinderea și actualizarea sistemului informatic RAPDIR în vederea implementării de noi cerințe metodologice interne sau solicitate de Banca Centrală Europeană;
- actualizarea sistemului informatic Centrala Riscurilor de Credit în vederea implementării prevederilor Regulamentului BNR nr. 2/2012, republicat, cu raportarea indicatorilor CERS/2016/14 privind creditele verzi și codul de identificare LEI;

- continuarea procesului de integrare a aplicațiilor din sistemul informatic cu modulele sistemului contabil și de gestiune GL-BNR și optimizarea interfețelor existente;
- re-proiectarea și modernizarea aplicației Registre BNR prin trecerea în exploatare a modulelor Registrul instituțiilor de plată, Registrul furnizorilor specializați în servicii de informare cu privire la conturi, Registrul instituțiilor emitente de monedă electronică și integrarea cu Registrul instituțiilor de credit;
- actualizarea sistemului informatic Balanța de plăți – Investiții străine directe, Case de schimb valutar și adăugarea componentei servicii în compilarea balanței de plăți, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2019/2152 privind statisticile europene de întreprindere, respectiv Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/1197;
- actualizarea aplicației Dețineri de titluri de valoare – SHDB pentru preluarea și integrarea datelor SHSDB – BCE Securities Holdings Statistics by Sectors (SHSS);
- actualizarea aplicației Emisiuni de titluri de valoare – CSDB pentru alinierea cu standardele Sistemului European al Băncilor Centrale.

Totodată, în această perioadă s-au aplicat măsuri de creștere a securității sistemelor informatice și de upgrade a platformelor software în scopul minimizării riscurilor de securitate caracteristice contextului actual.

Au fost, de asemenea, continuate activitățile de modernizare a infrastructurii *hardware* din centrele de date BNR și de adaptare a acestora la modul de lucru în regim hibrid (*on-site* și de la distanță), cu accent pe creșterea mobilității și utilizarea platformelor de lucru colaborativ.

Având în vedere creșterea riscurilor de securitate IT și cibernetice asociate în special cu extinderea accesului de la distanță prin conexiuni internet la resursele sistemului informatic, a fost intensificată activitatea de monitorizare a alertelor de securitate colectate de toate platformele de apărare din componența sistemului informatic al BNR.

Totodată, au fost implementate următoarele măsuri suplimentare de protecție:

- soluție de autentificare multi-factor pentru accesul la sistemul de poștă electronică al BNR;
- sistem de management și auditare a regulilor de securitate pentru echipamente *firewall*;
- soluție de salvare/restaurare centralizată a configurațiilor echipamentelor de comunicație;
- securizare rețele locale BNR conform standardului IEEE 802.1x prin implementarea unei soluții care simplifică efortul de management al accesului prin centralizarea și unificarea metodelor de autentificare și autorizare, precum și prin definirea și aplicarea uniformă a politicilor de acces.

De asemenea, au fost întreprinse măsuri de perfecționare a cadrului de governanță aferent securității IT și cibernetice, după cum urmează:

- asigurarea unui cadru adecvat de desfășurare a evaluărilor de securitate conform metodologiei TIBER-EU adoptate la nivel european;

- asigurarea unui cadru eficient de management al riscului de securitate IT prin efectuarea unor analize de risc pentru toate proiectele inițiate, precum și pentru schimbările majore la nivelul infrastructurii IT a BNR;
- participarea la activitățile grupurilor de lucru profesionale din industria de securitate cibernetică;
- alinierea la cele mai bune standarde din domeniul securității IT;
- evaluarea maturității controalelor de securitate implementate la nivelul infrastructurii IT;
- asigurarea unui nivel de conștientizare ridicat în ceea ce privește riscurile de securitate IT.

Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2022

Guvernator

Comitetul de politică monetară

Comitetul de supraveghere

Comitetul de administrare a rezervelor
internaționalePrim-viceguvernator **Florin Georgescu****DIRECȚIA STABILITATE FINANCIARĂ**

- Serviciul politici macroprudențiale
- Serviciul monitorizare riscuri sistemice
- Serviciul evaluări cantitative

DIRECȚIA REGLEMENTARE ȘI AUTORIZARE

- Serviciul reglementare activități financiare și instituții financiare nebankare
- Serviciul reglementare contabilă și valutară
- Serviciul autorizare
- Serviciul reglementare prudențială bancară 1
- Serviciul reglementare prudențială bancară 2

DIRECȚIA SUPRAVEGHERE

- Serviciul inspecție
- Serviciul supraveghere instituții de credit 1
- Serviciul supraveghere instituții de credit 2
- Serviciul analiză și politici de supraveghere
- Serviciul supraveghere instituții financiare nebankare și instituții de plată
- Serviciul supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale
- Biroul de avizare acte de supraveghere și petiții

DIRECȚIA EMISIUNE, TEZAU ȘI CASIERIE

- Serviciul emisiune
- Serviciul gestionarea numerarului
- Serviciul tezaurul central
- Serviciul coordonare procesare numerar

DIRECȚIA CONTABILITATE

- Serviciul contabilitate operațională și norme contabile proprii
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – financiar
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – patrimoniu

DIRECȚIA PATRIMONIU ȘI INVESTIȚII

- Serviciul investiții
- Serviciul patrimoniu mobilier
- Serviciul patrimoniu imobiliar și administrare

Notă:

Corespondența culorilor arată coordonarea structurilor.

*) Direcția audit intern este subordonată funcțional Comitetului de audit și administrativ guvernatorului Băncii Naționale a României

Viceguvernator **Eugen Nicolăescu****DIRECȚIA STATISTICĂ**

- Serviciul statistică monetară și financiară
- Serviciul balanța de plăți
- Serviciul raportări statistice directe
- Serviciul procesare date statistice
- Serviciul administrare date SIRBNR
- Serviciul statistica riscului de credit

DIRECȚIA REZOLUȚIE BANCARĂ

- Serviciul coordonare strategii și politici de rezoluție
- Serviciul pregătire și implementare decizii de rezoluție
- Serviciul monitorizarea implementării măsurilor de asigurare a soluționării instituțiilor de credit
- Serviciul planificare și implementare decizii de rezoluție

DIRECȚIA SERVICII INFORMATICE

- Serviciul sisteme informatice
- Serviciul administrare rețele
- Serviciul suport informatic
- Serviciul securitate IT&C

DIRECȚIA ACHIZIȚII

- Serviciul standardizare, planificare și monitorizare
- Serviciul realizare achiziții prin contracte – Biroul de realizare achiziții EPCO
- Serviciul realizare achiziții prin comenzi
- Serviciul metodologie și elaborare contracte

DIRECȚIA MUZEU ȘI EDUCAȚIE FINANCIARĂ

- Muzeul Băncii Naționale a României
- Serviciul educație financiară

**DIRECȚIA MONITORIZARE A INFRASTRUCTURILOR
PIEȚEI FINANCIARE ȘI A PLĂȚILOR**

- Serviciul monitorizare a infrastructurilor pieței financiare
- Serviciul monitorizare a plăților și a instrumentelor de plată

ADMINISTRAȚIE

Mugur Isărescu

Viceguvernator **Leonardo Badea****DIRECȚIA MODELARE ȘI PROGNOZE MACROECONOMICE**

- Serviciul modele de prognoză macroeconomică
- Serviciul modele de evaluare macroeconomică

DIRECȚIA PLĂȚI

- Serviciul administrare ReGIS
- Serviciul depozitare și decontare instrumente financiare
- Serviciul procesare mesaje financiare
- Serviciul administrare TARGET2
- Serviciul continuitate operațională

DIRECȚIA RELAȚII INTERNAȚIONALE

- Serviciul sistemul bancar european
- Serviciul sistemul financiar internațional
- Serviciul analiza conjuncturii financiare internaționale

DIRECȚIA SECRETARIAT

- Serviciul evidență documente, expediție și registratură
- Serviciul arhivă, bibliotecă și diseminare publicații
- Serviciul organizare evenimente și protocol
 - Biroul de deplasări

DIRECȚIA TEHNICĂ ȘI MENTENANȚĂ

- Serviciul tehnic mentenanță imobile
- Serviciul tehnic mentenanță utilaje, echipamente și instalații
- Serviciul mentenanță administrativă și utilități

DIRECȚIA JURIDICĂ

- Serviciul drept financiar-bancar
 - Biroul legislație prudentială și drept societar
- Serviciul drept financiar bancar și cooperare juridică internațională
 - Biroul legislație prudentială și activități financiar-bancare
- Serviciul contencios și asistență juridică
 - Biroul avizare și asistență juridică

CENTRUL DE PERFECTIONARE PROFESIONALĂ ȘI ACTIVITĂȚI SOCIALE

- Serviciul suport al organizării perfecționării profesionale
- Serviciul activități sociale
- Serviciul activități auxiliare
- Serviciul cantina salariaților
- Unități de perfecționare profesională și activități sociale

COMPARTIMENTUL CONFORMITATE**SUCURSALE REGIONALE ȘI AGENȚII**

Comitetul de audit

DIRECȚIA AUDIT INTERN*

- Serviciul audit general 1
- Serviciul audit general 2

CANCELARIA BNR

- Biroul Euro
- Biroul economie financiară – economie reală
- Biroul bănci centrale – rol, evoluții, perspective
- Biroul criptomonede și monede digitale
- Biroul sustenabilitate și economie verde
- Cabinetele conducerii executive și managementul documentelor
- Corpul de control al Guvernatorului
- Serviciul secretariat al CA al BNR
- Serviciul managementul și protecția informațiilor
- Serviciul administrare sisteme informatice speciale și protecția datelor cu caracter personal

DIRECȚIA POLITICĂ MONETARĂ

- Serviciul analiză și strategie de politică monetară
- Serviciul administrarea lichidității

DIRECȚIA OPERAȚIUNI DE PIAȚĂ

- Serviciul operațiuni de politică monetară
- Serviciul operațiuni cu Trezoreria
- Serviciul administrarea rezervelor internaționale
- Serviciul execuția operațiunilor de piață
- Serviciul gestiunea riscului financiar aferent administrării rezervelor internaționale

DIRECȚIA STUDII ECONOMICE

- Serviciul analiză economică și prognoze pe termen scurt
- Serviciul publicații
- Serviciul traducere și editare

DIRECȚIA COMUNICARE ȘI RELAȚII CU PUBLICUL

- Serviciul relații mass-media
- Serviciul intranet și comunicare internă
- Serviciul comunicare online
- Serviciul suport multimedia
- Serviciul informare publică și documentare

DIRECȚIA RESURSE UMANE

- Serviciul organizare și planificare
 - Biroul de salarizare
- Serviciul management resurse umane
- Serviciul perfecționare profesională și dezvoltarea carierei

DIRECȚIA BUGET ȘI ANALIZĂ FINANCIARĂ

- Serviciul buget și analiză financiară
- Serviciul control financiar preventiv
- Serviciul monitorizare riscuri

DIRECȚIA PROTECȚIA VALORILOR

- Serviciul managementul situațiilor de urgență și continuitatea activității
- Serviciul protecție internă
- Serviciul transport special
- Serviciul sisteme de securitate
 - Biroul de intervenții rapide
- Serviciul transport și mentenanță
- Serviciul coordonare rețea teritorială

Capitolul 19

Situațiile financiare
ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2022

1. Considerații generale

Conform prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, începând cu exercițiul financiar aferent anului 2005, BNR aplică standardele internaționale de contabilitate utilizate de băncile centrale naționale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, pentru care a emis norme proprii în baza reglementărilor europene²⁵⁰.

Prin acțiunile pe care le întreprinde, Banca Națională a României implementează politica monetară adecvată realizării obiectivului său fundamental și asigură îndeplinirea celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a urmări rezultate de ordin comercial cum ar fi maximizarea profitului. Totuși, în activitatea băncii centrale există o preocupare permanentă pentru utilizarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, inclusiv prin limitarea cheltuielilor proprii de funcționare. În anul 2022, *rezultatul operațional* al Băncii Naționale a României (rezultatul financiar excluzând cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denominate în valută și cele din reevaluarea unor active nete în valută) a înregistrat o valoare semnificativă (5 004 135 mii lei), cu 102 la sută mai mare față de anul anterior. Cheltuielile de funcționare au fost în 2022 cu circa 15 la sută sub nivelul bugetat, ponderea acestora în veniturile totale scăzând la 7,9 la sută în 2022, față de 11,9 la sută în 2021, iar ponderea lor în cheltuielile totale reducându-se la 23,6 la sută în 2022, de la 25,1 la sută în 2021.

Rezultatul financiar realizat la 31 decembrie 2022 a fost profit în sumă de 1 082 085 mii lei, cu 46 la sută (-933 110 mii lei) mai mic față de cel înregistrat în anul anterior (2 015 195 mii lei), ca urmare, în principal, a următoarelor evoluții:

- obținerea unui profit operațional în sumă de 5 004 135 mii lei, cu 102 la sută (+2 522 018 mii lei) peste profitul operațional al anului anterior (2 482 117 mii lei);
- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluarea titlurilor denominate în valută în sumă de 3 333 407 mii lei, de 7 ori (+2 872 284 mii lei) peste nivelul cheltuielilor consemnat la 31 decembrie 2021 (461 124 mii lei);
- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor nete în valută în sumă de 588 643 mii lei, la 31 decembrie 2021 nefiind înregistrate asemenea costuri.

²⁵⁰ Orientarea BCE/2016/34, cu modificările și completările ulterioare.

2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară

În primele două luni ale anului 2022, BNR a atras consecvent depozite cu scadența de o săptămână în vederea absorbirii excedentului net de lichiditate din sistemul bancar, iar începând din luna martie 2022 deficitul considerabil de rezerve format a fost acoperit prin intermediul facilității de creditare și, în subsidiar, prin operațiuni *repo* efectuate pe baze bilaterale. Spre finele anului, pe piața monetară s-a reînstatat un excedent de lichiditate, drenat de banca centrală exclusiv prin intermediul facilității de depozit.

Rezultatul net aferent operațiunilor de politică monetară pentru anul 2022 a fost profit în sumă de 374 416 mii lei. Profitul a fost generat, în principal, de veniturile din cupon aferente titlurilor de stat în lei achiziționate de BNR (în principal în anul 2020) în vederea consolidării lichidității structurale din sistemul bancar pentru a contribui la finanțarea în bune condiții a economiei reale și a sectorului public, respectiv de veniturile din dobânzi din creditele acordate băncilor, precum și din operațiuni *repo*. Veniturile menționate au fost mai mari decât cheltuielile cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară (pentru rezervele minime obligatorii în lei, depozitele atrase și facilitatea de depozit), acestea din urmă reprezentând costul urmăririi obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Structura bilanțieră sintetică la 31 decembrie 2022 (Tabel 19.1) evidențiază următoarele aspecte:

- 96,9 la sută din totalul activelor sunt active externe;
- 1,4 la sută din totalul activelor sunt active aferente politicii monetare (în principal, dețineri de titluri de valoare în scopuri de politică monetară, apelarea la facilitatea de credit de către instituțiile de credit și realizarea de operațiuni *repo* de către banca centrală);
- 40,5 la sută din totalul pasivelor constituie numerar în circulație;
- 20,7 la sută din totalul pasivelor reprezintă disponibilități atrase de Banca Națională a României de la instituțiile de credit sub forma rezervelor minime obligatorii (în lei, EUR și USD);
- 13,9 la sută din totalul pasivelor constau în disponibilități ale Trezoreriei statului la Banca Națională a României (în lei și în valută);
- 9,9 la sută din totalul pasivelor reprezintă pasive externe.

ACTIVE		Randament contabil mediu anual – % –	PASIVE	Rata medie anuală a dobânzii – % –
Active externe 96,9%		2,7	Rezerve minime ale instituțiilor de credit 20,7% (în lei 16,2%, respectiv în valută 4,53%: EUR 4,52% și USD 0,01%)	lei: 0,39 EUR: - USD: 0,04
			Numerar în circulație 40,5%	-
			Pasive externe 9,9%	0,73
Active aferente politicii monetare 1,4%		4,3	Disponibilitățile Trezoreriei statului 13,9% (în lei 0,10%, respectiv în valută 13,81%: EUR 13,07%, USD 0,73% și alte valute 0,01%)	lei: 0,39 EUR: 0,12 USD: 2,19
			Capital, rezerve ș.a. 11,5%	-
Alte active 1,7 %		-	Alte pasive 3,5%	-

Tabel 19.1
Structura bilanțieră a BNR
la 31 decembrie 2022

Rezultatul operațional pozitiv al Băncii Naționale a României s-a înregistrat în condițiile urmăririi obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, rezultând la 31 decembrie 2022 structura bilanțieră prezentată mai sus.

Fructificarea activelor valutare a generat în anul 2022 un randament contabil anual de 2,7 la sută. Pentru pasivele băncii (sursele activelor externe) s-au înregistrat rate medii anuale ale dobânzii (plătite de BNR) inferioare randamentului anual al activelor (încasat de BNR). De asemenea, activele aferente politicii monetare au generat în anul 2022 un randament contabil anual de 4,3 la sută – peste ratele medii anuale ale dobânzii plătite de BNR pentru pasivele aferente politicii monetare. Astfel, BNR a obținut *profit operațional*.

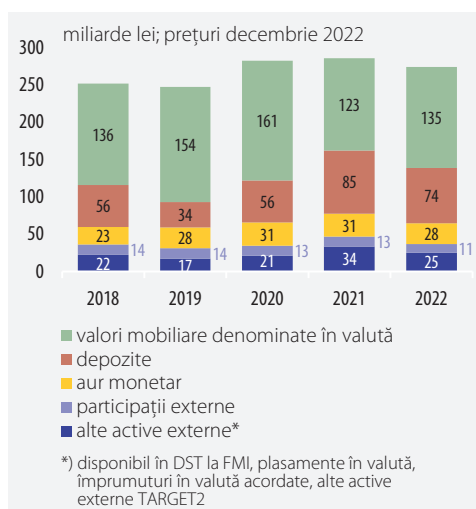
Prin urmare, rezultatul financiar pozitiv al Băncii Naționale a României a fost determinat, în principal, de realizarea de venituri nete din administrarea activelor și pasivelor în valută și venituri nete aferente utilizării instrumentelor de politică monetară pe piața internă; în anul 2022, veniturile nete din administrarea activelor și pasivelor în valută au fost de 5 234 661 mii lei, iar veniturile nete din operațiunile aferente politicii monetare au fost de 374 416 mii lei.

3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută

Valoarea în lei a activelor externe la 31 decembrie 2022 a crescut față de 31 decembrie 2021 cu 11,6 la sută în termeni nominali (+28 427 081 mii lei), respectiv a scăzut cu 4,1 la sută în termeni reali (-11 691 705 mii lei).

Existența unui nivel adecvat al rezervelor internaționale reprezintă unul dintre cele mai importante elemente ale credibilității externe a unui stat; în cazul Băncii Naționale a României, activele externe reprezentau la 31 decembrie 2022 circa 96,9 la sută din totalul activelor bilanțiere.

Grafic 19.1
Activele externe ale BNR
la 31 decembrie

În conformitate cu raportul auditorului extern, situațiile financiare oferă o imagine fidelă și justă a poziției financiare a băncii la data de 31 decembrie 2022, precum și a performanței financiare a acesteia aferente exercițiului financiar respectiv.

Activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută în anul 2022 s-a concretizat în realizarea unor venituri în sumă de 6 688 192 mii lei și efectuarea de cheltuieli însumând 1 453 531 mii lei, obținându-se un profit de 5 234 661 mii lei (Tabel 19.2). Acest rezultat pozitiv a

fost obținut printr-un management performant al activelor externe (reprezentând cea mai mare parte din activele totale ale băncii centrale).

Tabel 19.2
Rezultatele tranzacțiilor
efectuate în anul 2022

	mii lei		
	Venituri	Cheltuieli	Rezultat
Titluri denuminate în valută	1 189 075	760 460	428 615
Alte dețineri și operațiuni în valută	5 499 117	692 706	4 806 411
Aur	0	365	-365
Total	6 688 192	1 453 531	5 234 661

4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezervele internaționale

Dată fiind necesitatea obiectivă, din perspectiva asigurării credibilității externe, a menținerii unui nivel relativ ridicat al rezervei valutare și a unei structuri diversificate a acesteia din punct de vedere al valutelor componente, mișcările înregistrate pe piețele internaționale de către cursurile de schimb generează diferențe din reevaluarea pozițiilor valutare.

La finalul exercițiului financiar, efectele contabile ale variației cursurilor de schimb – cursul de schimb al leului față de euro, dar și cursurile de schimb față de euro ale monedelor ce intră în compoziția rezervelor valutare ale BNR – sunt cuantificate pe baza diferenței dintre cursul de reevaluare²⁵¹ și costul mediu al pozițiilor valutare deținute de banca centrală.

²⁵¹ Cursul de reevaluare reprezintă cursul de schimb calculat și publicat de BNR în ultima zi lucrătoare a lunii. Acest curs este utilizat pentru reevaluarea pozițiilor valutare.

De asemenea, efectele contabile ale evoluției prețurilor de piață ale activelor din rezervele internaționale sunt cuantificate pe baza diferenței dintre prețul de piață al activelor (aur, titluri în valută) și costul mediu sau costul mediu net al acestora.

Astfel, la 31 decembrie 2022, s-au înregistrat în contul special de reevaluare diferențe favorabile semnificative în sumă totală de 28 525 917 mii lei din reevaluarea deținerilor de aur și a unor dețineri în valută, consolidând capitalul propriu al Băncii Naționale a României. Diferențele nefavorabile (în sumă totală de 3 922 050 mii lei), reflectate la 31 decembrie 2022 în contul de profit și pierdere, pe partea de cheltuieli, provin din reevaluarea la valoarea de piață a deținerilor de titluri în valută și din reevaluarea unor dețineri în valută (Tabel 19.3).

	mii lei	
	Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanțului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit și pierdere)
Titluri denominate în valută	1 574	3 333 407
Alte dețineri în valută	4 448 958	588 643
Aur și alte metale prețioase	24 075 385	-
Total	28 525 917	3 922 050

Tabel 19.3
Diferențe din reevaluare
la 31 decembrie 2022

5. Bugetul de venituri și cheltuieli al BNR pentru anul 2022

Bugetul de venituri și cheltuieli definește cadrul financiar anual prin care sunt asigurate sursele de finanțare corespunzătoare desfășurării activității băncii centrale în scopul îndeplinirii obiectivului fundamental și a atribuțiilor legale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României și cu respectarea principiului independenței financiare aplicabil băncilor centrale membre ale SEBC.

Banca Națională a României se finanțează integral din veniturile proprii generate ca urmare a desfășurării operațiunilor specifice băncilor centrale, iar printre preocupările constante pentru buna gestiune financiară a resurselor se află asigurarea echilibrului bugetar și limitarea cheltuielilor de funcționare a băncii.

La elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 2022 s-au avut în vedere condițiile incertitudinilor foarte ridicate asociate climatului economico-financiar global, contextul investițional nefavorabil, creșterea continuă și așteptată a costurilor medii ale pozițiilor valutare deținute de Banca Națională a României, precum și creșterea ratelor de politică monetară ale băncilor centrale relevante pentru activitatea de administrare a rezervelor internaționale, veniturile și cheltuielile fiind proiectate astfel încât să se asigure reflectarea financiară realistă a parametrilor specifici cu impact bugetar semnificativ.

Totodată, s-a luat în calcul posibilitatea materializării ulterioare a unor variații ale componentelor exogene cu impact în ceea ce privește potențialele diferențe nefavorabile din reevaluarea titlurilor cu venit fix la final de an și a pozițiilor valutare.

Rezultatul financiar înregistrat la 31 decembrie 2022 a reprezentat profit în sumă de 1 082 085 mii lei, cu 1 067 053 mii lei mai mare față de cel planificat în valoare de 15 032 mii lei, evoluție înregistrată pe fondul unei abordări prudente cu privire la dimensionarea veniturilor, acestea înregistrând o creștere mai accentuată față de nivelul prognozat (Tabel 19.4).

Indicatori	2022		Grad de realizare
	Planificat	Realizat	
	mii lei	mii lei	%
	(1)	(2)	(3)=(2)/(1)
Venituri totale,	4 448 894	6 767 588	152,1
<i>din care:</i>			
Venituri din dobânzi	1 367 464	1 792 443	131,1
Venituri din taxe și comisioane	172 335	177 048	102,7
Venituri din operațiuni valutare	2 854 148	4 734 652	165,9
Venituri din operațiuni cu titluri	19 604	23 069	117,7
Venituri din operațiuni cu metale prețioase	-	0,04	-
Venituri din provizioane	1 000	1 000	100,0
Alte venituri din operațiuni specifice	9 406	9 286	98,7
Venituri din reevaluarea imobilizărilor	-	-	-
Alte venituri	24 936	30 090	120,7
Cheltuieli totale,	(4 433 862)	(5 685 503)	128,2
<i>din care:</i>			
Cheltuieli cu dobânzile	(628 853)	(864 915)	137,5
Cheltuieli cu taxe și comisioane	(13 666)	(14 392)	105,3
Cheltuieli din operațiuni valutare	(18 517)	(55 776)	301,2
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(18 907)	(32 246)	170,6
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(714)	(365)	51,1
Cheltuieli (pierderi) din diferențe nefavorabile din reevaluare	(2 850 000)	(3 922 050)	137,6
Cheltuieli cu emisiunea monetară	(191 255)	(189 674)	99,2
Cheltuieli cu provizioane	-	(4 426)	-
Pierderi din creanțe nerecuperabile neacoperite cu provizioane	-	-	-
Alte cheltuieli din operațiuni specifice	(10 489)	(6 716)	64,0
Cheltuieli cu personalul	(443 341)	(420 760)	94,9
Cheltuieli administrative	(122 667)	(69 189)	56,4
Cheltuieli cu amortizarea imobilizărilor	(60 369)	(50 786)	84,1
Cheltuieli din reevaluarea imobilizărilor	-	-	-
Alte cheltuieli generale	(75 084)	(54 208)	72,2
Profit aferent exercițiului financiar	15 032	1 082 085	7 198,7

Tabel 19.4
Bugetul de venituri și cheltuieli
aferent anului 2022

Veniturile totale realizate în anul 2022 au fost în cuantum de 6 767 588 mii lei, valoare ce indică un grad de realizare de 152,1 la sută față de prevederile bugetare, evoluție înregistrată în principal pe seama creșterii veniturilor din operațiuni valutare și din dobânzi. Cu excepția veniturilor din operațiuni specifice, care au consemnat un nivel ușor mai redus comparativ cu estimările bugetare, toate celelalte categorii de venituri au atins sau depășit valorile prognozate ale perioadei.

Cheltuielile totale efectuate în anul 2022 au fost în valoare de 5 685 503 mii lei, gradul de realizare a acestora față de prevederile bugetare fiind de 128,2 la sută, evoluție consemnată în principal pe seama cheltuielilor cu diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la 31 decembrie 2022. Prin raportare la proiecția bugetară, au mai consemnat depășiri ale ipotezelor din construcția bugetului cheltuielile cu dobânzile, din operațiuni valutare și din operațiuni cu titluri, precum și cheltuielile cu taxe și comisioane, în timp ce componentele reprezentate de cheltuielile administrative, cu personalul și alte cheltuieli generale au înregistrat economii.

Detalii privind conținutul categoriilor de venituri și cheltuieli realizate în anul 2022 sunt prezentate în notele explicative aferente contului de profit și pierdere din cadrul secțiunii ce conține situațiile financiare.

6. Concluzii

Poziția financiară a Băncii Naționale a României și-a menținut soliditatea, capitalul propriu al instituției înregistrând la 31 decembrie 2022 un nivel semnificativ pozitiv (32 387 785 mii lei, doar cu 1 la sută mai mic față de 31 decembrie 2021; Tabel 19.5); acesta include următoarele elemente:

- *capitalul statutar*, asigurat integral de către stat, în sumă de 30 000 mii lei;
- *rezervele proprii create prin activitatea băncii*, în sumă totală de 3 745 384 mii lei (cu 7 la sută mai mare față de 31 decembrie 2021), reflectând o administrare eficientă a resurselor aflate la dispoziția instituției; acestea includ: rezervele create prin repartizări anuale, de-a lungul timpului, din profitul băncii (la pozițiile *rezerve statutare* și *surse proprii de finanțare a investițiilor*), rezervele din reevaluarea imobilizărilor aflate în patrimoniul băncii și alte rezerve;
- *contul special de reevaluare*, care prezintă un sold substanțial, respectiv 28 525 917 mii lei (cu 2 la sută mai mic față de 31 decembrie 2021), format, în principal, din diferențele favorabile semnificative rezultate din reevaluarea deținerilor de aur și a unor dețineri în valută;
- *profitul exercițiului financiar*, în sumă de 1 082 085 mii lei;
- *repartizarea profitului la 31 decembrie* pentru destinațiile anuale stabilite de lege (plata sumei de 865 875 mii lei către bugetul de stat reprezentând cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii, respectiv majorarea rezervelor statutare ale băncii cu valoarea de 129 726 mii lei).

Tabel 19.5
Capitalul propriu

	31 decembrie 2022 (mii lei)	31 decembrie 2021 (mii lei)	Variație procentuală (%)
Capital	30 000	30 000	-
Rezerve	3 745 384	3 493 939	7
Cont special de reevaluare	28 525 917	29 057 242	-2
Rezultatul exercițiului financiar	1 082 085	2 015 195	-46
Repartizarea profitului	-995 601	-1 853 191	-46
Total	32 387 785	32 743 185	-1

De asemenea, se evidențiază nivelul substanțial al **rezultatului financiar operațional** al anului 2022 (rezultatul financiar excluzând cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denominate în valută și cele din reevaluarea unor dețineri în valută); acesta a fost profit în sumă de 5 004 135 mii lei, cu 102 la sută peste cel din 2021, ca urmare, în principal, a creșterii profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută, precum și a profitului din operațiuni de politică monetară (Tabel 19.6). După înregistrarea la 31 decembrie 2022 a cheltuielilor cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denominate în valută și a celor cu reevaluarea unor dețineri în valută, rezultatul financiar final realizat la 31 decembrie 2022 a fost profit în sumă de 1 082 085 mii lei, cu 46 la sută (-933 110 mii lei) mai mic față de cel înregistrat în anul anterior (2 015 195 mii lei).

Tabel 19.6
Rezultatul operațional

Activitatea	Rezultat operațional (mii lei)		Variație anuală
	2022	2021	%
Politica monetară	374 416	135 858	176
Administrarea activelor și pasivelor în valută	5 234 661	2 918 398	79
Emisiunea monetară și decontarea plăților	-36 662	-25 543	44
Alte operațiuni	-568 280	-546 596	4
Rezultat operațional total	5 004 135	2 482 117	102

Repartizarea profitului **corespunzător exercițiului financiar 2022**. Conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, principala destinație a constituit-o cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii datorată bugetului de stat, în valoare de 865 875 mii lei. De asemenea, suma de 129 726 mii lei a fost repartizată pentru majorarea rezervelor statutare ale băncii (reprezentând 60 la sută din profitul rămas după deducerea cotei de 80 la sută din veniturile nete destinate bugetului de stat). Profitul rămas în sumă de 86 484 mii lei urmează a fi repartizat în anul 2023 conform prevederilor legale.

Situațiile financiare
ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2022

(auditate de KPMG)

KPMG Audit SRL
DN1, Bucharest - Ploiești Road no. 89A
Sector 1, Bucharest
013685, P.O.Box 18 - 191
Tel: +40 372 377 800
Fax: +40 372 377 700
www.kpmg.ro

Raportul auditorului independent

Catre Consiliul de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei

strada Lipscani, nr. 25, sector 3, Bucuresti
Cod unic de inregistrare: 361684

Opinie

- Am auditat situatiile financiare anexate ale Bancii Nationale a Romaniei ("Banca") care cuprind bilantul contabil la data de 31 decembrie 2022, contul de profit si pierdere pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, si note, cuprinzand politicile contabile semnificative si alte note explicative.
- Situatiile financiare la data de si pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2022 se identifica astfel:

• Total capitaluri, fonduri si rezerve:	32.387.785 mii lei
• Profitul net al exercitiului financiar:	1.082.085 mii lei
- In opinia noastra, situatiile financiare anexate ofera o imagine fidela a pozitiei financiare a Bancii la data de 31 decembrie 2022, precum si a performantei sale financiare pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, in conformitate cu Norma 1/2007 privind organizarea si conducerea contabilitatii Bancii Nationale a Romaniei ("Norma 1/2007"), cu modificarile si completarile ulterioare.

Baza opiniei

- Am desfasurat auditul nostru in conformitate cu Standardele Internationale de Audit („ISA”) si Legea nr.162/2017 („Legea”). Responsabilitatile noastre in baza acestor standarde si reglementari sunt descrise detaliat in sectiunea *Responsabilitatile auditorului intr-un audit al situatiilor financiare* din raportul nostru. Suntem independenti fata de Banca, conform *Codului Etic International pentru Profesioniștii Contabili (inclusiv Standardele Internationale privind Independenta) emis de Consiliul pentru Standarde Internationale de Etica pentru Contabili („codul IESBA”)* si conform cerintelor de etica profesionala relevante pentru auditul situatiilor financiare din Romania, inclusiv Legea, si ne-am indeplinit celelalte responsabilitati de etica profesionala, conform acestor cerinte si conform codului IESBA. Credem ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a furniza baza opiniei noastre.

Responsabilitatile conducerii si ale persoanelor responsabile cu guvernanta pentru situatiile financiare

5. Conducerea Bancii este responsabila pentru intocmirea situatiilor financiare care sa ofere o imagine fidela in conformitate cu Norma 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare si pentru controlul intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare.
6. In intocmirea situatiilor financiare, conducerea este responsabila pentru evaluarea capacitatii Bancii de a-si continua activitatea, pentru prezentarea, daca este cazul, a aspectelor referitoare la continuitatea activitatii si pentru utilizarea contabilitatii pe baza continuitatii activitatii, cu exceptia cazului in care conducerea fie intentioneaza sa lichideze Banca sau sa opreasca operatiunile, fie nu are nicio alternativa realista in afara acestora.
7. Persoanele responsabile cu guvernanta sunt responsabile pentru supravegherea procesului de raportare financiara al Bancii.

Responsabilitatile auditorului intr-un audit al situatiilor financiare

8. Obiectivele noastre constau in obtinerea unei asigurari rezonabile privind masura in care situatiile financiare, in ansamblu, sunt lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare si in emiterea unui raport al auditorului care include opinia noastra. Asigurarea rezonabila reprezinta un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garantie a faptului ca un audit desfasurat in conformitate cu ISA va detecta intotdeauna o denaturare semnificativa, daca aceasta exista. Denaturarile pot fi cauzate de fraudă sau de eroare si sunt considerate semnificative daca se poate preconiza, in mod rezonabil, ca acestea, individual sau cumulat, vor influenta deciziile economice ale utilizatorilor, luate in baza acestor situatii financiare.
9. Ca parte a unui audit efectuat in conformitate cu ISA, exercitam rationamentul profesional si ne mentinem scepticismul profesional pe parcursul auditului. De asemenea:
 - Identificam si evaluam riscurile de denaturare semnificativa a situatiilor financiare, cauzata fie de fraudă, fie de eroare, proiectam si executam proceduri de audit ca raspuns la respectivele riscuri si obtinem probe de audit suficiente si adecvate pentru a furniza baza opiniei noastre. Riscul de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de fraudă este mai ridicat decat cel de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de eroare, deoarece fraudă poate presupune complicitate, fals, omisiuni intentionate, declaratii false si eludarea controlului intern.
 - Obtinem o intelegere a controlului intern relevant pentru audit, in vederea proiectarii de proceduri de audit adecvate circumstantelor, dar fara a avea scopul de a exprima o opinie cu privire la eficacitatea controlului intern al Bancii.
 - Evaluam gradul de adecvare al politicilor contabile utilizate si caracterul rezonabil al estimarilor contabile si al prezentarilor de informatii aferente realizate de catre conducere.
 - Concluzionam cu privire la gradul de adecvare a utilizarii de catre conducere a contabilitatii pe baza continuitatii activitatii si, pe baza probelor de audit obtinute, daca exista o incertitudine semnificativa cu privire la evenimente sau conditii care ar putea pune in mod semnificativ la indoiala capacitatea Bancii de a-si continua activitatea. In cazul in care concluzionam ca exista o incertitudine semnificativa, trebuie sa atragem atentia in raportul auditorului asupra prezentarilor de informatii aferente din situatiile financiare sau, in cazul in care aceste prezentari sunt neadecvate, sa ne modificam opinia. Concluziile noastre se bazeaza pe probele de audit obtinute pana la data raportului auditorului. Cu toate acestea, evenimente sau conditii viitoare pot determina Banca sa nu isi mai desfasoare activitatea in baza principiului continuitatii activitatii.
 - Evaluam in ansamblu prezentarea, structura si continutul situatiilor financiare, inclusiv prezentarile de informatii, si masura in care situatiile financiare reflecta tranzactiile si evenimentele care stau la baza acestora intr-o maniera care sa rezulte intr-o prezentare fidela.

10. Comunicăm cu persoanele responsabile cu guvernanta, printre alte aspecte, cu privire la aria planificată și programarea în timp a auditului, precum și principalele constatări ale auditului, inclusiv orice deficiențe semnificative ale controlului intern, pe care le identificăm pe parcursul auditului.

Pentru și în numele KPMG Audit S.R.L.:

C. Furtuna

FURTUNA CEZAR-GABRIEL

înregistrat în registrul public electronic al
auditorilor financiari și firmelor de audit cu
numarul AF1526

KPMG Audit SRL

înregistrat în registrul public electronic al
auditorilor financiari și firmelor de audit cu
numarul FA9

București, 24 mai 2023

Autoritatea pentru Supravegherea Publică a
Activității de Audit Statutar (ASPAAS)

Auditor financiar: **FURTUNA CEZAR GABRIEL**
Registrul Public Electronic: **AF1526**

Autoritatea Pentru Supravegherea Publică a
Activității de Audit Statutar (ASPAAS)

Auditor financiar: **KPMG AUDIT S.R.L.**
Registrul Public Electronic: **FA9**

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2022

		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Disponibilități bănești și alte valori		42 419	42 864
Metale și pietre prețioase,		332 536	317 181
<i>din care:</i>			
Aur la alte standarde		271 468	260 995
Alte metale și pietre prețioase		61 068	56 186
Active externe,		273 502 132	245 075 051
<i>din care:</i>			
Disponibil în DST la FMI	4	16 940 548	16 750 285
Aur monetar	5	28 025 688	26 475 540
Depozite la vedere	6	70 042 502	54 882 441
Depozite la termen	7	3 903 183	17 858 314
Plasamente în valută	8	2 710 628	2 619 321
Valori mobiliare denuminate în valută	9	134 996 697	105 809 330
Împrumuturi în valută acordate	10	1 790 346	2 066 904
Participații externe,	11	11 298 856	11 238 160
<i>din care: participații la FMI</i>		11 132 553	11 073 075
Alte active externe TARGET2	23	3 793 684	7 374 756
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară,		3 978 653	4 540 586
<i>din care:</i>			
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	12	3 978 653	4 540 586
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în valută		-	-
Credite acordate instituțiilor de credit,	13	-	6 501 000
<i>din care:</i>			
Credite acordate instituțiilor de credit		-	6 501 000
Credite în litigiu		22 587	23 587
Provizioane specifice de risc de credit-principal		(22 587)	(23 587)
Alte active		3 688 237	1 328 221
Credite acordate salariaților		-	3
Imobilizări	14	1 277 530	1 230 440
Stocuri		5 070	4 887
Titluri de participare	15	2 711	2 711
Decontări cu bugetul statului	16	2 305 752	-
Conturi de regularizare		67 300	61 657
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului		-	712
Alte active,		104 789	98 300
<i>din care:</i>			
Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.		29 257	24 943
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	17	(74 915)	(70 489)
Dobânzi de încasat		597 972	414 552
Dobânzi de încasat	18	604 040	420 620
Provizioane de risc de credit-dobândă	19	(6 068)	(6 068)
Total active		282 141 949	258 219 455

Notele prezentate în paginile 317-351 fac parte integrantă din situațiile financiare.

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2022

		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Numerar în circulație	20	114 316 898	109 212 240
Pasive externe,		27 861 267	27 709 231
<i>din care:</i>			
Obligații față de instituții financiare internaționale	21	11 133 271	11 073 753
Depozite atrase la vedere		5 731	2 556
Alocări de DST de la FMI	22	16 722 265	16 632 922
Disponibilități ale instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR,	23	68 220 934	56 090 074
<i>din care:</i>			
Conturi curente ale instituțiilor de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)		45 681 980	34 061 193
Disponibilități în regim special		2 775	4 681
Depozite ale instituțiilor de credit		5 951 500	998 000
Rezerve obligatorii în valută		12 790 135	13 650 992
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment		860	451
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2		3 793 684	7 374 757
Disponibilități ale Trezoreriei statului	24	39 171 702	32 193 501
Alte pasive		78 916	241 392
Creditori		57 857	32 244
Personal și conturi asimilate		78	83
Decontări cu bugetul statului	16	13 387	196 308
Conturi de regularizare		396	682
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului		2 955	-
Alte pasive		4 243	12 075
Dobânzi de plătit	25	104 447	29 832
Capital, fonduri și rezerve,		32 387 785	32 743 185
<i>din care:</i>			
Capital		30 000	30 000
Rezerve	27	3 745 384	3 493 939
Cont special de reevaluări	28	28 525 917	29 057 242
Rezultatul exercițiului financiar		1 082 085	2 015 195
Repartizarea profitului	40	(995 601)	(1 853 191)
Total pasive		282 141 949	258 219 455

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 23 mai 2023 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

DI. Mugur Isărescu

Notele prezentate în paginile 317-351 fac parte integrantă din situațiile financiare.

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2022

		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Venituri din dobânzi	29	1 792 443	507 865
Cheltuieli cu dobânzile	30	(864 915)	(450 022)
Rezultat net din dobânzi		927 528	57 843
Venituri din taxe și comisioane	31	177 048	213 756
Cheltuieli cu taxe și comisioane	32	(14 392)	(14 369)
Rezultat net din taxe și comisioane		162 656	199 387
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	33	4 678 876	2 765 193
Pierderi/câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	34	(9 177)	163 714
Pierderi realizate din operațiuni cu metale prețioase	35	(365)	(362)
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	36	(3 922 050)	(461 124)
Rezultat net al operațiunilor financiare		747 284	2 467 421
Cheltuieli cu emisiunea monetară	37	(189 674)	(159 010)
Cheltuieli din provizioane		(3 426)	(6 340)
Pierderi din creanțe nerecuperabile neacoperite cu provizioane		-	(135)
Alte cheltuieli cu operațiuni specifice		(6 716)	(9 239)
Alte venituri cu operațiuni specifice		9 286	11 187
Rezultat net al operațiunilor specifice		(190 530)	(163 537)
Alte venituri		30 090	21 625
Cheltuieli cu personalul		(420 760)	(374 392)
Cheltuieli administrative		(69 189)	(61 718)
Cheltuieli cu amortizarea imobilizărilor		(50 786)	(81 398)
Cheltuieli din reevaluarea imobilizărilor		-	(5 798)
Alte cheltuieli generale		(54 208)	(44 238)
Profit aferent exercițiului financiar		1 082 085	2 015 195
Cotă datorată la bugetul statului		865 875	1 610 186

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 23 mai 2023 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

DI. Mugur Isărescu

Notele prezentate în paginile 317-351 fac parte integrantă din situațiile financiare.

Note la situațiile financiare pentru anul încheiat la 31 decembrie 2022

1. Informații generale

Banca Națională a României („Banca” sau „BNR”) a fost înființată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în strada Lipscani nr. 25, București, România. Banca este condusă de un Consiliu de administrație format din 9 membri. Conform legii, conducerea executivă este exercitată de către guvernator (dl. Mugur Isărescu), prim-viceguvernator (dl. Florin Georgescu) și doi viceguvernatori (dl. Eugen Nicolaescu și dl. Leonardo Badea). Ceilalți 5 membri ai Consiliului de administrație sunt: dl. Cristian Popa, dl. Gheorghe Gherghina, dl. Csaba Bálint, dl. Dan Radu Rușanu și dl. Virgiliu Stoenescu. Membrii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani. Capitalul Băncii este 100 la sută deținut de către Statul Român. Numărul efectiv de salariați la data de 31 decembrie 2022 este de 2 073 persoane (31 decembrie 2021: 2 018 persoane).

Operațiunile Băncii în decursul anului 2022 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României („Legea nr. 312/2004”), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepția prevederilor privind raportarea financiară care au intrat în vigoare din data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislația Uniunii Europene și, în particular, cu prevederile privind independența băncii centrale din cadrul Tratatului Comunității Europene.

În conformitate cu legislația în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum și sarcina de a reglementa și supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode și politici contabile semnificative

a) Întocmirea și prezentarea situațiilor financiare

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României sunt întocmite în conformitate cu Norma privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare (nr. 1/2008, nr. 3/2008, nr. 1/2010, nr. 2/2010, nr. 4/2011, nr. 1/2014, nr. 1/2017, nr. 1/2019 și nr. 2/2021) și cuprind bilanțul contabil, contul de profit și pierdere și notele explicative. Norma BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, stabilește principiile și regulile contabile de bază, forma și conținutul situațiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile standardelor contabile aplicabile băncilor centrale recunoscute de Banca Centrală Europeană (BCE), respectiv Orientarea BCE/2016/34, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția prevederilor privind modelele de raportare, acestea fiind obligatorii doar în cadrul raportării periodice către BCE a datelor financiare de către băncile centrale din țările care au adoptat euro ca monedă națională.

b) Bazele întocmirii

Situațiile financiare sunt întocmite ținând cont de principiul continuității activității și sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei. Acestea sunt întocmite pe baza convenției costului istoric, exceptând aurul și titlurile în valută prezentate la valoarea de piață, respectiv construcțiile și terenurile prezentate la valoarea justă. Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada în care apar conform principiului contabilității de angajamente.

c) Distribuția veniturilor nete ale Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează lunar la bugetul statului o cotă de 80 la sută din veniturile nete rămase după acoperirea cheltuielilor exercițiului financiar, exclusiv cheltuielile cu alte provizioane decât cele de risc de credit, și a pierderilor exercițiilor precedente rămase neacoperite din alte surse.

Regularizările aferente exercițiului financiar sunt efectuate până la termenul de depunere a situațiilor financiare anuale, conform legii, în baza unei declarații speciale rectificative.

d) Principii contabile

Prevalența economicului asupra juridicului: Tranzacțiile sunt înregistrate și prezentate în concordanță cu substanța și realitatea lor economică și nu doar cu forma juridică a acestora.

Prudența: evaluarea activelor și pasivelor, precum și recunoașterea veniturilor și cheltuielilor sunt realizate în mod prudent. Exercițarea prudenței este făcută fără subevaluarea deliberată a activelor/veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Continuitatea activității: Banca Națională a României în calitate de bancă centrală prezintă o continuitate previzibilă a activității.

Comparabilitatea: Criteriile pentru evaluarea posturilor bilanțiere și recunoașterea rezultatelor trebuie să fie aplicate în mod consecvent în sensul asigurării caracterului comun și continuu al abordării pentru a asigura comparabilitatea datelor din situațiile financiare.

Evenimentele ulterioare datei bilanțului: activele și pasivele sunt ajustate pentru evenimentele ce au loc între data bilanțului anual și data la care situațiile financiare sunt aprobate de către Consiliul de administrație, dacă aceste evenimente afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului. În cazul în care evenimentele ulterioare datei bilanțului nu afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor situațiilor financiare de a efectua evaluări corecte și de a lua decizii, activele și pasivele aferente nu sunt ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor în note.

Pragul de semnificație: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele ce afectează calculul contului de profit și pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind nesemnificative pentru contextul de ansamblu și pentru prezentarea situațiilor financiare ale Băncii.

Contabilitatea de angajamente: veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite.

Reprezentarea fidelă: pentru a fi credibilă, informația trebuie să prezinte cu fidelitate tranzacțiile și alte evenimente pe care aceasta și-a propus să le prezinte.

Neutralitatea: informațiile cuprinse în situațiile financiare trebuie să fie neutre, adică lipsite de influențe și fără scopul de a realiza un rezultat sau un obiectiv predeterminat.

Independența exercițiilor: se vor lua în considerare toate veniturile și cheltuielile corespunzătoare exercițiului financiar pentru care se face raportarea, fără a se ține seama de data încasării sumelor sau a efectuării plăților.

Intangibilitatea bilanțului de deschidere: bilanțul de deschidere al unui exercițiu financiar trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere al exercițiului precedent, cu excepția corecțiilor impuse de legislația în vigoare.

Necompensarea elementelor de activ cu cele de pasiv, respectiv a veniturilor cu cheltuielile: valorile elementelor de activ nu pot fi compensate cu valorile elementelor de pasiv, respectiv veniturile cu cheltuielile, cu excepția compensărilor permise de legislația în vigoare.

Abateri de la principiile contabile: abaterile de la aceste principii generale vor fi permise numai în cazuri excepționale. În notele explicative se vor prezenta abaterile, motivele acestora și o evaluare a efectului abaterilor asupra datoriilor, poziției financiare și rezultatului financiar.

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, impune conducerii să facă unele estimări și presupuneri care influențează valorile raportate ale activului și pasivului, precum și ale veniturilor și cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite față de aceste estimări. Estimările sunt revizuite periodic și, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deși aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situațiilor financiare este considerat ca nesemnificativ.

f) Recunoașterea activelor și datoriilor

Activele/datoriile financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanț dacă:

- este probabil că un beneficiu economic viitor asociat cu activul/datoria respectiv(ă) va intra/ieși în/din patrimoniul Băncii;

- toate riscurile și avantajele asociate cu activul/datoria respectiv(ă) au fost transferate efectiv către/de la Bancă; și
- valoarea activului/datoriei respectiv(ă) poate fi măsurată în mod credibil.

Activele și datoriile financiare sunt recunoscute inițial la valoarea de achiziție, după cum este prezentat în continuare.

g) Poziția valutară

Poziția valutară (deținerea valutară) reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă, cu unele excepții. Aurul la standard internațional este considerat ca și valută, determinându-se poziția aurului. Valuta DST este considerată ca fiind o valută separată; tranzacțiile care implică o schimbare a poziției nete a DST sunt tranzacții denominate în DST sau tranzacții care respectă structura coșului valutar DST.

Elementele care nu sunt incluse în poziția valutară sunt următoarele: sumele denominate în valută înregistrate în conturile Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operațiuni în curs de clarificare și Cheltuieli în avans.

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

- poziția valutară, inclusiv DST;
- poziția aurului la standarde internaționale;
- portofoliul de titluri denominate în valută – pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu);
- titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară.

Poziția valutară lungă/scurtă reprezintă diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă – când totalul creanțelor este mai mare/mic decât totalul angajamentelor.

Costul mediu al poziției valutare se determină zilnic și este un curs de schimb exprimat sub forma cotației indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziției valutare lungi, achizițiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu al poziției valutare. Vânzările nete de valută din cursul zilei nu modifică costul mediu al poziției valutare. În cazul poziției aurului, se aplică aceeași metodă.

Costul mediu al deținerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) și se obține prin raportarea valorii de tranzacție a deținerii totale la valoarea nominală a deținerii. Achizițiile de titluri din cursul zilei sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deținerii de titluri în valută se obține prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deținerii la cost mediu ajustate cu amortizarea cumulată a primei/discountului. Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Câștigurile/pierderile realizate din tranzacțiile valutare, tranzacțiile cu aur la standarde internaționale și tranzacțiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deținerii respective (vezi Nota 2i și Nota 2j).

La sfârșitul exercițiului financiar, conform procedurii de reevaluare (vezi Nota 2p), costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută – în cazul în care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie pentru respectiva poziție valutară sau deținere de ISIN/CUSIP (serie titlu) – devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor.

i) Tranzacții valutare

Operațiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data tranzacției. Activele și pasivele monetare exprimate în monedă străină la data situațiilor financiare sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Depozitele denominate în valută (la vedere și la termen) aflate în conturi deschise la instituții internaționale, bănci centrale, bănci din străinătate etc. sunt prezentate în situațiile financiare la valoare nominală. Dobânzile de încasat sunt înregistrate conform contabilității de angajamente.

Cumpărările și vânzările la termen/la vedere în cazul operațiunilor *swap* valută/lei sunt recunoscute în conturile din afara bilanțului de la data tranzacției până la data decontării (la rata la vedere a tranzacției), respectiv în conturile din bilanț la data decontării. Diferența dintre rata la vedere și rata la termen este înregistrată ca dobândă de plătit sau dobândă de încasat. Poziția valutară este afectată de către dobânda de plătit/încasat în valută.

Conform metodei costului mediu pentru poziția valutară lungă, orice vânzare de valută (ieșire din poziția valutară) generează câștig/pierdere determinat(ă) astfel:

- dacă în cursul zilei achizițiile depășesc vânzările, câștigul/pierdere realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
- dacă în cursul zilei vânzările depășesc achizițiile, câștigul/pierdere realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:
 - câștigul/pierdere din vânzările acoperite de achizițiile zilei curente, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării achizițiilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;

- câștigul/pierdere din vânzările acoperite de deținerile de valută din ziua anterioară, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferența dintre prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al poziției valutare din ziua precedentă.

În cazul unei poziții valutare scurte pentru o valută sau pentru aur se aplică metoda inversă celei descrise anterior. Astfel, costul mediu al poziției scurte este afectat de ieșirile nete, în timp ce intrările nete reduc poziția la costul mediu existent și generează câștiguri sau pierderi realizate.

j) Titluri denumite în valută

Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Eșalonarea discountului/amortizarea primei se înregistrează zilnic în conturi, conform principiilor contabilității de angajamente și este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Creanțele de încasat aferente titlurilor (cupoanele) se înregistrează zilnic în conturi conform principiilor contabilității de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul BNR al zilei.

Câștigul/pierdere din vânzarea de titluri se determină ca diferență între prețul de vânzare și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câștigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidențiază astfel:

- efectul prețului de piață determinat ca diferență dintre prețul de vânzare și costul mediu net al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere la data decontării – la poziția „câștiguri/pierderi nete realizate din operațiuni cu titluri”;
- efectul ratei dobânzii determinat ca diferență dintre costul mediu net și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat zilnic prin procedura de amortizare/eșalonare a primelor/discounturilor aferente titlurilor în valută – regăsit în contul de profit și pierdere la poziția „cheltuieli/venituri din dobânzi”.

Câștigul/pierdere din reevaluarea la prețul pieței se determină ca diferență între prețul de piață și costul mediu net.

Banca efectuează operațiuni de împrumut de titluri de valoare, realizate în cadrul unui program de împrumut de titluri desfășurat de o bancă europeană. Banca înregistrează pe venituri comisioanele aferente acestui program și evidențiază în conturi extrabilanțiere titlurile date cu împrumut și titlurile primite ca garanție. Operațiunile de împrumut de titluri se înregistrează în bilanț cel puțin la finalul perioadei de raportare dacă a fost depusă o garanție în numerar într-un cont al Băncii Naționale a României și dacă acest numerar este încă neinvestit.

k) Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară

Titlurile deținute de BNR în scopuri de politică monetară în lei/valută sunt contabilizate cu metoda costului mediu (vezi Nota 2h). La final de lună, acestea pot fi evaluate la

valoarea de piață în funcție de considerentele de politică monetară. Titlurile evaluate la cost sunt supuse la final de an unui test de depreciere. Toate primele și discounturile sunt amortizate, respectiv eşalonate. Zilnic, creanțele de încasat aferente titlurilor (cupoanele) se calculează și înregistrează în conturi conform principiilor contabilității de angajamente.

l) Credite acordate instituțiilor de credit și altor entități

Creditele sunt prezentate în bilanț la valoarea principalului, mai puțin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active. Totodată la acest post bilanțier sunt incluse și creditele acordate instituțiilor de credit ca urmare a transferurilor de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare.

m) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societățile în care Banca exercită influență semnificativă, sunt înregistrate la cost de achiziție conform prevederilor Normei BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare.

n) Imobilizări corporale și necorporale

Imobilizările corporale și necorporale sunt prezentate în situațiile financiare la cost sau valoarea justă minus amortizarea cumulată.

BNR reevaluează imobilizările corporale de natura construcțiilor și terenurilor cel puțin o dată la 3 ani. Diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează la poziția bilanțieră „Rezerve”, dacă nu a existat o descreștere anterioară recunoscută ca o cheltuială aferentă acelui activ, caz în care diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează pe venit pentru a compensa cheltuiala cu descreșterea recunoscută anterior la acel activ. Diferențele nefavorabile din reevaluare sunt compensate cu diferențele favorabile înregistrate anterior pentru fiecare activ reevaluat; diferențele nefavorabile aferente unui activ reevaluat care depășesc diferențele favorabile anterioare se înregistrează pe cheltuieli. BNR poate efectua teste de depreciere pentru construcții și terenuri, în exercițiile când nu face reevaluarea acestora.

Lucrările de întreținere și reparații curente (care nu intervin asupra caracteristicilor inițiale ale imobilizărilor), reviziile ocazionale și cele periodice, operațiunile de service – indiferent de valoarea acestora, sunt costuri recunoscute în contul de profit și pierdere; valoarea acestora nu majorează valoarea imobilizărilor pentru care sunt efectuate. Costurile aferente lucrărilor de reparații, altele decât cele menționate anterior, se înregistrează în contul de profit și pierdere dacă au valoarea individuală mai mică decât plafonul prevăzut în Norma BNR nr. 1/2014; dacă acestea au valoarea individuală mai mare sau egală cu plafonul menționat și au ca rezultat îmbunătățirea parametrilor tehnici sau sunt indispensabile pentru asigurarea continuității în exploatare a activelor la parametri normali, costurile aferente se includ în valoarea activului respectiv.

Cheltuielile ocazionate de înlocuirea la diverse intervale de timp a unor componente/piese de schimb sunt recunoscute în contul de profit și pierdere – dacă au o valoare mai mică decât plafonul prevăzut în Norma BNR nr. 1/2014, iar cele cu o valoare mai mare decât plafonul majorează valoarea imobilizărilor corporale pentru care sunt efectuate.

Cheltuielile generate de construcția de imobilizări sunt capitalizate și amortizate odată cu darea în folosință a activelor.

Amortizarea a fost calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de viață economică pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele legale de viață pe categorii sunt următoarele:

Clădiri	20-60 ani
Echipament	5-20 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic (hardware și software)	3-5 ani

o) Numerar în circulație

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor și monedelor, asigură tipărirea, distribuirea și administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanță cu nevoile reale ale circulației bănești.

Numerarul în circulație se înregistrează la valoarea nominală a bancnotelor și monedelor puse efectiv în circulație.

Costurile cu imprimarea bancnotelor și baterea monedelor metalice sunt înregistrate pe cheltuieli fiind recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv plătite.

p) Reevaluarea

Reevaluarea pozițiilor valutare se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanț, ca diferență între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) și costul mediu al poziției valutare. Activele (participația la FMI) și pasivele (alocările și depozitul de la FMI) denominate în DST se reevaluează de asemenea la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internațional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie.

Reevaluarea la valoarea de piață se efectuează lunar pentru deținerile de aur la standarde internaționale și titlurile denominate în valută de la poziția bilanțieră „active externe”, cu excepțiile menționate mai jos; diferențele din reevaluarea la valoarea de piață se înregistrează în bilanț în conturile de ajustare a valorii activelor la valoarea de piață. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza prețului în lei pe unitatea de aur,

rezultat prin aplicarea cotației *fixing* de pe piața metalelor prețioase de la Londra și a cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor se efectuează prin compararea prețului de piață la final de lună cu costul mediu net al deținerii de titluri. Titlurile pe termen scurt de tip efecte comerciale (pentru care nu există o piață secundară de tranzacționare) sunt înregistrate la cost plus discountul cumulat. Titlurile deținute în scopuri de politică monetară sunt evidențiate la valoarea de piață sau la cost, în funcție de considerentele de politică monetară.

Nu sunt permise compensări între diferențele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei dețineri de titluri, valută sau aur și diferențele favorabile din reevaluare aferente altor dețineri de titluri, valută sau aur.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferențele favorabile din reevaluare ale exercițiilor financiare viitoare. Ulterior, costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută pentru care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor. Diferențele favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la sfârșitul exercițiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

q) Pensile și beneficiile angajaților

Banca, în desfășurarea normală a activității, execută plăți către fondurile de stat românești pentru angajații săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate și șomaj. În cursul anului 2022, precum și în anii anteriori, toți angajații Băncii au fost incluși în sistemul de pensii de stat. De asemenea, conform legislației în vigoare, începând din anul 2007, angajații eligibili ai Băncii au fost incluși și în sistemul de pensii private.

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plătește la pensionare angajaților săi o indemnizație de pensionare care este calculată în funcție de salariul la data pensionării și de vechimea în muncă la BNR. Contractul colectiv de muncă este în fiecare an aprobat de către Consiliul de administrație. Banca recunoaște datoria aferentă indemnizațiilor de pensionare la data la care acestor salariați le încetează contractul individual de muncă.

r) Recunoașterea veniturilor și cheltuielilor

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilității de angajamente. Pierderile sau câștigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în contul de profit și pierdere. Aceste câștiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferență față de costul mediu al activului respectiv.

Diferențele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt înregistrate într-un cont special de reevaluare.

Nu se realizează compensare între diferențele din reevaluare favorabile și cele nefavorabile pentru diferitele dețineri de titluri, valută și aur. La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în contul de profit și pierdere dacă depășesc câștigurile anterioare din reevaluare înregistrate în contul special de reevaluare.

s) Capitalul social și rezervele statutare

Capitalul Băncii Naționale a României este deținut în întregime de stat și nu este divizat în acțiuni. La 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei.

Rezervele statutare au fost constituite inițial la data de 1 ianuarie 2005, în conformitate cu Legea nr. 312/2004 prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă.

La data de 31 decembrie 2022 și 2021, rezervele statutare au fost majorate prin repartizarea unui procent de 60 la sută din profitul rămas după deducerea cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente.

t) Repartizarea profitului

Profitul rămas al anului 2022 după distribuirea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale BNR se repartizează conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (a se vedea Nota 40).

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activitățile Băncii sunt de natură financiară și operațională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura și menține stabilitatea prețurilor. Principalele categorii de riscuri la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate, riscul de piață și riscul operațional. Riscul de piață include riscul de dobândă, riscul valutar și riscul de preț.

a) Riscul de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităților de tranzacționare, acordare de credite și efectuare de investiții.

Riscul de credit asociat cu activitățile de tranzacționare și de investiții este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a rezervei internaționale. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri care îndeplinesc criteriile de eligibilitate, prin monitorizarea activităților și ratingurilor acestora, cât și prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Conform strategiei de administrare a rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii pentru perioada 2022-2023, categoriile

de emitenți eligibili sunt următoarele: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (v) Guvernul Japoniei; (vi) Guvernul Chinei; (vii) alte guverne care beneficiază de rating minim A-; (viii) instituții supranaționale; (ix) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active. La data de 31 decembrie 2022, expunerea la nivelul rezervei internaționale prezintă un rating minim A (S&P), la fel cu ratingul minim asociat expunerii la nivelul rezervei internaționale la data de 31 decembrie 2021.

Structura activelor externe și a dobânzilor aferente pe zone geografice ale contrapartidelor este prezentată în tabelul următor.

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Zona euro	144 179 414	129 178 043
SUA	61 556 298	54 721 451
Altele	68 262 966	61 484 715
Total	273 998 678	245 384 209

În cadrul politicii monetare și de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituțiilor de credit. Riscul de credit asociat cu activitatea de acordare de credite pe termen scurt în lei către instituțiile de credit interne, inclusiv facilitatea de credit, este gestionat cu instrumente specifice. Valoarea care reprezintă expunerea la acest risc de credit este dată de valoarea contabilă a creditelor acordate de către Bancă, recunoscută în bilanțul contabil. Creditele pe termen scurt în lei, operațiunile *repo*, facilitatea de credit și alte credite acordate băncilor sunt în mod normal garantate cu active eligibile (ex.: titluri de stat emise de Guvernul României). Totuși, Banca poate, în cazuri extraordinare, să acorde credite negarantate băncilor și altor instituții de credit cu scopul de a preveni crizele sistemice. Banca monitorizează de asemenea eventuale indicii de depreciere pentru titlurile de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei, în vederea gestionării riscului de credit aferent. La data de 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 nu au fost determinate deprecieri de valoare ale titlurilor în lei deținute în scopuri de politică monetară.

Banca constituie provizioane de risc de credit care sunt tratate conform normelor contabile proprii aprobate de către Consiliul de administrație al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor. Ajustările pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit și pierdere și deduse din total credite și dobânzi de încasat. Când creditul se consideră nerecuperabil și toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, valoarea acestuia este trecută pe pierderi și înregistrată în contul de profit și pierdere.

Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel de indiciu există, Banca estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută când valoarea contabilă a activului depășește valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii activelor sunt anulate parțial/total în situația în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parțial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a activelor nu depășește valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanță al instituțiilor de credit din România. Obiectivul principal al operațiunilor derulate zilnic este asigurarea unei lichidități corespunzătoare pe piața internă. Banca gestionează în același timp și rezerva valutară externă, prin planificare și diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligațiilor valutare.

Tabloul de mai jos prezintă scadențele pentru datoriile Băncii, după cum urmează:

La 31 decembrie 2022:

	Scadență				mii lei
	Până la 1 lună inclusiv	Peste 1 lună până la 3 luni inclusiv	Peste 3 luni	Fără scadență	Total
Numerar în circulație	-	-	-	114 316 898	114 316 898
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	-	11 133 271	11 133 271
Depozite atrase la vedere	5 731	-	-	-	5 731
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 722 265	16 722 265
Conturi curente instituții de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)	45 681 980	-	-	-	45 681 980
Disponibilități în regim special	2 775	-	-	-	2 775
Depozite ale instituțiilor de credit	5 951 500	-	-	-	5 951 500
Rezerve obligatorii în valută	12 790 135	-	-	-	12 790 135
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	860	-	-	-	860
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	3 793 684	-	-	-	3 793 684
Disponibilități ale Trezoreriei statului	39 171 702	-	-	-	39 171 702
Alte pasive	183 363	-	-	-	183 363
Total*	107 581 730	-	-	142 172 434	249 754 164

*) nu cuprinde capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

La 31 decembrie 2021:

	Scadență				mii lei
					Total
	Până la 1 lună inclusiv	Peste 1 lună până la 3 luni inclusiv	Peste 3 luni	Fără scadență	
Numerar în circulație	-	-	-	109 212 240	109 212 240
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	-	11 073 753	11 073 753
Depozite atrase la vedere	2 556	-	-	-	2 556
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 632 922	16 632 922
Conturi curente instituții de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)	34 061 193	-	-	-	34 061 193
Disponibilități în regim special	4 681	-	-	-	4 681
Depozite ale instituțiilor de credit	998 000	-	-	-	998 000
Rezerve obligatorii în valută	13 650 992	-	-	-	13 650 992
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	451	-	-	-	451
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	7 374 757	-	-	-	7 374 757
Disponibilități ale Trezoreriei statului	32 193 501	-	-	-	32 193 501
Alte pasive și dobânzi de plătit	271 224	-	-	-	271 224
Total*	88 557 355	-	-	136 918 915	225 476 270
*) nu cuprinde capitalurile, fondurile și rezervele Băncii					

c) Riscul de piață – generat de modificările survenite în valoarea activelor și pasivelor deținute, datorită celor prezentate în continuare:

(i) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal datorită expunerii la fluctuațiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piață, ceea ce afectează valoarea de piață a activelor/pasivelor purtătoare de dobândă. Astfel, la 31 decembrie 2022, BNR a înregistrat cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor în valută în sumă totală de 3 333 407 mii lei (31 decembrie 2021: 461 124 mii lei).

În cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale ale României, riscul de rată a dobânzii este gestionat atât prin stabilirea duratelor medii țintă ale portofoliilor și a limitelor de deviație de la acestea, cât și prin diversificarea expunerilor pe scadențe și emitenți. Pentru identificarea parametrilor optimi de risc de natură strategică, se au în vedere rolul rezervelor internaționale ale României, obiectivele și toleranța față de risc a BNR, profilul activelor și pasivelor instituției, perspectivele ratelor de dobândă și alte considerente relevante. În cadrul strategiei rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al BNR pentru perioada 2022-2023, s-a stabilit o durată medie de 1 an și 7 luni (1,6 ani) pentru întreaga rezervă valutară, respectiv două limite suplimentare de durată astfel: agregat pentru tranșele MMKT (Money Market) și de lichiditate – 1 an și 5 luni (1,4 ani); pentru tranșa de investiții – 2 ani și 6 luni (2,5 ani).

Pentru activele și datoriile financiare în lei, Banca urmărește ratele curente de dobândă de pe piață. Obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active și pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare. Totuși, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici față de beneficiile previzionate.

(ii) Riscul valutar

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacțiile de schimb valutar și prin activele și pasivele deținute în monedă străină. La 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021, principalele active nete deținute de Bancă au fost exprimate în EUR și USD. Datorită volatilității cursului de schimb pe piețele financiare, există un risc de pierdere/creștere de valoare în ceea ce privește activele/pasivele monetare denumite în valută. Pozițiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Pentru a reduce potențialele pierderi care pot fi generate de fluctuațiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaționale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obține o distribuție echilibrată pe valute. Activele și pasivele denumite în EUR, USD și alte valute la data bilanțului sunt prezentate în Nota 38.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine și aurului monetar la final de an au fost:

Valuta	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021	% variație
Euro: lei/1 EUR	4,9474	4,9481	-0,02
Dolar: lei/1 USD	4,6346	4,3707	+6,03
Aur: lei/gram	270,6553	255,6927	+5,85

(iii) Riscul de preț

Banca este expusă acestui risc datorită fluctuațiilor prețului de piață aferent activelor deținute, ca urmare a variației ratelor de dobândă, cursurilor de schimb și altor factori. Aurul monetar și valorile mobiliare denumite în valută sunt înregistrate la valoarea de piață (Notele 5 și 9), iar titlurile de politică monetară au valoarea de piață prezentată în Nota 12.

d) Riscul operațional și alte riscuri

În data de 11 martie 2020, Organizația Mondială a Sănătății, în contextul creșterii numărului de cazuri de îmbolnăviri și din cauza riscului crescut de continuare a răspândirii infecției COVID-19 la nivel global, a declarat pandemie. În data de 16 martie 2020, Președinția României a declarat stare de urgență și a luat o serie de măsuri pentru a împiedica răspândirea virusului pe teritoriul României. În data de 15 mai 2020, starea de urgență a fost ridicată și a fost instituită starea de alertă care a fost prelungită în mod repetat până la data de 8 martie 2022.

Referitor la asigurarea continuității activității BNR, s-au luat o serie de măsuri menite să asigure mediul optim pentru desfășurarea operațiunilor de către personalul propriu (întâlniri ale Comitetului pentru situații de urgență, informarea salariaților privind COVID-19 și măsurile aferente de protecție, desfășurarea lucrului de o manieră cât mai extinsă în regim de telemuncă și asigurarea cu personal a sediilor de rezervă, efectuarea periodică de dezinfecție a spațiilor băncii, achiziție și distribuție către salariați de materiale de primă necesitate destinate protecției împotriva COVID-19 etc.).

Banca nu a înregistrat un impact negativ al epidemiei COVID-19 asupra contului său de profit și pierdere.

În anul 2022, războiul din Ucraina și sancțiunile asociate au generat incertitudini și au indus riscuri la adresa perspectivei activității economice, influențând negativ apetitul global de risc. Banca însă nu a înregistrat un impact direct asupra rezultatelor operațiunilor sale sau asupra continuității activității sale.

Potrivit Statutului său (Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR), Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Totodată, Banca Națională a României sprijină politica economică generală a statului, fără prejudicierea îndeplinirii obiectivului său fundamental.

În anul 2022, în contextul amplificării substanțiale a impactului inflaționist al șocurilor globale pe partea ofertei, Banca Națională a României a accentuat ajustarea conduitei politicii monetare, efectuând opt majorări consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară în intervalul ianuarie-decembrie 2022, cu un total de 5 puncte procentuale, până la nivelul de 6,75 la sută. Ratele dobânzilor aferente facilității de creditare, respectiv celei de depozit, au fost majorate în mod corespunzător, la 7,75 la sută, respectiv 5,75 la sută. Totodată, BNR a păstrat controlul ferm asupra lichidității de pe piața monetară și a menținut nivelurile în vigoare ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8 la sută, respectiv 5 la sută). Măsurile au urmărit ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și stimularea economisirii, în vederea readucerii durabile a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

Pentru a preveni o eventuală apariție a unui necesar de lichiditate în euro, în contextul disfuncționalităților pieței manifestate pe fondul continuării pandemiei COVID-19, în anul 2020, BCE și BNR au convenit asupra unui aranjament-cadru de furnizare de lichiditate în euro – prin intermediul unei linii *repo*. Inițial, s-a convenit ca linia *repo* să rămână în vigoare până la data de 31 decembrie 2020, după care aranjamentul financiar a fost prelungit până la sfârșitul lunii iunie 2021, apoi până în martie 2022 și ulterior până la 15 ianuarie 2024. În cadrul unei linii *repo*, BCE poate furniza lichiditate în euro unei bănci centrale în schimbul unor garanții adecvate; în baza liniei *repo*, BNR poate împrumuta până la 4,5 miliarde euro de la BCE. BNR nu a realizat efectiv vreun împrumut.

4. Disponibil în DST la FMI

Fiecare stat membru al Fondului Monetar Internațional (FMI) are un cont curent în DST la FMI utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut și a altor operațiuni aferente între statele membre și FMI. Acest cont este purtător de dobândă la același nivel ca și dobânzile la alocările de DST de la FMI. La data de 31 decembrie 2022, soldul contului curent al BNR la FMI este în valoare de 2 737 512 mii DST, reprezentând 16 940 548 mii lei (31 decembrie 2021: 2 737 422 mii DST, reprezentând 16 750 285 mii lei). În anul 2021, Consiliul Guvernatorilor FMI a aprobat alocarea generală de DST în valoare de 650 miliarde dolari SUA (aproximativ 456 miliarde DST), iar conturile de DST ale țărilor membre au fost creditate cu sumele aferente; astfel, disponibilul în DST la FMI a crescut cu suma de 1 747 480 mii DST (echivalent a 11 073 960 mii lei).

5. Aur monetar

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Lingouri de aur în formă standard	7 552 924	7 135 377
Monede	3 896 467	3 680 252
Depozite în străinătate	16 576 297	15 659 911
Total	28 025 688	26 475 540

La 31 decembrie 2022, Banca are în străinătate, în custodie, aur la standarde internaționale în valoare de 16 576 297 mii lei (31 decembrie 2021: 15 659 911 mii lei). Prețul de reevaluare a aurului la data de 31 decembrie 2022 a fost de 270,6553 lei/g pentru stocul deținut de Bancă, în greutate totală de 103 547,53 kg (la 31 decembrie 2021 prețul a fost de 255,6927 lei/g pentru stocul deținut de Bancă în greutate totală de 103 544,37 kg). Aurul aflat în custodie în străinătate nu este gajat și nu există restricții privind repatrierea acestuia.

6. Depozite la vedere

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Depozite la vedere		
– la instituții internaționale	7 175 984	2 153 839
– la bănci centrale	62 866 482	52 728 482
– la bănci din străinătate	36	120
Total	70 042 502	54 882 441

La data de 31 decembrie 2022, poziția „depozite la vedere la instituții internaționale” cuprinde disponibilul la BRI în sumă de 7 175 984 mii lei (31 decembrie 2021: 2 153 839 mii lei) ce reprezintă 815 304 mii AUD (31 decembrie 2021: 316 053 mii AUD), 684 925 mii CAD (31 decembrie 2021: 70 080 mii CAD), 3 829 911 mii NOK (31 decembrie 2021: 523 718 mii NOK), 24 538 mii GBP (31 decembrie 2021: 103 026 mii GBP), 10 149 mii USD (31 decembrie 2021: 6 840 mii USD), 93 990 mii NZD

(31 decembrie 2021: 0 mii NZD), 0,34 mii EUR (31 decembrie 2021: 0,35 mii EUR), 1 062 mii CNY (31 decembrie 2021: 18 620 mii CNY) și 2 mii CHF (31 decembrie 2021: 2 mii CHF).

Poziția „depozite la vedere la bănci centrale” cuprinde, în principal, trei depozite la vedere constituite la instituții din afara Uniunii Europene în sumă de 11 697 923 mii lei, reprezentând 332 771 675 mii JPY (31 decembrie 2021: 6 063 361 mii lei reprezentând 159 700 821 mii JPY), în sumă de 2 463 mii lei, reprezentând 531 mii USD (31 decembrie 2021: 2 199 mii lei, reprezentând 503 mii USD) și, respectiv, în sumă de 287 mii lei, reprezentând 91 mii AUD (31 decembrie 2021: 0 mii AUD); de asemenea, include și două depozite la vedere constituite la bănci centrale din Uniunea Europeană în sumă de 50 771 454 mii lei, reprezentând 10 262 250 mii EUR (31 decembrie 2021: 46 567 326 mii lei, reprezentând 9 411 153 mii EUR) și, respectiv, în sumă de 386 814 mii lei, reprezentând 76 918 mii CHF, disponibilul Băncii ca participant direct în TARGET2 în sumă de 5 487 mii lei, reprezentând 1 109 mii EUR (31 decembrie 2021: 5 964 mii lei, reprezentând 1 205 mii EUR), precum și alte depozite. La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat în România sistemul TARGET2 (sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbanară a plăților în euro, atât a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților.

La data de 31 decembrie 2022, poziția „depozite la vedere în valută la alte bănci din străinătate” cuprinde depozite în valută constituite la o instituție din Uniunea Europeană, echivalente a 36 mii lei (31 decembrie 2021: 120 mii lei).

Structura pe valute a depozitelor la vedere se regăsește la Nota 38.

7. Depozite la termen

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Depozite la termen		
– la instituții internaționale	1 795 591	17 789 626
– la bănci centrale	2 107 592	-
– la alte bănci din străinătate	-	68 688
Total	3 903 183	17 858 314

La 31 decembrie 2022, depozitele la termen includ depozitul la termen constituit la o instituție internațională în sumă de 1 795 591 mii lei (reprezentând 2 686 000 mii CNY) și depozitul la termen la o bancă centrală în sumă de 2 107 592 mii lei, reprezentând 426 000 mii EUR. Depozitele au scadență sub 1 an.

La 31 decembrie 2021, depozitele la termen includ depozitele constituite la o instituție internațională în sumă de 17 789 626 mii lei (reprezentând 2 611 000 mii CNY, 1 400 000 mii NOK și 3 500 000 mii USD) și depozitul la termen la o bancă din străinătate în sumă de 68 688 mii lei, reprezentând 20 000 mii CAD. Toate depozitele au scadență sub 1 an.

8. Plasamente în valută

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Plasamente la Banca Mondială, din care:		
– în depozite	31 396	51 734
– în titluri	2 679 232	2 567 587
Total	2 710 628	2 619 321

Conform contractului de asistență tehnică și administrare active semnat cu Banca Mondială în anul 2017, Banca Mondială a continuat să acorde asistență tehnică BNR și să administreze și în anul 2022 portofoliul de active denominat în dolari americani, alocat de către BNR în cadrul programului Reserves Advisory and Management Program (RAMP).

La 31 decembrie 2022, plasamentele administrate de Banca Mondială sunt următoarele:

- depozite în valoare de 31 396 mii lei reprezentând 6 774 mii USD (31 decembrie 2021: 51 734 mii lei – echivalentul a 11 837 mii USD);
- titluri cu valoarea de 2 679 232 mii lei, echivalentul a 578 093 mii USD (31 decembrie 2021: 2 567 587 mii lei, echivalentul a 587 454 mii USD).

Acestea sunt administrate în conformitate cu politicile de administrare a rezervelor internaționale descrise la Nota 3.

9. Valori mobiliare denumite în valută

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Titluri cu discount emise de:		
– Trezorerii europene	30 501 963	19 900 324
– Trezorerii non-europene	4 500 842	3 132 617
– Bănci din străinătate și instituții internaționale	1 914 660	-
– Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD, BRI)	8 426 939	-
Titluri cu cupon emise de:		
– Trezorerii europene	46 150 607	44 882 114
– Trezorerii non-europene	35 127 067	27 181 825
– Bănci din străinătate și instituții internaționale	2 621 262	4 419 055
– Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD, BRI)	5 753 357	6 293 395
Total	134 996 697	105 809 330

La 31 decembrie 2022, portofoliul Băncii include titluri în valută în valoare totală de 134 996 697 mii lei (31 decembrie 2021: 105 809 330 mii lei), din care titluri împrumutate în cadrul programului „GC Access” desfășurat de o bancă europeană în

sumă totală de 19 559 785 mii lei, formată din 2 684 170 mii lei (852 361 mii AUD), 536 202 mii lei (156 638 mii CAD), 15 649 074 mii lei (3 163 091 mii EUR), 635 469 mii lei (113 724 mii GBP) și 54 870 mii lei (116 546 mii NOK). La data de 31 decembrie 2021, titlurile împrumutate în cadrul programului „GC Access” desfășurat de o bancă europeană erau în sumă totală de 17 129 525 mii lei, formată din 15 602 476 mii lei (3 153 226 mii EUR), 187 231 mii lei (31 737 mii GBP), 214 716 mii lei (49 126 mii USD), 116 671 mii lei (235 367 mii NOK), 86 723 mii lei (25 251 mii CAD) și 921 708 mii lei (290 430 mii AUD). Titlurile cu cupon emise de Trezoreriile europene, Trezoreriile din afara Uniunii Europene, bănci din străinătate și alte instituții financiare au rată de dobândă fixă sau variabilă.

La data de 31 decembrie 2022, în cadrul ambelor categorii de titluri sunt cuprinse și titluri de tip efecte comerciale, acestea reprezentând titluri cu cupon zero și titluri cu discount pe termen scurt (scadența mai mică de 1 an), în valoare de 68 942 664 mii lei – echivalentul a 12 838 343 mii EUR, 199 673 mii USD și 128 035 790 mii JPY (31 decembrie 2021: 49 217 847 mii lei – echivalentul a 9 721 564 mii EUR, 124 656 mii USD și 1 149 366 mii NOK).

10. Împrumuturi în valută acordate

La data de 31 decembrie 2022, Banca are plasată (*overnight*) la Sistemul Federal de Rezerve al Statelor Unite ale Americii o sumă de 1 790 346 mii lei – echivalentul a 386 300 mii USD (31 decembrie 2021: 2 066 904 mii lei – echivalentul a 472 900 mii USD), înregistrând venituri din dobânzile aferente.

11. Participații externe

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Cota de participare a României la FMI	11 132 553	11 073 075
Participarea la capitalul Băncii Reglementelor Internaționale (BRI)	109 489	108 263
Participații la Banca Centrală Europeană	56 814	56 822
Total	11 298 856	11 238 160

Banca are înregistrat în această categorie cota de participare la instituții financiare internaționale. Nu este necesară nicio ajustare de depreciere pentru această poziție. În conformitate cu Legea nr. 97/1997 și Legea nr. 312/2004, Banca exercită toate drepturile și obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI.

La 31 decembrie 2022, cota de participare totală a României la FMI este de 1 811 milioane DST, la același nivel ca cel de la 31 decembrie 2021 (1 811 milioane DST). Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare.

12. Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei

Începând cu anul 2020, BNR a adoptat măsuri menite să atenueze impactul situației generate de epidemia de coronavirus asupra populației și companiilor românești și să asigure stabilitatea macroeconomică și buna funcționare a sistemului bancar, a piețelor financiare în folosul populației și al companiilor românești. Una dintre măsuri a fost cumpărarea de către BNR de titluri de stat în lei de pe piața secundară în vederea consolidării lichidității structurale din sistemul bancar care să contribuie la finanțarea în bune condiții a economiei reale și a sectorului public.

La 31 decembrie 2022, Banca a înregistrat în această categorie titluri în sumă de 3 978 653 mii lei (31 decembrie 2021: 4 540 586 mii lei); acestea sunt evidențiate la cost. La data de 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 nu au fost determinate deprecieri de valoare ale titlurilor în lei deținute în scopuri de politică monetară. Menționăm că la 31 decembrie 2022 valoarea de piață aferentă titlurilor de valoare deținute în scop de politică monetară este de 3 732 184 mii lei (31 decembrie 2021: 4 463 727 mii lei).

13. Credite acordate instituțiilor de credit

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Credite acordate instituțiilor de credit	-	6 501 000
Credite în litigiu	22 587	23 587
Provizioane specifice de risc de credit – principal	(22 587)	(23 587)
Total	-	6 501 000

La data de 31 decembrie 2022, Banca nu înregistrează credite acordate instituțiilor de credit. La data de 31 decembrie 2021, Banca a înregistrat un credit acordat pe termen scurt unei instituții de credit în valoare de 500 000 mii lei și un credit acordat altei instituții de credit pe bază de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare (*repo* pe bază bilaterală) în valoare de 6 001 000 mii lei.

Creditele în litigiu aflate în sold la data la 31 decembrie 2022 se compun din creditul rămas în sumă de 9 378 mii lei acordat băncii Credit Bank S.A., conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” S.A. – Credit Bank (31 decembrie 2021: 10 378 mii lei) și creditul rămas în sumă de 13 209 mii lei (31 decembrie 2021: 13 209 mii lei) acordat Credit Bank S.A. înainte de intrarea în faliment a băncii, ambele fiind acordate până în anul 2000.

Provizioanele specifice de risc de credit în sold la 31 decembrie 2022 includ provizionul înregistrat de către Bancă pentru creditul rămas în sumă de 9 378 mii lei acordat Credit Bank S.A. și cel pentru creditul rămas acordat aceleiași bănci în sumă de 13 209 mii lei (la 31 decembrie 2021 – poziția include provizionul înregistrat de către Bancă pentru creditul rămas în sumă de 10 378 mii lei acordat Credit Bank S.A. și cel pentru creditul rămas acordat aceleiași bănci în sumă de 13 209 mii lei).

14. Imobilizări

	mii lei				
	Terenuri și clădiri	Echipamente	Imobilizări în curs	Imobilizări necorporale	Total
<i>Cost sau cost reevaluat</i>					
La 31 decembrie 2021	1 150 682	215 340	21 076	172 321	1 559 419
Intrări	15 876	44 292	41 723	19 297	121 188
Ieșiri	(2 896)	(969)	(20 454)	(5 240)	(29 559)
La 31 decembrie 2022	1 163 662	258 663	42 345	186 378	1 651 048
<i>Amortizare cumulată</i>					
La 31 decembrie 2021	5 441	176 440	-	147 098	328 979
Amortizarea în cursul anului	12 378	17 886	-	20 522	50 786
Ieșiri	(38)	(969)	-	(5 240)	(6 247)
La 31 decembrie 2022	17 781	193 357	-	162 380	373 518
<i>Valoare contabilă netă</i>					
La 31 decembrie 2021	1 145 241	38 900	21 076	25 223	1 230 440
La 31 decembrie 2022	1 145 881	65 306	42 345	23 998	1 277 530

La data de 31 decembrie 2022 și 2021, categoria „echipamente” nu conține mijloace fixe achiziționate prin contracte de leasing financiar.

La data de 31 decembrie 2021, terenurile și construcțiile au fost reevaluate la valoarea justă de către un evaluator membru ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaționale de practică în evaluare (SEV 300 – Evaluări pentru raportarea financiară). La data de 31 decembrie 2021, amortizarea cumulată a fost eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă a fost recalculată la valoarea reevaluată. La data de 31 decembrie 2022, nu au fost necesare ajustări de depreciere.

15. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare în sumă de 2 711 mii lei (31 decembrie 2021: 2 711 mii lei) includ acțiunile deținute de Bancă la TRANSFOND S.A. (participare de 33 la sută din capital, reprezentând 2 240 mii lei la 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021) – o societate pe acțiuni care furnizează servicii de decontare a unor operațiuni interbancare pentru băncile din România, respectiv 21 de acțiuni la SWIFT – din care 8 acțiuni achiziționate prin realocările din 2006 (și nemodificate la realocarea din 2008) și 13 acțiuni achiziționate prin realocările din 2021, în valoare totală de 95 mii EUR, respectiv 471 mii lei (31 decembrie 2021: 95 mii EUR, respectiv 471 mii lei). Nu au fost necesare ajustări de depreciere.

Sintetic, informațiile financiare ale TRANSFOND S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Capitaluri proprii	82 727	73 443
Total active	94 914	83 723
Profit net pentru exercițiul financiar	45 971	37 408

16. Decontări cu bugetul statului

La data de 31 decembrie 2022, soldul este format, în principal, din contravaloarea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii (2 302 210 mii lei) de recuperat de la bugetul de stat, conform legii (contravaloarea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii la data de 31 decembrie 2021 – de plătit: 188 735 mii lei).

17. Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Provizioane pentru:		
Garanții plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. (a)	72 787	68 620
Alte provizioane aferente activelor (b)	2 128	1 869
Total	74 915	70 489

- a) La 31 decembrie 2022, echivalentul în lei al garanțiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. este în sumă de 72 787 mii lei (31 decembrie 2021: 68 620 mii lei). Aceste garanții în valută au fost reevaluate la 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021.
- b) Această poziție este formată în principal din provizioane constituite pentru diverși debitori litigioși.

Provizioanele de la punctele a) și b) corectează grupa bilanțieră „Alte active”.

18. Dobânzi de încasat

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Dobânzi de încasat aferente:		
Titlurilor în valută	357 719	290 923
Depozitelor și plasamentelor în valută	138 827	18 234
Titlurilor în lei deținute în scop de politică monetară	101 422	105 077
Creditelor acordate băncilor	6 068	6 360
Altora active	4	26
Total	604 040	420 620

19. Provizioane de risc de credit-dobândă

La data de 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 s-a menținut provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” S.A. – Credit Bank.

20. Numerar în circulație

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Bancnote	113 574 189	108 516 584
Monede	742 709	695 656
Total	114 316 898	109 212 240

21. Obligații față de instituții financiare internaționale

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Depozite de la FMI	11 132 553	11 073 097
Alte obligații	718	656
Total	11 133 271	11 073 753

La 31 decembrie 2022, depozitele de la FMI înregistrează un sold în valoare de 11 132 553 mii lei, echivalent a 1 811 404 mii DST (31 decembrie 2021: 11 073 097 mii lei, echivalent a 1 811 404 mii DST). Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare.

22. Alocări de DST de la FMI

Banca înregistrează la această poziție alocări de DST, cu aceeași rată de dobândă ca și contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2022 alocările de DST de la FMI sunt în sumă de 2 720 913 mii DST echivalent a 16 722 265 mii lei (31 decembrie 2021: 2 720 913 mii DST, echivalent a 16 632 922 mii lei) cu o rată de dobândă de 2,916 la sută la sfârșitul anului 2022 și de 0,077 la sută la sfârșitul anului 2021.

23. Alte active externe TARGET2/Disponibilități ale instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR

La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat în România sistemul TARGET2 (sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbancară a plăților în euro, atât

a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților. La 31 decembrie 2022, Banca are în bilanț atât la active, cât și la pasive alte disponibilități ale instituțiilor de credit în sistemul TARGET2 în sumă de 3 793 684 mii lei, reprezentând 766 803 mii EUR (31 decembrie 2021: 7 374 757 mii lei, reprezentând 1 490 422 mii EUR).

La 31 decembrie 2022, disponibilitățile instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR înregistrează un sold total în valoare de 68 220 934 mii lei (31 decembrie 2021: 56 090 074 mii lei). Principalele componente sunt prezentate în continuare.

La 31 decembrie 2022, Banca are în evidențele sale conturi curente în lei ale instituțiilor de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei) în sumă de 45 681 980 mii lei (31 decembrie 2021: 34 061 193 mii lei) – conturi prin care efectuează decontarea finală irevocabilă și necondiționată a transferurilor de fonduri. Banca stabilește regimul rezervelor minime obligatorii în lei pe care instituțiile de credit trebuie să le mențină în aceste conturi.

La 31 decembrie 2022, rezervele minime obligatorii în valută ale instituțiilor de credit sunt în sumă de 12 790 135 mii lei reprezentând 2 577 247 mii EUR și 8 515 mii USD (31 decembrie 2021: 13 650 992 mii lei, reprezentând 2 753 047 mii EUR și 6 552 mii USD). Banca stabilește regimul rezervelor minime obligatorii în valută pe care instituțiile de credit trebuie să le mențină în aceste conturi.

La data de 31 decembrie 2022, Banca are în evidențele sale depozite ale instituțiilor de credit în sumă de 5 951 500 mii lei (31 decembrie 2021: 998 000 mii lei).

24. Disponibilități ale Trezoreriei statului

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Cont curent al Trezoreriei statului		
– în lei	196 429	436 876
– în valută	38 975 273	31 756 625
Total	39 171 702	32 193 501

La disponibilitățile în lei ale Trezoreriei statului, atât în anul 2022, cât și în anul 2021, s-a aplicat o rată de dobândă la nivelul celei aferente rezervelor minime obligatorii în lei ale instituțiilor de credit; pentru disponibilitățile în euro s-a aplicat rata zilnică de dobândă EONIA (rata medie ponderată de dobândă *overnight* a Băncii Centrale Europene) până la data de 2 ianuarie 2022 inclusiv, iar după această dată s-a aplicat rata dobânzii pe termen scurt în euro (Euro Short-Term Rate – €STR); pentru disponibilitățile în USD s-a aplicat rata de dobândă „Fed funds rate” (rata medie ponderată de dobândă *overnight* a Fed).

25. Dobânzi de plătit

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Dobânzi de plătit aferente:		
Depozitelor atrase, alocărilor de DST și altor disponibilități	98 602	28 847
Disponibilităților instituțiilor de credit	5 708	939
Disponibilităților Trezoreriei statului	137	46
Total	104 447	29 832

26. Tranzacții cu entități aflate în relații speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei statului, dispune de conturi curente deschise la Bancă ale căror operațiuni fac obiectul comisionării începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acționează ca agent de înregistrare al Trezoreriei statului în ceea ce privește titlurile de stat și certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaționale și facilitează efectuarea de plăți și încasări aferente datoriei publice externe a României.

Banca exercită de asemenea, prin intermediul membrilor numiți în Consiliile de administrație, o influență semnificativă asupra altor două instituții de stat: R.A. Imprimeria BNR (Consiliul de administrație format din 5 membri din care 2 membri numiți de BNR) și R.A. Monetăria Statului (Consiliul de administrație format din 3 membri din care un membru numit de BNR).

Totalul achizițiilor de bancnote, monede și alte achiziții specifice efectuate de Bancă de la cele două entități în decursul anului 2022 s-a ridicat la 189 561 mii lei (2021: 174 132 mii lei), Banca înregistrând, la data de 31 decembrie 2022, creanțe în sumă de 39 330 mii lei față de Imprimeria BNR – acestea fiind stinse ulterior conform clauzelor contractuale. Banca a înregistrat, la data de 31 decembrie 2021, creanțe în sumă de 42 877 mii lei față de Imprimeria BNR și în sumă de 2 164 mii lei față de Monetăria Statului, precum și o datorie față de Imprimeria BNR în sumă de 1 164 mii lei – toate acestea fiind stinse ulterior conform clauzelor contractuale. Tranzacțiile efectuate s-au desfășurat în condiții comerciale normale.

Banca exercită o influență semnificativă asupra TRANSFOND S.A., o entitate creată în anul 2000 având ca obiect de activitate decontarea operațiunilor interbancare. Până la data de 19 martie 2018, TRANSFOND S.A. a administrat sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real) și SaFIR (modul pentru titluri de stat și certificate de depozit emise de Bancă) – preluate de la această dată de BNR. În prezent, TRANSFOND S.A. administrează în continuare sistemul SENT (modul pentru plăți de mică valoare).

27. Rezerve

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Rezerve statutare	1 148 776	1 019 050
Alte rezerve	1 357 635	1 234 770
Diferențe favorabile din reevaluare – imobilizări și alte active	1 238 973	1 240 119
Total	3 745 384	3 493 939

La sfârșitul exercițiilor financiare 2022 și 2021, au fost majorate rezervele statutare ca urmare a repartizării a 60 la sută din profitul rămas după plata cotei aferente bugetului de stat.

Alte rezerve sunt nedistribuibile și reprezintă:

- (i) Rezerve constituite din preluarea fondului imobilizărilor corporale (14 450 mii lei, atât la 31 decembrie 2022, cât și la 31 decembrie 2021);
- (ii) Rezerve constituite din preluarea fondului privind sursele proprii de finanțare a investițiilor (57 629 mii lei, atât la 31 decembrie 2022, cât și la 31 decembrie 2021);
- (iii) Rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la FMI (318 532 mii lei, atât la 31 decembrie 2022, cât și la 31 decembrie 2021);
- (iv) Rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la BRI (44 550 mii lei, atât la 31 decembrie 2022, cât și la 31 decembrie 2021);
- (v) Rezerve constituite, potrivit legii, pentru sursele proprii de finanțare a investițiilor în sumă de 760 947 mii lei la data de 31 decembrie 2022 (31 decembrie 2021: 639 445 mii lei);
- (vi) Alte rezerve în sumă de 161 526 mii lei la data de 31 decembrie 2022 (31 decembrie 2021: 160 164 mii lei).

Diferențe favorabile din reevaluarea imobilizărilor reprezintă soldul rezervelor aferente diferenței dintre valoarea justă și valoarea contabilă netă a acestora, cu excepția diferențelor înregistrate în contul de profit și pierdere.

28. Cont special de reevaluări

	mii lei	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Diferențe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor și pietrelor prețioase	24 075 385	22 506 288
Diferențe favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută	4 448 958	6 525 602
Titluri denominate în valută (reevaluare la valoarea de piață)	1 574	25 352
Total	28 525 917	29 057 242

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferențele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021.

În cursul exercițiilor financiare 2022 și 2021, Banca a deținut poziții valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât și pentru aur (total creanțe mai mare decât total datorii în valuta respectivă).

29. Venituri din dobânzi

	mii lei	
	2022	2021
Operațiuni în valută		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare denominate în valută	437 792	-
Plasamente în valută,	492 411	300 165
din care:		
Dobândă negativă aferentă disponibilităților Trezoreriei statului	126 855	175 435
Disponibilități în DST	208 525	5 176
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în valută	1 138 728	305 341
Operațiuni în lei		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Titluri de valoare în lei deținute în scopuri de politică monetară	174 894	176 341
Credite acordate instituțiilor de credit	409 423	19 049
Alte venituri	69 398	7 134
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în lei	653 715	202 524
Total venituri din dobânzi (valută și lei)	1 792 443	507 865

În exercițiul financiar 2022, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din veniturile nete aferente titlurilor în valută în sumă de 437 792 mii lei – determinate ca sumă între venituri din cupon în sumă de 814 315 mii lei și eşalonare discount în sumă de 351 690 mii lei minus cheltuieli cu amortizare primă în sumă de 728 213 mii lei, din dobânzi aferente plasamentelor în valută în sumă de 492 411 mii lei și din dobânda aferentă disponibilităților în DST în sumă de 208 525 mii lei.

În exercițiul financiar 2021, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută au provenit, în principal, din dobânzi aferente plasamentelor în valută în sumă de 300 165 mii lei și din dobânda aferentă disponibilităților în DST în sumă de 5 176 mii lei.

În exercițiul financiar 2022, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în lei provin, în principal, din venituri nete aferente titlurilor în lei deținute în scop de politică monetară în sumă de 174 894 mii lei (2021: 176 341 mii lei) – determinate ca sumă între venituri din cupon în sumă de 192 095 mii lei (2021: 201 414 mii lei) și eşalonare discount în sumă de 7 229 mii lei (2021: 4 109 mii lei) minus cheltuieli cu amortizare primă în sumă de 24 430 mii lei (2021: 29 182 mii lei), din operațiunile *repo*/credite cu instituțiile de credit în sumă de 409 423 mii lei (2021: 19 049 mii lei), precum și alte venituri în sumă de 69 398 mii lei (2021: 7 134 mii lei).

30. Cheltuieli cu dobânzile

	mii lei	
	2022	2021
Operațiuni în valută		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Valori mobiliare în valută, rezerve minime obligatorii, depozite și alte dobânzi	154 936	377 590
Operațiuni cu Fondul Monetar Internațional	207 265	5 142
Contul curent al Trezoreriei statului	260 337	624
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în valută	622 538	383 356
Operațiuni în lei		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Depozite atrase de la instituțiile de credit	119 402	39 765
Rezerve minime obligatorii	110 112	23 545
Contul curent al Trezoreriei statului	12 863	3 356
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în lei	242 377	66 666
Total cheltuieli cu dobânzi (valută și lei)	864 915	450 022

În exercițiul financiar 2022, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din dobânda negativă aplicată unor depozite plasate în sumă de 138 327 mii lei, din dobânzile plătite la depozite atrase și rezerva minimă obligatorie în valută în sumă de 276 946 mii lei și din dobânzile datorate pentru contul de alocări al FMI la BNR în sumă de 207 265 mii lei.

În exercițiul financiar 2021, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută au provenit, în principal, din cheltuieli nete aferente titlurilor în valută în sumă de 227 132 mii lei – determinate ca diferență între cheltuielile cu amortizare prima în sumă de 1 227 008 mii lei minus venituri din cupon în sumă de 945 688 mii lei și eşalonare discount în suma de 54 188 mii lei, din dobânda negativă aplicată unor depozite plasate în sumă de 129 268 mii lei, din dobânzile plătite la rezerva minimă obligatorie în valută și depozite atrase în sumă de 21 814 mii lei și din dobânzile datorate pentru contul de alocări al FMI la BNR în sumă de 5 142 mii lei.

31. Venituri din taxe și comisioane

	mii lei	
	2022	2021
Venituri din comisioane și taxe		
– în lei	150 441	131 518
– în valută	26 607	82 238
Total venituri din comisioane și taxe	177 048	213 756

Veniturile din comisioane și taxe în lei în sumă de 150 441 mii lei (2021: 131 518 mii lei) reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operațiunilor în relația cu instituțiile de credit și Trezoreria statului.

Veniturile din comisioane și taxe în valută în sumă de 26 607 mii lei (2021: 82 238 mii lei) provin, în principal, din venituri pentru operațiunile derulate prin sistemul de decontare pentru plăți în moneda euro (TARGET2) și din operațiunile de împrumut de titluri în valută (prin agent).

32. Cheltuieli cu taxe și comisioane

	mii lei	
	2022	2021
Cheltuieli cu taxe și comisioane		
– în lei	-	-
– în valută	14 392	14 369
Total cheltuieli cu taxe și comisioane	14 392	14 369

Cheltuielile cu taxe și comisioane în valută în sumă de 14 392 mii lei (2021: 14 369 mii lei) provin, în principal, din valoarea comisiunelor plătite pentru operațiunile derulate prin sistemul de decontare pentru plăți în moneda euro (TARGET2), din operațiunile de împrumut de titluri în valută prin agent și din operațiunile cu FMI.

33. Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare

	mii lei	
	2022	2021
Venituri din operațiuni valutare		
Venituri din diferențe de curs	4 719 505	2 744 334
Dividende pentru acțiunile deținute la Banca Reglementelor Internaționale	15 147	26 733
Total venituri din operațiuni valutare	4 734 652	2 771 067
Cheltuieli din operațiuni valutare		
Cheltuieli cu diferențe de curs	(53 201)	(3 583)
Alte cheltuieli cu operațiuni valutare	(2 575)	(2 291)
Total cheltuieli din operațiuni valutare	(55 776)	(5 874)
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	4 678 876	2 765 193

Veniturile și cheltuielile din diferențe de curs aferente exercițiilor financiare 2022 și 2021 sunt aferente ieșirilor de valută din pozițiile valutare lungi, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2i).

34. Pierderi/câștiguri realizate din operațiuni cu titluri

	mii lei	
	2022	2021
Venituri din operațiuni cu titluri	23 069	164 322
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(32 246)	(608)
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	(9 177)	163 714

Veniturile/cheltuielile reprezintă efectul prețului de piață, provenind din vânzările de titluri denuminate în valută, acestea fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2j).

35. Pierderi realizate din operațiuni cu metale prețioase

	mii lei	
	2022	2021
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(365)	(362)
Pierderi nete din operațiuni cu metale prețioase	(365)	(362)

Cheltuielile din operațiuni cu metale prețioase reprezintă taxele de stocare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern.

36. Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare

	mii lei	
	2022	2021
Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluare		
Diferențe nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denuminate în valută	3 333 407	461 124
Diferențe nefavorabile din reevaluarea pozițiilor valutare	588 643	-
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	3 922 050	461 124

Pierderile din diferențe nefavorabile din reevaluare reprezintă diferențele nefavorabile dintre valoarea de piață a titlurilor denuminate în valută la 31 decembrie și costul mediu net al acestora, precum și diferențele nefavorabile rezultate din reevaluarea pozițiilor valutare la cursul de reevaluare (vezi Nota 2p).

37. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor și baterea monedei metalice. În anul 2022 acestea au fost în sumă de 189 674 mii lei, iar în anul 2021 în sumă de 159 010 mii lei.

38. Riscul valutar

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2022 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	42 145	174	100	-	-	-	42 419
Aur la alte standarde	-	-	-	-	271 468	-	271 468
Alte metale și pietre prețioase	61 068	-	-	-	-	-	61 068
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	16 940 548	-	-	16 940 548
Aur monetar	-	-	-	-	28 025 688	-	28 025 688
Depozite la vedere	-	50 777 869	49 505	-	-	19 215 128	70 042 502
Depozite la termen	-	2 107 592	-	-	-	1 795 591	3 903 183
Plasamente în valută	-	-	2 710 628	-	-	-	2 710 628
Valori mobiliare denuminate în valută	-	82 542 869	29 772 282	-	-	22 681 546	134 996 697
Împrumuturi în valută acordate	-	-	1 790 346	-	-	-	1 790 346
Participații externe	-	56 813	-	11 242 043	-	-	11 298 856
Alte active externe TARGET2	-	3 793 684	-	-	-	-	3 793 684
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	3 978 653	-	-	-	-	-	3 978 653
Credite acordate instituțiilor de credit	-	-	-	-	-	-	-
Credite în litigiu	22 587	-	-	-	-	-	22 587
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(22 587)	-	-	-	-	-	(22 587)
Credite acordate salariaților	-	-	-	-	-	-	-
Imobilizări	1 277 530	-	-	-	-	-	1 277 530
Stocuri	5 070	-	-	-	-	-	5 070
Titluri de participare	2 240	471	-	-	-	-	2 711
Decontări cu bugetul statului	2 305 752	-	-	-	-	-	2 305 752
Conturi de regularizare	67 300	-	-	-	-	-	67 300
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	-	-	-	-	-	-	-
Alte active,	104 789	-	-	-	-	-	104 789
din care:	-	-	-	-	-	-	-
Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.	29 257	-	-	-	-	-	29 257
Provizioane pentru creanțe îndoelnice aferente activelor	(74 915)	-	-	-	-	-	(74 915)
Dobânzi de încasat	108 521	167 391	80 227	77 767	-	170 134	604 040
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	7 872 085	139 446 863	34 403 088	28 260 358	28 297 156	43 862 399	282 141 949

38. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a datoriilor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2022 este următoarea:

							mii lei
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	114 316 898	-	-	-	-	-	114 316 898
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	696	11 132 575	-	-	11 133 271
Depozite atrase la vedere	-	5 731	-	-	-	-	5 731
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 722 265	-	-	16 722 265
Conturi curente ale instituțiilor de credit	45 681 980	-	-	-	-	-	45 681 980
Disponibilități în regim special	2 775	-	-	-	-	-	2 775
Depozite ale instituțiilor de credit	5 951 500	-	-	-	-	-	5 951 500
Rezerve obligatorii în valută	-	12 750 672	39 463	-	-	-	12 790 135
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	860	-	-	-	-	-	860
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	-	3 793 684	-	-	-	-	3 793 684
Disponibilități ale Trezoreriei statului	196 429	36 864 129	2 069 293	-	-	41 851	39 171 702
Creditori	57 857	-	-	-	-	-	57 857
Personal și conturi asimilate	78	-	-	-	-	-	78
Decontări cu bugetul statului	13 387	-	-	-	-	-	13 387
Conturi de regularizare	396	-	-	-	-	-	396
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	2 955	-	-	-	-	-	2 955
Alte pasive	4 243	-	-	-	-	-	4 243
Dobânzi de plătit	5 602	18 786	2 728	77 296	-	35	104 447
Total pasive exclusiv capital, fonduri și rezerve	166 234 960	53 433 002	2 112 180	27 932 136	-	41 886	249 754 164
Active nete/(datorii nete)*	(158 362 875)	86 013 861	32 290 908	328 222	28 297 156	43 820 513	32 387 785

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

38. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2021 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	42 675	104	85	-	-	-	42 864
Aur la alte standarde	-	-	-	-	260 995	-	260 995
Alte metale și pietre prețioase	56 186	-	-	-	-	-	56 186
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	16 750 285	-	-	16 750 285
Aur monetar	-	-	-	-	26 475 540	-	26 475 540
Depozite la vedere	-	46 573 947	32 191	-	-	8 276 303	54 882 441
Depozite la termen	-	-	15 297 450	-	-	2 560 864	17 858 314
Plasamente în valută	-	-	2 619 321	-	-	-	2 619 321
Valori mobiliare denuminate în valută	-	64 541 198	26 025 487	-	-	15 242 645	105 809 330
Împrumuturi în valută acordate	-	-	2 066 904	-	-	-	2 066 904
Participații externe	-	56 822	-	11 181 338	-	-	11 238 160
Alte active externe TARGET2	-	7 374 756	-	-	-	-	7 374 756
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	4 540 586	-	-	-	-	-	4 540 586
Credite acordate instituțiilor de credit	6 501 000	-	-	-	-	-	6 501 000
Credite în litigiu	23 587	-	-	-	-	-	23 587
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(23 587)	-	-	-	-	-	(23 587)
Credite acordate salariaților	3	-	-	-	-	-	3
Imobilizări	1 230 440	-	-	-	-	-	1 230 440
Stocuri	4 887	-	-	-	-	-	4 887
Titluri de participare	2 240	471	-	-	-	-	2 711
Conturi de regularizare	61 657	-	-	-	-	-	61 657
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	712	-	-	-	-	-	712
Alte active,	98 300	-	-	-	-	-	98 300
din care:							
Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.	24 943	-	-	-	-	-	24 943
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	(70 489)	-	-	-	-	-	(70 489)
Dobânzi de încasat	116 794	139 696	41 414	1 532	-	121 184	420 620
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	12 578 923	118 686 994	46 082 852	27 933 155	26 736 535	26 200 996	258 219 455

38. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a datoriilor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2021 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	109 212 240	-	-	-	-	-	109 212 240
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	656	11 073 097	-	-	11 073 753
Depozite atrase la vedere	-	2 556	-	-	-	-	2 556
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 632 922	-	-	16 632 922
Conturi curente ale instituțiilor de credit	34 061 193	-	-	-	-	-	34 061 193
Disponibilități în regim special	4 517	164	-	-	-	-	4 681
Depozite ale instituțiilor de credit	998 000	-	-	-	-	-	998 000
Rezerve obligatorii în valută	-	13 622 354	28 638	-	-	-	13 650 992
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	451	-	-	-	-	-	451
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	-	7 374 757	-	-	-	-	7 374 757
Disponibilități ale Trezoreriei statului	436 876	30 889 925	822 510	-	-	44 190	32 193 501
Creditori	32 244	-	-	-	-	-	32 244
Personal și conturi asimilate	83	-	-	-	-	-	83
Decontări cu bugetul statului	196 308	-	-	-	-	-	196 308
Conturi de regularizare	682	-	-	-	-	-	682
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	-	-	-	-	-	-	-
Alte pasive	12 075	-	-	-	-	-	12 075
Dobânzi de plătit	800	27 495	14	1 523	-	-	29 832
Total pasive exclusiv capital, fonduri și rezerve	144 955 469	51 917 251	851 818	27 707 542	-	44 190	225 476 270
Active nete/(datorii nete)*	(132 376 546)	66 769 743	45 231 034	225 613	26 736 535	26 156 806	32 743 185

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

39. Angajamente și contingente

La data de 31 decembrie 2022, Banca deține în custodie următoarele bilete la ordin:

- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor în favoarea Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor în valoare de 601 mii USD, echivalentul a 2 785 mii lei (31 decembrie 2021: 601 mii USD, echivalentul a 2 625 mii lei);
- trei bilete la ordin emise de către Ministerul Finanțelor în favoarea Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (IDA) în valoare totală de 16 174 mii lei (31 decembrie 2021: 16 174 mii lei).

40. Repartizarea profitului

În anul 2022, Banca a înregistrat profit în valoare de 1 082 085 mii lei. Potrivit legii, cota de 80 la sută din veniturile nete în sumă de 865 875 mii lei a fost regularizată cu bugetul de stat. Din profitul rămas la dispoziția BNR în valoare de 216 210 mii lei, o proporție de 60 la sută s-a repartizat pentru majorarea rezervelor statutare (129 726 mii lei). Suma de 86 484 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2022 urmează a fi repartizată în anul 2023, conform legii, în următoarea ordine de prioritate:

- a) sursele proprii de finanțare a investițiilor;
- b) fondul de participare a salariaților la profit;
- c) rezervele la dispoziția Consiliului de administrație.

În anul 2021, Banca a înregistrat profit în valoare de 2 015 195 mii lei. Potrivit legii, cota de 80 la sută din veniturile nete în sumă de 1 610 186 mii lei a fost regularizată cu bugetul de stat. Din profitul rămas la dispoziția BNR în valoare de 405 009 mii lei, o proporție de 60 la sută s-a repartizat pentru majorarea rezervelor statutare (243 005 mii lei). Suma de 162 004 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2021 a fost repartizată în anul 2022, conform legii.

Guvernator

DI. Mugur Isărescu

The background of the page features a photograph of classical columns, likely from a historical building, with a warm, golden-brown color palette. Overlaid on this image is a pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige color, creating a textured, ripple-like effect across the entire page.

Secțiune statistică

		2018	2019	2020	2021	2022
Activitatea economică						
Produs intern brut ¹	milioane lei ²	959 059	1 063 795	1 066 781	1 187 402	1 409 784
	variație anuală (%) ³	6,0	3,9	-3,7	5,8	4,7
Consum final total ¹	variație anuală (%) ³	8,3	4,2	-2,8	6,5	5,2
Consum final efectiv al gospodăriilor populației ¹	variație anuală (%) ³	8,4	3,7	-3,7	7,5	5,3
Consum final efectiv al administrațiilor publice ¹	variație anuală (%) ³	7,3	8,0	4,2	0,0	4,8
Formare brută de capital ¹	variație anuală (%) ³	3,0	9,1	2,6	9,8	4,9
Export de bunuri și servicii ¹	variație anuală (%) ³	5,3	5,4	-9,5	12,6	9,6
Import de bunuri și servicii ¹	variație anuală (%) ³	8,6	8,6	-5,2	14,9	9,9
Agricultură ¹	variație anuală (%) ³	13,8	-3,2	-15,3	5,9	-11,6
Industrie ¹	variație anuală (%) ³	7,5	-1,9	-6,5	6,6	-2,3
Construcții ¹	variație anuală (%) ³	-6,0	5,4	4,3	-8,1	11,2
Servicii ¹	variație anuală (%) ³	4,7	6,6	-3,6	-3,3	7,7
PIB/locuitor (PPS)		20 039	21 791	21 832	24 038	27 135
PIB/locuitor (PPS, UE-27=100)	procente	66,2	69,6	72,7	74,1	77,1
Producția industrială	variație anuală (%) ³	3,5	-2,3	-9,2	7,1	-1,8
Producția industrială în industria prelucrătoare	variație anuală (%) ³	4,3	-1,9	-10,2	7,0	-0,5
Populația ocupată	mii persoane	7 581	7 638	7 547	7 625	7 686
Numărul de șomeri	mii persoane	289	258	296	235	239
Rata șomajului	procente	3,3	2,9	3,4	2,7	3,1
Prețurile producției industriale și prețurile de consum						
Prețurile producției industriale (piața internă și externă)	variație anuală (%)	5,0	4,0	0,0	14,9	44,7
Prețurile producției industriale (piața internă)	variație anuală (%)	5,2	5,1	0,2	17,4	58,1
Prețurile producției industriale (piața externă)	variație anuală (%)	4,7	2,1	-0,3	10,7	20,7
Deflatorul PIB ¹	variație anuală (%)	6,2	6,8	4,1	5,2	13,4
IPC	variație anuală (%)	4,63	3,83	2,63	5,05	13,80
CORE2 ajustat	variație anuală (%)	2,77	3,17	3,66	3,38	10,08
IAPC	variație anuală (%)	4,1	3,9	2,3	4,1	12,0
Bugetul general consolidat						
Veniturile bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	31,7	31,6	32,3	32,7	33,5
Cheltuielile bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	34,5	36,0	41,5	39,8	39,7
Soldul bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	-2,8	-4,3	-9,2	-7,1	-6,2
Soldul primar al bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	-1,9	-3,3	-8,0	-6,0	-5,0
Soldul bugetului general consolidat ⁵	procente în PIB	-2,8	-4,6	-9,5	-6,7	-5,7
Datoria publică ⁴	procente în PIB	34,5	35,1	46,9	48,6	47,3
Cursul de schimb calculat și publicat de BNR						
EUR/RON	la sfârșitul perioadei	4,6639	4,7793	4,8694	4,9481	4,9474
	mediu al perioadei ⁶	4,6535	4,7452	4,8371	4,9204	4,9315
USD/RON	la sfârșitul perioadei	4,0736	4,2608	3,9660	4,3707	4,6346
	mediu al perioadei ⁶	3,9416	4,2379	4,2440	4,1604	4,6885
Rezervele internaționale						
Rezervele internaționale, total	milioane euro	36 800,2	37 450,4	42 517,6	45 830,7	52 305,2
aur	milioane euro	3 735,5	4 523,8	5 138,3	5 355,4	5 669,0
valute	milioane euro	33 064,7	32 926,7	37 379,3	40 475,3	46 636,2

2022											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
x	x	270 045	x	x	331 833	x	x	388 260	x	x	419 646
x	x	6,3	x	x	5,0	x	x	3,7	x	x	4,5
x	x	6,4	x	x	6,3	x	x	3,0	x	x	5,5
x	x	6,7	x	x	7,5	x	x	2,6	x	x	5,0
x	x	4,4	x	x	-1,3	x	x	6,2	x	x	9,2
x	x	3,5	x	x	-1,3	x	x	14,0	x	x	0,6
x	x	10,7	x	x	9,5	x	x	13,5	x	x	5,2
x	x	9,4	x	x	7,3	x	x	18,5	x	x	4,8
x	x	1,1	x	x	-0,5	x	x	-14,6	x	x	-14,8
x	x	-0,1	x	x	-1,5	x	x	-2,6	x	x	-3,6
x	x	4,5	x	x	2,4	x	x	10,9	x	x	15,2
x	x	8,0	x	x	7,8	x	x	8,7	x	x	6,3
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0,4	0,8	-1,9	-9,0	6,6	-1,9	-2,9	-0,9	1,0	0,3	-3,5	-10,3
0,7	2,2	-0,6	-8,4	8,7	-0,8	-2,4	0,5	2,3	3,6	-1,8	-9,3
x	x	7 681	x	x	7 691	x	x	7 684	x	x	7 692
234	233	230	225	223	223	223	224	225	232	239	239
3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9	3,0	3,0	3,1
43,0	43,9	51,6	47,3	46,6	48,1	52,3	53,0	46,7	41,1	35,2	32,8
57,3	57,7	67,6	60,7	59,3	61,2	67,4	70,8	62,9	53,8	44,8	41,9
18,3	20,2	24,2	24,3	25,1	25,5	25,9	22,0	17,8	17,0	15,7	13,8
x	x	11,7	x	x	15,2	x	x	15,3	x	x	11,2
8,35	8,53	10,15	13,76	14,49	15,05	14,96	15,32	15,88	15,32	16,76	16,37
5,20	5,92	7,05	8,34	9,11	9,83	10,42	11,20	11,91	12,89	14,05	14,65
7,2	7,9	9,6	11,7	12,4	13,0	13,0	13,3	13,4	13,5	14,6	14,1
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4,9468	4,9480	4,9466	4,9480	4,9430	4,9454	4,9351	4,8605	4,9490	4,9141	4,9184	4,9474
4,9448	4,9456	4,9481	4,9437	4,9462	4,9448	4,9398	4,8953	4,9080	4,9266	4,9131	4,9224
4,4284	4,4218	4,4508	4,6774	4,6037	4,7424	4,8412	4,8707	5,0469	4,9487	4,7383	4,6346
4,3681	4,3610	4,4909	4,5638	4,6776	4,6756	4,8507	4,8344	4,9531	5,0140	4,8248	4,6477
48 451,3	47 548,3	45 915,3	46 533,2	46 661,1	47 823,2	48 518,9	48 565,5	49 380,3	51 786,0	51 228,7	52 305,2
5 345,0	5 670,7	5 771,6	6 032,1	5 741,4	5 790,3	5 750,7	5 714,3	5 669,2	5 495,3	5 634,4	5 669,0
43 106,3	41 877,6	40 143,8	40 501,0	40 919,7	42 033,0	42 768,3	42 851,1	43 711,0	46 290,7	45 594,3	46 636,2

		2018	2019	2020	2021	2022
Ratele dobânzilor BNR						
Rata dobânzii de politică monetară	procente pe an	2,50	2,50	1,50	1,75	6,75
Rata dobânzii pentru facilitatea de creditare	procente pe an	3,50	3,50	2,00	2,50	7,75
Rata dobânzii pentru facilitatea de depozit	procente pe an	1,50	1,50	1,00	1,00	5,75
Ratele dobânzilor practicate de instituțiile de credit⁷						
Lei						
Ratele dobânzilor aferente creditelor noi	procente pe an	7,08	7,23	6,19	5,56	7,93
gospodăriile populației	procente pe an	8,19	8,21	7,41	6,61	7,94
societăți nefinanciare	procente pe an	5,61	5,95	4,94	4,26	7,92
Ratele dobânzilor aferente depozitelor noi la termen	procente pe an	1,76	2,15	1,87	1,27	5,58
gospodăriile populației	procente pe an	1,33	1,82	1,70	1,22	5,17
societăți nefinanciare	procente pe an	1,93	2,27	1,93	1,29	5,73
Euro						
Ratele dobânzilor aferente creditelor noi	procente pe an	2,60	2,71	2,79	2,44	3,16
gospodăriile populației	procente pe an	3,82	4,10	4,17	3,38	4,08
societăți nefinanciare	procente pe an	2,52	2,67	2,73	2,42	3,14
Ratele dobânzilor aferente depozitelor noi la termen	procente pe an	0,24	0,18	0,10	0,06	0,42
gospodăriile populației	procente pe an	0,27	0,19	0,08	0,05	0,40
societăți nefinanciare	procente pe an	0,14	0,13	0,17	0,12	0,49
Masa monetară (M3)⁷						
M3 (masa monetară în sens larg)	milioane lei	362 046	395 629	449 934	522 041	576 343
	variație anuală (%)	11,2	9,3	13,7	16,0	10,5
	variație anuală (%) ³	6,3	5,2	10,8	10,5	-2,9
	procente în PIB	39,7	39,7	45,7	47,5	42,8
M2 (masa monetară intermediară)	milioane lei	361 913	395 629	449 934	522 041	576 342
	variație anuală (%)	11,2	9,3	13,7	16,0	10,5
	variație anuală (%) ³	6,3	5,3	10,8	10,5	-2,9
M1 (masa monetară în sens restrâns)	milioane lei	218 160	248 388	302 561	368 055	404 164
	variație anuală (%)	13,4	13,8	21,7	21,7	10,3
	variație anuală (%) ³	8,4	9,6	18,6	15,9	-3,1
Numerar în circulație	milioane lei	65 053	71 402	82 262	93 536	99 628
	variație anuală (%)	10,6	9,8	15,1	13,9	6,6
	variație anuală (%) ³	5,7	5,7	12,2	8,4	-6,4
Depozite <i>overnight</i>	milioane lei	153 107	176 986	220 299	274 519	304 536
	variație anuală (%)	14,6	15,5	24,4	24,6	11,6
	variație anuală (%) ³	9,5	11,2	21,3	18,6	-1,9

2022											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
2,00	2,50	2,50	3,00	3,75	3,75	4,75	5,50	5,50	6,25	6,75	6,75
3,00	3,50	3,50	4,00	4,75	4,75	5,75	6,50	6,50	7,25	7,75	7,75
1,00	1,50	1,50	2,00	2,75	2,75	3,75	4,50	4,50	5,25	5,75	5,75
6,05	6,27	6,27	6,83	7,20	7,71	8,45	9,03	9,09	9,88	9,98	9,65
6,69	6,75	6,57	6,93	7,09	7,68	8,09	8,70	8,64	9,66	9,79	9,40
5,31	5,47	6,00	6,69	7,34	7,75	8,86	9,59	9,82	10,28	10,30	9,96
1,94	2,44	3,32	3,84	4,57	5,64	6,40	6,88	7,02	7,33	6,91	6,72
1,45	1,56	2,07	2,59	3,23	4,39	5,53	6,27	6,50	6,96	7,09	7,15
2,10	2,70	3,72	4,24	4,99	6,03	6,72	7,13	7,20	7,48	6,83	6,50
2,58	2,41	2,47	2,61	2,65	1,54	2,75	3,01	3,45	3,46	4,25	4,56
3,24	2,77	2,64	3,18	3,23	3,43	3,87	3,98	4,00	4,58	4,62	4,75
2,57	2,41	2,47	2,59	2,64	1,51	2,72	2,98	3,43	3,42	4,22	4,56
0,06	0,05	0,06	0,07	0,07	0,08	0,17	0,26	0,36	0,81	0,99	1,12
0,05	0,05	0,06	0,05	0,06	0,08	0,16	0,24	0,35	0,85	0,98	1,10
0,09	0,05	0,08	0,15	0,12	0,12	0,23	0,33	0,40	0,68	1,02	1,19
566 680	570 573	567 285	569 712	569 421	569 309	575 951	576 963	581 779	580 836	584 560	603 042
15,6	14,8	13,6	13,1	12,6	9,6	9,7	8,2	8,6	7,0	6,8	6,8
6,7	5,8	3,2	-0,5	-1,7	-4,7	-4,6	-6,2	-6,3	-7,2	-8,6	-8,2
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
566 680	570 573	567 285	569 712	569 421	569 309	575 951	576 963	581 769	580 836	584 560	603 042
15,6	14,8	13,6	13,1	12,6	9,6	9,7	8,2	8,6	7,0	6,8	6,8
6,7	5,8	3,2	-0,5	-1,7	-4,7	-4,6	-6,2	-6,3	-7,2	-8,6	-8,2
408 475	409 483	406 434	408 481	404 691	406 667	410 798	403 767	404 972	398 146	389 976	398 074
20,5	19,3	18,3	17,1	15,3	10,9	9,9	6,3	5,7	2,4	-0,6	-2,1
11,2	9,9	7,4	2,9	0,7	-3,6	-4,4	-7,8	-8,8	-11,2	-14,9	-15,9
98 646	99 816	98 827	99 331	98 478	98 209	100 623	100 217	100 188	100 254	99 647	101 298
9,3	9,3	9,2	7,2	6,5	5,8	6,5	5,5	5,6	4,7	3,7	5,4
0,9	0,7	-0,9	-5,8	-7,0	-8,1	-7,4	-8,5	-8,9	-9,2	-11,2	-9,4
309 829	309 666	307 607	309 150	306 213	308 458	310 175	303 550	304 784	297 892	290 329	296 776
24,5	22,9	21,6	20,7	18,5	12,6	11,0	6,6	5,8	1,6	-2,0	-4,5
14,9	13,3	10,4	6,1	3,5	-2,1	-3,4	-7,5	-8,7	-11,9	-16,0	-17,9

		2018	2019	2020	2021	2022
Structura depozitelor atrase și a creditelor acordate de către instituțiile financiare monetare⁷						
Depozite, total	milioane lei	312 607	342 216	388 120	444 384	487 064
	variație anuală (%)	10,8	9,5	13,4	14,5	9,7
	variație anuală (%) ³	5,9	5,4	10,5	9,0	-3,6
Depozite în lei	milioane lei	209 548	224 372	250 098	288 035	308 972
	variație anuală (%)	9,3	7,1	11,4	15,2	7,3
	variație anuală (%) ³	4,5	3,1	8,6	9,7	-5,7
Depozite în valută	milioane lei	103 059	117 844	138 023	156 349	178 092
	variație anuală (%)	14,0	14,4	17,1	13,3	14,1
	variație anuală (%) ³	8,9	10,2	14,1	7,9	0,3
Depozite ale populației, total	milioane lei	188 130	209 924	239 933	270 210	287 028
	variație anuală (%)	10,9	11,6	14,3	12,7	6,3
	variație anuală (%) ³	6,0	7,5	11,3	7,3	-6,6
Depozite ale populației, lei	milioane lei	115 069	124 454	140 275	158 131	162 459
	variație anuală (%)	7,5	8,2	12,7	12,8	2,7
	variație anuală (%) ³	2,7	4,2	9,8	7,4	-9,7
	procente în depozitele populației	61,2	59,3	58,5	58,5	56,6
Depozite ale populației, valută	milioane lei	73 061	85 470	99 658	112 080	124 569
	variație anuală (%)	16,7	17,1	16,6	12,5	11,2
	variație anuală (%) ³	11,5	12,8	13,6	7,1	-2,2
	procente în depozitele populației	38,8	40,7	41,5	41,5	43,4
Depozite ale societăților nefinanciare, total	milioane lei	106 355	114 146	130 807	155 419	179 005
	variație anuală (%)	10,0	7,3	14,6	18,9	15,4
	variație anuală (%) ³	5,1	3,3	11,6	13,1	1,4
Depozite ale societăților nefinanciare – lei	milioane lei	81 350	87 285	97 270	116 149	130 566
	variație anuală (%)	11,8	7,2	11,4	19,5	12,5
	variație anuală (%) ³	6,8	3,3	8,6	13,8	-1,1
	procente în total	76,5	76,5	74,4	74,7	72,9
Depozite ale societăților nefinanciare – valută	milioane lei	25 005	26 861	33 537	39 270	48 440
	variație anuală (%)	4,8	7,4	24,8	17,2	23,9
	variație anuală (%) ³	0,1	3,4	21,6	11,6	8,8
	procente în total	23,5	23,5	25,6	25,3	27,1
Credit intern, din care:	milioane lei	343 209	366 721	406 547	462 920	517 113
	variație anuală (%)	5,6	6,9	10,9	13,8	11,7
	variație anuală (%) ³	1,0	2,9	8,0	8,4	-1,8
	procente în PIB	37,2	36,1	40,1	41,8	38,2
Credite acordate sectorului privat – total, din care:	milioane lei	242 499	260 941	274 196	303 653	350 417
	variație anuală (%)	6,6	7,6	5,1	10,7	15,4
	variație anuală (%) ³	1,9	3,6	2,4	5,4	1,4
	procente în PIB	26,2	25,2	26,5	27,3	25,8
Credite acordate sectorului privat, lei	milioane lei	156 943	173 401	186 642	215 642	250 287
	variație anuală (%)	14,8	10,5	7,7	15,5	16,3
	variație anuală (%) ³	9,8	6,5	4,9	9,9	2,2
	procente în total ⁸	64,7	66,5	68,1	71,0	71,4
Credite acordate sectorului privat, valută	milioane lei	85 557	87 540	87 553	88 010	100 131
	variație anuală (%)	-5,6	2,3	0,0	0,6	13,7
	variație anuală (%) ³	-9,8	-1,4	-2,5	-4,3	-0,1
	procente în total ⁸	35,3	33,5	31,9	29,0	28,6
Credite acordate populației, total	milioane lei	128 273	138 194	146 640	157 674	169 747
	variație anuală (%)	9,4	7,8	6,1	7,5	7,7
	variație anuală (%) ³	4,5	3,8	3,4	2,3	-5,3
	procente în total ⁸	52,9	53,0	53,5	51,9	48,4
Credite acordate societăților nefinanciare, total	milioane lei	107 587	115 109	119 200	136 115	166 789
	variație anuală (%)	3,3	7,0	3,6	14,1	22,5
	variație anuală (%) ³	-1,3	3,1	0,9	8,6	7,7
	procente în total ⁸	44,4	44,1	43,5	44,8	47,6

2022											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
478 848	481 340	478 756	480 598	481 079	481 138	485 216	486 617	491 701	490 803	495 435	513 233
13,5	12,6	11,1	10,9	10,4	9,8	9,7	8,2	8,7	7,1	7,1	7,1
4,7	3,7	0,9	-2,5	-3,6	-4,5	-4,6	-6,2	-6,2	-7,1	-8,2	-8,0
307 349	306 842	298 575	299 950	301 437	300 995	301 963	308 997	311 330	312 185	320 089	337 951
11,8	10,4	6,6	6,2	6,2	5,7	5,5	5,9	6,9	6,1	7,6	8,5
3,2	1,7	-3,2	-6,7	-7,2	-8,1	-8,2	-8,1	-7,8	-8,0	-7,9	-6,8
171 499	174 497	180 180	180 648	179 642	180 143	183 253	177 620	180 370	178 618	175 346	175 283
16,6	16,6	19,5	19,7	18,1	17,5	17,3	12,3	11,9	8,9	6,4	4,4
7,6	7,4	8,5	5,3	3,1	2,2	2,1	-2,6	-3,4	-5,5	-8,9	-10,3
285 459	286 301	281 883	285 175	283 047	283 397	285 485	283 453	286 455	289 610	291 367	302 699
9,8	9,1	6,5	7,0	6,2	5,5	5,5	4,4	4,9	4,5	4,9	6,6
1,3	0,5	-3,3	-5,9	-7,3	-8,3	-8,2	-9,5	-9,5	-9,4	-10,2	-8,4
165 486	164 759	156 835	158 160	156 582	156 942	159 055	158 998	160 952	165 380	168 018	178 336
8,0	6,4	1,0	0,7	-0,2	-0,5	0,2	0,4	1,7	2,6	4,3	8,1
-0,4	-1,9	-8,3	-11,5	-12,8	-13,5	-12,8	-12,9	-12,2	-11,0	-10,6	-7,1
58,0	57,5	55,6	55,5	55,3	55,4	55,7	56,1	56,2	57,1	57,7	58,9
119 973	121 543	125 048	127 015	126 465	126 455	126 430	124 455	125 504	124 229	123 349	124 363
12,5	12,9	14,4	16,1	15,3	14,2	13,1	10,0	9,2	7,1	5,6	4,6
3,8	4,0	3,9	2,0	0,7	-0,8	-1,6	-4,6	-5,7	-7,2	-9,5	-10,1
42,0	42,5	44,4	44,5	44,7	44,6	44,3	43,9	43,8	42,9	42,3	41,1
173 337	173 829	175 134	173 385	178 428	176 593	179 112	183 088	184 276	180 027	183 451	187 406
19,4	18,3	17,7	16,3	17,3	17,1	16,9	15,1	15,7	12,0	11,6	6,9
10,2	9,0	6,8	2,2	2,4	1,8	1,7	-0,2	-0,2	-2,9	-4,5	-8,2
127 097	126 214	125 635	124 856	130 339	128 030	127 184	135 002	134 783	131 231	135 804	140 614
16,2	14,6	12,3	11,2	13,9	13,3	12,0	13,4	14,0	10,8	11,5	6,9
7,3	5,6	1,9	-2,2	-0,5	-1,6	-2,6	-1,7	-1,6	-3,9	-4,5	-8,2
73,3	72,6	71,7	72,0	73,0	72,5	71,0	73,7	73,1	72,9	74,0	75,0
46 240	47 615	49 499	48 528	48 089	48 563	51 928	48 086	49 494	48 796	47 647	46 791
29,0	29,2	34,2	31,7	27,6	28,6	31,1	20,3	20,7	15,3	11,6	7,0
19,1	19,0	21,8	15,8	11,5	11,8	14,0	4,3	4,1	0,0	-4,4	-8,1
26,7	27,4	28,3	28,0	27,0	27,5	29,0	26,3	26,9	27,1	26,0	25,0
494 053	497 481	500 166	505 069	509 232	516 994	524 957	522 180	529 959	530 041	536 466	538 762
13,7	12,8	12,4	11,8	11,4	12,5	12,6	11,1	11,0	11,6	11,7	8,4
5,0	3,9	2,0	-1,7	-2,7	-2,3	-2,1	-3,7	-4,2	-3,3	-4,4	-6,8
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
326 462	330 766	336 133	339 883	345 274	352 780	358 174	359 077	364 781	363 591	364 425	363 662
15,1	15,8	15,7	15,8	16,5	17,5	16,8	15,9	16,0	14,7	13,2	12,1
6,3	6,7	5,0	1,8	1,8	2,1	1,6	0,5	0,1	-0,5	-3,1	-3,6
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
235 805	239 789	244 456	246 800	251 037	254 159	257 139	257 807	257 592	255 443	253 007	250 408
19,5	20,1	20,0	19,6	20,0	19,0	18,0	16,8	14,3	12,4	9,2	6,6
10,3	10,7	8,9	5,1	4,8	3,4	2,7	1,3	-1,3	-2,6	-6,5	-8,4
72,2	72,5	72,7	72,6	72,7	72,0	71,8	71,8	70,6	70,3	69,4	68,9
90 657	90 976	91 677	93 084	94 237	98 621	101 035	101 270	107 188	108 148	111 418	113 254
5,2	5,9	5,6	6,8	8,2	13,7	13,9	13,8	20,1	20,7	23,4	26,7
-2,9	-2,4	-4,1	-6,1	-5,5	-1,2	-0,9	-1,3	3,6	4,7	5,7	8,9
27,8	27,5	27,3	27,4	27,3	28,0	28,2	28,2	29,4	29,7	30,6	31,1
164 425	165 477	166 980	167 822	169 481	170 832	171 634	171 946	172 864	172 003	172 003	171 496
9,6	9,9	9,6	9,3	9,3	8,9	7,9	6,9	6,5	5,5	4,9	4,3
1,1	1,2	-0,5	-3,9	-4,6	-5,4	-6,1	-7,3	-8,1	-8,5	-10,1	-10,3
50,4	50,0	49,7	49,4	49,1	48,4	47,9	47,9	47,4	47,3	47,2	47,2
149 513	152 831	156 983	159 368	162 683	167 864	172 438	172 719	177 146	176 277	177 156	176 489
19,8	21,1	21,2	21,8	23,4	25,8	25,6	24,6	25,0	23,0	20,3	18,8
10,5	11,6	10,0	7,1	7,8	9,3	9,2	8,1	7,9	6,7	3,0	2,1
45,8	46,2	46,7	46,9	47,1	47,6	48,1	48,1	48,6	48,5	48,6	48,5

		2018	2019	2020	2021	2022
Sistemul bancar – principalii indicatori de prudențialitate						
Rata fondurilor proprii totale (fostul indicator de solvabilitate)	procente	20,7	22,0	25,1	23,3	23,4
Rata fondurilor proprii de nivel 1	procente	18,6	20,0	23,2	20,9	20,5
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază	procente	18,6	19,9	23,1	20,8	20,0
Efectul de levier	procente	9,3	10,2	10,3	8,6	8,5
Rata creditelor neperformante (definiția ABE)	procente	5,0	4,1	3,8	3,4	2,7
Lichiditatea imediată	procente	38,9	43,8	48,2	47,2	44,9
ROA	procente	1,6	1,3	1,0	1,4	1,5
ROE	procente	14,6	12,2	8,7	13,3	16,4
Balanța de plăți^{1,9}						
Contul curent, sold	milioane euro	-9 496	-10 905	-10 902	-16 754	-26 689
	procente în PIB	-4,6	-4,9	-4,9	-6,9	-9,3
Balanța bunurilor, sold	milioane euro	-15 341	-17 852	-18 949	-23 159	-32 343
	procente în PIB	-7,4	-8,0	-8,6	-9,6	-11,3
Balanța serviciilor, sold	milioane euro	8 361	8 651	9 439	9 541	12 710
	procente în PIB	4,1	3,9	4,3	4,0	4,4
Contul de capital, sold	milioane euro	2 515	2 850	4 178	5 243	7 008
Contul financiar, net	milioane euro	-5 149	-5 134	-7 808	-12 976	-15 960
Datoria externă⁹						
Datorie externă, total	milioane euro	99 841	109 783	126 750	134 617	144 561
	procente în PIB	48,4	49,0	57,5	55,8	50,6
Datoria externă pe termen lung, <i>din care:</i>	milioane euro	68 286	74 319	93 484	97 166	97 722
	procente în PIB	33,1	33,2	42,4	40,3	34,2
Datoria publică directă	milioane euro	34 498	39 192	57 251	58 092	56 578
	procente în PIB	16,7	17,5	26,0	24,1	19,8
Datorie public garantată	milioane euro	351	285	224	163	92
	procente în PIB	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
Datorie negarantată public	milioane euro	30 808	33 209	34 706	34 880	37 156
	procente în PIB	14,9	14,8	15,7	14,5	13,0
Depozite pe termen lung ale nerezidenților	milioane euro	1 433	417	144	667	493
	procente în PIB	0,7	0,2	0,1	0,3	0,2
Împrumuturi de la FMI	milioane euro	0	0	0	0	0
	procente în PIB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alocări de DST de la FMI	milioane euro	1 196	1 216	1 160	3 365	3 403
	procente în PIB	0,6	0,5	0,5	1,4	1,2
Datoria externă pe termen scurt	milioane euro	31 554	35 463	33 266	37 451	46 839
	procente în PIB	15,3	15,8	15,1	15,5	16,4

1) 2018-2020: date definitive; 2021: date semidefinite; 2022: date provizorii; 2) prețuri curente; 3) termeni reali; 4) metodologie SEC 2010; 5) metodologie națională; 6) valorile anuale sunt obținute pe baza mediilor lunare; valorile lunare sunt calculate ca medie a cursurilor zilnice calculate și publicate de BNR; 7) valorile aferente anilor sunt medii anuale; 8) total credit acordat sectorului privat; 9) metodologie BPM6.

Sursa: Banca Națională a României, Institutul Național de Statistică, Ministerul Finanțelor, Eurostat, Comisia Europeană, calcule BNR

2022											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
x	x	21,4	x	x	21,4	x	x	21,5	x	x	23,4
x	x	19,0	x	x	18,9	x	x	18,8	x	x	20,5
x	x	18,9	x	x	18,7	x	x	18,3	x	x	20,0
x	x	8,1	x	x	8,0	x	x	8,1	x	x	8,5
3,4	3,4	3,3	3,2	3,2	3,0	2,9	2,9	2,8	2,9	2,8	2,7
47,4	46,6	44,6	43,8	42,6	41,2	41,0	42,1	42,3	42,3	43,3	44,9
0,8	1,1	1,2	1,3	1,5	1,5	1,5	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5
8,7	11,8	12,9	14,7	16,6	16,0	16,7	16,9	16,6	17,2	16,6	16,4
-1 187	-3 155	-5 429	-7 719	-9 938	-11 997	-15 207	-18 211	-20 818	-22 800	-24 609	-26 689
x	x	-9,9	x	x	-9,9	x	x	-10,4	x	x	-9,3
-1 925	-4 285	-6 716	-9 304	-11 977	-14 452	-17 813	-20 899	-23 670	-26 951	-29 378	-32 343
x	x	-12,3	x	x	-11,9	x	x	-11,8	x	x	-11,3
589	1 325	2 264	3 333	4 466	5 567	6 707	7 583	8 726	10 047	11 415	12 710
x	x	4,1	x	x	4,6	x	x	4,3	x	x	4,4
41	95	524	1 063	1 372	1 929	2 451	2 732	3 114	5 621	6 120	7 008
213	-1 755	-5 002	-6 860	-8 696	-9 056	-9 243	-9 977	-12 398	-11 992	-14 354	-15 960
137 082	135 149	136 000	134 551	137 285	136 512	140 433	141 721	138 671	139 470	143 718	144 561
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
99 294	97 341	97 041	94 399	96 257	93 573	96 343	96 378	94 430	95 307	97 407	97 722
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
60 452	58 440	58 007	55 555	57 070	53 920	56 030	55 971	53 980	54 663	56 889	56 578
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
158	122	124	120	120	107	97	95	98	92	87	92
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
34 587	34 687	35 076	34 974	35 233	35 654	36 178	36 238	36 222	36 542	36 499	37 156
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
704	702	449	290	408	423	511	525	571	492	487	493
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3 393	3 391	3 386	3 460	3 426	3 468	3 527	3 549	3 560	3 518	3 445	3 403
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
37 788	37 808	38 959	40 152	41 028	42 938	44 090	45 343	44 241	44 163	46 311	46 839
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Abrevieri

ABE	Autoritatea Bancară Europeană
AIE	Agencia Internațională a Energiei
AML	Anti-money laundering
ANCOM	Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații
ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ASF	Autoritatea de Supraveghere Financiară
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive
CE	Comisia Europeană
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CFI	Corporația Financiară Internațională
CIP	Centrala Incidentelor de Plăți
CNSM	Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială
CRC	Centrala Riscului de Credit
CSB/CFT	Combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului
Eurostat	Oficiul de Statistică al Comunităților Europene
FAO	Organizația pentru Alimentație și Agricultură
FATF	Grupul de Acțiune Financiară (Financial Action Task Force)
FBCF	formarea brută de capital fix
FDS	Fondul de Dezvoltare Socială al Consiliului Europei
FMI	Fondul Monetar Internațional
GISC	Grupul Interguvernamental privind Schimbările Climatice
IAPC	indicele armonizat al prețurilor de consum
IFN	instituții financiare nebankare
IFRS	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
IMM	întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPC	indicele prețurilor de consum
IRCC	indicele de referință pentru creditele consumatorilor
MF	Ministerul Finanțelor
MUR	Mecanism unic de rezoluție
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

OECF	The Overseas Economic Cooperation Fund
OPCOM	Operatorul pieței de energie electrică și de gaze naturale din România
PIB	produsul intern brut
PIIN	poziția investițională internațională netă
RMO	rezervele minime obligatorii
ROBOR	rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele plasate de bănci
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi
TIC	tehnologia informației și a comunicațiilor
TiVA	Trade in Value Added
UE	Uniunea Europeană

Lista tabelelor din text

Caseta 1

Tabel A	Importuri extra-UE de gaze naturale – principalii parteneri comerciali	21
Tabel B	Importuri extra-UE de petrol – principalii parteneri comerciali	21

Caseta 2

Tabel A	Evaluări privind impactul macroeconomic al măsurilor de creștere a eficienței energetice	36
---------	--	----

Caseta 3

Tabel A	Mixul energetic și dependența energetică	41
Tabel B	Importurile de combustibili fosili din Rusia (pondere în total importuri)	41

Caseta 4

Tabel A	Evoluții macroeconomice și conduita politicii monetare în țări dezvoltate și din regiune	78
---------	--	----

Caseta 6

Tabel A	Principalele propuneri ale instituțiilor internaționale pentru creșterea gradului de utilizare a amortizoarelor	112
Tabel 4.1	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții de credit	130
Tabel 4.2	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții financiare nebancale înscrise în Registrul special	131
Tabel 4.3	Alte informații privind activitatea CRC	131
Tabel 4.4	Principalii indicatori utilizați de CIP	132
Tabel 6.1	Componența sistemului bancar pe forme de proprietate	146
Tabel 6.2	Cota de piață a instituțiilor de credit	146
Tabel 6.3	Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului	147
Tabel 6.4	Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar	148
Tabel 6.5	Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2022	151
Tabel 6.6	Tematica acțiunilor de supraveghere punctuale	154
Tabel 6.7	Măsurile de supraveghere dispuse conform OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare	154
Tabel 6.8	Sanctiuni aplicate în baza OUG nr. 99/2006 în anul 2022	155
Tabel 6.9	Numărul persoanelor din categoria celor prevăzute la art. 108 din OUG nr. 99/2006, supuse aprobării BNR în anul 2022	155

Tabel 6.10	Distribuția instituțiilor financiare nebancare pe tipuri de activități la 31 decembrie 2022	157
Tabel 6.11	Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebancare la 31 decembrie 2022	158
Tabel 6.12	Ponderile capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2022	158
Tabel 8.1	Emisiunile numismatice lansate în anul 2022	181
Tabel 8.2	Distribuția lunară a falsurilor	181
Tabel 8.3	Structura pe cupiuri a falsurilor	181
Tabel 9.1	Traficul de plăți în sistemul ReGIS	186
Tabel 9.2	Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2022	186
Tabel 9.3	Operațiuni cu titluri de stat decontate în sistemul SaFIR	188
Tabel 9.4	Traficul de plăți în sistemul TARGET2-România	190
Tabel 9.5	Distribuția geografică a plăților/încasărilor aferente sistemului TARGET2-România în anul 2022	191
Tabel 11.1	Contul curent	209
Tabel 11.2	Contul financiar	211
Tabel 11.3	Principalii indicatori de îndatorare externă	214
Tabel 11.4	Datoria externă a României	214
Tabel 13.1	Criteriile de la Maastricht (indicatori de convergență nominală)	225
Caseta 9		
Tabel A	Rezultatele ecuațiilor de regresie	231
Tabel 13.2	Tabloul de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice	234
Tabel 14.1	Evenimente pe teme monetare, bancare și financiare organizate de Banca Națională a României în anul 2022	250
Tabel 15.1	Volume apărute în seria nouă a „Colecției Biblioteca Băncii Naționale a României – Aniversar 140 de ani”	259
Tabel 19.1	Structura bilanțieră a BNR la 31 decembrie 2022	303
Tabel 19.2	Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2022	304
Tabel 19.3	Diferențe din reevaluare la 31 decembrie 2022	305
Tabel 19.4	Bugetul de venituri și cheltuieli aferent anului 2022	306
Tabel 19.5	Capitalul propriu	308
Tabel 19.6	Rezultatul operațional	308

Lista graficelor din text

Grafic 1.1	Activitatea economică la nivel mondial	19
Caseta 1		
Grafic A	Comerțul de bunuri UE-China, grupe de produse 2012 vs. 2022	22
Grafic B	Evoluția exporturilor de servicii din România	23
Grafic C	Evoluția cotei de piață a exporturilor României	23
Grafic D	Investiții străine directe și fluxurile comerciale în România	24
Grafic 1.2	Perspective privind evoluția activității economice	26
Grafic 1.3	Cotațiile principalelor materii prime pe piețele internaționale	26
Grafic 1.4	Evoluția prețului aurului în raport cu incertitudinea	28
Grafic 1.5	Prețurile de consum la nivel internațional	28
Grafic 1.6	Ratele dobânzilor de politică monetară	29
Grafic 1.7	Cursul de schimb al euro	29
Grafic 1.8	Produsul intern brut	30
Grafic 1.9	Cererea	30
Grafic 1.10	Consumul populației	31
Grafic 1.11	Formarea brută de capital fix	31
Grafic 1.12	Investiții directe și absorbția de fonduri europene pentru investiții	32
Grafic 1.13	Cererea externă	33
Caseta 2		
Grafic A	Impact estimat al măsurilor de creștere a eficienței energetice, 2010-2019	34
Grafic B	Canale de transmisie și efectele măsurilor de creștere a eficienței energetice	35
Grafic C	Variabile utilizate în estimare	38
Grafic 1.14	Contul curent și principalele componente	39
Caseta 3		
Grafic A	Rata profitului operațional în industria chimică (mediană)	44
Grafic B	Integrarea în lanțurile internaționale de producție (câteva exemple)	46
Grafic 1.15	Balanța economisire-investiții, public/privat	47
Grafic 1.16	Indicatori de adecvare a rezervelor internaționale	48
Grafic 1.17	Indicatori de tensionare a pieței muncii	49
Grafic 1.18	Evoluția numărului de salariați din economie	49

Grafic 1.19	Factorii determinanți ai dinamicii salariului mediu brut pe economie	50
Grafic 1.20	Rata anuală a inflației	51
Grafic 1.21	Prețuri de consum pentru energie electrică și gaze naturale	51
Grafic 1.22	Principalele componente ale inflației de bază CORE2 ajustat	52
Grafic 1.23	Anticipații privind evoluția prețurilor	53
Grafic 1.24	IAPC mediu anual în UE	53
Grafic 1.25	Prețurile producției industriale pentru piața internă și factorii determinanți	54
Grafic 1.26	Costurile unitare cu forța de muncă pe total economie	55
Grafic 1.27	Costurile salariale unitare în industria prelucrătoare	55
Grafic 1.28	Deficitul bugetului general consolidat	56
Grafic 1.29	Ponderea datoriei publice în PIB	58
Grafic 1.30	Descompunerea variației ponderii datoriei publice în PIB	58
Caseta 4		
Grafic A	Ratele anuale ale inflațiilor în zona euro, SUA și statele din regiune	76
Grafic B	Ratele dobânzilor de politică monetară în zona euro, SUA și statele din regiune	77
Grafic 3.1	Evoluția cursurilor de schimb pe piețele emergente din regiune	83
Grafic 3.2	Rata inflației	87
Caseta 5		
Grafic A	Creditul acordat sectorului privat (evoluție lunară)	88
Grafic B	Creditele noi acordate populației și societăților nefinanciare	89
Grafic C	Creditul acordat sectorului privat (evoluție anuală)	89
Grafic D	Creditele noi acordate sectorului privat și rata medie a dobânzii la împrumuturile în monedă națională	91
Grafic E	Cererea de credite	92
Grafic F	Standardele de creditare	92
Grafic G	Masa monetară și PIB	93
Grafic H	M3 și contrapartidele sale	93
Grafic I	Ponderea M1 în M3, comparații internaționale	94
Grafic 3.3	Ratele dobânzilor BNR	97
Grafic 3.4	Ratele RMO	98
Grafic 3.5	Rata dobânzii de politică monetară și ratele ROBOR	99
Grafic 3.6	Ratele dobânzilor în sistemul bancar	101
Grafic 4.1	Îndatorarea companiilor și a populației în funcție de creditor	114

Caseta 7

Grafic A	Stocul de credite acordate companiilor nefinanciare în funcție de dimensiunea companiei și valută	115
Grafic 4.2	Principalii indicatori financiari ai sectorului companii nefinanciare	116
Grafic 4.3	Debitorii vulnerabili, gradul de îndatorare și rata de neperformanță pentru creditele acordate populației	117

Caseta 8

Grafic A	Indicele privind accesul la piața creditului ipotecar în principalele județe din România	118
Grafic 4.4	Evoluția creanțelor guvernamentale din portofoliul băncilor și a randamentelor aferente titlurilor de stat (diverse scadențe)	120
Grafic 4.5	Comparații între dinamica acordării și utilizării cardurilor și a liniilor de credit și cea a depozitelor în cazul persoanelor fizice	121
Grafic 4.6	Evoluția principalilor indicatori de lichiditate și a volumului facilităților permanente	122
Grafic 4.7	Evoluția solvabilității sectorului bancar. Comparație România-UE	123
Grafic 4.8	Calitatea activelor	124
Grafic 4.9	Pondere veniturilor, a cheltuielilor și a veniturilor nete din dobânzi în active medii – comparație România și UE	125
Grafic 4.10	Dinamica indicilor bursieri pe piețele de capital din țările ECE și din zona euro	129
Grafic 4.11	Distribuția în funcție de monedă a creditelor acordate persoanelor fizice de către instituțiile de credit	130
Grafic 4.12	Principalii indicatori privind incidentele de plată (2015-2022)	132
Grafic 6.1	Distribuția instituțiilor de credit în funcție de scorul general SREP	152
Grafic 6.2	Elementele SREP repartizate în funcție de scorul atribuit	153
Grafic 8.1	Structura numerarului aflat în afara sistemului bancar în 2021 și 2022	176
Grafic 8.2	Structura pe cupiuri a bancnotelor aflate în circulație în anul 2022	176
Grafic 8.3	Structura pe cupiuri a monedelor aflate în circulație în anul 2022	177
Grafic 8.4	Structura pe cupiuri a bancnotelor plătite în anul 2022	178
Grafic 8.5	Structura pe cupiuri a monedelor plătite în anul 2022	178
Grafic 8.6	Structura pe cupiuri a bancnotelor încasate în anul 2022	179
Grafic 8.7	Structura pe cupiuri a monedelor încasate în anul 2022	179

Grafic 9.1	Plățile în sistemul ReGIS, indiferent de valoare, în anul 2022 comparativ cu anul 2021 (medii zilnice)	186
Grafic 9.2	Volumul și valoarea operațiunilor cu titluri de stat decontate (livrare contra plată) în sistemul SaFIR în anul 2022, valoarea operațiunilor <i>repo intraday</i>	188
Grafic 9.3	Evoluția plăților în sistemul TARGET2-România în anul 2022	190
Grafic 9.4	Operațiuni de plată frauduloase inițiate electronic cu cardul (S1 2022)	198
Grafic 9.5	Operațiuni de plată frauduloase inițiate electronic cu cardul prin canale de plată la distanță (remote), defalcate după tipul de fraudă (S1 2022)	198
Infografic	Informații statistice aferente principalelor evoluții pe piața plăților în anul 2022	199
Grafic 10.1	Rezerva internațională	202
Grafic 10.2	Structura rezervei valutare a României la 31 decembrie 2022	206
Grafic 10.3	Rezultatele din administrarea portofoliilor	206
Grafic 10.4	Rentabilitate comparativă – portofolii BNR față de portofoliile de referință	207
Infografic	Reprezentarea BNR la organizații internaționale	222
Grafic 13.1	Rata inflației (IAPC)	226
Grafic 13.2	Deficitul bugetului general consolidat (metodologie SEC 2010)	226
Grafic 13.3	Datoria publică	226
Grafic 13.4	Cursul de schimb EUR/RON	226
Grafic 13.5	Ratele dobânzilor pe termen lung	227
Grafic 13.6	Evoluția PIB pe locuitor	227
Caseta 9		
Grafic A	PIB/locuitor (PPS), relativ la zona euro	228
Grafic B	Variații anuale ale PIB pentru statele analizate	229
Grafic C	Coeficienți de corelație aferenți variațiilor anuale ale PIB	229
Grafic D	Deviații PIB de la trend (filtru HP)	229
Grafic E	Coeficienți de corelație aferenți deviațiilor PIB de la trend	229
Grafic 13.7	Ponderea sectoarelor economice în PIB	232
Grafic 13.8	Gradul de deschidere a economiei	232
Grafic 13.9	Deficitul de cont curent și finanțarea prin fluxuri stabile	232
Grafic 13.10	Dezechilibre interne	236
Grafic 13.11	Dezechilibre externe și competitivitate	236
Grafic 13.12	Indicatori privind ocuparea forței de muncă	237

Infografic	Comunicarea online a BNR într-un „nor de cuvinte”	243
Infografic	Serialul #BNRînCifre – statistici Instagram	245
Grafic 18.1	Situația posturilor vacante în centrala Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2022	293
Grafic 18.2	Situația posturilor vacante în unitățile teritoriale ale Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2022	294
Grafic 19.1	Activele externe ale BNR la 31 decembrie	304

